

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

INKUNABULY

Inc. 66 2°

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

INKUNABULY

Inc. 67 2°

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

INKUNABULY

Inc. 68 2°

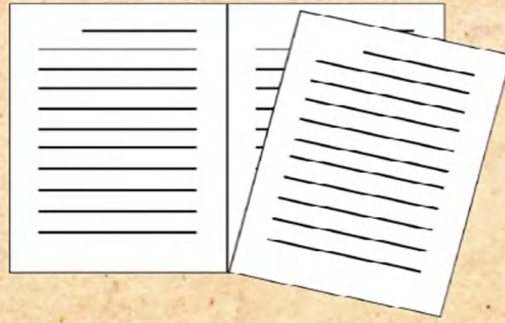
123.

Parvulus

123.

W woluminie kolejno współprawne sygnatury:

Inc. 66 Fragm.a

Inc. 66

Inc. 67

Inc. 68

Inc. 66 Fragm.b

BIBLIOTEKA
VNIWERSYTECKA
W POZNANIV

Ine 66 paginas
VEAS p. 164

versis et singulis pates litteras inspecturis
Sedis apostolice seditione et
et loca Germanie sacro
Raymundus
verandi Sacre Theologie pfecto: Archidiacono alinien in eccle
Referendarius Domesticus Ad Almaris Universitatis et singla
Hec Sacre Theologie Libraria
portare locati
et omnia

62
Boetii viri celeberrimi de
consolatione Philosophi li
ber cū optimo commēto be
ati thome.

GK W 4552

Tabula

Incipit tabula sup libros
de consolatione phiē scōm ordi
nem alphabeti

Acadiosi z viciosi arguuntur
libro quarto metro septimo.
Accusatio crudelis libro p. p. q̄rta.
Accusatio Boetij erga regē habuit
tria vicia li. primo. p̄a quarta.
Actus q̄libet requirit ordinē t̄pis et
loci li. p̄io metro sexto. In vere flo/
res z autumno vūg colliguntur libro.
metro vt supra.
Actus sequitur additionē potētē cui?
est actus libro quinto prosa quarta.
Aduersa fortuna plus p̄dest quam
prospera li. secundo. p̄a octaua.
Aduersa bonis. p̄spera malis q̄re cō
tingant libro quarto prosa sexta.
Aduersa ac p̄spera adueniunt bonis
z malis li. iij. prosa septima.
Aduersitas veros aicos ostendit li.
secundo prosa octaua.
Aduersitati fortunē dolēdum nō est
propter quinq; libro secundo p̄a. p.
Aduersitate nō d̄z sapiēs molestari.
nec fortis multitudinē hoīm terreni. li.
bro quarto prosa septima.
Aduersitate z i prosperitate vt se hō
equaliter hēat hortat̄ exēplis. libro
quarto metro septimo.
Affectiōes q̄tuor gaudiū. spes. t̄ior.
dolor. impediūt cognitiōem veri li. i.
metro septimo.
Affect⁹ q̄tuor sūt req̄re infra catēg.
Afflictis ē dolēdū li. i. p̄a quarta.
Ager mētē hoīs designat li. iij. m. i.
Aliena probitas z pulchritudo hoī/
nem nō decorāt li. iij. prosa quinta.
Amantib; q̄s dat legē li. iij. me. xij.
Amicitiaz dissilitudo dissoluit li. p.
prosa tertia.
Amicorū triplex gen⁹ li. iij. p. tertia.
Amiciū inuenisse est p̄ciosissimū diui
tiarū genus li. iij. prosa octaua.
Amicus verus req̄re aduersitas su p̄
Amicos fortuna. infortunūz inimi

cos facit li. t̄rcio. p̄a quinta.
Ammiratiōis exēplū de septē stel/
lis z eclipsi lunę li. quarto metro. v.
Ammiratur hoīes d̄ illo qd̄ raro sit
Ibidem
Ammirari fecit senes phāri. ibidem
Amor diuinus tria facit in hoīb⁹ li.
secundo metro octauo
Anaxagoras phīs stulticiāz hoīm
solē pro deo colentiū resp̄ndit libro
primo prosa tertia.
Animę felicitas in morte. nō termi/
nat li. secundo prosa quarta.
Animaliū diuersę sunt figure li. v. m. v.
Animalia cetera p̄ter hoīez caput de
mergunt Ibidem
Anni sunt quatuor p̄tes li. i. me. v.
Anni p̄tes q̄tuor req̄re regimen dei.
Animi trāformatio peior est q̄ cor
poris libro quarto metro quarto.
Antiquorū etas fuit sine cupiditate.
libro secundo metro quinto
Appetūt oīa p̄manere req̄re bonū ē.
Appetitus requirit p̄manētia
Appetitus est duplex li. iij. p̄a. xi.
Appetitus requirit desiderium
Area fortunę quare mūdus d̄z libro
secundo prosa prima
Arma phiē libro primo pro. secūda.
Artes liberales dicūtur lac Ibidem
Asinus ad lyraz est hō sine attentio
ne p̄ba sacra audiēs li. primo. p. iij.
Astin⁹ d̄z piger sui tardus. li. iij. p. iij.
Auari d̄nr canes li. p̄io p̄a quarta.
Et ibidem habetur li. scō me. 2.
Auari insatiabiles. z auaricia va/
dit in infinitū li. secundo me. t̄rcio.
Aues tenebrarū require tenebrę
Auriga require currus
Auarus require lūpus.
Autūnus require t̄ps autūnale
Auriliū diuinū in mīmīs d̄z inuoca
ri li. iij. p. ix. Auriliū diuinū inuoca
tio a Boetio li. iij. me. ix.
Beritūc resp̄blice sunt li. p. sapi
entes z studiosos regant li. p̄i. p. iij

Tabula

Beatitudo siue felicitas ē duplex li
bro secundo prosa quarta
Beatitudo est ipse deus li. iij. p. xij.
Beatitudo summa est in deo li. iij. p. x
Beatitudo nō p̄t auferri virtuosus.
libro quarto prosa tertia.
Beati sunt diij ibidem
Beatitudo non est in dignitate li/
bro secundo prosa sexta
Beatitudo siue felicitas nō cōsistit
in bonis fortuitis li. scdo. psa quarta
Et probatur tribz rōibus ibidem
Beatitudinis descriptio li. iij. p. ij.
Beatitudinem ad verā oēs vocātur
libro tercio metro decimo
Beatitudinē attingere. req̄re ābulare.
Eius oīs d̄s est li. tercio. psa decima
Beatitudo req̄re patria Itē oēs
Item in verbo voluptas.
Bellare ad mortē hoies nō debēt li.
quarto metro quarto
Belli causa est diuersitas mox. ibid
Bellū iustū licet li. iij. metro q̄rto.
Bene sunt oia. z q̄ mala fieri vidē
tur error est li. quarto prosa sexta
Bestie nō b̄rificānt li. iij. pro. vij.
Bibliotheca vnde d̄r li. i. psa. q̄rta.
Boetio multa noīa annectūt i. p/
hemio.
Boetius ordinauit actus suos ad cō
munē vtilitatē z rexit rhomaz p̄pter
cōe bonū pz septē exēplis li. i. p. iij.
Boetius habuit vrozē pudicā z fili
os prudētes z socer sapiētē li. ij. p. iij
Boetius habuit plura bona q̄ po
stea sustinuit mala. li. ij. prosa. ij.
Boetius quare infirmus iudicabāt
libro primo prosa sexta
Bona corpis sunt vilia li. iij. p. viij.
Bona hoīs sunt rō z intellect⁹ non
tpalia li. primo prosa sexta
Bona tpalia somniantur eē felici/
tas libro tercio prosa prima.
Bonū p̄teritū corquet li. ij. p. q̄rta.
Bona tpalia q̄rens in varia incidit
libro tercio prosa octaua.
Bona tpalia nec sufficientiaz nec po

retiam p̄stant li. tercio. psa nona
Bonī temp sunt potētes. malī p̄o i/
potentes li. quarto prosa secūda.
Bonī nō sunt sine p̄mio. z malī non
sunt sine poena li. quarto prosa iij.
Bonis q̄re nō p̄tingit fortuna bōa
libro quarto prosa quinta.
Bonū est duplex li. scdo. psa sexta
Bono z p̄mia require p̄mia
Bonī p̄mio hic p̄uātur req̄re iusti.
Bonī veri imagines vbi inueniūtur.
libro tercio prosa nona
Bonū z vnū idē sunt req̄re vnuz.
Bonū summū est vey. z indiuisibile
libro tercio prosa nona
Bonū summū est necesse esse li. ij. p. x.
Bonū est qd̄ oīa appetit li. iij. p. xi.
Bonū summū autē videt id qd̄
appetit libro tercio prosa. ij.
Boreas vētus significat phiam li. i.
metro tercio
Breuitas vite humanē li. iij. p. iij.
Brutum require vlixes
Calamitas vnde dicat libro se/
cundo prosa prima
Canescit hō ex dolore li. i. me. p̄mo.
Canis d̄r rixosus z lupus auarus.
libro quarto prosa tertia.
Caro nihil aliud est nisi sanguis co
agulatus libro p̄mo metro primo
Casus n̄ ē euentus. p̄uulsus li. v. pro. i.
Casus definitur ibidem
Casu q̄ cōtingūt nō fiūt sine causa.
Cateñe rōis sunt quatuor effectus.
libro primo metro secundo
Causa mali require nihil
Causidici potius liberāt accusatos
q̄ accusādos li. iij. prosa quarta
Cā cōtingentiū q̄ sit li. iij. pro. vi.
Celū q̄re d̄r stabile li. pri. metro. ij.
Celū mouetur duplici motore ibidē
Celū q̄re d̄r stare eiusq̄ stelle. libro
primo metro tercio
Circulo p̄patur vita hoīs li. iij. m. ij
Circe dea require vlixes
Cinitas est regēda a philosophis li.
primo prosa quarta

Tabula

Claritas solis req̃re p̃uider̃a dei
Cognitio summi boni fit p̃ creatas
gradatim trāscēdo li. iij. me. p̃mo.
Cognitio sequitur naturā cognoscētis
li. quinto prosa quinta
Cognitionis veritatis impedimēta
require Turbationes.
Cognitio veri repellit cecitatē igno
rantie li. q̃rto prosa quarta
Cognitiua virtus aliter in nobis in
tellectiua. z aliter sensitiua li. iij. p̃ ij.
Cognoscit rotūdū aliter visu. z ali
ter tactu li. v. pro. quarta
Cognoscit hoīem aliter sensus. ali
ter imaginatio. aliter rō. aliter intel
ligentia diuina. Ibidem
Color phiseli p̃mo prosa prima
Comedere p̃sentes in certis p̃ribus
laudabile est li. sc̃do prosa septima
Comphendit res aliter q̃ existit li.
quinto prosa quarta
Cōcordari nō possunt mali cū boīs
nec etiā inter se li. quarto. p̃sa sexta.
Cōcordia elemētoz req̃re regim̃ dei
Concupiscentia terrigena sup̃ata ho
mo fit diuin⁹ li. q̃rto metro septimo
Cōficere nō abscondas si medicātis
opus expectas o3 vt vulnus detegas
li. p̃mo prosa quarta
Cōsciētē libertas z conscientia libe
ra li. p̃mo p̃sa quarta.
Cōscientia praua punit malū inerin
sece. si exteri⁹ nō punit li. q̃rto. p̃sa iij
Cōsolatio phiseli li. p̃mo. p̃sa tertia.
Cōsules electi ducti in p̃roziū fm cō
suetudinē rhomanoz li. ij. prosa t̃cia
Cōtemplatio supernoz est nr̃m con
tra stultos p̃pugnaculū li. p̃ri. p̃ ij.
Cōtingens require necariū.
Cōiunctus require damnari
Crapula hoīem debilitat li. ij. p̃. v.
Lupiditas muldoz maloz causa ē.
li. secundo metro quinto
Lupiditas viri boni naturaliter est
insecta hoībus li. t̃rcio p̃sa secunda.
Currus p̃ aurigā necario nō vehit.
li. quinto prosa quarta

O Annari nullus o3 nisi p̃uict.
li. p̃mo prosa quarta
Danatoz p̃ena require p̃ena
Desideriū siue appetit⁹ eoz iplere
soli sapientes p̃nt li. q̃rto p̃sa secūda.
Desiderij z libidinis d̃ra ibidē.
De⁹ ē etern⁹ z intuet oīa li. v. p̃sa vi
Deo sunt p̃ces offerēde ibidē
Deus p̃sider vt cōditor mūdi li. p̃ri
mo prosa sexta.
De⁹ p̃gnoscat z p̃mendat de guber
natione celestij z terrestrij li. i. m. v
De⁹ siue summi boni nō inuenit i fer
renis. sicut nec aux in arboribus li.
t̃rcio metro octauo.
Deus regit oīa excepto libero arbit
rio li. t̃rcio metro nono
Deus est imutabilis z manet oīa
li. t̃rcio metro nono
Deus a nullo p̃pulsus. sed sua boni
tate fecit oīa z cōmendat ex p̃te sapi
entie sue ibidē
Deus oīa gubernat li. iij. p̃. xij
Deo oīa recta fiunt li. quarto. p̃sa. i.
Deus rotat orbē d̃e Hermendes li.
t̃rcio prosa duodecima
Deus tonans require tonitru
Deus verissime est require esse
Deus fons oīs bonitatis p̃ oīpoten
tiam. iudex equitatis p̃ iusticiā libro
quarto metro sexto
Dei regimē libro quarto metro vi.
Deū eternū oēs sapientes dixerunt.
libro quinto prosa sexta.
Deus oīa videt li. quinto. p̃sa sexta.
Deus est sol illuminans li. ij. me. x.
Dignitas siue p̃tās est duplex libro
secundo prosa sexta
Dignitas reddit malos peiores. vt
p̃z de rhomanis libro sc̃do. p̃sa sexta
Dignitas reddit peiores. p̃z de He
rone cuius ponit quatuor malicias.
libro sc̃do metro sexto
Dignitas si esset bona nō adueniret
pellimis libro. ij. metro sexto
Dignitas collata ip̃obis nō efficit
dignos. s3 ostērat indignos li. ij. p̃ vi

Tabula

Dignitas nō reddit hoīem hōrabi-
lem si nō est virtuosus. li. iij. pro. iij.
Et probat quadruplici via.

Dignitas pfecture dignitas senato-
ria ibidem.

Displicere malū laudabile ē. li. i. p. iij.

Diuitie in quibz pssistūt li. ij. pro. v.

Diuitie dispersē minuitur. scia vero
dispersa augmētatur. li. ij. pro. v.

Diuitie nō sūt appetēde tribz rōibz.

probat ibidē. 7 ppter diuitias ml-
ti perierūt ibidem

Diuites soli reputantur honore di-
gni ibidem

Diuites nō auferūt indigentiam siue
diuites sp sūt indigētes. li. iij. p. iij.

Diurnatio qd sit li. v. pro. iij.

Diuina pudentia R ingenium

Diuino amore tria regunt. i. astra.

elementa 7 tpa li. ij. metro viij

Diuin' aōz tria sūt in hoībz ibidem

Volendū ne esse de mutatiōe for-
tune require aduersitatis.

Volere facit tria Boetii li. i. p. iij

Dolor tra mēoz li. i. pro. v

Dolia duo vni in limite Jouis. li.

Duo principia rerū bonū (ij. p. ij.

7 malū require pithagorici

Durare malū require miserior

Brius volēs ire domum sic er-
rans ad felicitatē li. iij. p. ij.

Edipsus lunē est hoībus mirabilis.

require ammirationis.

Eger oīs eo q desiderat li. iij. pro. iij

Elemētoz pcordia reque regimē dei

Eloquentia sine sapia. 7 eloquentia
cum sapia li. ij. pro. i.

Epiciuri stoici li. i. pro. iij.

Equaliter se hē require aduersitate

Eroz sapientis ē duplici de cā peior

qz insipientis li. i. pro. i.

Esse malos simplr nō cōceditur. sed
esse hoīes malos sicut cadauer cē ho-

minē li. iij. pro. ij. (psa. ij.

Esse desiderat oē qd ē in mūdo li. iij.

Esse verissime hz pmiū ens. qto er-
go aliqz magz p vitia recedit a p^o eē

tāto magis desinūt esse li. iij. p. ij.

Eras phie li. i. pro. i.

Ecates qtuoz per poetas distinguū-
tur li. ij. me. v

Eternitas deo attribuit. ppetuitas
mūdo li. v. pro. vi

Eternitatis definitio li. v. pro. vi.

Eternitatis cognitio hētur ex pgni-
tione tps ibidem

Eternitatis vocabulo mlri sunt ab-
usi. ibidem.

Eternum triplex li. v. p. vi.

Eternus nō est mūdos sed ppetuus
li. v. pro. vi.

Euenire reque libez arbitriū.

Euenire R casus Itē fortuiti

Exiliū R miseria.

Exiliū Boetii fuit qd xciij. milia/
ria teutonica. li. i. pro. iij

Exiliū nullibi est li. i. p. iij. (me. i.

Eufraſis 7 cygris duplex origo li. v

Eacies siue vultus phie li. i.
psa. tertia.

Falli nō pōt dē R pudentia diuina.

Fla felicitas dī mēoz li. iij. p. ix

Famaz inspicūt vulgares nō meri-
tū li. i. pro. iij.

Famaz bonā diminit pēna ibidēz

Fama alicuius nunqz p totū mūdu
volauit li. ij. pro. vij.

Famaz nō curant ptiusi ibidem.

Fama pplaris nō puenit ex recto iu-
dicio rōntis li. iij. pro. vi.

Familiaris inimic' efficacissima pe-
stis li. iij. pro. v. Familiaritas pici/
pū est pernicioſa li. iij. pro. vi

Fatalis ordo li. iij. pro. vi.

Fatū duplex notificat ibidem

Fatū cōgatur circulo li. iij. pro. vi

Fatū ad pudentiā hz dēam ibidem

Fatū depēdet a diuina pudentia exē-
pli ibidem

Fati diuersi opinionones ibidē.

Fato omnia que subsunt etiā di-
uine prouidentie subsunt.

Ibidem

Fatū se hz ad pudentiam sicut rōci

Tabula

natū ad intellectū ibidē
 Factū incipit vbi morus. z qdqd su/
 pra motū est factum est ibidem.
 Felicitas ē duplex. s. politica z specu/
 latua. li. i. me. i.
 Felicitas nō est in rebus exteriori/
 bus. sed inter nos est. li. ij. pro. iij.
 Felicitas nō cōsistit in multitudine
 agroz. nec in dignitate nec in utilita/
 te nec in bona fama. nec in luxuria..
 nec in bonis fortune. li. ij. pro. v.
 Felicitas tpalis in tribz p̄sistit li. ij.
 pro. iij.
 Felicitas nē totaliter aduenit ibidē
 Felicitas flā li. iij. metro. i.
 Felicitatem a ho bono errātes i qn
 qz posuerūt p̄sistere. li. iij. p. ij.
 Felix quātūqz qd sit tñ alteri?
 status apparet felicior. li. ij. pro. vi.
 Figura siue forma hoīs z etiā bruto
 rū. li. v. me. v.
 Filios probos h̄re ē iucūdū z p op/
 positū nihil infelicius li. iij. p. vij.
 Finis cū sit cā cāp iō nihil p̄ p̄fecte
 fari. nisi sine cognito li. i. pro. vi.
 Finis z principiū in vñū cōincidūt.
 p̄ in circulo. q̄ cognito p̄ncipio cōg/
 scatur finis oīm rez. s. ds. li. i. p. vi
 Fletus duplex ver? z fict? siue adu/
 lator? li. primo. me. i.
 Fons bonitatis require deus
 Fortis require aduersitate.
 Fortitudo siue potētia vera req̄re re/
 frenare
 Fortune bona transitoria z decepto/
 ria nulli seruant fidem li. i. me. i.
 Fortuna caduca p̄pter duo duplices
 h̄z facies an albā z retro nigrā ibidē
 Fortuna ceca depingit duplici fron/
 te capillata z calua. li. ij. pro. i.
 Fortuna nō est in p̄tate hoīs ibidē.
 Fortuna depingit cū rota ibidem
 Fortuna nō assuescit in oppositum.
 nec natura ibidē
 Fortuna quilibet dupliciter cōside/
 ratur. li. iij. pro. vi.
 Fortuna esse bonaz vel malā stat in

voluntate hoīs. li. iij. pro. vij..
 Fortia sup̄ba qz nlla verē li. ij. m. i.
 Fortuna inuehitur p̄ra auariciā li.
 ij. metro. ij.
 Fortune bona nō efficiūt quod pro/
 mittunt. li. iij. pro. iij.
 Fortuna oīs aut iucūda aut aspa li
 bro. iij. pro. vi.
 Fortuiti euentus declarant per flumi/
 na paradysi. s. regin z eustratem qz
 duplex est origo. li. v. me. i.
 Fuga passionū siue affectionū li. iij.
 me. vij.
 Fusa ex nēitate eueniūt req̄re spes..
 Futura deo sunt certa nob̄ at̄ incerta.
 Loriamūdā nō d̄: brūtudo
 li. iij. pro. vi.
 Glandū nō est in vestibū li. ij. p. v.
 Gloriantū nō est in multitudine suo
 rū li. ij. pro. v.
 Gloria siue fama nō spectat ad p̄tu/
 olos li. ij. pro. vij.
 Glā humana nō est apperēda. p̄pter
 quatuor li. ij. p. vij..
 Gloria vana ex nobilitate sanguis..
 li. ij. pro. vi.
 Gubernatio celi z terre req̄re de?
 Gubernaculū quo de? regit mūdū
 est bonitas dei. li. i. pro. vi..
 Gubernare omnia require ds.
 Ebetatur z ingrossat mens hu/
 mana tpalis li. i. me. ij.
 Hercul labores duodeci li. iij. m. vij
 Hō sic diuinus req̄re cōcupiscētia
 Hoīs bona sunt rō z intellect? non
 tpalia li. i. pro. vi.
 Hoī p̄p̄iū require rōcinatio
 Hoīs mali naturā amittūt hūanā
 z in bruta cōuertuntur li. iij. pro. iij..
 Hoīs forma ē sursum ad celos crea/
 ta. brutoz ho deorsū ad terrā li. v.
 metro. v..
 Hō nō vilis sed nobilis ps mūdi et
 z nihil hoīem mel? li. ij. pro. iij..
 Hō ver erat q̄ seipm scit z ignorat q̄
 seipm ignorat li. i. pro. vi.
 Hō n̄ ē hō nisi rōnalis li. iij. p. iij

Tabula

67

Hōies n̄ errāt nisi q̄rendo felicitatē
li. iij. me. viij.

Huānī actus regūt a dō li. i. me. v.

Ignorantia est duplex interna.
siue uaturalis. z hec est iuuenū
externa siue extra naturā. z est senū.
z negligentū li. i. me. ij.

Ignorantia sūspicius require homo

Ignorantia require cognitio veri

Imagines veri boni req̄re boni ve/

Impatiētia optat mutari statū (ri
li. ij. prosa. iij.)

Impedimēta cognitionis veritatis.
require turbationes

Impunitas require poena.

Impuniti mali require veritas

Inclinatio capitis signū est pfu nde
imaginationis li. iij. pro. ij.

In felicitatē require miseriam

Infortunū ad multa est bonum li.
ij. prosa. viij.

Ingeniū humanū nō valz ordine di
uīe puidēre p̄p̄edere li. iij. pro. vi.

Inimicus familiaris est efficax pe/

stis li. iij. prosa. v.

Insecutitas regie ptātis pz in diony

lio li. iij. prosa. v

Intellectus require sol

Inuenire deū require deus

In uer equitatis require deus

Inuidus cōparatur uesuo mōti ar/

denti li. i. metro. iij.

Ira quid sit li. i. prosa. v.

Ira nō erat in antiqs li. ij. me. v

Iudices mouent ad mīaz duplici de

causa li. i. pro. iij.

Iudiciū vulgariū dē infortunatū mi

lex fortunata felicit li. i. prosa. iij.

Iudiciū naturale z rōnale dñt li. v.

Pla ij.

Iusticia qd sit li. ij. prosa. i.

Iusti siue boni nō solū hic p̄m̄is p/

uātur sz a malis calcantur li. iij. p. i.

Iuuenī viridis z folie dñt li. i. m. i.

Abores duodeci req̄re percul.

Lac require artes liberales.

Labozintus domus multis circul

cōstructa li. iij. pro. xij

Laici odiū lratos li. i. pro. iij.

Laudare p̄item dupliciter p̄tingit.

li. ij. prosa. iij.

Laus minuit p̄sciam li. i. pro. iij.

Lecto siue thoro studiū assimilaf li.

i. prosa. i.

Lethargia q̄lis infirmitas li. i. p. ij.

Lethargū hō patit respectu celestū.

li. i. prosa. ij.

Leuia documenta p̄cedere debēt dif

ficalia li. i. prosa. ij.

Libez arbitriū est in rōnali creatu/

ra li. v. prosa. v.

Libez arbitriū alr ē in āgel alr in

hōibus bonis z alr in prauis ibidē.

Libez arbitriū nō nccitat. sed deus

oia prospicit ibidē

Libez arbitrium sequūtur p̄mia z

p̄one li. v. prosa. iij.

Liberi arbitrij z puidētie diuīe n̄ ē

discordia sic aliq̄r apparz li. v. m. iij

Libero arbitrio p̄nt res sic z alit e/

uenire li. v. prosa. vi.

Libidinis desiderij dñā li. iij

Ligatus catenis R princeps mal.

Lumen require tenebre.

Lupus dē auarus li. iij. prosa. iij.

Luxuria magis dolor q̄ voluptas

li. iij. prosa. vij.

Luxuria pungit post scām li. iij. p. vi

Luxuriosi pparant rabiei maris li.

pr. me. iij.

Luxuriosus require porcus

Magistratū q̄re assumpsit boeti

us li. i. prosa. iij.

Mala sunt in mūdo li. iij. prosa. p.

Mali z stulti n̄ sūt timēdi li. i. p. iij.

Mali sunt inferiores q̄bus iniuriat

li. iij. p. rosa. iij.

Malis nūq̄ ē bñ q̄uis ira opinent

hoies li. iij. prosa. vi.

Malis quare p̄tingit fortūa bona.

li. iij. prosa. v.

Mali in dignitate positi peiora fa/

ciunt q̄ incēdiū vel diluuiū li. ij. p. vi

Malicia Heronis li. ij. me. vi

Tabula

Dali destruit dies et noctes ibidem
Dal' neqcia supplicii e li. iij. p. iij
Dali amittit naturā hūanā ibide
Dali hnt diuersas naturas aialiu.
 ibidez.
Dali pficiūt qđ delectat non qđ de
 siderant li. iij. p. iij.
Dalis qñqz qre bene. qñqz male cō
 tingit li. iij. p. iij.
Dali o mal' qñz faciūt bonos ibid
Daloz potētia ē ab impotētia vi/
 riū li. iij. p. iij.
Dalos eē simplr nō cōcedit. R. esse.
Dalū posse siue velle R. posse
Dalicia etnatr durarē li. iij. p. iij.
Dalū nūqz est li. iij. p. iij.
Danus phie li. i. p. i.
Dalū nihil est li. iij. p. iij.
Dedicus qliter inuestigat morbus
 li. pmo. p. i.
Dedica de phia li. i. p. i.
Dedicus nō solū p signa vrinę que
 rit morbu. eo etia p interrogatiōes
 li. vi. p. i.
Demorari reqre recordari
Dedacium est triplex li. i. p. iij
Dendax reqre felicitas falsa.
Deror reqre dolor
Derreci assimulant muse poetice.
 li. p. p. i.
Detro et prosa vtrif Boetius ppter
 duo li. p. i.
Disera et exiliū li. i. p. i.
Disericordia reqre iudices
Diser est ois malus li. iij. p. iij.
Diserior tanto qđ. quāto supplicio
 dignior ibidem
Disiores essent mali si nō puniret
 ibidem
Diserrimi sunt infelicissimi si ma
 licia eternaliter duraret li. iij. p. iij
Dons ethna qz arōz li. i. p. i.
Dors require periodi
Dors famā destruit li. iij. p. iij.
Dortē refugit oia li. iij. p. iij.
Dors felix et infelix fm vulgares
 li. i. p. i.

Dundus reqre area fortune
Dundus patur mari li. i. p. iij
Dūdum posuit Plato incepisse. li.
 v. p. i.
Durē velle muribz dñari ridiculosū
 est li. iij. p. i.
Dutabilitas rex. pbat tribu exēpl.
 .i. sole floribz et mari li. iij. p. iij.
Dutabilia oia pter deū li. iij. p. iij.
Dutatio ai est maior pena qđ i cor
 pore li. iij. p. i.
Natura nō assuescit in oppositiū
 nec fortuna li. iij. p. i.
Natura triplex est li. iij. p. i.
Nasa si misceť prius li. iij. p. i.
Natura humana paucis munisqz cō
 tenta est li. iij. p. i.
Nasa si interdū violentat. tñ qñz ad
 id redit qđ naturat sibi puenit. Uel
 sic Natura aialiu oim arborz. fidez
 stat in legibz suis et nō variat cōsue
 tudinē. vt pz de leone vegetabilibus
 et volatilibz li. iij. p. i.
Naturale iudiciū differre a rōnali li.
 v. p. i.
Necessitare reqre pñcia. Item req
 re signum
Necessitates sunt duę li. v. p. i.
Necāriuz idē pte esse qđ pñges ad de
 uerla relatiū li. v. p. i.
Neronis quoz malicie R. digritas
Neronis luxuria li. i. p. i.
Nescire reqre homo vere
Nigromantici psumpserūt boetiuz
 propter duo li. p. i.
Nihil ē cā mali li. iij. p. i.
N ex nihilo nihil fieri quō intelligit. li.
 bro v. p. i.
Nobilis quis pter illū qđ est deditus
 vitijs li. iij. p. i.
Nobilitas est laus parentū li. iij. p. i.
 sa. vi
Nomen ē substantiā cum qualitate
 li. iij. p. i.
Nonens est duplex li. v. p. i.
Nouū antiquū R. pati
Nox est duplex accidentalis et natu

Tabula

alis libro primo metro tercio.

Obediunt deo cuncta naturaliter

exordia libro quarto me. sexto.

Oblivio est aie a corpore li. ij. m. vij.

Oblivioni tradet diuites li. ij. p. vij.

Oblivioni tradet viri magi li. ij. p. vij.

Ocium de studiū fm vulgares li. p.

prosa quarta.

Oculi phie rō z intellectus z tripli-

ci rōe dnt ardētes li. primo. psa pta.

Odiū nō hz locū apud sapientes li.

quarto prosa quarta.

Oēs laborant lz diuerso calle ad v-

nū britudinis finē puenire li. ij. p. ij.

Oēs tendūt ad britudinē vi natura

li. p. ij. sed varie li. ij. prosa scda.

Opinio vulgarū require veritas

Opus qd facere vis requirit volun-

tas z pias libro tercio. psa quarta

Oro siue deprecatio qd sit li. v. p. ij.

Orides siue pces sunt deo porrigēde

li. v. prosa sexta.

Oratores qd sint li. quarto. p. iij.

Ordo debet epīs z locūz eē in qli-

bet ope siue actu li. pri. me. vi.

Ordie obito fuanf res i suo eē ibid

Ornamentis ornari ē error li. ij. p. v.

Orpheus citharista li. ij. metro xij.

Orphei fabule moralitas ibidez.

Orientes require comedere.

Passio est quidaz motus cellule

appetitue libro primo prosa sexta.

Passiones ai z opiniones ipediūt

rectū rōis iudiciū li. i. prosa sexta.

Et ibidem metro septimo

Pati sapiētes non est nouū sed anti-

quū libro primo prosa tertia

Pacia pbat psm li. scdo. psa septia

Patria est britudo via ad eā sunt p-

tutes li. quinto prosa prima.

Paupras duplex est li. scdo me. iij.

Palin? senator rhomanoz li. ij. p. ij.

Pax seu tranquillitas mētis li. i. p. v.

Peccata require vitia

Pecunia pauprate inducit li. ij. p. v.

Pecunia fecit hoies indigēte li. ij. p. iij.

Pellēde sunt affectiones li. i. me. vij.

Pena maloz bona. impunitas ma-

la li. quarto prosa quarta.

Poenē dānatoz siue purgandoz nō

sunt edisserēde li. quarto. psa qta

Poenē maloz qre fieri pmitit bo-

nis z malis iucunda q debētur boīs

li. quarto prosa quinta.

Poenē require libez arbitriū.

Poenē mētis speculatio rōnis li. iij.

Periclitari li. ij. me. vij. p. i.

Periodi mortis siue metē vitē libro

quarto metro quarto.

Peripatetici libro pmo. psa tertia

Permanentia est appetitus natural

non volūtarius li. tercio prosa. xi.

Phāri require ammirari.

Phia de mulier pper tria li. i. pro. i.

Phie statura ibidem

Phie pres tres mathematica

Naturalis methaphisica ibidez.

Phie vestes artes liberales ibidem.

Phie vestes erant filis tenuissimis.

Ibidem

Phia maibz suis texerat vestē ibid

Phie vestes obscurant. qz nō vīta-

ta vt gladius in quiete rubiginosus

erit ibidem.

Phia diuiditur in practica z specu-

latiuam ibidem.

Phia practica hētur in ethica icono-

ca z politica. sed speculatia seu theo-

rica triplex ē. s. phisica mathematica

z methaphisica. z in talibz est ordo p-

modū scālę ibidem

Phie vestis scindit vario mō ibidez

Phie ornamenta ibidem.

Phie ira ibidem

Phia magistra oīz pcutū z est a do-

libro primo. prosa tertia

Phia est via ad cognoscendū verum

lumen scz deū z docet cōtēnere terrę

na libro quarto prosa prima

Phs fuisses si tacuisses li. ij. pro. vij

Piger require asinus.

Pithagorici posuerunt duo picipia

rez bonū z malū li. ij. prosa. xi.

Plato require scire Itē reqre mūdus

Tabula

Poemata dulcedine inficiunt li. i. p. i.
 Poeta require meretrici.
 Poetica ars a phia fugat li. i. pro. i.
 Popularis require fama
 Porcus dicitur luxuriosus li. iij. pro. iij.
 Posse malū peius est q̄ velle. libro
 tercio prosa quarta qualiter intelligit
 Posse malū nō ē posse li. iij. p. ii.
 Posse implere require desiderū.
 Potētia nō p̄t in libez arbitriū. li. ij.
 prosa sexta. vt pz de illo qui momoz
 dit linguam
 Potentia vera require refrenare
 Potentia. sufficientia. reuerētia. cla/
 ritudō. iucūditas sunt vnum in re li.
 quarto prosa nona
 Potentia ligata req̄re p̄iceps mal⁹.
 Potentia plus require actus.
 Potentiū familiaritate Seneca et
 plures mortui sunt. li. iij. pro. v.
 Potentia prodit indignū li. ij. p. vi.
 Item libro tercio metro tercio.
 Potētia nō est sine timore li. iij. p. iij.
 Potētes noiant falsū noib⁹ li. ij. p. vi.
 Potentia est occasio mali li. iij. m. iij.
 Potēs ē q̄ scit īfrenare pp̄ā maliciā
 Potētes hui⁹ mūdī nō sunt timēdi.
 libro primo metro quarto.
 Potēs cōtra patit potentiam. ex^m
 de busiride interfecto ab Hercule.
 P̄tē de regulo Rhomāo li. ij. pro. vi.
 P̄tēs regia n̄ ē p̄a p̄tēs li. iij. pro. v.
 P̄tēs gladio sup caput pēdenti com/
 paratur ibidē
 P̄tēs infecuritas req̄re infecuritas
 P̄tēs cōcedunt malis li. iij. pro. vi.
 P̄tēs plus require dignitas
 P̄tēs req̄re oīes
 P̄tēs nūq̄ defunt bonis. nec mal⁹
 supplicia libro quarto prosa tercia.
 P̄tēs require libez arbitriū
 P̄tēs extrinsecū nō curat bonus.
 cū hēat in aīo intrinsecū li. iij. p. iij.
 P̄tēs dei libro quinto prosa tercia.
 P̄tēs dei nullā necitatē ipōnit fu/
 turis li. v. pro. iij. (li. v. pro. vi)
 P̄tēs dei nō mutat pp̄rietatem rei

P̄tialiter oīa sunt in deo li. v. p. vi.
 P̄tēro inducēbātur p̄sules r̄hōa/
 m require consules
 P̄tēcia duo require p̄thagorici
 P̄tēciū maloz potentia ligata ē
 multis catēis li. quarto me. sc̄o
 P̄tēciū qd sit li. sc̄o prosa prima.
 P̄tētere require sapiens.
 P̄tēciū veritas est sup naturaz re/
 rū libro quarto prosa secunda
 P̄tēciū bonū hōim req̄re rō recta
 P̄tēpopēia ē fictio noue p̄sonē. li.
 primo prosa prima
 P̄tēpera require aduersa
 P̄tēdētia dei solis claritatē excel/
 lit. libro quinto metro secundo.
 P̄tēdētia diuina quo ad diuersos
 actus hōis nō fallit libro q̄nto p. vi
 P̄tēza z metro vtiſ boetius duabus
 de causis libro primo metro primo.
 P̄tēdēs tria respicit tpa li. ij. pro. p.
 P̄tēdētia rez exitas metis li. ij. p. p.
 P̄tēdētitudo quadruplex li. ij. pro. v
 P̄tēdētitudo nō est in hōie. sed in ve/
 ste libro primo prosa quinta
 P̄tēdētitudo corporis velociter rapti/
 tur libro tercio prosa octaua
 P̄tēdētiū videri n̄ reddit nafa sz oar/
 loz debilitas ibidē ex^m de Alcibiade
 P̄tēdētiū alibi grauius mali. hic i/
 p̄tēti li. iij. pro. quarta
 P̄tēdētiū intrinsece req̄re p̄scia pura
 P̄tēdētiū nō require miserioz
 P̄tēdētiū mentis require par
 Quisq̄ vnū in re req̄re potētia
 Quid nois z qd rei dñit li. v. p. p̄ia.
 R̄tio recta est hōi pp̄riū bonūz
 libro p̄mo prosa quinta
 R̄tōnalis req̄re homo
 Recordari qd sit li. quarto pro. ij.
 Refrenare aīo est potētia vera li. iij.
 metro quinto
 Regendū tria req̄runt li. ij. pro. vij.
 Regere require deus
 R̄gimen dei in p̄cordia elementoz
 apparet. z in p̄tibus anni li. iij. m. vi
 R̄spública require beate

Tabula

Rixosus require canis
 Rotare orbem require deus rotat.
 Ruge q̄re in senibus nō in iuuenib?
 li. primo metro p̄mo
 Aenlegiū li. primo prosa q̄rta.
 Sanitas corpis triduanę febre
 soluitur li. quarto prosa octaua.
 Sapiens h̄z se yniformiter ad vtrā/
 q̄ fortunaz li. i. prosa prima
 Sapiens require tetragonū
 Sapientis nō est promittere q̄ non
 p̄t implere li. quarto prosa secunda.
 Sapiens req̄re desiderū. Itē req̄re
 aduersitate Itē req̄re odiū
 Sapiens nō odit stultū li. iij. p. iij
 Sapientis ē dēclarare difficilia libro
 quarto prosa sexta.
 Sapientū est simplicib; arridere cū
 sapiam acquirunt ibidem
 Scia dispersa augmentat opposituz
 de diuitijs require diuitię
 Scia dīna q̄l sit noianda li. v. p. vi.
 Scia auferri nō p̄t li. p̄mo me. p̄mo
 Scia ē socia in tribulatiōe li. i. p. iij.
 Scia letificat li. iij. prosa p̄ma.
 Scire require finis.
 Scire seipsum require h̄ō se scit
 Scire s̄m Platonē li. quinto me. iij
 Senes quare rugosi li. i. metro p̄o.
 Senū generat tripliciter li. i. me. p̄.
 Senū multa incōmoda. ibidem
 Sensualitas cōtrariat rōi li. i. me. ij.
 Sermones accipiēdi sunt p̄m̄ mare/
 nam subiectā li. iij. me. xij.
 Serenitas vespertina li. v. pro. q̄rta.
 Seruoz ip̄obitas dñm grauac li. ij
 prosa quinta.
 Sex dolorosa require dolore
 Signū ostendit signatū. nō nccitat.
 li. quinto prosa quarta
 Socrates p̄hs in noīe vnus dei bi
 bit vengnū z n̄h̄l sibi nocuit li. i. p. iij
 Socrates docet sp̄ pandere veritatē.
 li. primo prosa quarta
 Sol q̄iq; f̄t intellectū li. p̄mo. m. iij
 Solis color li. p̄mo me. secundo
 Solis claritas req̄re puidētia dei.

Spes z dep̄catio cessarent si futura
 de nccitate euenirent li. v. pro. tertia.
 Status nō placēs require felicitas
 Stelle septē require ammiratōis
 Stoici vnde dicant li. v. me. quarto.
 Item require Epicuri
 Studiū duplex florens z aridū li. p̄.
 me. i. Itē plus require lecto.
 Item plus require ocium
 Stupor quid sit li. p̄. prosa p̄ma.
 Stupor boetiij ibidem
 Stupor z pudor dñt li. p̄. p̄. secūda
 Supbus cōp̄at fulmini. li. i. m. iij.
 Cōtra supbos vanā glam q̄rentes.
 li. v. metro septimo
 Supplicia req̄re p̄mia
 Taciturnitas dupliciter prouēit
 li. primo prosa secunda
 Taciturnitas triplex li. ij. p. i.
 Tactus require cognoscat
 Tardus require alius
 Talia hebetant z ingrossant mētē
 humanā li. i. me. ij.
 Tempus vernale puenit vitę huma
 ne Ibidem
 Talia nō sunt cā gremoz li. ij. p. iij
 Tps autumnale dat vuas ibidem
 Tenebris assueti nō q̄nt lumē intr
 eri. vt sunt certę aues li. iij. pro. iij.
 Terra habitabilis solū ad tres p̄tes
 li. ij. prosa vij.
 Terrena bona excecant vulgares li.
 quarto prosa quarta
 Testis cōditiones li. i. pro. iij.
 Tetragonū corpus cōpatur sapiētē.
 li. iij. prosa septima.
 Tigris flumen req̄re euftratis.
 Timere nō h̄nt sci malos li. i. m. iij
 Tonitru d̄r d̄s tonare. vt sic diuina
 prouidētia recogit̄ li. iij. me. vi
 Transformatio require animi.
 Transformat̄ require vltis
 Tristitia sedata redit ad studiū li. i.
 prosa tertia.
 Tullius negauit puidētiā stare
 posse cū libero arbitrio li. v. pro. iij.
 Turbationes aī impediunt cogni/

Tabula

ratione veritatis li. i. me. vij.

Atriciatio Trese quid dicaz
hoc erit vel nō erit li. v. p. ij.

Uelle malū require posse.

Uenū bibere require Socrates.

Uenti quoz principales a quoz p/
tibus mūdi qlibet duos hz collatera
les. z sic sunt. xij. li. i. me. ij.

Uentoz generatio li. i. me. ij.

Uerba leuita mitigāt dolorē li. ij. p. ij.

Ueritas reqre Socrates

Ueritas qliter latet in pīcipio i nō

stro intellectu li. ij. me. xi.

Ueritas ipedit a falsis opinionibz z

passionibus li. i. me. vij.

Ueritatē nō oēs eodē mō capiūt. nā

qdaz demrātūe. qdā auctoritatē q/
dam p modū fabulē li. ij. me. xij.

Ueritas pponum require ppo.

Ueritas cōtrariat opinionī vulga

riū. q putant malos ipunitos feli/
ces li. iij. pro. iij.

Uertex capitis tres hz ptes phanta

sia in aīriori. cogitativa i medio. me

moratiua in occipite li. i. p. i.

Uespertina require serenitas

Uestibus nō est glīandū li. ij. p. v.

Uestis cōtinet pulchritudinē nō hō

li. ij. pro. v.

Uia ad bēitudinē require patria

Uictus antiquoz fuit grossus li. ij.

metro. ij.

Uitia sunt spēmēda li. v. pro. vi.

Uitia nō sunt sine pēnis li. iij. p. p.

Uitiosus reqre accidiosus

Uidere omnia require deus

Uini duo dolia in limite Jouis

li. scdo pro. scda

Uirtutes sunt colēde li. quito p. vi.

Uirtuosi dnt eē fortissi li. iij. me. vij.

Uirtus q̄ra sustinet ibidem.

Uirtus interpretat li. q̄to p. septia.

Uirtutes sunt via ad beatitudinem

require patria

Uisus require cognoscitur

Uita humana require tps vernale.

Uitā hīs bonā nō hz timere. sz erit

gere p̄r vultū li. pmo metro q̄to

Uita virtuosa est stat medio cris. p

pter similitudinem edificij li. ij. me. iij.

Uita hōis require circulo.

Uita hōis require periodi

Ulixis socij p potū Circis i bruta

sunt transformati li. q̄to metro. iij.

Ulixes plus require aduersitas

Unū z bonū idē sunt li. tercio. p. xi.

Unū manet interim qd est vnū ibid

Unū est ad qd oīa tendūt li. ij. p. xi.

Uolitū nihil nisi cognitū li. v. m. iij.

Uoluntas require opus

Uoluntas est occasio p̄ci li. iij. p. ij.

Uolūtas z p̄as requiruntur ad oēm

actū li. quarto. p. scda.

Uoluptas duplex li. tercio pro. vj.

In voluptate nō est bēitudo ibidem

Uoluptas cōiugalīs habz anxietas

tem annexā. vide exemplū notabile.

li. tercio. pro. sexta.

Uoluptas ē sicut stimul⁹ apū libro

tercio metro septimo.

Uoluptatē quid malī seq̄tur ibidez.

Uulgi opinionibz plures nomē ma

gnū receperūt li. tercio pro. octaua.

Uulnus detegere require p̄fiteri

Uultus require facies

Uult⁹ reuerēdi dī phia. qz sicut vul

tus honestus facit hōiem reuereri

sic phia amatores suos li. i. p. p. i.

Uxoratoz infelicitas li. ii. p. q̄ta.

Uxorē h̄re castaz z filios h̄re bonos

incūdū est li. tercio. p. septima

Uxorem habere peruersam nihil in

felicius. ibidem

Epilogum p̄pendiosum z putilē

totius libri Require in fine libri

Finit tabula

C Boetij rhomani ⁊ oratoris celeberrimi libri de cō
solatione phie ⁊ cōmentarius eximij p̄clariq; doctoris
sancti Thome sup eisdem Incipiunt feliciter

Philosophie serui

as oz vt tibi ptingat ꝑa libertas Hec sūt ꝑ
ba Senecę octaua epla ad Lucillij Quia
vocari phiam sciam ꝑitaris recte se hz ex se
cundo methaphisice Et phia affert delectatio
nes mirabiles firmitate ⁊ puritate. ex. r. ethi
coꝝ Et multis visa est phia res mirabilis ⁊
diuina. ex de celo ⁊ mūdo Arist. ¶ Itē q nūl
la scia siliis est phie q clarificat aiām. ⁊ facit

delectari eā in hoc seculo in p̄fectione ⁊ rectitudine. ex li. de po. ⁊ morte. Et
phia trahit hoīem ab obscuritate ignoratię ad sciam. a tenebris stulticię ad
lucē sapię ⁊ ad claritatē intellectus. ex eodē li. Arist. Itē qz phia a sup̄stiri
one liberat metu mortis nō cōturbat. s̄m Tullij in li. de fini. bo. ⁊ ma.
Ideo Seneca has ⁊ p̄siles ꝑditiones effect⁹ laudabiles phie aduertēs hor
ratur nos ad seruitiū phie in ꝑpōe ꝑposita sic dices Phie seruias oz. Que
qdē ꝑpō ꝑt probari multis rōnibus Primo sic Illi oz seruire ꝑ cuius serui
tutem hoī ptingit ꝑa libertas. s̄z phia est h̄mōi. igitur Maior nota. qz li/
bertas est nobilissimā ꝑditio quā natura hūana desiderat ⁊ affectat Vi/
nor ꝑz ꝑ eūdē Senecā q postqꝑ ꝑmisit ꝑpōem istā Phie seruias oz. subiū
git vt tibi ptingat ꝑa libertas. Et paucis interpositis d̄r. hoc em̄ sez ipsuz
seruire libertas ē. Probat̄ secūdo sic. Illi oz seruire qd̄ aiām ꝑficiat. vitam d̄
sponit. actiōes regit. agēda ⁊ omittēda demonstrat. ⁊ sine quo nemo est secu
rus. Philosophia est h̄mōi. igitur rē Maior nota. nā istę conditiones sūt
de p̄fectione hominis Vinor declaratur ꝑ Senecam. xvi. epla ad Lucil
lij loquēs de phia dicit Hec aiām format ⁊ fabricat. vitā disponit. actiones
regit. ⁊ omittēda dem̄rāt. sedet ad gubernandū errantia fluctuantium d̄r/
git cursum. sed sine hac nemo est securus. Probat̄ tercio sic Illi est serui/
endum quod tradit cognitioni vltimi finis magnum incrementū. philoso
phia est huiusmodi. igitur rē. Maior nota. quia ꝑgnitio vltimi finis ma
gnū incrementū confert ad vitam. ex. i. Ethicoꝝ. Vinor declaratur. nam
vltimus finis vite humane est beatitudo cuius cognitionem phia tradit.
Dicit em̄ phia in. iij. de consolatione. pla scda. q beatitudo est status oīm
bonoz aggregatione perfectus Et in eodē. iij. on̄ d̄r phia in quo sit ꝑa bri
tudo et quō ad eā pueniatur Probat̄ quarto. Illi oz seruire qd̄ facit hoīes
parem deo. philosophia est h̄mōi. igitur rē Maior nota ꝑ se. Vinor
patet ꝑ Senecā. xlix. epistola ad Lucillij. qui dicit Hoc em̄ mihi phia
ꝑmittit vt me ꝑrē deo reddat Probat̄ quinto Illi est seruīdum quod est
magistra oīm sciay. nutritrix oīm ꝑtutum. summū solaciū lapsorum ami/
corum quod est ꝑuūm veri luminis ⁊ cuius exhortatio est recta sui aucto/

ritate dignissima. phia est hmoi. igitur et Maior nota. quia rationabiliter propter
 has condiciones laudabiles alicui seruitur Minor declaratur. Nam phia
 est magistra omni futurum. ex primo de sol. p. 1. iij. Ipsa est nutritrix omni futurum.
 .ij. de solatione. p. 1. iij. Ipsa est summum solacium lapsoz aioz. iij. de sol.
 p. 1. i. Ipsa est preuia veri luminis. iij. de sol. p. 1. i. Et eius exhortatio est
 recta sui autoritate dignissima. v. de sol. pro. i. Sic ergo per propositio declara
 ta que dicit Phie seruias o. Sed diceret Quid mihi prodest phia si fatum
 est: Quid mihi prodest phia si deus rector est: quid mihi prodest phia si ca
 sus imperat. ¶ Ad hoc respondet Seneca. xij. epla sua. siue inexorabili lege fa
 ctiones humanas sine ordine permiscet. adhuc phie insistendum est Phia enim
 nos tueri habet. hec enim hortatur ut libenter deo placeamus ut ipsum sequamur
 ut continue fortune insistamus et ut casum feramus Licet autem oes homines
 natura scire desiderant. tamen pauci. de quo dolor est philosophie vacant. quod
 ideo contingit quia plures omissis delectationibus interioribus. ad delecta
 tiones refugunt corporales Non tamen oportet delectationes corporales esse
 eligibiliores interioribus delectationibus quia delectationes corporales in
 pedunt a summo bono. interiores autem ad id promouent ¶ Un Boetius
 in tractatu de summo bono dicit Volere debent qui delectationibus sensua
 libus detinentur bona interiora omittendo Nam deiti bonis sensualibus
 summa bona non attingunt Quos homines sensuales boetius. iij. de sol. p.
 1. iij. comparat vespertilionibus dicens Nequeunt enim oculos suos tene
 bris assuetos ad lucem perspicue veritatis attollere. similesque sunt auiibus que
 rum intuitum noctis illuminat. dies excecatur Et licet homines sensuales et vul
 gares non magnificent nomen philosophie. sed magis blasphemant. nihilo
 minus tamen ipsa philosophia in sua dignitate perseverat. teste. Seneca
 xij. epla ad Lucillum Nunquam inualescet ad tamen militia neque ad tantum exce
 ditur contra virtutes ut non nomen phie sacrum et venerabile permaneat Sed
 diceret phari non valeo. quia pauper sum. sed si diuitias habuero totum me
 phie dabo. et hoc videtur rationabile. quia natura per se non est sufficiens ad
 speculandum. sed o. cibum et potum et reliquum famulatum peristere Et pro tan
 to sacerdotes in egypto habitis necessariis propter admirari ceperunt phari.
 ¶ Hec excusatio ratione paupertatis non valet. audi Senecam. xvij. episto
 la ad Lucillum qui dicit Non est quo nos paupertas a phia reuocet. toleran
 da enim est fames quam tolerauerunt quidam in obsidionibus. et quid aliud erat
 premium patientie illorum quam in arbitrium non cadere. sed inimicorum. quantoma
 gis est quod permittitur perpetua libertas. nullius hominis timor et quod animi libe
 rat a furoribus multis enim ad philosophandum obstitere diuitie. Paupertas
 autem expedita secura est. si vis animo vacari pauper sis oportet. aut pauperi
 similis. quia non potest studium salutare fieri sine cura fragilitatis: fragilitas
 autem est voluntaria paupertas. hec Seneca Tunc est igitur ad philosophandum
 exiguntur necessaria. sed sufficiunt homini pauca. non enim oportet futurum scilicet
 eum deum terre et maris esse. quia natura paucis minimisque contenta est.
 Ex secundo de solatione. prosa quinta Proferge ergo omnia a te. et ad phiam
 magno cursu. totisque viribus attende. hec Seneca. xvij. epla ad Lucillum
 Phie ergo seruias oportet ut tibi contingat vera libertas. ut tibi contingas

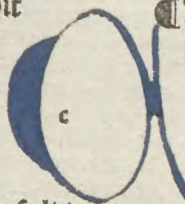
vera securitas. vt tibi innotescat felicitas. vt par deo fias ⁊ p̄cipue vt in ad/
uersitatibus ⁊ tribulationibus positus p̄ ipam verissime consolers exem/
plo Boetij quez p̄p̄ia in exiliū relegatū ab omnibus bonis pulsus digni/
tatibus exutū. multis miserijs afflictum dulcissime cōsolabatur De cuius
p̄p̄ie consolatione agitur in libro Boetij qui intitulat̄r Liber de consola/
tione p̄p̄ie. de quo ad p̄ns nostra est intentio Hec sufficiāt de introductione
huius li. Sed antequā ad l̄rām pcedamus quinqz sunt p̄mittenda Prīmū
de causa suscepti operis Secundum de causis huius libri Tercium de titu/
lo huius libri ⁊ eius expositione. Quartum de causa intitulationis p̄ntis
li. Quintum de generali summa ⁊ sentētia huius li. ¶ Circa prīmū videli/
cet circa causam suscepti opis. quare Boetius hunc librum conscripsit ē sciē/
dus. q̄ Boetius vir eximius p̄sul rhomanus. fide catholicus extitit q̄ dis/
putans de fide catholica p̄tra duos hereticos. scz contra Nestorium ⁊ Eu/
ticem. cum nullus esset qui eis resisteret Boetius ipsos in cōi consilio. deu/
cit. sicut patet in li. suo de duabus naturis in christo Tempore vero The/
odorici regis gothorū. cum idē Theodoricus tyrannidē suam cōtra rhoma/
nos vellet exercere ⁊ quoslibet bonos opprimere Boetius virtute dei arma/
tus plus oibus alijs sibi restitit. ⁊ quos tyrannica rabies inuaserat Boeti/
us amore iusticię exponens se periculis ipsos liberauit Videns autē Theo/
doricus rex gothorū solū ipsum Boetiū resistentē. cogitabat qualiter ipsuz
p̄deret. ⁊ cum iustā cām p̄tra eū non inueniret duas falsas causas confinxit
Dixit em̄ Boetiū impediuisse quendā delatorem sibi l̄rāz que continebat
accusationem senatus rhomanorū. vt sic senatus redderetur reus lese maie/
statis Hanc cām tangit Boetius p̄sa. iij. huius primi dicens Delatorem
ne documenta deferret quibus senatū maiestatis rex faceret impedisse cri/
minamur Secundo accusabatur Boetius quod quasdā l̄ras direxisset ad i/
peratorē Constantinopolitanū per quas restitueret libertatem pristinā ipsis
rhomanis Hanc cām tangit Boetius eadem p̄sa sic dicens. Nam de com/
positis falso l̄ris quibus libertatē arguor sperasse rhomanā quid attinz di/
cere His de causis Boetius p̄ viles p̄sonas ⁊ ip̄hames accusatus. indefen/
sus reus est iudicatus. ⁊ a rege Theodorico papie in exiliū relegatus. Boe/
tius at̄ in exilio positus p̄teritaz p̄speritatē secum reputans. ⁊ p̄ntem aduer/
sitatem p̄siderans. ne aliquis homo in sili statu positus desperet. s3 vñ con/
solaretur haberet philosophicā p̄solationez. p̄posuit cōtra mutabilitatez
fortune Ex quibus deis p3 q̄ causa suscepti operis est illa quatinus Boeti/
us se in exiliū relegatū ab oibus bonis depulsum dignitatibus exutuz phi/
losophie se tueretur. volens consolari quālibet hoīem in simili statu positū
ne desperet niliter esse cōtuendum Secūdo vidēdus est de causis huius libri
cui⁹ cā efficiens fuit Boetius q̄ describens materiā huius libri. vñf t̄a p̄sa
q̄ metro imitatus Martiani felice capellā qui in describēdo nuptias mer/
curij ⁊ philogię hoc titulo vsus est. de quo fit mentio in Theodolo vbi dicit
Egregiam sobole cui⁹ Stilbonis amores Eli supez magna sociasti ne/
ste capella Licet ille liber Boetij multū excellat librum Martiani tā nobi/
litate materie q̄ priuilegio eloquentie Boetius em̄ nec Tullio in prosa.
nec Virgilio in metro minor reputat̄ Uritur Boetius in hoc libro prosa
in qua ponit rationes ad consolandum Boetium. probādo quod nō sit do/

tendum de amissione rez p alium Vtitur aut metro delectabili vt dñ au/
 diatur meroz obliuioni tradatur Cā materialis huius libri est pphica cō/
 solatio ordinata ad pemptū mundanoz ⁊ ad appetitū summe felicitatis
 vel pphica consolatio psuadens neminē extolli in prosperis. nec deprimi ī ad/
 uersis Vel aliter Causa materialis siue subiectū huius libri est stat⁹ mi/
 serabilis Boetij pphica psol. supinducta Cā formalis tractatus huius li.
 cōsistit in eius diuisione de qua videbitur post Cā aut formalis tractandi
 est modus agendi Boetij. ⁊ est dialogus. i. sermo duoz. Introducit enim
 Boetius in hoc libro duas psonas scz seipm suā miserā deplangentem et
 phiam sibi p dolentem. ⁊ ipsum sup sua miseria psolantem. hoc est rōnabi/
 le. Nam fm bñm Grego. Vterus ordo psolationis ē vt cū volumus aliqūē
 a meroze suspendere. primo studeamus luctui eius cōcordare Vel ideo cau/
 sa formalis est dialogus. qz in quadā pte huius pmi libri. phia introducitur
 fortunā ipsum Boetiū alloquētem. vbi incidit quedam figura tropi q vo/
 catur ethopeia. de qua dicit Brecism⁹ Ac introducitur aliquos ethopeia lo/
 quētes Ut cū fortuna loquitur Boetius ipse Vel pōt dici fm cōiter loquē/
 tes q causa formalis tractādi ē quintuplex. definitiua. diuīsiua. pbatīua. ī
 probatiua. exēploz positīua. sicut videbitur in li. Causa formalis huius
 li. est vt ipso pgnito nos ipsos ⁊ quoslibet alios ī aduersitatibus ⁊ tribulati/
 one positos philosophica psolatione tueamur. ⁊ ne extollamur in prosperis.
 ⁊ deprimamur in aduersis. ¶ Tercio videndū est de titulo huius libri. et
 de eius expositione. ¶ Unde sciendum q titulus secundum Remigiu⁹ su
 per donato. ē clauis siue ingressus operis sequētis Et dicitur titul⁹ a titan
 quod est sol. sicut em sol illuminat mūdum. sic titulus librum. Et pponit
 titulus li. ad cōmendationē operis ⁊ ad laudē auctoris Est ergo titulus p/
 sentis libri talis Anicij Manlij Torquati Seuerini Excōsulis Patri/
 cij Ordinarij Boetij viri illustis incipit liber de cōsolatione phie. Sed
 queritur quare tot ppria nomina ponūtur in titulo. Dicunt aliqui q forte
 cōsuetudo fuit rhomanoz vt sic nomina ascriberēt suoz auoz ⁊ pdecesso/
 rū. Vel aliter potest dici q plura nomina ponūtur in titulo ppter hōrem
 ⁊ laudē ipsius Boetij: qz fm Senecā in libro de elementis ad Neronem.
 Multa cognōia honori data sunt Sicut em vilis psona non vult notari
 nisi in vno noie. quia quanto plus notatur. tanto plus pgnoscitur. ⁊ tanto
 magis sordescit Sic honesta persona vult nominari pluribus noibz. vt sic
 magis innotescat ⁊ clarescat alijs sua forma. nā oē bonū in cōe deductum
 magis elucescit. ¶ Exponitur aut titulus sic Boetius dictus fuit Anici⁹
 a quodā nobili rhomano sic dicto de cuius genere fuit Vel dictus Anici⁹
 quasi inuictus. ab a quod est sine ⁊ nicos victoria. Nūq em Boetius vni/
 ci potuit vt flecteretur a iure ad iniusticiā: sicut ipse testatur quarta prosa
 huius pmi libri dicens Nunquam a iure ad iniuriā me quisq detrahit
 ¶ Secundo Boetius dictus fuit Manlius. quia de genere manlioz
 fuit. qui erant nobiles rhomani. ¶ Tercio Boetius dictus fuit Torqua/
 tus a quodam nobili rhomano sic dicto. qui cum singulare bellum iniret
 cum quodam de gallia ipsum deuicit et torquem in collo habentē sibi ab/
 stulit. cuius ratione dictus fuit Torquatus. de cuius genere fuit Boet⁹.
 ¶ Quarto Boetius dictus fuit Seuerinus a seueritate Seuerus ei fuit

Primus

cuz theodrico regi gothor se opposuit Vel dictus fuit seuerinus quasi se-
quens veritatem. nunquā enī in iudicijs vel amore vel odio flecti potuit a
veritate Quinto boetius dictus fuit: Exconsul quasi vnus ex cōsulibz rho-
manor. vel ex cōsul quasi extra p̄sulatū positus quē prius habuit: Excōsu-
lares dicebātur qui iā deposuerant consolatū. et licet ab honore cōsulatus
cessarent tamen postea plus alijs in magna reuerentia habebātur. Sexto
dcūs fuit Patricius a nobilissimo rhomano sic dicto de cui⁹ genere fuit bo-
etius. vel alio mō patricij dicebāt nobiles rhomani qui pvidebāt reipubli-
cē. sicut p̄ filio quoz noīa scripta erant aureis lris. et ideo dicebantur p̄sēs
de quoz numero fuit vnus Boetius. ppter quod dcūs fuit patricius Se-
primo dicebatur ordinarius. qz rēpublicā ordinauit Vel aliter ordinarij
dicebātur q̄ tāte dignitatis erāt vt quolibet ordine digni eēnt. et sic fuit Bo-
etius Octauo noīe proprio dcūs fuit Boetius qd̄ interpretatur adiutor. qā
in nēcitāte pauperibz subueniebat Quarto vidēdum ē de cā intitulationis
huius li. Intitulatur iste liber de p̄sol. phica Vbi sciendū. phica p̄solatō
ē rōnabilis demōstratio. declarans de cui⁹ amissione nō est dolendū. et de cui⁹
ius possessione nō sit gaudendū. et quia hoc p̄tractatur in p̄nti li. iō sic inti-
latur Quinto videndū ē de generali summa hui⁹ toti⁹ li. ¶ Vbi scien-
dū q̄ Boetius in hoc li. oñdit bona t̄palia esse trāsitoria et nō p̄sistere tota
liter in eis toralē et verā felicitatē. et per p̄ns non ē dolendum de eoz absen-
tia. nec gaudendū de eoz p̄ntia: et neminē debere extolli in p̄speris. nec de-
primi in aduersis Quid̄ etiā in p̄nti li. qd̄ sit summū bonū vbi sit sitū. et q̄
mō ad ipsum pueniat Etā oñditur q̄ boni sp̄ sunt potētes et mali sp̄ sūt im-
potētes: et q̄ bonis nūq̄ defunt sua p̄mia. malis nūquam sua supplicia.
Post hoc oñditur qd̄ sit diuina prouidentia: quid casus: quid fati: qd̄ libez
arbitriū. Et ponit Boetius rōnes q̄bus pbat libez arbitrium non posse
stare cuz puidencia diuina. et ponit quorūdam flām solutionē et eam impro-
bat Postea ostendit verā solutionē quā rōibus p̄firmat. ¶ Ista et alia plu-
ra pulchra determinātur in hoc li. sicut patebit in sequētibus.

¶ Anicij Danlij Torquati seuerini Boetij Ordinarij Pa-
tricij viri exconsulis de cōsolatione phic liber primus inci-
pit

Cetrum primum heroicū elegiacū

Armina q̄ quondā studio florente peregi

Flebilis heu mēstos cogor inire modos

¶ P̄ns liber Boetij prima sui diuisione diuiditur i
q̄ncz p̄s fm q̄ ponit q̄ncz libros p̄tiales quos cō-
tinet In primo cōqueritur se miserij subiectū. In
scōdo ponit remedia p̄solatiua In tercio determinat d
p̄a felicitate in quo sit sita et quō ad eā perueniat In quarto mouet q̄sdaz
questiōes ipi phic In quinto determinat de casu et puidencia diuina. Pri-
mus liber incipit hic Carmina Secūdo liber incipit ibi Post hec paulisp
Tercius ibi Jam cantū illa finierat Quartus ibi Hec cum philosophia.
Quintus ibi. Dixerat orationisq̄ue cursum. Quid et de quo agat in q̄libet

Libër

libro patebit loco suo Primus liber diuiditur. in. xiiij. ptes. qz huius primi libri sunt septē metra z sex prose q partes patebunt. que aut sic materia z intentio cuiuslibet partis similiter patebit. ¶ Notandū autem quod p̄mum metruz huius primi libri vocatur elegiacum Est aut metruz elegiacum qd constat ex vno versu hexametro. i. sex pedū. z alio pentametro id est quinqz pedū Et dicitur elegiacum ab eleyson quod est misereri Elegia enim ē miseria Metri em̄ elegiacuz inuētum fuit pro describenda miseria. quāuis eo hodie aliqui vtiūtur ad alia describenda Unde Horatius Versibus impi ter iunctis querimonia p̄mū Post etiam inclusa est voti sententia compos Quis autem fuerit adinuentor tal' metri elegiaci. dubitatur Un̄ Horati? Quis tamē exiguos elegos emisit auctor? Grammatici certāt z adhuc s̄b iudice lis est Et diuiditur hoc p̄mū metruz in quatuor partes Primo bo etius deplangit statū suē miserē ex parte permutationis studiū. Secundo ex parte defectus corporalis Tercio ex parte plonagationis vitę miserabilis. Quarto apostrophat zra suos amicos. sc̄da ibi. S̄lia foelicit. tercia pars ibi. mors hoīm foelix. quarta ibi. quid me foelicem Primo facit quod dictū est. secūdo approbat dēi suū. ibi. Ecce mihi lacere Dicit primo ego bo etius qui quondā tpe prosperitatis studio meo florente pegi. i. p̄posui carmina supple delectabilia z iucunda. nunc tpe aduersitatis flebilis. i. dignus vt desleat. vel flebilis. i. tristis. cogor inire. i. inchoare. m̄estos modos. id ē tristia metra de mea miseria ¶ Notandum sicut dictum fuit prius Bo etius vtitur in hoc libro tam p̄sa quam metro. quia talis modus scribendi magis fuit pueniens sue materię. sicut em̄ potio curatiua q amara est delectabilius sumit si fuerit aliqua dulcedine permixta. sic rōnes phię in prosa tradite libentius a boetio suscipiuntur si fuerint iucunditate metri dulcorate Et ideo Boetius nunc metro nunc prosa vtitur. quia alternatis vti delectabilius est Unde auctor poetice Quod sapit insipiduz vitiosa frequentia reddit. ¶ Item nota quod Boetius potius incipit librum suum a metro. q̄ a prosa. quia modus scribendi metricus magis fuit vsitatus apud antiquos q̄ prosaicus Vel ideo quia metri est delectabilius prosa vt ergo magis alliciat audientes ad suum librum. ideo in principio libri sui vtitur metro ¶ Item nota circa litteram quod carmina vno modo dicuntur scripta metri ca certis pedibus mensurata Alio modo dicuntur quecunque dicta vel scripta. etiā prosaica que sunt de re dictabili. Boetius autem florente studio cōposuit vt plurimū carmina prosaica de re delectabili Edidit em̄ quedā carmina philosophica. quedam logicalia: quedam theologicalia. sicut patet respicienti eius diuersos libros Tempore autem aduersitatis cogebat boetius ad pponendum carmina metrica tristia. ¶ Item nota studiū est vehemens applicatio animi ad aliquid agendū cum bona voluntate. dico cum bona voluntate. quia in malivolam animam non introibit sapientia. Nec Salomon Et perfectio discipuli in tribus consistit ex Boetio de disciplina scolariū In attentione. docilitate z beniuolentia. homini enim nolenti sciētiam z vt oportet studentī impossibilis est possessio boni Eustratius p̄mo Ethicorum. ¶ Item nota quod duplex est studiū florens z arduum Ad studium florens tria exiguntur ¶ Primo requiritur iuuentus. qz iuvenes perspicaciores sunt sensibus. senes it magis sunt immemores. Secū

do requiritur habitus necēriorum: quia natura per se non est sufficiens ad
speculandum. sed qz necēria existere. ex quarto Ethic. Tercio requirit anī/
mi tranquillitas q̄ contingit p̄ sedationē passionū. quia aīa in quiete ⁊ resī/
dentia fit prudens. vij. philī. Ubi em̄ passiones dominātur. ibi intellectus
obscuratur Ideo boetius in fine huius primi libri hortando nos ad fugā
passionum dī Gaudia pelle. pelle timorem Spemqz fugato nec dolor adst
Tubila mens est victacqz fienis Hec vbi regnant Studiū at̄ aridū ē ad qd
Pecurrunt oppositę p̄dicēdes. s. senectus necēriorqz deficiū ⁊ aī p̄turbatio. No
ta q̄ p̄ de miseria dñr mœsti mōi Dñr em̄ mōi a modulādo. qz pedit mō/
dulāt. ⁊ dñr mœsti rōe materię qz st̄ de tristi materia. s. aduersitate. ¶ No
ta q̄ in primis duobz p̄libz notat̄ antithesis. i. p̄trapō. Dñr em̄ in p̄mo p̄su.
quodā pegi. cui p̄trariat̄ i scdo versu. cogor inire. i. inchoare. Itē dñr in p̄mo p̄su.
p̄su florente studio. cui p̄trariatur in secūdo flebilis. Itē dñr in p̄mo p̄su.
carmina supple iucunda. cui p̄trariatur in secūdo mœstos mōs. ¶ Itē no/
randum q̄ Boetius rōnabiliter deplangit statū suū ex p̄e p̄mutatōis phi/
fici quod p̄sum fuit in studiū poeticū quo nūc cogebatur vti. Proposuit em̄
Boetius dolorē suū metricę p̄scribere ⁊ eum philosophicę p̄solari. nā stu/
diū philosophicū est studiū veritatis. qz. ij. methaphi. vocari p̄hiām sciē/
tiā veritatis recte se hz. studiū aut̄ poeticū est studiū falsitatis. nā ex phe/
mio methaphisicę s̄m p̄ouerbii mentitūtur multa poetę Item per studiū
phicū acquiritur beatitudo. ex. x. Ethico. Per studiū aut̄ poeticū falsi/
tatis certitudo. ex. ij. methaphisicę

Eccemibi lacere dictant scribenda camęne

Et veris elegi fletibus ora rigant

¶ Hic Boetius approbat dictum suū Dixit em̄ q̄ cogatur inire mœ/
stos modos. hoc ip̄e probat. secūdo rīdet questionē: ibi has saltē ¶ P̄rio dñr
Benedixi q̄ cogor inire mœstos mōs Ecce demonstratio hui⁹ ad sensū
Nā camęne. i. musę poeticę. lacere. i. lacerantes mētes hoīm. illę dictāt mi/
hi dicta scribenda supple carmina metrica ⁊ elegi. i. versus miserię quos mu/
sę mihi dictant. illi rigant id ē humectant ora id est faciem meam veris fle/
tibus. ¶ Notandum q̄ s̄m poetas nouem fuisse musę in monte elicōe iu/
pta fontem caballinū. de quo fonte loquitur Persius in principio libri sui
di. Nec fōte labra plui caballio zc. Quę musę fingunt poetę mistrasse scīaz
ponendī carmina metrica Et istę musę poeticę vocabātur camęne quasi ca/
nentes amęne. eo quod multū delectant homines ratione metri

¶ Nota quod illę musę poeticę dicūtur lacere actie quia lacerant id est di/
strahunt mentes hominum subijcientes ipsas diuersis passionibus. nunc
passioni amoris. nunc doloris. sicut patet per Quidiū de amore tractantē
⁊ per alios poetas Vel dicitur lacere passiue ratione poematū suorum que
poemata dñr lacera. quia nō sunt firmitate rōis stabilita ¶ Ubi notādū
q̄ quedā carmina dicūtur integra quedam lacera Integra sūt carmina phi/
losophica nulla falsitate p̄mixta. sed rōnū firmitate stabilita. ⁊ aīm firmāt
Lacera sūt carmina poetica quę nō instrunt hominem nec consolantur

Liber

sed lacerant id est distrahunt mentes hoīm nūc reducēdo hominē ad memoriam voluptates: nunc dolorem. nunc alias passiones ¶ Item notāduz versus elegi principaliter inuenti fuerunt propter miseriam describendam. et quia hos versus musae dictabant Boetio per quos Boetius magis suam miseriam reduxit ad memoriam quam per eos consolaretur. ideo elegi erant causa ipsi Boetius veri fletus. ¶ Item notandum duplex est fletus. adulatorius et verus Adulatorius qui est fictus qual' est fletus amasie Si em dixerit amasius ad amasiam nō diligis me: ipsa incipit flere. quare ut per fletū firmius ipsum possit tenere. cum autem nūmos non poterit extorquere ab ipso: dicit Ula de garrio te non noui vere Alius est fletus verus qui ex vero cordis dolore et ex vera pietate procedit. et ad talem fletum Boetius puocatus fuit per musas dicantes sibi carmina: ¶ Notandum q' hęc dictio elegi p' exponi dupl'r: vno mō q' teneatur noiatiue. et tunc est sensus. elegi. i. versus miserie rigant ora mea fletibus Alio mō q' teneatur genitiue: et tunc est sensus. camoenę rigant veris fletibus ora elegi id est miseri hominis quia elegus a um. i. miser ra rū. f. ¹⁷ Huguitionem

Has saltem nullus potuit peruincere terror

Nostrum comites prosequeretur iter

¶ Hic Boetius rīdet tacite quēstioni Quereret aliquis. quō musae dictant tibi carmina scribenda cum sis in exiliū relegatus. quia intraſti sine omni comitiua Ad hoc respondet Boetius. Licet omnes amici mei dereliquerunt me in exilio propter timorem imperialem. tamen has musas nōlus terror imperialis potuit vincere quin comites sequeretur nostrum iter vsq; in exilium. dicantes nobis carmina. ¶ Notandum licet bona exteriora possunt auferri ab homine per violentiam sicut per furtum per rapinā per incendium. tamen scientia non potest auferri ab homine non enim scientia violentia aufertur: nec vetustate consumitur: nec tristitia minuitur Unde Seneca nona epistola ad Luciliū recitat. quod cum ſilbon capta patria amissis liberis amissa vxore sua. et alijs bonis. solus ab incendio exierat. Requisitus fuit a Demetrio. nunquid omnia perdidisset? respondit. Nichil perdidī. sed omnia bona mea mecum sunt. iusticia: frus. et prudentia. et hoc innuit Boetius dicens Musas se non reliquit Unde etiam Alanus de planctu nature de scientia dicit Super omnem possessionē generosa emanat possessio que sparsa colligitur. erogata eueritur. publicata suscipit incrementum. per quam nobilis thesaurus secretis penetralibus nascitur. effectus eterne delectationis acquiritur. Hęc est sol per quem diescit a tenebris. cordis oculus deliciosa animi paradysus. hęc immortalē ex mortali facit et caducum hominem in deum deificę mutationis auctoritate cōuertit. ¶ Nota circa hanc dictionem saltum quod dictiones pferri possunt et cum que deberent proferri per tem. vnde proferimus saltim pro saltim. timpus pro tempus. extemplo pro extemplo: quod est contra Huguitionem. q' dicit Tim tria detestor. extemplo tempora saltim

Primus

12

**Gla felix olim viridisq; iuuentē
Solatur mēti nunc mea fata senis**

¶ Hic Boetius deplā
git statum suū ex pte de
fectus corporalis Et pri
mo proponit eum in ge

nerali. secundo in speciali. secunda ibi. venit em. Dicit primo: quondā cōso
labātur me glia felix iuuetē. i. pspere iuuentutis et gloria viridis iuuen
te id est delectabilis iuuentutis. sed nunc fata id est euentus mēsti senis. id
est tristis senectutis. solantur. i. p̄solantur: mea. i. meā p̄tē. quasi diceret prius
consolabar dulci iuuentute. nunc autem cōsolor tristi senectute Secundu
illam sententiā sic exponitur lra Gloria felix iuuetē. id est prospere iuue
tutis. viridis. id est delectabilis iuuentutis: quondā supple p̄solabatur me.
nunc fata. i. euentus. mēsti senis. i. tristis senectutis. solantur mea. i. meam
p̄tem. ¶ Notandum q̄ cōter illa lra aliter exponetur referendo cā ad musas
poeticas sic Lamene quē quondā tēpore iuuentutis erant gloria felix.
et viridis iuuetutis. quod d̄r. p̄ tanto. q̄ iuuenes olim solebant inforuari
in arte poetica. in qua proficientes gloria bātur in vsu metroꝝ et richmōꝝ
nūc autem canēne solantur mea fata inquā mēsti senis

¶ Notandum q̄ felix iuuentus ē quē bonis exterioribus est adornata
De quibus bonis loquitur Aristote. circa principū li. de bona fortuna di
cens Sine rebus exterioribus quoz fortuna est domina. non p̄ngit ē fe
licem Sz viridis. i. delectabilis iuuentus est illa quē est bonis naturē deco
rata. scz fortitudine. pulchritudine et agilitate Aristote. in Ethi. Nō omni
no felix ē qui specie turpis. aut solitarius. aut carens prole ē

¶ Nota q̄ Boetius representat in se statum miserie cum dicit. Fata mēsti
senis se cōsolari cum minime hōiem p̄solantur. sed magis perturbant Etia
cū dicit musas poeticas se cōsolari similiter rep̄ntat statū miserie. quia mu
se poeticę nō cedent alicui solatium. sed potius in alimentū doloris

¶ Item de significationibus fati ponit Uguitio duos p̄ficulos dicēs Cō
stellatio mors p̄ce rīsaq; deoz Euentus rerum signantur noīa fati

¶ Hic boetius declarat
in speciali defectum cor
poralem dicēs Bene di
co q̄ fata mēstę senectutē
nunc consolantur me. em
pro quia senectus inopi
na. id est inopinata per a
pocopā properata. id est
festinata venit malis. id

Venit ei pperata mal' inopina senect'

Et dolor etatem iussit inesse suam

Intempestiui fundūtur p̄rice cani

Et tremit effeto corpore laxa cutis.

est cum suis malis et incommodis. et dolor supple quem patior. iussit inesse
id est inuixit mihi suam etatem Per quod innuitur quod non soluz gras
inducit dolorem. sed conuerso dolor inducit et causat etatem et senium Et
tunc Boetius ponit duo signa suę senectutis dicēs Cani supple capilli. i.
tempestiui id est ante debitū tempus. funduntur vertice id est in capite meo
Aliud signū senectutis poit ibi qd cutis mea laxa. i. soluta tremit corpore
effeto. id est carne consumpra et euacuata. ¶ Nota quod hominem senē
multa incommoda circumueniunt Nam pellis eius contrahitur. cor eius

Liber

eius concutitur. pulmo eius debilitatur. lumbi eius induratur. dorsum eius incuruatur. membra tremunt. dentes hebet. oculi obscuratur &c. Unde poeta dicit. Optamus senium dum venerit est male ventum. Hoc est gibbosum surdum cecumque morosum. Propter hoc dicit Boetius & senectus venit mihi cum suis malis

¶ Notandum circa illam partem. & dolor etatem quod triplex est causa senectutis. scilicet etas infirmitas & aduersitas. Senectus que inducitur per etatem naturalis est. que autem inducitur per infirmitatem vel aduersitatem accidentalis est qualis senectus fuit in Boetio qui senuerat propter multitudinem doloris & tristitie.

¶ Notandum quod canicies Boetii fuit intempestiva. Uguccio dicit. Intempestiuus est quod est incongruum. inconueniens inutile vel sine tempore. Unde intempestiuum dicitur illud quod non habet idoneum tempus vel quod non est conueniens pro tempore. Et quia Boetius iuuenis erat etate: & cum senuerat ex aduersitate iam canicies eius erat intempestiva.

¶ Nota quod in iuuenibus cutis est densa propter multitudinem sanguinis ex quo sanguine generatur caro. Sed quia sanguis diminuitur in senibus diminuitur etiam caro in eis. ideo cutis senum est laxa.

¶ Notandum circa hoc vocabulum effectus quod tractus est a mulieribus pregnantibus. que cum pepererint dicitur effectus id est euacuatus. Unde dicit Uguccio quod foetus est natus mulieris adhuc in utero existens. & dicitur a foueo eo quod ibi foueatur. Unde foetus a um. id est plenus a um. Unde effectus id est debilis. sine fortitudine quasi virum vel viribus euacuatus. Unde fetosus a um id est plenus foetu. Unde dicit Psalmista. Quiesce orem foetose id est plene foetu. Et senes possunt dici effectus quasi extra foetus positi. quia senectus non est apta ad generandum foetum.

Dors hoīz felix q̄ nec se dulcibz annis
Inserit. & mgtis sepe vocata venit
Eheu q̄ surda miseros auertitur aure
Et flentes oculos claudere seua negat
Dū leuibz malefida boī fortuna fauerz
Pene caput tristz merferat hora meuz
Nūc qz fallacē mutauit nubila vultuz
Protrahit ingratas impia vita moras

¶ Hic Boetius deplāgit statum suum ex parte durationis vite miserabilis. Et primo premit tit que mors hominum sit felicior. & que non. Et dicit sic. Illa mors hominū est felix. que nec inserit id est nō immittit se dulcibus annis. id ē tēporibus prosperis cū delectat hominem viuere.

¶ Similiter illa mors est felix que sepe vocata venit mortis. supple an-

nis. id est tristibus annis. quia in annis aduersitatis miseri consueuerūt vocare mortem. ¶ Tunc p̄ter ostendit que mors hominū sit crudel

Primus

dicēs Eheu q̄ surda aure. i. reclusa aure. seu mors. i. crudelis auertit. idē
 spernit miseros hoīes. ⁊ negat. i. nō vult claudere flentes oculos eorū. quasi
 dicat. crudelis mors est q̄ non permittit miseros mori. ⁊ dicit miseros clau-
 dere flētes oculos. p̄ hoc inuēis q̄ in morte oculi hoīm claudūt. Et tūc
 boetius deplāgit plōngatiōē suę vite dicēs Dū fortuna malefida. i. p̄fida
 mihi faueret. i. arrideret. leuibis. i. trāsitorijs bonis tristis hora supple mor-
 tis pene merferat. i. oppresserat meū caput: quasi dicat tpe p̄speritatis sem-
 per accelerauit mors opprimere me. nūc autē q̄ fortuna. nubila. i. aduersa
 mutauit fallacez vultū. impia. i. misera vita p̄trahit. i. plōngat moras sup-
 ple viuēdi. id est ingratas. id est odiosas mihi. q̄ p̄pter miseriāz cedebat ip-
 sum boetiū viuere. ¶ Notandū q̄ licet s̄m vulgares ⁊ s̄m a p̄parētiāz hęc
 de morte foelici ⁊ crudeli videā s̄m. tñ s̄m vitatez s̄t s̄m. q̄ mors etiā tēpo-
 re p̄speritatis p̄t eē bona. Nā s̄m Sene. optimū est mori cuz delectat viuere.
 ⁊ tpe aduersitatis p̄t mors eē mala. q̄ aduersitas sepe inducit desperatōem
 Boetius at̄ rep̄ntando statū miseri hoīs hanc sententiā ponit tāq̄ veram
 ¶ Notandum q̄ mors vel p̄patur ad vitā p̄ntez. vel futurā. P̄rio modo
 illa vita d̄r foelix q̄ fugit p̄ez p̄speritatis ⁊ accelerat tpe aduersitatis. Si
 at̄ cōparatur mors ad vitā futurāz tunc ipsa p̄t dici bona ⁊ mala. si ad p̄ez/
 nā d̄r mala. ¶ Notandū s̄m Remigiū sup̄ donatū. Eheu aliquē est mo-
 nosyllabū aliquē dissyllabū. sicut metri nēccitas requirit Unde in p̄posito
 est dissyllabū dicēdo. Eheu q̄ surda miseros auertitur aure. ¶ Notandū
 q̄ hoc verbū auertor q̄q̄ est passiū p̄structū cuz ablatiuo mediāte p̄pōe
 vt dicēdo auertor a te. ⁊ est idē quod remoueor. ali qū est p̄bz deponens ⁊
 p̄structū cū accō. vt dicēdo auertor te. tūc idē est qd̄ sperno te. ⁊ sic accipitur i
 p̄posito. cuz mors auertitur id est spernit miseros. vñ. In vi passiui notat
 auertor remoueri Si sit deponēs auertor spernere signat ¶ Notandū bo-
 etius appellat fortunā malefidā quia est deceptiua Unde Seneca Remi-
 nem aduersa fortuna cōminuit nisi quē secunda decipit Et alibi Seneca.
 Fortuna nemini fides seruat nulli semel obesse cōtenta est. quē nimīū fouit
 hunc stultū facit ¶ Nota fortunę bona dicūtur leuia quia transitoria Nō
 em̄ perdurant circa hoīem s̄m Senecā Illud non ē tuū quod fortuna fecit
 esse tuū Bonū em̄ quod dare potuit. potuit ⁊ auferre. ¶ Notandū q̄ Boe.
 appellat fortunā nubilaz. id est obscuram siue cēcā. depingebatur em̄ anti-
 quius fortuna cēcā. quia ex impulsu accedit ⁊ recedit. vel quia cēcū reddīt
 hoīem extollēdo eūz in prosperis ⁊ deprimēdo in aduersis
 ¶ Notandum q̄ Boetius dicit fortunā. olim circa semutasse fallacē vul-
 tum q̄ fortuna olim depingebatur duplici facie. anteriori alba. posteriori
 at̄ parte nigra. p̄ albā designat p̄speritas: p̄ nigrā aduersitas. mutauit ḡ for-
 tuna circa boetiū fallacez vultūz p̄speritatis. postea ostendit ei vultū aduer-
 sitatis

¶ Sequitur tertus.

Quid me felicem totiens iactasti aīci. ¶ Hic Boetius deplan-
 git statim miserię luę q̄

Liber

Qui cecidit. stabili nō erat ille gradu. postrophando contra a/
micos dicens. O amici
mei quid i. ppter quid iactastis. id est iactando dixistis me totiens felicem.
frustra enī hoc dixistis qz felicitas mea nō erat stabilis. quod patet ex h
qz ego cecidi z iste q cecidit de prosperitate in aduersitatē n̄ erat in stabili g
du. pspertatis. ¶ Notandum duplex est felicitas. politica quę cōsistit i bo
nis exterioribus. z talis nō est stabilis sicuti nec bona exteriora Alia ē fœ/
licitas speculatiua q cōsistit in actu sapiē. scz in speculatione substantiarū
separatā. z talis felicitas est stabilis z immutabilis cum sit bonū optimū
pulcherrimū delectabilissimū. ex primo Ethicōz.

¶ Sequitur prosa pma primi libri

¶ Hic incipit prosa huius primi li. in qua Boetius introducit philosophiā
super suā miseriam cōsolantem. ¶ Ubi nota q Boetius dolens z ipa phi
losophia ipm cōsolans. nō sunt aliud nisi animus dolens ex oppressiōe sē/
sualitatis. z ratio cōsolans ex vigore sapientiē. Et diuiditur Primo osten/
dit boetius quō phia sibi

apparuit. ¶ Secundo

quid circa ipsum egerit.

Secunda ibi. Quę ubi

poeticas musas ¶ Prio

describit apparitionē phi

losophię. quo ad tps z ad

locū Et describit eius di

spositionē quo ad vultū

quo ad aspectum. quo ad

colorem z vigorem z quo

ad etatem. ¶ Secūdo de

scribit philosophiā quā

tū ad habitū exteriorem

¶ Tercio quo ad ornamē

ta z insignia quę manibz

gestabat. Secunda ibi.

vestes erant. Tercia ibi.

et dextera quidē. Dicit

primo. dum ego Boetius

hęc quę supra i metro di

xi. tacitus meū reputarē

id est cogitarē. z qrimoni

am lachrymabilem. id est

prouocantem ad lachry

mas. designarem. id ē de

scriberez officio stili. ¶ Li

sa est mihi mulier astitis

se supra verticē. id ē supra

¶ Prosa prima primi libri

ecdū mecum tacit⁹ ipse

reputarez. qrimoniāqz

lachrymabile stili offi

cio designē. astitisse mi

hi supra p̄ticē visa ē mlier. reuerēdi ad

modū vultus oculis ardentibz. z vltra

cōem hoīm valentiam pspicacibus. co

lore viuīdo atz inexhausti vigoris. qz

uis ita qui plena foret. vt nullo modo

n̄ē crederetur etatis. statura discretio

nis ambigū. ¶ Nam nunc quidē ad

cōem sese hoīm mensurā cōhibebat

¶ Nunc vero pulsare cēlum summi p̄ti

cis cacumine videbatur Quę cum ca

put altius extulisset ipsum etiam cēluz

penetrabat. sese respicientiumq; hoī / caput. admodū. i. valde
num frustrabatur intuitum / reuerēdi vultus ocul' ar/
dentibus z pspicacibus / i. claris vltra cōez valē

tiam hoīm. i. vltra hoīes. que apparuit in colore viuīdo. i. delectabili. z appa
ruit mihi tāquā inexhausti. i. incōsumpti vigoris. quāuis ipsa foret ita ple
na cui. i. durationis vt nullo mō crederetur esse nre etatis statura eius ābi
guē. i. dubie discretionis. i. cognitionis. quia nunc i. aliqui cohibebat. id est
extendebat sese ad cōem mensurā hominū id ē longitudinē. nunc id est aliqn
do videbatur pulsare. i. attingere celum. cacumine summi p̄tici. i. altitudi
ne capitis. que cū caput altius extulisset ipm etiā celum sua longitudie pe
netrabat. ¶ Notandum q; Boetius describit phiam sibi apparuisse sibi spē
mulieris. q; phia apud grecos z sapiētia apud latinos ē gnis fēminini
¶ Vel ideo quia sicut mulier infantes lacte nutrit. sic phia min' pfectos nu
trit facilibus doctrinis. ¶ Vel ideo quia Boetius erat eger. mulier autē ma
gis est ppassiua z magis habilis ad cōsolandum egrum quam vir Nā fm
Salomonem. vbi nō est mulier. ibi ingemiscit eger ¶ Notandum stare est
recto mō se habere. z q; phia erigit hoīem ad delectationes intellectuales.
faciens cadere sensuales. ideo ipsa scribitur stetit Et dicit supra verticem ste
tisse. q; phia est in aīa intellectiua que nō hz organum in vertice. nam ani
me intellectiue nullius organi corpāl' ē actus ¶ Et dicit stare supra p̄ticē q;
de sup̄ero cardine elapsa venit. vt dicit Boetius tertia prosa huius primi
libri ¶ Notā dū phia dicit reuerēdi vultus q; suos possessores reuerēdos fa
cit. Nam secundum Tullū. sola sapia est que meretur honores ¶ Item fm
Tullū. reuerētia decēs ac natura grauitas que habetur per phiam. ergo
dicitur reuerendi vultus. ¶ Notandum illud qd est ardens ē penetratiuz
z q; per rōem z intellectū que sunt oculi phie penetrant intima rez z qui
ditates ear; ¶ Ideo phia dicitur apparuisse ardentib; oculis Et quia p phi
losophia speculamur ea que vulgares z cōes nō speculantur. ideo dicit habu
isse oculos perspicaces vltra cōem hoīm valentiam ¶ Notandum color vi
uidus est color naturalis pulcher z delectabilis. q; mirabiles affert delecta
tiones. ideo describitur apparuisse viuīdo colore ¶ Item philosophia appa
ruit inexhausti vigoris. q; phia cū sit ppetua exhauriri nō p̄t ¶ Vel iō est in
exhausti vigoris. q; quātūcūq; hō cognoscat de phia. adhuc multo restāt
plura pgnosenda: Quod patet ex diuersitate opinionū in phia quaz vna
destruit aliā. ¶ Item q; phia est eterna z p̄cesserat ipsum Boetū. iō dīcam
nō fuisse sue etatis ¶ Notandum tres sunt ptes phie essentielles ex. vi. me
thaphi. naturalis mathematica z diuina Scdm naturālē phiam dicit philo
sophia se cohibere ad cōem mensuram hoīm. in quātum tractat de naturali
bus que cōiter via sensus pgnosantur inter que natura hoīs ē ad sūmū qd p
uenitur ¶ Et autē phia pulsare celum quo ad mathematicā. i. quo ad astro
nomiā inquantum tractat de motibus z figuris astroz Dicitur autē pene
trare celū quo ad metaphisicā in quātum dirigit ad pgnitionē dei z substā
tiarum separatar; Et dicitur phia frustrare intuitum hoīm respiciētiuz. q;
perfectam cognitionem substātiar; separatar; i hac vita hēre nō possum; Nā
sicut se hz oculus nycticoracis ad lumen solis. sic intellectus noster ad ma/

Vestes erant tenuissimis filis. subtili artificio. indissolubili materia pfecte. quas vti posteadē pdente pgnoui suis manibus texuerat. Quarū specie veluti fumosas imagines solet caligo qdam neglecte vetustatis obduxerat. Haz in extremo margine. p. grecum in supremo vero T. legebatur in textū Atq; inter vtrasq; lrās in scalarū modū gradus quidam insigniti videbantur quibus ab inferiore ad superi⁹ elemētum esset ascensus Eandem tamen vestem violentorum quorundam sciderant manus. et particulas quas q̄s/ que poterat abstulerant.

Hic Boetius describit phiam quantum ad habitū exteriorē Pri^{mo} quantum ad materiam vestium. secundo quantum ad picturā vestiū. tercio quantum ad violentiarū vestibus illatā. et partes legantur simul Dicit pri^o Vestes phie erant pfecte tenuissimas. id est subtilissimis filis. et erant ex subtili artificio. et ex materia indissolubili quas vestes ipa texuerat proprijs manibus. vti pro sicut ego pgnoui eadez philosophia prodente id est reuelante. mihi in tercia prosa hui⁹ primi. quarum supple vestium. spēm. i. pulchritudinem. quedā caligo. id ē obscura ignorantia neglecte vetustatis. i. negligentie veterum. obduxerat. i. offuscauerat. veluti solet supple obducere caligo. fumosas imagines. id est

stantes in fumo Tunc ostendit quid fuerit depictū in vestibus eius dicens. In extremo margine. i. in inferiori parte haz vestīū legebatur intertextum. P. i. practica in supremo supple margine. i. in superiori pte vestīū erat intertextum. T. id est theozica quod interpretatur speculatiua. et inter vtrasq; lrās. T. et P. erant quidā gradus insigniti id est imp̄si ad modū scalarū quibus gradibus ascēdebatur ab inferiori lrā. s. ad superiorem. **T**unc tangit violentiam vestib; illatā dicens Eandē vestem absciderāt. id est lacerauerant manus quorundā hominum violentorū supple facientū violentiam. et vnusquisque abstulerat particulas a veste quas poterat auferre **N**otandum q; per vestes phie intelliguntur partes essentielles et artes liberales Sicut em corpus vestibus ornatur. sic philosophia suis partibus decoratur Per fila aut subtilissima intelligūtur pcepta phicalia siue ppositioⁿes Sicut em vnū filum in vestib; ordinatur circa aliud. sic ppositio iuxta alias que ppositiones dicūtur subtilissime quia per eas hominū stilia inuestigat Dicuntur et hmoi pcepta subtili artificio ratione ornatus

verborum et sententiarum que in eis inveniuntur et sunt ex materia indissolubili. quia licet a quibusdam male exprimuntur. tamen in seipsis habent veritatem indissolubile

¶ Notandum per manus philosophie per quas suas vestes texerat intelliguntur philosophi qui precepta physicalia conscripserunt. et dicuntur rationabiliter manus philosophie quia nisi fuissent instructi philosophicis preceptis ea exprimere minime valuissent ¶ Notandum quod vestes philosophie dicitur fuisse obducta quadam caligine. quia tempore Boetii artes ad tantam negligentiam devenuerant. quia pauci curabant eas. sed Boetius eas transtulit et exposuit sine commentatus est. Vel ideo vestes philosophie fuerunt fumose. quia ab antiquis obscure fuit tradita philosophia ab Empedocle poetice. a Platone enigmatica. ab Aristotele sub verborum obscuritate. ¶ Notandum quia due sunt partes principales philosophie. scilicet practica et theoretica. ideo in veste philosophie erant due littere intertexe. scilicet. p. et t. p. aut erat in inferiori parte vestis. et t. in superiori per quod innuitur quod practica philosophia est inferior speculativa ordine dignitatis Per gradus autem medios qui erant inter utrasque litteras intelliguntur scientie eloquentie que sunt grammatica. logica. rhetorica

¶ Notandum quod dicitur ascensum fuisse per gradus a practica ad speculativam per hoc innuitur quod homo primo debet esse sufficienter instructus in practiciis ut per ascendere valet ad prelatias ¶ Notandum quid sit scindere vestes philosophie Illi tantum dicuntur vestes scindere philosophie qui putant habentes veram scientiam se esse perfectos philosophos sine alijs Si autem aliqui scientiam artem sine alia dummodo se cognoscant non esse perfectos philosophos. tales non scindunt vestes philosophie. vel illi scindunt vestes philosophie qui per extortas expositiones trahunt veras propositiones ad suas falsas opiniones.

Et dextera quidem eius libellos. sceptrum vero sinistra gerebat

¶ Hic Boetius describit philosophiam quantum ad insignia et ornamenta. que manibus gestabat dicens Et dextera manus philosophie gestabat libellos. sinistra

tra vero gestabat id est portabat sceptrum id est virgam regalem. ¶ Notandum quod omnis cura et intentio veri sapientis versatur vel circa contemplationem sapientie que designatur per libellos. vel circa regimen reipublice. quod designatur per sceptrum. et quia contemplatio sapientie. prior est quam regimen reipublice. ideo philosophia dicitur in dextera habere libellos. in sinistra vero sceptrum

Que vbi poeticas musas vidit. nostro assistentes thoro fletibusque meis preba dictantes. promota paulisper ac torvis ista mata lumbis. Quis inquit has sceicas meretriculas ad hunc egrum permisit ac

¶ Postquam Boetius ostendit quomodo philosophia sibi apparuit. ¶ Hic ostendit que circa ipsum egerit ¶ Et primo ostendit

cedere Quē dolores eius nō mō nullis
 fouerent remedijs. vēr. dulcibus insu/
 palerēt venenis Hēsunt ei q̄ infructu/
 osis affectuum spinis vberē fructibz rō/
 nis segetem necant hominūqz mentes
 assuefaciūt morbo nō liberāt At si quē
 pphanū (vti vulgo solitū) nobis blādi/
 cig vestrē detraherent minus moleste fe/
 rendum putarem. Nihil quippe in eo
 nostrē operē lederētur Hunc vero elea/
 ticiis. atqz achademicis studijs enutri/
 tum. sed abite potius syrenes vsqz in ex/
 itium dulces. meisqz eum musis curan/
 dum sanandumqz relinquite. B. His
 dcis ille chor? crepit? deiecit humi me/
 ftior vultū pffususqz rubore verecundi/
 am limen tristis excessit

quō musas poeticas su/
 gavit. secūdo offēdit quō
 ipse de hoc obstupuit
 Tercio quomodo phia/
 sibi appropinquas sta/
 tum eius dplangit. secū/
 da ibi. at ego. tertia ibi.
 tū illa Dicit primo quē
 sp^e phia. vbi p postquā.
 vidit poeticas musas
 assistentes nostro thoro/
 .i. lecto. qz Boetius tā/
 quā eger in lecto decubi/
 it. z cum vidit musas di/
 ctantes carmina meis fle/
 tibus. ipa phia paulisp
 id ē aliquatūlū cōmota
 z inflāmata. id est incen/
 sa. toruis lumibz. i. cru/
 delibus. vel terribilibus
 oculis inquit. quis per/
 misit has meretricias sce/
 nicas. id ē ymbrosas ac/
 cedere ad hunc egz. quē
 dolores eius nō mō. id ē
 nō tantum non fouerēt.
 .i. sanarent. nullis reme/
 dijs id est medicamentis
 verum pro sed. alerent.
 sp^e dolores ē? dulcibz ve/
 nenis Hēsunt ei musz
 quē in fructuosis spinis

affectuū id est passionum. necant. id est. suffocant. vberem id est fertilem
 segetem rōnis. fructibus. i. in fructibus suis. z mentes hominum assuefaci/
 unt morbo nō liberant. Tunc alloquitur musas dicens O musz si vī ē blā/
 dicig detraxisset nobis quē. i. aliquem viz pphanū. i. illiteratū. vti pro tan/
 quā. solitū id est silem vulgo. ego. putarem id ferēdum id ē patiendū mi/
 nus moleste. quippe in hoc nihil lederētur nostrē operē. id ē nostrē sedulita/
 tes. sed vos allexisstis nobis hunc hoīem enutritum studijs. id ē scientijs ele/
 aticiis id est aristotelicis atque achademicis id est platoniciis. Tunc fu/
 gat eas dicens Sed abite id est recedite vos syrenes dulces vsqz in exitium
 id est in mortem relinquite eum curandum meis musis id est doctrinis salu/
 tiferise Tunc iste chorus id est turba musarum. increpitus id est redar/
 gutus mœstior id ē tristior existens vultū suū deiecit. i. inclinavit humi.
 id ē terre z rubore cōfessa verecundiā tristis excessit. i. exiuit. limen. i. domū
 in qua decubuit Boetius. ¶ Notandum quod ideo musz poeticz dicez

bantur affligere thoro Boetij. qz boetius studuit metrice dolorē suum con/
scribere Itē phia dī paulisper p̄mota p̄ qd̄ innuitur q̄ ira immoderata non
debet cadere in virū sapientē quia virtus consistit in moderatione passionū
Unde licet irasci sit hōi naturale. tñ irasci qñqz oportet z quātum o3 est hō
minis virtuosus z sapientis. vñ Seneca. Quid crudelius ira? Similiter in
de virtutibus cardinalibus Esto tardus ad irā Itē interrogatio quādoqz
fit causa ignorantie alicuius. aliquando vt ex respōsione facta aliquid pro/
betur. quādoqz fit propter increpationē faciendā z hoc vltimo mō philo/
sophia interrogat dicens Quis has scenicas meretriculas? z Notandū
quod musē poetice dicūt meretriculę Sicut em̄ meretriz allicit homines
delectando nihil vtilitatis sibi cōferendo z cōmiscet se cuiuslibet nō ex amore
sed spe lucri. ita poete nō scribunt amore scientie sed vt aliquid laudis vlt
mij psequatur. z delectant rōne metri modicū vtilitatis pferendo. sz diuer/
sas passiones inducēdo Appellat āt phia musas meretriculas scenicas. qz
carmina poetica in scena consueuerunt p̄nunciari. Vbi nota quod scena di/
cebatur locus vmbrosus in theatro vbi abscondebatur perionę pronuncia/
tes carmina tragica vel comica. vnde scena interpretatur vmbratio vel vni/
bra Vel ideo musē poetice dicūt scenice id est vmbrales quia sunt vni/
bra scientie non vera scientia cum obumbrent mentes hominū Itē metri
ca descriptio doloris non sanat dolorem. sed magis auget. quia considera/
tio materie est prouocatiua tristitie vniūquisqz aut cum diligentia p̄side/
rat quod scribere vult Itē metrica descriptio dī esse dulce venenum. quia
placet z nocet. rōne metri placet. sed ppter recordationē doloris nocet
Itē affectus est vehemens animi passio animū torquens z verum iudi/
ciuz rōnis impediens Et sunt quatuor affectus animi. gaudij. dolor. spes.
z timor que dicūt infructuosę sp̄ne. quia suffocāt segetē rōnis que ē sciē/
tia z virtus Itē licet de omni errore dolendum sit. potius tñ de errore sa/
pientis q̄ insipientis. nam error sapientis alios exemplo corrumpit. error
aut insipientis nō. quia ab insipiente nō trahitur exemplū. ppter quod di/
xit Salustius omnia mala exempla a rebus bonis orta sunt Ergo dī phi/
losophia magis eē dolendū de errore Boetij q̄ alterius pphani ¶ Itē p̄m
Uguitionē pphani id est tēplum. in pphanus. i. sacrilegus q̄i procul a pha/
no id est a templo Propphanū em̄ dī q̄cquid nō est sacri. vnde omnes laici
z illiterati dicūt pphani quasi procul a phano sapientie Itē secundum
Uguitionem opera opere est sedulitas in rebus agendis. opera aut phie est
intentio vel labor ad aliquid phicum addiscēdum. ¶ Itē eleys est ciui/
tas grece in qua studuit Aristoteles. vnde studia sua dicuntur eleatica
Academia autem fuit ciuitas vel villa in qua studuit Plato. Unde stu/
dia sua dicuntur achademia Utrisque autem studiis Boetius fuit enutri/
tus ¶ Itē philosophia musas appellat syrenes. sicut enim syrenes dul/
cedine cantus attrahunt naues periclitando eas. sic musę delectatione me/
tri alliciunt homines vel mentes hominū. z rationem aliquo affectu s̄mer/
gunt z obscurant ¶ Itē q̄ vna philosophia cōuentum musarum expu/
lit signatur quod vnus sapiens sua virtute z sapiētia infinitos errores stul/
torum exinguit

¶ Sequitur prosa

b i

Liber

¶ At ego c^o acies lachrymis mersa caligarat. nec dinoscere possem q^u nāz hęc eēt mulier tā imperioſe auctoritatē. obſtupui. viſuq^{ue} in terrā deſixo q^uonā deinceps eēt actura expectare tacit^o cepi

imperioſe auctoritatis. i. potētē. ego obſtupui id eſt miratus fui. z deſixo. i. inclinato viſu in terram tacitus cepi expectare. quidnā deinceps. i. nter eſſet actura circa me. ¶ Notandum quia Boetius doluit de amiſſione rerū tpalium eius acies. i. ratio z intellectus caligarat ita q^{uod} nō potuit cognoscere phiā. ¶ Nota q^{uod} licet boetius de actu philoſophie obſtupuit. tñ tacit^o expectavit quid deinceps facere veller p^{er} hoc innuens ſe eſſe talē qui conſolationem acciperet Qui em̄ refutant alios audire nec audita rationi acquieſcunt. tales ſibi ipſi obſtaculū conſolationis faciunt

¶ Tum illa ppius accedēs in extrema lectuli mei parte conſedit. meūq^{ue} intuens vultum. luctu grauē atque inhumū in gremio deiectum. his vſibus de noſtre mentis perturbatione conquieſta eſt

ſticia conqueſta eſt his verſibus ſequentibus de perturbatione noſtre mentis ¶ Nota quod philoſophia dicitur ſediſſe in extrema parte lectuli. id eſt cordis boetij. Nam cum eſſet in triſticia z doleret propter amiſſionē rerū terrenalium. parum vel nihil ſapientie habebat. quia tota cura erat circa terrena amiſſa Ideo dicitur habuiſſe vultum in gremio deiectū in humū

¶ Metrum ſecundum primi libri

Eu q^{uod} p̄cipiti mersa profundo
Mens hebet z p̄pa luce ſticta
Tendit in externas ire tenebras
Terrenis quotiens ſtatibus acta
Ereſcit in inēſum noxia cura.
gratia. ¶ Primus pes eſt heu. quam. ſecundus p̄cipi Sed ſyllaba ti.

¶ Hic Boetius oſendit quō obſtupuit d^{um} actu philoſophie dicens At ego Boetius cuius acies. id eſt viſio mersa lachrymis caligarat. i. obſcurata fuerat vt nec poſſem dinoscere. i. inueſtigare quē nāz. i. quē eſſet hęc mulier. tā

¶ Hic boetius oſendit q^{uod} mō phiā ſibi appropinquans ſtatuz eius deplāxit dicēs Tum illa phiā accedens propius conſedit in extrema pte lectuli. i. cordis mei. z intuens meū vultū grauē id ē grauatū luctu atq^{ue} deiectum. id ē inclinatum. in humū. i. in terrā. in gremio. i. tri-

¶ Hic incipit metrum ſecundum huius primi. quod vocatur metru z dactylicum a pede p̄dominante ¶ Et dicitur tetrametrum a numero pedū z a tetra quod eſt quatuor quia quatuor pedes continent. z dicitur hypercatalecticū p̄pter ſyllabā abūdātem poſt duos pedes in medio verſus. ¶ Terbi

Primus

huius nominis precipiti superabundat. tercius pes estmersa pro quart? fundo
 siltiter est in alijs In hoc ergo metro phia deplangit statim Boetij dolendo
 de perturbatione sue mentis Et facit duo. primo vlt phia deplagit pertur
 batione mentis hominum. scdo spcialiter puerit planctum suum super boe/
 tium ibi hic quondā Primo dicit Heu q̄. i. quātum mens hoīm hebet. id
 ē obscuratur mersa precipiti fundo. i. cura rez tpalium que precipitat homines
 z talis mens relicta ppria luce. id est cōtemplatione. tendit. i. laborat ire ī te
 nebras externas. i. in ignorantias exteriores Hoc aut cōtingit hōi quoties
 supple mens acta. i. agitata terrenis flatibus. i. pspertatibus vel euctibus
 cura. i. sollicitudo rez tpalium. noxia. i. nociua crescit in immensuz id est su/
 pra modū. ¶ Nota quod in nobis est duplex p̄tus. rōnalis z sensualis. sen
 sus at̄ semper aduersatur rōni. qz caro cōcupiscit aduersus spm̄. z spūs ad/
 uersus carnē. cū aut̄ sensualitas vincit rōnem. tunc hō est in malo statū regē
 minis z efficitur bestialis Un̄ Albertus sup̄ tercio de anima dicit Turpe
 est nobis abijcere regimē superioris z induere regimē inferioris p̄tutis qd
 nobis cōmune est cum bestiis. Jō scribit. iij. Ethicoz in antiqua translati
 one. valde conādūm ē laborandū est nobis vt virtus nostra cōcupiscibilis
 subiecta sit rationi Quēadmodū em̄ pueri peruerse viuunt si non a suis pe
 dagogis fuerint coacti ad recte viuēdum. sic appetitus sensualis ducit nos
 ad insolentiam nisi regula rationis fuerit coarctatus. plures aut̄ homines se
 quuntur sensualitatem quam rōnem insudantes bonis exterioribus z delecta/
 tionibus sensualibus per que ipediuntur in speculatione z cognitione sum/
 mi boni Ideo phia hoc deplangens dicit in metro Heu q̄ precipiti
 ¶ Item cum anima ingerit se curis rez temporalū profunde precipitatur et
 hebet. quia a cognitione rez z sui creatoris destituitur z destituta cadit in te
 nebras externas id est in ignorantias exteriores. ¶ Ubi nota qd duplex ē
 ignorantia. quedam naturalis que est in iuuenibus z decrepitis. z vocatur
 ignorantia interna. quia ex naturali defectu contingit. Alia est ignorantia
 que causatur ex negligentia hominis quando sollicitatur circa exteriora Et
 talis dicitur externa. qz est extra naturam. de qua dicitur quod omnes hoīes
 naturaliter scire desiderant. ¶ Prima ignorantia cum sit naturalis nō est
 vitiosa. quia turpes a natura nemo increpat neqz bonos laudat ¶ Secun
 da est vitiosa cum sit per hominis negligentia de quo loquitur boetius se/
 cundo huius prosa quinta Ceteris animantibus sese ignorare natura est.
 hominibus vero vitio venit. ¶ Item dicitur noxia cura. Un̄ Seneca in
 prouerbijs Magnā partem perturbationis sibi dedit qui exterioribus se ī
 fecit Item ratio z intellectus dicuntur lux hominis. quia illuminant hoīes
 ad cognitionem creature z creatoris. dicuntur autem propria lux hominis
 quia solum genus hominū viuunt arte z ratiōe ex prohēmio metaphisices

Hic quondam cēlo liber aperto
 Suetus in ethereos ire meatus
 Lernebat rosei lumina solis

¶ Hic phia sepcialī
 ter puerit se ad deplāge/
 dū boetii. z primo oñdit
 quanta cōtemplatione
 Boetius quondam vi/
 guit ¶ Secundo osten/

Lib^r

bit quō destitutus a tali
cōtemplatiōe solū de ter-
renis cogitabat ibi. Nūc
iacet effeto. Primo phia
cōmendat Boetiiū ab as-
tronymia. secūdo a natu-
rali phia. tercio a metha-
phisica. secūda ibi. quin

Visebat gelidē sidera lunę

Et quecunque vagos stella recursus.

Exercet varios flexa perorbes

Comprēsaz numeris victor habebat

etiam causas. tercia ibi. quis voluat stabilem. Primo dicit Boetius quon-
dā liber. i. solutus a cura rez tpalium celo sibi aperto p cognitionez suetus
fuit ire per rōem in ethereos meatus. i. in motus corpū celestium. z ipe cer-
nebat. id est speculabatur lumina. i. radios rosei solis. visebat. i. cum deside-
rio videbat. sidera id est stellationes. i. gelidē frigidē lunę. Et ipe boetius vi-
ctor ignozantē hēbat oēm stellam pprehensam numeris id ē certis pputati-
onibus. q̄cūqz stella erratica exercet id ē operat. vagos. i. varios recursus
nunc. p̄grediēdo. nunc regrediēdo. stella inquā flexa. i. mota p varios orbes
.i. circulos. ¶ Nota quod animo liberato a curis exterioribus pcessum est
phari. ideo quēdā artes dicūtur liberales. qz filij liberoz. i. nobiliū q̄ erant
liberati a curis tpalibus. talibus artibus vacabant. id ēt phia q̄ boetius qn-
dam liber. zc. ¶ Nota quod dicit celo aperto. licet homo planetas celi cor-
poraliter non attingat. tñ speculatione cōphendit. hoc pulchre t̄git Ter-
megistus dicens. Magnū miraculū est homo. z aīal honorādū. hic ani-
ma intellectiva in naturā dei transit quasi ipse deus sit. hic p naturā aīe dīs
est coniunctus. hic demonū genus nouit. terrā colit. elementis cōmiscetur. a
cumine mentis in maris profunda descendit. celum qd videtur altissimum
animi sagacitate metitur. intentionē aī eius nulla aeris caligo pfundit. Nec
terre densitas eius opationem impedit. non aque profunditas aspectū eius
occumbit. ¶ Nota quod sol in ortu suo apparet roseus ppter vapores inf-
positos inter visum nr̄m z solem. nā albū visūz per fumū apparet rubeum
Etiam licet in meridie vapores sint interpositi. nō tamen apparet tūc rose-
us eo q̄ illi vapores non sunt grossi sed subtilia ti calore solis. ¶ Nota phia
de lunā esse gelidam. quod nō est intelligendū formaliter. qz prime q̄litates
que sunt calidū. frigidū. humidū. siccū non hnt locū in corpibus celestibus
cum nō recipiant peregrinas imp̄ssiones. sed dicitur luna gelida virtualiter.
vel effectiue. quia frigus z etiā humores efficit in inferioribus. propter qd
noctes quibus luna p̄st sunt gelidiores z humidiores diebus. Nota qz pla-
netę dicūtur habere vagos recursus. qz mouentur duplici motu. scz primi
mobilis ab oriente in occidentem. z p̄prio motu ab occidente in orientem. vel
ideo quia quodqz apparent nobis stationarij. quādoqz retrogradi. quādo-
que propinqui. q̄nqz aliquāliter remoti. ¶ Nota quod stella erratica dici-
tur flexa id est mota per varios orbes circuloz. scz deferentis z epicly. rati-
one quorum circuloz nunc dicitur progressiui. nunc retrogradi. nūc sta-
tionarij. vt dictum est. z habet videri in rhetorica planetaz. vl. astronymia

¶ Hic cōmendat eum ex parte naturalis philosophię dicens. Quintiam
p certo Boe. solitus fuit rumari. i. inquirere causas. vnde. i. ppter quas cau-

Primum

19

las sonora flammia. i. sonoroſi venti. ſollicitent. i. pturbent. equora. i. planicie ponti. i. maris. quaſi diceret Boetius ſciuit caſ generationis ventoz q̄ cō/mouent ipſm mare. ¶ Nota q̄ ex libro metheoroz p̄z q̄ v̄etus generatur ex vapore calido ⁊ ſiccō eleuato per calore ſolis qui pueniens ad locū nubium

Quinetiam cauſas vnde ſonora..

Flamina ſollicitent equora ponti.

tos Vel aliter p̄t intelligi Antiqui em̄ dixerunt q̄ iō venti turbāt mare. q̄ in ipſo mari generātur venti qui nō exeunt ſed faciunt fluxū maris. licz hec opinio non ſit vera q̄ mare fluit ⁊ reſluit tpe determinato ſicut bis in die naturali: venti aut̄ generātur die indeterminato

Quis voluat ſtabilem ſpūs orbem.

Vel cur heſpiās ſidus in vndas

Caſurum rutilo ſurgat ab ortu.

Quis veris placitas tempet horas

Ut terrā roſeis floribus ornet.

Quis dedit vt plēo fertilis anno.

Autūnus grauidis inſluat vuis.

Rimari ſolitus. atq; latentis.

Nature varias reddere cauſas.

¶ Hic phia p̄medat boetiu a metaphica dicens. Boetius etiā ſolitus ſu/it rimari. q̄s ſpūs. i. intel/ligentia voluat motu di/urno ſtabile orbem firma/menti. vel etiā cur ſid⁹ ſo/lis vel aliud h̄ns ortuz et occaſum caſuz in heſperi/as vndas id eſt in aq̄s ma/ris occidentalis ſurgat. i. itez oriatur ab ortu ruti/lo id eſt ab oriente ſpēdi/do quaſi diceret Boetius ſolit⁹ erat inquirere quur ſtelle que in occidente vi/ dentur occidere itez reſur

gant in oriente/etiā erat ſolitus rimari quis temperet placitas horas ve/ris. id eſt temporis vernalis vt ornet terram roſeis floribus. quis dedit. id eſt ordinauit vt autumnus fertilis anno pleno id eſt ſecundo inſluat id eſt i/fluentiā faciat grauidis vuis. id eſt botris repletis. etiā erat ſolitus redde/re id eſt assignare varias cauſas latentis nature id eſt rez naturalium.

¶ Nota omne quod mouetur ab alio mouetur. ex. vii. phisicor. ergo celum ab alio mouetur Mouetur autem celum duplici motore. per cōmentatore xij. metaphiſice. ab vno coniuncto ⁊ appropriato qui vocatur intelligen/tia a quo mouetur effectiue. ab alio motore ſeparato qui eſt deus a quo mo/uetur in ratione finis ¶ Item dicit orbem celeſtem eſſe ſtabilem. licet enīz moueatur et mutet locum ſecundum partes. non tamē ſecundum totum Et quātuz ad hoc d̄r eē ſtabilis eſt imobilis ¶ Itēz cā quare ſtelle q̄ occidunt ite/rū oriātur. nō eſt alia niſi motus circularis primi mobilis qui ſecū rapit om/nes ſtellas tā fixas q̄ erraticas ¶ Item heſperus eſt ſtella q̄ de vespere ſeq/tur ſolem occidētem. a qua ſtella mare occidentale dicitur heſperium mare

Liber

eo q̄ sol. et hesperus ibi se mergant. non q̄ ita sit sed quia vulgares sic opinā-
tur. Lum enim stelle occident ppter impōnem maris inter visus et stellas. vi-
dentur stelle mergi in mare. ¶ Item tēpus veniale dicitur placitū q̄ est cōueni-
ens vite hoīs. Est em̄ tēps veris calidum et humidū in quibus cōsistit vita.
ex li. de mor. et vita. Et ideo illo tempore. pducuntur flores. nā materia floz
est humidū aqueuz subtile bene coctū a calido aereo: quia igit in vere domi-
natur calidū aeris et humidū aqueū subtile quod parua indiget digestionē
ideo in vere cuius calor tpatus est flores pducuntur. ¶ Itē vitis multum
abundat de humido aqueo et grosso. cuius signū est. q̄ tpe putationis distil-
lat ab eis quasi humidū lachrymabile. tale aut humidum grossius multum
resistit digestionē. idē vult ad maturitatem tarde pueniūt. scz tpe autumnū
¶ Item Boetius cōsuevit reddere cās latētes rez naturalū qd fuit iudici-
uz felicitatis. Nā fm Virgiliū Felix qui potuit rerū cognoscere causas

Plurci iacet effeto lumine mentis
Et pressus grauibz colla catenis
Declinemqz gerens pōdere vultū
Logitur beu stolidam cernere terrā

¶ Hic phia ostēdit quo-
mō boetius destitutus fu-
it p̄dicta speculatione cū
de terrenis cogitabat di-
cens. nunc id est tempore
doloris Boetius iacet id ē
pstratus est effeto. i. eu-
acuato lumine. id est specu-
latione mentis. et ipse pres-

sus colla id est scōm colla grauidis catenis passionū que mentē grauant ge-
rensqz declinū vultuz id est inclinariū pondere amissionis rerū t̄paliuz. heu
cogitur cernere stolidā terrā. id est bona terrena. que homines stolidos effici-
unt. Nota catena est instrumētū ferreū quo aliqd p̄ra suā naturā detinet.
Quatuor aut affectus qui sunt gaudiuz spes timor. et dolor. silitudinariē
dicuntur catene. quia aīm hoīs detinent et cōtra suā naturā et rōem ad illicita
trahunt. nā rō semp depeatur ad optima. ex primo Ethic. Et p̄terea bo-
etius in fine huius primi hortatur ad fugā passionū. ibi tu quocqz si vis
¶ Nota non est estimāduz q̄ boetius sic esset ita euacuatus lumine mentis
sicut lra sonat. quia alias fuisset insufficiens pro cōpositione huius li. scz phi-
losophia loq̄tur hoc cōpassiue. Ille est em̄ lumine mentis stultus qui incli-
nat se ad terrena diligendo ipsa. et non eleuādo intellectuz suuz ad speculabi-
lia qualis nō fuit boetius Unde dicit Aug⁹ Tales sunt homines qualia sēz
ea que diligunt. quia dilectio transmutat diligētē in similitudinē rei quāz
diligat. Hec Warquardus

¶ Sequitur prosa secunda primi libri.

Prosa secunda primi libri
Et medicine inq̄t tps est potius
quam q̄rele. B. Tum vero totis i me

¶ Hic incipit scda prosa
huius primi in q̄ phia in-
uestigat morbum Boe-
tij et quibusdam signis
¶ Secundo consola-
tur ipsum ne desperet. scz
cūda ibi. cunqz me nō.

Primum

intenta luminib⁹. p. Tu ne illees ait
qui nostro quōdam lacte nutritus no
stris educatus alimentis in virilis ani
mi robur eva seras Atqui talia contu/
leramus arma que nisi prior abiecisses
inuicta te firmitate tuerentur Agnos/
cis neme! Quid taces! Pudore an stu
pore siluisti. mallem pudore. sed te vt
video stupor oppressit.

¶ Primo dicit phiā. Boetius ego posset multa
conqueri de perturbatione
mentis tuę. sed nūcpoti⁹
medicīne tempus ē q̄ que
recl⁹ vero p sed. tu. i. tūc
mulier illa intēta i me to
tis luminib⁹. i. oculis ait.
es tu ne ille q̄ quōdā tpe
iuuentutis nutrit⁹ nostro
lacte. i. facilib⁹ documen/
tis in grate perfecta edu/
catus. i. nutritus nr̄is ali/
mentis id ē doctrinis dif/
ficiliorib⁹ tu euaseras. i.
perueneras. in robur. id ē
in fortitudinē virilis ani/
mi.

mi. atqui p certo nos contuleramus arma talia. id est documenta. que nisi
prior abiecisses per obliuionē. ipsa tuerentur te inuicta firmitate. Dicit phi
losophia. agnoscis ne me: quid taces? siluisti ne pudore: id est verecūdia. an
stupore. id est mentis alienatione. ego malle. i. magis vellē te siluisse pudo
re. sed vt ego video stupor oppressit te. ¶ Nota q̄ phiā in deplāgendo Boe
tius nō facit longā morā ne Boetius desperet sup infirmitate sua. q̄ dicit
philosophia magis esse tempus medicīne quam q̄rele

¶ Item boni medici est totis oculis diligenter respicere faciem infirmi. eo
q̄d in facie magis apparent signa p̄nōsticationis infirmitatis ideo philoso
phia dī esse intuita boetiū totis luminib⁹. ¶ Itē per arma phię intelligū
tur p̄cepta phicalia que persuadent minime extolli in p̄speris nec de p̄imi i
aduersis Hortatur em̄ nos phiā ad magnanimitatem. magnanimus autē
est qui contra difformes insultus fortune ynanimi mentis constantia mili/
tat De his z silibus p̄ceptis philosophicis Boetius oblitus fuit prop/
ter dolorem

¶ Nota taciturnitas quādoq̄ prouenit ex pudore. quādoque ex stu
pore. Quando enim manifestatur alicui aliquid quod vellel celari ipse effi/
citur verecundus. z oculi eius deprimuntur. facies eius rubet z auertitur z
lingua eius in loquendo ligatur

¶ Nota quod stupor est abundans
admiratio mentis. vt ibi Papa stupor mundi Alio modo est mentis alie/
natio. z sic accipitur in proposito. z inducit taciturnitatem. Ex quo enī mo
tus lingue est secundum conformitatem ad phantasiā turbata phantasia
sicut contingit in alienatione mentis prepeditur lingua in loquendo. Ergo
dicit philosophia. pudore an stupore siluisti: z quia taciturnitas proueniēs
ex stupore deterior est quam que causatur ex pudore cum ipsa causetur ex a
liquo defectu interiori. ideo dicit philosophia. mallem pudore siluisses No
ta fm Elguitionē pudor est corpori sed pudicia est mentis Est autem pu/
dor verecundia ex aliquo casu innata nō auferens memoriā. sed impediēs
linguam Stupor autem est casus memoriā auferens z linguam impe/

Liber

diens. et prius est tacere stupore quam pudore. quia melius est memoria retinenda non loqui quam loqui et memoria carere. ¶ Nota dicit philosophia Boetium nutrimentum habuisse suo lacte. per nutrimentum lactis intelligitur trinitas. scilicet grammatica. logica et rhetorica. quibus iuvenes sunt seriatim informandi tanquam facilibus documentis sicut puer lacte nutrimento molli et facilis digestiois nutritur Sed per hoc quod dicit in virilis animi robur euaseras. scilicet ad sciam maiorem thematicam et. quia tanquam per sciam magis subtile homo perfecte etatis efficitur. ¶ Nota philosophia prout Boetio arma non corporalia sed spiritualia. sicut sunt virtutes intellectuales. quas enumerat Aristoteles. vi. Ethicorum. et sunt illae. intellectus sapientia. scientia. ars et prudentia Et sunt virtutes cardinales quae sunt quatuor. prudentia. iustitia. fortitudo. temperantia Et dicuntur cardinales quia quando principum palatate sibi vendicant. scilicet materia circa quam habet fieri Illa enim arma abiecit Boetius quando temporalibus adhesit. appetitui sensitivo annuens Et ab intentione celestium sequestratus Et de istis armis dicit apostolus Abijcite ergo opera tenebrarum et induimini arma lucis et.

Cunqueme non modo tacitum sed elinguez prius mutumque vidisset admo-
uit pectori meo leuiter manum P. Et
nihil inquit periculi est lethargum patitur comem
illusarum mentium morbum Sui paulisper
oblitus est. recordabitur facile sui si quidem
nos ante cognouerit. Quod ut possit
paulisper lumina eius mortalium rerum
nube caligantia tergamus. B. Hec dixit
oculosque meos fletibus undantes com-
tracta in rugam veste siccauit.

ipse possit facere. tergamus lumina. id est oculos eius. caligantia nube. id est obscuritate. rerum mortalium. id est temporalium. Hec philosophia dixit. et veste sua contracta id est conuoluta in rugam siccauit oculos meos fletibus undantes. id est humectantes

¶ Nota quod tacitus est ille qui non loquitur. Licet habeat potestatem linguae ad loquendum. sed elinguis vel mutus dicitur ille qui non solum non loquitur. sed etiam non habet potestatem linguae ad loquendum. et talis fuit Boetius propter stuporem. id est mentis alienationem ¶ Nota quod philosophia innuens se esse bonarum medicam consolatur Boetium dicens. nihil periculi est in homine isto. quia secundum Senecam in libro de clementia ad Hecronem

¶ Hic philosophia consolatur Boetium ne desperet dicens Elinguez prius vidisset me. non modo id est non tantum tacitum sed prius. id est totaliter elinguis quia pro et. mutus ipsa admoit. id est apposuit. pectori meo leuiter manum. et inquit id est dixit nihil periculi est circa hunc hominem ipse patitur lethargum. id est morbum obliuionis. morbum inquam communem mentium illusarum id est deceptarum. et ipse paulisper. id est modicum est oblitus sui. sed facile sui recordabitur siquidem per certo. cognouerit nos philosophiam.

ante. id est prius quod ut

Primus

Vali medici est desperare ne curetur eger ¶ Nota q̄ lethargia est infirmitas causata ex oppressione cerebri cum obliuione ⁊ iungitur primus somno ⁊ sic lethargus est morbus inducens obliuionem ⁊ somnum. Unde lethargicus ⁊ est hō qui patitur tale morbu. Et dicitur a lethos qd̄ interpretatur obliuio. ⁊ lethos est fluuius infernalis Boeti. ḡ pariebatur lethargū. i. morbu obliuionis. q̄ si p̄cepta phie in memoria habuisset. nunquā de amissione reru ⁊ tp̄alium doluisset. Item dicit lethargū esse morbu illusariū mentiū. q̄ mēs illusa est ubi ratio est ligata ppter defectum phantasie sicut in freneticis: l. p. ppter defectum memorie sicut in lethargicis. ¶ Notandum hō cōponitur ex anima immortali ⁊ corpe mortali. Sed quia boetius oblitus fuit bonoru anime: ideo dicitur fuisse sui oblitus nō totaliter sed paulisper. quia adhuc curam habuit de bonis terrenis que respiciunt corpus. ¶ Item hō p philo sophia h̄s suū p̄fectā cognitionē. ad p̄gnosceñdū aut illd̄ quod p phiaz p̄gnosatur. o3 primo phiaz p̄gnosere. iō dicit phia recordabitur sui facile si nos prius p̄gnouerit. Itē p vestes phie in rugā ptractas intelligitur p̄cepta philosophicalia in vnu3 volumen p̄gregata. sicut in libro illo quib3 ipsa phia boetium p̄solatur. ¶ Nota quod ad medicū infirmū curare volentes plures requiruntur conditiones. Primo vt qualitates ⁊ p̄ditiones respiciat. ⁊ vt humores nocētes p̄gnoscat. Secundo ad loquēdū cum moueat. Tercio si p̄qualida egritudine obmutescat vt manū corpori infirmi adhibeat. Quarto vt eum p̄bis p̄solatorijs reficiat. Sic phia videns dolores boeti3. Primo eū inspexit: secūdo ad loquēdū mouet. tercio manū suam corpori apposuit. ⁊ quarto p̄bis p̄solatorijs refecit.

Metrum terciū primi libri

Quinc mea discussa liq̄rēt nocte tēbre.

Lūibusq̄ prior rediit vigor

Ut cū p̄cipiti glomerāt sidera choro

Flumibosq̄ polus stetit imbribus

Sol latet. ac nōdū cēlo veientib3 astr3

Desuper in terram nos funditur.

Hāc si thraicio boreas emiss⁹ ab ātro

Verberet. ⁊ clausum referet diē

Emicat ⁊ subito vibratus luē phēb⁹

Virantes oculos radijs ferit.

Sicut choro flante nubes generantur. ⁊ per interpositionem nubium sol

¶ Hic incipit terciū metrum huius primi libri. cuius primus versus vocatur metrum dactylicū. hexametrum. Secundus dicitur metru alemanicu ab inuētoze. tetrametru a numero pedum. dactylicum a pede p̄domināte. acatalecticū. quia nulla syllaba abundat. nec deficit. In hoc metro boetius declarat p quoddā simile q̄no remotis ipedi mentis vigorem p̄gnitionis recuperauit ⁊ est talis similitudo.

Liber

alia astra nobis occultantur. sic aduersitate imminente homo afficit diuer/
sis passionibus obscurantibus intellectum Et sicut austro flante nubes dis/
soluitur et radij solares reuertuntur. sic aduersitate adueniente. consolatio/
ne philosophica passionibus sedatur et intellectus illuminatur

¶ Dicit ergo in lra Tunc cum phia terit oculos meos tenebre liquerunt
me discussa nocte. id est obscuritate. et prior vigor cognitionis redijt lumini/
bus meis. id est oculis. vt pro sicut. sol latet. id est occultatur. cum. i. quan/
do sidera. id est stelle glomerantur. id est inuoluntur. precipiti choro. i. tali ven/
to. et polus. id est celum. stetit. i. stare videbatur. nimboris imbribus. i. plu/
uijs nubilosis. ac pro etia. nō id est obscuritas. funditur desuper id est de nu/
bibus in terrā. nondum. id est nō adhuc astris. i. stellis venientibus. i. appa/
rentibus in celo. Si boreas emissus ab thraicio antro id est thracie regione p/
beret. i. depelleret hanc noctē. i. obscuritatē. et referet clausus diē. tunc p hōe/
id est sol emicat. i. lucet. et vibratus id est fortificatus. lumine suo ferit id est
percutit oculos hominū mirantes subito lumine solis post tenebras

¶ Nota phia trahit hōiez ab obscuritate ignorantie ad lucē sapientie. ex/
li. de pomo Aristō. et etiam per metristā Ars hōiem formāt ne finit ē ma/
luz Et ergo cum philosophia sicasset oculos Boetij fugatis tenebris ig/
norantie redijt vigor intelligentie. ¶ Nota quatuor sunt venti principales
qui flant a quatuor partibus mundi. scz ab oriente. occidēte. septētrione et me/
ridie. quoz quilibet habet duos collaterales. et sunt duodecim venti qz his
psibus continentur Flant sub solanus vulturnus et eurus ab ortu. Atque
die medio notus hget africanus austro Circius occasus zephirusqz fauoni/
us afflant. Sed veniunt aqlo boreas et chorus ab arcto. Chor' ergo est vē/
tus quo flante generatur nubes et cōglomerantur sidera sic qz per nubes oc/
cultatur ¶ Nota quod polus est stella que semper in eodē loco videtur. sz
hic plus ponitur pro firmamento tāqz pars pro toto per synecdochen

¶ Nota qz polus. i. celum dicitur stare quādo est obductum nimboris im/
bribus non qz stet. sed quia motus eius tunc nobis non apparet. motū enīz
celi non percipimus nisi per motū alicuius stelle. cum aut celū est coopertum
obscuris nubibus nulla stella videri pōt. ¶ Nota fm Uguitionē nim/
bus est nubis densitas ex incēpitate orta: et sic dicit Boe. hic in textu nim/
boris imbribus. id est densis pluuijs. Est et ratio quia tenuis imber nō im/
pedit aspectū astroz ¶ Nota qz boreas dicitur flare ab ātrō thraicio. quia for/
te regio thracie est cauernosa. de cuius cauernis exit ventus generat' ex va/
poribz siccis in terra. ¶ Nota postqz philosophia terit oculos Boetij. et
eosdem a fletu lachrymarum cōpescuit restitutus fuit pristino vigori Un/
de oculi ipsius Boetij vt ratio et intellectus offuscari erant tenebris igno/
rantie cum istis temporalibus adhesit propter amissionem rerum tpalium
diuersis tuit subiectus passionibus Sed philosophia oculorum caliginem
abiecit cum ipsius intellectum illuminauit. tenebras ignorantie fugando
et lumine spirituali vt scientia illuminando

¶ Prosa tertia primi libri

Primum

¶ Hic incipit tertia p̄sa p̄mi li. i. q̄ boetius oñt q̄no p̄hiaz p̄gnouerit. Et diuidit. q̄ p̄rio oñdit q̄no p̄hiam p̄gnouit ⁊ q̄liter de p̄ntia ei⁹ admirari coepit. ⁊ q̄no p̄hia sibi r̄ndit. sc̄do p̄bat p̄hia p̄secutores sapientū a vulgarib⁹ n̄ eē nouā. sc̄da ibi. nōne apud veteres Dicit p̄mo Haud p̄ nō aliter. nebul

Aud aliter tristitię nebul' disso-
lut'. hausi celum. ⁊ ad p̄gnosce-
dā medicantis faciē mētez recepi Ita/
q̄ vbi in eā deduxi oculos intuitūq̄ de/
fixi respicio nutriticē meā cui⁹ ab adole-
scētia larib⁹ aduersat⁹ fuerā p̄hiaz. Et
qd̄ in quā tu ī has exilij n̄ri solitudines
O oim mgrā p̄tutū sup̄o cardie delap-
sa veisti An vt tu q̄z mecū rea fals' cri-
minib⁹ agiter'. An inq̄t illa tealūne de-
sererē: nec sarcinā quā mei nois īuidia
sustulisti p̄ica to tecū labore p̄tirer. At
q̄ p̄hiesas nō erat īcomitatū reliquere
iter īnocētis Deā sc̄z criminatiōne ve-
rerer. ⁊ quasi nouū aliqd̄ acciderit. p̄/
horrescerē. Nū em̄ p̄mū cēses apd̄ ip̄/
bos mores. lacessitā picul' esse sapiētā.

te d̄sererē. q̄i diceret n̄ nec p̄tirer. i. d̄iderē tecū p̄icato labore. i. d̄iso labore sar-
cinā. i. p̄odus quā tu sustulisti ob īuidiaz mei nois. i. rōne sapie. atq̄ p̄ cer-
te. n̄ erat fas. i. h̄o estuz p̄hie relinq̄re viā īnocētis īcomitatū. i. sine comite.
supple. si ego te dereliq̄stem: ego verer. i. timere meā criminatiōne. i. meaz
d̄anationem. ⁊ valde phorrescerē q̄si aliqd̄ nouū acciderit supple circa te. ei
p̄ q̄. nū. i. nūqd̄ tu cēses. i. iudicas p̄mū ip̄am sapiam eē lacessitā. i. afflictā
piculis. i. p̄turbatiōibus. apud ip̄obos mores. i. male morigeratos hoies
quasi dicat hoc nō est nouū. ¶ Nota p̄hia d̄r medica. Sicut em̄ medicus
morbo fugato sanitatem iuducit. sic p̄hia ignorātia relegata vitā vtriusq̄
seculi condonat. nā habetur in libro de p̄mo Aristo. Qui p̄hiam inueni-
rit vitā in vtroq̄ sc̄lo inuenit Et alibi Qui me inuenerit vitam inueniet

tristitię mee dissolutis. i.
fugatis p̄ p̄solatiōe p̄hie
qm̄ sicut nubes dissoluūt
p̄ statū boreę. sic ego boe-
tius hausi. i. resp̄xi celuz
.i. sursum. ⁊ recepi mētez
.i. vigorē rōis ad p̄gnos-
cendā faciēz medicantis. i.
medici. Itaq̄. p̄ q̄. vbi. i.
postq̄ ego deduxi. i. con-
uertere oculos. q̄. p̄ ⁊ defixi
.i. stabiliri intuitū in eaz
r̄sp̄xi nutriticē meā p̄hiaz
in cuius larib⁹. i. scholis
fueram aduersatus ab a-
dolescentia. i. a iuuentute
mea. ⁊ in quā. i. dixi o ma-
gistra oim p̄tutum. qd̄. i.
p̄pter quid. tu venisti lap-
sa. i. progressa sup̄no car-
dine. i. de celesti porta. in
has solitudines. i. loca d̄-
serta n̄ri exilij. i. nostre re-
legationis. an. i. nūquid.
p̄pter hoc venisti. vt exi-
stens rea. i. tāquā culpa-
bilis mecū agiteris. i. ma-
niferis falsis crimina-
tionib⁹ Illa p̄hia inquit
.i. dixit o alūne. id est per
me nutriticē. an. id est vtrū

Liber

et hauriet salutem a dño Et ideo dicit Boetius faciem medicantis

¶ Notandum q̄ boetius nō solum deduxit oculos in phiam. sed desir in eam intuitū: p̄ quod inuitur q̄ qui vult phari oꝝ se totū tradere phie p̄ cōtinuū studiū ⁊ laborem. Nā sicut vna hyundo adueniens non facit verū. nec vna dies calida facit estatem. sic nec vna speculatio phica facit phm. ¶ Nota q̄ tempus opportunū ad phandū est tempus adoleſcētie. qđ inuens boetius dr. cuius laribus ab adoleſcentia fueram obuersatus. Nam etas hoīs assimulatur cerę. que si nimis est mollis vel dura nimis formā sigilli nō recipit nec retinet. si autem est t̄pate mollis vel dura figurā recipit ⁊ retinet. Sic similiter etas nimis tenera. sicut infantia nō recipit doctrinā phicā. nec etas nimis dura sicut decrepitus. Sed etas temperata qualis est adoleſcentia que faciliſter intelligit ⁊ intellecta memorię commendat. ¶ Nota p̄ laſel phie intelligūtur diuerſe ſecte phōꝝ. sicut Aristotelis ⁊ platonis: quibꝫ Boetius ab adoleſcentia fuit obuersatus. Et dicit Uguicio quod obuersari ē idem quod conuerſari. ¶ Notandum quod philosophia dicitur magistra oīm virtutum. qz oēs virtutes mortales docet. vt patet ex Ethicis. ⁊ dico mortales propter virtutes theologicales que sunt fides. spes. ⁊ charitas. Et dicitur phia dela pſa a ſuperno cardine. quia omnis ſapientia a dño dō est. Nam sicut ſcribitur in pzologo libri de regimine p̄ncipum. Deus est qui diuitias ſue ſapientie inſiuit animabus. id est ſtudentibus tribuit grāz cognoscendi cui nihil est difficile ⁊ ſine quo nihil est poſſibile poſſideri. ¶ Nota vt poſtea patebit q̄ Boetius falſe criminabatur de iris cōpoſitē ⁊ de impedimento delatoris. ⁊ illud quod faciebat ſapia dicebatur facere arte magica. id dr ad phiam. Nunquid veniſti vt tu mecū rea falſis criminatōibus agiteris? ¶ Nota phia tangit tres rationes ppter quas nō debuit derelinquere boetiū. Prima quia nutrit non debet derelinquere ſuuz alumnū. Secunda qui patitur propter alium nō decet vt deſeratur ab illo. Tercia quia non decet phiam derelinquere innocentem. Boetius autē fuit alumnus phie. ipſe patiebatur iniurias ppter phiam ⁊ fuit innocens. ergo ⁊c. ¶ Nota ſim Uguitionē laceſſo id est cum deſiderio lacero vel vexo. vel iniurijs affligo.

¶ Hic phia phat pſecutionem ſapientū a vulgaribus non eſſe nouam. Et hoc probat exemplis antiquis. Secundo magis modernis. Tercio oñdit quid ſit faciendūz contra inſultus vulgarū. Secūda ibi. q̄ ſi nec. tertia ibi. q̄ ſi qñ p̄ra. Primo dicit bñ dixi q̄ pſequutio ſapientū a vulgaribꝫ ⁊ a malis non eſt noua. Nonne apud veteres ante etatē

¶ Nonne apud veteres q̄z ante noſtri platonis etatem magnū ſepe certamen cum ſtulticie temeritate certauimus? Eodēqꝫ ſuperſtite pzceptor eius Socrates iniuſte victoriā mortis meaſtante promeruit. Cuius hereditatem cum deinceps epicureum vulgus. ac ſtoicum ceteriqꝫ pro ſua quiſque parte

Primum

raptū ire molirentur. meq; reclamantem renitentemq; velut in ptem pcedē traherent. vēstē quā meis tēuerā manibus disciderunt arreptisq; ab ea pāniculis totā me sibi cēssisse credētes abiere In quibus qm̄ quodā nostri habitus vestigia videbātur: meos esse faīliāres imprudentia rata. nōnullos eorū prophāne mltitudinis errore puerit.

nostri Platonis nos philosophia sepe certant? magis certamen cū temeritate stulticie. i. cum stulticiis et temerariis hominibus eos q; platone viuente magister eius Socrates iniuste pmeruit victoriā mortis ne sibi astante. cuius Socratis hereditatē. id ē sciam hereditarie relictā suis discipulis cū epicureū vulgus et stoici. et ceteri. molirentur. i. laborarent ire raptū. i. rapere vnuquisq; p pte sua. et cū ipsi traherent me phiam

in pte pde me reclamantē. i. tradicētem. q; p et renitētem ipsi disciderūt vēstē meā quā tēuerā meis manibus. et ablatis panniculis abierūt credētes me totā sibi cēssisse Et qz in istis apparuerunt qdā vestigia nrī habitus. i. prudentie imprudentia vulgarium. rata. i. opinata ipsos meos esse familiares. id ē meos discipulos rōne sapientie puerit nōnullos eorū id est aliquos errore. i. psecutione pphāne multitudinis. i. indocti vulgi. sicut vulgares solēt puertere doctos. ¶ Nota quod añ tps Platonis multi sapientes psecuti fuerunt. et tpe Platonis Socrates mgi eius interijt ppter suā sapiam. nā ipse pgnouit sua sapiētia. esse vniū deū. alios autē colentes plures redarguit. qd percipiens dux atheniensium nomine Anetus coegit ipsū bibere vengnum. in nomine plurimū deorū. et interijt. ¶ Nota mortuo Socrate discipuli sui qui sciam Socratis tāq; hereditariā sibi vedicabant ineperunt dissentire i q magister eorū Socrates posuisset summū bonū Quidā em̄ suorū discipulorum dicti epicuri dicebāt ipm̄ posuisse summū bonū in voluptatibus Alij sicut stoici dicebant qz in pcuribus. et quilibet eorū pro defensione suę opinio nis rapuerunt auctoritates phie ipsas extorze exponēdo. ppter qd phia de illud reclamaſse. et male exponēdo sciderunt vēstes phie et pcuras abstulerunt. et quis non essent veri philosophi. qz tñ videbātur esse. multi eorum a vulgarib; occisi sunt

Qd si nec Anaxagorē fugam. nec Socratis vengnū. nec zenonis tormenta. (qm̄ sunt peregrina) nouisti. ac canios ac senecas. ac soranos. quorū nec puerit: nec incelebris memoria est. scire

Hic phia probat persecutionē sapientū exemplis magis modernis dicens ¶ boeti si nō nouisti fugam anaxagore. nec vengnū Socratis. nec tormenta zenonis. qm̄ ista sūt peregrina. id ē extranea et aliena quomō tu potuisti scire canios. i. psequi

Liber

potuisti Quos nihil aliud in cladez de
traxit: nisi q̄ nris morib⁹ instituti stu/
dijs improboz dissimillimi videban/
tur Itaqz nihil ē qđ admirere. si in hoc
vite salo circumflantib⁹ agitemur pcel
lis. q̄bus hoc maxime ppositū est pessi
mis displicere Quoz quidem tametsi
nūerosus exercitus. spernendus tñ est
qm̄ nullo duce regitur: sed errore tātū
temere ac passim lymphante raptatur

tionē canij ac sentias. ac
foranos. i. sequaces soza/
nij quoz memoria non ē
puetusta. i. valde antiq̄.
nec incelebris. i. non sine
gloria. quos viros nihil
aliud detrahit. in cladem
id ē in mortē. nisi qđ insti
tuti. i. informati nris mo
ribus. ipsi videbātur dis
simillimi studijs impbo/
rū Itaqz nihil est id ē nō
est causa q̄ tu admirere.
debeas admirari si in hoc
salo vite. i. amaritudine.
nos sapientes agitemur.
id ē veremur pcellis. i. ad
uersitatib⁹ maloz circum

flantibus. quibus sez nobis sapientibus maxime ppositū est. i. intentio dis
plicere pessimis quoz maloz si sit numerosus exercitus. tñ est spernendus.
q̄ nullo duce. i. rōis regitur. sz tñ rapitur errore lymphante id ē p̄cipitante
eos ad modū lymphę. temere id ē p̄sumptuose. ac passim. i. vbicq̄ ¶ Nota q̄
Anaxagoras stulticiā hoīm solē pro deo colentium reprehendit dicens solem
nō esse deū. sed lampade ardentē. ppter qđ reus mortis iudicatus ē z in fugā
cōpulsus. ergo dicit philosophia Anaxagore fugam ¶ Nota dē Socra
tes venenū de quo dictum est supra quo veneno interijt Siliter zeno multa
tormenta rōe sue sapientię sustinuit ¶ Nota q̄ Canius. Seneca Bora
nus fuerunt nobiles rhomani ex moribus phię instructi. propter qđ interi
erunt Unde canij dicebātur imitatores a magistro suo Canio. Similiter
Soranij dicūtur a forano qui fuit poeta. z eius sequaces ab eo p̄demnant
¶ Nota de Seneca dē Boeti⁹ in de disciplina scholarīū. q̄ Nero familiarē
suum p̄ceptorēq̄ Senecā ad eligendē mortis arbitriū coegit ¶ Nota q̄ sa
pientes diffīles sunt studijs improboz. q̄ dē Seneca in li. de amicitia. dis
pares mores disparia sequūtur studia. quozum diffīlītudo dissoluit aicitiaz
nec vnquā improbi p̄bis. nec probi ip̄obis amici esse p̄nt. nō ob aliā causā
nisi quia tanta est inter ipsos distantia quāta esse p̄t studioz maloz q̄ mo
rum distantia ¶ Nota q̄ pposituz sapientiū est displicere pessimis. q̄ di
cit Seneca in de remedijs fortuitoꝝ. Valis displicere laudabile est. z alibi
virtus sese diligit. aspernaturq̄ maluz Et poeta Opto placere bonis pra
uis odiosus haberi ¶ Nota q̄ dicit exercitium malozū esse innumerolum.
quia fm̄ Salomōnē Stultoꝝ infinitus est numerus z perversi difficilē cor
riguntur ¶ Nota q̄ mali nō reguntur duce rōis. quia ratio deperatur ad op
tima. mali autem opantur pessima Ducuntur em̄ errore sensualitatis vi
tam bestialem prosequētes. de quibus dicitur in libro Ethicoꝝ. Quidā s̄
homines vitam pecudū eligentes similes sardanapolo Et ergo dicit philo
sophia quod tales sunt timendi. quia ex quo nō reguntur per rōem tunc eo

Primum.

rum fatuitas facilliter dissipatur.

Qui siquādo contra nos aciez struens
valētor incubuerit. nostra quidē dur
copias suas in arcem contrahit Illi
vero circa diripiendas inutiles sarcin
culas occupantur. Ac nos desup irri
demus vilissima rerum queqz rapien
tes securi totius furiosi tumultus. eo
qz vallo muniti quo grassanti stulticie
aspirare fas non sit

¶ Hic philoso
phia ostendit quid sit fa
ciendum contra insultus
malorum dicens Si exer
citus malorum incubuerit.
id est insititerit. struens id
faciens. aciez id est bellum
contra nos sapientes. qui
dem pro certo nostra dur
id est ratio contrahit. id est
colligit. copias id est sciē
tias et virtutes copiosas.
in arcem. id est in altitudi
nem speculationis celesti
um. verum pro sed. illi ma
li occupantur circa diripi
endas. id est auferendas. i
utiles sarcinulas. id est

diuitias corporales: que sarcina et pondus corporis sunt inutiles. animam
submergentes. at nos sapientes in cōtemplatione celestium constituti irride
mus malos rapientes queqz vilissima rerum. nos securi existentes toti⁹ fu
rosi tumultus. id est contra furiosum tumultum malorum. qz id ē. nos su
mus muniti eo vallo id ē munui. i. quo non sit fas aspirare id ē accedere stul
ticie grassanti id ē impugnant nos. ¶ Notandum Boetius hic nostrā
rationem appellat duce. Unde ratio definitur sic Est habitus dirigens
omne actionē humanā in vltimū et optimū finē ¶ Item nota quod p ar
tem intelligit altitudinem speculationis celestium. et ad hanc ducit nos ratio
Et ē hoc vltimū bonū humane vite q nullus auferre potest ¶ Nota copie
in hoc loco dñr appetitus sensitiui et dñr copie. qñ cupie. qz cupiunt res ali
quando contra rationem. et tales copias debet regere ratio et debet se muni
re vallo humilitatis et patientie. et tunc omnes impugnationes aduersitates
et miseras equanimiter sustinebit et tentatiōes et delectationes noxias quas
suggerit diabolus et caro impellit et mundus cōmouet nō timebit. Hec mar
quardus ¶ Item nota ille merito est deridendus q maiori et meliori bono
dimisso eligit et occupatur circa bona viliora. sed sapientes eligunt bona ali
me que sunt maxime bona. primo Echi. Et vulgares eligunt bona tpalia
que dicuntur vilissima rerum. quia impediunt hominē in cognitione summi bo
ni ¶ Notandum quod arx arcis est altum edificium in quo hostes pu
gnant. Hic autem accipitur pro cōtemplatione celestium et spe futurorum bo
norum Nam per hęc duo sapientes omnem aduersitatem malorum superant
et circa cōtemplationē diuinorum tota intentio sapientis versatur. Unde
Boetius in tractatu de summo bono dicit Pbs maxime delectatur in pmo
principio et in cōtemplatione summe bonitatis. et hęc sola est recta delecta
tio Hęc em̄ est vita philosophorum sine qua nemo viuūt vita recta. ¶ No

Liber

ta de hoc noſe vallū dī Gregiſta Eſt vallus palus circa caſtrum pacatus.
Herio paloz ſz mutua ſit tibi vallū ¶ Nota aſpirare ſm Uguitionē ē an/
helare conari vel deuenire Item ſm eūdē graſſor graſſaris p g. i. inuadere.
crudeliter punire

¶ Metrū quartū primi libri

Uisquis cōpoſito ſerenus quo
Fatū ſub pedibus egit ſupbum

Fortunāqz tuens vtranque rectus

Inuictū potuit tenere vultū

Non illuz rabies minēqz ponti

Verſum funditus agitantis eſtū.

Heruptis quotiens vag⁹ caminis

Torquet fumificos veſeuus ignes

Aut cellas ſoliti ferire turres.

Ardentis via fulminis mouebit

pedibz ſupbz fatū. id ē euentū rex tpalium. z quicunqz tuens. i. reſpiciens
vtranqz fortunā id ē pſperam z aduerſā. rectus id eſt nō flexus potuit tene/
re vultū. id ē aīm inuictū. ita q nō vincatur. pſperitate ſe extollendo. nec ad
uerſitate deprimendo. illū hominē nō mouebit. id eſt turbabit. rabies pon/
ti id eſt inundatio maris. eragitāris. i. mouēris. funditus. i. a fundo. eſtuz v
ſuz id eſt ebullitiōe verſam. qz in ebullitiōe maris aqua vertitur p fluxuz
z refluxum. quaſi dicat Impetus maris faciens ebullitiōem nō nocebit il/
li homini qui nō extollitur in pſperis nec deprimitur in aduerſis ¶ Nec tali
hominī nocebit ignis veſeu montis. quotiens ille mons torquet. id eſt emit
tet ignes fumificos ruptis caminis id eſt cauernis ſuis. quaſi dicat. nec tali
hominī nocebit vagus veſeuus ſuis ignibus. nec illum hominem mouebit
via ardentis fulminis ſoliti. id eſt conſueti ferire cellas turres

¶ Nota phia tria tāgit que nō nocēt homini q conſtans eſt in vtracqz for
tuna Prīmū ē rabies maris per quā deſignātur luxurioſi. ſicut em mare ſo
le z motu ſuo incaleſcit z fetet. ſic luxurioſi cōcupiſcētia ſua inardescunt. et
peracta libidine fetent De quibus ſic dicit ſcriptura Perierunt iumenta in
ſtercore ſuo. Tales luxurioſi non nocebunt homini conſtanti in vtracqz for
tuna ¶ Secundum quod tangit eſt ignis veſeu montis per quā deſig/
nantur auari et inuidi ¶ Sicut em ignis veſeu montis ſemper ardet. ita aua
ri ardēt in concupiſcētia bonorum exteriorum. z ſicut ignis eructās quan
doqz conſumit loca vicina ¶ Sic inuidi quandoque nocent verbis. ſi nō pnt
factis. z tales inuidi nō nocebūt hōi conſtati ¶ Tercū qd tāgit eſt icus

¶ Hic incipit quartum
metrū hui⁹ primi qd vo/
catur metrū valenticū ab
inuentore. z cōſtat ex ſpō
deo dactylo z tribus tro/
cheis. vñ pē dici metrū
trochaicum a pede pōſitan
te In hoc metro phia oñ
dit qliter hō deat ſe habe
re vt pſequitiōes ipſo bo
rū nō pualeant cōtra ipz
Et hoc primo declarat q
buſdā ſilibus. ſcdo excla
mat cōtra timētes tyran
nos Scda ibi. qd tñ mi/
ſeri. Dicit primo Quicū
qz hō ſerenus. i. clarus p
tute cōpoſito quo. i. ordia
rayita egit. i. calcauit ſub

Primum

fulminis per quē intelligūtur superbi. sicut em̄ fulmen generatur in alto. sic superbi alte se extollūt. ⁊ mirabile videtur de superbis q̄ cū alijs hoib' habitare nolunt. ⁊ tñ ad celuz volare nō pñt. tales superbi non nocebunt hoī cōstanti Alij p' rabie maris intelligunt inuidos. per ignē iratos. p' fulmē sup'bos vt dictū est Alij per mare qd̄ est sonorosuz intelligūt auariciam. p' ignem poenā corporis. p' fulmē rex ablati. ē. ¶ Nota vesq' est mons sicilię intrinsecus ardens. qui qñq' ruptis cauernis emittit ignē qui loca vicina consumit. ¶ Nota circa hoc qd̄ dē serenus quo Seneca dicit Talis est anim' sapientis qualis est mūdus sup'luminatus. talis aut' mūdus sp̄ est serenus. et sic animus sapientis in vtracq' fortuna sp̄ est serenus. vñ Arist. in ethic' dē. Sapiens bene scit ferre fortūas. quia se habet sicut tetragonū sine vitupio

Quid tm̄ miseri seuos tyrannos.
Dirātur sine viribus furentes
Nec speres aliquid. extimescas nec
Exarmaueris impotentis irā
At quisquis trepidus pauet' optat
Qd̄ nō sit stabil' sui q' iuris
Abiecit clypeum. loco que motus
Flectit qua valeat trahi cathenam.

¶ Hic phia exclamat ⁊ tra timentes tyrānos dicēs Quid. i. quare miseri hoīes mirātur timēdo se. uos tyrānos furentes si ne virib'. quasi diceret. tyranni sunt ipotētes quia nō pualent nisi in quātuz hō se subijciat eis Et adidit. nō speres aliqd̄ de bonis t'palib'. nec timeas eos de aduersitatib'. tunc exarmaueris. i. debilita. ueris iram impotētis tyranni. sed quicūq' homo

tremid' pauet timore maior' t'palū. vel optat bona t'palia. talis nō est stabilis. ⁊ sui iuris. i. p'prie libertatis. ipse abiecit clypeū securitatis. ⁊ motus a loco stabilitatis. ipse necit. i. p'ponit catenā affectionum qua valeat trahi ad tristitiā ⁊ dolores mētis. ¶ Nota p'as terrena ad nihil se extendit. nisi ad bona t'palia vel ad auferendū ea. ⁊ ideo nullus subiacet terrene p'ati. nisi qui sperat talia bona vel timet eoz ablationez. qui aut' nec timet nec sperat ipse est omnino supra vel extra terrenam p'atem. ⁊ p' p'ns terrena p'as sibi nec proficere nec obesse p' Propter quod phia exclamat ⁊ tra illos tāq' miseros qui spe bonorū t'paliū vel timore ablationis eoz subijciūt se terrenis p'atibus dicens Quid tm̄ miseri? ¶ Nota circa illud. Ac quisquis trepidus Seneca dē in li. de virtutibus cardinalibus. Magnanimitas si insit aīo tuo cum magna fiducia viues intrepidus. ⁊ alacer. magni animi est non vacillare sed cōstare ⁊ finē vitę intrepide expectare si magnanimus es. nunquā iudicabis tibi p'umeliā inferri ab inimico. sed dices nihil mihi nocuit. sed aīm nocendi habuit ¶ Nota tyrannus quondā dicebatur rex fortis ⁊ dicebatur a tyro. i. fortitudine. sed illud nomē est iaz appropriatū principatibus pessimis. ⁊ dicitur a tyro id ē ab angustia quā inferunt suis subditis ¶ Nota clypeus sumit hic pro rōne hominis. quia sicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis ⁊ a similibus. ita ratio hominis tuetur cum ⁊ prouidet sibi ne offendatur

Liber

Prosa quarta primi libri

Entis ne inq̃t hęc. atq; aīo illa/
buntur tuo? Exps es ne lyzēal's
Es ne asinus ad lyzā? Quid fles? quid
lachrymis manas Confitere mibi. ne
occultes mala tua Si operam medi/
cantis expectas: oportet vt vulnus de/
tegas tuum

quid manas? id ē fluis lachrymis Et subiungit grecū qđ tñ valet Cōfite
re mibi ne abscondas Si expectas opam. i. diligentia medicantis. o3 vt de
tegas. i. manifestes vulnus tuū ¶ Nota qđ prouerbū erat apud grecos cū
aliquis audiuit verba alicuius z n̄ aduertit nec curauit intellectū p̄borū illi
dicebatur Es ne asinus ad lyzā? facis em̄ sicut asinus positus circa lyzam.
audir sonū lyzē sed nō percipit melodiam nec p̄portionem sonoz intelligit.
nec delectatur in ea Sicaliquis audiens verba z non curans intellectū eoz
dī esse asinus ad lyzā ¶ Nota si quis voluerit sanari o3 morbū vel vulnus
suū detegere z manifestare Un̄ Seneca tertia dē epla Nemo p se satis va
let. sed o3 vt manū porrigat z aliū ipm extrahat. tunc em̄ morbi ad sanita/
tem inclinant cū ex abditō erumpunt. z vim suā proferunt.

B. Tum ego collecto in vires aīo
An ne adhuc eget āmonitione. nec per
se satis eminet fortunē in nos seuiens
asperitas? ¶ Nihil ne te ipsa loci fa
cies mouet. Hęcine est bibliotheca
quaz certissimā tibi sedē nr̄is in laribz
ipsa delegeras. in qua mecum sepe resi
dens de humanarum diuinarumq; re
rum scientia differebas Talis habit?
talisque vultus erat cum tecum natu/
rē secreta rimerer. cum sideruz vias ra

Hic incipit p̄sa quar
ta in qua p̄hia primo req̃
rit Boetū super attenti
one p̄dictoz. z hortat ip/
sum ad sui morbi reuela
tionem. scđo Boetius re
uelat morbū suū. ibi. tñ
ego. ¶ Primo dicit B
Boeti nunquid sentis id
est intelligis ea quę reli/
cta sunt. atz illabūtur. id
est imprimūtur aīo tuo.
Et subiungit grecum qđ
in latino valet Es ne asi
nus ad lyzā? Quid fles?

Hic Boetius reuelat
morbū z dolorē suū. et
primo ostēdit se esse p̄tur
batū ex his qđ iniuriose a/
gebantur circa ipm. scđo
ex his qđ generaliter vidit
in alijs. ibi. videre aut vi
deor Primo ostēdit se p̄tur
batū ex sui exilij rele/
gatione. scđo ex meritoz
suoꝝ frustratione. tertio
ex iniusta sui p̄deminatio
ne. quarto ex fame sue lesi
one. Scđa ibi. quoties e/
go. tertia ibi. qbus autēz
quarta ibi. at p̄o hic Ad
huc diuidit. Primo facit
qđ dēū est. scđo mīdet ob
lectioni ibi atqui tu Dī

Primum

dio describeres. cuius mores nostros totiusque vitæ rationem ad celestis ordinis exemplar formares. . . Hecine præmia referimus tibi obsequentes?

huc eger admiratione. i. declaratione Nunquid facies. i. dispositio huius loci scilicet carceris mouet te. hecine. i. nunquid hec est bibliotheca. i. locus studij. . . quæ habui in patria quā tu phia delegeras. i. eligisti tibi certissimā sedem in nostris laribus in qua bibliotheca tu mecum sedens disserabas. i. disputabas de sciæ rebus diuinis et humanis. nunquid erat mihi tunc talis habitus vilis et talis vultus tristis. cum ego rimarer id est inuestigare tecum secreta nature. cum describeres mihi vias siderum. i. cursus stellarum radio. i. virga geometrali. cum tu formares. id est formare docuisti mores nostros. i. mores hominum. et rationem id est dispoitionem totius vitæ ad exemplar. i. similitudinem celestis ordinis. sunt ne ista præmia quæ referimus. i. repositamus tibi obsequentes id est seruientes ¶ Nota quod bibliotheca est locus ubi reponitur libri. et dicitur a biblo id est iunco in quo antiqui scribebant libros: talē bibliothecā habuit Boetius rhomæ in marmoreis lapidibus politā in qua studuit de rebus diuinis et humanis. ¶ Nota Boetius dicit phiam sibi elegisse certissimā sedē in bibliotheca. hoc dicitur pro tanto. quia licet boetius esset diuersis officiis et negociis occupatus. tamen nulli eorum tam certis temporibus tam certa intentione vacabat. sicut studio in libris philosophicis quos in certo loco repositos habuit ¶ Nota phia tractat de rebus diuinis et humanis. vnde Seneca. xxi. Non potest virtus perfecta esse. nec equalis te non vitæ sine phia. pro quā diuina et humana agnoscuntur. quasi si te occupas. incipis esse deorum socius Et alibi dicit Lucille scio neminem bene viuere posse et tolerabiliter sine studio phie. quia sine studio phie animus eger est. ¶ Nota Boetius studuit in naturali phia propter hoc dicit Tu tecum nature secreta rimarer. . . Studuit etiam in philosophia morali. ergo dicit cum mores nostros. Studuit etiam in astrologia. propter hoc dicit Tu mihi siderum vias radio describeres. Ubi nota radius est linea geometralis qua geometri describunt figuras in puluere supposito ¶ Nota quod vita humana et mores hominum debent formari ad similitudinem celestis ordinis. sicut ei spheræ inferiores planetarum. obediunt spheræ superiori et reguntur motu firmamenti. sic virtus nostra sensibilis debet obedire prout rationali et regi ab ipsa Turpe enim est abijcere regimen superioris et induere regimen inferioris. quod nobis cōe est cum beatorum. sicut dicit albertus super tertio de anima. ¶ Nota ex quo Boetius ratione suæ sapientiæ in miseriam fuit positus. ideo dicit ad phiam. sunt ne hæc præmia quæ nos referimus obsequentes tibi?

Atqui tu hanc sententiam platonis ore sanxisti. beatas fore res publicas si eas vel studiosi sapientiæ regerent. vel eas re-

Hic Boetius respondet obiectioni. posset enim philosophia sibi obijcere dicendo qualem præmium debuisti reponere: quum tu non

Liber

studuisti ppter commune bonū. sed propter vanā gloriā
et propter propriā utilitatē. cui objectioni respondet boe-
tius dicens ¶ philosophia. tu scā-
risti. i. confirmasti hanc sen-
tentia ore Platonis. bea-
tas esse respublicas si eas
sapientes regerent. vel si
rectores earū cōtingissēt stu-
dere sapiē. Et cōfirmasti
ore eiusdem Platonis ne-
cessariū esse reipublice. qd
si a sapientibz regeretur. ne
gubernacula. i. regimi-
na cōmissa improbis. qz. i.
et flagitiosis ciuibz vtz/
biūz inferrent pestē. ac. i. e-
tiā pnicem. i. damnum bo-
nis hoībus. igitur ego se-
quutus hanc auctoritatē
id ē scīaz qd ego didicerā
a te philosophia inter secreta. o-
ci. ego optaui. id ē curaui.
trāsferre. i. deducere in ac-
tū. i. in opus publicē ad-
ministratiōis. i. cōis vti-
litatis. tu philosophia et deus qd i-

ctores studere sapiētiē ptingisset Tu e-
dem viri ore hanc sapiētibus capessen-
de reipublice necēariam cām eē monui/
sti ne improbis flagitiosisqz ciuibz vtz
biū relicta gubernacula. pestem bonis
ac pnicem ferrent Hanc igitur aucto-
ritatem sequut qd a te inter secreta o-
cia didicerā transferre in actū publicē
amministratiōis optaui. Tu mihi et qd
te sapientū mētibus inseruit deus estis
scīj. nullū me ad magistratū nisi cōmu-
ne bonorū oīm studiū detulisse Inde cū
improbis graues inexorabilesqz dis-
cordiē fuere Et qd cōscientiē libtas ha-
bet p tuendo iure. spreta potētius sem-
per offensio

seruit id est infudit te mentibus sapientū estis mihi cōscīj. id est testes nullū
studiū me detulisse ad magistratū. nisi cōe studiū oīm bonorū. quasi dice-
ret nihil mouet me ad magistratū gerendum. nisi cōis utilitas Inde. i. pro-
pter hoc mihi erāt graues. i. difficiles. qz id ē et inexorabiles. i. inexplicabi-
les discordiē cum improbis. et sp fuit mihi spreta offensio potentiū. p tuendo
iure. id est pro iusticia defendēda. qd habet libertas cōscientiē. id ē libera cō-
scientia. scz nullū timere pro tuendo iure ¶ Nota fin Platōē. brā est res/
publica cuius dñs philosophus est. et vgenti cuius dñs puer est Et rōnabiliter qz
philosophia et sapientia vitā disponit. actiones regit. agenda et omittenda demon-
strat. Unde Seneca. xvi. epla dicit Si vis omnia tibi subijcere. subijce te rōi.
Vultos em rexeris si rō te rexit Et Arist. in probemio metha. Sapien-
tis est regere et ordinare. ex quibus pz q regūmen reipublice spectat ad sapiē-
tes p tanto dicit Tullius in principio sui rhetorice Ad rempublicā pluri-
ma ptiuent cōmoda si modulatrix et regulatrix oīm rez psto est sapientia
¶ Nota qd studiosi sapiētiē dicūt illi qui sā per studiū adepti sunt sapiē-
tiam Illi autē dicūtur studere sapiētiē qui adhuc studēdo acquirunt sapiētiaz
¶ Nota qd Boetius studiū vocat secretū oīiū. quia in studio homo oīat
ab exteriori occupatione. de quo ocio siue quiete loquitur Seneca. lvi. epla

Primum.

dicens Nulla placida est quies nisi quā rō componit. et illa vera est trāquil-
litas in qua mēs bona explicat. ¶ Nota q̄ deus immittit sapiāz men-
tibus sapiētū Hoc scribit in plogo de regimine principū Deus est q̄ diui-
tias sue sapiē influit in animas sapiētū. ¶ Nota q̄ libertas p̄scientie ha-
bet nullū metuere. q̄ d̄t Macrobius Hoc h̄z libera cōscientia p̄riū q̄ si
quid possideat nullū potentē metuat Item Seneca. epla. liiij Sapiens ex li-
bero arbitrio. nihil timet imbecillitate hominis. q̄ securitate dei habet Et
Seneca de quatuor p̄tutibus cardinalib; d̄t Ut iustus sis nō sufficit q̄ in-
nocens sis. sed vt innocentes ab iniuria serues Et idē Iusticia est vinculu-
z diuine et humane societatis.

Quotiens ego Conigastū in imbecil-
lis cuiusq; fortunas impetū facientes
obuius excepi Quotiens Triguillam
regie p̄positum domus: ab incepta et p-
petrata iam prorsus iniuria dei
Quotiens miseros quos infinitis ca-
lumnij impunita barbarorū semp a-
uaricia vexabat: et obiecta pericul au-
toritate p̄texi Nunquā me a iure ad i-
uriā quisquam detraxit

ē impotētis resistere. ¶ Tunc ponit secūduz bñficiū dicens Quotiens ego
abieci. i. auerti Triguillā sic dōm p̄positū regie domus. i. regalis aule. ego
ip̄m deiēci ab incepta et p̄petrata iniuria ipsis paupibus Tunc subiungit
terciū bñficiū dices Quotiens ego p̄texi miseros. i. paupes quos auaricia
barbarorū. i. crudeliū hoīm ip̄nita. i. incastigata vexabat infinitis calum-
nijs. i. miserijs. illos ego p̄texi auctoritate mea obiecta. i. exposita picul. i.
dānis. nūq̄ q̄s id ē aliquis detraxit me. i. deflexit a iure ad iniurias ¶ No-
ta q̄ Conigastus fuit q̄daz nobilis familiaris regis Theodorici qui suus
officialis fuit et totus tyrannus q̄ plures hoīes inuasit ipotentes. i. sua ip̄is
auferendo. quē Boetius sibi cōtrarius a suo impetu iniurioso auertit. talis
etiā erat Triguilla p̄positus aule regie. ¶ Nota s̄m Uguitionem q̄ bar-
barus idē est q̄s crudelis incultus et stolidus. et est nomen crudelitatis Un-
olū oēs vnīerse gentes dicte s̄t; barbare. p̄ter grecos et latinos. Et barba-
ra d̄t q̄dā terra iuxta Grēciā sita p̄ter crudelitatis excellentiā Nota bo-
etius d̄t nūq̄ a iure ad iniuriā. et hoc debet glosari sic. Ego nec suz retraxi
a iure amore nec odio nec timore. nec p̄prio cōmodo. q̄ omnia solent impedire
vex iudiciū. Unde dicit Laborintus Quē numus p̄sona preces detrami-
te recto Non ducunt iudex sidera laude ferit

¶ Hic Boetius ostēdit
se p̄turbatū ex meritorūz
frustratione suoz Et pri-
mo tangit merita et bene-
ficia alijs exhibita. sc̄do
tāgit frustrationē eorum
ibi. sed esse. Prima in sep-
tem p̄res s̄m q̄ recitat sep-
tē beneficia. que patiebūt
Primo d̄t. Ego Boeti-
us multotiens ipsuz Coni-
gastuz qui fuit officialis
regis Theodorici obui-
id ē cōtrarius. excepi. i. im-
pediui ip̄m. faciente ip̄etū
id ē insultū. p̄tra fortūas
.i. cōtra bona fortunę cu-
iusq; hoīs imbecillis. id

Liber

Prouincialium fortunas. tum priuatis rapinis. tum publicis vectigalibus pessundari. .nō aliter quam qui patiebantur indolui

ris. tū id est aliqui. publicis vectigalibus. i. tributis. q. di. cum prouinciales nunc spoliarentur. nunc in tributis bona ipsoꝝ auferendo. ego dolui tātum sicut qui patiebantur **N**ota q. oēm ciuitatem vel regionem quaz rhomani expugnauerunt fecerunt tributariaz vel coloniā vel prouinciā Tributaria faciebant quādo relictis inhabitatoribus terre ad tributum soluendum hoīes cōpellebant Coloniā autē faciebant cū expulsis habitatoribus alie nos instituerunt ad inhabitandū Prouinciā autē faciebant qñ aliquem rhomanum p̄fidebant illi terre qui collectis redditibus eos rhomā mitteret. z inhabitatores illius terre dicebantur puinciales Isti prouinciales aliquādo moliebātur occultis rapinis. i. ex actionibꝝ suozū p̄fectoz. aliqui publicis vectigalibꝝ. i. tributis. q. indebito mō z iniusto exigebātur ab eis. de q. Boetius doluit. **N**ota vectigal. p̄rie dicitur tributū quod datur de vectura **N**ota f^m Uguitionem puincia est regio subiugata rhomanis z tributaria facta Unde prouincialis id est tributarius

Eum acerbefamis tpe grauis atqz in explicabilis indicta coemptio p̄figitura inopia cāpaniam puinciaz vide retur. certamen aduersū p̄fectum p̄torij cōis p̄modi rōne suscepi. rege cognoscēte p̄tendi z ne coēptio exigeretur euici: **P**aulinū cōsularē virū cui opes palatini canes iam spe atz ambitione deuorassent: ab ipsis hiantium faucibus traxi **N**e Albinū p̄sularez virum p̄iudicatę accusationis p̄ena corriperet. odijs me Lypriani delatoris opposui Satis ne in me magnas viroꝝ exacerbasse discordias:

Hic ponit quintū bñficiū dicens Cū tpe magne famis eēt indicta. i. i. instituta grauis coemptio. id ē āgaria q. emptio erat p̄figitura. i. punitura. Cāpaniaz puincia iopia. i. paup̄tate. ego Boetius suscepi certamē p̄ra p̄fectuz p̄torij qui indixerat istā coemptiōem. z rōne cōis boni. ego certauī rege cognoscente. z euici ne exigeretur illa coemptio **N**ota q. coemptio ē institutio sup aliqua portione danda de aliqua re emenda vel vendenda z vocatur vulgariter vngelt z talis fuit instituta sup Cāpaniam puinciam destruendā quā Boetius remouit.

Primum

Hic ponit sextū beneficium dicens Ego traxi id est liberaui Paulinum viz consularē cuius opes iā deuorassent spe et ambitione. i. cupiditate canes palatini. i. familiares regis siles canibus illū traxi a faucibus hiantū. id ē appetentius opes Paulini. **N**ota q̄ familiares regis qui p̄sidebant palatio vocabantur canes palatini. sicut em̄ canes h̄nt ora hiantia ad cupidas escas. sic isti h̄abant ad diripiendas facultates paupm̄ rhomanorū. **T**ūc ponit septimū beneficiū dicens Ego interposui me odijs Lypriani delatoris. i. accusatoris ne poena p̄iudicatē a accusationis corripere. i. puniret Albinū viz consularē Nota q̄ Lyprian⁹ q̄ fuit de familia regis iniuste accusauit virum Albinū consularē q̄ prius iudicatus fuit ad poenā q̄ accusatus. ne ista poena cui adiudicatus fuerat ip̄m Albinū corripere boetius se opponens odijs Lypriani accusatoris Albinū saluauit Nota ex istis beneficijs enumeratis apparet q̄ Boetius nō gessit migrātum p̄ utilitate p̄pria. sed p̄ cōi. si em̄ p̄prium utilitates intendisset. vtriq̄ odiū et offensam potentum cui tasset. quod nō fecit Et prius dixit nuncq̄ mea iure ad iniuriā quisq̄ detraxit. ex qua s̄lt̄ apparet ipsū nō quesiuisse p̄prium p̄modum. tales em̄ frequenter de iure defectur Et subdit. nūquid videor in me. i. contra me exacerbasse. i. irritasse satis magnas discordias opponendo me potētibus. quasi diceret immo

Sed esse apud ceteros tutior debui q̄
mibi amore iusticie nihil apud aulicos
quo magis essem tutior reseruauī.

Hic tangit frustratio nem suoz beneficiorū dicens. Sed ego debui esse tutior apud ceteros. s. rhomanos. quibus impendi

ista beneficia. et tū non sum tutus vt post videbitur. licet ergo non meruerim securitatem apud aulicos. i. familiares regis aulam inhabitantes opponendo me eis amore iusticie. **N**ota q̄ vna causa perturbationis Boetij fuit frustratio suoz meritoz. q̄ amicitia et grā istorum frustrabatur circa ip̄m quibus multa beneficia impendit. et p̄pter quos multa beneficia impendit. et p̄pter quos multa odia et indignationes incidit

Quibus autē deferentibus pculsi sumus Quoz Basilus olim regio ministerio depulsus. in delationē nr̄i nominis alienigenis necessitate p̄pulsus est Opilionē vero atq̄ Bandentium cū ob innumeras multiplicesq̄ fraudes ire in exilium regia censura decreuisset Lungz illi parere nolentes. sacraz secundū defensione tueretur. cōptūq̄ id

Hic Boetius tangit suaz perturbationem ex iusta sui condemnatione. Et primo facit hoc. Secundo expurgat se de quibusdam sibi obiectis. Secunda ibi. quā vti. Primo ostendit iniusta sui p̄denationē ex accusatione personarum vilium. secundo ex falsitate criminis sibi impositi. tercio ex leuitate iudicij et puerilitate Secunda ibi At cuius criminis.

Liber

Tercia ibi. Cuius vnq̃
 Primo dicit. Nos sumus
 pculsi. id est pculsi aulicis
 deferentibus id est accusan-
 tibus nos. quorum vnus
 erat Basili⁹ q̃ ppter ma-
 liciā suā depulsus fuerat
 a ministerio regis. ille cō-
 pulsus pecunia susceptus
 est in delationē. i. accusati-
 onē nostri nois. Alij duo
 accusatores nostri fuerūt
 Opilio z gaudētius. q̃s
 cū rex Theodoricus ppter
 innumerabiles fraudes ip-
 sorū ordinasset ire in exili-
 um z ipsi nolent parere.
 id ē obedire. scz tuerētur. i.
 dēfenderēt se iūdo ecclias
 cum illud eēt cōpertuz id ē reuelatū regi edixit. i. pcepit rex vt nisi infra sta-
 tutū terminū deducerent ab vrbe Raūēna deberēt repellī. z primo signari i
 frontibus cauterio sicut solent signari malefactores Et dicit boetius qd vi-
 detur posse astrui. i. pformari huic seueritati q̃ eodem die ipsis accusantibus
 nos suscepta fuit eorū accusatio Quid igit ophia est dicēdum: inauerūt ne
 hoc artes nostrę: q. d. non Aliquid isti iustificati sunt ppter nrām accusatio-
 nem. quasi di. imo debuit pudere fortunati. z si nō puduit fortunā innocen-
 tia accusati. tñ vilitas accusantiū debuit esse pudor ipsi fortune. ¶ Nota
 circa hoc vocabulū pculsus dr̃ Ulgi. q̃ pcello. lis hz pauli i pterito z pculsi
 in supino. est idē qd̃ percutere vel potius terrefacere. sed pcutere p̃inet ad cor-
 pus. z pcellere ad aīam. ¶ Nota circa hoc vocabulū deferentibz q̃ defero fa-
 fecat Primo idē est qd̃ deporto. inde delator. i. deportator Secō idē ē quod
 honoro. iñ delator. id est honoris exhibitor. Tercio idē est qd̃ accuso. iñ de-
 lator. id est accusator q̃ detegit qd̃ latebat. z sic vltimo mō capis hic. vñ?
 Accusat defert dat hōis fertqz deorsuz ¶ Nota ad testes idoneos septē req̃-
 runtur cōditiones q̃ his p̃sibus p̃tinentur Etas p̃ditio sexus discretio pha-
 ma Et fortuna fides in testibus illa requirēs. ¶ Primo requiritur etas
 qz pueri nō pnt eē testes Secundo requiritur p̃ditio libera. iō serui nō pnt
 perhibere testimoniū. Tercio requiritur sexus masculinus. iō mulieres non
 pnt esse testes Quarto requiritur discretio. ideo furiosi z stulti nō pnt testa-
 ri Quinto requiritur phama. iō p̃sonę inphames non pnt testificari. Sex-
 to requiritur fortuna. ppter qd̃ paupes non pnt testificari Septimo requi-
 ritur fides ppter qd̃ infideles nō pnt perhibere testimoniū Inter alias cō-
 ditiones due sunt viliores. scz paup̃tas z infamia Boetius ergo volēs oñ-
 dere suā cōdēnationem iniūstā ex vilitate testiū accusantiū ppter quam re-
 pellendi erant a testimonio. dr̃ in vno fuisse defectū fortunę scz in basilio. scz
 in alijs duobus. scz in Opilione z Gaudēntio dr̃ fuisse vitā inphamie

regi foret. edixit vt nisi intra p̃scriptū
 diem a Raūenna vrbe decederent. no-
 tas insigniri frontibz pellerētur. Quid
 huic seueritati posse astrui videtur At
 qui eod̃ die deferentibus eis de z nomis
 nostri delatio suscepta est Quid igitur
 Nostrę ne artes ita meruerūt. An illos
 accusatores iustos fecit p̃missa dam-
 natio. Ita ne nihil fortunā puduit. si
 minus accusatę innocētię at accusanti-
 um vilitas pudori debuisset

Primus

¶ Nota quod nihil videtur seuerius et nequius quam personas viles et damnandas
admittere in testimonium pro innocentes. quod dicit Seneca in de remedijs for/
tuito. Non potest habere ullam auctoritatem sententia ubi qui damnandus est ma/
(le de te loquitur.)

¶ Hic Boetius ostendit in
iustitiam sui damnationem ex
falsitate criminis sibi im/
positi. secundo ex deis infert
quandam admirationem ibi.
Quia in re prima in duo
fim quod duo imponebantur
Boetio de quibus se excu/
sat. Secunda ibi. nam de po/
positis. Primum quod impo/
nebatur sibi fuit quod impe/
diuisset quendam nuntium de/
ferentem regi accusationem
senatus ut senatus redderetur
reus lese maiestatis
Dicit ergo in littera philosophia tu forte queris
summa. i. scilicet criminis.
cuius criminis causa ar/
guimur. Nos dicimur vo/
luisse saluare senatum. for/
san consideras scire per quem
modum. Dico quod nos crimi/
namur. i. arguimur impe/
diuisset delatorem ne offerret
documenta. i. litteras regi qui
bus faceret senatum reum le/
se maiestatis. Quid igitur o/
mnia censens. i. iudicis. in/
ficiabimur. i. negabimus
crimen illud ne simus tibi
pudori. atque. i. scilicet ego volui
saluare senatum nec unquam
desistam velle. scilicet opera. i. dili/
gentia impediendi delato/
ris ista cessabit. id est cessat/
re debet. quod non est verum quod ipse
diuerimus delatorem litterarum. Nunquid est nefas optare salutem illi? ordinis? scilicet se
natus. quod dicitur non est nefas. Hic homo senatus qui consensit in meam damnationem ef/
fecerat hoc suis decretis. i. iudicis ac si esset nefas saluare ipsum. scilicet imprudentia
sibi mentiens. i. in damnum suum mentiens non potest immutare merita reus. ita quod il/
lud quod prius fuit meritorium postea fiet demeritorium. nec puto esse licitum. secundum

At cuius criminis causa arguimur sum/
ma queris? Senatus dicimur saluum esse
voluisse. Modum desideras. Delatores
ne documenta deferret. quibus senatum lese/
maiestatis reum faceret impedisse crimi/
namur. Quid igitur omnia censens? In/
ficiabimur crimen. ne tibi pudori sum?
At volui nec unquam velle desistam. fate/
bimur. Sed impediendi delatoris o/
pera cessabit. An optasse illius ordinis
salutem nefas vocabo? Ille quidem su/
is de me decretis uti hoc nefas esse effe/
cerat. Sed sibi semper mentiens impruden/
tia. reus merita non potest immutare. Nec
mihi socratico decreto fas esse arbitror
vel oculuisse veritatem vel concessisse me/
daciū. Vix id quoquo modo sit. tuo sa/
pientiumque iudicio estimandum relinquo.
Cui rei serie atque veritate. ne latere po/
ros quod stilo etiam meoque mandauit

Liber

preceptum Socratis oculuisse. i. occultasse veritatē vel ꝓcessisse mēdaciz
sz qñ illud sit ego relinq̃ tuo z sapientiū iudicio. veritas aut̃ hui⁹ rei ne late/
at posteros. i. successores ego cōmendavi stilo. i. scripto z memorie. ¶ Nota
accusatio Boetij fuit detestabilis quia facta per infames ꝓsonas fuit irra/
onalis qz de bono accusabatur sz de saluatione senatus qđ erat bonū. etiam
accusatio eius fuit iniusta. qz falsa. accusabatur em̃ impeduisse delatore qđ
fuit fuit. ¶ Nota iste dr̃ eē reus lese maiestatis qđ cōtra aliquē regem vel ali/
quē principē aliquid malū machinat̃. ¶ Nota inficior aris ꝓme cōiungatio/
nis deponētale. i. nego. vñ Elguirio Inficior aris ꝓrie est nō fateri factū. qđ
verū est. sed ꝓra veritatem vti mēdacio. vel ē ꝓrie inficiari fñ eū rem debitaz
denegare cū a creditore deposcitur. z etiā. i. ꝓtendere vel denegare. ¶ Nota
dicit in textu Nūquid oprare salutē senatui nefas vocabo? duplex est salus.
spūalis q̃ est aīe. tpalis q̃ est corpis Salutē corpalem tenemur oībus. vel
etiā malis rōne charitatis ꝓ quā etiā mali diligēdi sunt. licet nō in eo qđ ma/
li Salutē sō tpalem tenemur vel oībus bonis z ꝓcipue amicis. amicorum
sō peccatiūz tenemur salutē velle qđ diu sanabiles sunt vt recuperent ꝓtutes
amissam. sed si ꝓpter magnitudinē malicie sint insanabiles. dissoluit amici/
cia. nec ē opranda salus. z qz malicia senatus Rhomanorū erat sanabilis qz
forte senatus cōpulsus metu regio fuit cōsentire in dānationem Boetij. ideo
optare sibi salutē nō erat nefas. licet Boetio turbato hoc videretur. ¶ No/
ta veritas nō est occultāda fm̃ Socratem. nam qui tacet veritatez alijs nesci/
entibus mētur z qui mendacibus ꝓsentit sibi facit. ¶ Nota mēdaciz nō
est ꝓcedendū. qz fm̃ Arist. in Eth. Mēdacium ꝓ se ꝓauū est z fugiendum
Et ꝓmo Elenchorū. duo sunt opa sapientis. mētiri de his de qbus nouit.
z mentientē posse manifestare

¶ Nam de cōpositis falso lris quibus
libertatem arguor sperasse rhomanaz
quid attinet dicere? Quaz̃ fraus aper/
ta patuisset. si nobis ipsoz̃ confessione
delatoz̃. qđ in oībus negocijs maxias
vires habet. vti licuisset Nā qđ sperare
reliqua libertas ꝓt. atz̃ vtinaz̃ posset
vlla Respondissem canij verbo qui cū
a Baio cesare Germanici filio. consci/
us contra se factę coniurationis fuisse
diceretur. si ego inquit scissem. tu nesci/
sisses. .

¶ Hic Boetius excu/
sat se de secūdo crimine si/
bi imposito Imponeba/
tur em̃ sibi qđ scripsisset lie/
teras ad impatore cōstan/
tinopolitanū ꝓ liberationē
rhomanorū de manu regis
Theodorici Vñ dr̃ in līc/
tera Nāz̃ de ꝓpositis lris
falso. qz false hoc mihi im/
ponit. quib⁹ lris arguor
sperasse rhomanā liberta/
tem. qđ attinet dicere. cui⁹
non detur mihi locus de/
fensiois. quaz̃ lra z̃ fraus
.i. fraudulencia fuisse aper/
ta. i. manifesta si nobis li/
cuisset vti cōfessione. id est
alloquutionē ipsoz̃ delato/
rozū id est accusatozū. qđ
.i. vti examinatione accu

fatorz maximas vires hz in oibus negocijs id est causis iudiciarijs. nā que re-
liqua libertas sperari pōt rhomanis. q. diceret nulla. tñ em rex Theodorico
inualuerat q nullus potuit vel audebat cōtra ipm Trinā pōstet vlla liber-
tas sperari. vtiqz ita prudēter egissem de negocio q regi nō innotuisset z re-
spondissem verbo Lanij qui cū accusaretur a Baio cesare filio germanici q
esset reus pūrationis factę cōtra se respōdit Lanius. si ego scissem tu nescis-
ses. quasi diceret. si essan reus ita prudēter cēlasssem negociū quod ad tuā no-
ticiā nunquā puenisset. ¶ Nota q in causis iudiciarijs testiū siue accusatoz
examinatio maximas habet vires. quia per eā deuenitur ad rei vritatem. si
cut pater de Daniele qui examinādo duos presbyteros false accusantes Su-
lannā ipsos de falsitate accusationis corā omni populo pūcit Similit Bo-
etius si datus fuisset sibi locus examinandi suos accusatores vtiqz ipsos mē-
daces reddidisset ¶ Nota Lanius fuit qdam rhomanus prudens z sapiēs
z accidit vt quidā ex rhomanis pspirarent z facerent cōiurationem ptra Ba-
ium cesares. z cū cesar pponeret Lanio quod esset reus illius cōiurationis
factę respondit. si ego scissem tu nescisses Sic Boetius rñdisset regi Theo-
dorico si sibi impropasset de litteris cōpositis super restituenda libertate ip-
sis rhomanis

¶ Qua in re non ita sēsus nrōs in groz
hebetauit. vt impios scelerata cōtra p-
tutem qrar molitos. sed ea q speraue-
rint effecisse. vehemēter admiroz. Nā
deteriora velle. nrī fuit fortasse defect?
Posse āt ptra innocentiaz q sceleratus
quisque pceperit. inspectante deo. mō
stro simile est. Unde haud iniuria tu-
oz quidam familiarium qsiuit Si q
dem deus inqt est vnde mala. Bona
vero vnde. si non est

¶ Hic Boetius ex dāis
infert quādam ammirati-
onē. scdo inuehitur cōtra
senatores. qui cōsenserunt
in suā damnationem. Ibi
Sed si fas fuerit Dicit p-
mo Ex quo a mal' iniuste
accusatus sum. qna in re.
id est propter quod nō ita
id non intantū mceror. id
est tristitia. hebetauit. id ē
oppressit sensus nostros vt
ego qrar. i. pqrar ipios. i.
malos molitos. i. machi-
nantes scelerata. i. nequi-
ciosa contra virtutē. i. vir-
tuosos homines. sed ego
ammiroz vehemēter. id ē
fortiter effecisse. i. ad effe-
ctum. pūcisse supple illa

que mali sperauerunt id est conceperunt Nam velle deteriora id est mala. for-
sitā fuerit nrī defectus id est ex nostro defectu. sed posse supple perficere ma-
lum contra innocentia id est homines innocentes que quisque sceleratus con-
ceperit id est cogitauerit. deo hoc inspectante. supple hoc est simile monstro.
id est admirabile. vnde id est pro tanto. quidam tuoz familiarium id ē phi-
losophoz. quesitum haud iniuria. i. non iniuste. siqdem p certo deus est vnde
mala supple pueniunt. vero pro sed. vnde. i. a quo bona si deus non est

Liber

Quasi diceret ex quo iniuste a malis accusatus suz. ppter hoc nō intātuz kī
oppressus dolore q̄ pquerar malos machinari mala bonis. s; amiror q̄ il-
li q̄ mala p̄cipiunt p̄tra bonos p̄nt producere ad effectū. Nā velle maluz est
forte ex nrō defectu. sed q̄ malus possit pficere malū p̄tra bonos. deo hoc in-
spiciente est sile mōstro. Unde q̄daz p̄hs nō iniuste quesivit Si deus ē vnde
pueniūt mala? Et si deus nō est vñ pueniunt bona? ¶ Nota ex quarto hu-
ius duo requirūtur ad aliq̄ue effectū. pducēduz. scz voluntas ⁊ p̄as Requi-
ritur voluntas. qz nullus aggreditur qd nō vult. Requirit p̄as. qz sine p̄a /
te voluntas frustra. q̄ autēz mali habent voluntatem offendēdi bonos non
est mirādum. sed q̄ hñt p̄atē pducendi ad effectū suā voluntatē deo respiciē-
te est sile mōstro. ¶ Nota sile monstro est qd cōtingit p̄ter intētiōē naturę.
Sicut ergo mōstra fiunt p̄ter intētiōē naturę. sicut videbatur Boetio q̄
mala p̄ter ordinem diuinę p̄videntię p̄tingerent. nō videt rōnale. cū deus
sit summū bonū q̄ aliquo mō sit causa male fieri. ergo male fieri in mundo
deo inspiciente videt sile monstro. ¶ Nota q̄ deus nō est cā effectiua mali.
cum sit summe bonus. licet sit causa mali p̄missiua. qz p̄mittit fieri malum.
Et sic exponitur auctoritas p̄phetie dicentis Ego dñs faciēs oīa hęc. faciēs
bonū ⁊ creans malū sp̄ p̄missiue. Aliter dī. duplex est malū. scz malū poenę.
qd punit. sed nō est cā mali culpę. qz hic ē qui peccat non fecit.

¶ Hic Boetius inuehitur cōtra senatū qui cōsentit in suā p̄demnatio-
nē tangendo suā beniuolentiā quā habuit ad eos. ⁊ dicit Si fas fuerit. id ē
ponamus fas esse nefarios hoīes. i. malos hoīes q̄ oīm bonoz ⁊ totius se-
natus. i. p̄sultatus rhoma-
nē citatis. petūt. i. deside-
rant sanguiez. i. mortem.
nos etiā voluisse ire p̄di-
tum. i. ad p̄dēdū quos vi-
derant p̄pugnare boīs ho-
mib;. q̄ p̄ et senatui. S; /
nū. i. nūquid nos idē scz p̄-
dere merebamur de p̄rib;. /
.i. de senatoribus. q. d. nō.
Sed o phia meministi. (vt
opinor) qm̄ me dictuz. id
est volentē dicere. qd ē ali-
quid. ve. p̄ vel factuz. ipa
sp̄ p̄is sp̄ exñs dirigebas
.i. regebas. Ergo nec ver-
bis nec factis offendi sena-
tū. Deministi inq̄ phia.
Uleronē. i. apud veronaz
citatem. cū rex Theodo-
ricus auid⁹ exñs cōis ex-
itij. i. tormēti senatorum.
cū ip̄e crimen lese maiesta-
tis delatū in Albinū ip̄e

¶ Sed si fas fuerit nefarios hoīes q̄
bonoz oīm totiusq; senatus sanguiez
petūt. nos etiā quos p̄pugnare bonis
senatuiq; viderant p̄ditum ire voluis-
se. Sed num idē de p̄rib; quoq; me-
rebamur. Deministi (vt opinor) quin
me dicturum. quid facturū ve. p̄is sp̄
ipsa dirigebas. Deministi inq̄ vero
nec cū rex auid⁹ exitij cōmunis maiē-
statis crimen in Albinū delatū ad cū-
ctū senatus ordinē trāsserre moliretur
vniuersi innocētiā senat⁹ quāta mei
periculi securitate defenderim. Scis
me bec ⁊ p̄a p̄ferre ⁊ in nulla vnq; mei

mouet. i. perturbat me phia: que delecta est aduersitate fortune. Et quia superius coquestus fuit de carentia bibliothecae librorum ista carentia parumpendens phia dicit. necego phia reqro. i. inuestigo pietes bibliothecae copios. id est ornatos. eboze id est ossibus elephantiū. ac p etia. vitro. i. geminis preciosis. qd. i. inquatus supple requiro sedē. i. tranquillitate tue mentis in qua mente non collocaui id est non posui libros sed illud qd facit per uis. i. preciositate libris. i. sententias meorum librorum. Nota qd Boetius supra coq.

qd libris precium facit. librorum quoniam dam meorum sententias collocaui

rendo de statu suo solū deplangit incommoda corporalia non curans deiectionem animi sui Unde phia contra hoc solū deplangit animi sui deiectionem. et incommoda corporalia parumpendit. Et quia superius in quarta psalms dixit Boetius. Nūquid non mouet te facies huius loci. ideo phia hic sibi respondens dicit: multo plus moueor propter animi deiectionem qd propter loci exilium in quo existis. homo enim fortis aīo omni loco utitur pro patria. unde Quidius in li. de fastis. Quidē solū forti patria est ut piscibz equor. Et qd etia coquestus fuit de bibliotheca. respondet phia qd ipsa potius deplangat sententias librorum quas per obliuionem perdidit qd carentia bibliothecae et librorum

Hic phia sub breuitate recolligit que Boetium perturbauerunt dicens. Et tu Boeti dixisti ha de tuis meritis. i. factis in comune bonū. id est propter utilitates omni hominū. sed supple dixisti pauca supple beneficia tibi enu-

Et tu quidem de tuis in comune bonum meritis vera quidem. sed per multitudinem gestorum tibi pauca dixisti. De obiectorum tibi vel honestate. cunctis nota memorasti De sceleribus fraudibus qd delatorum recte tu quidem strictim attingendū putasti. qd ea melius vberius qd recognoscentis omnia vulgi ore celebrantur Increpuisti etia vehementer iniusti factum senatus. Denostrea etiam criminatione voluisti. Lessequoque opinionis damna fleuisti.

Postremo aduersus fortu-

nis. i. factorum tuorum et tu memorasti. i. recitasti nota. i. manifesta cunctis hominibus de honestate scilicet de saluatione senatus. vel falsitate. id est compositione falsarum litterarum obiectorum. i. imputatorum tibi. qdēz per certo tu stricti putasti id est exstimasti attingendū supple ēē recte id est rationabiliter de sceleribus id est de vitijs. qd pro et fraudibus. i. deceptionibus delatorum id est accusantium qd ea. id est omnia ista celebrantur id est memorantur melius. qd per et vberius id est copiosius ore. id est sermone vulgi recognoscentis. id est memoratis omnia. etia tu boeti increpuisti vehementer

id est fortiter factum id est opus iniusti senatus supple totius. Et tu etiam

Liber

doluisti de nrā criminatione. i. vitupatione et etiā tu fleuisti. i. defleuisti dam-
na. i. crimina lese opiniois. i. maculate fame tue. postremo. i. ultimo dolor in-
canduit aduersus fortunā
nā dolor icādunt. p̄stusq; nō equa me-
ritis p̄mia p̄sari In extremo muse se-
uiantis vti quē celū terras quoq; pax
regeret posuisti

vota. i. p̄ces q̄ ea pax sp̄s diuine p̄uidentie regeret terras. i. hoīes terrenos. vti
p̄ sicut regit celū. ¶ Nota q̄ ista oīa fuerunt cā perturbationis boetij et p̄tra-
ctantur ea in quarta prosa scz stelliferi

¶ Sed qm̄ plurimus tibi affectuū tu
multus incubuit. diuersūq; te dolor i/
ra m̄grosq; distrahunt: vti nūc mentis
es. nondū te validiora remedia conti-
gunt Itaq; leuiorib; paulisp̄ vtemur.
vt quē in tumorē p̄turbationib; influē-
tibus induruerūt. ad acrioris vim me-
dicaminis recipiendam tactu blandi/
ore mollescant.

cū animi influentib; i. euenientibus. et vt illa mollescant. i. mollia fiant blā-
diorē tactu. i. leuiori medicina ad recipiendū vim acrioris. i. fortioris medi-
caminis ¶ Nota q̄ Boetius fuit distractus multitudine affectionū. i. ira.
m̄crore et dolore Nā ira trahit hoīem ad vindictā. dolor ad d̄sp̄ationē m̄c-
roz ad totius mentis aggrauationē Ideo d̄t p̄h̄a. q̄ sua p̄turbatio iā non
possit sustinere fortiora remedia. sed velit sibi adhibere leuia. vt p̄ talia p̄pa-
ratus et dispositus p̄sequēter posset p̄cipere remedia acriora

¶ Metru sextū libri primi

Um ph̄gi radijs graue.

Lancrisidus inestuat

Tum q̄ larga negantibus

¶ Hic incipit sextū me-
trū hui' primi qd̄ d̄t me-
trū glyconicū ab inuēto-
re. choriambicū a pede p̄-
domināte Est at̄ choriā-
bus pes constans ex pri-
ma et yltima longa et dua

Primus

92

bus medijs breuibz Unde primus pes huius metri est spondeus. Secundus
choriambus Tercius pyrricius q̄ est pes p̄stans ex duabus breuibz. 7 loco

Sulcis semina credidit.

Quernas pergat ad arbores.

Nūq̄ purpureū nemus

Lecturus violas petas

Lum seuis aquilonibus.

Stridens campus inhorruit

Nec querās auida manu

Vernos stringere palmites

Vuis si libeat frui:

Autumno potius sua

Bacchus munera contulit

est inardescit radijs phœbi id ē solis. tū. i. in illo tpe. q̄ credidit. i. p̄misit larga
femina. i. copiosa semina. sulcis. i. cauernis terre negantibz sp̄ sp̄ mellis. tal
elusus. i. frustratus fide. i. bñficio cereris. i. deę frugū. p̄gat. i. accedat ad arbo
res quernas. i. quercū 7 vescatur fructibus eorū Tunc ponit scdm̄ exēplū
de floribus q̄s hō frustra querit tpe hyemali cū tps eoz sit in vere. vñ d̄r in
lra Tu lecturus id est collecturus violas flores nūq̄ petas. i. accedas pur
pureū nemus. i. floridā siluā cū. i. qñ cāpus stridēs. i. sonās cāpus inhorruit
. i. horribiliter a p̄paruit seuis aquilonibus. i. crudelibus ventis hyemalibus
Tunc ponit terciū exemplū. 7 ē de vuis q̄ mature sunt in autumno. 7 id frui
stra queruntur tpe vernali. vñ d̄r in lra Si libeat frui vuis nō q̄ras auida.
id ē cupida manu stringere vernos palmites. i. p̄nales vites. q̄ bacchus deus
vini potius contulit sua munera. i. vuas autūno. i. tpe autumnali.

¶ Nota q̄ sidus cancri d̄r graue q̄ sole ex̄nte in cancro hoies grauātur ni
mio calore. quo tpe nō est seminanduz. q̄ ad hoc q̄ semen cōualeſcat requiri
tur humor q̄ calore solis feruido tpe resoluitur 7 euaporat ¶ Nota f̄m̄ fa
bulas cū pluto rapuerat p̄serpinā m̄r eius ceres q̄res ipam in terris 7 non i
ueniēs denegauit hoibus bñficiuz frugū. 7 tūc hoies p̄gebāt ad arbores q̄r
cū 7 comedebāt glandes. 7 sic loq̄tur phia in lra Nota de hoc q̄ d̄r stridēs
cāpus. d̄r Elguicio q̄ strideo des. vel strido dis. ē fortiter sonare vel d̄tes cō
(cutere vel frendere)

Signat tempora proprijs

Aptans officijs deus

signat id est ornat tpa aptans ea proprijs officijs. nec ipse deus patitur misce

¶ Hic ostendit philoso
phia tpa nō p̄misceri q̄ de
us distinguit dicens Deus

Liber

ri vices. i. alternationes tpm ita q tps vni officio deputatū cōuentat alteri.
 quas vices tpm ipe cōcreuit. i. distingxit Et addit. sicut querens aliquā tēpo /
 re nō debito frustratur in querēdo. sic illud qd deserit certū ordinēz p̄cipiti. i.
 festina via illud nō hz lētos exitus. i. prosperē euentū. sica simili. si phīa reli

Ne quas ipse coercuit.

Disceri patitur vices.

Sic quod p̄cipiti via

Lertum deserit ordinem

Letos non habet exitus.

nē. seruatqz naturā. quod vero ab hoc deficit esse qd in sui natura sicut est de
 relinquit. ppter quod debitus ordo in oibus est obseruandus Unde poeta
 Est ordo summa limes sapientis in arte Ergo dicit phīa. quod p̄cipiti via.
 ¶ Nota oē agens in agendo debet p̄stituire sibi bonū finē. quia ratione bo
 ni finis agens meretur. z rōnemali finis demeretur Unde poeta Non datur
 ex templo bona post p̄mordia merces Congrua. sed rectus p̄mia finis habz
 Lū igitur inordinatio impediat bonitatē finis ideo vitanda est

Profa sexta primi libri Inquisitio egritudinis.

Primus igitur inquit pateris
 me me pauculis rogationibus
 status tuę mentis attingere at
 q̄tentare. vt qui modus sit tuę curati
 onis intelligam. B. Tu vero arbitra/
 tu inq̄ tuo quę voles vt r̄nsuz rogato

Hec est sexta vltima pro
 fa hui⁹ primi. in qua phi/
 losophia inquit cām ra/
 dicale infirmitatis Boe/
 tij ex quibusdam interro/
 gationibus Et p̄rio phi/
 losophia caprat beniuolē
 tiam Boetij. secūdo poit
 suas interrogatiōes ibi
 Tum illa Dicit p̄mo
 O boeti antequam adhi/
 beam tibi remediā. ne pro
 nunquid pateris. i. admit/
 tis me philosophiāz p̄mū
 pauculis rogationibus. i.
 interrogatiōibus attin/
 gere per cognitionem atqz

tentare. id est rimari statum id est dispositionem tuę mentis vt intelligam. i.
 cognoscam quis sit modus tuę curationis id ē sanationis. vero pro sed Ego
 Boetius inq̄. i. dixi tu phīa rogato id ē interrogato tuo arbitratu. i. fm tu
 am voluntatē quę voles. vt pro sicut. r̄nsuz id ē volentē r̄ndere
 ¶ Nota q phīa more boni medici nō solū scrutatur cās doloris per signa ex
 trinseca sicut medici p vrinā z pulsuz. qz hęc signa q̄nqz fallunt. sed etiā scri
 tatur causas doloris Boetij p responsionem ad quēstiones. Et p̄mo cap/

tus existimatione. ego q̄ prius virtute honestus reputabar n̄sc̄ scelere defor-
mis reputor. ⁊ tuli. i. recepi supplicii. i. poenā ob b̄ficiū. i. ppter beneficium
¶ Nota q̄ vulgares nō iudicant fm̄ merita rez. vtz hō mereatur aliqd. vel
nō. sed iudicant fm̄ euentum fortune. vñ hōiem bene fortunatum iudicant
foelicem. male fortunatū iudicant miser. sed tale iudiciū falsum ē. Vñ dicit
Seneca. xlv. epla. Nō foelicē hunc estimas quē vulgus appellat foelicem ad
quē pecunia cōfluxit. sed illū cui om̄e bonū in aio est erectū ⁊ extensū Item
bona estimatio deserit infolices. qz primū malū quod infolices incurrūt. ē
q̄ vulgus male de ipsis opinaf. credit em̄ vulg⁹ ea q̄ miseri patiūtur quod
ex merito talia patiantur

¶ Videre at̄ videoz. nefarias scelera/
toz officias. gaudio. leticia fluitantes
perditissimū quenqz nouis delationū
fraudibus imminētem: iacere bonos
nostri discriminis terroze prostratos.
flagiciosum quenqz ad audendum q̄
dem facinus impunitate. ad efficien-
dum vero premijs incitari. Insontes
at̄ nō mō securitate verū ipsa etiā defē-
sione priuatos Itaqz libet exclamare

facinus id ē peccatū impunitate id est sine poena. vero pro sed incitari p̄mijs
ad efficiendū id est ad ppetrandum facinus id est p̄ctm̄. autem. p̄ sed. vtz ego
video insontes id est innocentes: nō mō. id est nō tantū priuatos securita-
te. vtz etiam defensione. Itaqz pro ergo. libet. id ē placet mihi exclamare ad
deum celi quare talia pmittat in mundo. vtz mali exaltētur ⁊ boni deprimā-
tur ¶ Nota q̄ Boetio qui erat turbatē mētis ⁊ in statu miserie videbatur
q̄ mali in hoc mundo essent potentes ⁊ viuerēt impuniti. boni at̄ impoten-
tes ⁊ viuerent irremunerati. sed phia in quarto huius ipsuz p̄solalando pro-
bat malos semper ēē impotentes. ⁊ bonos esse potētes. ⁊ malis nūqz deesse
sua supplicia. ⁊ bonis nunquā sua p̄mia. ¶ Nota q̄ officinē dicūtur domus
officialium vbi reponuntur ea quē ad ipsos spectāt ⁊ ad eoz officia. sicut st̄
clarā ⁊ grauaria. ⁊ alia huiusmodi. hic autem accipiuntur officinē pro con-
gregatione malozum ⁊ dicuntur ab officio cis quod est noceo noces

Hic Boetius ostēdit se
esse perturbatū ex his que
vidit in mundo generali-
ter. i. bonos deprimi ⁊ ma-
los extolli di. Ego videoz
videre. i. gnoscerē nefari-
as officinas. i. malas so-
cietates sceleratoz hōim
fluitantes gaudio. qz p̄ et.
leticia ⁊ quēqz p̄ditissimū
. i. pessimū. imminēt. i. in-
sistentē nouis fraudibus
delationū. i. accusationū
⁊ video bonos iacere pro-
stratos. i. depl̄s terroze
nostri discriminis. ⁊ etia
video quēqz flagiciosuz. i.
p̄auū hōiem incitari ad
audendū. i. ad p̄sumēduz

¶ Petrum quintum primi libri

Liber

O Stelliferi conditor orbis.
 Qui perpetuo nixus solio
 Rapido celum turbine versas.
 Legemq; pati sidera cogis
 Ut nunc pleno lucida cornu
 Totis fratris obuia flammis
 Londat stellas luna minores.
 Nunc obscuro pallida cornu
 Phœbo ppior lumina perdat
 Et qui primę tēpore noctis
 Agit argentes hesperus ortus
 Solitas iterum mutet habenas.
 Phœbi pallens lucifer ortu
 Tu frondiflue frigore brumę
 Stringis lucem breuiore mora
 Tu cū feruida venerit ęstas
 Agiles nocti diuidis horas

**Hic incipit quintū me-
 trū huius primi libri. qđ
 dicitur pindarici ab inuento /
 re. anapestici a pede pđo /
 minante. Est at anapestus
 pes cōtrarius dactylico 2
 stās ex primis duabz bre-
 uibus 7 tertia longa syl-
 laba 7 ē metrū acatalecti-
 cū. i. sine defectu. ¶ In h
 at metro Boetius exclā-
 mat cōtra prouidentiaz di-
 uinam admirans q omīa
 regātur a deo. pter actus
 humanos. licet hoc falsūz
 sit. tū Boetio sic videbat
 fm statū turbatuz. Et di-
 uiditur. Primo cōmedat
 diuinā prouidentia ex gu-
 bernatione celestiu 7 terre-
 striū. scđo tangit actus hu-
 manos nō regi a deo. ter-
 cio rogat deū vt regat ac-
 tus hoīm. scđo ibi Omīa
 certo. tertia ibi Quisquis
 rez in pūa diuidit. Primo
 p̄mendat regimē diuine p-
 uidentie circa celestia. Se-
 cūdo magis terrestria ibi.
 Tua vis variū tpat. Pri-**

mo dicit **O** cōditor. i. creator orbis stelliferi. id est ferentis stellas. qui nixus
 id ē adiunctus pperuo solio id ē ęterni sedī. versas. i. frequēter vertis celū ra-
 pido turbine. i. veloci motu. 7 cogis sidera pati legē. i. debitū ordinē. vt ipsa
 luna nunc id est aliquādo lucida pleno cornu. sicut in plenilunio obuia id est
 opposita totis flammis. id ē luminibz fratris. i. solis. ipsa luna condat. id est
 abscondat minores stellas q in plenilunio nō vidētur propter maius lumen
 et tu cogis nunc id est aliquando vt ipsa luna existens pallida. obscura cor-
 nu. ipsa existens ppior phœbo id ē soli. perdat. id est amittat. lumina. id est
 lucem. quasi di. Tu facis vt luna. quātomagis recedit a sole. tantomag illu-
 minatur 7 lumine suo obscurat minores stellas. 7 quāto magis appropin-
 quat soli. tanto magis obscuratur. 7 tu cogis vt hesperus. id est stella vespē-
 rina qui agit argentes id est frigidōs ortus tpe noctis id est in crepusculo qđ
 est prima pars noctis sequendo soles. iste hesperus de mane lucifer dicitur pal-
 lens in ortu phœbi iterum mutet solitas habenas id est solitos cursus. nam
 cuz de vespere sequitur solē de mane p̄cedit ipsum. 7 tu stringis id est coartas
 lucez id est diē breuiore mora tempore brumę id est hyemis frondiflue id est

facientis frondes fluere. et cum feruida estas venerit. tunc tu diuidis id est di-
stinguis agiles horas id est breues horas noctis quasi di. tu facis quod tem-
pore hyemali noctes sunt. plixiores diebus id est tempore estuali ecouerso.
¶ Notandum quod deus dicitur conditor stelliferi orbis. quia ab ipso depen-
det celum et tota natura Ex. xij. Dehaphis. Et dicitur residere in ppetuo
solio. quia in celo quod est ppetuum. na celum est locus deoz et spirituum. et
omnes barbari et greci. et quicumque putant deos esse. eum locum qui sursum est
deo attribunt tanquam immortale immortali coaptantes. primo celi et mundi.

Et dicitur vertere celum rapido turbine. Notus enim firmamenti dicitur rapi-
dus. quia suo motu rapit secum alias sphaeras Unde nota verso solum frequen-
tatiuum et significat frequenter vertere. et per hoc innuitur quod celum semper mouetur
et non cessabit. quia dicitur promentator. Non est timendum quod celum stet. Et ratio.
quia mouens celum mouet sine fatigatione et sine poena. xij. Deha.

¶ Item deus est nixus perpetuo solio. id est coniunctus ppetuo celo Unus deus
tripliciter est in vniuerso. scilicet essentialiter seu spiritualiter. sacramentaliter seu my-
sterialiter. et misericordialiter Essentialiter siue spiritualiter in sua vera clarita-
te in qua ipsum homo nunquam vidit. sicut dicit propheta Deus nemo vidit vn-
quam sicut ipse est in ppetuo solio Sacramentaliter seu mysticaliter deus est in
sacramento eucharistie quod rata fide credimus Sed misericordialiter deus
est vbique. scilicet quod dicit scriptura Misericordia domini plena est terra Et inde p-
uenit dictus commune secundum quod dicit scriptura Deus est vbique

¶ Nota secundum Vergilionem. solium est sedes regalis ex solidis lignis facta.
dicta a soliditate. id est a firmitate. ¶ Nota quod deus cogit sidera pati legem.
non violenta. nec coacta motione. quia nullum violentum perpetuum. sed cogit
ea voluntaria ordinatione obseruare legem. id est determinatum motum ut tempore
eius statuto orientantur et occidant

¶ Nota quod luna de se est corpus opacum recipiens lumen a sole. et in ea parte
que est versus solem illuminatur. cum autem directe opposita sit soli. sicut in pleni-
lunio. tunc lumine suo obscurat minores stellas. eo quod maius lumen offu-
scat minus. sed cum luna est in ista parte celi in qua est sol sicut contingit in con-
iunctione. tunc superior pars que est versus solem est illuminata et inferior pars que est ver-
sus nos est obscurata. et tunc nihil videmus de luna. sed cum incipit elongari a
sole tunc pars elongata incipit modicum apparere nobis. et tunc dicimus esse noui
lunium. et quanto plus elongatur tanto plus apparet nobis illuminata

¶ Nota Boetius de sole esse fratrem lune. quod secundum fabulas Iuppiter concubens
cum larona genuit ex ea duos gemellos scilicet phœbum qui dicitur sol. et dyanam qui dicitur
luna. et secundum fabulas sol est frater lune. ¶ Nota stella que de vespere sequitur
solē et de mane precedit habent diuersa nomina Primum per se ipsum Lucifer aurore ve-
nus vespere heperus id est Quia autem sit possibile quod eadem stella de vespere
sequatur solē et de mane precedat. dicunt aliqui quod hoc non contingit in vna et e-
adeo parte anni sed in diuersis Dicunt enim quod in estate sequitur solē et in hyeme pre-
cedat. sed hoc est contra omnes auctores dicentes hoc esse in eodem tempore anni
Alii dicunt quod mercurius et venus sint stelle similes coloris et quantitas
quantum vna quandoque sequitur solē alia precedit. et sic videtur esse vna stella que
sequitur et que precedit. sed hoc non est Vergilio dicit quod venus est altior sole. Et
proquitur secundum antiquos astrologos qui locauerunt venerem supra solem

Libe

Cum igitur ptingit q̄ venus ⁊ sol simul veniūt ad occasus. q̄ venus ē al-
 ti⁹ diutius videtur in sero q̄ sol. eadē rōne citi⁹ videt in mane. q̄uis eḡ ci-
 to discurrant. Nā citius videntur ascendētia remota q̄ p̄p̄nqua. ⁊ diuti⁹ vi-
 dentur descendētia remota q̄ p̄p̄nqua. licet equali motu incendant. Sed mo-
 derati astrologi locant venerē sub sole. Alij dicunt q̄ vna est stella q̄ vno tē-
 pore sequitur solē. alio tpe p̄cedit. ⁊ dicunt fm̄ Ptolomeū q̄ illa stella epy-
 ciclum in cuius circūferentia defertur corpus eius. Est autē epyciclus circū-
 lus parvus cui⁹ centrū est in circūferentia orbis deferentis. Nūc autē est ita
 q̄ epyciclus veneris semp̄ est cū sole. ita q̄ si p̄trahatur linea a centro terrę p̄
 centrū epycicli veneris ad firmamentū. eadēz linea transibit p̄ centrū solis.
 ⁊ non multū distabit ab eo. cum at venus feratur in circuitu epycicli. aliquñ
 erit in eadē linea cum sole. aliquñ p̄cedit. aliquñ sequitur Item mora solis super
 orizontem facit diē cum dies sit latio solis sup̄ terram. Hora at solis sub
 orizonte facit noctē. ⁊ q̄ sol longiorē facit morā tpe estivali sup̄ orizontem
 ⁊ breviorē sub orizonte. ideo dies estivales longiores sunt noctibus In
 hyeme autē fit econverso p̄pter quod dies hyemales breviores sunt noctib⁹

Tua vis varium tempat annum
 Ut quas boreę spiritus aufert.
 Reuehat mitis zephyrus frondes
 Neq̄z arcturus semina vidit
 Syrius altis vrat segetes
 Nihil antiqua lege solutum
 Linq̄it proprię stationis opus.

¶ Hic Boetius p̄men-
 dat regimē diuine p̄viden-
 tię magis circa terrestria
 sc̄z circa p̄tes añi dicens
 deus tua vis. id ē p̄tus: tē-
 perat. i. ordinat variū an-
 nuū. i. diuersas p̄tes anni
 vt mitis zephyrus. i. vēr⁹
 vernalis. reuehat. i. redu-
 cat frondes quas aufert.
 id ē destruit spūs boreę. i.
 flatus boreę. ⁊ tua vis tē

perat vt quecunq̄ semina vidit arcturus. illa stella altas segetes. id est lon-
 gas segetes vrat syrius id ē stella canicula tpe estivali. Et subdit. nihil so-
 lutum. i. segregatū antiqua lege. i. eterna lege diuine p̄videntię linq̄it. i. de-
 relinq̄it opus p̄p̄rię stationis. i. ad q̄d opandum est statutū ¶ Nota quod
 quatuor sunt p̄tes anni. ver. hyems. autumnus. ⁊ estas In vere flat ven⁹
 qui d̄r zephyrus qui est collateralis fauonij. ⁊ q̄ flatus eius est lenis. iō dīci-
 tur mitis ⁊ p̄ducit viridia In hyeme ⁊ maxime in principio viget flatus
 boreę qui ē ventus collateralis aquilonis. cuius flatus est fortis ⁊ frigidus.
 ⁊ destruit viridia denudando arbores ¶ Nota q̄ arctur⁹ est stella circa ma-
 iorē vrsam q̄ d̄r videre semina. q̄ tpe sui ortus quo oritur cū sole. tunc semi-
 natur sicut in autumno ¶ Nota syrius est stella q̄ alio noīe d̄r canicula Et
 d̄r syrius a syren q̄d est tractus p̄pter longū tractū caloris. ⁊ apparet cū sol
 est in cancro. ⁊ d̄r vire segetes. i. maturare ¶ Nota de arcturo d̄r Isidor⁹ i
 li. ethimologiaz. arcturus ē sidus post caudā maioris vrsę positum. ⁊ orit̄
 tpe autumnali. sed d̄r Gegetius arctur⁹ oriri post idus septēbris. xvij. kalē-
 das octobris Item d̄r Isidorus. canicula est stella. ⁊ d̄r syrius q̄ estiuus mē-
 sib⁹ in medio cētro celi ē. ⁊ iuncta cū sole duplicatur calor ei⁹ ⁊ dissoluitur

Primus.

corpora et euaporant. a qua stella dicuntur dies caniculares in quibus mole/

(ste sunt purgationes

Omnia certo fine gubernans.

Hominum solos respuit actus.

Merito rector cohibere modo.

Nam cur tantas lubrica versat

Fortuna vices. pmit insontes

Debita sceleris noxia pagna.

At peruersi resident celso

Mores solio: sancta qz calcant.

Iniusta vice colla nocentes

Latet obscuris condita virtus

Elara tenebris. iustusqz tulit

Crimen iniqui.

Nil periuria. nil nocet ipsis

Fraus mendacii compta colore

Sed cum libuit viribus uti

Quos innumeri metuunt populi

Summos gaudent subdere reges.

obscuris tenebris id est hominibus vitio obscuratis: et iustus homo tulit id est sustu-
lit crimen iniqui hominis. et periuria nil nocent ipsis iniquis. nec fraus compta.
id est ornata mendacii colore. id est falsa apparentia. nocet ipsis: sed cum prauis
libuit uti viribus id est exercere vires. quos prauos metuunt innumeri populi id est
vulgares. tunc ipsi gaudent subdere: id est supplantare summos reges id est bo-
nos et sapientes quorum est regere et alios gubernare ¶ Item deus omnia guber-
nat certo fine. quia dicitur pmentator. et methaphi. Deus est mensura omnium et regu-
la et infallibiliter vix metrum Et commentator dicit primo celi et mundi En-
tia diuina nos gubernant et regunt. in nobis sunt quasi finis ¶ Item illud
quod est sapientissimum regit certo fine cum sapientis est regere. sed deus est sapi-
entissimus eo quod sapientia a deo processit Unde scriptura. Omnis sapien-
tia a deo est ¶ Nota Boetius vidit in mundo bonos deprimi et malos exal-
tari cum tamen potius fieret e contrario Ideo sibi videbatur quod actus et operatio
nones hominum non regeretur a deo sed magis a fortuna que hunc humiliat. et

Lib^r

hunc exultat Ideo Boeti⁹ deo conqueritur

O iam miseras respice terras
Quisquis rerum fœdera nectis
Operis tanti pars non vilis.
Homines. quatinus fortunę salo
Rapidos rector cōprime fluctus.
Et quo celum regis immensum
Firma stabiles fœdere terras

ri z amaritudini fortunę Ideo tu deus cōprime id est restringe rapidos fluctus id ē magnos ipetus fortunę. z eo fœdere id est regimine quo regis immensum celum. tu firma. id est robora stabiles terras: id est homines stabiles in terra scz quos tu creasti vt inhabitent terram ¶ Nota Boetius dicit hominē non esse vilem partē mundi. quia scribitur in plogo libri de pomo Aristotelis Homo est dignissima creatura z similitudo omnium ad imaginē dei factus. z secundo de anima. quodāmodo anima cōuenit cuz oibus creaturis Cōuenit em̄ cū angelis in intelligendo: cum brutis in sentiendo. cum plantis in vegetando. cum lapidibus in essendo ¶ Nota Boetius cōparat fortunā salo. i. mari Sicut em̄ naus vndis marinis iactatur in altū nunc. z nunc in pfundum. sic homo per fortunā nunc in prosperitate eleuatur. nunc in aduer(sitate) deijcitur.

¶ Prosa quinta primi libri

¶ Increpatio phię cur se exulem putet propter longinquitatē vr̄bis cum eius patria sit paradysus

Hec vbi continuato dolore delatraui illa vultu placido. nihil q̄ meis q̄stibus mota. P. Luz te inq̄t m̄stū lachrymantēq̄ vidisset. ilico miseruz exulēq̄ cognoui Sed q̄ id lōginquuz esset exiliuz. nisi tua p̄didisset p̄ ratio nesciebam. Sed tu q̄z procul a

Postquam ego Boetius declaravi id est contra rationes loquutus suz. hec

¶ Hic Boetius rogat vt deus regat actus hominū z homines. sicut regit celum dicēs ¶ Quisquis deus es tu qui nectis. id ē cōiungis fœdera. i. concordias rez. respice miseras terras. i. hoies in terris habitantes. nos em̄ hoies nō sumus vilis pars. sed valde nobilis tanti tui operis id ē mūdi. nos quatinus. id ē cōiungimur salo. i. ma-

¶ Nota Boetius dicit hominē non esse vilem partē mundi. quia scribitur in plogo libri de pomo Aristotelis Homo est dignissima creatura z similitudo omnium ad imaginē dei factus. z secundo de anima. quodāmodo anima cōuenit cuz oibus creaturis Cōuenit em̄ cū angelis in intelligendo: cum brutis in sentiendo. cum plantis in vegetando. cum lapidibus in essendo ¶ Nota Boetius cōparat fortunā salo. i. mari Sicut em̄ naus vndis marinis iactatur in altū nunc. z nunc in pfundum. sic homo per fortunā nunc in prosperitate eleuatur. nunc in aduer(sitate) deijcitur.

¶ Hic incipit quinta p̄sa huius libri. in qua Boetius ostendit. quomodo philosophia se habuit ad suas quęrimoniaz. z quid ex ea cognouerit. secundo philosophia quēdā dicta Boetij irrationabilia p̄uipendit. tercio sub breuitate recolligit ea quę Boetium ipsum perturbant. Quarto philosophia dat modū remediendi ipsū Boetius Sedā ibi Itaq̄ nō tam melozi huius. tercia ibi Et tu quidem de tuis. Quarta ibi Sed qm̄ pl̄mus ¶ Dicit primo

Drimus

90

supple predicta. cōtinuato dolore. i. assidua turbatione. illa supple phia pla-
cido vultu nihil mora est id est irata. meis questibus. id est de meis qurimo-

pria. nō q̄des pulsus es. s̄z aberrasti

Et si te pulsus existimari mauis. te po-
tius ipe pepulisti. Nā id quidē de te nū-

quā cuiq̄s fas fuisse. Si eū cui? oriū-

dus sis prioremiscaris. nō vti atheniē-

sium quōdaz multitudinis iperio regi-

tur. Si eius vn? dñs est. r vn? rex vn?

r princeps q̄ regit eā. Qui frequētia ci-

uiū nō depulsionē letat. Eui? agi fre-

nis atqz obcpare iusticie summa liber-

tas est. An ignoras illā tue ciuitatis an-

tiquissimaleges qua sancitū est ei ius

exulare nō esse quisquis in ea sedē fun-

dare maluerit. Nā qui vallo ei? ac mu-

nimine cōtinetur. nullus metus est. ne

exul esse mereatur. At quisquis inhabi-

tare eā velle desierit. pariter desinit et

am mereri.

rektoruz Sequitur grecum q̄s tñ valet in latino. sed vnus est dominus. et vnus rex. vnus r princeps qui gaudet de frequentia id est frequenti inhabi-
tatione ciuiuz. i. incolaz. r nō depulsionē. cuius regis agi. i. duci frenis. i. pce-
pris. atqz pro et obcpare id est obedire iusticie summa est libertas. an pro nū-
quid. ignoras illā antiquissimā legem. i. statutz tue ciuitatis. id est recte ra-
tionis. quia sancituz id ē confirmatū est ius nō esse id est ad eam nō pertine-
re exulare. i. exiliū pati quisquis. i. quicūqz maluerit id est optauerit fundare.
id est locare in ea ciuitate sedē id est habitationem suam. nam pro quia q̄ con-
tinetur id est comprehenditur vallo ac munimine eius supple ciuitatis nul-
lus metus. id est timor est illi vt mereatur esse exul. At pro sed: quisquis

gentem finit
est a Corate qui
herogolus prius
q̄let. respondens
q̄ mūdand q̄h
hnt ita que p̄g
eolopdia mūd
q̄le patriā dū
hamū quā p̄g
Eus leg q̄barm
t. q̄ mūdand
q̄hū q̄rogand

nam lex pro
et quisquis ibi
habitaret. quā
pulsus a patria
appet tamē q̄m
nō habetur
quia Roma con-
mūis dūmāliū
orbē p̄coraz q̄h
colabant. dū
dant igitur p̄m
exuland q̄h
p̄p̄ria dūm Bo
q̄m exuland
nō p̄p̄ria

Libër

desierit. i. cessauerit velle inhabitare ipsam ciuitatē p̄ter desinit etā mereri. i. merituz p̄sequi ¶ Nota q̄ delatrare p̄prie est canū. in p̄posito aut̄ delatrare est vrgente dolore p̄tra rōem loqui. et sic Boetius qz dixit actus hōim nō re gi a deo cōtra rōem loquebatur. ergo dicit se delatrasse. ¶ Nota nō est hōis sapientis moueri ex his q̄ dicūtur ab insipiente p̄tra rōem. sed magis d̄z in/ sipiente instruire et cōsolari. ergo phia nō fuit mora ex q̄stibus boetij. s̄z ma/ gis ipm cōsolabat ¶ Nota phia p̄gnouit Boetij eē miser et exul. Si/ ser est ille cui⁹ animi⁹ seq̄tur mutationē rez t̄paliū. ita q̄ extollitur in pro/ speris et deprimitur in aduersis Exul in p̄posito est ille nō qui mutat regio nē sed qui agit p̄tra rōem ¶ Nota q̄ p̄ lachrymas p̄t p̄gnosci q̄ rō hōis sit turbata. sed quātuz turbata sit nō cognoscitur nisi sermone dolentis. ergo di/ cit phia: lachrymis p̄gnoui te esse exulē. sed q̄stuz esset exiliū nesciebas. nisi tua orō mihi p̄didisset ¶ Nota q̄ ille pulsus est a patria q̄ om̄ino rōnez amittit. sed ille aberrat qui infra priāz in aliquo rōem retinet. et in aliq̄ amit tit Boetius aut̄ nō erat pulsus p̄cul a patria. qz nō totam rōnem amiserat Credebat em̄ oīa regi a deo. sed in hoc aberrabat q̄ actus hōim a deo regi n̄ putabat ¶ Nota de priā hōis que est recta rō. loquitur Seneca in de reme dijs fortuitoꝝ dicens Patria est vbiq̄q̄z hō bñ est. illud aut̄ qd̄ bñ in hōie est nō in loco est In hōis inquā prāte est si sapiēs est nō peregrinatur. si stul tus exulat ¶ Nota a priā rōnis nullus boetij expulit. nisi ipse seipsū. quia boetius nō alieno ip̄ctu sed p̄prio defectu terminos et limites rōis exiuit ¶ Nota ciuitas Atheniensiuꝝ regebat ip̄erio multitudinis. Primo em̄ re/ gebant eā reges. postea succedente t̄pe p̄cipes. tandē pro regimine ei⁹ singu lis annis eligebantur. xxxviij. sapientes. sed priā rōis t̄m vno principe regit. s̄z deo. qui est regula recte rōnis ¶ Nota hō d̄z oriundus a priā rōnis inc̄p/ tum aīa eius intellectiua que v̄titur recta rōne a deo oritur ¶ Nota int̄tū hō manet in patria rationis inc̄p̄tuz deo subijcitur. et legi diuine. et qz deus i subiectione suoꝝ delectat. iō l̄tatur in multitudine ciuiū et nō in expulsiōe eoz Repellitur at̄ aliquis a priā rōnis deo rebellando et a recta rōne recedē do ¶ Nota q̄ ob̄t̄pat se deo est summe liber qz inquātuz aliquis agit f̄m rō/ nem int̄tū est liber. sed ob̄t̄pare se deo hō maxime agit f̄m rōnem. ergo ta lis maxime liber est Unde Seneca. li. ep̄la de Queris q̄ sit libertas? Lib/ tas p̄a est nulli rei p̄terq̄z deo seruire. equanimiter p̄spera et aduersa ferre. et fortunā in equū ducere ¶ Nota q̄ a ciuitate rōnis nullus exulat nisi p̄ affe ctionē t̄paliū. talis at̄ affectio est voluntaria. et ideo sola voluntate aliq̄s exulat a tali ciuitate. et qz talis affectio non p̄t hōiem occupare q̄d̄m est in fra terminos recte rōnis. iō dicit phia Nam qui vallo ei⁹ t̄c.

¶ Itaqz non tā melocihui⁹ q̄ tua fa/ cies mouet Ne bibliothecę potius cō/ p̄tos eboꝛe ac vitro pietes q̄z tuę men/ tis sedem req̄ro In qua nō libꝛos. s̄z iō

¶ Sic phia qd̄a d̄cā rō nabilia Boetij p̄uipendit dicens. Ex quo aberrasti a priā rōnis. itaqz p̄ ergo nō tā. i. nō t̄m facies. i. di/ sp̄ositiō huius loci. i. exiliij q̄. i. q̄stuz tua facies. i. in/ terior dispoṣitiō mētis tuę

Primum

rex moliretur. i. laboraret transferre illud crimen ad totū senatū. quāta secu-
ritate. i. tutela mei periculi. defenderim. i. liberauerim innocētiāz vniuersi se-
natus. i. totius plulatus **¶** phia tu scis me pferre. i. loqui vera z nūq̄ me ia-
ctasse in vlla mei laude. eī
mei laude iactasse. **¶** Minuit em̄ quo-
dammodo sese probantis pscientie se-
cretuz quotiēs oñtando quis scm̄. reci-
pit fame p̄cium **¶** Sz innocētiā nram
quis exceperit euentus. vides **¶** Pro ve-
re virtutis p̄m̄s. falsi sceleris p̄nas
subimus..

ctasse in vlla mei laude. eī
p qz. minuit quodāmodo
secretū p̄cie probantis. i.
laudantis se quotiens q̄s
oñtando. i. manifestando
factuz. recipit p̄ciuz fame
id ē mercedē laudis ab ho-
minibus Sed tu phia vi-
des quis euentus exceperit.
id ē liberauerit nram inno-
centiā nos subimus. i. su-
stinemus p̄nas falsi sce-
leris. i. falsē nobis imposi-
ti. p p̄m̄s verē p̄utis.

¶ Nota fm Senecā dolor duplicatur cum ab eo a quo bonū merueras ma-
lū venit Cū igitur Boetius oēm beniuolentiā exhibuerit senatoribus gra-
uius doluit de sua offensione. **¶** Nota in ciuitate Clerona cū Albinus esset
accusatus de graui crimine. ita vt diceretur reus lese maiestatis. illud crimen
rex theodoricus voluit transferre ad totū senatū z ipm̄ damnare. sed Boe-
tius exponēs se piculis senatuz liberauit. **¶** Item nota q̄ secretū cōscientie
est vtus q̄ minuitur cū aliq̄s p̄tuoſe opatur. iactando se vt p̄lequat famam
z laudē ppli Unde Seneca p̄ciām potius q̄ famā attende Et dē Macro-
bius Sapiens glām suāz in p̄cia ponit. stultus aut in laude humana. vn-
de dē Zsidorus. q̄ aliq̄ donū a deo largitū in laudē suāz conuertit. p̄culdu-
bio p̄tutem in vitūz transire facit

¶ Et cui? vnq̄s facinoris manifesta
confessio. ita iudices habuit ī seuerita-
te concordēs vt nō aliq̄s vel ip̄e hūani
error ingenij vel fortunę cōditio cūct̄
mortalibus incerta sūmitteret. Si inflā
mare sacras gdes voluisse Si sacerdo-
tes impio iugulare gladio. Si bonis
oibz necē struxisse diceremur. p̄ntez tñ
fma p̄fessum cōuictuz ve punissz **¶** Nūc
quingētis fere passū milibz p̄cul mo-
mare. i. incēdere. sacras gdes. i. eccl̄as. z si nos diceremur struxisse. i. p̄curasse

¶ Hic Boetius oñdit
se p̄turbatū ex iudiciū seue-
ritate z inflexibilitate di-
cens Cuius vnq̄s facino-
ris. i. p̄cti manifesta p̄fessio
.i. cui? vnquāz hoīs p̄ctm̄
manifestū habuit iudices
ita cōcordēs in seueritate.
vt nō aliquos eoz vel ip̄e
error humani ingenij sum-
mitteret. id ē flecteret ad
mīaz vel cōditio fortunę.
.i. euentus fortunatus ex
istens incerta. cūct̄ mori-
talibus supple hoībus sū-
mitteret aliquos eoz. Si
diceremur voluisse inflā-

Liber

necē. i. mortē boīs oib⁹. ⁊ si diceremur iugulare. i. punire sacerdotes ip̄io gla
dio. tñ. p. sz. s̄ma. i. iudiciū dānasset me p̄ntez puictū ⁊ p̄fessum crimē. sz nos
p̄cul mori. i. absentes quigētis milibus passuū ⁊ indefensi ob p̄pensius stu/
diū. i. p̄pter studiū int̄fusus

ti atz indefensi ob studiū p̄pensius i se
natus. morti p̄scriptioni qz dānna/
mur Q meritos de fili crimine nemiez
posse cōuinci. cui⁹ dignitatē reat⁹. ip̄i
etiā q̄ detulere viderūt.

nos dānamur. i. adiudica
mur in senatū mortī. qz p
et p̄scriptiōi Et tūc excla
mat dicens Q meritos. i.
dignos vlt̄ b̄tōs iudicio ne
minē posse puinci de limi/
li crimine. sicut nec ego in
ste puictus sum. cui⁹ reat⁹
.i. criminis dignitatē i. ino

centiā. ip̄i etiā viderunt. i. p̄gnouerūt q̄ detulere. i. accusauerūt me ¶ Nota
q̄ iudices qñz mouētur ad mīaz duplici de cā. P̄lo mō p̄pter erroze humāi
ingenij. qz hūanū ingenij sepe fallit in iudicio. qz igrat vtz aliqñ iuste de re
sentiat vlt̄ nō. ⁊ timens deū ne iniuste iudicet mouet ad mīam p̄cēdo reo Se
cundo iudices mouētur ad mīaz p̄pter euctuz fortunē q̄ incertus ē hoīb⁹. qd
etiā index in alio dānat sibi facile p̄ fortunā euenit ⁊ illud dz recordare. sz nē/
la illaz cāz mouit iudices ad miserāduz Boetio. sz p̄corditer ip̄m dānabāt
¶ Nota q̄ null⁹ dz dānari etiā p̄ crimine q̄tūcunqz enozmi. nisi sit p̄ns pui
ctus vel crimē in iudicio p̄fessus Boeti⁹ at cū dānaretur nō erat puict⁹. nec
crimen p̄fessus. ⁊ erat absens. qz in studio arheniensī. ergo iniuste erat dānat⁹
¶ Nota q̄ Boetius cū dānaret distabat a loco iudicij quigētis milib⁹ pas
suū. ⁊ cū mille passus faciūt vnuz miliare. iō bñ distabat ad quigēta milia/
ria ¶ Nota Boetius dānat⁹ fuit p̄scriptioni Uguicio de P̄scriptio ē iu
dicialis s̄ma lata p̄tra aliqñ cui⁹ nomē p̄ scelere de scriptura tabulę eneg de
lebat Cōsuetudo cī rhomana fuit q̄ noia senatorū quoz p̄silio vrbs rhoma
na regebat aureis lris in tabula enea scriberētur. vñ ⁊ p̄res p̄scripti dicebāt.
Et dz p̄scriptus qñ p̄cul a scriptura positus. ⁊ sic Boeti⁹ erat p̄script⁹ quia
(nomē suū deletū fuit de tabla enea.

Quā vti alicui⁹ sceleris admixtiōe fu
scarēt ob ābitū dignitatis sacrilegio me
cōsciam polluisse mēriti sūt. Atq̄ ⁊ tu i
sita nob. oēz rez mortaliū cupidinē de
nri ai sede pellebas ⁊ sb̄ tuis ocul⁹ sacri
legio locū esse fas non erat Instillabas
ei aurib⁹ cogitationibusqz q̄tidie meis
pythagoricū illud En yō yhenō. i. deo
nō dījs seruiendū Nec pueniebat vilis

¶ Hic Boeti⁹ expurgat
se de quibusdā obiect⁹. se/
cūdo offit vñ sūpra fuit
rō obiectionis. scōa ibi. sz
o nefas. ¶ Nota Boetio
objiciebat q̄ ip̄se vsus ar/
te necromantica sacrificia
ret demonibus p̄ dignita
tibus acq̄rendis De h̄ bo
etius excusat sc̄pices Qu
supple meā dignitatez vti
p̄ vt offuscarent. i. dnigra
rent admixtione alicuius
sceleris mēriti sūt meam
polluisse cōsciam sacrile

gio. i. demonum obsequio ob ambitum. i. propter cupiditatem dignitatis adquirere /
 de atqui pro certe. tu insira. i. inserta nobis pellebas de sede. i. de loco cupidi-
 tate omni reum mortalium. et sub tuis oculis non erat fas esse locum sacrilegio. id
 est cultui demonum quod per te. tu instillabas auribus

simorum me spirituum praesidia captare. quod
 tu in hanc excellentiam proponebas ut
 similem deo faceres. Preterea penetrali in-
 nocens domus. honestissimorumque ceterorum al-
 corum Socer etiam sanctus. et eque actu ip-
 so reuerendus ab omni nos huius criminis
 suspitione defendunt

thagorici Deo non diis
 uiendum. nec pueniebat me
 captare. i. optare praesidia. i.
 auxilia vilissimorum spirituum
 i. demonum quod tu compone-
 bas. i. locabas in hac ex-
 cellentiam. ut similem deo
 faceres. Preterea innocens
 penetrali. i. vixit domus meae
 coetus. i. multitudo honestis-
 simorum amicorum. Et so-
 cer symachus sanctus et eque re-
 uerendus ipso actu defen-
 dunt me ab omni suspitione

huius criminis. Nota quod consuetudo inuidorum est cum non possit alicui suam probitatem
 auferre nititur ipsam saltem aliquo vitio denigre. et sic phama boetii denigrata fu-
 it in vitio sacrilegii. Nota quod sacrilegium est sacre rei furtum. et ponitur sacrilegus
 per hominem scelerato. Etiam sacrilegium est cultura demonum siue idolorum. In sacrileg-
 i. idolatra. et sic capit in proposito. Nota quod habitus media prouocet cupiditas
 hominis. Sed habitus media. cor. est circuitus. Et primo modo accipitur hic Nota quod phia
 repellit omnem cupiditatem bonorum exteriorum. quod scribit in primo libro de placitis. quod
 phia tria inducit. scilicet merces illustratio. felicitatis appetitum. et mollis affluen-
 tia preceptum. Nota phia facit hominem similem deo. non similitudine omnimoda. sed per
 participatiua. ita quod homo participat alicuius perfectionis diuine. scilicet intelligentie. unde Sene-
 ca Hoc mihi phia permittit quod me pare deo reddit. Et alibi de Viri speculati-
 uus est quasi deus in humano corpore hospitat. Nota sacrilegium non habet locum sed oculum
 phia. quod phia per se omnia agenda et facienda ordinatissime disponit et non permittit ho-
 mine ad vana declinare. quod de Tullio in libro de finibus bonorum et malorum. Phia a
 supstitutione liberat metu mortis non perturbat. et est supstitutio vana religio. scilicet
 idolorum cultura. Nota penetralis est secreta camera vel locus secretus interior in
 domo vel in templo ubi reponuntur diuina vel alia talia. et ponitur hic per uxorem
 boetii per metaphoram ponendo continens per tentum. quod ipsa consuevit morari in pene-
 trali. Nota domus quod symachus fuit quidam nobilis romanus et socer boetii cuius
 filius boetii duxerat nomine Elphia. quod symachus non fuit tamen sanctus interius in affectu
 etiam reuerendus in exteriori actu sicut dicit Boetius

Hic Boetii ostendit unde fuerit ratio supra obiecti criminis. quod ex ipsa phia cui
 deditur erat. unde de exclamando. Nefas ipsi mali capiti fidei tati criminis de te o
 phia. et propter hoc videbimur fuisse affines maleficio sacrilegii. quia nos sumus o

Sed nefas illi homo de te tanti criminis
 fide capiunt. atque boc ipso videbimur

buri. i. instructi tuis disci-
 plinis. i. doctrinis. et sumus
 instituti. i. informati tuis
 moribus. Ita non est fa-

Libe

ris tuā reuerentiā nihil mihi p̄fuisse nisi vltro. i. sponte tu potius lacereris ab illis mea offensione Hoc dicit Boetius pro tanto. q̄ in iuriati sunt sibi pro

affines fuisse maleficio. q̄ tuis imbuti disciplinis: tuis instituti moribus sumus Ita nō est satis. .nil mihi tuā pro fuisse reuerentiā. nisi vltro tu mea potius offensione lacereris.

pter phiaz. ideo magis iniuriati sunt phie q̄ sibi

¶ Hora q̄ Boetius vacabat studio. fugiebat cōfortia stultorum & querebat secreta loca p̄pter studium iō putabant ip̄m loq̄ cum demonibus & eis sacrificare ¶ Itē q̄ Boetius se re oīa que volebat facere sua sapia faciebat. iō puta

bant eū demonē habere familiarē sibi obsequētem Sicut Apuleius opinatus est de Socrate q̄ haberet familiarē deū de quo fecit librū quem intitu lauit de deo Socratis.

¶ At vero hic etiam nostris malis cum mul^o accedit quod existimatio plurimorum nō reus merita. sed fortune spectat euentus. ea q̄ tū indicat eē p̄uisa q̄ fclitatis cōmendauerit Quo fit vt existimatio bona prima oīz deserat infelices Qui nunc populi rumores: q̄ dissone multiplicesq̄ sententię. piget remisci Hoc tū dixerim vltimā eē aduersę fortune sarcinā quod dū miseris aliq̄d crimen affigitur. que p̄ferunt meruisse creditur Et ego quidē bonis oībus pulsus dignitatibus exutus. existimatio nefedatus. ob bñficiuz suppliciu tuli.

Hic Boetius ostendit se eē perturbatū ex fame sue lesione dicens. Hic cum mul^o. i. augmentatio accedit nostris malis q̄ existimatio. i. iudiciū plurimorum. id est vulgariū nō spectat. i. nō respicit merita reruz sicut hō meret. sed expectat eū tū fortune. i. iudicat hoīes sūm q̄ fortuna se h̄z circa ipsuz. & ea tantuz iudicat vulgus esse p̄uisa a deo q̄ cōmendauerit felicitas id est prospera fortuna. .quo fit. i. ex quo sequitur vt existimatio bona deserat infelices. vñ me piget. i. tedet reminisci q̄ nūc sunt rumores populi. & q̄ multiplices. q̄ pro et dissone. id est discordantes sententię sine de me Nā quidā dicūt me reū esse. quidā non. hoc eī dixerim. i. volui dixisse vltimam esse sarcinam id est

grauissimū pondus aduersę fortune quod dum aliquod crimen affigitur. id est imponitur miseris id est infelicitibus ipsi credūt meruisse supple illa q̄ ipsi miseri p̄ferunt. i. patiuntur. & ego bonis oībus pulsus. q̄ in exiliū relegatus & exutus dignitatibus q̄ monitione p̄scriptus & fedatus id ē macula

Primum

ptat eius beniuolentiā reddēdo ipm attentū. per hoc qđ dicit pauculis rogationibus ¶ Hora q infirmi hnt naturalē impotētiā nihil patiēdi. ergo ex facili turbatur. nō solum p multas interrogaciones. sed ex vna sola. volēs ergo phia mouere paucas quēstiones boetio infirmo pmo caprat eius beniuolentiā.

¶ Tum illa Huiccine inqt mundus temerarijs agi fortuitisqz casibus putatur. an vllū credis ei regimē inesse rōnis. B. Atq inq nullo existimauerim mō vt fortuita temeritate. tā certa moueantur: vtz opi suo pditores p̄sidere deū scio. nec vnquā fuerit dies qui me ab hac s̄m̄e vitate depellat. ¶ Ita est inquit Flā id etiā paulo ante cecinisti: hoiesqz tm̄ diuine exortes curę esse deplozasti Flā de ceteris quin rōne regerentur nihil mouebare Pape aut vhementer admiroz cur in tam salubri sententia locatus egrotēs Verum altius p̄scrutemur nescio quid abesse p̄iecto.

¶ Hic phia facit interrogaciones Secūdo causas totius infirmitatis ex r̄n̄si onibus boetij recolligit Tercio oñdit ipm curabilem eē dādo modū pcedēdi circa curationē eius. sc̄ cūda ibi. Quare plenissimē Tercia ibi Sed sospitatis auctori. ¶ Primo phia querit d̄ mudi gubernatione. sc̄do de circūstantijs gubernatōnis ibi. sed dic mihi. Adhuc diuidit qz primo phia qrit. Secūdo boetius r̄ndet. Tercio phia ei r̄n̄sionem appbat dicēs ergo o Boeti. putas hūc mundū agi. i. regi temerarijs. qz pro et fortuitis casibus. i. euentibz. an id ē nunquid. tu credis n̄llū regimē rōnis. i. puidētię diuine inesse ei mundo ego Boetius inq. i. dixi. atq. i. certe nō existimaui. i. putaueri nullo mō

vt tā certa entia moueātur. i. regantur fortuita temeritate. i. impulsu stulticia. sed scio deū p̄ditorē. i. creatorē p̄sidere suo opi. i. sue creationi. nec dies fuerit vnqz. i. in aliquo ope. qui dies depellat. i. remoueat me Boetiū ab hac veritate sentētię tā dictę Tūc phia approbans eius r̄n̄sionem. Phia inquit. i. dixit. itaqz est. nā tu cecinisti. i. dixisti. etiā illud paulo ante. i. in quito merito huius primi qz. p et tu deplozasti. i. planxisti. tm̄. i. solūmodo ipos hoies esse exortes. i. carentes vel non p̄icipes diuine curę. i. diuine puidētię. nā p qz tu nihil mouebare. i. dubitasti de ceteris supple creaturis. quin regerentur rōne supple puidētię dei. at p sed. pape est interiectio admirātis. ego admiroz vhementer q tu locatus. i. positus in tam salubri s̄m̄a egrotēs. id ē lan/gueas. verū pro sed nos p̄scrutemur altius. id ē p̄fundius ego nescio quid sp̄ sit illud ego p̄iecto. i. opinor abesse tibi. quid id ē aliquid ¶ Hora q infirmities Boetij partim fuit ex ordinata affectione inquātuz Boetius doluit de tēporalium rez amissione. z partim fuit ex falsa existimatione quantum a d

Liber

duo Estimabat em̃ malos hoies esse felices ⁊ potentes Secūdo estimabat hoies nō regi a diuina prouidētia. ergo phia inquit cām radicalez. propter quā Boetius incidit in istas incōmoditates. ⁊ qz radix totius morbi fuit ig norantia diuine gubernationis quātum ad hoies. ideo primo qrit de mundi gubernatione ¶ Nota qz Boetius innuit duas rōnes qz mūdus regit a deo Primā ibi. tā certa. que talis est. Ea que sunt certa ⁊ determinata nō reguntur a casu ⁊ a fortuna cū regimē talitū sit incertū. sed entia huius mūdi sūt certa. quia a certis causis pducta Secūdam rōem innuit ibi. Tlex operi suo q talis est. Causatur regitur a causa. sed deus est cā mundi cū ab ipso dependat celum ⁊ tota natura. g. ⁊ c. ¶ Nota phia rōnabiliter miratur qz Boetius credens mūdū regi a deo putabat hoies non regi ab ipso. qz posset phia sic arguere. Deus regit mūdū p^m te Boetiū. sed hoies sunt principal' ps mundi sicut prius dixisti i metro opis tāti ps nō viliis. g. hoies regit a deo

¶ Sed dic mihi. qm̃ a deo mūdū regit nō ambigis. quibus etiā gubernaculis regatur aduertis? B. Vix inqz rōis tue sūmaz nosco. nedū ad inquisita rēdere queā. P. Nū me inquit fefellit abesse aliquid p quod velut hianteval li robore in animū tuū perturbationū morbus irrepsit?

¶ Sed dic mihi. tertia ibi. Sed hoc quoqz Prius de Sed o Boeti. dic mihi phie. qm̃ nō ambigis. id ē nō dubitas mūdū regi. id est gubernari a deo Etiam nūquid aduertis. i. cognoscis. quibus gubernaculis mūdus regatur Ego Boeti' inqz. i. dixi. vix nosco sūmaz. i. intellectū tue rogationis. id ē tue interrogationis. nedū. id ē ad huc nō. quā. i. possūz rēdere ad inquisita. i. ad interrogata supple phia inqz id est dixit. nō fefellit. i. nō decepit me supple phiam abesse. i. deficere tibi aliquid per qd velut hianteval li patente. robore. i. firmitate. valli. i. munitionis morbus perturbationū irrepsit. i. subintrauit in tuum aīm. quasi diceret. Nūquid em̃ vix fuit quod p̄dixi tibi aliquid abesse. per quod abesse suūp quem defectū dolor intravit te sicut aptum hostium

¶ Nota quod deus nō regit mundum aliquibus gubernaculis extrinsecis. quia sic non esset per se sufficientissimus. sed regit ipm̃ sua potentia que attribuitur patri. sua sapientia que attribuitur filio. sua pietate ⁊ clementia. que attribuitur spū sancto. ⁊ de hoc patebit in secūdo huius

¶ Nota Illud quod aliquis homo vix intelligit aliquo modo intelligit. licet cū difficultate. ex hoc ergo qz Boetius dicit se vix intelligere interrogatio nem phie innuit se aliquo modo intelligere. tamen cū difficultate ppter dolorem opprimentē rationē. ⁊ ideo rēdere nō potuit ¶ Nota qm̃ robur valli a licuius munitionis hiat propter aliquā rupturā in eo factā. tunc hostes in

Primum.

grediuntur munitione. sic a simili quando munime rois quo animus munitur. tam vallo hiat propter defectum alicuius cognitionis. tunc necario perturbaciones affectuum subintrant animu

¶ Dic phia qrit de cognitione finis rez dicens Dic mihi ne. i. an meministi id est recorderis quis sit finis rez supple omnium. ve pro vel. quo. id est ad que fine intentio totius nature tendat. i. labor et ego Boetius inq. i. dixi. au

Sed dic mihi. memisti ne quis sit rez finis. quo ve totius nature tendat intentione. B. Audieram inquam. sed memoria am meorum bebetavit. P. Et qui scis vn de cuncta pcesserint. B. Noui inquam deum esse respondi. P. Et qui fieri pot vt principio cognito quis sit finis ignores. Verum hi perturbationum mores et ea valentia est vt mouere quidem loco hominem possint. conuellere autem sibi q totu extirpare non possint

diera supple olim. sed meorum. i. perturbatio hebetavit. i. obscuravit memoriam. i. intellectum. atqui pro certo. scis vn cuncta. id est omnia entia pcesserint. i. principium suum habuerint. ego Boetius inquam. id est dixi. noui. q pro et et respon di deum esse principium omnium rerum Et dixit philosophia. et qui. i. quo pot fieri hoc vt cognito. i. noto principio. scz omnium rerum ignores. id est nescias. quis sit finis rerum supple omnium. verum pro sed. hi mores perturbationum sunt et ea valentia. id est vigor l potestas perturbationum est. vt quidem. i. certe possint mouere

hominem. loco id est a stabilitate perfecte cognitionis. autem pro sed non possint euellere supple radicatus. q pro et extirpare id est eradicare sibi totum

¶ Nota philosophia rationabiliter querit Boetium an cognoscat fine omnium rerum. quia finis est causa causarum et est optimum cuius gratia alia sunt propter quod ignorato fine nihil perfecte cognoscitur eorum que sunt ad finem Nam secundum exigentiam finis cetera moderantur

¶ Nota quando principium et finis coincidunt in vnu. sicut in circulo idem est principium et finis: tunc videtur mirabile quod tunc principium cognoscat et finis ignoretur. cum ergo deus sit principium et finis omnium rerum. cognito ipso sub ratione principij. videtur etiam cognosci sub ratione finis. Quod autem deus sit principium omnium per. quia ab ipso deriuatur est singulis esse et vere. Primo celi et mundi. quod autem sit finis omnium patet. quia gratia eius omnia fiunt et ad ipsius ordinatur. nam in rebus constantibus ex arte et natura se per vilius est propter melius. deus autem est optimum eorum que in natura sunt Ex prohemio methaphysice. ¶ Nota licet perturbati aliqua lem cognitionem rerum habeant. tamen impediuntur ne perfecte cognoscant Licet ergo boetius aliqualem cognouerit deum esse principium rerum. tamen quia turbatus fuit perfecte natura huius principij non cognouit. et ideo ignorauit ipsius esse fine rerum ¶ Nota quod passio est motus pculi appetitus sub phan

Liber

castia boni et mali secundum Eustracium. ij. Ethico. Et hi sunt mores passionum qui possunt hominem mouere a stabilitate rationis. sed totaliter ipsum non possunt euellere ab omni cognitione

¶ Hic philosophia facit aliam interrogationem de cognitione humane nature dicens Sed ego etiam velim tu respondeas. id est risum des. hoc. i. ad hoc. ne per nuncquid. tu meministi. i. scis te esse hominem Ego boetius inquit. dixi. quoniam id est propter quid non meminierim. id est scio Et quoniam ulterius philosophia igitur ne. i. nunquid poteris perferre id est dicere quid sit homo. i. definitionem hominis. respondet Boetius nunquid philosophia: tu interrogas me hoc

¶ Sed hoc quod respondeas velis: homines ne te esse meministi. **B.** Quidni inquit memineri? **P.** Quid igitur homo sit poteris ne perferre? **B.** Hocine interrogas an eum me sciam rationale animal atque mortale? **Scio** et id me esse confiteor. **P.** Et illa nihil nete alius? **B.** Nihil. **P.** Ita scio igitur morbi tui aliam vel maximam causam. quid ipse sis nosse desisti

cine id est hoc. an. i. utrum ne sciam me esse rationale atque pro et mortale aial. ego Boetius. i. confiteor. i. fateor. me esse id est sciam aial rationale et mortale Et illa supple philosophia dixit. ne per nunquid. nil nouisti te esse aliud quam animal rationale mortale. **¶** Sic boetius. Nihil supple philosophia inquit. id est dixit. i. ego scio aliam causam supple quam ignoratiam diuine. prout dicitur. vel maximam causam tui morbi: tu desisti. i. cessasti nosse. id est noscere quod sis **¶** Nota licet homo sit

mortalis secundum corpus. non tamen secundum animam intellectiuam que est dignior pars hominis. et quod Boetius dixit se esse nihil aliud quam aial rationale et mortale. id non quesiuit nisi bona mortalia. de quorum bonorum amissione doluit non curas prece immortale: sed animam rationem cuius debuit appetere bona immortalia. id philosophia dicit quod boetius se non nouerit **¶** Nota quod cum morbi hominis est seipsum ignorare. quod dicit Boetius scdo huius. psal. v. quod iudicio humane nature est cum se agnoscat quod ceteras res excellat Cum autem nosse se desiderit eadem natura infra bestias redigatur. nam ceteris animalibus sese ignorare naturaliter est. hominibus pro virtute uelit Et dicit Themistius super de anima Quid turpius est animae cum sit aliorum agnoscitua quam suuipius est ignara Anima seipsam ignorans quoniam de alijs fida putabit cognoscitua. quasi diceret nullo modo.

¶ Hic philosophia ex dictis Boetii recolligit omnes causas totius infirmitatis dicens Quare per igitur ego philosophia inueni plenissime. i. perfectissime rationem. id est causam tuę egritudinis. i. infirmitatis. vel inueni aditum. i. accessum recosilium de sospitatis. i. recuperande sanitatis tuę quod declarat Nam pro quod quoniam tu confunderis: id est confusus es obliuione id est ignorancia tuuipius. tu doluisti te esse ex

¶ Quare plenissime uel egritudinis tuę rationem uel aditum recosiliande sospitatis

ule. quod per et expoliatur. id est primatum proprijs bonis. i. diuitijs. quoniam per quod. tu igras. id est nescis. id est quod sit finis rerum

Liber

z pstat. i. manifestū est eā esse naturā mentū vt quotiens abiecerint has o/
pimones. induant. i. inuoluātur falsis opinionibus. ex qbus falsis opinionib/
bus caligo. i. obscuritas purbationū. i. passionū orta. i. creata. pfundit illū

state ē naturā vt quoties abiecerint ve
ras. falsis opinionibus induantur. ex q
bus orta purbationū caligo. vez illū
cōfundit intuitū Hanc paulisp lenib/
mediocribusqz fometis attenuare tēta
bo. vt dimotis fallaciū affectionū tene
bris splēdore velucis possis agcere

vez intuitū. i. cognitionez
mentis. ego supple phia tē
tabo attenuare. i. remoue
re paulisper. i. modicū hāc
caliginē. lenib/. i. facilibus
qz pro et mediocribus so/
mentis. i. medicinis. vt di
motis. i. remotis tenebris
fallaciū affectuū. i. falsor/
opinionū vt passionū pos
sis agnoscere. i. intelligere
splēdorem. i. claritatē ve
re lucis. i. lucide veritatis

¶ Nota sic i morbo cor/

porali vigente principali mēbro. puta corde p̄t p̄ medicinas introduci sani/
tas alijs mēbris. sed naturali calore destituente ipm cor. frustratur spes sani/
tatis Sic in morbo spūali manēre in Boetio cognitione illius principij q
deus gubernet mūdūz p̄t pcurari salus quātūz ad erroē i alijs. ergo d̄t phē
losophia q̄si pgratulando Boetio debes reddere grates auctori sospitatis

¶ Nota qñ intellectus abijcit verā opinionē statim afficitur falsa opinionē
qz intellectus nō abijcit verā opinionē nisi ppter aliquā p̄sationē p̄ cōtrariū
Nihil aut cōtrariatur p̄o nisi flm. iō intellectus nō p̄t abijcere vez nisi acci
piendo flm ¶ Nota tenebre affectionū impediūt rectū iudiciū. quia tristitia
stupefacit z corrūpit naturā ex ethicis. sed amor z odūz peruertūt iudiciū
fm Ptolomeū in centilogio. z ire z cōcupiscentie venereoz maxime trāsmu
tant corpus. z quibusdā insanas faciūt. vij. Ethic. z Impedit ira atz ne pos
sit cernere fm secundum Lathonem

¶ Hic inap̄te septimū z vltimū metruz huius primi. quod vocatur metruz
adoniciū ab inuētoze dimetru a numero pedū. dactylicū a pede p̄dominante
In quo metro phia pbat per exempla qd dixit Dixit em phia q caligo per
turbationū impedit intuitū veritatis Hoc primo phia pbat tribus exēplis.
Secdo hortatur nos ad fugā purbationū. ibi. Tu quoqz si vis. Prima i

¶ Detru septimū libri primi.

Abiis atris
Fundere p̄t
Si mare voluens
Disceat altum

Lōdita nullum.
Sidera lumen
Turbidus auster.
Vitrea dudum.

tres secundum tria exem/
pla que p̄tebunt Dicit p̄
mo Sidera cōdita. i. ab/
scondita atris. id est obscu
ris nubib/. nullum lumen
possunt fundere ad illumī
nandū terraz Tunc ponit
secundūz exēplū Si tur
bidus auster. i. obscur⁹ vē
tus voluens id est mouēs
mare misceat. id ē cōmice

Primum.

102

at cū sceno qđ est in fundo estū maris. i. seruoze tunc vnda maris dudū. id ē prius vitrea. i. trāsparens ad modū vitri. par. i. silis serenis. i. claris dieb^{us} mor. i. statim supple illa aqua facta sordida p flatū venti resoluta sceno. i. eleua. co luto. obstat. i. resistit visibus. i. oculis nō potētib^{us} penetrare vnda maris

^{limbo diu} Parq^{ue} seren^{is}
^{et} Por^o resolut^o
^{et} Unib^{us} obstat
^{et} Montib^{us} altis.
^{et} Sepe resistit
^{et} Obice sapi

^{clara} Vnda diebus
^{et} Sordida sceno.
^{et} Quis vagatur.
^{et} Desinus amnis.
^{et} Rupe soluti

Tunc ponit terciū exem. plu Amnis. i. fluui^{us} qđ de altis montib^{us} vagat^{ur}. id ē discurret. ille sepe resistit. i. flectitur obice. id ē obiecti one soluti sari. i. rupti lapi dis rupe. i. de monte Nota similitudo quā phia pren dit est ista Sicut sidera cō sueta nobis lucere z terrā illuminare cessat hoc face re ppter interpositionē nuz

būi obscurarū. sic intellectus z ratio que lucent z illuminant hominē in cog nitione veritatis impediuntur caligine pturbationū ¶ Nota qđ similitudo secūdi exempli in hoc consistit Sicut aqua maris manente clara ad modum vitri. visus potest eā penetrare z videre que sunt sub aqua Sed si turbat illa p ventum tunc obstat visui Sic animus hois quietus nō impedit iudiciū rōnis. sed si moueatur z turbetur affectione tpaliū statiz obstat rōni impedi ens eius iudiciū ¶ Nota qđ similitudo terci exempli talis ē Sicut aqua cur rens de altis montibus libere recto tramite procedit. z per obstaculū lapidis qui resolutur de monte. impeditur ne recte. pcedat. sic rō libera nō impedita recte iudicat Si at ratio afficitur moribus affectuū. impedit^{ur} in iudicio z pi tatis cognitione. ¶ Nota qđ rupes ē moles lapidea siue mons lapideus. h^{ic} sa xum est pars resoluta a rupe. i. a monte

^{ad aptari similitudini} Tu quoq^{ue} si vis
^{et} Lernerē verū
^{et} Carpere callem
^{et} Pelle timorem
^{et} Nec dolor affit
^{et} Vincta qđ frenis

^{et} Lumine claro
^{et} Tramite recto
^{et} Gaudia pelle.
^{et} Spemqđ fugato
^{et} Nubila mens ē.
^{et} Hic vbi regnant

¶ Hic phia hortatur ad fugā perturbationū siue affectionum animi dicens Si tu vis cernere. id est vi dere vel iudicare. veruz. id est veritatē claro lumine. id ē vera cognitione Et si vis etiā carpere. id est attinge. re callem. id est viam ve ritatis recto tramite. id est processu rationis. tunc tu pelle id est repelle gaudia. supple que sunt de bonis presentibus. z pelle. id est remoue a te timorē a te timorē supple de futuro malo. qđ pro et tu fugato spem. supple qđ est de bona fortuna. nec etiā affit dolor supple qui est de presenti amissioe bo norū. mens est nubila id est obscura vel operta. qđ pro et. ē vincta. i. ligata fre nis id est ligaminibus. vbi id est in qua mente. hec supple predicta. regnat. i. dominatur scilicet gaudiū de pſentibus bonis. timor de futuro malo. spes de futuro bono. dolor de presenti malo. ¶ Nota sicut prius tactum est.

¶ Nota sicut prius tactum est.

Libër

affectio est motus p̄icūle sensitīue sub phantasia boni vel mali animū afficiens. et rectū rōnis iudiciū impediens Et sunt quatuor affectiones tales principales ad quas oēs alię reducūtur. scz gaudiū. spes. timor. et dolor. Quarū sufficiencia sic accipit Quis passio vel est respectu boni vel mali. si respectu boni. hoc dupliciter. vel respectu boni p̄ntis. sic est gaudiū qđ est de p̄nti bono. Si est respectu boni absentis. sic est spes. quę est de futuro bono. Si autem passio est respectu mali. hoc dupl̄r. vel respectu mali p̄ntis. sic est dolor qui est de p̄nti malo. Si est respectu mali absentis. sic est timor qui est de futuro malo. ¶ Nota qđ istę passiones nō sunt pellende vt nō sint in aīo hoīs. qz vix inuenitur hō sine ipsis. sed sic sunt pellende vt nō dominētur in hoīe Un̄ sed a re h̄mōi passiones vt nō dñentur est hoīs p̄tuosus. qz p̄tus cōsistit in moderatiōe passionū. si āt regnant et dñantur in hoīe tunc impediūt iudiciū rōnis ppter qđ dixit Eustratius super li. ethicoz Qz reluctari cōtra passiones sensitīuas. quę si p̄ualuerint impediūt vires aīę ¶ Nota Istę passiones et affectiones si ordinātur ad terrena tūc sunt nociue. attamen p̄nt eē meritorie et p̄tuose si fuerint ad debitos fines ordinate Un̄ Richardus in li. xij. p̄iarcha rum dī Ordinati et vep̄ gaudiū tunc hēmus qđ de veris et eternis boīs gaudemus Etia timor est virtuosus si fuerit ad deū ordinatus. qz scriptū est In itīuz sapię timor dñi Et iō Richardus dī P̄ia p̄tutuz ples sine qua ceteras h̄re nō pōt. est timor dei Itē spes vt dī idē Richardus. efficitur ordinata si de indulgentia venię gñatur Un̄ dicit Glere et absqz vllō dubio quāto quis frequētius quātoqz vehementi⁹ de suo reatu interno dolore afficit. tanto certior tātoqz securior per spē de indulgentia venię efficitur Silt̄ dolor est p̄tuosus qū fit ad deplangendū culpā. vñ Richardus Quāto quis vehementius meruit p̄enā quā meruit. tāto acerbius plangit culpā quā fecit

¶ Hic est Secundus liber Boetij de p̄solatione phīę qđ cōtinuatur ad librum p̄cedentē in hunc modū. Postqđ phīa in primo libro inuestigauit cās radicales infirmitatis Boetij. in hoc secūdo p̄cedit ad eius curationes. Pri mo adhibendo sibi remedia leuia. scđo remedia validiora in libris sequentibus. Hunc modū medicādi phīa promissit Boetio Et diuiditur iste liber

¶ Finit liber primus Incipit scđo

¶ Prosa prima

¶ Ostendit post motiones fortune animus turbatus quē vult sanare philosophia per facundiaz loquēle.

git oportunitatē medēdi Boetiū. quinto p̄cedit ad leuia medicamenta eius Secūda ibi Intellico. tertia ibi Sed vt arbitroz. quarta ibi Sed tps est Quinta ibi Quid igit est o hē Priō dicit Post hęc quędā sunt phīa obitici

in. xvi. pres. quia octo sūt prose. et octo metra huius scđi. qđ partes patebūt. qđ aut in qualibet pte agat si militer videbitur. Prima prosa diuiditur. Priō oñ dī Boetius qđ phīa egerit post p̄dicta et resumit vnā cām doloris Boetij Scđo phīa ponit quēdaz effectū fortune. t̄cio exat̄ se de quodā. quarto tā

id. id ē tacuit paulip. i. modicū. atqz p. z vbi. i. postqz collegit. i. intellexit meaz intentionē. i. diligentia modesta taciturnitate. i. tpato silentio exorsa est. i. incepit loqui. sic. i. taliter. si p. qz ego pgnoui cās. id ē rōes radicales. qz p. z hi/

Post hec paulisper obtinuit atqz vbi attentionem meā modesta taciturnitate col legit. sic exorsa est p. Si pgnitus egri tudinis tue cās habitūqz cognoui. for tune prioris affectu desiderioqz tabe/ scis Ea tantū auimi tui statū sicuti tu tibi fingis mutata peruertit

tuz. i. dispōem tue egritu/ dinis. i. infirmitatē. tu bo eti tabescis. i. tristaris affe ctu. qz p. et desiderio priorē fortune que tibi fuit pspere. ea fortuna mutata. id ē variata apud te puerit. i. mutauit statū. i. dispōez tui aīmi. i. tue mētis sicut tu tibi fingis ¶ Nota dū qz phia post pdicta obti/ cuit vt Boeti' magis aio deliberato sba phie posset colligere z sibi mīdere. qd f^m Seneca in puerbys De liberare vtilia mora tucis/

suma est Deliberandū ē diu quicquid faciendū est semel discute qd audias p ba quid credas Et id phia obtinuit tanquā lassata ex questionibz prius mo tis. vñ Seneca in li. de virtutibus cardinalibz Nō semp in actu sis. sz inter dum aio tuo requies dato z requies illa sit plena sapia ¶ Nota de hoc qz dicit modesta taciturnitas. duplex est qn tacet qn tacendū est. De qua loquit Seneca in puerbys dicens Tene semp vocis z silentij tpa mentū. tamē in h libentius incūbe. vt libenti' audias qz loquaris. qz em nescit tacere nescit loqz Supflua taciturnitas est qn tacet cū loquendū est. de qua dicit poeta Nam nimū tacuisse nocet ¶ Nota qz Boetius in statu miserie nō erat magnanī mus. qz habuit animū puerum fortuna Magnanū? em est qui ptra dis/ formes insultus fortune vnanimi mētis pstantia militat. fm Albertū super primo li. ethi. Et Seneca prima epla ad Luciliū dicit Prīmū argumētum ppositū mentis existimo: posse pistere z secū morari. ¶ Nota qz phia dē for tunā esse mutata circa Boetius sicut ipse fingit. hoc dicit p tanto. qz fm rei pstatem fortuna non erat circa ipm mutata. sicut phia infra probabit.

¶ Intellego multiformes illi' pdigij fucos. z eousqz cū his quos eludere ni titur blandissimā familiaritatez exercz dū intolerabili dolore cōfundat quos isperata reliquerit Quis si naturam.

re id ē decipere. dū id ē donec pfundat id ē ptrahat intolerabili dolore eos qz

¶ Hic phia ponit quēdā effectū fortune dices Ego intelligo. i. cognosco mul tiformes fucos. i. deceptio nes illius pdigij. i. fortunę. z eousqz. id ē rādū scz ipa fortuna exercet blādiāz familiaritatē cū his quos

mititur id est laborat elude

Liber

fortuna insperata. i. sine spe. reliquerit. i. dimiserit. cuius scz fortune. si tu Bo
eti reminiscare id ē recorderis naturā mores. ac p etiā. meritū. i. dignitatem.

mores ac meritū reminiscare nec habu
isset te in ea pulchrū aliquid. nec ami/
sisse cognosces

raculū pter solitū cursuz nature pueniens. z dz prodigiuz quasi porro produ
cens hoies in admirationē Vel fm Uguitionē Prodigiu est monstruz ad
vastandū paratū. dcm a prodigo gis. qd est vasto as Fortuna ar pt dici pro
digiū. primo qz ducit hoies in admirationē. eo q bonis mala. z malis bona
tribuit. vel dz pdigiū scdo modo. qz vastat aim hois. prospera em fortia va
stat aim hois p nimia sollicitudinez. aduersa p nimia desolationē. ¶ Nota
fucus in vna significatione dz color suppositus naturali colore. z ponit p de
ceptione. qz talis color decipit visuz cū facit mulierē deformez apparere pul
chrā ¶ Nota q fortuna sua familiaritate decipit hoiem z pfundit. qz dicit
Seneca in libro de solatione filij Elye Penem aduersa fortuna pminuit
nisi quē secūda fortuna decipit Et dicit in prouerbijs Fortuna quē nimium
fouet hūc stultum facit. fortuna nulli semel obesse pnta est. fortuna vitrea
est. dū splēdet frangit. z Seneca quarta epla dicit Pleminē eo fortuna pro
uexit vt nō tū illi minaretur quātuz pmlerat. noli huius tranquillitati con
fidere. memēto q mare eueritū. z eodē die vbi luserit nauigia absorberent.
¶ Hic phia excusat se de quodā dicens Sed vt ego phia arbitroz. i. opinor.
haud multū id ē nō multum laboraueri reuocare. i. reducere tibi hec. supple
pdicta de moribus fortune in meōriaz. em p qz tu solebas. i. pfuerus fuisti p
sentē. i. astātem fortūam. qz p et bladiēm. i. a plaudentē incessere. i. arguere
virilib. i. asperis vbis qz pro et insectabare. i. psequeris. eā fortunam de
nrō aditu. i. nrā informatione prolatis. i. pronūciatis sentētis. vep. p sed o /

¶ Sed vt arbitroz haud multum tibi
hec in memoriā reuocare laborauerim
Solebas em pntem quoqz blandien/
temqz virilibus incessere verbis eam/
qz de nostro aditu prolatis insectabe/
res nūjs Vex oīs subita mutatio rerū
nō sine quodā qsi fluctu ptingit aīorū
Sic factū est vt tu quoque paulisper a
tua tranquillitate discesseris

las res sue virtutis expūenta faciunt Nam fm Arist. primo ethico. Sapi

nis subita. i. festina muta
tio nō ptingit. id ē adueit.
sine quodā pflictu. id ē f /
batione animoz. sic id est
taliter scm est. scz de te. vt
tu discesseris paulisper. i.
modicū a tua trāquillita
te. i. a tua mentis quiete.

¶ Nota q sapiētis z ma
gnanimi est contra fortu
nā pstanter militare. z nō
pulsillo animo succūbere.
vñ Seneca in libro de cle
mentia dz Magnos vi
ros qui maligne fortune
succūbere nesciūt. z aduer

ens scit bene ferre fortunā. quia habet sine vituperio. sicut tetragonū. Opus
em tetragonum quocunq; proiectur firmiter stat. sic animus sapientis con/
stans permanet quacunq; fortuna imminere. Nota quod quies animi sit p/
sedationē passionūz quē causatur ex ordinatione rōnis cum deliberatione. s3
subite mutationes pueniunt deliberationez rōnis. ideo mutant z turbāt ai/
mūz Propter quod dicit phia Omnis subita mutatio reruz non contingit
(sine fluctu animoz.

¶ S3 tps est haurire te aliquid ac de/
gustare molle atq; iucūdum qđ ad in/
teriora trāsmisus validioribus hausti/
bus viā fecerit Assit igit̃ rhetorice sua/
bela dulcedinis. quē tunc tñ rēo calle
pcedit. cū nrā instituta nō dserit Lun/
q3 hac musica laris nrī pñacula. nunc
leuiiores. nūc gūiores modos succiat.

¶ Hic phia tangit opoz
tunitatem medendi ipsum
Boetius dicens Sed tē/
pus est. id est instat te boe/
tium haurire. i. recipe. ac p/
etiam. gustare aliqđ mol/
le id ē facile. atq; pro z iu/
cūdū id est delectabile. qđ
leue vel delectabile trans/
missum ad interiora. s. tui
animi fecerit viā validio/
ribus haustibus. id ē forti/
oribus remedijs. Igit̃ p/
ergo suadela. id est persuasio

rhetorice dulcedinis. id ē rhetorici ornatus assit. i. sit pñs. quē rhetorica pro/
cedit tantū. id est solummodo. tunc recto calle id est recta viā. cū nō deserit. i.
non derelinquit nostra instituta id ē documenta Lunq; hac. s. rhetorica mu/
sica. id ē arithmetica vernacula. id ē famula nostri laris. i. nostre domus. sc3
assit z succinat id ē decanter. nunc. i. aliquādo leuiiores modos. id ē faciliores
psus z nunc id ē aliqui grauiiores. i. difficiliiores **¶** Nota q; phia inuitat du/
as scias ad curationē boetij. sc3 rhetoricā z musicā. rhetorica inuitat ratione
prose in qua vtis rationibus psuasius. rhetorice coloribus adornatis. mu/
sicam inuitat ppter metz. nā sicut musica vtimur arsi z thesi. i. concordī ele/
uatione z deffusione vocis. sic silr in metro vtimur eleuatione qñ pducte syl/
labe eleuantur Et vtimur deffusione qñ breues syllabe deprimuntur quadam
pordia proportionali. **¶** Nota dē Tullius in prohemio rhetorice sue quod
eloquentia sine sapientia plerunq; obesse p̃t. nunquā autē prodesse. Cum igit̃
tur rhetorica sit scia eloquendi ornate. ipsa nō prodest sine sapientia. ideo di/
cit philosophia quod rhetorica tunc procedit recto calle. quando non deserit
nostra instituta. quę sunt instituta z documenta sapientie

¶ Quid est igitur o homo quod te in/
mesticiam luctūq; deiecit. Nouū cre/
do aliquid inusitatumq; vidisti..

¶ Hic philosophia adhi/
bet Boetio leuia medica/
menta **¶** Ubi nota quod
leuia medicamenta siue re/
media dñr rōnes sup̃ p̃t fm

Libe

cōmunez vsum hominū. persuadentes nō esse dolendum de aduersitate for-
tune. Remedia autē validiora sunt rōes quę sunt cōtra cōm opinionē hoīm
ostendens quid sit summū bonūz et in quo consistat et quō ad ipm̄ pueniatur. et
q̄ mali sunt impotētes et boni potētes et silia Primo ergo ostendit phiā nō
esse dolendū de fortuna. quia seruat p̄pria naturā circa ipm̄. et hoc ostendit

Tu fortunaz putas erga te eē mutatā?
erras Si semper eius mores sunt. ista
natura. seruauit circa te p̄pria potius
in ipsa sui mutabilitate cōstantiā **Ta-**
lis erat cū blandiebatur. cū tibi falsē il-
lecebris s̄licitatis alluderet. Deprę-
hendisti cęci numinis ambiguos vul-
tus. quę sese adhuc velat alijs: tibi tota
proorsus innotuit

ptingere circa te tu Boeti putas. i. estimas ipam fortunā esse mutatā id est
puerū a sua natura. erga i. circa te. erras. i. falsē estimas qz hi semp sūt e mo-
res. ista est natura eius q nūc sit aduersa. nūc. p̄spera ipa fortuna seruauit cir-
ca te potius p̄pria cōstantiā in ipsa sua mutabilitate. qz mutatio fortune est
sua cōstantia Talis em̄ erat scz mutabilis cū tibi blandiebatur. i. adulabat
cū tibi alluderet illecebris. i. delectationibus falsē s̄licitatis. i. p̄spicitis tu
cece deę fortune. quę scz fortuna adhuc velat. i. occultat. sese. i. seipaz alijs ho-
minibz. tñ applaudēdo eis p̄speritate ipa tibi tota innotuit. i. manifesta ē p̄-
sus. i. oīno. i. p̄speritate et aduersitate ¶ Nota q illecebra bre. est carnalis de-
lectatio illicita hoīem alliciens. licet inueniatur p quacūqz alia delectatione
¶ Nota sicut bestia vel auicula vel piscis delectationis spe decipitur. sic ho-
mo delectatiōe p̄speritatis fortune fallaciter irretit. vñ Seneca. viij. cpla
¶ Clamo vitate quecumqz casus tribuit ad oē fortuitū bonū suspiciosi pau-
diaz subsistire. nā fera et piscis spe aliqua oblectante decipitur. ¶ Nota de-
lectationes fortune sunt falsę. nam fm̄ Augusti. Prospera huius mūdi aspi-
tatē hñt p̄azi: iucūditatē falsaz. certū dolorē. incertā voluptatē ¶ Nota phi-
losophia appellat fortunā cęcū numen ¶ Quintio dē q numē est virtus dei vñ
iple deus. vel dei p̄as vel maiestas. hic at accipitur p dea qz antiqui fortunā
colebant pro dea ¶ Nota q fortunā dicit eē cęcā dē Tullius in li. de amici-
cia Fortuna vt medic⁹ ignar⁹ mltos excecavit. nō q ipa cęca sit. s̄ eos cecos
p̄lurimqz efficit quos p̄plexa est ¶ Nota q fortuna antiquitus depingebat⁹ du-
plicia fronte calua et capillata. p caluā designando aduersitatē. p capillatam
p̄speritatem. ergo dē phiā. deprehendisti ambiguos vultus fortune

¶ Hic ponit scđam rōnem q̄ talis est. De illius amissione nō est dolendum qđ est pñciosus. z quo habito hō nuncq̄ est securus. fortuna est hñmōi. vt tan-
git in lra. ergo zc. Dicit ergo Si probas. i. approbas fortunā vt ere morib⁹

¶ Si probas vt ere moribus. ne q̄ra-
ris Si pfidiāz phorrescis. sperne atqz
abijce pñciōsa ludentē Nā q̄ nunc ti-
bi tāti est causa mgoris. hec eadez trā-
quillitatis esse debuisset Reliqt em̄ te.
quā nō relicturaz neō vnq̄ poterit esse

eius ne q̄raris. i. p̄q̄raris.
si perhorrescis. i. p̄timeſcis
pfidiā eius. sperne atqz ab-
ijce fortunā ludentē. i. lu-
dendo inferentē tibi pñci-
sa. i. damnosa. nā fortūa q̄
nūc est tibi cā tanti mero-
ris p̄ sui absentia. hec de-
buit esse tibi cā trāquilli-
tatis. i. securitatis p̄ sui p̄-
sentia. sed nō fuit. em̄ pro
qz fortuna reliquit te quā

nō relicturā neō vnquā poterit esse secur⁹ **¶** Nota circa hoc qđ pñciōsa lu-
dentē. dī Seneca Ludit fortuna cum suis moribus. z quē dedit aufert z q̄
abstulit reddit. nec vnq̄ tutius est illā expiri q̄ euz locū iniurię nō hz **¶** No-
ta qđ securitas maxime hoīem delectat ppter qđ est appetenda. **¶** Un̄ Seneca.
vi. epla Nec res vlla me delectabit licet sit eximia z salutaris: q̄z qđ mihi vni
securus suz **¶** Nota qđ prosperitas fortune nō reddit hoīem securū. qz dī Se-
neca Munera fortune amica putatis. insidię sunt. quisquis vñ tūā vitaz
agere volet q̄ plurimū p̄ fortune bñficia deuitet. in quibus miserrimi fallū-
tur. hzē putamus hōes. in p̄cipicia cursus iste deducit. **¶** Nota Seneca. in
li. de remedijs fortuitoꝝ. Exoneravit te fortuna si intelligis. z tutiore loco
posuit. damniū putas. remediū est. clamas qđ opibus expoliatus es. tuo vitio
ista tibi iactura tā grauis est. nō tam moleste ferres si tanq̄ p̄ditur⁹ hūisses

securus. **¶** An vero tu pñciosaz estimas
abiturā felicitatē Et chara tibi est for-
tuna p̄sens. nec manēdi fida z quū di-
scesserit allatura mgorē.

¶ Hic pñcia ponit terciā
rōem quē talis ē. Illō nō
est putanduz pñciosus z cha-
rū qđ nō est mansuz z suo
recessu ē afflictuz. i. fortu-
na est huiusmōi. qđ nō ē re-
putanda pñciōsa z chara. z
p̄ q̄ns nō dolēduz ē de ei⁹

amissione. nec gaudēduz de eius possessione Un̄ dī in lra Vero pro sed. an-
tu estimas foelicitatez abituraz. i. recessurā supple eē pñciosaz. z fortuna pñs ē
chara tibi nec est fida manēdi. z euz discesserit est allatura. i. adductura me-
rore. quasi diceret nō debet estimari pñciōsa **¶** Nota qđ appellat fortunam
foelicitatē. qz [¶] Arist. Fortuna vel est foelicitas vel est prima foelicitati. vñ
in li. de bona fortuna dī Arist. qđ nō cōtingit eē foelicē sine rebus exteriorib⁹
quaz fortuna est dñā. z hoc est intelligendū de foelicitate politica z nō specu-
latiua qđ consistit in actu sapientie **¶** Nota fortuna discēdes inducit mero-
re. qz dī Seneca in libro de trāquillitate animi. Lētiōres reliquit quos for-
tuna nunquā respexit q̄z quos deseruit z Boetius postea dicit quod inſolē

Liber

cissimū genus fortunę est foelicem fuisse

¶ Hic ponit quartā rōem quę talis est Illud quod est iudiciū futurę miserie nec est charuz nec p̄ciosuz nec p̄ p̄ns de ipso dolendū. fortuna est h̄m̄oi. si cur tangit in l̄rā. vñ dicit q̄ fortuna si nec p̄t retineri. id est haberi ex arbitrio id est p̄m voluntatē z ipsa fugiens id ē recedens. facit calamitosos. id ē miseros qđ aliud est fortuna fugax qđ quoddā iudiciū id est signū future calamitatis. i. miserie. eñ p̄ quia neq̄ sufficit intueri. i. inspicere illud qđ sitū est i. p̄o sitū est añ oculos. i. qđ p̄ns ē. v̄p̄ p̄ sed. prudētia. id ē hō prudens metit̄ i. mensurat̄ exitus. i. fines reruz. qđ p̄t eadē mutabilitas. id ē instabilitas in alterutro. i. in aduersitate z p̄ speritate. nec facit minas. id ē insidias fortunę eē formidādas. id tūcōdas. nec facit blandicias eē exoptādas. i. desiderādas. ¶ Ho-

¶ **¶** si nec ex arbitrio retineri potest et calamitosos fugiens facit Quid est aliud fugax qđ futurę qđdam calamitatis iudiciū. Neq̄ eñ qđ añ oculos situm est. suffecerit intueri Rex exitus prudentia metitur. eadēq̄ in alterutro mutabilitas. nec formidādas fortunę minas. nec exoptādas facit esse blāscias

ta calamitas ē miseria cū aliquis nihil h̄z nec in re nec in spe. z est dicta a calamo qđ est vacuus z inanis ¶ Nota qđ nō sufficit solū intueri p̄ntia. sed etia z futura. qz licet qñq̄ p̄ma salua fiant iudicia. tñ alterius saporis inq̄namēta p̄manebunt. hęc in fine de disciplina scholarū Et Tullius scđo rhetorice d̄t Errant q̄ in p̄speris oēs impetus fortunę putāt effugisse sapiēt̄ cogitant. in t̄pibz p̄speris causas aduersas reformidant Et Seneca. in de quatuor virtutibus cardinalibus d̄t Si prudens es anim⁹ tuus tribus t̄pibz dispensetur. p̄ntia ordina. futura prouide. z p̄terita recordare Nam qđ nihil de p̄terito cogitat p̄dit vitā Qui nihil de futuro p̄meditatur p̄ oia incautus incedit. pone añ aiz tuū mala futura z bona. vt ita possis sustinere z illa moderari. Et Banfredus in poetria Exempla syrenes habē doccat̄ in illis Sub meliori statim sp̄ peiora caueto Nulla fides rez sequitur post mella venenum Et clauditur nox atra diem. nebulęq̄ serenum

¶ Postremo equo animo tolere oportet quicquid intra fortunę aream geritur cū semel iugo eius colla summisseris ¶ **¶** si manendi abeundi qz scribere legē velis ei. quam tu tibi dñas spōte elegi

icut iniuste agit qui vult imponere legē dñę suę. ita volens imponere legem fortunę agit iniuste. hanc rōem p̄ndit in littera Secundo declarat dictum

¶ Hic ponit quintā rationē quę talis ē Quicquid alteri iugo se submittit. o z q̄ mores eius patiēter sustineat. sed homo affectione tēporalium submittit se iugo fortunę. ergo oportet quod mores fortunę patienter toleret. vnde

aut per quedā similia. ibi Si ventis Postremo. id est vltimo dicit qd oportet vt tu roleres id est patiaris. equo aio id ē constanti animo quicquid geritur id est sit intra areā fortunę. id ē intra mundū cum semel summisseris. id est

sti. nōne iniurius fueris et impatientia
fortē exacerbab: quā pmutare n̄ possis

subiugaueris. colla. i. tua iugo fortunę appetēdo tē/ pora lia tanq̄ pnia tuoz meritoz. q̄ pro sed Si vel scribere. i. scribēdo ipone/

relegē manēdi et abundi ei quā tu tibi dñam sponte elegisti. nonne fueris iniurius. et impatientia id est p impatientiā tuā exacerabis. i. argues fortem id ē fortunā quā nō possis permutare ¶ Nota qd phia mūdum appellat areā fortunę qz sicut in area tritulando torquētur manipuli. sic fortuna i mūdo torquet hoies nunc pspicitate. nunc aduersitate rotando. ¶ Notandum circa hoc quod dicit nonne iniurius fueris qd iusticia est libertas animi tri/ buens vnicuiqz quod suū est s̄m suā dignitatē. ideo amorē et obedientiā. maiori reuerentiā pari cōcordiaz. et minori disciplinā Si ergo famulus veller ē ponere legē dñę suę cui tenetur exhibere reuerentiā operaretur ptra iusticiam ¶ Nota qd quicūqz afficitur bonis exterioribz et mutat s̄m mutationē eoz dicitur eē subiectus fortunę. et colla sua iugo eius summittere. qz fortuna est dñā bonoz exteriorz. talis aut fuit Boetius. ergo iniuriabatur fortunę volens sibi imponere legē manēdi et recedendi.

¶ Si ventis vela cōmitteres nō quo
voluntas peteret: sed quo flatus ipel/
lerent pmoueres Si aruis semia cre/
deres feraces inter se annos sterileqz
pensares: Fortunę te regenduz dedisti.
dominę moribz oportet obtpes Tu ve
ro voluētis rotę impetū retinere cona/
ris: At omnīū mortalium stolidissime.
si manere incipit: fors esse desistit.

¶ Hic pbat dictū suū per quedam similia scilicet qd fortuna non sit in pote/ testate hominis dicit. Si cōmitteres vela ventis tu duceris. nō quo volūtas tua peteret. id est desidera/ ret sed quo flatus venti te pelleret. si crederes. id ē cōmitteres semina aruis. id est agris. tu pensares. id ē iudicares. annos feraces. id est fertiles. qz pro et. ste riles inter se. ita qd nō habe res illos annos in potesta te tua. a simili. tu dedisti te regendum fortunę oportet quod obtemperes id est obedias moribus dominę. vero pro sed tu cona/ ris id est laboras retinere. impetum id est cursum voluentis rotę id est mo/ bilis fortunę et frustra laboras ¶ Stolidissime id est stultissime oīm mortali um nescis tu quod si fors id est fortuna incipit manere id ē stabilis esse quod tunc desinit id est desistit esse fors Sicut enim non simul stant quod aliquis sit homo et non rationalis. sic non stant simul quod sit fortuna et non sit mu/ tabilis.

ter quod obtemperes id est obedias moribus dominę. vero pro sed tu cona/ ris id est laboras retinere. impetum id est cursum voluentis rotę id est mo/ bilis fortunę et frustra laboras ¶ Stolidissime id est stultissime oīm mortali um nescis tu quod si fors id est fortuna incipit manere id ē stabilis esse quod tunc desinit id est desistit esse fors Sicut enim non simul stant quod aliquis sit homo et non rationalis. sic non stant simul quod sit fortuna et non sit mu/ tabilis.

Liber

¶ Rota q̄ sicut mittens velū vento ampli⁹ nō est in prāte sua duci q̄ vult sed fm impetū venti ducitur. ⁊ sicut mittens semina agro nō est in prāte e⁹ q̄ proueniant anni fertiles vel steriles. sica sibi q̄ mittit se fortune nō est in prāte sua vt habeat fortunā p̄speraz vel aduersaz. ¶ Rota circa hoc quod dicit voluentis rote q̄ antiquitus fortuna depingebat cū rota. hac rōne Nā in rota sunt quatuor diuersitates. vna ps est summa: alia infima. tertia qua de summo descenditur ad imū. quarta qua de imo ascenditur ad summū Si militer in hoībus inueniuntur quatuor varietates. quidā em̄ sunt in summa p̄sp̄itate. tales sunt eleuati in rota fortune. alij sunt in summa aduersitate. tales iacent deiecti sub rota. tertiij declinant de prosperitate in aduersitatē. tales descendunt de summitate rote. quarti p̄cedunt de aduersitate in prosperitatē tales ascendunt rotā fortune. vñ eleuatus in rota fortune dicit glorioz elat⁹. dñdens d̄t descēdo. mortificatus. deiectus d̄t Infimus aq̄e rotor. ascendens d̄t Letus ad alta vehoz. ¶ Rota q̄ natura non assuescit in cōtrariū. nam si lapis millesies p̄iciatur sursum nō assuescit ascendere sursum cū natura e⁹ sic descendere Sicut ergo eēt stolidissimus qui laboraret alicui auferre suā naturā. sic stolidus est qui laborat fortune auferre mutabilitatē quę est ei⁹ natura. ergo dicit phīa. at omnīū stolidissime.

Detrum primū secundi libri

fortuna
Hec cum supba verterit vices dextra

Exultantis more fertur euript.

Dudu tremendos leua pterit reges

Humileq; victi subleuet fallax vultus

Nō illa miseros audit aut curat flet⁹.

Ultroq; gemitus dura quos fecit ridz

Sic illa ludit. sic suas probat vires

Magnūq; suis monstrat ostentum

Si quis visat vna strat⁹ ac felix hora.

Id ē inundātis. tunc fortuna seua. i. crudelis proterit. i. calcitat reges dudum tremendos. i. metuendos. ⁊ ipsa fallax subleuat de aduersitate humilē vultū victi. i. deplsi. nec ipsa audit fletus nec curat miseros. i. paupes. et ipsa exultat dura. quia nō flectitur ad volūtatem hoīm. ridet. i. deridet. vltro id est sponta nec gemitus miseroꝝ quos fecit. sic illa ludit. sic probat id est experitur suas vires. ⁊ ipsa monstrat suis magnū ostentum. i. miraculū. si quis visat vna hora strat⁹. i. aduersitate deplsi. ⁊ felix. i. p̄sp̄itate eleuatus. quasi diceret. fortuna videtur exhibere suis id ē hoībus qui bonis eius inhiant magnū mē

¶ Hic incipit primū metrum hui⁹ secūdi. qd̄ d̄t h̄y/ ponanticiū ab inuētoꝝ qz labor nautaz cantu h̄mōi metri subleuatur ⁊ d̄t metri iambici a pede p̄dian te. est at iambus pes p̄trarius trocheo. cōstans ex p̄ma breui ⁊ vltima lōga ⁊ d̄t metꝝ trimetriū. licz em̄ hoc metꝝ h̄z sex pedes tñ p̄putando duos pedes. p̄ metro erit metꝝ trimetriū in quo metro phīa describit mores fortune dicens. Cū hęc sex fortuna p̄terit vices. i. alternationes p̄sp̄eritatis ⁊ aduersitatis supba dextra. ⁊ cū fertur more euripti. i. maris estuant⁹.

raculū qñ aliquis subito videtur mutari de aduersitate in prosperitate et econ
uerso ¶ Nota q fortuna dicitur superba eo quod nullū veretur nec aduertit pro
bitate nec maliciā alicuius. et si vocatur more supborum obaudire ¶ Nota q
euripus f^m aliquos est ventus turbinis. et dicitur euripus qñ eurus rapidus. et ē
eurus nomen venti. f^m alios autē et forsan melius Euripus est brachiū vel
sinus maris. cuius decursus ē incertus. et ppter incertitudinē sui cursus frequē
ter periclitatur ibi naues: et dicitur ab eo quod est bonū et ripa quasi bona ripa. p
cōtrariū Sicut ergo cursus euripi estuantis est incertus. sic et mutabilitas
fortune ¶ Nota quod de operatione fortune qualiter hos eleuat. et hos dep
mit. loquitur Alanus in antidauidiano dicens. Precipit mouet illa rotā mor
tis labor. Nulla res claudit nec sistunt oia motū. Hos premit. hos eleuat.
hos deicit. erigit illos Logit et in varios hoies descendere casus Et sama
riensis alius pauper hericus Quicquid agas. quicquid dicas. quicquid patiar
Nō facis vt retrahas quē mea dextra trahit Sic ego pmatū venerādus sce
ptrā tenebo Et pro velle meo mel tibi felix dabo

¶ Prosa secunda libri secundi.

Quē autē pauca tecū fortune ip
sius vobis agitare. Tu igitur
ius postulet adiuertere.

onē fortune Secūdo introducit eā ibi Quid tu o hō Prius phia dicitur Bo
eti ego phia velle tecū pauca agitare. i. discurrere vobis ipsius fortune Tu ve
ro adiuertere an ius. i. iusticia postulet hoc ¶ Nota q similitudo ordinis quā
generat fastidiū. ideo quāq ipam oportet mutare Unde Tullius. iij. li. rhe
toricę dicit sermonē in dicēdo mutari oportet. vt facile satietas varietate
viteretur. ideo phia hic variat ordinem per introductionē nouę psonę vtendo p
loquia. quę figura a Tullio vocatur pformatio Persuadet igit phia Boe
tio i. introductionē fortune dicens Velle autē et

Quid tu hō reas me quotidianis a
gis querelis. quā tibi fecim⁹ iniurias.
q tibi tua detraximus bona. Quouis
iudice de opū dignitatēq meū posses
sione pende Et si cuiusq mortalium. p
priū quid horū esse monstraueris. ego
iam tua fuisse q repetis spōte cecedaz
tu hō qd agis. id ē veras vel facis me reā quotidianis. id est assiduus querelis

¶ Hic incipit prosa scda
huius secūdi. in qua phia
pbat Boetio nō esse con
querendū de fortuna. qz ni
hil sibi abstulit et intro
cit fortuna alloqueret Bo
etiū Et diuiditur. qz pri
p suadet boetio introducti
duo. p pmo arbitrio
io aut largiri an
stare infelix

¶ Hic phia introducitur
fortunā alloqueret boeti
uz q ostendit grāmōiā ipsi
eē iniustā. qz nihil sibi ab
stulit Prius ergo fortuna
ostendit q nihil boetio iuste
abstulit. qñ rationes Bo
eti excludit ibi an tu mo
mores. prius facit qd di
ctū ē. secūdo rīder tacite q
stioni. ibi An ego Prius
de fortuna ad Boetiū ¶

Liber

quasi di. facere nō deberes. Quā tibi fecimus iniuriā? quasi diceret nullam. Quē tua bona tibi detraximus? q.d. nulla. Cōtende meū in iudicio de possessione opū ⁊ dignitatu; cōtā quocunq; iudice. ⁊ si mōstraueris aliquid esse.

Lūtematris vtero natura produxit.
nudū rebus oībus. inopemqꝫ sulcepi
meis opibus foui. ⁊ qđ te nūc impatiē
tem nostri facit. fauore prona indulgē
tius educaui. oīm q̄ mei iuris sunt af/
fluentia ⁊ splendore circūdedi. Flunc
mibi retrahere manū libet. habes gra.
grāz veluti vsus alieis. non hēs ius q̄
rele. tanquā prorsus tua perdideris
Quid igitur genitricis nulla tibi a ho
bis est illata violentia. opes. hōres. ce
teraqꝫ talia mei sunt iuris Dominam
famulę cognoscunt. mecum veniunt.
me abeunte discunt Audacter affir/
mem si tua forent quę amissa conquire
ris nullo modo perdidisses

nulla tibi a nobis iulata ē violentia. opes. hōres. ⁊ cetera talia sunt mei iuris
 id est prātis ⁊ famule meę scz hōres ⁊ prātes recognoscunt me dñam. mecum
 veniunt. meci recedunt. audacter affirmē si tua forent. que cōqñeris amissa
 veniunt. mō ea perdidisses ¶ Hora q̄ tota rō fortune in hoc p̄sistit. Nulli ma-
 ner rōnabilis q̄rimonia de eo qui nihil alioz aufert sed p̄ suo libito disponit
 sed fortuna nihil abstulit qđ erat Boetij. sed ppria disposuit pzo suo libito. §
 zc ¶ Hora de hoc q̄ dicit tibi tua. Seneca dī in de remedijs. Nō est tuū qđ
 fortuna fecit ēē tuū Alienū est oīe quicquid opando euēnit. ⁊ nihil ip̄i p̄
 priuz putari licet. qđ eripi pōt ¶ Hora q̄ hō producit nudus ēē vtero ma-
 tris. per hoc innuit magna ei⁹ miseria. si em̄ homo nasceretur nud⁹ ⁊ nullo i-
 digeret minus ēēt miser. sed q̄ nudus nascitur nihil possidens ⁊ plurib⁹ indi-
 gens. iō magis miser est ¶ Un paup̄ henricus Primitus in mūdo tecū tua cō-
 tra tulisti hūo? eras pmo. ⁊ postea nud⁹ eris ¶ Hora q̄ bona exteriora nō sūt
 ppria hoīs. qz dī Seneca filij ppriū dicas qđ mutari pōt fortuna. Repo-

Becūo?

scit qđ dedit donū. qđ dari potuit. auferri potuit. z qđ fortūa n̄ dedit nō eripit

¶ An ego sola meū ius exercere phibe

or. Licet celo pferre lucidos dies. eosdē

qz tenebrosis noctibz p̄dere Licet an/

no terre vultū. nunc floribus frugibz

qz redimire Nūc hūmbis frigoribusqz

confundere Ius ē mari nunc strato eq/

re blandiri. nunc procellis ac flucti/

bus inhorrescere Nos ad constantiaz

nr̄is moribus alienam inexplēta homi

nū cupiditas alligabit. Hec nostra vis

est. hunc p̄tinuūz ludūz ludim⁹. rotāz

volubili orbe p̄samus. infima summis

sūma infimis mutare gaudem⁹ Ascē/

de si placz. sz ea lege. ne vti cum ludicri

mei rō posset descendere iniuriā putes

sicut in autumno z hyeme Ius. i. natura ē est mari. nunc. i. aliqñ scz tēpore

sereno blandiri. id est blandū esse. equore strato. i. pacificato. sed tempore tē/

pestatis inhorrescere. id ē horridūz apparere pcellis ac fluctibus. i. inundatio

nibus. nunquid inexplēta. i. insatiabilis cupiditas hoīm alligabit nos ad p̄

stantiā alienā nr̄is moribus. quasi diceret. nō. etenim hec est nostra vis. id est

naturalis p̄t̄s. hunc ludū p̄tinue ludimus. rotā versamus volubili orbe. i.

veloci circulatione. z nos gaudemus mutare infima id est aduersa. summis

id est prosperis. z summa infimis id ē p̄sp̄ra aduersis Tu boeti ascende rotā

nostrā si placet. sed ea lege. id est cōditione. vti ne putes tibi fieri iniuriā si cō

tingat descendere. cū ratio mei ludicri id est ludi iocosi hoc poscet

¶ Nota quod quelibet res in sua naturali operatione delectatur. frustra er/

go laborat qui naturā rei auferre conatur cū natura non assuescat i p̄trariūz

Unde pauper henricus Nonne sua licite quibus sic vtitur arte. Quod sibi

sors dederit vtitur omnis homo Siles. eques. piscator aquis z clerici hym

nis Nautica fretis. pugiles marie. poeta metris Rusticus arua parat. nume/

rat mercator auarus Virgo legit flores. stultus amator amat Seminat in

spinis nature iura retractans. **¶** Nota qđ dicit cupiditatē hoīm esse inexplēta

qz dē Arist. ij. politici. Infinita ē cōcupiscētia hoīz ad cui⁹ repletiōes mlti vi

uūt z Amicēna. xvi. epla Naturalia desideria finita sūt. ex falsa at opinioē na

¶ Hic rñdet tacite q̄stio

Diceret aliquis fortūe. li

cet bona exteriora sūt tua.

tñ postq̄ ea hoī p̄tulisti n̄

deres āplius auferre. Hu

ic questionē rñdet fortuna

dices. qđ eēt cōtra ius z con

tra naturā suā quāz null⁹

dz sibi auferre. Imo dz vti

sicut ceterē res vtitur sua

natura. vñ dē Nunqđ ego

sola prohibeor exercere ius

meū. cuz oīa alia exercent

naturā suā qđ declarat

qđ licet. i. licitū est celo pro

ferre lucidos dies z eos cō

dere. i. abscondere tenebro/

siti noctibus. z licet āno re

dimere. i. ornare vultū. id

ē sup̄ficie terre. nūc. i. aliqñ

floribus. sicut in vere. nūc

frugibus. sicut in estate. nē

confundere eā nūmbis. id

est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

id est pluuijs z frigoribus..

108
p̄bi. poli. 69. 40
p̄bi. poli. 69. 40
natūra sua

Libe

Hic fortuna excludit quādam rñsionē Boetij. posset em̄ dicere Boetius fortuna. ego p̄questus sum. de tua mutabilitate. quia ignoravi mores tuos hanc r̄sponsionē excludit fortuna per plura nota Boetio ex quibus po-

*Vnde q̄d dicitur
Libro p̄mo.*
Antu mores ignorabas meos: Ne/ sciebas Cresus regē lydorū. Lyro pau/ lo ante formidabilem mor̄ deinde mise/ randū rogi flāmis traditū misso cedit? imbre defensum: Nū te p̄terit Paulus/ persi regis a se capti calamitatibus pi/ as impendisse lachrymas: Quid trage/ diaz clamor aliud deflet. nisi indiscre/ to ictu fortunaz felicia regna p̄tentem ē. Nonne adolescentulus a yon eyo eyot. i. duo dolia vini: alterz quidē malum aliud aut bonū in Iouis limine iacere didicisti: Quid si vberius de bonorum parte sumpsisti: Quid si a te nō tota di/ scessi: Quid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi cā ē sperādi meliora. tū ne aīo cōstabescas Et intra cōe oībus regnuz locatus p̄prio iure viūere desideras

cā spādi meliora. i. p̄spa. tū ne p̄stabescas. i. deficias aīo z tu locat? infra cōe regnū oībus. i. in mūdū desideras viūere p̄prio iure q̄ hoc ēē nō p̄t vt exi maris a cōi lege hoīm **N**ota q̄ cū cresus rex lydorū ēēt pugnatur? p̄tra re/ gē p̄saz ip̄e p̄suluī Apolinē de successu p̄cēne q̄ r̄ndit sibi h̄moi p̄siculo Cre/ sus p̄det alim trāsgressus plurima regna Alim ē flumi? q̄daz Quē p̄siculoz Cresus sic intellexit q̄ Cresus trāsgressus alim p̄det. i. destruet pl̄ima regna ipsius Lyri. sed apolo sic intellexit Cresus trāsgressus alim p̄det. i. amittet plurima regna sua. z hoc cōrigit. nā ip̄e cū trāsgressus ēēt alim victus ē a Ly/ ro z in ignē positus. s̄ tāta inundatio pluuię facta fuit q̄ extinctus fuit ig/ nis z euasit. de quo cū multū gloriaret. dixit filia sua noīe Fautia **P**ater ex

terat perpendere mores z stabilitatē suā z d̄t Num/ quid tu ignorabas mores meos. q̄. d. non. Nesciebas quō Cresus rex lydorū qui prius erat formidabi/ lis cyro regi p̄saz. s̄ po/ stea captus fuit a Lyro z traditus ignibus ad cre/ mandū sed imbre misso ce/ litus fuit defensus z eua/ sit. Nūquid etiā p̄terit te quo Paulus p̄sul rhoma/ nus fudit p̄ias lachrymas sup calamitatibz. i. miseri/ rijs Persi regis quē capti/ uauerunt Quid em̄ aliud deflet clamor Tragediaz. i. poematū rephendentū vitia hoīm nisi me fortu/ tunā subuertētē felicia re/ gna indiscreto ictu. i. incer/ to euctu Nonne ex̄ns adole/ scentulus didicisti iacere i limine. i. i domo iouis duo dolia. vñū bonū. aliud ma/ lū de q̄b oportuit vñū quē q̄ intrantē gustare Quid p̄geris si vberi? de bono rū p̄te sumpsisti: Quid p̄/ reris si a te nō tota discel/ si: Quid p̄geris si hec mei mutabilitas est tibi iusta

pecta vltimū diē añ quē nō est gloriandū Quadā ſo nocte vidit Eſelus in ſomno q̄ eēt ſup altā arborē vbi Iuppiter eū rigabat. ⁊ phœbus eū ſiccabat Qd̄ ſomniū cū retuliſſet filiē ſue. r̄ndit filia Tu eris captus a Lyro ⁊ i cru/ ce ſuſpenſus. vbi Iuppiter. i. pluuiā te rigabit ⁊ phœbus. i. ſol te ſiccabit. qd̄ ad vltimū cōtigit. ex quo p̄t ppendi mutabilitas fortunę. ¶ Notandū quod Paulus ꝑſul rhoman⁹ miſſus fuit pugnare ꝑtra regē perſarū q̄ erat ſupbiſ/ ſunus hominū Cū autē ipm̄ deuiciſſet ꝑſiderās prosperitatem ꝑterita ⁊ aduer/ ſitatem ꝑntem ei⁹. inotus pietate fleuit ſup ipſuz ⁊ dimiſit eū. Ex quo ſimili/ ter ppendit mutabilitas fortunę ¶ Hora q̄ tragedia ē carnē rephēſiū vi/ tiorū incipiens a ꝑſperitate. deſinens in aduerſitate Et d̄r a tragos gr̄ce qd̄ est hyrcus latine. ⁊ odos cantus. q̄ cātus h̄moi carminis hyrcō remunera/ biſ In dñr tragedi poetē q̄ antiqua geſta ⁊ facinora ſcleratorū regū luctuo/ ſo carmine ꝑſo ſpectante. i. recipiente ꝑcinnebāt. ſicut d̄r Tridōr⁹ li. ethimo logiaꝝ ¶ Hora Homer⁹ volens oñdere mutabilitatē fortunę deſcribit i do/ mo Iouis iacere duo dolia vini vnū bonū. ⁊ aliū malū Et oēs intrātes do/ mū de vtroq; oportebat guſtare. ſz quodā plus de bono. q̄ ſdaz ꝑo ꝑl⁹ de ma/ lo Et hęc deſcriptio publicē depingebat athenis in tēplo iouis. vbi Boeti⁹ ſtudiuit adoleſcens xp̄ſus. ſicut ipſe teſtatur in de ſcholarū diſciplina. Per do/ mū autē Iouis Homerus ſignificabat mūdūz. ꝑer duo dolia. ꝑſperitatē et aduerſitatē. ⁊ oēs qui viuūt in mūdo de vtroq; guſtant. q̄daz plus de ꝑſpe/ ritate. q̄daz plus de aduerſitate. ¶ Hora dicit fortunā ſubuertētē feclicia re/ gna. d̄r Sanfredus in poetria Hoc vnum ꝑſcire potes q̄ nulla ꝑrās eſſe mo/ roſa ꝑt. q̄ res fortuna ſecūdas Impar eſſe breues. ſi vis exempla. ꝑiores Reſpice fortuna. enarrat illa ꝑriorum Florida prosperitas. minos ſubuertit athenas Ḡlion atrides magne cartaginis arces Scipio. ſed multi rhomani fuit alea fati Tpe verſa breui. breuis eſt diſtancia lecti Omnis ⁊ meſti noꝝ eſt vicina diei Hęc aliena docent ⁊ te tua fata docebunt ¶ Iſtud eſt ſcōm metrū hui⁹ ſecūdi qd̄ d̄r aſclepiadiū ab inuētoꝝe choriā/ bicū a pede ꝑdomināte Quis ſit pes choriābus ꝑrius habitū eſt. ⁊ ꝑſtat illō

metrū ex ꝑrio ſpōdeo ⁊ du/ ob⁹ choriābis ⁊ ꝑyrhikio vel iambo quale metrum eſt ille hymnus. Sancto/ rum mentis inelyta gau/ dia Scōm metꝝ d̄r ferre/ gratiū ab inuētoꝝe ꝑſtās ex ꝑrimo ſpōdeo. ſecūdo da/ ctylo. Tercio ſpondeo vel trocheo In hoc ergo me/ tro fortuna ꝑꝑuentur de i/ ex ꝑleta cupiditate hoīz di/ cēs. ſi copia. i. fortia quā gentiles deaz copie appel/ labant pleno cornu ſūdāt hoīb⁹ tātas opes q̄ſtas a/

Metri ſcōm libri ſecundi

Tātas rapidis flatib⁹ incit⁹.

Pontus verſat arenas

Aut q̄r ſtelliferis edita noctib⁹

Lelo ſidera fulgent.

Tātas ſūdāt opes nec retrahat manus

Pleno copia cornu

Humanū miſeras haud iō genus

renas verſat id eſt voluit pontus. id ē mare incitus. i. cōmotus rapidis flatib⁹

Libër

id est impetuosus ventis. et si fundat tantas opes quot sidera fulgēt in celo edicta. i. orta stelliferis noctibus. et ipsa copia nō retrahat manū auferēdo opes. haud p. non. id humanū genus cessat flere. i. flendo pponere miseras q̄relas.

effundere
Lesset flere querelas

liber *benignus* *exaudiat* *genus*
Quamuis vota libens excipiat deus

liber *prodigiosus*
Mulci prodigius auri

claris *audis* *ornet* *honoribus*
Et claris audis ornet honoribus

hiliam *parta* *videntur*
Hil iam parta videntur

sed *quesita* *vorans* *seua* *rapacitas*
Sed quesita vorans seua rapacitas

alios *pandit* *hiatus*
Alios pandit hiatus

que *iam* *precipitem* *frena* *cupidinem*
Que iam precipitem frena cupidinem

certo *sine* *retentem*
Certo sine retentem

largis *cum* *potius* *muneribus* *fluēs*
Largis cum potius muneribus fluēs

sis *ardescit* *habendi*
Sis ardescit habendi

namq̄ *diues* *agit* *q̄* *trepidus* *gemens*
Namq̄ diues agit q̄ trepidus gemens

sele *credit* *egentem*
Sele credit egentem

et q̄uis deus prodigius. i. diues mulci auri. i. ad modū pdigi multū aux. diffusi/dens ipse deus libens excipiat vota hoīm. et ornet auidos. i. cupidos claris hōribus. tū iā parta. i. acquisita et possessa nil vident eis sed seua rapacitas vorans quesita. i. adquisita pādicit id ē manifestat alios hiatus. i. receptacula cupiditatis Et tunc querit fortuna q̄ iā frena retentem. i. detineant certo sine cupidine. i. auariciā hoīm p̄cipitē. i. p̄cipitante hoīm cū sitis. i. desiderium hōi fluens largis munerib⁹ ardescit in hoīe. et id ille qui trepidus terrore aduersitatis et gemēs credit sele egentem ille nūq̄ diues agit. i. vitā ducit

q̄d nulla forma potius bonum avaritia regit
Officia dicit
hoc q̄ dē pleno copia cornu. q̄ cū hercules qdā tpe luctaret cum Achileo. et Achileus mutaret se in taurū Hercules apprehendens ipm p cornu effregit illud et repletū pomis et floribus odoriferis sacrificauit illud fortune. qd cor/nu dē fortuna q̄busdā p̄pinare plenū. quibusdā vacuū. q̄busdā semiplenum fm diuersuz statuz p̄speritatis et aduersitatis hoīm ¶ Nota q̄ fortuna in uelitur p̄tra auariciā hoīm. quod Tullius in li. tusculanaz questionū dicit Auaricia studiū pecunie h̄z quā nemo sapiens cōcupiuit. ea em quasi malis penenis umbra corpus atq̄ virilē offendit. ipa em insatiabilis manēs ne q̄ copia neq̄ inopia minuitur Et in eodem hoc dicit Quid est q̄ multi cupiditate pecunie ferūtur. quoz ita perturbātur animi vt nō multū absint ab infania Et dē Seneca lxxv. epla Auaricia nūq̄ h̄z magis malū nisi q̄ ingratū est Et lxxiii. epla Auaros p̄pat canibus dicens Quidstī aliquē canē misum a dño panis frustra aut carnis aperto ore caprātem quicquid arripit protinus integrū deuorat. et sp̄ ad spem futuri inhiat Idē euenit nobis q̄cūq̄ nobis fortuna expectatibus porrigit illud sine oī voluntate dimittim⁹. et statim ad rapinā alterius erigimur. ¶ Nota qui credit se egentē nō est diues. s̄z paup̄ q̄ dē Seneca prima epla Hō q̄ paup̄ h̄z s̄z q̄ plus cupit paup̄ ē. Quid em refert q̄tūz illi in arca. quātūz in horreis iaceat si alieno hiatu imminet? ¶ Nota q̄ diuitie nō tollunt auariciā sed augmentant. vñ Seneca. xvi. epla

Beccū⁹

Et Lōgeratur in te quicqd locupletes possiderūt. vltra priuatū pecunię mo-
dū. fortuna te puehat. auro tegat. purpura vestiāt. terrā marmoribus ab scō
dat. accedāt statue et picture. et quicquid vlla ars elaborauit. maiora cupere
ab his desites? vñ Iuuenalis Interea pleno dū turget sacculus gre. Erat
amor nūmi quātum ipa pecunia crescit.

¶ Hic incipit tertia prosa huius secūdi. in qua phiā pbat Boetius nō de-
bere cōquēri de fortuna. quia multa bona sibi cōtulit Et primo inquit phi

¶ Prosa tertia secūdi libri

Is igitur si pro se tecū fortuna
loqueretur. quid pfecto ptra
hisceres nō hres Aut si quid ē

q̄relaz tuā iure tuearis. pferas oz. da
bimus dicēdi locū. B. Tū ego. specio
sa quides ista sunt. inq̄ oblitaz rhero
ricę ac musicę melle dulcedinis Tū tū
cū audiuntur oblectāt. s. miseris. ma
loz altior est sensus Itaqz cū hęc auri
bus insonare desierint. insitus aīn me
roz p̄grauat. P. Et illa ita ē inq̄t Hęc
em nodū morbi tui remedia. s. adhuc
stomacis aduersus curationēz doloris
fomenta qdā sūt Nā q̄ in pfunduz sele
penetrēt cū tēpestiū fuerit admovebo

losophia quid sciat de di-
ctis fortune. scō bona for-
tune sibi collata enūerat.
ibi. vey tñ ¶ Primo ondit
phiā q̄ Boetius nihil ha-
beat loqui ptra fortunaz.
scō Boeti rīdet. tercio
phiā ei rīsiōne approbat
sicut patebit. ¶ Dicit prio
Si fortuna loqueret tecū
cū his verbis pte. pfecto
p̄te. tū nō hres qd con-
trahisceres. i. nō haberes
vñ aperires os ad rīdēdū
fortune. at si quid est q̄ tu
az q̄relaz iure tuearis. oz
id ē necē est. vt pferas. da
bimus tibi locū dicēdi
Tunc Boeti rīdēz Spe-
ciosa qdē sunt ista q̄ for-
na dixit. et sunt oblita. id ē
delinita melle. i. delectatio
ne rhetoricę dulcedinis scz
quātum ad p̄sam. ac p r.
musicę dulcedinis. s. quan-
tū ad metrū. et tñ tūc de-
lectant aīn meū cū audiū
tur. sed sensus. i. perceptio
maloz est altior id ē p̄fun-

dor miseris q̄ ista pnt attingere. q. d. q̄uis pba fortune superficialiter me de-
lectent. tamē ad pfunditatē mei doloris nō attingunt Itaqz. i. ergo cū hęc p-
ba fortune desierint. i. cessauerint insonare auribus meis. moror insitus. id
ē immixtus p̄grauat aīn Tū phiā approbat rīsiōne Boeti dicens Ita
est. hęc em verba fortune noduz sunt remedia tui morbi sed sunt quedā fōmē-
ta. id est lenimēta aduersus curationē. id ē ptra sanatiōem p̄macis doloris
Nā remedia q̄ penetrēt id ē immitāt se in pfundū perturbationū expellēdo
cām radicalē tui morbi ista admovebo id ē apponā cuz fuerit tēpestiū

¶ Hora quod Boetius nihil habuit loqui ptra verba fortune qz fm dixit
et ptra p̄tatem nō est loquendū Nā vero oīa p̄sonant et veritas sibi ipsi atte-

Libe

stat fm Arist. ¶ Nota hisco est pbus inchoatiū z profertur p syncopā qz irregulariter dicitur hiasco. vñ hiascere est hiatū inchoare cū aliq̄s apit os. ¶ Nota q̄ oblitus media pducta est picipiū verbi obliuiscor. Sz oblitus me. correpta dñdit a verbo oblino. z oblitus idē est qd̄ maculatus. vñ? Im meor oblitus notat. oblitus ē maculat? ¶ Nota circa hoc q̄ d̄t insitus meor aīm aggrauat. q̄ q̄s nō doleret de infortunato nulli p̄git nisi aīo mltūz eleuato sup fortunā. qz d̄t Seneca. lxx. epla. Plus equo te dolere nolo. sz vt nō doleas vix erigere audeo. nulli aut̄ ista firmitas ai cōtingit. nisi multū su pra fortunā eleuato. z subdit. illud agam? vt iucūda nobis fiat amissioz re/ cordatio. neō libenter ad id redit qd̄ nō sine tormento cogitaturus. ¶ Nota q̄ p rhetoricā z musicā dulcedinē fortune Boetius adhuc nō fuit restitutus p̄tuti z sapiē. qd̄ attestat et? meor aggrauās aīm. nā p̄tus z sapia dolorē z meorē opprimit. Vñ Sene. lxx. epla. Quēadmodūz minuta lūna claritas solis obscurat. sic dolores. moesticias. iniurias. sapia. z p̄tus sua magnitudi-
(tudine elidit atqz opprimit.

¶ Ulex tñ ne te miser existimari velis an numerū modūqz tue felicitatis oblitus es? Taceo q̄ desolatū parente. sum mox te viroz cura suscepit. Delectus qz in affinitatez p̄cipū ciuitatis (qd̄ p̄ciosissimū p̄pinq̄uitatis genus ē) prius charus q̄ primus ē cepisti. Quis nō te felicissimū cū tanto splendore soceroz. cū iugis pudore. cum masculē quoqz prolis oportunitate p̄dicauit? quid oblitus es numerū z modū felicitatis tue taceo. i. p̄transco q̄ te desolatū id ē priuatū parēte. id ē p̄re z matre cura. summoz viroz. i. p̄suli rhomanoz te suscepit. z tu delectus. i. de alijs electus in affinitate p̄cipū ciuitatis cepisti prius ēē char? q̄ prim? qd̄ est p̄ciosissimū genus p̄pinq̄uitatis Quis nō p̄dicabit te felicissimū cū tanto splendore tuoz soceroz. cū tāto pudore cōiugis. i. vxoris. z cū oportunitate. i. oportūa felicitate masculinē plis. q. d. nullus ē qui nō iudicauerit te felicē in his. ¶ Nota q̄ triplex est genus p̄pinq̄uitatis. Primū q̄ cōtrahitur ex genealogia. z in talī p̄pinq̄uitate aliq̄s simul efficitur proximus z charus. nā frater fratri ē charus z proximus. Alia est propinq̄uitas que cōtrahitur ex m̄rimoniō z vocatur affinitas. z in talī p̄pinq̄uitate aliq̄s prius efficit p̄pinquus q̄ charus. Tercia propinq̄uitas cōtrahitur ex bonis moribus z p̄tutibus. z hoc est p̄ciosissimum genus propinq̄uitatis Et in talī aliq̄s prius efficitur charus quam proximus. Et sic Boetius prius factus fuit rhomanis principibus charus.

At ante acta
Nota argumēto
p̄cipū ciuitatis
qd̄ p̄ciosissimū
p̄pinq̄uitatis
genus ē

¶ Nota q̄ triplex est
genus p̄pinq̄uitatis
Primū q̄ cōtrahitur
ex genealogia
Alia est propinq̄uitas
que cōtrahitur
ex m̄rimoniō
Tercia propinq̄uitas
cōtrahitur
ex bonis moribus
z p̄tutibus

Becū d⁹

ratione virtutis q̄ propinquus matrimoniū cōtrahendo cū eis. ¶ Nota q̄
phia dicit Boetius fuisse foelicē splendore soceroꝝ in pli. cū tñ non habue/
rit nisi vnicū socer. Nā socer dicitur cui⁹ filiū aliquis ducit. r. nō legit^r q̄ Boe/
tius habuit duas vxores. Ad hoc pōt dici q̄ hic accipitur socer large nō tan/
tuz p patre vxoris. s. etia p frē qui large etia pōt dici socer. ergo dicit plurali/
ter soceroꝝ. ¶ Nota q̄ ex tribus phiā dicit Boetius foelicē fuisse. ex honesta/
te soceroꝝ. ex pudore coniugis. ex oportunitate masculine prolis. id ē filioꝝ
te soceroꝝ. ex pudore coniugis. ex oportunitate masculine prolis. id ē filioꝝ

¶ Pretereo. libet em̄ pterire cōmunia
sumptas in adolescentia: negatas seni
bus dignitates. ad singularē felicitatē
tuę cumulu venire delectat Si quis re
ruz mortaliuz fructus vllū beatitudi
nis pōdus habet. poterit ne illius me
moriam lucis quatalibet ingruentiū ma
loꝝ mole deleri. Lū duos pariter p̄su
les liberos tuos domo puehi. sub fre
quentia patrū. sub plebis alacritate vi
disti. Lū eis dē in curia curules insidē
tibus Tu regiē laudis orator. ingenij
gloriā faciēdiq̄ meruisti. Lū in circo
duoꝝ medius p̄sulū circūfūse multitu
dinis expectationē triumphali largitiōe
satiasti. dedisti (vt opinor) p̄ba fortune
dū te illa demulcet. dū te vt suas deli
cias fouet. Dū nus qd nulli vnq̄ pua
to cōmodauerat abstulisti. Vis ne igit
cū fortuna calculuz ponere. Nūz te pri
muz linēti oculo p̄strinxit Si numez
modumq̄ letoꝝ tristiuz ve consideres
ad huc te felicem negare non possis.

¶ Hic phiā enumerat q̄
daz bona specialia ex q̄b
Boetius nō dē se estima
re miser. r. dicit Ego p̄te
re o id ē p̄transire volo. qz
mihi libet pterire cōia bo
na r. delectat me venire ad
spealem cumulu tuę foeli
citatē. s. ad sumptas digi
tates in adolescentia nega
tas senib. Et subdit Si
quis fructus rez mortali
um habz vllū pondus be
aritudis. i. si ppter aliqd
tpale bonuz hō debet dici
foelix poterit ne memoria
illius lucis. i. tuę foelicitatē
quā iā dicā deleri quā
talibet mole. i. quocunq̄
pondere ingruentiū malo
rū. q̄si diceret nō pōt deleri
Et q̄ est foelicitas. cuz tu
vidisti liberos tuos. i. fili
os tuos. pariter p̄sules. i.
in cōsules electos puehi. i.
duci de domo tua. s. b. fre
quentia. i. diligentia patz
sez senioꝝ. r. sub alacritate
id est sub gaudio plebis. r.
cū tu eisdem filiis tuis in
sidentibus curules. id est
sedes iudiciarias. orator.
id ē p̄dicator regiē laudis.
meruisti. glaz ingenij r. fa
cundie cum tu medius in
circo. i. in circūdatione du
orum consuluz. sez filioꝝ
tuoz satiasti expectatio /

*Ad huc for p̄d
q̄d nūc h̄s duos
p̄sules nō debet
quod ip̄o i. medio
honoris p̄p̄d*

Liber

nem circūfufē multitudinis. triūphali largitione. id ē victoriali triūphatiōe
vt ego opinor tu dedisti verba. i. deceptiones fortunę. cū te illa demulcet. dum
te fouet vt tuas delicias tu abstulisti munus qđ nūquaz cōmodauerat vlli. i.
alicui priuato. i. extraneo. vis ne cū fortuna ponere calculū. i. pputatiōē: nūc
ipsa fortuna p̄muꝝ perstringit te oculis liuētibus. id ē inuidis. si p̄sideres nu
mez z modū letoꝝ z tristitiū. id ē prosperitatis z aduersitatis adhuc nō potes
te negare foelicē ¶ Nota p̄hia per hoc quod d̄r p̄tereo. z prius dixit. taceo v/
titur quodā colore rhetorico qui d̄r occupatio. z definitur sic a Tullio Oc/
cupatio est cū dicimus nos p̄terire aut nescire. aut nolle dicere illud qđ tamē
maxime dicimus ¶ Nota q̄ mos erat rhomanoz ante tricesimū annū nul/
li p̄ferre aliquā dignitatē. nisi propter singulārē dignitatē vel p̄bitatē. l̄ prop
ter publicę rei euidētē vtilitatē Boetius autē in adolescentia aū tricesimū an
nū electus fuit in p̄sulē. z hoc p̄hia vocat foelicitatē cōem. nō q̄ cōiter oibz
hoc p̄cederetur. sed qz nō solū Boetio: sed alijs paucis hoc accidit Refert em̄
Tullius in li. de amicitia q̄ Scipio aū tricesimū annū bis factus ē p̄sul. s̄l̄r
Germanicus iuuenis factus ē p̄sul aū tricesimū annū. sed singulārē foelici/
tatem boetijs tāgit dicens. cū duos pariter p̄sules ¶ Nota q̄ fm̄ p̄sidorum
in li. ethimol. curules erant sedes in quibus m̄grātus sedētes iura reddebāt.
z d̄r curules a curru. qz tali sede vtebātur in curru iudices quo vtebātur
vt expeditius p̄plo iudicia redderent. ¶ Nota q̄ cōsuetudo erat apud rho/
manos in electione cōsulū h̄rē sermonē ad p̄plm de laudibus regū z electoꝝ
in m̄grātum. z si bene p̄dicauit inde glām p̄sequebat Quinimōi sermonem
fecit Boetius in electione suoz filioꝝ in p̄sules. z exinde sua gl̄ia fuit geni
nata Et qz cōsimilis sermo p̄suevit fieri in triūphis in laudē eoz qui obtri
nuerant victoriā. ideo h̄mōi sermonē vocat triūphalē largitionē. ¶ Nota q̄
bonū aliqd p̄mittit z nō adimplet ille dat verba z nō rē. z sic decipit. Ergo
dicit p̄hia. dedisti fortunę verba. i. deceptiones p̄mittendo ei aliqd boni. q̄ ip
sa te ita fouet ¶ Nota quod calculus in vna significatiōe ē p̄uus lapillus
qui calcando nō ledit. z qz talibz lapillis vtebantur ātriqui in p̄putando. ideo
calcularē vel calculū ponere ponit pro p̄putare vel pro rōem facere. ergo dicit
p̄hia. Vis ne cū fortuna calculū ponere: quasi diceret. nō debes. si p̄putabis
cū ea ipsa inueniet te multo foelicioꝝ q̄ misēz.

^{ilo} ¶ ^{multa} Si idcirco te fortunatū esse nō esti
mas: qm̄ quę tunc lēta videbant abie/
runt ¶ Non est q̄ te misēz. putes: quoni
am quę nūc credunt m̄sta p̄tereunt.
¶ An tu in hanc vitę scenaz nunc p̄rimus
subitus hospesqz venisti. ¶ Allā ne hūa
nis rebus inesse p̄stantiaz reris. cūz ip

Hic p̄hia excludit quādā
obiectiōne. posset aliqd di
cere. hęc p̄dica bona nō fa
ciunt me foelicē. qz sunt p̄/
transita Hanc obiectiōē
excludit p̄hia dicens. q̄ pro
sed si nō estimas te fortun/
natū. i. foelicē. quia illa ab
ierunt quę tunc videbant
lēta. etiā nō debes te estima
re misēz. quia quę nūc cre
duntur. i. videntur m̄sta p̄
tererunt Nūquid tu venisti

Secūdo

112

primū in hanc scenā. i. vmbra vite subitus. id est impulsus et hospes. id est ad uena tu ignoras quod gerant in hac vita Ne pro nūquid reris id est opinaris vel lam constantia inesse humanis rebus cum ipse hominem sepe dissoluat velox hora mortis. nam si fortuitis rebus est fides permanendi. id est rara. tunc ultimus dies visum sepe homines velox hora dissoluat.

Flam et si rara est fortuitis manendi si

des: ultimus tamen vite dies. mors quodam fortune est etiam manentis Quid igitur referre putes: Tu ne illam moriendo deseras an te illa fugiendo.

siue deseratur manifestum est quod manere non potest. ¶ Notandum quod in rebus humanis non est constantia cuius ratio est In isto autem quod est genitum nulla est constantia. quia nihil est genitum quod non sit corruptibile et non permanens. id est res humane sunt genite et producte ergo tunc ¶ Notandum quod non est durabilis fortune prosperitas. quia ipsam cito fugat aduersitas. unde Baudouinus in poetria Omnibus ne crede tuis si tempore paruo Illuxere tibi mox sit clausura serenus Subila fata die inducetes crepuscula nocte. Propter quod non est adhibenda fides rebus fortuitis ¶ Nota quod philosophia tangit unam rem quod fortuna non est constans que talis est Homo non est constans. ergo nec fortuna Aliis patet. quia hominem sepe dissoluit hora mortis Consequentia probatur ex hoc. quia fortuna non habet esse nisi circa hominem cum sit in agentibus a proposito. id est philosophorum. ergo de philosophia. nihil differt quo ad incōstantiam fortune siue fortuna derelinquat hominem fugiendo siue homo derelinquat ipsam moriendo quocumque modo fiat. semper ipsa est incōstans et non permanens

De tritu tercio libri secundi

Um polo phœbo roseis quodrig
Lucem spargere ceperit
Pallet albētes hebetata vultus
Flammis stella pmentibus
Luz nemus flatu zephyri tepentis
Vernis irribuit rosas
Spirot infanum nebulosus auster.
Jam spinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat sereno.
Immotis mare fluctibus.

¶ Istud est tercium metrum huius secundi. cuius primus versus de sapphicis ab inuētoze trochaicus a pede pre dominante Deinde autem secundus versus de glyconici ab inuētoze choriambici a pede predominante In hoc ergo metro philosophia declarat tribus exemplis mutabilitatem mundanorum.

¶ Primum exemplum est de corporibus celestibus tale Sole lucente in celo tunc obscurat lumine aliarum stel-

Liber

larū Ecce mutatio stellarū quo ad lumen. qđ tñ prius apparebat tpe noctē
Sed sole nobis lucēte nō apparet. vñ dñ in lra Lū phœbus. id est sol cepit
.i. incepit spargere. i. emittere lucē roseis quadrigis id ē roseo curru stellæ

^{ventis} ^{propter} ^{transmutat}
Sepe feruentes aquilo pcellas

^{transmutat} ^{quasi}
Uerſo concitat equore

^{rara} ^{inter} ^{transmutat}
Rara si constat sua forma mūdo

^{transmutat} ^{variis} ^{transmutat}
Si tantas variat vices

^{transmutat} ^{transmutat}
Crede fortunis hominum caducis

^{transmutat} ^{transmutat}
Bonis crede fugacibus

^{transmutat} ^{transmutat}
Constat eterna positūq; lege est

^{transmutat} ^{transmutat}
Ut cōstat genitūq; nihil

hebetata. i. obscurata flā/
mis id est luminibus solis
pmentibus ipsa pallēt. id
ē pallida sit fm albescentes
vultus Secundiū exēplū
est in terrenascētibz ta
le. zephiro flante terra oz/
natur floribus. sed austro
flante flores deficiunt. ec/
ce mutatio ī terrenascētibz
vñ dñ in lra Lū id ē quan
do nemus irruuit vernis
id ē vernalibus rosīs flā/
tu zephiri tepentis. i. calē/
tis si auster nebulosus spi
ret. i. flare incepit. insanūz

id ē insane. iā decus rosaz abeat spinis. i. recebat de spinis Terciū exemplū
de mari tale Qñ mare nō agitur vñtis apparet tranquillū. sed ventis agi
tatur efficitur tēpestuosum. ecce mutabilitas maris. vñ dñ in lra Sepe ma
re radiat. i. splendet trā quillo sereno. i. serena trā quillitate immotis. i. nō mo
tis fluctibus. sepe aquilo concitat. id ē puocat feruentes pcellas. id ē tēpesta
tes pso equore. i. moto mari Tunc hortatur phia ne credamus bonis fortu
nē dicens Si mundo cōstat. i. permanet sua forma rara vt ex dictis patz Et
si mūdus variat tātas vices. i. alternationes. tunc crede caducis. i. transito
rijs fortunis hoīm. i. noli credere. z loquitur hyronice. dñ em̄ intelligi p tra
riū. crede. i. noli credere bonis fugacibus. qualia sunt bona fortune. qđ pz ex
hoc. quia pstat. i. manifestū est. z est positū. i. stabilitū eterna lege. i. diuina le
ge. vt nihil genitū pster. id ē immutabiliter pmaneat. ¶ Hora q; poetz attri
buunt soli quadrigā. q̄ dñ a numero quatuor equoz. poetē em̄ fingunt cur
rum solis trahi quatuor equis. ppter quatuor diuersitates solis Nā sol cū ori
etur est rubeus hora tertia splēdens. hora meridiei est feruens. sed hora vesp/
tina est tepens Lunę vero attribuunt bigā ppter duas pprietates lune. nam
luna virtualiter est frigida z humida ¶ Hora circa hoc q; dicit. crede fortui
tis bonis Seneca dñ in li. de p̄solatione filij Elęe Nunq; ego fortune credi
di que cū meciū videretur pacē agere. oīa quecūq; in me indulgentissime con
ferebat. pecuniā hōres. grām. eo loco posui vnde posset sine motu meo repe
re Futurallū magnū inter me z ipam habui. itaq; nec illa abstulit nec euul
sit Heminē aduersa fortuna cōminuit. nisi secūda dēcepit Fortuna fortes me
tuit ignauos expauit. opes auferre potest. animū autē surripere nō pōt ¶ No
ta q; phia bona fortune a pcellat caduca. qz dñ Seneca. lxxij. eplā. Omnia
ista in que fortuna dominū exercet. sua sunt. sicut pecunię. honores. imbe/
cilla sunt. fluida. mortalia sunt z passionēs incerte ¶ Hora dñ nullū genitū
esse p̄stans. dñ Seneca eplā p̄allegata Qia mortalia minuitur cadūt defe/

nuntur. decreſcunt exhauriuntur. itaq; in illis in ſorte cauſa incerta inſequali-
tas eſt. diuinoꝝ autem vna natura ē.

Hec eſt quarta proſa huius ſecūdi in qua phia pbat Boetii nō eſſe con-
querendū de fortuna ppter pntia bona q ſibi dereliquit Et primo Boetius
pfitetur ſe fuiſſe ſœlicē deplangēs pntem inſœlicitatē ſcdo phia oñdit ipſum
eſſe ſœlicē in pnti ibi S; q tu Dicit q Boetius Q phia nutrit oim pntiū
tu pmemoras ſa. nec poſſum inſiciari. i. negare velociffimū curſum. i. reſcēſū
mee pſperitatis. ſed hoc eſt qd coquit. i. anxiat vehementer me recolentē pte-
rita. pſperitatē. nā in oim aduerſitate fortune inſœliciſſimū genus infortuniū
eſt fuiſſe ſœlicē ⁊ iā nō ēē. **N**ota phia d; nutrit oim pntiū. qz oim pntis p-
ſiſtit in medio. mediū non
attingitur niſi recta rōne.
q recta rō eſt ſapie ⁊ phie.

Proſa quarta ſecundi libri.

Ame^{ego}go V^{era}era inquam com-
memoras ^{o pntiū}o pntiū oim nutrit
nec inſiciari poſſum. ^{fortuna}pſperitatē mee ve-
lociſſimū curſum Sed hoc ē qd recolē-
tem vehementius coquit ^{recolit}Nā in oī ad-
uerſitate fortune. inſœliciſſimū genus ē
infortuniū. fuiſſe ſœlicem

ſiſtit in medio. mediū non
attingitur niſi recta rōne.
q recta rō eſt ſapie ⁊ phie.
Ite cū phia diuidat in
practicā ⁊ ſpeculatiuā. ip-
ſa inducit prudentiā q eſt
rē rō agibiliū ex. vi. ethic.
Prudentia aut colligata ē
oibus pntibus. ex eodez
vi. ppreca phia d; nutrit
oim pntiū **N**ota q
recordatio pterite ſœlicita-
tis coq̃t hoīem. id ē de Se-
neca. lxx. epla Illud aga-
mus vt iucūda nobis fiat
amiſſoꝝ recordatio. hoc at
cōtingit cū anīmus ppat

eſt ad amiſſionē eoz **N**ota q duplex eſt infortuniū. quoddā cōtinuū. aliū
interpolatū ſue diſcontinū Prīmū infortuniū eſt ſœlix. ſcōm eſt inſœlicis-
ſimū Infortuniū em cōtinuū ex pſuetudine minus nocet. qz d; Seneca i li.
de tranquillitate aīmi Tolerabilius eſt bona nō acquirere. qz acquiſita a-
mittere. Ideoz letiores videbis quos fortuna nūq; reſperit qz quos deſerit/
it Ite dicit in li. de ſolatione filij Elye Unū h; bonū aſſidua inſœlicitas
q illos indurat quos verat Infortuniū at diſcontinū eſt cū aliquis mutat
de aduerſitate in pſperitatē. ⁊ itez de pſperitate in aduerſitatē. ⁊ tale eſt inſœ-
liciſſimū genus. qz ſepe deicit hoīem in deſpationē. vñ Samarienſis. alias
pauper henricus Q bona pſperitas vbi nūc es: nunc mea pſa eſt. In luctū
cithara. fit lachꝝ ymoſa lyra Q mala dulcedo ſubito q ſumpta. venenas.

Que ve recōpenſas mellea felle graui

P. S; q tu inquit falſe opinionis ſup-
plicium iuis. id rebus iure imputare
n poſſis Nā ſi te binane nomen fortuitē

Hec phia oñdit Boetius
in pnti ēē ſœlicē ppter ml-
ta bona que adhuc poſſi-
det. ſcdo probat ſœlici-
tatē fortuitā nulli poſſe to-
taliter euenire Tercio p-
ſeconda ibi Quis eſt em

*Confuſat opi-
nionē fortuiti pe-
rimia ſi aliq-
quando pntiū po-
ſſent*

bat verā ſœlicitatē in bonis fortuitis nō cōſiſtere

Libër

tercia ibi At vt cognoscas Primo ponit phia q nō bz q̄rulari boetius de i/
fortunio cū adhuc abundet pluribus bonis. z illa bona phia enumerat. scō

nomē felicitatis mouet q̄plimis mari

misq̄abundes mecū reputes. licet Igi

tur si qd in omī fortunē tuē cēsu p̄ciosif

simū possidebas id tibi diuinitus ille

sum adhuc inuiolatumq̄ seruatur Po

terisne meliora queq̄ retinens de infor

tunio iure causari? Atq̄ viget incolu

mis illud p̄ciosissimū humani generis

dec^o Symachus focer. z quod vite p̄

cio nō segnis emerēs. vir tot^o ex sapia

ptutibusq̄ fact^o. suaz securus. tuis in

gemiscit iniurijs. Viuit vxor ingenio

modesta. pudiciē pudore p̄cellens. z

vt oēs ei^o dotes breuiter includaz. p̄i

sillis. viuit inq̄ tibi q̄ tū vitehui^o exo

sa spm̄ seruat Quoq̄ vno felicitatē mi

nui tuam vel ipsa p̄cesseri. tui deinde

rio lachrymis ac dolore tabescit Quid

dicam liberos p̄sulares: quoz iam vt

i id etatis pueris. vel paterni vel au

ti specimen elucet ingenij.

z ipsa exis exosa. i. tediosa hui^o vite tū tibi seruat spm̄. i. tū ipsa viuit pro/
pter te. in quo vno cōcedo tuā felicitatē minui q̄ vxor tua tabescit. i. tristat
lachrymis z dolore desiderio tui Quid dicā liberos tuos p̄sulares quoz spe
cimen. id est similitudo ingenij paterni. i. tui vel auiti id ē auī ipoz. scz Sy/
machi qui fuit auus ex parte matris elucet. vt in id etatis pueris. q. di. liberi
tui sunt similes patri z auo ipoz in prudētia inq̄atuz etas permittit
¶ Morandū sicut inferius pbabitur q̄ in rebus fortuitis nō p̄t p̄sistere vera

Secūdo

112

foelicitas q̄ illi q̄ adoptōe taliz̄ rez̄ foelices se existimabāt. z̄ ex amissioe ea
rū infœlicites. falsa opinioe decipiebātur. z̄ licet in opinioe eoz̄ sic eēt. nō tñ
erat in re. ideo dicit phia ad Boetium quod tu falsę opinionis supplicii lu/
is id rebus imputare nō potes ¶ Nota supplicii falsę opinionis est i ai
mo nō in re. vñ Seneca. xviij. epistola Multis parasse diuitias nō fuit finis
miseriay. sed mutatio diuitiay. nec hoc miror. nō em̄ in rebus est vitiū. sed i
animo. sepius em̄ opinioe q̄ re laboramus. ergo infortunium Boetij non
erat imputandum rebus. quibus nō erat. sed imputanduz̄ fuit sue falsę opinio/
ni ¶ Nota q̄ phia ostendit p̄ntem foelicitatē in tribus cōsistere. scz̄ in ami
cis. in vxore pudica. z̄ filioz̄ suoz̄ prudentia Primo em̄ ad foelicitatē requi/
rūtur amici. nam amicus ē p̄ciosissimū genus diuitiay. ex octaua p̄sa huius
secūdi. z̄ Arist. ix. Ethicor̄ Nemo eligit viuere sine amicis habēs reliqua bo
na. z̄ Tullii in li. de alicia Qui amicitia tollit de mūdo solē tollere vi
detur Et Seneca in de remedijs fortuitoꝝ Nil est pelius q̄ amicos nō ha
bere. si amicu perdidisti aliū quere. z̄ ibi eū queras vbi inuenies. quere inter
artes liberales. inter recta z̄ honesta officia. quere in laboribus. ad mensam
ista res nō queritur ¶ Secundo requiritur ad foelicitatem politicay vxor pu
dica. quę rara est Unde Seneca in de reme. fortui. Multę inter p̄bas mat̄i
montalis ordinis. coeperunt eē exempla meretriculay. q̄ multas ex iugib⁹
optimis pessimas videmus. ex diligentissimis dissolutissimas. ex liberalissi
mis rapacissimas. Etiā si bonā vxorē habuisti nō potes affirmare eam esse
p̄mansurā in illo p̄posito. nihil tā mobile. nihil tam vagū. q̄ fœminay vo/
luntas Tercio requiritur ad foelicitatē politicā proles. q̄ s̄m Arist. i. Eth
icor̄. Nō omnino foelix est qui specie turpis est aut solitarius aut. ple. carens.
¶ Nota s̄m ¶ Ugnitioe specimē est pulchritudo vel s̄ilitudo. vel signum. vel
imago. vel noticia vel experimentū vel bonuz̄ operis documentū. sed in pro/
posito accipitur pro similitudine Item scdm̄ eundē auctus. ta. tum. id est ab
quo habitus vel possessus vel ad ipsum p̄tinens. z̄ ponitur quādoq̄ pro an
(tiquo

post q̄ deo
secundum
foelicitatem
magis
no oia
no a nam
ganphus
pump
Cum igitur p̄cipua sit mortalib⁹ vi
tę cura retinēdo te si tua bona cōscas
felicem. cui sup̄petūt etiam nūc quę vi
ta hēo dubitat eē chariora. Quare sic/
ca iā lachrymas nōdū ē ad vñū omnis
erosa fortūa. Nec tibi numium valida
tempestas incubuit qm̄ tenaces herēt
ancorę. quę nec presentis solamen nec
futuri spem temporis abesse patiātur

Hic philosophia
ex dictis consolatur Boe
tium dicens Ex quo hoi/
bus est p̄cipua cura. id ē
maxima cura retinēde vi
tę. id est saluādę vitę. ¶ Te
foelicem si cognoscas tua
bona. cui etiam nunc sup/
petunt id est abundant ca
lia bona. quia nemo dubi
tat esse chariora ipsa vita
Quare iam sicca lachry/
mas z̄ noli flere. nōdū ei
omnis fortuna est tibi q̄o

Libe

sa. i. aduersa ad vñū. i. oīno nec tibi incubuit. i. instetit tēpestas aduersitatis
nūmū valida. qm̄ tenaces ancore. i. amici inseparabiles herent. i. firmiter ma/
nent. que scz ancore nō patiūtur tibi ēē solamen pñtis tps. nec spē futuri tē/
poris Et dicit Boetius p/

*For vultis
non vultis
tam extenua
asti dicit Boetius*
B. Ethereant inq̄ p̄cor. Illis nanq̄
manentibus vtcūq̄ seres habeāt: ena
tabim⁹ Sz quātū ornamētis dec⁹ no
stris decesserit vides. **P.** Et illa. Pro
mouimus inquit aliquātuz. si te non/
duz totius tue fortis piget. Sed deliti
as tuas ferre nō possum: qui abesse ali
quid tue beatitudini tam luctuosus at
qz anxius cōqueraris

Boetius
anxius queraris aliquid abesse tue beatitudini. i. tue felicitati ¶ Hora q̄
sicut mors est oīm amarissima. qz oīa abscindit. oīa deuorat. z qz aliqui iu/
dicant se nō timere mortem. z tñ timēt fm̄ Senecā in. de reme. for. Sic vita ē
oīm dulcissima. oīa em̄ appetunt eē z vīvere. ideo vñūq̄q̄ naturaliter nīcīt
ad saluādum vitā. q̄ nihil est charius Si ergo Boetius possedit bona q̄ cha
riora sunt vita nō debuit se estimare miser. sed magis felice ¶ Hora q̄ phia
amicos appellat ancores Sicut em̄ tēpestare incubente p̄ ancorā nauis re/
tinetur z a periclitatione saluat. sic imminēte aduersitate fortune hō fidelib⁹
amicis ne succumbat infortunio s̄leuat. fideles em̄ amici retinent hoīez ipe/
tu fortune agitatū ne totaliter deiciat a sua stabilitate ¶ Hora fm̄ Uguī/
tionē suppetere. i. sūministrare vel sup̄abundare. sed pigere est pigz esse vel pe
(nitere vel grauare vel offendere.)

Boetius
Quis est em̄ tam p̄positē felicitatis vt
non aliqua ex parte cum status sui qua
litate rixetur? Anxia em̄ res ē humano
rum p̄dicio bonoz: z que vel nunq̄ to
ta proueniat vel nunquā p̄petua subsi
stat Huic census exuberat. sz ē pudori
degener sanguis. Hūc nobilitas notū
mortales Prīmo dicit Quis est hō tā compositē felicitatis? i. taz copiose foz

¶ Hic phia pbat felici/
tate nulli posse totaliter e
uenire. scdo ondit q̄ quan
to aliquis ē felicior tanto
leniori aduersitate proster
nitur. Tercio cōcludit ex
his felicitatez fortuitam
amarā eē z miserā. Quar
to inuehitur cōtra homi/
nes. scda ibi. Adde q̄ feli
cissimi. tertia ibi. q̄ multz
quarta ibi. Quid igitur o

facit. sed angustia rei familiaris inclu-
sus. eē mallet ^{ignotus} Ille vtroq; circū-
fluus. vitā celibē deflet Ille nuptiis fe-
lix. orbus liberis. alieno celsū nutrit he-
redi Alius pleletatus. filij filieye deli-
ctis mgt⁹ illachrymat. Idcirco nemo
facile cum fortune sue conditione pcor-
dat Inest enī singulis quod inexpl⁹ ig-
nozet. expertus exhorreat.

lix vt nō rixetur. i. discordz
ex aliq pte cū qualitate. i.
cū dispōe sui status. i. sue
fortune. q. d. null⁹ ē ita fce-
lix. qz pditio. i. status hūa-
noz bonoz ē anxia res. i.
misera. q nūquā hōi tota
pueniat vel nunq; ppetua
subsistat Tūc declarat q
nō tota pueniat hōi. qz hu-
ic. i. alicui hōi exuberat cē-
sus. i. abundat pecunia. sed
aliud sibi deficit. qz dege-
ner sanguis. i. īgilitas ē
sibi pudori. hūcāt. i. aliū
hōiem nobilitas facit no-

tū. sed ipe inclusus angustia rei familiaris. i. paupertatis. mallet. i. magis vellz
eē ignotus Ille. i. alter hō circūfluus. i. circūdatus vtroq; i. tā diuitijs qz no-
bilitate. ipe deflet celibē vitā. i. castā vitā. qz nō pōt forsan ducere vxorē. Ille
i. alter foelix nuptiis. scz hūdo vxorē orbus. i. carens liberis. i. pueris ipe nu-
trit. i. congregat. censuz heredi alieno Alius āt letatus ple ipe mœstus illa-
chrymat. i. ingemiscit delictis. i. p criminibus filij vel filie sue Idcirco nemo
facile pcor dat cū pditione sue fortune Inest enī singulis hōib⁹ aliqd qd ipe
inexpl⁹ tus ignoret vel expertus ipm exhorreat. z sic rixatur cū q̄litate sui status
¶ Nota q nō est hō tā foelix quin inueniat aliquā pditionē in se quā vellet
nō habere. ppter qd misera ē pditio humanoz bonoz. qz nūq; hōi tota proue-
nit. qz aliqd oīa p̄uenire pōt. sz oīa hūc nō pōt Et elicif vna rō ex lrā Illi cō-
ditio hūanoz bonoz nō tota puenit cui su⁹ status in aliquo displiceat. sz nul-
lus inuenitur tā foelix cui status su⁹ nō displiceat in aliq sicut declarat in lrā
§ 2ē ¶ Itē sanguis seruilis pditionis dē degener. qz hōies naturaliter li-
beri sunt. sz p seruitutē degenerāt a natura ¶ Nota vitā castā dē vitā celebs
quasi celestis. qz in carne viuere p̄ter carnē ē vitā celestis z angelica ¶ No-
ta fm Uguitionē illachrymari est intus lachrymari vel cū dolore lachryma-
ri z est deponētis generis. licet fm antiquos inueniat neutrius gñis. z sic bo-
etiys ponit hic in neutro gñe. cū dē mœstus illachrymat

¶ Adeo q felicissimi cuiusq; delicatissi-
mus sensus ē. z nisi ad nutū cūcta sup-
petāt. oīs aduersitatis insolens mini-
mis quibusq; p̄sternit. Adeo perigua
sunt q fortunatissimis b̄titudinis sum-
ppetāt. i. abundēt. ipse erit insolens. i. ipatiens. oīs aduersitatis z p̄sternitur
a sua foelicitate. quib⁹ minimis aduersitatib⁹ adeo perigua sunt. i. valde exi-

¶ Hic phia oñdit phia q pati p̄p̄t
hō mag⁹ foelix leuiori ad-
uersitate p̄sternit. cū h cō-
pando Boetius ad alios
z dē Adeo p̄dictis q felus
cuiuslibz hōis foelicitissimi
.i. fortunatissimi ē delica-
tissimus. i. ipatiensissim⁹
nisi ad nutū suū cūcta sup-
petāt. i. abundēt. ipse erit insolens. i. ipatiens. oīs aduersitatis z p̄sternitur
a sua foelicitate. quib⁹ minimis aduersitatib⁹ adeo perigua sunt. i. valde exi-

Liber

ma detrahunt. Quam multos ee piectas
q se se celo primos arbitrent. si de for-
tune tu reliquijs psais minima ptin-
gat. Nicipse locus que tu exilium vo-
cas incolentibus patria est. Adeo nihil
est miser nisi cum putes. Contra q bta
sors ois est eqnimitate tolerant. Quis
e ille tam felix. q cum dederit impatien-
ti man. statū suū mutare non optet.

gua. sūt. q̄ fortunatissimis
detrāhunt. i. auferūt sum
mā. i. p̄fectionē beatitū
dinis. ¶ boeti q̄mūlos
esse pietas. i. opinaris q̄ se
se arbitrentur p̄mos esse
c̄lo. i. deo. si eis relingeret
minima ps de reliquis. i.
de particulis tue fortune.
hic locus quē tu vocas ex
illū est patria incolentib⁹.
i. hīrantibus. ita eoz iudi
cio spectat ad sollicitatem
vniuersaliter ergo de re/
bus fortune p̄cludit. ad o
nihil est miser nisi euz tu
putes. i. nisi ex reputatiōe

animi tui estimes. ⁊ contra. l. per cōtrariuz. oīs sors est beata equanimitate
id est patientia animi tolerantis. Quis est ille tãz foelix qui cũ dederit man⁹
impatiente. id est cũ fuerit factus impatiens. quin ipse non opret mutare sta-
tum suū. quasi diceret nullis tã foelix ¶ Nota q̄ forsan aliquis diceret nul-
li hominū placet status suus si deest sibi magnū fortunū. sed defectus modi-
ci boni non impedit cōplacētia status quā homo totaliter sit foelix. hoc ex-
cludit phia dicens Quanto aliquis est foelicioz. tanto est delicatioz. ⁊ quan-
to est delicatioz. tantomagis grauatur ex defectu modici boni. ⁊ sic foeliciſ-
simis detrahitur p̄mentū beatitudinis ¶ Notandum q̄ vna ⁊ eadez res
quā vnus iudicat spectare ad miserā. aliū iudicat spectare ad foelicitatem
ergo dicit philosophia. locus quē tu eriliū vocas incolentibus est patria
¶ Notandum quātumcūqz hō sit abundans rebus fortuitis si aliquid di-
splicet sibi in statu suo ipse optat statū suū mutari cōmendando statū alte-
rius. vnde miles emeritus laudat statū mercatoris. ecōtra mercator expet-
pericula marina laudat militiam Similiter legisperiti laudant agricolas. ⁊
agricolę vrbānos Similiter exemplū p̄z in Boetio de scholarīū disciplina
de filio inſtantię qui habēs displicētia vnius status semp̄ aliū ⁊ aliū affū-
pfit ¶ Nota q̄ dicit nihil est miser nisi cũ putes. vnde d̄r. Seneca. ix. epla
Sifer est qui se beatiū nō iudicat. licet mundo iperet nō est beatus qui se be-
atum nō esse putat

Quā multis amaritudinib⁹ huma-
nē felicitatis dulcedo resp̃sa ē. Quē sic
tiā fruēti iūcūda eē videatur. n̄ quo
min⁹ cū velit abeat. retineri non possit
Liquet igitur q̄z sit mortaliū rerū mi-

Cicēphā ostendit for-
tuita felicitatē esse ama-
ram ⁊ miserā dicens. quāz
multis amaritudinibꝫ dul-
cedo humane felicitatē ē
respersa. id est p̄mixta que
etiā si videatur iucunda
homini fruēti. tamē non

Becūdo?

sera beatitudo .quenec apud equanī/
mos ppetua perdurat. nec anxios tota
delectat.

q̄ nec ppetua perdurat ap̄d equānimos. id ē constātes vel patientes nec ipsa
tota. id ē simul delectat anxios id est miseros ¶ Nota q̄ foelicitas ⁊ dulcedo
humana nō ē sine amaritudine. q̄ dicit b̄t̄s Bernard⁹. Nūquā in honore si
ne labore. nūq̄ in platione sine tribulatione. nūq̄ in sublimitate sine va/
nitate quis esse p̄t Irē Alanus in anteclaudiano dicit. Sed nihil inuenio
quod in omni parte beate uiuat. quin multas nobis deferre querelas Possit.

si nostrā velit accusare mineriā

Quid igitur o mortales extra petitis
ītra vos posita fclicitatē error vos īsci
ciaq̄ pfundit Ostendā breuiter tibi sū
mecardine fclicitatis Est ne aliquid ti
bi teipso p̄ciosius? nihil inquires. Igi
tur si tui cōpos fueris possidebis qd̄/
nec tu amittere vnq̄s velis. nec fortuna
possit auferre

amittere velis. scz delectationē in opatione perfectę virtutis. nec fortūa po/
terit tibi auferre ¶ Nota q̄ duplex est b̄tudo pfecta ⁊ imperfecta. pfecta bea
tudo habetur post hāc vitā ⁊ est vita eterna d̄ qua loquitur b̄t̄s Ioan. di.
Hec est vita eterna vt cognoscāt te solū v̄x deū ⁊ quē misisti iesuz ch̄ristuz
Alia ē beatitudo imperfecta quę p̄t esse in p̄nti vita. quā p̄i posuerunt p̄siste/
re in opatione optime virtutis Un̄ radix talis b̄titudinis est tranquillitas
aī ex moderatione ⁊ sedatione passionū p̄ habitū p̄tutis p̄ talē aūt trāquil/
litatē hō efficitur sui cōpos vt nō deiciatur passionib⁹. ista ā tranquillitas
nō est quęrenda in rebus exteriorib⁹. sed solū h̄z esse in aīo hōis. de q̄ b̄titudi
ne ⁊ trāquillicate hic loq̄tur p̄h̄a dicens Quid igit o mortales ⁊c Et Se
neca. loquēs de eadē fclicitate. ix. eplā d̄t Summū bonū extrinsecus instru
mēta nō querit. domi colitur. ex se totū est. incipit fortune esse subiectū. si quā
partē sui foris querit Irē Seneca. xxiij. eplā d̄t Fclicitatis auditas tuta ē
q̄ si aut vnde pueniat queris. ex bona p̄scientia. ex honestis p̄silijs. ex rectis ac
tionibus. ex p̄ceptis fortuitoꝝ Et. xxi. eplā dicit Illud bonū est quęrdūm
qd̄ nō fiat de die in diē peius. qd̄ est hoc anim⁹? s̄z hic rectus. bon⁹ magnus.
quid aliud voces hunc aīm q̄s deū in corpore hūano hospitatū Et. xli. eplā
d̄t Lauda bonū in hōie qd̄ eripi nō p̄t quod est p̄pius hōis. queris quid sit
illud? animus ⁊ rō pfecta. rationale nāq̄ aīal est homo

p̄t retineri. quo minus pro
vt. hō habeat eā cuz velit.
id ē non potest retineri ad
voluntatē hōis. ⁊ liquet. i.
manifestū est q̄miserā sit
beatitudo rerū mortaliūz

Dic p̄h̄a inuehit con
tra hoies ⁊ dicit sic mor
tales quare petitis .i. q̄ri/
tis extra. i. in rebus exteri
oribus foelicitatē positam
intra vos. error ⁊ inficia.
id est ignorantia cōfundit
vos ostendam tibi breuiter
cardinē. i. radicē summe fce
licitatis. est ne aliqd̄ tibi
p̄ciosius teipso: nihil inq̄/
es. si igitur fueris compos
tui p̄ tranquillitatē aī tui
tu possidebis qd̄ nunquaz

*Immo h̄z p̄a
nōs hominū
opiniones q̄s
qui foelicitatē
p̄tutis in pa. sol.
tūm respicit*

Liber

¶ Hic phia pbat verā felicitatē nō posse p̄sistere in rebus fortuitis tribus
rōibz. scđaz ponit ibi. Ad hęc. terciā ibi. Et qm̄ p̄ia rō talis ē. In illo non
p̄sistit felicitas hoīs qđ p̄t auferri ab hoīe. sz bona fortune sunt hmōi. ^{sz} ḡ zē

Atq; vt cognoscas i his fortuitis reb⁹

brūtudinē p̄stare non posse. sic collige.

Si brūtudo est summū naturę bonum

ratione degentis: nec est summuz bonū

quod eripi vllō modo p̄t. qm̄ p̄cellit

id qđ nequeat auferri. manifestū ē quā

ad beatitudinem percipiendā fortune

instabilitas aspirare non possit

illud bonū qđ nequeat. i. nō pōt auferri. hoc p̄cellit. id ē meli⁹ ē. eo qđ aufer/
ri pōt. ex quo manifestū est qđ instabilitas fortune nō possit aspirare. i. accede
re ad brūtudinē accipiendā. ¶ Nota qđ brūtudo est summū bonū. qđ in terciā
huius secūda p̄osa dīr qđ brūtudo ē status p̄fectus aggregatione oīm bonoz
z brūtudo est summū bonū naturę degentis. i. viuētis rōe. i. naturę rōnalis.
sicut hoīs. qđ hoīm genus viuūt arte z rōne. ex phēnio methaphisice Nullū
em̄ alioz aialiu⁹ est felix. ex. x. Ethicoz. Bruta em̄ animātia nō felicitat/
bit. p̄mo Ethico. Et talis brūtudo nō p̄sistit in bonis exterioribus. sz i ac
tu sapie. qđ dīr Arist. in li. politicoz. Testis ē mihi de⁹ qđ in bonis exterioribz
nō p̄sistit summū bonū Et idē in eisdē Nos sum⁹ felices z dīj. dīj autē n̄ sūt
felices bonis exterioribz. ḡ nec hoīs. ¶ Nota licet in bonis exterioribz for
tuitis nō consistat felicitas formaliter z cēntialiter. tñ felicitas p̄sistit i eis
organice. qđ deseruiūt ad felicitatē verā. sine em̄ rebus exterioribus quaruz
fortuna dīa est nō p̄tingit eē felice sp̄ organice. ex li. de bona fortuna. z ex.
x. ethicoz. Opus est exteriori p̄speritate omni enti Natura em̄ per se nō est
sufficiens ad speculandū. sed oz cibū potū z reliquū famulatū p̄existere.

¶ Ad hęc. quē caduca ista felicitas ve

bit. vel sciteam. vel nescit esse mutabi

lem. Si nescit. quēnam beata fors

esse potest ignofātie cecitate: Si scit.

metuat necē ē. ne amittat quod amitti

lā sic Ad hęc sz p̄dicta addam sz aliam rationem homo quēnam velipit. id est

Hic phia ponit scđaz rō /
nem qđ talis ē Ille qđ felix
ē fortuita felicitate aut sit
eam mutabile esse aut ne /
scit. si nescit est ignorans. z
p̄ p̄is est infelix. Si scit
eē mutabile necē est qđ ti /
meat ne eā amittat. cui at
ineff cōtinuus timor foe /
lix eē nō pōt. Unde dicit i

Secūdo

ducit ista caduca. i. fortuita felicitas. vel scit eam esse mutabile vel nescit. si nescit que nā fors beata. i. q. felicitas brā p̄t esse cecitate ignorantie. q. d. nē la Si scit eā esse mutabile. necē est vt metuat ne amittat illud qd nō dubi-

posse non dubitat ^{ideo} Quare cōtinuus ti-
mor non sinit esse felice ^{Beato} An vel si amise-
rit. negligendū putat ^{forma} Sic quoq; per/
exile bonum est. quod equo animo fera-
tur amissum ^{gomo}

ratur equo aīo. i. equali aīo. sicut p̄seruatū z p̄ consequēs illud nō est sūmūz bonū ¶ Nota ex tercio huius p̄sa. ix. vera z p̄fecta felicitas facit hoīes po- tentē. reuerēdum celebrē. z letū. ergo vera felicitas excludit timorē. z p̄ p̄ns p̄tinuus timor qui excludit leticiā nō sinit eē felice. vñ Seneca. ix. ep̄la 31. le beatissimus ē z securus sui possessor q. crastinū diē sine sollicitudine expe- ctat ¶ Itē nota ex quo felicitas cōsistit in speculatione dei z substantiarūz sepa- ta z ipsa excludit cecitate ignorantie. in qua ignorantia felicitas eē n̄ p̄t

^{p̄p̄o/lo/ra/ia q̄uo/lo} ¶ Et qm̄ tu idem es cui p̄suasum atq;
insitū p̄ multis d̄mōstrationibus scio.
mentes hoīm nullo mō esse mortales.
Lūq; claz sit fortuita felicitatē corp̄is
morte finiri. dubitari nequit si hec as-
ferre b̄titudinē p̄t. quin omne mortali
um gen⁹ in miseriā sine labat ¶ Si ml-
tos scimus b̄titudinis fructū nō mor-
te solū. v̄ez etiā dolorib; supplicij; q; q̄
fuisse. quonā mō p̄ns vita facere beatos
p̄t que miseros transacta nō efficit.

ri morte hoīs nequit id ē nō p̄t dnb̄itari si hec fortuita felicitas p̄t asserre. i. dare b̄titudinē quin om̄e genus mortaliū. i. hoīm labat in miseriā in fine mortis Sed si scimus multos scz scōs quē fuisse fructū beatitudinis nō solū morte. v̄ez etiā dolorib; z sup̄plicij; quonā mō. i. per quē modū p̄ns vita sp̄

111
tat posse amitti. q̄re cōti-
nuus timor nō sinit ip̄suz
esse felice Et forsan dice-
res hō nō timet amissioez
fortūz. quia nō curat vtz
eā amittat vel nō. hoc ex-
cludēs p̄p̄ia d̄t. si amiserit
bonū fortuitū z putat il-
lud negligendū. i. nō curā-
duz. tunc illud bonūz erit
valde exile qd amissūz fe-

¶ Hic p̄p̄ia ponit terciā
rōem quē talis ē Si bea-
tudo p̄sisteret in reb; for-
tuitis. cū bona fortuita fi-
niūtur morte hoīs. sequit̄
q. oīs hō in morte fierz mi-
ser. qd nō est v̄ez. qz multi
per mortem cōsequuti sūt
felicitatē. sicut martyres.
z alij sc̄i qui p̄p̄si sunt
maxima tormēta vt con-
sequeretur b̄titudinē in aī-
ma Dicit ergo sic in l̄rā
Quonā tu idē es hō cui
ego scio eē persuasum per/
multis. i. valde multis de/
monstrationibus. mentes
id ē aīas hoīm nullo mo-
do eē mortales z cū sit cla-
rū. i. manifestū fortuitam
felicitatē finiri. i. termiā

Liber

Hic incipit quartū metrū huius scōi qđ dicitur metrū anacreonticū ab inuen-
tore. iā bicuz a pede p̄domināte. dicitur a numero pedū. catalecticū. .qz deest

Uisquis volet perennem

Stabilis q̄: nec sonoz

Et fluctibus minantem.

Montis cacumen alti.

Et proferens auster

Heptandrium solute

o dano e vicia for
Eucienso periculo sam

Sortem teotls amight
Moultit omu manen

Fluctuans ille viuet catulle.

na syllaba ad ꝑlemctū
metri. Huic metro adiun-
git metrum fereqratū sic di-
ctū ab inuētoze de quo su-
perius dictū est. In hoc er-
go metro ꝑhīa cōmenda-
vitā mediocrē ꝑ tale me-
taphorā. Edificiū ꝑstru-
ctū in loco nimis alto ꝑ-
getur tēpestatibus vctōꝑ
ꝑ fundatū in loco arenoso
defluit. sꝑ fundatū in loco
humili ꝑ saxoso vtrūqꝑ vi-
tat in cōmodū. sic vita ꝑis
nimīū eleuata ꝑspertat
vel nimīū dep̄ssa aduersita-
te frequēter euctū inopina-
to calamitatibꝑ ꝑfluit. me-
diocris at̄ secūra manet
Dicit igit̄ in lra. Quisquis
hoc curatꝑ vōlet ponere se
de perennem. id ē firmam
mansioneꝑ. ꝑ ipse stabilis
eristens nec vultū sterni. id
est deici non voluit fluctibus
euri illius venti. ꝑ quidā
curat ꝑspere pontu ꝑ mi-
nante fluctibus. id ē mare
in moris. ꝑ vites arenas bi-

Secūdo.

118

bulas. i. siccas. ¶ Tunc assignat causas quare debeat vitari in edificādo ca-
cumen alti montis. quia illud scz cacumen alti montis vget id est manifestat

in pulvis simili
Certus figere saxo.

certus quod certum est
Quamuis tonet ruinis

quoniam tonet
Miscens equoz aventus.

miscens quod miscet
Tu conditus quieti

conditus quod conditus est
Edixit robore valli

edixit quod edixit
Duces serenus equum.

duces quod duces
Ridens etheris iras

li saxo. i. de pso lapide quāvis ventus miscens equoz a. i. voluens maria tonz
.i. sequat ruinis. i. statibus ruinosis. tu foelix pditus robore. i. firmitate quie/
ti valli id ē munitionis. z tu serenus. i. tranquillus. duces. i. ages. equū. i. vitaz
tuā ridens. i. deridens z pro nihilo hīs iras. i. psequutiones etheris. i. aure vl
venti sequentis ¶ Nota q ois virtus supfluitate corrūpitur. cū virtus cōsi/
stat in medio Est em virtus hīcus electiūus in medietate p̄sistens recta rōe
determinatus. iō ois supfluitas tanq̄ vitiosa vitāda est Phia ergo docet vi/
tare supfluas p̄sp̄ritatē quā designat p cacumen alti montis. q̄ prosperitas
plerūq̄ impugnatur invidia z potētia magnatū que per ventū impellente
designat Docet etiā vitare nimā paupertatem quā designat bibula arena. q̄
paupertas recusat ferre indigentia nccario z que per pondus pendulū desig/
natur Indigentia em grauāt hoīem ad modū pendulū pōderis ¶ Nota secu/
ritas fm Tullii in rhetorica sua Est virtus incōmoditates imminētes. z i/
choate rei affines nō formidans. que securitas maxime appetenda est: Prop/
ter qd phia docet appetere vitā mediocrē que reddit hoīem securū. scōm illō
poeticū Medio tutissimus ibis. z Catho Tuta magē ē puppis modico q̄
flumine fertur Quā vitā mediocrē designat p humile saxū in quo edificium
impetu venti nō deijcitur. nec inundationibus tanquā bibula harena dissol/
uitur ¶ Nota q duplex est paupertas. voluntaria z leta alia inuoluntaria
z tristis Prā paup̄tas ē appetenda. scōda fugienda De prima loquitur Se/
neca in epla Honesta res ē leta paupertas. paup̄tas em expedita secura est.
Et. xvij. epla O lucille incipe cū paupertate habere cōmercium. aude prem/
nere opes. nemo alius est deo dignus q̄ qui opes p̄tempserit. Secūda paup̄/
tas scz inuoluntaria z tristis fugienda est. quia mortalis est. z ratione tristi/
cie stupefacit z corrumpit naturam

¶ Prosa quinta libri secundi.

**Ed. qm rōnuz iam in temearū
fomenta descendunt paulo va**

auster proteruus. i. vctus
impetuosus. ¶ Tunc al/
signat cām quare debeant
vitari arene. quia he arene
solutz. i. disuncte per siccā/
tatē recusant ferre. i. nolūt
portare pendulū pondus
.i. labile pondus Tu ḡ si
giens periculosam sortem
id ē euentū amoenę sedis.
id ē māisionis z certus exi/
stes memento figere. i. sta/
bilire domū tuā in humi/
li saxo. i. de pso lapide quāvis ventus miscens equoz a. i. voluens maria tonz
.i. sequat ruinis. i. statibus ruinosis. tu foelix pditus robore. i. firmitate quie/
ti valli id ē munitionis. z tu serenus. i. tranquillus. duces. i. ages. equū. i. vitaz
tuā ridens. i. deridens z pro nihilo hīs iras. i. psequutiones etheris. i. aure vl
venti sequentis ¶ Nota q ois virtus supfluitate corrūpitur. cū virtus cōsi/
stat in medio Est em virtus hīcus electiūus in medietate p̄sistens recta rōe
determinatus. iō ois supfluitas tanq̄ vitiosa vitāda est Phia ergo docet vi/
tare supfluas p̄sp̄ritatē quā designat p cacumen alti montis. q̄ prosperitas
plerūq̄ impugnatur invidia z potētia magnatū que per ventū impellente
designat Docet etiā vitare nimā paupertatem quā designat bibula arena. q̄
paupertas recusat ferre indigentia nccario z que per pondus pendulū desig/
natur Indigentia em grauāt hoīem ad modū pendulū pōderis ¶ Nota secu/
ritas fm Tullii in rhetorica sua Est virtus incōmoditates imminētes. z i/
choate rei affines nō formidans. que securitas maxime appetenda est: Prop/
ter qd phia docet appetere vitā mediocrē que reddit hoīem securū. scōm illō
poeticū Medio tutissimus ibis. z Catho Tuta magē ē puppis modico q̄
flumine fertur Quā vitā mediocrē designat p humile saxū in quo edificium
impetu venti nō deijcitur. nec inundationibus tanquā bibula harena dissol/
uitur ¶ Nota q duplex est paupertas. voluntaria z leta alia inuoluntaria
z tristis Prā paup̄tas ē appetenda. scōda fugienda De prima loquitur Se/
neca in epla Honesta res ē leta paupertas. paup̄tas em expedita secura est.
Et. xvij. epla O lucille incipe cū paupertate habere cōmercium. aude prem/
nere opes. nemo alius est deo dignus q̄ qui opes p̄tempserit. Secūda paup̄/
tas scz inuoluntaria z tristis fugienda est. quia mortalis est. z ratione tristi/
cie stupefacit z corrumpit naturam

¶ Hic incipit quita p̄sa
huius secūdi. in qua phia
ponit remedia magis mo/
uentia Boetii ad ondiūm
q̄ bona fortune sunt con/
temnenda z minus esse do

Liber

lendu de amissione eoz. Ista at remedia sunt rones
^{fortitudo bonorum et malorum}
 lidioribus vtendum puto Age em si iaz
 caduca z momentaria fortune dona n
^{fortitudo bonorum}
 essent Quid in eis est quod aut vestruz
^{ratio rationis}
 vnqz fieri queat aut no perspectu consi
^{quinta}
 deratur qz vilescat:

tere qd no potest ee suu z qd in se p sideratu est vile. sz oia bona fortuita sunt
 hmoi. qz sunt mutabilia. io no pnt esse ppria hois z in se p siderata vilescut. q
 zc. vii. dr in lra Qm fometa. i. medicameta mea z ronu vtdu paulati desce
 dnt ia i te puto ee validioribz roibz. i. magis mouetibz. Age e aduerbiu hortadi
 si em dona fortune no eent caduca. i. casualia z momentaria. i. transitoria ad mo
 du mometi. quid e in eis quod vnqua queat fieri vrm aut p spectu z in se con
 sideratu no vilescat. q. d. nihil. ¶ Nota q bona fortune sunt caduca z transi
 toria. qz dr Seneca. lxxvi. epla Dia bona fortune nobis accidunt sed no ad
 herent. et si abducator sine vlla nri lachz ymatione discedut. ex q prz si muta
 bilia sz q n sz. ppa bona hois. qz fm eude Sene. Nihil ppriu dicas qd mu
 tari pt. ¶ Nota quod bona fortune in se considerata vilescunt. qz dr Joan.
 Crisost. Bona fortune in seipsis veterascunt z psumuntur aut ab extraneis
 dolo vel violentia vel calumnia diripiuntur.

¶ Diuitie vel vira vel sui natura p
 ciose sunt. Quid eaz potius. aux ne an
 vis congesta pecunie. Atqui hec effun
 dendo magis qz coaceruando melius
 nitent Siquide auaricia semper odio
^{fortitudo bonorum}
 sos. claros largitas facit ¶ Si manere
^{alibi dicitur}
 apud quenqua non pt. quod transler
^{fortitudo bonorum}
 tur in alterz. tunc est pciosa pecunia cu
^{fortitudo bonorum}
 translata in alios largiendi vsu. desi
 nit possideri

probat diuitias no multu esse appetendas. secunda ibi At eade Prima ro
 talis est. Illa no sunt multu appetenda que nec ex sui natura. nec ex natura

supte ex conditionibz pri
 culariuz bonoz fortune.
 sz diuitiaz bonoz. pntu
 z glorie. Et prio ostendit
 hoc de diuitijs. qz no sunt
 magnope appetede pone
 do vna roem generalez re
 spiciente oia bona fortune.
 Secundo ponit roes de di
 uitijs. ibi Diuitie Primo
 intendit tale roem Nullus
 magnope debz illud appe

¶ Hic phia ponit rones
 de diuitijs in spali. qz no
 sunt magnope appetende.
 Scdo pbat hoc generali
 ter de diuitijs ibi Quid at
 Pria diuiditur in quinqz
 pres fm q quinqz sut gna
 diuitiaz q pbat no mltu
 ee appeteda. sz pecunia.
 gemme. possessiones. vestes
 z famuli Primo ondit p
 positu de pecunia. secundo
 de gemmis. ibi An gemo
 ru. tercio de possessionibus
 ibi An vos Quarto de ve
 stibus. ibi. Jam po Qui
 to de famulis. ibi. An ve
 ro Primo duabus ronibz

Principiu pba
 lionis e quod di
 uis neqz ppe
 neqz obnatu
 possidenda pba
 p pntu

Secūdo

utentis sunt p̄ciosā. diuitiē sunt huiusmodi. ergo et Dauid nota. q̄ nihil ap-
petitur nisi bonū et p̄ciosū. Minor declaratur. diuitiē nō sunt bonē ex sui na-
tura. quia nō faciunt bonū eū cui adueniunt. Nec sunt bonē ex parte utentis
quia nō in quātū cōseruātur. sic em̄ faciunt hōiem auari. nec in quātū di-
stribuūtur. quia sic relinquit hōiem. Dicit em̄ in lra diuitiē vel sunt p̄ciosē
sui natura aut natura vti utētiū eis. et quid eaz est potius. i. p̄ciosius an au-
rū aut vis cōgeste pecunie. i. cōgregatē. atqui p̄ certe. hē scz diuitiē nō sunt p̄-
ciosē cōseruādo eas. quia melius nitent effundendo. i. distribuendo eas q̄ co-
aceruando. i. retinendo eas. siq̄dez auaricia q̄ pecuniā coaceruat sp̄ facit ho-
mines odiosos. et largitas q̄ pecuniā effudit facit claros. i. honestos. Subdit
et si illud qd̄ transfertur in alios non p̄t manere apud quēq̄. tunc est p̄ciosā
pecunia. loquēdo hyeronice. cū ipsa vsu largiendi trāsata in alios desinit pos-
sideri. ¶ Notandū q̄ aliquid est bonū dupliciter. vel ex natura sui. vel ex na-
tura utentis. Illud d̄ bonū ex natura sui qd̄ a se vel in se hz vñ sit bonum
et cuiq̄q̄ aduenit facit ipsuz bonū sicut rō recta par et sītha. sed illud d̄ bonū
ex parte utentis. quo si aliquis puenienter utatur aliquid boni inde puenit.
¶ Nota sim bēn Bernhar. Solus error hōim facit q̄ auz et argentū repu-
tantur p̄ciosā. cū sint nisi terra rubea et alba. ¶ Nota q̄ Seneca. lxxviii. ep̄la
phans diuitias nō esse bonas sic arguit. Quod bonū est bonos facit. diuitiē
nō faciūt bonos. q̄ diuitiē bonē nō sunt. ¶ Itē illud qd̄ pōt ptingere p̄p̄-
tissimo et turpissimū bonū nō est. diuitiē at et lenoni et laurice ptingūt. q̄ bo-
nē nō sunt. Itē bonū ex malo nō fit. diuitiē aut sunt ex auaricia q̄ mala ē. q̄
(bonē non sunt

¶ At eadem si apud vnū quāta ē vbiq̄
gētū pgerat. ceteros sui inopes fecerit
Et vox q̄dem tota pariter multorū re-
plet auditū. Vestre vero diuitiē: nisi p̄
minutē in plures trāsire nō pnt. Qd̄ cū
factum est: pauperes necesse est faciant
quos relinquit. ¶ Dicitur agustas in-
opes diuitias quas nec hē totas plu-
ribus licet. et ad quēlibet siue ceterorū
paupertate non veniunt

¶ Hic ponit secūda rōez
que talis ē. Illa nō sūt ml̄
cū appetāda que a pluribz
nō pnt possideri. et nō tran-
seunt ad aliū sine paup̄ta-
te aliorū diuitiē sūt h̄moi.
ergo et Glā d̄ in lra. Si
eadē pecunia quāta est vi-
biq̄gentiū. i. apud oēs gē-
tes si illa pgeratur apud
vnū hōiem ipa facit cete-
ros hōies inopes sui. i. ca-
rentes et vna vox piter to-
ta. i. sit replet audituz mul-
torū. diuitiē aut nō possūt
transire in plures. nisi com-
minute. i. diuisē in partes.
qd̄ cū sc̄m est. s. q̄ cōmuni

et transeūt in alios. nec est vt illos faciāt paupes quos relinquit. Et tunc
exclamat p̄ra diuitias dicens. Dicitur supplē dico diuitias esse angustas. id
ē artas et inopes q̄s nō lz pluribz hē totas et q̄ nō veniūt ad quēlibz siue pau-
pertate ceterorū id ē aliorū hōim. ¶ Nota q̄ diuitiē nō veniunt ad quēlibet
siue alioz paupertate. vñ Seneca in de reme. fortui. Pecuniā perdidisti quam

Libe

ut hēs alius añ te p̄didit. p̄didisti pecuniā hēs vno p̄culo minus q̄ te felice
si cū illa auariciā p̄didisti Et idē. lxxviii. eplā dicit Diuitiē aīos inflāt. su/
pbiaz pariūt. inuidiā cōtrahūt. mentē alienant. timorē inducūt. insolentiam
faciūt. nihil aut aliud insolētia est q̄ spes falsē magnitudinis. q̄ diuitie bo/
(nē nō sunt.

^{fulgoris gēne} ^{atq̄}
An gemmaz fulgor oculos trahit. sed
si quid est in hoc splēdore p̄cipui gem/
maz est lux illa. nō hoīnū Quas quidē
mirari homines v̄hemēter admiroz

^{quē} ^{q̄}
Quid est enim carēs animē motu atq̄
conpage. quod animatē rationabiliq̄
nature pulchrum esse iure videatur?

^{q̄} ^{q̄}
Quē tameti cōditoris opera suisq̄ dis
tinctione postremē aliquid pulchritu
dinis trahunt. isra vestrā tamen ex
cellentiā collocatē. admirationem ve
strā nullo modo merebantur

mēbroz. q. d. qd̄ repit̄ in rebz inaiatis. qd̄ iure videat̄. i. videri deat̄ esse pul/
chrū rei aiare z rōnabili nature. q. d. nihil q̄ gēme tameti. p̄ q̄nis trahāt. id
ē recipiāt aliqd̄ postremē pulchritudinis opa. i. diligētia p̄ditoris z sui disti
ctione. i. specifica formatione. ipe tñ collocatē infra vram excellentiā. i. digira
tem nullo mō merebātur vraz admirationē. **¶** Nota q̄ nō ē glāndū de gē/
mis tanq̄ de p̄prio bono. qz dē Sen. xli. eplā Neō glari d̄z m̄i de suo. quid
em̄ ē stultius. q̄ in hoīe aliena laudare. qd̄ est eo demētius q̄ ea mirat̄ q̄ ad a
liū trāsseri p̄tinus p̄nt. Nō faciūt equū meliorē aurei freni. **¶** Nota q̄ q̄oru
plex est pulchritudo. Prima est aiāliuz rōnālū. Scda ē brutoz sēsilū. cer
cia plantaz vegetabilū. Quarta ē rez inaiataz. in quo ḡne gēme collocant̄.
p̄pter qd̄ dē phia Si gēme trahūt aliqd̄ postremē pulchritudinis. i. vtrūne
(pulchritudinis

^{q̄} ^{q̄}
An vos agroꝝ pulchritudo delectat?
B. Quid nī? Est ei pulcherrimi oper
pulchra portio Sic quodā sereni mā
r̄ facie gaudem? sic cēlū sidera luāz so
lemq̄ miramur. **P. Num te hoz ali**

Hic phia ondit q̄ gēme n̄
sunt appetēde tā q̄ p̄puz
bonū hoīs. intēdes talem
rōez Quicqd̄ bonitatis ē
p̄iositatis ē in gēmis. hoc
p̄sistit i luce z splēdore gē
maz. sed lux gēmaz. nō ē
p̄pui bonum hoīs. s̄ ē bo
nū ipaz gēmaz. q̄r Elū
dē in lra An fulgor gem/
maz trahit oculus hoīm.
sp̄ ad p̄cipiscēduz eas tā/
q̄ p̄pui bonū. s̄ si qd̄ ē p̄
cipui. i. p̄iositatis in hoc
splēdore. illa lux ē gēmaz
z nō hoīm. quas quidē gē/
mas v̄hemēter admiroz.
hoīs mirari. i. mirādo de
siderare tanq̄ bonū suum
Quid ē em̄ carens motu
aiatz p̄page. i. p̄iunctiōe

Hic phia idē de possessio
nibz sicut de onit agnis. et
intendit hāc s̄maz. Boni
tas agroꝝ vel p̄sistit i pul
chritudine eoz q̄ delectāt
aspectū. z talis pulchritu
do nō magis ē ipsius hoīs
q̄ pulchritudo floꝝ l̄stel

qđ attingit. Num audes alicuius tali
um splēdore glari. An vernis floribus
ip̄sedistingueris. aut tua in estiuos fruc
tus intumescit vbertas. Quid ianib
gaudijs raperis. Quid externa bona p
tuis āplexaris. Nunquam tua faci
et esse fortuna: q̄ a te natura rerū fecit
aliena. Terrarum quidem fruct⁹ ani
māriū pculdubio debentur alimētis
S; si qđ nature satis ē replere indigen
tiā velis. nihil ē qđ fortune affluentiaz
petas. Paucis ei mīnūq; nata p̄tenta
est. cui⁹ satietatē si sup̄fluis vigere vel
aut inuicūdu qđ ifuder⁹ fiet aut noxiū

talū tāq; tuo. q. d. nō. Nūquid tu distingueris. i. ornaris p̄nis florib; certe n̄
Nūquid tua vbertas. i. fertilitas intumescit: i. sup̄bit in estiuos fructus. i. p
estiuos fructus. q. d. nō. Quid raperis. i. circūdaris: inanib⁹ gaudijs. s. repu
tādo ista eē tua bona. Quid āplexaris externa bona p̄ tuis. q. d. frustra h̄ fa
cis. qz fortuna nūq; faciet eē tua q̄ nata rez a te fecit eē aliena Tūc d̄r phia
Nō nego qn ista tibi p̄nt eē vtilia. fructus em̄ terraz pculdubio debent ali
mētis aiantū. i. aialib; p̄ alimētis S; si velis replere indigentia nature. qđ
ē satis. i. ad sufficientiā nihil est. i. nō o; qz petas. i. desideres affluentia fortu
ne. s. ad dilatāduz z āpliandū agros. natura em̄ paucis p̄tenta ē. cui⁹ satieta
tē si velis vigere. i. cogere sup̄fluis cibis z potib; illud qđ infuderis vētri sup
fluū aut fiet inuicūduz. i. triste. aut fiet noxiū. i. piculosuz. ¶ Nota q̄ ex lra
p̄formari t̄lis rō Si illō qđ magis videt inesse nō inē. nec illō qđ min⁹. sed
magis videt q̄ hō d; glari de pulchritudine celi z stellaz. z nō d; qz nihil ho
rū est suū. ḡ minus d; glari de pulchritudine agroꝝ z aliaz possessionū No
ta q̄ natura nō est onerāda sup̄fluis. sed est alenda paucis. qz paucis cōtenta
est. vñ Seneca. xvi epla Si ad naturā vixeris nunq; eris paup. si ad opinio
nē nunquā eris diues Etiguū natura desiderat. Opinio vero immēsum Et
brūis Aug⁹ d̄r Sumenda sunt alimēta tanq; medicamēta Gregorius Dū
venter nūma satietate extendit aculeus libidinis suscitatur.

¶ Nota quod Aristoteles in quadā epistola ad Alexandrum dicit. Qui
transgreditur debitū modū in pleno z in vacuo nō poterit euadere furorem.
egritudinis z molestias infirmitatum. Qui ergo appetit viuere et domi/

laz. q̄ etiā delectat aspectū
hois. z tñ nihil ad hōiem
pulchritudo istoꝝ Et boi
tas agroꝝ p̄sistit in vtili
tate eoꝝ q̄ est ad sustenta
tionē hois. s; hēc possessio
agroꝝ. nō est multū appe
tēda vt sit āpla. qz natura
paucis ē p̄tenta. vñ d̄r in
lra An pulchritudo agro
rū delectat vos vt gaude
atis de ea tāq; de bono ve
stro Et d̄r Boet⁹ Quid/
ni. i. quare nō delectaret. ē
ei p̄chra porcio opis pul
cherrimi. i. mūdi. Sic nos
gaudemus facie. i. aspectu
maris. sereni. i. tranquill
sic. i. eadē rōe miramur ce
luz. sidera. solē z lunā Rū
det phia. Nunquid aliqd
hoꝝ attingit te anteq; p/
p̄riū. q. d. nō. Nūquid au
des glari splēdore alicui⁹

Liber

nare renūciat dīserio p̄prie voluptatis. nec comestione comestioni sup̄addat qz oīs incontinēs volūtariē est egrotans. ij. Echi. Et subdit. Audiui ab h̄y pocrate qz cōseruauit dietas. p quibus debilitatē corpis sustinebat. cui dixit suus discipulus Doctor egregie si velles bñ comedere nō sustineres tantā cor poris debilitatē Cui r̄ndit Hypocrates Ego comedo vt viuā. nō viuo vt comedā. vñ d̄r Arist. ibidē Alimentū ppter durabilitatē est querēdūz nō du rabilitas ppter alimentū Subdit Dulcos noui qui diminuērūt de alimen to z comestione. abstinentes a suis appetitibus z parcētes gule viuētes tēpe/ rate per dietas q fuerunt sanissimi corpis longioris vitę z boni appetitus

*Quintus
et discipulus*

plaudere
¶ *audere* *audere* *audere*
Iā vero pulchrū varijs fulgere vesti bus putas. quaz si grata intuitu spēs est. aut materię naturas. aut ingenium mirabor artificis

audere
¶ Hic phia oñdit q non sit gaudēdūz de pulchritu dine vestitū. tanq̄ de p̄prio bono. z arguit sic. De illius pulchritudine non est gaudēdū que nō est hoīs pulchritudo. sz pulchritu do. vestium non est homi

audere
Et sic per se non flaret
nis pulchritudo. sed ē ipsorum vestium. ergo zc Unde d̄r in lra Jam putas pulchrū esse. i. tūz pulchritudini ascribendū fulgere varijs vestibus. q. d. nō debes h̄ putare. quaz scz vestitū si species. i. pulchritudo. ē grata. i. d̄lectabilis intuitu. ego mirabor naturā materię vestitū. aut mirabor ingenū. i. subtili/ tatē artificis vestē formantis nihil ascribendo tibi **¶** Nota qz splendor ha/ bitus exterioris nō facit hoīem meliorē. nisi fulgeat habit⁹ mentis interior in eo. vñ Seneca Paulus dicit gladiū ēē bonū si balteus ei⁹ deauratus est z vagina gemmis distincta. sz gladius bon⁹ est q bene incidit z bonū acumen h̄z. z mucro bonus ē q omne munimē rupturus ē. vñ sunt versus Aurea no/ bilitas luteā si vestiat ollā Nō ideo sequitur hāc minus ēē luty. Itē poeta Euge caput lauro. tege corpus gemis z auro Si fueris pridē remaneb ru

¶ An vero telongus ordo famulorum facit ēē felicem. Qui si vitiosi moribus sint pernicioſa domus sarcina. z ipsi domino vehemēter inimica. Sin ve ro probi. quonā mō in tuis opibz aliēa pbitas numerabit. Ex quibz oībus ni hil horz. quētū in tuis pputas boīs. tu um ēē bonū liquido monstratur Qui/ bus si nihil inest appetendē pulchritu/

(Iticus idē)
¶ Hic phia oñdit nō ēē gloriāduz de multitudi ne famulorū tanq̄ de p̄prio bono z arguit sic Famuli aut sunt pueri in moribz z sic sunt nociui. aut scz be ne morigerati. tūc nihil ad te. qz h̄c pbitas est famu loz z nō tua. Un̄ d̄r i lra An p̄o longus ordo faū/ loz facit te esse fēlicē qui scz faūli si sint vitiosi mo/ ribus tūc sunt pernicioſa sarcinula. id ē periculofum pondus ipsius domus. et sunt vehemēter inimica

Secūdo.

121

dinis. quid ē q̄ vel amissis doleas v̄l le-
teris retentis. Q̄ si natura pulchra sūt
q̄d ita tua refert. Nā hęc p̄ sea tuis quo
q̄ opibus sequestrata. placuissent Ne
q̄ em̄ idcirco sunt p̄ciosa q̄ in tuas ve-
nerediuitias. sed q̄m p̄ciosa videbant̄
tuis ea diuitijs ānumerare maluisti

sp̄ q̄ tibi ascribi poterit. quid est. i. quare est q̄ tu doleas de amissis. vel lere-
ris de retentis. q̄ pro sed. si p̄dicta sunt pulchra natura. i. p̄pter naturā p̄prias
quid refert id tua: id ē quid p̄tinet hoc ad te. q̄. d. nihil. nā hęc sequestrata. i. di-
uisa a tuis opibus p̄ se placuissent. nō em̄ idcirco sunt p̄ciosa q̄ in tuas vene-
re diuitias. sed q̄ tibi videbātur p̄ciosa. ideo maluisti ea ānumerari tuis di-
uitijs. ¶ Nota q̄ serui pueri in moribz sunt. familiares inimici dñi ⁊ totius
domus. de quibus postea dicit̄ tercio huius q̄nta prosa. nō ē pestis efficacior
ad nocēduz q̄ familiaris inimicus. et si vident̄ aliqui amici. hoc est rōne vtili/
tatis. nō rōne virtutis De quibz loq̄tur Seneca in de rene. fortuito. dicens
¶ Del musce sequūtur. cadauera lupi. frumēta formice Predas sequitur ista
turba. nō hominem ¶ Itē Sēn. dī. xli. epla. In hoīe illud laudādū est q̄d ipsius
est. si familiā formosaz hz ⁊ domū pulchrā. si multū serit. si multū veneratur
nihil horū in ipso ē. sed circa ipsuz. lauda in illo q̄d p̄prium est q̄d nec auferri nec
(eripi) potest.

¶ Quid āt tanto fortune strepitu desi-
deratis. Fugare credo indigentiam co-
pia q̄ritis. Atqui hoc vobis in p̄trariū
cedit. Pluribus q̄ppe adminicul' opus
est ad tuendā p̄ciosę supellectilis vari-
etate. v̄z q̄ est illud. p̄ multis eos indi-
gere q̄ p̄ multa possideant. Cōtraq̄ mi-
nimū qui abundantia suā nature neci-
tate. nō ambitus supfluitate metiatur

¶ Hic phia oñdit genera-
liter diuitias nō esse appe-
tēdas magnopē. ⁊ facit h̄
tribus rōibus Secūda
ponit ibi. Ita ne. tercia
ibi. Ego vero nego. P̄ria
rō est ista. Illa nō sūt mul-
tū appetenda p̄ que hō nō
cōsequitur ea p̄pter q̄ appe-
tūt. appetūtur em̄ diui-
tie p̄pter fugā indigentie.
quā fugā indigentie hō nō
consequitur p̄ diuitias si/
cur declarat autor in litte-
ra dicens Quid autēz tā/
to strepitu. id est labore de

sideratis. id est cū desiderio insitis fortune. credo vos queritis fugare indi-
gentiam copia. id est diuitijs. q̄. dī. Ideo desideratis diuitias vt suppleatis
vestrā indigentia. sed hoc cedit vobis in cōtrariū. q̄ pluribz adminiculis. i.
i iij

Liber

adiutorijs est opus ad tuendā varietatem p̄ciosę supellectilis. i. possessionis
 verū q̄ illud est p̄multis eos indigere q̄ permulta possident. et etiā p̄tra. id est
 p̄trariū illi minimū indigent q̄ metiātur. i. mensurāt suaz abundantia nō su
 p̄fluitate ambitus. i. cupiditatis. sed necessitate nature ¶ Nota s̄m Se/
 necā p̄multis indigent q̄ p̄multa possident. p̄pter qd̄ multe diuitie nō fugāt
 indigentia sed magis excitant ¶ In poeta Nulla ditari rōne potestis auari
 ¶ Vos faciunt inopes quas cumulatis opes ¶ Nota circa q̄ de minimū m̄
 digent de Sen. lxxij. ep̄la. Taurus paucissimoz iugez pascuis implet. z vna
 silua pluribus elephantibz sufficit. hō terra pascit z mari. qd̄ igit̄ tā insatia/
 bilez ventrē natura dedit nobis cū tam modica corpa nobis dederit vt vastis
 simoz edacissimoz q̄ aialiu3 audiatē vincerem? quātuluz est em̄ qd̄ natu
 re datur. paruo illa educatur. nō fames nostri ventris nobis magno p̄stat. s̄
 ambitio. ventri aut̄ obediētes loco aialium numeremur. nō hoim

¶ Ita ne aut̄ nullū est p̄priū vobis at
 q̄ insituz bonū. vt in externis ac seposi
 tis rebz bona vrā q̄ratis. sic rez versa cō
 ditio est. vt diuinū merito rōis animal
 nō aliter sibi splendē. nisi inanimatę
 supellectilis possessione videatur. Et
 alia qd̄em suis cōtenta sunt Vos autē
 (deo mente cōsimiles) ab rebz infimis
 excellentis nature ornamenta captatis
 nec intelligitis q̄tam cōditori vrō faci
 atis iniuriam ¶ Illegē? humanū ter/
 renis oibz p̄stare voluit. vos digni/
 tatem vrām infra infima queqz detru/
 ditis ¶ Nā si om̄e qd̄ cuiusqz bonū id eo
 cuius est. cōstat esse p̄ciosius. cum vilis
 suma rez vrā bona esse iudicatis. et
 dem vosmetip̄os vrā existimatione sū/
 menta vestre excellentis nature a rebz infimis s̄z inanimatis. quod est erro

Secūdo?

mittitis Quidē haud īmerito cadit
 Humanē quippe naturē ista cōditio ē
 vt tū tñ ceteris rebus cuz se cognoscit.
 excellat. eadē tamen infra bestias redi/
 gatur si se nosse desierit. Nā ceteris ani/
 mātibus sese ignorare naturē est. homi/
 nibus vitio venit

neū. nec intelligitis q̄ta3
 iniurias faciatis vřo con/
 ditor supple p̄uertēdo or/
 dinē ab eo institutum. ille
 em̄ p̄ditor volebat hūanū
 genus p̄stare. i. p̄cellere oī/
 bus terrēis. sed vos d̄tru/
 ditis vřam dignitatē ifra/
 quēq; rez infima. qđ p̄bať
 ex hoc Nā oē bonū est p̄ci/
 osius eo cui est bonū cum
 vos iudicatis vilissima re/
 rū. sicut sunt dona fortūe

esse vřa bona. vos summittitis. i. subijcitis vosip̄sos eisdē vřa existimatione
 id ē opinione. et hoc nō īmerito accidit hoi Nā illa ē cōditio humanē naturē
 q̄ tunc tñ excellat ceteris rebus cū se cognoscit. eadē tñ natura humana redi/
 gatur infra bestias. si desierit se nosse Nā ceteris aīantib; natura est ignora/
 re sese. sed hoi bus venit. i. prouenit ex vitio. ¶ Nota q̄ hoi est insitū p̄rium
 bonuz qđ est reā rō que sp̄ dep̄catur ad optima in cuius actu et speculatione
 p̄sistit felicitas. qz sapiens est maxime felix. x. Ethicor. Et hō curās intel/
 lectū. deo amātissimus videt ibidē. ideo nō est q̄rendū bonū hoi in reb; ex/
 ternis ¶ Nota q̄ hō mente et rōne est filius deo. qz p̄m Seneca. ratio nihil a/
 liud est q̄ ps diuini spūs mersa in corpus humanū Et dicit idē Disce potē/
 aīni extollere in īmensuz. Nobilis em̄ et generosa res ē animus ¶ Nota q̄
 hō seip̄suz ignorans deterior est bestia. vñ Boetius in tractatu de sūmo bo/
 no allegas cōmentatōrē sic de Te vobis hoi bus qui de numero bestiāz cō/
 putati estis. diuinū qđ in vobis est nō p̄gnoscentes. propter qđ ad superiora
 ascenditis et deo filies estis Et subdit Diuinū aīr in hoiē vocat intellectuz et
 rōnem ¶ Nota q̄ nihil prohibet vñ et idē esse nobilius et ignobilius quod
 diuersificatur p̄m p̄ditionē seu p̄siderationē. vñ quāuis hō p̄ se et simplici/
 ter sit nobilior bestiis. tñ ī p̄tuz deficit ab aliquo qđ sibi debet p̄m naturāz
 sez p̄gnoscerē se. qđ nō debet bestiis. sic est ignobilior bestia.

Hic phiā cōcludit manifestū errorē hōim dicens O hoiēs q̄late patz ve/
 ster error q̄ existimatis aliqd posse ornari ornamentis alienis. sed illud fieri

Quā vero late patet vester hic error.

q̄ ornari posse aliquid ornamentis exi/
 stimatis aliēis At id fieri neq̄t Nā si
 qđ ex appositis luceat. ipsa siquidēz q̄
 sunt appposita laudantur Illud vobis
 rectū atq; velatum in sua nihilomi/
 secum. vñ dicit Poeta Aurea nobilitas lutea si vestiatur ollā. Nō ideo sequit

nequit Nā si aliqd luceat
 ex oppositis sibi et nō ex p̄/
 pria pulchritudine tūc ap/
 posita illa laudatur. sed il/
 lud qđ est velatū et rectuz
 appositis illis nihilomi/
 nus p̄durat. i. p̄seuerat in
 sua fēditate. i. turpitudi/
 ne ¶ Nota si aliqd est fē/
 tidū in se. eius fēditas nō
 tollitur per ornatū extrin/

Lib^{er}

^{impetate}
nus f^oiditate perdurat.

ri querenti vix esset pulchra. dixit **O** domina pulchra sunt tibi appensa

hac minus eē lutū Et q/
daz clericus rīdens mulie

Hic ponit terciā rōem quē talis ē Illud nō est multū appetendū qd nō
cet possidenti. sed diuitiē sepe nocuerunt possidentibus. qd declarat ex duob⁹
Primo quia diuitiē faciunt possidentes de se falsa opinari vel existimare.

^{philosophia}
Ego vero nego vllum esse bonū qd
noceat habēti Num id mentior? **N**i/
nime inquis Atqui diuitiē possidenti
bus sepe nocuerunt. cū pessim⁹ qd/
qz eoqz alieni magis auidus quicquid
vsquam auri gēmaruz que est se solum
qui habeat dignissimū putat. Tu igit⁹
qui nunc contum. gladiumqz sollicit⁹
pertimescis Si vite huius callē. vacu
us viator intrasses. coram latrone cā
tares. **P**reclara opum mortalium be
atitudo. quam cum adeptus fueris. se
curus esse desistis.

Secūdo qz faciūt possi
dētes amissa securitate ti/
mere. vñ dī i lra Ego phi
losophia nego illud eē bo/
nū quod nocet habenti
Nū id mētiōr. inquis mi
nime. atqui. p.erte diuitiē
sepe nocuerunt possiden/
tibus. quia quisqz homo
eo q ipse est auidus magz
alieni eris. ipse putat illuz
hoiē soluz dignissimum
qui habet. i. possidet quic/
quid vsqz est auri z gēma
ruz Tu igitur homo q in
diuitiis pstitutus nūc pti
mescis gladiū z contuz si
intraffes callē. i. semitam
hui⁹ vite tanqz viator va
cuus corā latrone securus
cātares Tunc inuehit cō
tra diuitias **P**reclara
beatitudo opū mortaliuz
z loquitur hyronice. qua/
si diceret. minime preclara

quam tu homo cū adeptus fueris securus esse desistis.

Nota diuitiē nocent habenti Unde Arist. primo Ethico. dicit Talē qui
dem errorem habent dona q multis cōtingunt detrimenta ex ipsis. multi ei
propter diuitias perierunt. **N**ota q mali tantū diuites reputant eē di/
gnos. vnde dicit Ambrosius Ita incubuerūt mores hoim in admiratiōe di
uitiaruz. vt nemo nisi diues putetur dignus. **N**ota diuitiē non reddūt ho
minēz securū Unde Iuuenalis poeta Pauca licet portes argēti vascula pu
ri Nocte iter ingressus contrā gladiumqz timebis Et morte ad lunā trepida
bis arundinis vmbra Cantabat vacuus corā latrone viator. Et Seneca.
xliiij. epla dicit Auduz latro transmittit. z in obfessa via pauperi par est. Et
lxxvi. epla dicit Quisquis se multā fortune dedit ingentē sibi viam pertur/
bationis fecit. vna hęc via est ad tuta vadendi. externa despiciere z honesto cō
temptuz esse

Sequitur metrū quātū libri secundi.

Hic incipit quintū metrum huius secūdi qđ dicitur partentiā ab inuētoze .a
napesticiū a pede pdominante. z ē dimetrum. quia quatuor pedū. nā duo pedes
vnu metrum cōstituunt. z est cathalecticiū. quia in quarto pede vna syllā defi-

Metrum quintū libri secūdi.

Felix nimium prior etas
Contenta fidelibus aruis
Nec inerti perditā luxu

Facili quē sera solebat
Ieiunia soluere glande.
Nec bacchica munera norat
Liquido confunderemelle
Nec lucida vellera serum
Tyrio miscere veneno
Somnos dabat herba salubres
Potius quoq; lubricus amnis
Umbras altissima pinus
Nōdum maris alta secabat.
Nec mercibus vndiq; lectis.
Flora littora viderat hospes
Tunc classica seua tacebant
Odys neq; fusus acerbis
Eruor horrida tingerat arua.
Quid em̄ furor hosticus vlla
Vellet prior arma mouere?
Cum vulnera seua videret.
Nec premia sanguinis vlla?

nauigādo alta. i. profunda maris. quia adhuc nō erat vltus nauū nec merci

cit ad plemētū metri In
quo metro phia p̄mendat
primā etatē. quē erat sine
cupiditate diuitiāz deplā
gendo pntem etatem. in q̄
dñatur z regnat auaricia
Primo ergo cōmēdat etā
tē antiquoz. scđo nrāz etā
tez deplangit ibi Etinam
mō Primo dicit Prior etas
nimium foelix fuit p̄ntia fi
delibus aruis. i. fideli agri
cultura. nec fuit perditā. i.
deprauata inerti luxu id ē
grani supfluitate q̄ etas
solebat soluere. i. remoue/
re sera. i. tarda ieiunia faci
li glande. i. vili fructu. nec
illa etas norat. i. nouerat.
cōfūdere. i. miscere bacchi
ca mūera. i. vīna lq̄do mel
le ad faciendū mellitratū
sicut mō fit. nec etiā noue/
rat miscere. i. tingere luci/
da vellera. i. alba z lanam
seu. i. illoz p̄lorūz tyrio
veneno. i. sanguie cōchilio
rū. quoz copia apud ty/
ruz inuenit ad faciendū pur
pureū colorē. Herba da/
bat eis salubres sōnos nō
em̄ dormiebāt in lectis e/
burneis. sed in herbis. Et
lubricus amnis id ē labil
aqua dabat eis potū. z pi
nus. i. illa arbor altissima
dabat eis umbras. i. vni/
bz osas hitationes. nō enī
in domibz z in curiosis e/
dificijs hitabant. nōdum
hospes aliquis existens se
cabat. i. didebat remis vñ

Liber

bus vndiq; lectis .i. collectis viderat noua littoza .i. alienas terras. qz mane bant in patria Tūc in illa etate tacebant ſua classica .i. tubę vel cornua vo cantia hoies ad bellū Dicta classica a calo qđ est voco Neq; cruoz ſuſus a cerbis odijs tingerat .i. madidauerat horrida arma. qz tūc non erat vſus ar morū. quid em̄ .i. propter qđ hoſticus furoz vellet prior arma mouere cū vi deret ſeua vulnere .nec videret vlla p̄mia ſanguinis. qz nihil erat pro quo pu gnarent. ¶ Nota circa hoc qđ ē prior etas. quatuor etates diſtinguūt ſim poetas In prima fuerūt hoies boni z ſimplices paucis contenti q̄ comede bant glandes bibebāt aquā nō colebant vineas. Hanc etatē vocabāt poetę aureā. z erat ſub ſaturno de qua Boetius loquit in lra. Scda etas dicebat argentea q̄ erat ſub ioue cū hoies magis aſtuti inuenerūt agriculturā z coe perunt inhabitare domos z plātare vineas Tercia etatem vocabāt eneā in q̄ hoies ppter ppriaz curā rex ceperunt alios depellere z ſe aliquid malicie dare Quarta etatē vocabant ferreā qñ intātuz abundabat malicia z auari cia hoim̄ q̄ nec fides nec iuſticia māſit in terra in qua etate nos ſumus. quā in fine Boetius deplangit. ¶ Nota circa qđ ē inerti luxu. q̄ inertiā z ocium ſunt cā luxurie. vñ poeta Scia ſi tollas perire cupidinis artes ¶ Tē Horati us Quiritur egſtus qre ſit factus adulter In p̄optu cā ē qz deſidioſus erat ¶ Est aut̄ triplex luxuria. ex de diſciplina ſcholarium. qdam p̄ſiſtit in coitu. q̄ dam in crapula. z quēdā in veſtitu. z quēlibz ē fugienda. ¶ Nota circa qđ ē lucida vellera ſep. Seres ſunt qđaz hoies. apud quos p̄texit lana de arbori bus. ſila ergo q̄ a ſimibus q̄ dñr bombices opant. illa vocat hic lucida velle ra. ¶ Nota qđ tyzus eſt vermis venenofus. in cuius ſanguine intingit pur pura Alij dicūt qđ ſit genus p̄chiliozin quoz ſanguine intingit purpura qz cōchilioz copia inuenitur apud tyzū inſulam

ut in moribus
Utinā modo noſtra redirent

ut in moribus
In mores tpa p̄uſcos.

ut in moribus
Sed ſeuior ignibus ethne

ut in moribus
Feruens amor ardet habendi.

ut in moribus
Deu primus quis fuit ille

ut in moribus
Auri qui pondera tecti

ut in moribus
Gemmasq; latere volentes

ut in moribus
P̄cioſa pericula fodit.

¶ Dic phia deplāgit p̄a tem etates dicens Utinā nrā tpa .i. p̄ditiones nrī tē poris rediret mō .i. redige rent in p̄uſcos mores. .i. in mores antiquos. Sz heu nō eſt ita. ſz amor. .i. deſide riu z hñdi feruens ſeuior .i. eſt piculoſior ignibz ethne illius mōtis ardet. Heu quis fuit ille qđ primus fo dit .i. effodit pondera tecti auri. .i. abſcōditi. z effodit gēmas volētes latere que ſunt p̄cioſa picula. qz mul

ti ppter eoz p̄cioſitatez picula incidunt ¶ Nota Senecaz in li. de diuiſiōe ſci entia z cōmendans p̄orem etatez dicit ¶ Felix prior etas qđ tot p̄uſcū ſapie tes qbus velut ſtellis fulgētibus mūdi tenebras irradiaret. ſed heu nūc ali j terrenis curis inſeruiūt. ali j tpalis dignitatis ambitione inardescūt. oēs ſe re circa ſtudiū ſapientie elanguēſcunt ¶ Nota qđ ethna eſt mons ſicilie qđ fre quēter ignibus inardescit. ad cui ſiſtitudine hz ſe auaricia z cupiditas hoim̄

q̄ insatiabilis nunq̄ p̄citus exstinguit. Vñ Tullius in li. de finibus bono-
rū z maloꝝ dī Cupiditates hoīm sunt insatiabiles. que nō mō singulares.
sed vniuersas familias evertūt. Ex cupiditatibus enī odia. seditiones. discor-
dia bella nascūtur. ex quibus vitā amarissimā necē est effici

¶ Prosa sexta libri secundi

Quid āt de dignitatibꝫ potētia
q̄ differā. q̄s vos verē dignita-
tis ac ptātis insciꝫ. celo exēq̄t?
q̄ si in improbiſſimūz quēq̄ ceciderūt
q̄ incendia flāmis ethne eructuātibus
quod diluuiū tantas strages dederit.
Certe (vti meminisse te arbitroz) cōsu-
lare imperium (quod libertatis p̄ci-
pium fuerat) ob superbiam consulum
vestri veteres abolere cupierūt. Qui ob
eandem superbiam prius regiū deci-
uitate nomē abstulerant. At si quādo
(qđ per rarum est) p̄bis honores deferā-
tur. quid in eis aliud quam probitas
vtentium placet? Ita fit vt nō virtuti-
bus ex dignitate. sed ex virtute digni-
tibus honor accedat

diluuiū dederit tantas strages. sicut illi malī quibus adueniūt dignitates. q̄
si diceret. plura mala pueniunt ex dignitatibus z ptātibus maloꝝ q̄ ex incē-
dio ignis l' diluuiū fluiū. Et subdit phia Sic arbitroz te meminisse vestri ve-
teres. id est antiquiores rhomani cupierunt abolere. id est delere imperiū con-
sulare id est dignitatē consularem ppter superbiam cōsulum qđ iperium con-
sulare fuerat principiū libertatis. q̄ rhomani liberiꝫ viuēbāt sub cōsulibꝫ
q̄ sub regibus. qui rhomani etiaꝫ prius abstulerunt de ciuitate nomē regiūz
propter eandē supbiam sez regum. Ex quo patet quod dignitates faciūt ma-
los deteriores. Si āt potestates et dignitates deferantur probis hōres. (qđ
rarum est). quid in eis aliud placet dignitatibus quam probitas vtentium?

¶ Hec est sexta prosa hu-
ius secūdi in qua phia oñ-
dit q̄ dignitates z ptātes
nō sunt magnopere appeten-
de. Et primo pbat intētūz
de dignitate z ptāte siml.
Secūdo de ptāte diuisim
ibi. Que vero Tercio ite-
rato simul de dignitate et
ptāte. ibi. Ad hēc P̄io in-
tendit rōnem talē. Illa n̄
sunt multū appetēda que
cū adueniūt malis faciūt
ipsos deteriores z bonos
nō efficiunt meliores. Sz
dignitates z ptātes h̄mōi
sunt sicut declarat in lūte-
ra. igit. rē. vñ dī sic. Quid
differā. id est dicam de digi-
tatibus z potestatibꝫ. q̄s
vos insciꝫ id est ignari ve-
rē dignitatis z potestatis
exequaris. id est assumi-
latis celo. id est summo
bono. que si ceciderunt in
quēq̄ improbiſſimū. id ē
vitiōsiſſimūz. que incēdia
ethne illius montis dede-
runt tantas strages id ē p̄-
cula flammis eructuātibꝫ
id est exēntibus. z quod

Liber

quasi di. nihil ita fit. i. propter hoc fit vt virtutibus nō accedat honor ex dig-
nitate. sed honor accedit dignitatibus ex virtute vtentū eis. z ita dignitates
nihil boni adijciunt ipīs bonis. ¶ Nota duplex ē dignitas z ptās. quēdā mū-
dana siue tpālis q̄ consistit in bonis tpālibus exterioribus. z in tali nō consi-
stit vera felicitas. cū sit repleta multis amaritudinibus. Alia est dignitas
z ptās aī: siue spūalis quē consistit in sciētīs z vtutibz. z illa nō pōt superari
vitiis. nec aduersitatibus. nec p̄speritatibus in qua p̄sistit bēitudo z brā vita
¶ Un̄ Ambros. in li. de officijs dicit Dico brām vitā cōsistere in altitudine sa-
pientie in suauitate p̄scentie z in virtutis sublimitate. ¶ Nota q̄ inscijs dig-
nitates z ptātes mundanas adequant celo. qz nō recte iudicāt Iudicāt enim
p̄m cōcupiscentiā z nō fm rei p̄tatem Impiri p̄o velut a longe distātes a ve-
ritate speculantur. p̄rio Elencor. ¶ Nota q̄ mali dignitatibus z ptātibz
p̄orti plus nocent q̄ ignis vel diluuiū aquar. qz mali dignitate sua z ptāte ex-
tolluntur in supbiaz. alios iugo seruitutis oprimendo. p quo exequēdo mo-
uētur bella quibz humanū genus plus offendit q̄ igne vel diluuiō. ¶ Nota
q̄ ciuitas rhomana a tpe rhomuli sui cōditoris a regibz erat gubernata. po-
stea rhomani erigēte malicia z supbia regū ip̄os deleuerunt z cōsules insti-
tuerunt. q̄ etiā ppter eoz supbiam erāt abiecti Ex quo p̄z q̄ dignitas z po-
tēstas maloz eos efficit peiores. ¶ Nota honor nō debetur alicui rōne dig-
nitatis. sed potius rōe p̄tutis. vñ Arist. iij. eth. Nō erit vtiqz dignus hono-
re prauus exis. p̄tutis em̄ p̄muus honor est Un̄ fm p̄tatez solus bon⁹ est
(honorandus)

¶ Quē vero ē ista vrā expetibil⁹ ac p̄cla-
ra potētia? Nōne o terrena aīalia p̄sde-
rat⁹ q̄bz q̄ p̄sidere videamini. Nūc si int̄-
mures videres vnuz aliquē ius sibi ac
ptātem p̄ ceter⁹ vindicātē. q̄to mouere
ris cāchinno Quid p̄o si cor⁹ p̄spectes
imbecilli⁹ hoīe repire q̄as: q̄s sepe mu-
felaz q̄s vel mortuus. l̄ in secreta q̄qz re-
ptatū. necat introir⁹. Quo p̄o quisq̄
ius aliq̄d in quēpiā nisi in solū corpus
z quod infra corpus est (fortunam lo-
quor) possit exercere? Nū quicquā libe-
ro impabis aīo? Nū mentez firma sibi
rōne coherentē de statu. p̄prie quietis

¶ Hic p̄hīa. pbat specia-
liter de ptāte q̄ nō sit mul-
tū appetēda duabz rōibz
Scda ibi. qd aut est. Rō
talis ē Illa ptās nō ē ml-
tū appetēda q̄ nō est mag-
nē z fortis reputationis s̄
tū est fragilis z ibecillis.
Scd ptās tpālis est hu-
iūsmōi. qz p̄ eaz hō nō pōt
supra aīaz. s̄ tū supra cor-
pus. z sup ea bona q̄ cor-
poris sunt. hūano aut cor-
pore nihil est ibecilli⁹. Di-
cit ergo in lra Quē est ista
vrā expetibilis. i. desidera-
bilis ac p̄clara. i. nobil⁹ po-
tētia. quasi diceret. nulla
est nōne p̄sideraz terrena
aīalia q̄bz videamini p̄-
esse Si em̄ inter mures vi-
deres vnū p̄ ceteris sibi vē-
dicātē. id est vsurpantes
ius ac ptāte sup alios mu

amouebis: Cum libez quēdaz viz sup
plicijs se tyrannus adacturus putaret
vt aduersum se factę iurationis con-
scios proderet. linguam ille memor-
dit atque abscidit: z inos tyranni se-
uientis abiecit. Ita cruciat? q̄s puta-
bat tyrannus materiaz crudelitatz: vīr
sapiens fecit esse virtutis

quęq; reptantiuz. i. serpentū. Quo p̄o. i. quōq; p̄t p̄t exercere ius aliquod i
quępiāz. nisi in solū corpus z in fortunā. i. in bona fortunę q̄ sunt infra cor-
pus. q. d. nullo mō Nūquid tu imperabis libero aīo? q. d. nō Nūquid tu a-
mouebis de statu p̄prie quietis mentē sibi finna rōne cohęrentē. q. d. nō?
Et hoc pbat exemplo cuiusdā phī qui nullis tormentis ad hoc potuit p̄pel-
li vt illud faceret q̄ rō naturalis iudicabat nō faciendū. vñ d̄t Lū quidē ty-
rannus putaret se adactaz. i. p̄pulsuz supplicijs quēdaz libez viz. i. phūm.
vt ip̄e proderet p̄scios factę iurationis aduersuz se. ille liber hō linguā mo-
mordit atq; abscidit z abiecit eā in os. i. in faciē s̄quētis tyranni Ita illos cru-
ciatus q̄s tyrann? putabat esse materiā. i. cām crudelitatis. vīr sapiens fecit
esse materiā p̄tutis. qz hoc p̄ virtute nō pro crudelitate ei reputatū est Nota
q̄ muscula est diminutiū huius noīs musca. z p̄ musculā dat intelligere quę
cunq; aīa līa venenosa vel vermes venenosos. z ab isto loco recepit auctor flo-
rū cū dixit Debilius qd̄ sit mare quos nece muscula perdit ¶ Nota q̄ ani-
mus hōis liber est z cogi nō p̄t. vñ Seneca Errat si quis seruitutē credit trā-
sire in totū hōiem. nō em̄ transit in aīaz. qz libertas est in aīa ¶ Nota quod
liber z p̄stans nullis supplicijs vinci p̄t. qz d̄t Seneca. in li. de clemētia Da-
gni animi p̄prie est placidū esse z tranquillū z iniurias z offensiones supbie
despicere Et. xxviii. epla triginta tyranni Socratē circūsteterūt nec potuerūt

res Quāto cachinno. id
risu tu mouerēs: qz derisi-
bile ēēt. z talis ē p̄tās ter-
rena scz derisibilis. q̄ non
extendit se nisi ad corpus
Quid vero si tu spectes. id
est p̄sideres corpus ē im-
becillius. i. debilius hōie
quasi dī. nihil. quos hōies
sepe necat. i. interficit mor-
tus musculaz. i. puorū p̄-
miuz. vel etiā introitus in
secreta. i. in interiora hōis.

Quid autē est quod in aliū facere q̄s-
q̄ possit. qd̄ sustinere ab alio ipse non
possit: Busiridē accepimus necare ho-
spites solitū. ab Hercule hospite fuisse
mactatū Regulū plures p̄noz bello
captos in vincula piecerat. sed mox ip-
se victoz cathenis man? p̄buit: Allaz
autez apud ip̄m hospitatus ipsū econtra mactabat. Secūduz exemplū ē de

Hic phīa ponit scdām
rōem q̄ talis est Illa pote-
stas nō est multū appeten-
da p̄ quam nō p̄t facere q̄
alius nō possit in ip̄m qd̄
ip̄e p̄t in aliū. s̄z p̄tās t̄pa-
lis est h̄mōi. sicut in litte-
ra declarat pōnēs duo exē-
pla de Busiride Busiri-
des fuit filius neptuni ex
matre Libia qui hospites
suos mactabat Hercules

petiuit. sed eadem ab eis fuit captus. Ex quo p3 q. d. quid p3t aliq3 in ali3
facere. p3t eti3 illud ab alio pati. vñ Cartho Victorē a victo 7c. 7 p3 n3
la est potētia hūana q3 hoc intercipe p3t. vñ d3t in lra. quid ē qd3 quisq3 p3t fa
cere in ali3 qd3 ip3 nō posset sustinere ab alio? q. d. n3p3. postea declarat
Nos accepimus. i. g3nouimus Bufiridē soliti. i. p3sueti necare hospites ip
suz fuisse mactatū ab Hercule hospite sp3 suo Aliud exēplū ponit Regulus
p3ul r3omanus plures penoz. i. carthagenisū captos bello p3ccerat. i. posu
erat in vīcula. sed mox ip3 p3buit manus catenis victoz. i. carthagenisium
Nūquid igit3 vllā putas esse hoīm potētia q3 nō posset efficere ne ali3 va
leat in se quod ip3 p3t in alio? q. d. nulla reputanda est h3c potētia

liquid naturalis et appetitus boni nunquam provenirent pessimis. necque enim adversa. id est. opposita solent sibi sociari. quia natura respicit ut quaeque contraria iungantur. sicut sunt simul Cum ergo non sit dubium pessimis plerumque fungi. id est. viti dignitaturibus. alio etiam liquet. id est. manifestum est. ipsa non esse bona sui natura quae se pessimis patitur herere. id est. commanere Quod quidem dictum de dignitatibus et praetibus dignis praeter estimari de cunctis numeribus fortunae. quod scilicet munera veriora. id est. copiosiora. praeferunt ad quaeque improbiisimum. ¶ Nota quod duplex est bonum. unum quod quertitur cum ente. et sic dignitates et praetres licet malis adveniant. tamen sunt bone Aliud est bonum quod est quedam qualitas derelicta ex bonis operationibus. et vocatur bonum moris. et sic dignitates et praetres bone non sunt. quia ut plurimum pessimis sociantur ¶ Sequitur prola.

Hic pbat phia siml de
dignitatibz z prātibus q
nō habent in se aliqd na/
turale bonū. ppter qd sine
appetēde Sōdō oñdit q
idē p̄t cōcludi de oībus bo
nis fortuitis. ibi. Postre/
mo Primo facit qd dictū
est Secūdo oñdit fallam
nominationē bonoz exre/
riorz ibi De qbus etiā il/
lud Rō quā intendit ē illa
Illud qd in se naturaliter
est bonū nō p̄t adiungi p̄s
simis. sed dignitatē z po
testates pessimis adueni/
unt. ḡ zc Maior declarā
lra. vñ d̄t Si ipsi digi/
tatiū z p̄sibus inest a

¶ Sequitur prosa.

Hic phia pbat q bona fortuna nō pnt in suū effectum. z sic p pns habēt
falsaz denominatio nē arguendo sic Dīne qd est naturaliter bonū efficit qd
est ei ppiū z expellit p̄trariū. sicut fortitudo facit fortē. velocitas velocē. s; bo
na fortunē nō efficiunt qd videtur eē ppiū. qz diuitiē nō faciunt diuitē. cum

De qbo illd est p̄siderādum pu/
to. q neō dubitet esse fortem cui fortitu
dinē inesse p̄spererit. Et cuiūque velo
citas adest: manifestum est esse velocē
Sic musica muscos. medicina medi
cos. rhetorica rhetores facit Agit enī
cuiūque rei natura qd ppiū est. nec
p̄trariū rez misceat effectib; sed vltro q
st aduersa depellit Atq; nec opes ierple
tā restringere auariciā queūt. Nec p̄tās
sui cōpōtem fecerit que vitiose libidines
insolubilib; astricturn retinent cathe
nis Et collata improbis dignitas. non
modo non efficit dignos. sed prodit po
tius et ostentat indignos. Cur ita pue
nit. Gaudetis enim res se aliter habē
tes. falsis p̄pellare nomib; q facile ip
sarū rerū redarguuntur effectū. Itaq;
nec ille diuitiē. nec illa potentia. nec hec
dignitas iure appellari potest.

miatōnes facile redarguuntur effectū ipsarū rerū. Ideo nec ille diuitiē
iure possunt appellari. cum non faciunt diuitem. nec illa potentia. nec hec
dignitas appellari potest.

Nora quod diuitiē nō faciūt diuitem. qz nō restringūt auariciā. Nā diui
tiē fm Sen. xxvij. cpla. sūt p̄posita paup̄tas in lege nasc. tllis at paup̄tas fm

nō restringāt auariciā. nec
potētia facit potētem. nec
dignitas dignū. p̄pter qd
diuitiē falsē nōiāntur. Un
de in lra De quibus bois
fortuitis illud etiam puto
p̄siderādū qz neō dubitat
illū eē fortē cui cōspexit i
esse fortitudine. z illū eē ve
locē cuiūq; inest veloci
tas. z sic musica facit mu
sicos. medicina medicos.
rhetorica rhetores Natu
ra enī cuiūq; rei agit
qd sibi ē ppiū z nō misceat
effectib; p̄trariū. z vltro
id ē spōte repellit q sūt ad
uersa. i. p̄traria Atqui pro
certe. nec opes. i. diuitiē q/
unt. i. pnt restringere ineq/
pletā auariciā hoīm. i. ista
riabile. nec p̄tās facit illū
cōpōtem. i. potētē que vi
tiose libidines retinet astri
ctū insolubilib; catenis
id ē passionibus z digital
collata improbis nōmo
do. i. non tātum efficit di
gnos. sed prodit z ostētat
indignos Cur ita proue
nit q bona fortunē nō effi
ciunt quod videtur eis p/
piū esse. hoc est ideo. qz
vos hoies gaudetis res se
aliter habentes q videan
tur cōpellare. i. denominare
falsis nominibus. que no

Quat vicijs ordinis et p̄ vicijs.

p̄siderādum

velocitas

musica muscos. medicina medicos.

Agit enī

sed vltro q

st aduersa depellit

Atq; nec opes ierple

tā restringere auariciā queūt.

Nec p̄tās

sui cōpōtem fecerit que vitiose libidines

insolubilib; astricturn retinent cathe

nis Et collata improbis dignitas. non

modo non efficit dignos. sed prodit po

tius et ostentat indignos. Cur ita pue

nit. Gaudetis enim res se aliter habē

tes. falsis p̄pellare nomib; q facile ip

sarū rerū redarguuntur effectū. Itaq;

nec ille diuitiē. nec illa potentia. nec hec

dignitas iure appellari potest.

*Quid C
vicijs in
p̄trariū*

Ap̄p̄tasse

Libër

legē naturę excludit auariciā que insatiabilis est Natura effi paucis cōtenta est. ¶ Nota q dignitas improboꝝ ostētat ip̄obos. qz impbus tāto a pluri bus cognoscitur. q̄to magis innotescit eius vitiū. z quāto aliquis in maiori dignitate p̄stituitur. tāto plus p̄gnoscat. ppter qd̄ de Seneca in puerb̄is. Loco ignominie apud indignū est dignitas

¶ Postremo idem de tota concludere fortuna licet. in qua nihil appetēdum.

nihil natiue bonitatis inesse manifestū ē que nec se bonis semp adiungit. z bo-

nos qbus fuerit adiuncta nō efficit festū est. q fortuna nō adiungit se sp bonis. z qbus fuerit adiuncta bonos n̄ effi cit ¶ Nota q bonū fortune nō facit illō bonū cui addit. sic musica facit mu sicū. z virtus facit p̄uoluz Sed qz fortuna malos quibz aduenit nō facit bo / nos. p̄z qz nihil natiue bonitatis sibi inest. q̄liter at mali malos faciunt bo /

¶ Petrū sextū libri secundi.

¶ Quinuis q̄tas dederit ruinas

Ube flāmata p̄ibusq̄ celsis

¶ Fratre qui q̄ndā fer⁹ interēpto

Matris effuso maduit cruore

Corpus z visu gelidum pererrans

Ora non tinxit lachrymis: sed esse

Lensoꝝ extincti potuit decoris

Hic tamen scepro populos regebat

Quos videt p̄dens radios sub yndas

Phēbus extremo veniens ab ortu

Quos p̄munt septen gelidi triones

Quos notus sicco violentus estu

Torret: ardentes recoquens arenas

Cella num tandem valuit potestas

Vertere p̄aui rabiem Heronis.

¶ Hic phia ondit idē pos secludi de oibz hoīs for / tuitis di. Postremo. i. fina liter. licet hoc idēcludere de tota fortuna in q nihil ē appetēdus. i. desiderādum nihil inesse sibi natiue bo nitatis. i. naturalis mani / festū est. q fortuna nō adiungit se sp bonis. z qbus fuerit adiuncta bonos n̄ effi / cit ¶ Nota q bonū fortune nō facit illō bonū cui addit. sic musica facit mu sicū. z virtus facit p̄uoluz Sed qz fortuna malos quibz aduenit nō facit bo / nos. p̄z qz nihil natiue bonitatis sibi inest. q̄liter at mali malos faciunt bo /

¶ Istud est sextū metruz huius secūdi qd̄ d̄z saphi / cū ab inuētoꝝe trochaici a pede p̄omināte. z ē vn / decasyllabū. qz qlibz ver sus cōtinet yndecim sylla bas Et est acata lecticum qz nulla syllaba deficit ad p̄fectionē metri In q me / tro phia declarat p̄ exēplū q dignitates z p̄ates ma / lis adueniētes nō faciunt eos bonos Et hoc decla / rat p̄ Heronē qui quanto fuit potētiō. tāto fuit pei / or Tāgit at phia quat / or malicias Heronis in h metro Prima ē qz vrbē rhomanā incēdit q̄ arsit se p̄ez diebus z septē nocti / bus vt spectaculo illi⁹ ig / nis p̄gnosceret quā⁹ oliz fuerat ignis qm Troia ca pta arserat Scdm maluz est qz Hero magnā p̄ē le / natus sine villa cā interfe /

Deu grauem sortem. Quies iniquus

Additur seuo gladius veneno

cit Terciu est q. ppiū fra
trē occidit. vt solus secun?
regnaret Quartū ē quod

matrē suā occidit fecit vt videret locū ventris in quo iacuit Dicit ergo in lit/
tera Nouim? quātas ruinas. i. quanta pīcula dederit Nero vbe sp^o rhoma/
na flāmata. i. incensa. z celsis. i. occisus pībus. i. senatoribus. qui Nero quon/
dā ferus. i. crudelis interempro frē. Ipse etiā maduit cruore mris effuso Et
designās eius crudelitātē circa mrem dicit Et ipse Nero. pererrās. i. trās siens
visu gelidū corpus. i. in frigidatū corpus mris. nō tinxit. i. madidauit ora. i.
faciē suā lachrymis. s. ipse potuit sū oibz lachrymis eē cēsor. i. iudex. i. extincti
decorz. i. infecere mris q̄ decora fuit Tū h Nero lz ita mal' eēt. regebat plos
sceptro. i. ipiali dignitate. hos inq̄ plos rexīt q̄s phœbus. i. sol viciens ab or/
tu extremo videt cōdēs. i. abscondens radios suos sub yndas Et loquit more
poetarū. quasi diceret. Ipse rexīt oēs plos qui erant ab ortu solis vsq̄ ad oc/
casum. Similiter regebat plos quos septentriones. i. septē stelle quę sunt
in maiori visa quę dicūtur triones. quasi illā plagā terunt. ge/
lidi. i. frigidi pīmunt. plaga em̄ septentrionalis frigida est. q. d. regebat omnes
plos aquilonares. z istos regebat quos northus. i. ille vētus collateralē au/
stro violentus exīis torret. i. cremat siccō estu. i. calore. north? in quaz recoḡns
ardentes arenas. i. calidas. venit em̄ ille ventus a torrida zona. z iō calid? est
quasi di. Nero etiā regebat oēs plos australes. z sic p̄ quatuor plagas mū/
di oñdit ei? p̄tatem sup oēs plos Tandē celsa p̄tās. i. magna nō valuit ver/
tere. i. mutare rabiē. i. crudelitātē prauī Neronis Et tunc deplangit conium/
ctionē magnę p̄tātis cū magna malicia. q. multa mala ex eo puenierunt di.
Deu supple dico eē graue sortem. i. euētum quociens iniquus gladius. i. ini/
qua p̄tās additur seuo veneno. i. venenosē crudelitati. ¶ Nota fm Arist. v.
ethicorū. Principatus viz oñdit malicia em̄ hoīs vel probitas oñditur p̄tati/
cipatu. sicut p̄z in nerone. cui? malicia z crudelitas in imperio sue dignitatis
apparuit. ppter qd dixit Ari. Scissima ē iniusticia hōis arma Et. vij. Ethic/
corū dē Simile ē igitur ppare iniusticiā hōi iniusto Est ei deterior bestia de/
cies miles. plura em̄ vtiq̄ mala faciet hō malus q̄ bestia Nota pter hec ma/
la Neronis q̄ tāgūt in lra multo plura ipse ppetrauit. nā dē phia tercio hu/
ius. quinta p̄sa Nero Senecaz familiarē suū pceptorē ad eligendē mortis co/
legit arbitriū. z q. Nero fuit crudelissimū hoīm. iō Seneca scripsit quēdam
libellū ad ipsum. qui intitlatur liber de clementia. in quo hortatur eum ad
fugas crudelitatis z ad vsum clemētig. q̄ liber sic incipit Tibi scribere de cle/
mentia Nero cesar institui

Hic incipit septima prosa huius secūdi in qua ostendit phia q̄ glā mū/
dana nō sit multū appetenda. z primo inducit Boetiū p̄sentē se non deside/
rasse multū p̄dicta. s. p̄tates z dignitates. nisi in quātum sunt materia rerū

¶ Prosa septima secūdi libri

¶ Am ego scis inq̄ ipsa mimum
¶ nobis ambitionē mortaliū rez

gerenda. Secūdo oñdit
phia q̄ glā sit p̄tile bo/
nū z sit nō multū appeten/
da. scda ibi. Et illa Dicit
primo Tum pro tunc ego
Boetius. inq̄ id ē dixi. o

k iij

Liber

fuisse dñataz Sed materiã gerẽdis re/
bõ optauim⁹: q̃ ne p̃t̃ tacita p̃senescerz

phã tu scis ambitionẽ .i.
cupiditatẽ rez mortalium
de quibus dixisti mimum
nobis fuisse dñataz. s; bñ

optauimus materiã rebõ gerẽdis quo ne p̃t̃ vt nõ p̃senesceret in nobis p̃t̃ ta/
cita. i. nõ excitata ¶ Hora q̃ in sapiẽte nõ dñatur cupiditas rez p̃p̃alium. qz
phã inducit mobilis affluentie p̃emptũ ex li. de plantis Et Socrates cũ
Athenis ad studiũ p̃geret. magnũ pondus auri in mare piccit dicẽs. Ver/
gã te ne mergar a te ¶ Nota q̃ materia rez gerendaz sunt ista sine quibus
res pueniẽter geri nõ p̃nt. z sunt tria. sapia. auctoritas z potẽtia. Sine enim
sapia nihil pueniẽter gerit. vt de se p̃t̃ Res etiã gerenda auctoritate ornat.
qz homo auctẽticus libẽtius auditur z facilius ei credit Potẽtia xõ mali de/
primunt z boni extollunt. hãc materiã Boetius desideras potẽtiã z digi/
tates q̃siuit ¶ Hora q̃ boetius materiã dignitatis z p̃ratis. iõ quesiuit ne
p̃tus sua tacita p̃senesceret. i. neduz ipse ad senectutẽ pueniret p̃tus sua taci/
ta esset dñ nullus aliqd loq̃retur de laude suę virtutis vel scriberet. Tunc cĩ
virtus tacita p̃senescat qñ nõ agit aliquis vñ aliq̃ loquãtur. z duz nihil scribi/
tur de suis bñficijs. qz virtus hñtem p̃ficat z opus eius laudabile reddit

P. Et illa Atqñi hoc vnus est quod p̃
stantes quidez natura mentes. sed non
dum ad extremaz manum virtutũ per
fectione perductas. allicere possit: glo
rie scz cupido. z optimorũ in rẽpubli/
cam fama meritoz Quę quam sit exi
lis z totius vacua ponderis: sic cõside
ra.

¶ Dic phã oñdit glĩam
mundanã nõ esse appeten
dam Et primo p̃mitit q̃
cupido glĩę multos allicit
Scõ. p̃bat eã esse exilem
z vanã. ibi. Vñ terre a/
bituz p̃mo dẽ sic. Et q̃
boet⁹ qñq̃ q̃siuit dignita/
tes z p̃rates ne p̃t̃ sua ta
cita p̃senesceret. videtur q̃
ista p̃pter laudẽ z glĩam q̃
sunt. iõ dẽ phã. hoc vnum
ẽ. i. cupido glĩę z fama op/
timorum meritoz in rez
publicã. quę fama solet al/
licere mentes hoĩm natura p̃stantes id est extelentes. sed nõduz i. nõ adhuc
perductas ad extremã manu perfectione virtutũ. id est ad summã p̃fectionẽ
quę fama z gloria q̃ sit exilis z vacua totius p̃õderis id est p̃ciõsitatis sic p̃
sidera ex sequentibus ¶ Hora quod cupido vang glorię multos allicit z de/
lectat. vnde Seneca lri epistola dicit Illud p̃cipue nos impedit quod cito no
bis placemus si inuenimus qui nos bonos viros dicãt. qui prudẽtes. qui sã
ctos. nõ sumus modica laudatione p̃renti quicquid in nos adulario sine pu/
dore cõgesserit tanquã debitũ putamus. optimos nos esse sapientissimosque
affirmantibus assentimus cũ sciamus nos sepe multa mentiri. adeo quoq̃
indulgemus nobis vt laudari velimus in id cui p̃trarius maxime fecimus.
¶ Hora q̃ duplex est bonitas mentis. i. naturalis z acquisita Naturalis bo
nitas est scõm quã aliqui naturaliter sũt p̃ij mansueti. sobrij z casti. sed hec
bonitas si nõ emendatur virtute z sapientia cito extollit hominez ad inanẽz

Becūdo

gloriam. Alia est bonitas acquisita exercitio virtutum ⁊ scientiarū que non permittit hominē extolli vana gloria. quia sapiens fructus suū ponit in con/ scientia stultus autē in laude scōm. Macrobiū. Ideo dicit phia quod cupido glorie allicit mentes natura pstantes nondūz adhuc virtutibus pfectas.

¶ Nota quod fama est frequens laus optimoz meritoz in reipublicam. sed gloria est clara noticia cū laude vel gloria est late patens pconium. id est annunciatio

¶ Hic phia ostēdit glo/ riam mundanā exiles. nec multū appetendā. Primo hoc ostendit ex parte spa/ cii in quo dilaturatur. secun/ do ostendit hoc ex diuersi/ rate nationū ad quas non diuulgatur. Tercio osten/ dit idem ex diuersitate mo/ rū. propter quos de eodez contrarie iudicatur.

Quarto ostendit idem ex breuitate durationis. pro/ pter quā non perpetuatur. Scōa ibi. Adde qd hoc ipz

Tercia ibi. Quid qd diuer/ sarū. Quarta ibi. Sed qd multos.

¶ Primo inten/ dit talem rōem. Latitudo fame consistit in latitudine terre super quā dilaturatur. sed terra non est lata super quā fit dilatio fame. si/ cut in littera dclarat. ergo fama late non potest diffū di. ⁊ per consequens est exi/ lis. nec multū appetenda. vnde dicit in littera. Tu ac/ cepisti id est didicisti astro/ logicis demōstrationibus oēm ambitū terre id ē spa/ cii terre obtinere id est ha/ bere rōem puncti ad spaci/ um celi. id est ad magnitu/

dinem celi. qd magis exponens dicit. Et si terra cōferatur. i. cōparet ad mag/ nitudine celestis globi. ipa iudicetur prozsus nihil spaciū hē. Huius igitur tam exigue regionis. i. terre in mūdo fere quarta portio. i. quarta ps est que incolit. i. inhabitat ab aiantibz nobis cognitis sicut tu didicisti a Ptolomeo

¶ Omnem terrę ambitum (sicut astro/ logicis demōstratiōibz acceperisti ad celi

spaciū puncti cōstat obtinere rationez

Id est vt si ad celestis globi magnitudi/ nem cōferatur. nihil spaciū proz^{ro} ha/

bere iudicetur. Huius igitur tā exigue

in mundo regionis. quarta fere portio

est (sicut Ptolomeo probante didicisti)

que nobis cognitis aiantibus incolat

Huic quartę quantum maria palu/

desque premunt. quantūqz sui vasta re/

gio distenditur. cogitatione subtraxerz

vix angustissima inhabitādi homibus

area relinquetur. In hoc minimo igit

puncti quodaz puncto circumsepti ac

que conclusi De peruulganda fama. d

proferendo nomine cogitatis. Et quid

habeat amplū: magnificūqz gloria taz

angustis exiguisque limitibus artata.

Liber

hoc pbante Si subtraheris cogitatione huic q̄rte p̄ti terre quātum maria. et paludes p̄munt. i. occupant. z q̄tum vasta. i. ampla regio distenditur sicut. id ē siccitate. tūc vir relinquet hoībus angustissima area. i. artificiosus locus in habitādi. In hoc ergo quodā minimo p̄cto puncti. i. minima porcione terre. vos hoīes circūsepti atq; p̄clusi cogitatis de peruulgāda fama de p̄ferendo. i. extollendo noīe. i. fama. z hoc fit inutiliter Sed quid h̄eat. i. p̄t habere gl̄ia amplū z magnificū que artata est tā angustis z exiguis limitib; .i. terminis. quasi dī. nihil h̄z magnificū ¶ Nota terra respectu celi nō est aliquid q̄ritatis sensibilis. sed h̄z se sicut p̄ctus. qz orizon qui terminat visuz nr̄m diuidit celum in duo media qd nō esset si terra in p̄paratiōe ad celū haberet aliquaz q̄ritatem Itē si terra eēt alicuius q̄ritatis respectu celi. tunc stelle nō apparerēt nobis eiusdē quātitaris. qd p̄z falsuz. qz in ea p̄te vbi terra est gibbosa z propinquior celo apparerent stelle maiores z in opposita p̄te minores ¶ Itē minima stella fixa visu notabilis est maior tota terra Si ergo talis stella apparer nobis exītib; in terra sicut p̄ctus. multo magis terra respectu celi erit sicut punctus Itē punctus est quoddā indiuisibile a quo linea equaliter distans facit circulū. z qz celū ex omni parte equaliter distat a terra. id terra respectu celi h̄z se sicut p̄ctus. ¶ Nota quod tres p̄tes terre sunt inhabitabiles. vna propter nimīū calozē. due p̄pter nimīū frigus. s; q̄rta p̄s que est t̄pata a caliditate z frigiditate a nobis inhabitat. s; qz adhuc nō tota inhabitatur p̄pter maria z paludes z p̄pter nimīā siccitatē. id ē p̄ philosophia q̄ quarta p̄s fere est habitabilis Vel dicit fere s̄m alios. qz estus sol nō facit torridā zonā totaliter inhabitabilez cū quedaz citas dicta zenit. supra quā Prolomeus dī fundasse astrolabiū directē sit sub equinoctiali. s; dī inhabitabilis. quia est grauis inhabitationis. sed vltra equinoctialem oīno est habitabilis p̄pter nimīū calozē Item dicit quartā p̄tem terre inhabitari ab animantibus nobis cognitis. hoc forsan dī p̄pter antipedes si sūt qui nobis sunt igniti

¶ Hic p̄phia oīdit gl̄iaz nō eē appetēda ex diuersitate nationum ad q̄s nō diuulgat intendens t̄lem rōem Diuerse nationes z diuersa ideomata nō solum impediunt promulgationē fame hominum. sed etiā vrbū. sed in terra habitabili sunt diuerse nationes diuersoz ideomatu ergo promulgatio fame p̄ talia impeditur. et per cōsequens non est multū appetēda. Unde dicit in libro tera Adde p̄dictē ratio nī quod hoc ipsum septū est. id est spaciū breuis habitaculi. id est parū spaciū. in quo nos habitamus i colunt. id ē inhabitat plures nationes. id est gen

¶ Adde q̄ hoc ip̄m breuis habitaculi septum plures incolunt nationes. lingua: moribus. toti^{q̄ritate} vitz rōne distates. Ad quas tum difficultate itinerū. tum loquendi diuersitate. tū p̄mertiū insolentia. non mō fama hoīm singloz. sed ne vrbium quidem peruenire queat. Etate deniq; Marcū Tullij (sicut ipse q̄dam loco f̄t nōdū caucasum mōtem rhome reipublice fama trāscēderat et erat tunc adul

*Quidam
vrbium
et p̄mertiū*

Liber

dignū supplicio. quo fit. i. ppter quod fit vt si pōcatio. i. dilatatō fame dele/
ctat. quē. i. aliqū nullo mō pducatur. i. laborer. pferre nomē id ē famā suā in
plurimos populos. qz licet ab aliquibz laudaret. ab alijs tñ vituparetur. Erit
igit quisqz pētus glia puagata. i. dilatata inter suos. Et ista pclara imorta/
litas fame. i. loquitur hyronice. qz nō est pclara nec immortalis illa coarta/
bitur. i. pstringet intra terminos vnus gētis. i. vnus ideomatis. ¶ Nota q
tāta est diuersitas mox. in gentibus q illd qd reputatur apud alios lauda/
bile. apud alios reputat vitupabile. Reputatur ei apud syrios laudabile co/
medere parentes mortuos ne comedātur a vermibus in terra. qd apud alios
extraneos ē execrabile. Sifr apud iudeos reputat laudabile ducere vxores. 2
sanguinitate. primas qd apud christianos phibet. Itē in triuallis laudabi/
le est occidere prēm sexagenariū. 7 cremare ipm. qd apud alios est vitupabi/
le. Un dicit poeta. Sunt loca sunt gentes quibz et mactare pntes. Est fas et

¶ Sed q̄ multos clarissios suis tpibz viros: scriptorū inops deleuit obliuio
Quamqz quid ipsa scripta proficiant.
q̄ cum suis auctoribus p̄mit longior atqz obscura vetustas.

ris p̄uosis nō esse appetendā. ibi. ¶ Vos at. Primo dicit q fama 7 glia nō sit i/
mortalis p̄z. q̄ multos viros clarissimos. i. gliosos suis tpibus deleuit in/
ops. i. defectuosa obliuio scriptoz. quāqz etiā ipsa scripta p̄ficiūt qd id ē pa/
rū q̄ scripta longior 7 obscura vetustas tpis p̄mit. i. p̄sumit cū suis auctori/
bus quoz sunt scripta. ¶ Nota q p̄ scripturā fama gestoz. transmittitur ad
posteror. talis at̄ scriptura q̄qz deficit. vel propter inopiā scriptoz. vel quia
ipsa scrip̄ta in se vetustate p̄sumuntur. 7 ideo fama 7 glia in obliuionē pue/
nunt. vñ Salustius in catilinario p̄queritur res gestas rhomanoz. minus
ēē famosas ppter inopiā scriptoz. Atheniensius p̄o maiores fame q̄ rhoma

¶ Vos vero immortalitatem vobis ppagare videmini. cū futuri famā tpis cogitatis. Nō si ad eternitatis infinita spacia p̄tractes. quid hēs qd de nomis tui diuturnitate legeris. Vnius eteniz mora p̄mēti si decē millibz p̄feratur ā nis. q̄ myrrunqz spaciū definitū est: mi nimā l3 bz tñ aliquā portione. Et hic ip

¶ Hic phia oñdit exilita
tē glie ex breuitate dura/
tionis ppter quā nō p̄petu
atur. Et diuidit in tres p
tes. P̄o oñdit hoc ex ho/
mini obliuione. scdo ex tē
poris breuitate. ibi. ¶ Vos
p̄o. tercio oñdit glām a vi

¶ Hic phia oñdit famaz
7 glām nō ēē durabilē 7 i
mortalē ex tpis breuitate.
dicens. ¶ Vos vero homines
videmini vobis ppagare.
id ē facere immortalitatē
eū cogitantis famā futuri
tpis. 7 in hoc frustra cogi/
tans. quia exilis est dura/
tio fame per tēpus. qd scz
tēpus si p̄tractes. i. com
pares ad infinita spacia et
nitatis. quid habes qd le/
geris de diuturnitate tui

Secūdo

^{quing. eile}
se numerus annor. eiusqz quantūlibet
multiplex ^{ad eternitatem infinitam} ad interminabile diuturnita
tem ne cōparari quidē pōt. Etenī fini
tis ad se inuicem fuerit quēdaz. infiniti
vero atz finiti nulla vnqz poterit eē col
latio Ita fit vt quantūcūqz. plixi tēpo/
ris fama si cū inexhausta eternitate co/
giteſ nō parua s3 plane nulla eē videat

rit collatio id ē cōparatio. infiniti vero z finiti nulla vnqz potest esse collatio. id est ppario Ita fit vt fama tēpis quāticūqz prolixi si cogitetur. pando cūz inexhausta. i. infinita eternitate. ipsa videatur nō parua. sed plane nulla esse. ¶ Nota omne quod incipit in tēpore necēario habet finem in tpe. cū tempus sit causa corruptionis tēpaliū. iij. phisicor. Cum igitur fama sit tēpalis incipiens ipa desinet in tpe. z per cōsequens nō est perpetua ¶ Nota q tempus quāticūqz magnū pparuz ad eternitatez minimū reputatur z quasi nullius momēti. licet eī finitorz ad se inuicē possit esse cōparatio. z inter ipsa sit esse proportio. tamē finiti ad infinitū nulla potest esse cōparatio Cum igitur eternitas sit duratio infinita tota simul existens. z tēpus quāticūqz magnū sit finituz. tempus nullā habebit proportionem ad eternitatē. z per conse/ quens fama quantūcūque prolixi tēporis cōparata ad eternitatē nulla vī detur esse.

¶ Vos autē nisi ad populares auras i
anelsqz rumores recte facere nescitis
Et relicta cōscie p̄tutisqz p̄stantia de a/
lienis p̄mia ^{causa de iūmōis populi} sermūculis postulatis Ac
cipe in h̄mōi arrogātiē leuitatē qz se/
stue aliquis illuserit Nā cum qdā ad/
orsus esset hominē cōtumelijs qui nō
ad verē virtutis vīsum. sed ad superbā
gloriam. falsum sibi philosophi nomē
induerat. . adieciſsetque iam se scitu/

nominis. i. tūc fame. q. d. nihil. est etenī mora vniūſ momēti si pferatur. i. com paretur decē milibus ānis h3 aliquā pporcionē. licet minimā. i. valde paruiam qm vtrūqz spaciū tēpis est finitū. sed hic nūerus an/ noz s3 decē milia vel ei9 numeri quāticūlibet mul tiplx sicut duplū vel tri/ plum nō pōt cōpari ad in/ terminabilē diuturnitatez que est eternitas. qz finitis ad se inuicem. quēdaz fue/

¶ Hic philosophia o/ stendit gloriam a viris p/ tuosis non esse curandaz. z hoc duabz rationibz Scōa ibi Quid autē est Prima rō est illa Illō qd spectat ad leuitatē arrogā tiē a sapientibus nō ē cu/ randū. sed gloria propter quā hō recte facit propter laudem hoīz illa spectat ad leuitatē arrogantē. z ē di gna derisione. ergo rē. q. at talis arrogantia sit que/ dā derisio declarat in litte ra. z dicit. Vos homies

Liber

rum an ille phus esset. siquidē illatas
iniurias leuiter patienterq; tolerasset.

Ille patientiam paulisp; assumpsit. ac/
ceptaq; ptumelia velut insultans iam
tandem inq̃t. intelligis me esse philoso
phum? Tunc ille nimium mordaciter

Intellexeram inquit. si tacuisses

ē deriserit quēdā dicētem se ēē phūz in leuitate hmoi arrogantie. Nā cū qui
dā tyrānus eēt adorūsus ptumelijs. i. inceperat alloqui ptumeliose quēdā ho
minē q̃ induerat. i. vsurpauerat sibi falsūz nomē phi. nō ad vsūz verē ptutis.
sed ad supbā glāz. z tyrannus adiecit. i. dixisset se iāz scitūz an ille eēt phi
losophus. siquidē illatas sibi iniurias patiēter leniterq; tolerasset. ille q̃ dix/
it se phūm paulisp; patientiaz assumpsit. scz in principio. z accepta ptumelia
a tyranno velut sibi insultās inquit ad tyrannū Intellegisne me ēē phhm?
tunc ille tyrannus mordaciter inquit. intellexerā te phūm si tacuisses

¶ Nota q̃ fm cōmentatorē in prologo. viij. philosophoz. Verus phstus dz ēē p
fectus oibus gnibus ptutūz z p pns dz ēē magnanimus Sed fm Seneca
in li. de clemētia. Magnanimi est iniurias z offensiones supbi despiciere. et
p pns verbis cōtumeliosis puocari nō dz Itē veri phi est nō vinci a passiōi
bus. sed potius dz moderare z refrenare passiones. cū virtus cōsistat i mode
ratione passionū. vñ Arist. iij. ethicor; dz Dā suetus vult impurbatus eē.
z nō duci a passione Un q̃daz phūs cōtumeliose sibi insultātī dixit. Tu di
dicisti maledicere. sed ego didici maledicta cōtēnere.

¶ Quid āt est quod ad p̃cipuos viros
(de his em̃ sermo est) qui virtute glām
petunt quid inquam ē quod ad hos de
fama post resolutūz morte sup̃ma cor/
pus attrineat? Nam si (quod nostrē rati
ones credi vetant) toti moriuntur ho/
mines. nulla est omnino gloria. cum is
cuius ea esse dīz nō extet omnino. Sin
ho bene sibi mens p̃scia terreno carcere
resoluta. celum libera petit: nonne om

nescitis recte facere nisi ad
populares auras. i. ad po
puloz cōplacētias. z ad in
anes rumores z laudes. z
vos postulatis. i. desidera
tis p̃mia de sermūculis a/
lienis. relicta. i. postposita
p̃stantia. i. dignitate vestre
p̃scie z virtutis. ppter quā
dēretis recte opari. accipe.
id ē p̃sidera q̃ festiue. id est
glōse aliquis illuserit. id
ē deriserit quēdā dicētem se ēē phūz in leuitate hmoi arrogantie. Nā cū qui
dā tyrānus eēt adorūsus ptumelijs. i. inceperat alloqui ptumeliose quēdā ho
minē q̃ induerat. i. vsurpauerat sibi falsūz nomē phi. nō ad vsūz verē ptutis.
sed ad supbā glāz. z tyrannus adiecit. i. dixisset se iāz scitūz an ille eēt phi
losophus. siquidē illatas sibi iniurias patiēter leniterq; tolerasset. ille q̃ dix/
it se phūm paulisp; patientiaz assumpsit. scz in principio. z accepta ptumelia
a tyranno velut sibi insultās inquit ad tyrannū Intellegisne me ēē phhm?
tunc ille tyrannus mordaciter inquit. intellexerā te phūm si tacuisses

¶ Hic phia ponit scōam
rōem quē talis hoies p/
tuosi vel moriuntur corpo/
re z anima. vel aia viuit
post mortē. si totaliter mo
riuntur nihil spectat ad eos
de glā post mortē. si aia
eor; viuit post mortē. illa
petit celūz. sp̃mēs oē ter/
renū negociū z sic nihil ad
eā de terrena glā. g apō p/
tuos hos hoies nulla dz esse
cura de glā. Dicit ergo in
lra Quid ē qd ad p̃cipuos
id ē ad p̃tuos viros atti
neat de fama post resolu/
tū corpus extrema morte.
q. d. nihil. de his em̃ virs

Secūdo

ne tēnū negociū spnit. qui se celo fru/
ens. terrenis gaudet exemptam:

est sermo noster q̄ petūt. id ē
ē quēnunt gl'iaz p̄tute. id ē
opibus p̄tutis. Nā si ho/
mines toti moriuntur cor/

pore ⁊ aīa (vt quidā putāt). qđ tñ nř rōes. i. phice rōnes vetant. id ē phibēt
credi. qz f̄m phiam aīa intellectiua ē immortalis. nulla est oīno gl'ia p̄ mor
tem. cū iste oīmo nō extet. i. nō sit cui? ea gl'a ēē dī. Sin vero mens bñ sibi
p̄scia. i. illesa resoluta. i. liberata terrenō carcere. i. a corpe post mortē libera
petit celū. Nonne ip̄a aīa q̄ celo fruens gaudet se exemptā terrenis. ip̄a sper/
nit oē terrenū negociū. ⁊ per p̄ns terrenā gl'iam q̄si di. sic ¶ Hora q̄ ad p̄u
osos nihil spectat de fama nec in p̄nti vita. nec in futura. nō in p̄nti. qz dī Se
neca in puerbīs q̄ plurimi curāt famā. pauci autē p̄sciam. ⁊ tales pauci cu/
rantes p̄sciam sunt p̄tutosi ⁊ phī. de quibz loquit̄ Boetius in fine tractatus
de summo bono dices. Pauci sunt viri hōrandi sicut phī qui p̄emnit dēside
riū sensus ⁊ sequūtur desiderū intellectus. Plurimi at̄ sunt qui curāt famaz
sicut sunt vulgares q̄ relicta virtute p̄scie. p̄pter laudes hōim recte faciunt.
De quibus dī scriptura. Amē dico vobis. receperūt mercedē suā. Nec etiā
fama spectat ad viros virtuosos in futura vita. qui virtuosī si totaliter mo/
riūtur nihil ad eos de fama. Si at̄ aīa viuit post mortē ista euolat ad celum
⁊ nihil curat de fama. spernit oē terrenū negociū. ⁊ potius gaudet. qz est exēp
ta a curis terrenis ⁊ gaudio celesti fruitur in eternū

¶ Detrū septimū libri secūdi

q̄ Alciūq̄ solā mēte p̄cipiti petit
Summūq̄ credit gloriā.

Late patentes ethereis cernat plagas:

Artūq̄ terrarū situm

Brenē replere non valentis ambitum

Pudebit aucti nominis

Quid o superbi colla mortali iugo

Frustra leuare gestiunt:

Diffusa. linguas explicet

Et magna titulis fulgeat clara dom?

Dors spernit altam gloriā

Inuoluit humile piter ⁊ celluz caput.

Equatq̄ summis infima

Ubi nūc fidelis ossa Fabritij manent:

¶ Hic incipit septimū me
trū huius secūdi qđ dī ar/
chilogici ab inuettore. iā/
bicū a pede p̄dante. ⁊ cō/
stat ex primo versu trime/
tro. scđo dimetro. in q̄ me/
tro phia docet quō gl'a sit
p̄tēnēda ex p̄sideratione
amplitudinis celestis ⁊ stri
ctitudinis terre dices. qui
cūq̄ petit. i. desiderat p̄ci/
piti mēte solā gloriā. ⁊ cre
dit istā ēē summū bonum
.i. p̄cipiū inter appetenda
iste cernat. i. cōsideret pla/
gas ethereis. i. p̄tes celi la
te patētes. ⁊ cernat artum
sitū terraz. i. strictū spaci/
um terre in p̄paratione ad
celū. ille pudebit. i. verecū/
dabit aucti nois. i. aucte
famę suę nō valentis f̄ple
re ambitū breuez. i. p̄uū
spaciū terre Et tūc excla/
l i

Collig. li. 3. cap. 3

Liber

^{Linig. 11}
Quid Brutus aut rigidus Latho?
^{et ergo}
Signat supstes fama tenuis paucul'
Inane nomen litteris.

Sed quid decora nouimus vocabla:

^{et ergo}
Num scire cōsumptos datur?

Jacetis ergo prorsus ignorabiles

Nec fama notos efficit

^{et ergo}
O si putatis longius vitam trahi

^{et ergo}
Mortalis aura nominis

^{et ergo}
Lum sera vobis rapiet hoc etiā dies

Jam vos secūda mors manet

manet ossa fidelis Fabricij Quid brutus aut rigidus Latho? sp̄ ē q. d. qd manet de glia eoz post mortē vtiqz modicū. scz illud manet qd tenuis fama .i. exilis supstes. i. manens. signat inane nomē eoz pauculis lris scriptis i e/ p̄taphijs. eoz. sed qd id est ad qd nouum? decora vocabula scripta. nūquid i/ telligit p ea ip̄os esse cōsumptos. i. mortuos. q. d. imo. Jacetis ergo mortui prius ignorabiles nec fama efficit vos notos Et qz aliquis diceret. licet ip̄i sint mortui corpe tū viuūt fm famā. dē phia. Si putatis vitā vram lōguis trahi. i. plongari aura mortalis nois. i. splēdore mortalis fame. cū sera. i. vl/ tima dies vobis hoc rapiet. i. famā auferet. iā vos manet. i. expectat secūda mors. q. d. si estis prius mortui corpe z fama manēs est vita vā illa cessan/ tes cōdario moriemini ¶ Notāduz Fabricius fuit cōsul rōmanus qui cū miteret pugnare cōtra Pyrrhū regē epirotaz rex p̄misit sibi p̄cem regni sui vt trāsiret ad ip̄m. qd Fabricius p̄temp̄sit. Sequenti anno pyrrhus obtulit si/ bi magnā pecuniā auri vt traderet rōmanū imperiū. cui ait Fabrici? Rho/ ma nō vult aux. sed vult impare hūitibus aux. Propter hoc ip̄e dēus fuit si/ delis Fabricius Dicitur etiā de fabricio q cū quidā ad eū venisset p̄mittēs se Pyrrhū regē occidit si Fabricius sibi pecuniā aliquādo dare vellet. Ip̄e vero Fabricius hūc traditorē ligatū misit ad Pyrrhū. p tali scelere p̄mēdū Cui tunc Pyrrhus dixit Possibilis ē solē a suo tramite deuare qz Fabri/ ciū a sua via recte rōnis discedere ¶ Nota q Brutus fuit primus cōsul rōma/ nus q amore libertatis z iusticie p̄pter stupz Lucrecie plurima egit. z mul/ ta bella p rōmanis iūit p̄pter quod etiā famosus fuit ¶ Nota q Latho dictus fuit rigidus p̄pter rigore animi sui qui ad nihil turpe flecti potuit. et tanc iusticie fuit vt Lucanus ip̄m dīs p̄paret in iudicāda causa que fuit in/ ter Juliū cēsare z pompeiū dicens Uicitur causa dīs placuit sed victa La/ thoni Et de hoc magis patebit quarto huius prosa sexta.

¶ Sequitur prosa octaua libri secundi

mat dicēs O p̄pter h̄ mi/ roz qd. i. p̄pter quid supbi gestit. i. cupiūt frustra le/ uare. i. extollere. colla sua mortali iugo. i. mortali lz ei fama diffusa meā. i. trā/ siens p remotos p̄plos. ex/ pliez se liguas. i. p linguas p̄ploz. z licet magna do/ mus tua. i. nobilis parēte/ la vl fāilia tua fulgeat cla/ ris titulis. i. laudibz. tamē mors spernit altaz glām z mors p̄ter. i. sit. inuol/ uit hūile caput. i. miseruz hōiem. z celsuz. i. nobilem vel diuitē. z mors equat i/ fima summis nulli p̄cedo qd declarat dicēs Ubi nē

Becūdo⁹

¶ Ista est octaua et vltima p[ar]sa huius secūdi. et q[uod] p[hi]a ostēdit bona fortune nō multū esse appetēda. aliquis putaret q[uod] in fortuna nihil eēt boni. iō tā on[us] dicit p[hi]a cuiusmodi bonū sit in fortuna. et probat fortunā aduersam plus eē bonā q[uam] prosperā. et primo p[re]mittit suā intencionē Secūdo. p[ro]bat intencū. ibi. Illa em[en]d[em] Primo d[icitur] Boeti ex dictis p[ar]tibus q[uod] fortuna est p[er]tēnenda. s[ed] ne p[er]tes megerere. i. facere bel[li] lū ierorabile. i. iexplacabile

¶ Prosa octaua libri secūdi

Ed neme inerozabile p[er]tra for[is]

tunā gerere bellū putes. Est aliq[ui]n cū de hoibus illa fallat ni[il]

bil bñ mereat. tū scz cū se apit. cū fron[te] tēdetegit morezq[ue] p[er]fitef. Non dū forte

q[uod] loquar intelligi. Vix est q[uod] dicere gestio: eoq[ue] s[em]p[er] s[em]p[er]bis explicare vix q[uod]

Etem plus hoib[us] reoz aduersaz q[uam] p[er]s[er]peram p[ro]desse fortunam

bus q[uam] prosperā. ¶ Nota quādo cūq[ue] in aliquo dicto videtur eē repugnātia. illud videtur mirabile dictū. sed dicere fortunā aduersaz hoibus p[ro]desse videtur eē quēdā repugnātia in dicto. nā esse aduersum alicui sibi p[ro]desse ad inuicē repugnāt. Ideo dicit philosophia mix est quod gestio dicere. scz fortuna nā aduersam magis p[ro]desse quam prosperā.

¶ Illa em[en]d[em] semper specie felicitatis cūz videtur blāda mētitur. Hec semp[er] verā

est cū se instabilē mutatione demonstrat Illa fallit. hec instruit Illa mēdaciū

specie bonoz mentes fruentium ligat. hec cognitiōe fragilis felicitatis absol

uit Itaq[ue] illā videas: vētosaz: fluentē: sui q[ue] semp[er] ignaraz Hanc sobriā succū

ctamq[ue] et ipsius aduersitatis exercita[tione] prudentem.

tes megerere. i. facere bel[li] lū ierorabile. i. iexplacabile ¶ fortūaz. s[ed] scias q[uod] aliqui ē. i. aliqui p[er]tig[is] q[uod] ipa fortuna nihil fallax. i. nihil fallacit[er] agēs bñ mereat d[icitur] hoib[us] eo q[uod] aliq[uod] bonū eueit homib[us] p[er] eā. cū. s[ed] cū fortuna se apit manifestādo suā firmitatē cū detegit fronte p[er] sui aduersitātē cū p[er]fitef mo[do] res suos p[er] instabilitatē Et s[ed]dit p[hi]a nōdū forte itelli g[is] q[uod] loqr q[uod] mix ē q[uod] ego gestio. i. cupio dicē eoq[ue]. i. vix queo explicare sententiaz verbis Etenim ego reor. id est opinor aduersam fortunā plus p[ro]desse hoib[us]

¶ Hic p[hi]a p[ro]bat intencū q[uod] fortuna aduersa melior sit q[uam] p[er]s[er]p[er]a tribus rōib[us]. scda ibi. Postremo. tertia ibi. an hoc. primo d[icitur] Illa fortuna prospera s[em]p[er] mētitur cū videt. i. apparet blāda specie felicitatis. i. p[er]s[er]peritatis. sed hec. i. fortunā aduersa semp[er] vera ē. cum demonstrat se esse instabilē sui mutatione. ¶ Ostendit em[en]d[em] se esse talem qualis est Et ita per eam non decipiuntur homines. sed illa. scilicet prospera fortuna p[er]fidens in se fallit. Hec

Liber

aūt aduersa fortuna hoīem instruit oñdendo q̄ nō sit p̄sidentū p̄spere fortu/
ne p̄pter eius mutabilitatē Illa sc̄z. p̄sp̄era fortuna ligat. i. fallēdo mētes fru
entū hoīm sp̄e bonoꝝ mēdaciū. hēc sc̄z aduersa fortuna absoluit. i. liberat. s.
mentes hoīm cognitione fragilis. i. trāsitorie felicitatis Et tūc recolligit ef
fectus vtriusq̄ fortunę dicēs Itaq̄ illā sc̄z prosperā fortunā vides vētōsam
.i. sup̄bam fluentē id ē poīgā z sup̄sius ignarā. nā homies in p̄speritate p̄ri
nua seipsos nō cognoscunt. hāc sc̄z aduersam fortunā tu vides sobriā z succē
ctaz. i. humilē nō sup̄bam z prudentē exercitatione aduersitatis. ¶ Nota
q̄ ex ista l̄rā p̄nt formari tres rōnes q̄ aduersa fortuna melior sit pros̄pa Pri
ma rō est ista Bona fortuna in specie vere felicitatis decipit hñtem ipam.
sed fortuna aduersa nō decipit. sed vera est oñdens se talē qualis ē. ergo aduer
sa melior est q̄ p̄sp̄era Secūda rō est Prospera fortuna ligat mētes hoīnuz
mēdacibus bonis. sed aduersa liberat mētes a falsa felicitate q̄ melior est
Tercia rō Prospera fortuna reddit hoīes sui ignaros. sed aduersa facit ho/
mines sapientes. ergo melior est q̄ p̄sp̄era

¶ Postremo felix a fo bono deuos blā
dic̄s trahit. aduersa plerūq̄ ad vera
bona reduces vncō retrahit. .

Postremo felix. i. p̄sp̄era fortuna cū suis blandic̄is trahit deuos. i. errātes
a fo bono. s. aduersa fortuna plerūq̄ retrahit vncō. i. tenaculo reduces. i. fuer
rētes ad fā bona Nota q̄ q̄ p̄sp̄era fortuna videtur eē p̄p̄inqua felicitati. eo
q̄ sine bonis fortunę nō cōtingit eē felicē. ex de bona fortuna. ideo suis blan
dic̄is trahit hoīem sensualē a vero bono qd̄ consistit in speculatione dei. ad/
uersa aūt fortuna qz oñdit p̄sp̄eram fortunā eē mutabilē ipsa reducit hoīem
ad verū bonū qd̄ est immutabile.

¶ Hic p̄h̄a ponit vltimā rōem quę talis est Illa fortuna est melior p̄ quaz
p̄gnoscutur veri amici. sed aduersa fortuna est talis. igit̄ zc̄. vñ in l̄rā dr̄. An
pro nūquid putas hoc eē estimandū inter minima bona q̄ hēc aduersa fortuna
deterit. i. mōstrauit tibi mentes. i. corda fidelīū amicōꝝ. q. d. illd̄ est bonū de

¶ An hoc inter minima estimandū pu
tas. q̄ amicōꝝ tibi fidelīūz mentes. hēc
aspera. hēc horribilis fortuna deterit.
Deq̄ tibi certos sodaliū vultus ābīgu
osq̄ secreuit. discedens suos abstulit.
tuos reliquit. Quātū hoc integer. z vr
videbaris tibi fortunatus emisses. De

¶ Hic p̄h̄a ponit secūda
rōem q̄ talis ē Quęcūq̄
fortuna trahit ad inquisi
tionē veri boni. illa melior
est q̄ q̄ retrahit a fo bo/
no. sed fortuna aduersa est
h̄mōi. q̄ zc̄. An dr̄ in l̄rā

maximis. bonis. z hēc sup
ple aduersa fortuna secre
uit. i. diffixit tibi certos a
micos z ābīguos vult⁹ so
daliū. i. amicōꝝ. q. d. aspa
fortuna docuit te discerne
re inter veros aīcos z fal
sos. qz prospera fortuna a
te discedens abstulit suos.
id ē qui erant amici rōe p̄
speritatis. z reliquit tuos
amicos qui te dilexerunt.
non propter tua Q̄ quan

et potest h̄i d̄ferre suos et falsos mīg

ti. i. q̄to p̄cio tu emisisses h̄
integer. i. in integritate for
tunę cōstitutus cū v̄deba
ris tibi fortunatus vt po
tuisses cognoscere veros a

line nunc amissas opes quere quod
preciosissimū diuitiarū genus est: ami
cos inuenisti

micos. nūc desine. i. cessa quere opes. i. diuitias amissas. qz inuenisti veros a
micos q̄ sunt p̄ciosissimū genus diuitiarū. ¶ Nota in aduersitate falsi amici
fugiant. sed in tpe p̄speritatis manēt. vñ Seneca in li. de reme. Quē tu sceli
cem credis illū multū comitātur. vt mel musq̄ sequitur. cadauera lupi. frumē
ta formice. p̄dā ista turba sequitur nō hoiem. ¶ Nota q̄ aduersa fortuna
ōndit fideles amicos. Vñ Seneca. xx. epla Turba familiaris cū a te pasci
desierit ipsa te nō pascet. z quod tu bñficio tuo scire non poteris paupertate
scies. illa veros amicos retinebit. discedit quicūq̄ nō te. sed aliud sequebat̄.
est aut̄ propter hoc vñū amanda paup̄tas q̄ a quibus ameris ōndit. Unde
paup̄ Henricus Priglalet hoc solo mala fors q̄ monstrat amicos Qui bo
ni qui mali mōstrat vtrancq̄ viā. Item poeta Tpe felici nō cognoscitur ai
ci Sorte patet misera que sit dilectio vera Item alibi Cū fueris scelix mul
tos numerabis amicos Tpa si fuerint nubila solus eris Item Thobias Flu
ctuat ad census venalis amicus egenū Sed ver̄ refouet vt fabrica tus amor
¶ Nota q̄ fidelis amicus est p̄ciosissimū genus diuitiarū. qz amicus. ix. ethi
cor. est alter ego. i. amicoz est idē velle z nolle Nemo em̄ eligit viuere sine ai
cis habens reliqua bona Et Seneca. ix. epla dē Sapiens z si p̄tentus sit se
ipso. n̄ amicit̄ h̄re vult p̄pter nihil aliud nisi vt exerceat amicitia. ne tā ma
gna virtus lateat Et Tullius in li. de officijs dē Honores diuitię z digni
tates nunq̄ sunt amicitie anteponende

Hic incipit octauū z vltimū metrū huius secūdi quod dē glyconici ab in
uentore. amphiamacri a pede p̄domināre. z est amphiamacrus pes antiquo

Metru octauū scōi libri.

Quod mūdus stabili fide
Locordes variat vices

Quod pugnantia semina

Fons ppetuum tenent

Quod phœbus roseum diem

Lurru prouehit aureo

Ut quas duxerit hesperus

Phœbe noctibz imperet

Ut fluctus audum mare

cūma longa z duabus bre
uibus medijs. dictus ab
amphi quod ē circū z ma
tros lōgū quasi habēs cir
cūquaq̄ lōgā syllaz In q̄
metro phia cōmendat a/
more ex quo dixit q̄ ami
ci sunt p̄ciosissimūz genus
diuitiarū Et primo cōmē
dat amorē. secundo ostēdit
quomodo humana natu
ra amicitia cōseruatur ibi
Hic sancto. Primo facit
hoc quod dictū est. Secū
do ostendit quod ablato
diuini no amor e oia corrum
pūtur ibi. Hic si frena
¶ Primo igitur dē amor

Liber

^{destinatus et finis}
Certo fine coerceat

^{amplius}
Heteris liceat vagis

^{delatatio}
Latos tendere terminos

Hanc rerum seriem ligat

^{maior a gallegi}
Terras ac pelagus regens

^{quibusdam}
Et cdo imperitans amor

diuinus regēs terras. ac pe-
lagus ⁊ imperitans. i. fre-
quēter impans celo ille a/
mor ligat hāc seriē. i. ꝑꝑo-
diā rez q̄ mundus stabili
fide variat cōcordēs vices
.i. alternationes tpm anni
.i. noctis ⁊ diei. ⁊ q̄ semina
pugnantia. i. elemēta con-
traria tenēt perpetuum foe-
dus. i. cōcordiā ne vnū to-

taliter aliud corumpat. q̄ phœbus. i. sol curru aureo puehit. id ē ꝑducit au-
reū diē. i. claz diē. idē amor facit vt phœbe. i. luna: impet id ē ꝑsit noctibus
quas noctes hesperus. i. stella vespertina duxerit. i. adduxerit. ⁊ vt auidū ma-
re ad eūdiū coerceat fluctus suos certo fine. i. determinato fine. ne liceat sibi
tendere. i. extēdere latos terminos vagis terris id ē amplis terris sp̄ totaliter
cooperiēdo terrā ¶ **Nota q̄ Tullius loquēs de amicitia d̄t Amicitia est vir-**
tus mouens supiora ad ꝑtectionē inferiorū. ⁊ inferiora ad subiectionē supiorū
Amicitia em̄ sublata oīs in vita tollit iucūditas. ¶ **Nota q̄ elemēta appel-**
lat semina. q̄ ex ipsis tanq̄ seminibus elemētata ꝑducūt. sicut em̄ semen
est principiū fructus. sic elemēta sunt principia corporū mixtorū. ⁊ dicit elemē-
ta pugnantia ꝑpter ipsoꝝ ꝑtrarietatem. nā aliqua sunt calida. aliqua frigida
quedā humida. quedā sicca Hec elementa diuino amore ordinata tenēt ꝑ-
ꝑriū fœdus. quia grauitas inferiorū nō aufert leuitatē supiorū. nec ecōuerso. ⁊

(simul totaliter non corrumpunt

^{amor}
Hic si frena remiserit

^{quidq̄ res amat}
Quicquid nunc amat inuicem.

Bellum continuo geret

^{origina}
Et quam nunc socia fide

^{delatatio}
Pulchris motibus incitant

^{amor}
Lertant soluere machinā.

dere incitant. pulchris motib⁹. i. faciunt ordinate mouere ¶ **Nota q̄ subla-**
to amore ⁊ cōcordia oīa dissoluūtur ¶ **Uñ Alanus in anteaclaudiano loquens**
in ꝑsona amoris ⁊ cōcordiē dicit Si mea iura meas leges mea fœdera mūd⁹
Olim seruasset vel adhuc seruaret amoris Vincula. nō tantis generet sub

(cladibus orbis

^{amor}
Hic sancto populos quoq̄

Iunctos fœdere continet

Hic et coniugij sacrū

¶ **Hic ostendit ꝑhiā quō ꝑ**
amore ꝑseruatur ⁊ cōcilia-
tur amicitia hūana dicens
Hic amor ꝑinet. i. ꝑser-
uat ꝑꝑlos iunctos scō. i. ꝑ

Tercius

quidam
Castis necit amoribus

quidam
Nec fidis etiā sua

quidam
Dictat iura sodalibus

quidam
O felix hominū genus

quidam
Si vestros animos amor

quidam
Quo celum regitur. regat

nū. supple dico. si amor scz diuinus quo celū regitur regat aīos vrōs. supple
causando in eis cōcordiāz amiciciē ¶ Nota q amor dicat iura fidis sodali-
bus Jura autē amicōz z sodaliū innuit Seneca terciā eplā dicens. Diu co-
gita an aliquis in amicū sit tibi recipiendus. sed cū placuerit fieri. toto illum
pectore admittē. tā audacter cū eo loquere qz tecū Tu qdem ita viue. vt ni-
hil tibi pmittas. nisi qd etiā amico tuo pmittere possis. Cū amico tuo oēs
curas tuas. oēs cogitatiōes misce si fidelē putaueris Sunt ei quidā q q ai-
tis sunt tm cōmittenda oibus narrant. qdaz charissimoz cōsciam reformi-
dant nulli credituri. neutri faciendū est. vtrūqz em vitiū est z oibus credere.
z nulli ¶ Nota circa p̄dicta q amicicia p̄prie dicta tm inuenitur in rebus ra-
tionalibus. z vt sic aīcicia est par voluntas bonoz inter aliquos. sed large ac-
cipiendo amiciciā. sic etiā est in irrationalibus. z vt sic amicicia est cōcordia
diuersaz rerū adinuicem

tuoso foedere. s. aīciciē. z h
amor necit. sacrū. i. sacra-
mentū iungit castis amo-
ribus viri z vxoris. z hic
amor dicat iura sua. i. im-
ponit legē amiciciē fidz so-
dalibus. z qz ista. pueniūt
ab amore diuino tanquā
a suo principio Tō subiu-
git O felix genus homi-

¶ Anicij Danlij. Seuerini excōsulis ord. pat.
phie consolationis liber secundus finit
¶ Incipit liber Tercius Prosa prima

¶ Animo solato mulcedine phie. meo
re pulso atiquo. introducitur felicitas p̄a

Am catūz illa finiuērat. cū
me audiendi auidū stupen-
temqz arrectis adhuc auri-

bo. carminis mulcedo defixerat. Itaqz
paulo post. O inqz summū lassoz sola
men aiōrum. qntum me vel sentētiarū
pondere. vel canēdi etiā incunditate
refouisti. Adeo vt iam me post hac im-
parem fortūē icribi n̄ arbitrer Itaqz re-

¶ Iste est terci⁹ liber Bo-
etij de p̄solatiōe phie z cō-
tinuatur ad libros p̄ceden-
tes in hūc modū. Postqz
phia in primo li. scrutata
est cās doloris Boetij. et
in secūdo li. adhibuit sibi
remedia facilia. In p̄tri-
li. z in sequētibz phia ad-
hibet boetio remedia gra-
uiora. sunt autē remedia ḡ
uiora rōes cōtra cōem opi-
nionē hoīm. p̄bantes q i
bonis exterioribus nō cō-
sistit vera felicitas. oñdē
do in quo sita sit felicitas
p̄a. z quomō ad ip̄am per-
ueniat. Et didit iste liber

Libe

in. xxiij. ptes. qz huius li/
bri sunt. xij. ple. z. xij. me/
tra. q ptes patebūt in pcel
fu li. Quid autē z d quo d
termietur in qualibz ista

rū ptiū silitet patebit. Prima prosa huius tercij diuidit in tres ptes Primo
ostendit Boetius quō post p̄dicta alloquutus fuit phiam Secūdo poit re/
sponſionē phie. Tercio Boetius dirigit quādaꝝ petitionē ad ipaz. scda ibi
Tū illa. tertia ibi Tum ego Dicit primo Jā illa phia finierat cantū. i. me
trū quod erat de p̄mendatione amoris diuini z amicitie. z cum ego Boetius
essem allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate z admiratione ver/
ba phie auribus arrectis ego dixi Q phia que es summū solamen animoz
lassoz quātum me refocillasti tuis proſis z metris in tantū q iam bene pos
sum resistere inſultibus fortunę. z ideo dicit. remedia que prius dixisti eē gra
uiā nō timeo. sed ea audire diligenter expecto. ¶ Hora q Boetius metrum
vocat cantū. Sicut enī in cantu est eleuatio z deſſio vocis. sic ſimiliter in
metro rōne quantitatis correpte z p̄ducte ſyllaz attenditur quēdā eleuatio
z deſſio. qz rōne quātitatis p̄ducte fit eleuatio. rōne quātitatis correpte fit
deſſio ¶ Itē qz metrum est subtilius z delectabilius. pla. iō animuz demul
cer Unde auctor poetrie metz cōpat domicelle dicens Vultqz venire metz
tanqz domicella cōpto crine. intēte gena. subtili corpore. forma egregia. Jō
de Boetius. mulcedo carminis. i. metri ¶ Item hō dī esse auidus z stupēs
circa phiam Auidus inqz. quia dicit Seneca. xviij. epla. Proſice oīa ista ſi
ſapis. immo vt ſapias. z ad phiam magno cursu totisqz viribus tende. Et
iam hō debet eē stupens. id est admirans de phia. quia ipsa est res mira
bilis z diuina. fm Arist. in principio libri sui de mūdo. z phia confert mira
biles delectationes. x. Ethicoz ¶ Item ai laſſi ſūt graui cura vel aduerſi
tate aliqua oppreſſi. hoz phia est summū solamen. quia ipsa perſuadet ma
gnanimitatem. qua contra aduerſitates fortunę hō conſtanter debet mi
litare ¶ Item per phiam hō bene p̄t resistere ictibus fortunę. quia pri
mo Ethicoz. dicit Aristote. Sapiens bene ſcit ferre fortunas. z habet ſe ſi
ne vituperio ſicut tetragonū Unde dicit in littera Jam illa ſupple phia fini
erat cantum. i. metrum de amore diuino. z cū mulcedo. i. ſua uitas carminis de
fixerat id est ſtabilierat me auidum. id est cupidū audiendi. z ſtupentē. id est
admirantē ſupple verba phie auribus meis arrectis. id est eleuatis ad hęc ſcꝝ
verba. itaqz paulo poſt ego inqz id est dixi. Q summū solamen laſſoz animo
rū ſupple per aduerſitatem quātum me refouisti pondere ſententiaꝝ ſupple
proſe. vel etiā incanditate canendi. id est metri. adeo. i. intantū vt iam p̄ hac
nō arbitrer me eſſe imparē. id est diſſimilem in reſiſtendo ictibus. id ē inſulti
bus fortunę Itaqz remedia illa que paulo ante dicebas eſſe acioꝝa. i. graui
a. nō modo. i. nō tantū. nō perhorreſco. id est nō timeo. sed ego auidus audien
di ſupple ea vehemēter eſſaſgito id est expoſtulo ¶ Ubi ſcienduz q ſcōm
U. i. uitiōz eſſaſgitare eſt valde ſaſgitare. expoſtulare. petere. cū clāōre poſcere
¶ Hic ponit r̄iſionē phie dicens Ego bene ſenſi illud cuiꝝ tu tacit⁹ z attē
recepisti yba noſtra cū ego p̄fecī mentē tuā Talia enī ſunt remedia q adhuc
iſtāt vt ipa d̄guſtata prio ſint amara ſꝝ poſtea dulceſcāt. ſꝝ qz tu dic⁹ te eē au

media q pauloan acioꝝa eſſe dicebas:
nō mō n̄ phorreſco. sed audiendi auid⁹

vehemēter eſſaſgito

Tercius.

132

¶ Tum illa. Sensi inquit cū p̄ba
tacit⁹ nostra attētusq; rapiebas: eūq;
tue mentis habitū vl' expectaui vel qđ
ē verius ipsa perfeci Talia sunt quippe
que restant. vt degustata quidem mor/
deant. interius autem recepta dulces/
cant Sed q tu te audiendi cupidū di/
cis. quāto ardore flagrares. si quonam
te ducere aggrediamur agnosceres: B.
Quonā inq; Ad verā inquit fclicitatez
quā tu⁹ q; somniat aīm⁹. s; occupato
ad imagines visu. ipaz nō p̄t intueri

Et Frustrat⁹ p̄rio Ethico. d̄r Sciūt docti qm laboriosa est possessio p̄tu/
tū. sed ppter eius amaritudinē p̄ba nō est abiciēda qz nō est dignus dulcorz
a cumine. qui amaritudinis neq; inuiscari grauamine. fm Boetii in de dis/
ciplina scholarū ¶ Nota sicut somnians putat fantasmata sibi occurrētia
ē veras res de quibus somniat. z tñ nō sunt ipse res. Sic Boetius in istis
tpalibus putauit ēē verā fclicitatē. q̄ tamē nō est. sed tñ sunt quedā silitu/
dines verē fclicitatis. sicut phantasmata somniōz sunt silitudines rez
¶ Nota q bona exteriora vocat imagines verē fclicitatis. Sicut em ima/
go est rei imitago. z non ipsa res. sic bona exteriora videntur exprimere for/
mam verē fclicitatis. sed vera fclicitas nō est in ipsis. Unde dicit i littera
Tum p tunc. illa supple p̄ba inquit. ego sensi id ē noui intentionē tuā. cum
tu tacitus z attētus rapiebas verba nrā. q; pro et. cū ego expectaui. alia hā
h; expectaui. i. reuocaui h̄ituz tue mentis. vel qđ est verius dicere cū ego ipsa
h̄itum tue mentis perfeci. quippe mirū talia sunt sp̄c remedia que restant sp̄c
sumēda vt ipsa quidē degustata primo mordeā. i. displiceant. interius autez
recepta dulcescant. sed quod tu dicis te cupidum audiendi supple illa reme/
dia ¶ quāto ardore. i. desiderio flagrares. i. arderes si agnosceres quonā. id ē
ad quē locū aggredimur. i. incipimus te ducere Ego Boetius inq; i. dixi. q
nā supple vis me ducere Inq; supple p̄ba. ad verā fclicitatē quā tuus ani/
mus somniat. i. ip̄fecte cognoscit. sed visu. id est cognitione occupato ad ima/
gines. id ē ad bona tpalia que sunt imagines z silitudines verē fclicitatē. tu
nō potes intueri. id est inspicere ipsaz supple veram fclicitatē.

¶ Hic Boetius dirigit petitionē p̄hē. z ponit consensum sue petitiōis di/
cens ¶ p̄ba rogo vt sine dilatione demonstres mihi que sit vera fclicitas..
Et p̄ba consentiens dicit. libēter faciā tui cā. sed prius ostendā tibi falsam

bū audiendi verba nrā. ¶
quāto desiderio arderes si
cognosceres quo labora/
mus te ducere. z d̄r Boe/
tius Quo vis me ducere?
R̄ndet p̄ba ad agnitioēz
verē fclicitatis quāz ani/
m⁹ tuus q̄si somniādo ad/
huc vix cognoscit. qz ē oc/
cupat⁹ imaginibus falsē
fclicitatis. ¶ Nota q bo
etius tacitus p̄ba p̄hē ra
piebat p̄silio Senecę. dī..
Esto p̄boz tacit⁹ auditor
auditor. p̄mpt⁹ repetitor
¶ Nota q p̄cepta p̄hica
lia p̄mo sunt amara. po/
stea dulcescunt. fm illud
Poetę Discere fit charum
quis primo sit amarum.

Libër

B. Tū ego. fac obsecro. et que illa ve/
ra sit sine cunctatione demonstra. P:
Facia inquit illa tui causa libeter S:
q̄ tibi cā notior est eā prius designare p̄
bis. atq; informare conabor. vt ea pspe
cta cū in cōtrariā prem flexeris oculos.
p̄ specimen b̄titudinis possis agscere

nata est nobis vīa. pcedendi ex nobis magis notis ad min⁹ nota p̄io phico
rū. et h̄ de aīa Lū igitur bona exteriora sunt magis nobis nota in quib⁹ alī
qui posuerūt p̄stere felicitatē q̄ bona interiora p̄o phia primo vult deter
minare de flā felicitate nobis magis nota q̄ ponitur in bonis exteriorib⁹ ip/
saz extirpādo vt p̄ eas p̄gnoscam⁹ verā felicitatē tanq̄ per cōtrariū ¶ No
ta q̄ Senec. in de frutib⁹ cardi. d̄ Scire debes q̄ quēdā nō vidētur esse bo
na et sunt. q̄daz vidētur bona et nō sunt. quęcunq; aī ex rebus trāsitōrijs pos
sides nō hęc magna existimes. nō mireris qd caducū est Et quo p̄z q̄ vera
felicitas nō p̄sistit in bonis exteriorib⁹ quę vidētur esse p̄a bona et nō sūt
Uā d̄ in lra Tū pro tunc ego supple Boetius dixi ¶ phia obsecro. i. peto
fac id est duc me ad illā felicitatē. et demonstrā mihi sine cūctatione. i. sine mo
ra q̄ sit illa p̄a sp̄ felicitas Illa phia inquit. facia libeter tui cā. sed ego p̄i
us conabor. i. laborabo tibi designare p̄bis. atq; pro et informare quę cā. i. q̄
felicitas h̄is rōem causę finalis sit tibi notior. i. manifestior. vt ea sp̄ falsa
felicitate p̄specta. i. cognita possis agnoscere specimen silitudinē verę b̄titudi/
nis cū flexeris oculos supple p̄gnitionis in p̄trariā prem falsę felicitatis

¶ Metrum primum libri tercij

Uī serere ingenuus volet agz

Liberat arua prius fruticib⁹

Falcerubos filicēq; resecat

Ut noua fruge grauis ceres eat

Dulcior est apiū magelabor

Si malus ora prius sapor edat

Bratius astra nitent. vbi nothus

Desinit imbriferos dare sonos

Lucifer vt tenebras pepulerit

¶ Istud est primum metrum
huius tercij qd d̄z metruz
choristū ab inēore dactyl/
licū a pede p̄domināte. et
primus p̄sus hui⁹ metri ē
hypercatilecticus. qz post p̄
mū pedē abundat vna syl
laba. i. re In hac decē sere
re. et qz phia p̄dixit q̄ pri⁹
esset onēdū q̄ sit falsa fœ
licitas. et postea q̄ sit vera.
iō phia in hoc metro com
mēdat hunc ordinē per ex
empla quatuor. Primum
est Quicūq; vult seminare
bonū agrū oportet pri⁹ ex
tirpare nociuas herbas vt

Tercius.

ager bñ fructificet Siliter aliquis volens pgnosce verā felicitatē oportet prius extirpare falsas Un̄ dñ in littera Qui volet serere agrū ingenium. id est nobile prius liberat arua. id est a gros fructibus. id est radicibus que in

Pulchra dies roseos agit equos

Tu quoq; falsa tuens bona prius

Incipe colla iugo retrahere

Vera de hinc animū subierint

pediūt ne semen crescat et ille refecat id ē p̄cindit si/ licē. i. herbā inutilem falce id est falcastro vt noua ce/ res eat. i. pficiat grauis. i. onusta fruge Secūduz ex emplū est Sicut p̄gustan do aliquod amarū mel ap

paret dulcius. sic ppter cognitionē falsę felicitatis magis cognoscitur p̄a fe licitas Unde dicit in littera Labor apū est magis dulciōr id ē mel est magis dulce si malus sapor pri⁹ edat. i. inficiat ora. Tercium exempluz est Sicut post tēpus nebulosum gratior est serenitas. sic post cognitionē falsę felicitatis gratior est cognitio p̄e felicitatis Unde dicit in littera. Vbi pro postq̄ nothus. id est ventus australis desinit. id est cessat dare imbriferos sonos. i. flatus. pducentes imbres. tunc astra nitentur gratius. i. delectabilius. Quartū exempluz est Sicut pulchra dies sequitur tenebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequitur cognitionē falsę felicitatis Unde dñ in lra. vt id ē post q̄ lucifer. id ē stella matutina. pepulerit. id ē fugauerit tenebras noctis. tunc pulchra dies agit. i. duat roseos equos solis. ¶ Tunc applicat exempla ad pposituz dicens Tu prius debes p̄siderare falsa bona z ipsis extirpatis dēs cognoscere vera bona in q̄b; p̄sistit felicitas Un̄ dñ in lra Tu prius intus. i. respiciens falsa bona incipe retrahere colla iugo. i. a iugo falsę felicitatis dehinc. i. postea vera bona subierit. i. subintrabunt aīm tuū. ¶ Nota q; sic prius extirpanda sunt vitia: z postea inferendę virtutes. Sic ager prius est purgāduz z postea semināduz Unde Thobias Spinis z tribulis purga/ re noualia debes Agri vt semen fructificare queat. ¶ Nota q; frutex scdm Vguationē est diuersitas v̄gularū vel arborūz vel spinarū vel secundum ali/ os frutex est arbor parua que terrā fronde regit ¶ Nota q; filix est inutilis herba habens folia ad modū filorū. de qua dñ Persius. Nō tamen ista filix nostro mansuescit aratro ¶ Nota q; post amaritudinē dulcedo est gratior z sensibilior. Unde poeta Dulcia nō meminit qui nō gustauit amara Namq; per oppositū noscitur omne bonū Hec paup̄ Henricus

¶ Nota q; Boetius hic dñ apū pro apū in gto plurali. qd est p̄ra Alexan dñ qui dicit Un̄ dat apis zc. Et q; hic dicat apū z nō apū. patet p̄ metri qd sp̄ cōstat ex tribus dactylis primis Si aut̄ poneretur apū n̄ essent tres dactyli cōtinui. posset tamen dici q; causa metri ponitur apū pro apū

¶ Prosa secūda libri tercii

¶ Am defixo paululū vīsu z ve/
lut in angustā suę mentis sedes
recepta sic cepit.

¶ Hec est prosa secunda huius tercii. in qua phiā ponit diuersas opiniones circa falsam felicitatē. et primo Boetius ostendit quomodo se philosophia habuit post p̄dicta.

Liber

Secūdo phia oñdit q̄ oēs hoīes nitūtur puenire ad britudinē quā ipsa de/
finit Tercio oñdit q̄ hoīes sepe abducūtur a vera foelicitate diuersis errorib/
bus Quarto ponit errores siue opinionones circa foelicitatē. secūda ibi Omīs
mortalīū. tercia ibi Hunc vti. quarta ibi Quoz q̄dez Dicit primo Postq̄
phia pmissit ordinē pcedendi de falsa foelicitate ad verā Tū p tunc ipa pau/
lulū desiro visu. i. inclinatis oculis z recepta velut in angustā. i. nobilē sedez
mentis. sue sic cepit. i. incepit loqui ¶ Nota q̄ capitis inclinatio est signū sb/
tilis imaginationis. ppter qd subtiliter z pūnde imaginātes caput inclināt
Et qñqz nō vident delata coraz oculis. iō phia volens subtiliter speculari de
foelicitate. cuius speculatio difficilis est. ipsa inclinatio visu ptraxit se in no/
(bile speculationem sue mētis

¶ P. Oīs mortalīū cura. quā multiplici
uz studioz labor exercet. diuerso q̄dem
calle procedit. sed ad vnū tñ beatitudi
nis finē nititur puenire. Id autē est bo/
num. quo quis adepto nihil vltiori? de
siderare queat. Quod quidē est oīm sū
mū bonoz: cūcta qz intra se bona conti
nens Qui si quid abfozet summuz esse
nō posset. qm relinqueretur extrinsec?
quod posset optari Liqueat igitur eē be
atitudinem statum bonorum omniuz
cōgregatione pfectum

¶ Sic phia oñdit q̄ oēs
hoīes nitūtur puenire ad
vnū finē britudinis quaz
britudinē ipsa etiā diffinit
z dī sic Oīs cura. i. sollici
tudo mortalīū. i. hoīz quā
curā exercet labor multi
plicū studioz. qz aliq̄ stu/
dent in lratura. alij in
mercāria. zcjs. illa cura p
cedit diuerso calle. i. diuer
so mō viuendi. sz tñ nitit
puenire ad vnū finē britu
dinis Illud at ad qd ho/
mines nitūtur puenire est
tale bonū quo q̄s adepto
nihil vltius qat deside
rare qd scz bonū est sum
mū oīm bonoz pines in
se cuncta bona cui. i. bono
si quid. i. aliqd abfozet. i. deesset. nō posset esse summū bonū. qz relinqueretur
aliquid extrinsecus. i. illud bonū qd posset optari Et quibus dictis phia cō
cludit definitionē britudinis dicēs Liqueat. i. manifestū est britudinez eē sta
tū pfectū cōgregatione oīm bonorum ¶ Nota cognitio vltimī finis mag
nū incrementū cōfert ad vitā. p. Ethico. qz fm exigentiā finis cetera modera
tur fm Linconiensē pmo posteriorz. iō phia tradit nobis pgnitionē vltimī
finis scz britudinis ¶ Nota finis magis est eligendus hīs q̄ sunt ppter finez
vt pz per Arist. tercio ethico. Itē ibidē Qui finis est bonū. ipm quozqz bo
nū Itē oīa denoianda sunt a fine Glā poeta Si finis bonus est totū lauda
bile tunc est ¶ Nota finis in agilibus hz se sicut principū in speculabili
bus. Sicut ergo intellectus noster naturaliter adheret primis pncipijs Sic
appetitus noster naturaliter adheret vltimo fini qui est summū bonū ¶ No
ta q̄ duplex est finis. scz finis quo. z finis grā cui? oīa fiunt. Ille est em vn?
sicut deus vel britudo. z iste finis appetitur ab oībus sub vna rōne inquan
tū est bonū satians appetitū hoīs Finis autē quo est opatio qua hoīes nitū

Tercius

cur adipisci finē grā cuius et talis finis nō est vnus. sicut non est vna opatio oīm. iō dicit phīa q̄ cura hoīm pcedit diuerso calle ad psequendū vltimū finē. ¶ Nota illud ad qd̄ oēs hoīes nititur peruenire est bonū. qz bonū ē qd̄ omnia appetunt. pri. Ethico. ¶ Nota qz beatitudo hz roēm vltimi finis. ipsa est tale bonū quo adeptō nihil vltius desideratur. nā de rōe finis est esse vltimū. et vltra illud qd̄ est vltimū nihil est. ergo etiā oportet illud esse summū bonū. qz illud quo adeptō nihil vltius desideratur est summū bonum tale est aut beatitudo. ¶ Nota qz beatitudo est bonū optimū pulcherrimum et delectabilissimū. iō beatitudo est status pfectus cōgregatione oīm bonoz p̄tinens in se oīa bona. si em̄ aliqd̄ bonū sibi deficeret nō eēt summū bonum

¶ Hunc vti diximus diuerso tramite mortales oēs conātur adipisci Est em̄ mentibus hominū veri boni naturaliter inserta cupiditas. sed ad falsa deuīus error abducit

inserta mentibus hoīm. sed beatitudo est vez bonū. qz summū. sed deuīus error abducit hoīes ad falsa bona. ¶ Nota qz beatitudo aggregat in se oīa bona. ideo eius cupiditas naturaliter est hoīb. inserta. Vbi tñ sciendū qz beatitudine cōtinere oīa bona pōt intelligi dupliciter. Vno mō formaliter sic nō cōtinet oīa bona. qz felicitas formaliter et essentialiter pōt eē sine bonis exterioribus. vt sine diuitijs et ceteris bonis Alio mō intelligit cōtinere ea p̄tialiter ita qz beatitudo excellat oīa bona. et sic est vera ¶ Nota qz phīa hic vtitur qdaz figura que dicitur epitheton. dicēdo deuīus error. nullus em̄ error est q̄ nō sit deuīus Vñ Alexander Fiet epitheton si dicas tristitia bella ¶ Nota cū mens hūana naturaliter desideret vez bonū nūq̄ tendit in falsū bonum nisi in quātum ipm̄ estimat eē vez bonū. talis aut estimatio est deuīus error ergo deuīus error ad falsa abducit.

¶ Quoz quidem alij summū bonū eē nihilo indigere credētes. vt diuitijs affluant elaborant Alij p̄o bonū qd̄ sit dignissimū veneratione iudicātes adeptis hoīb. reuerēdi ciuib. suis eēnitunt. Sunt qui summū bonū in sūma potētia esse pstituant. hi vel regnare ipsi volūt. vel regnātibus adherere conāt

¶ In ista pte oñdit phīa qz hoīes a vera felicitate diuersis erroribus abducuntur di. Hunc scz statum beatitudinis oēs mortales sicut diximus conātur adipisci diuerso tramite. iō via. qz cupiditas. i. appetitus veri boni naturaliter ē

¶ Hic phīa ponit diuersas opiniones circa felicitatē oñdens quō hoīes p̄ errorē ad falsa bona ducebant. scdo oñdit qz i talib. bonis posuerūt beatitudē Tercio oñdit qz naturaliter eoz intentio tendebat ad verā beatitudinē. secūda ibi Quibus oībus. tertia ibi. Sed ad hoīm studia Priō oñdit quō hoīes errabāt circa falsa bona statuēdo in eis finē Secūdo

Liber

onit quō qdaz fines adi
uicē pmutabāt Tercio a/
lia bona fortuita reducit
ad dicta Secunda ibi.
Sunt etiā Tercia ibi In
his igit Prio dē Quoruz
sp^e hoim qui ducuntur ad
falsa bona. alij credētes sū

mū bonū esse nihilo indigere ipi elaborant vt affluāt. i. abundent diuitijs po
nendo oēm sufficientiā esse in diuitijs. z in hoc errabāt Alij vero summū bo
nū iudicātes qd dignissimū est veneratione. i. hōre. tales adeptis hōrib⁹ nitū
tur eē reuerēdi suis ciuib⁹ putātes in hōribus tpalib⁹ verā dignitatē p̄sistere
z in hoc errabāt Sunt alij qui summū bonū p̄sticiūt in sūma potēcia. hī co
nātur regnare vel adhrere regnātib⁹ tanq³ p̄siliarij vel familiares eoz p hoc
putātes se eē p̄potētes. z in hoc decipiūtur Sed quib⁹ claritas. i. fama vide
tur eē optimū bonū illi festināt p̄pagare. i. dilatare gl̄iosuz nomē. i. pulchraz
famā. artib⁹. i. studijs belli. sicut viri militares. v^l artib⁹ pacis sicut sapiētes
mūdi credētes se p hoc acquirere gl̄iam immortalē. z p hoc decipiūtur. Pluri/
mi vero. metiūtur. i. mēsurāt fructū boni. gaudio z lēicia exteriori. hī putāt
.i. estimāt foelicissimū diffuere. i. abundare voluptate. i. delectatione corpali
estimātes in hoc p̄sistere vez gaudiū qd est erroneū ¶ Nota qnq³ sunt in q/
bus errātes a vero bono posuerūt p̄sistere verā foelicitatē. s. diuitiē. hōres. po
testates. gl̄ia z voluptates Quoz sufficientia sic accipit Lū finis hēat rō/
nē boni fm diuersitatē boni diuersificat finis Est āt triplex bonū. vtile. de/
lectabile. z bonū honestū. z illi qui intēdebāt bono vtili posuerūt foelicitatē
in diuitijs. sed qui intēdebāt bono delectabili ponebāt voluptates. z in ill
posuerūt finē z foelicitatē Qui autē intēdebāt bono honesto isti diuersifican
tur. qz bonū honestū est bonū fm rōez. Rō autē est duplex. s. speculatiua. z pra
ctica. De bono honesto qd p̄sistit in speculatione nō loquebātur isti. qz tale
bonū est latēs. Ipsi āt posuerūt foelicitatē in bono honesto. qd est bonū rō/
nis practice Tale ergo bonū vel p̄sistit in op̄inōe hoim. z sic est gl̄ia. v^l cō
sistit in exercitio actus realis. z hoc est dupliciter. Vel em p̄sistit in exercitio
pprii actus circa alios. z sic est p̄as. vel consistit in exercitio actus alioz cir
ca se. z sic est honor

In ista parte onit quō quidā istoz fines iā dictos pmutabāt z dē. Sūt
etiā aliqui q fines z causas finales pmutant alterutro. i. adinuicē desideran
tes vnū ppter alterū. nā quidā desiderāt diuitias ppter potēciam z volupta/
tes. z sunt alij q potentiaz
petūt. i. desiderāt cā pecu/
niē. i. ppter diuitias. vel cā
pferendi nois. i. cā dilata/
tionis fame ¶ Nota fm
Arist. iij. Ethicorū Qual
vnusq³ ē. talis finis vi/
det ei. fm q diuersā dispo/
sitiōez hoim diuersi fines

tur. At qb⁹ optimū qdā claritas vide
tur. hī vel belli. vel pacis artib⁹ gl̄iosum
nomen p̄pagare festināt Plimi ho boi
fructū gaudio lēiciaq³ metiūt⁹ hī fclis
simū putant voluptate diffuere.

Sunt etiam qui hoz fines causasq³
alterutro pmutent. vt qui diuitias ob
potentiam voluptatesq³ desiderāt vel
qui potentiam seu pecuniē causa. seu
pferēdi nominis petunt

Tercius.

13A

eligitur Illud aut eligitur propter aliquem finem per quod aliquis videtur posse consequi illud finem. Cum igitur ponentes finem esse diuitias. magis putabatur se diuitias consequi per potentiam ipsi appetebatur potentiam propter diuitias. et conuerso quibus videbatur se posse consequi potentiam per diuitias. ipsi appetebatur diuitias propter potentiam. et sic posuerunt permutationem istorum finium adinuicem

In his igitur ceterisque talibus humanorum actuum votorumque prestat intentio. veluti nobilitas fauorque popularis. que videtur quodam claritudines comparare. Uxor ac liberi que iucunditatis gratia petuntur Amicorum vero quod scissimum quodque genus est. non in fortuna. sed in virtute numeratur. Reliquum vero vel potentie causa vel delectationis assumitur. Jam vero corporis bona promptus est. ut ad superiora referatur Robur enim magnitudoque videtur prestare valentiam. pulchritudo atque velocitas celebritatem. salubritas volup-

Hic philosophia inducit omnia bona fortune in quibus ponunt homines felicitatem ad predicta quinquem et decem. In his igitur quicquid bonis et ceteris talibus. scilicet reducibilibus ad predicta versatur intentio actuum humanorum et votorum. id est de desideriorum et manifestat exemplariter quod alia reducuntur ad ipsa dicens. Veluti nobilitas et fauor popularis que videtur comparare quodam claritate. id est gloriam. id est spiritus reduciuntur ad gloriam. Uxor autem et liberi id est filij sunt que appetuntur gratia iucunditatis. id est causa voluptatis. id est ad voluptatem reducuntur. scilicet scissimum genus amicorum non numeratur inter bona fortune. sed numeratur inter virtutes. Reliquum vero quod cadit sub ex-

teriori fortuna illud assumitur. vel causa potentie. sicut est administratio officiorum. vel assumitur causa delectationis sicut exercitium ludorum. Sed bona corporis promptum est ut referantur. id est reducuntur etiam ad superiora bona. quod robur et magnitudo que est signum fortitudinis corporalis videtur prestare valentiam. id est potentiam. et sic ad potentiam reducuntur. sic pulchritudo et velocitas videtur prestare celebritatem. id est gloriam ad quam reducuntur Salubritas autem. id est sanitas videtur conferre voluptatem ad quam reducitur. et sic omnia bona fortune reducuntur ad predicta quinquem. **N**ota indigentia alicuius boni augere desiderium illius boni. id est per variam indigentiam hominum variatur eorum desiderium. Unde Aristoteles primo Ethicorum. dicit quod egrotans sanitate. medicus diuitias. prescribit autem sibi ipsis. ignorantie eos qui magnam aliquam habent supra se admirantur. Item ergo diuersas dispositiones hominum quinquem comprehenduntur. **N**ota licet amici afferant iucunditatem. tamen non sunt putandi inter bona fortune. cum enim amicitia sit virtus. ideoque amici virtute acquirantur. quod autem virtute acquiruntur per virtutem conseruatur. et tale non potest esse bonum fortune. **I**tem amicitia fundata super bono honesto est sanctissima et virtute numeratur. sed amicitia fundata super bono vili et delectabili fortuna est.

Libër

In ista pte probat phiā q̄ oēs p̄dicti q̄rebant b̄titudinē in his bonis. et de quibus desiderātibz p̄dicta bona liquet. i. manifestū est ip̄os desiderare b̄titudinē. nā si illō bonū

Quibus oībz solā b̄titudinē desiderari liquet. Nā qd̄ quisq; p̄ ceteris petit id summū iudicat esse bonū. s̄z summū bonū beatitudinē esse definiuim⁹. Quare b̄t̄m esse iudicat statū quē p̄ceteris quisq; desiderat. Habes igit̄ ante oculos p̄positā fere formā felicitatis humane. opes. hōres. potētiam. gl̄az. voluptates. Quē qd̄ sola p̄siderās epicurus. p̄sequēter sibi summū bonū voluptatē esse cōstituit. q̄ cetera oīa iucūditatē animo videātur asferre

nā quicquid aliquis eligit p̄ alijs. hoc videt̄ esse sibi summū bonū. sed aliquis p̄ ceteris elegit diuitias. ergo diuitiē videbātur sibi summū bonū. alijs honores. et sic de alijs. ergo oēs p̄dicti appetebant beatitudinē. **N**ota qz p̄dicta bona vidētur p̄ferre aliquā iucūditatē. oīa vidētur eē ordinata ad iucūditatē tanq̄s ad finē. et qz in voluptatibus est maxima iucūditas. iō Epicuri posuerunt felicitatē cōsistere in voluptatibus.

Hic oīdit phiā q̄ licet hōies in p̄dicto mō errent. tñ eoz intentio semper fertur ad verā b̄titudinē. Secundo oīdit vñ hoc proueniat ibi. In quo q̄ta sit. Primo p̄mittit intentū suū. sed o declarat ibi. Nū em̄. Primo d̄t. Ego reuertor ad studia. i. ad int̄ctiones hōim. quoz anim⁹ etsi p̄ cōis memoria caligāte. i. obscurata superple desiderio p̄ntiū bonoz tñ sp̄ repit p̄ naturalē inclinationē sumuz bonū. s̄z igit̄ rat quō illō repetat velut eb⁹ q̄ igit̄ q̄ tramite. i. viā q̄ reuertamur domū. Nō ita sic eb⁹ scit se h̄re domū. s̄z p̄ defectū rōis nescit quō ad eā redeat. Sic hōies aliq̄ mō in gñali sciunt et cōgiscūt summū bonū et naturaliter inclinātur ad illud tāq̄s ad principium a quo p̄cesserunt. sed inebriati a more tp̄alium bonoz nesciūt quō ad id p̄ueniāt.

Sequitur prola

Tercius

Hic declarat intentum suum. scilicet quod omnes querentes predicta bona querebant aliquid quod proprie convenit summo bono. Et primo ostendit hoc de divitiis dicens. Nunquid isti videntur errare per intentionem a summo bono qui nititur nichilo indigere ratione aut? querebant divitias. quod dicitur. non errant a summo bono. quia nichilo indigere maxime spectat ad summum bonum. Unde dicitur. Atque pro certe non est aliud quod eque posset perficere beatitudinem. quod statim copiosius omnium bonorum nec alieni egens sed ipse sibi sufficiens. Tunc ostendit idem de honoribus dicens. Nunquid labuntur spiritus ab intentione summi boni quod illud quod est optimum putant id etiam esse dignissimum cultu reverentie. id est honoris et respodet mime supple labuntur. Neque enim est vile et contemnendum quod intentio omnium mortalium laborat adipisci. Et sic querentes honores querebant aliquid quod est in summo bono. eo quod summus bonus est honorabilissimus. Tunc ostendit idem de potentia dicens. An per nunquid in bonis. id est inter bona non est numeranda potentia. quod dicitur. sic. Quid igitur est dicendum nisi quod querentes potentiam etiam tendunt ad summum bonum. cum summum bonum sit potentissimum. Nunquid enim est illud estimandum imbecillum et sine viribus. id est sine potentia. quod constat esse potentius. id est potentius omnibus rebus. Tunc ostendit idem de gloria dicens. An claritudo. id est gloria est vilipendenda. ita ut querentes gloriam non tendant ad summum bonum. quod dicitur. non est vilipendenda. sed neque

Nunquid enim videntur errare hi: qui nichilo indigere nituntur? Atque non est aliud quod eque perficere beatitudinem possit: quam copiosius bonorum omnium status: nec alieni egens. sed sibi ipse sufficiens. Nunquid vero labuntur hi: qui quod sit optimum: id etiam reverentie cultu dignissimum putant: minime. Neque enim vile quiddam contemnendumque est quod adipisci omnium fere mortalium laborat intentio. An in bonis non est numeranda potentia? Quid igitur? Nunquid imbecillum ac sine viribus estimandum est: quod omnibus rebus constat esse prestantius? An claritudo nihili predecedenda est? Sed sequestrari nequit. quin omnino ne quod excellentissimum est. id etiam videatur esse clarissimum. Nam non esse anxiam tristisque beatitudinem. nec doloribus molestisque subiectam: quod attinet dicere: quoniam in minimis quoque rebus id appetitur quod habere fruique delectat. Atque hec sunt que adipisci homines volunt. easque de causa divitias. dignitates. regna gloriarum. voluptatesque desiderant. quod per hec sibi sufficientiam reverentiam. potentiam: celebritatem. letici

Liber

id est nō pōt sequestrari. i. negari quī oē qd ē excellē-
tissimū illud etiā videatur
clarissimū. i. glōsissimū

am credunt esse venturā Bonū est igit
quod tā diuersis studijs hoīes petūt

Tunc oñdit idem de voluptate dicēs Quid attinet dicere. q. d. de se manife-
stū est bñtudine nō esse anxiā z tristē nec subiectā doloribz z molestijs. s. sp^e
magis est plena voluptate z iucūditate. z per pñs qñrentes voluptatē z leti-
ciā tendūt ad summū bonū. q. aut iucūditas z voluptas includatur in sumo
bono probat p locū a minori dicens Qm in minimis rebus se3 appetēdis patz
q aliquid appetit qd delectat haberi z ipso frui Hec igit sunt q hoīes volūt
adipisci z ea de cā qñrunt diuitias. dignitates. regna. glām z voluptates. qz
p hoc credūt sibi esse venturam sufficientiā. reuerētiā. potentiā. celebritatem
z leticiā Bonū igitur est q hoīes appetūt diuersis studijs. i. intētionibz.

¶ Nota q ex ista tota lra pōt formari vna rō. s. q qñrentes pñcta bona qñrūt
beatitudines Rō est ista. Illi tendūt ad bñtudine q tendunt ad sufficientiā
reuerentiā. potentiā. celebritatē z leticiā. sed appetētes pñcta bona. s. diuiti-
as. dignitates. regē glām. z voluptates. tēdunt ad sufficientiā. reuerētiā. et
sic de alijs. q tendūt ad bñtudinem. Maior est nota. qz sufficientiā. reuerētiā.
sunt cōditiones bñtudinis q perfectissime repiuntur in bñtudine Quēctēs
q pñctas bñtudinis tēdunt ad beatitudinē Minor pñ ex lra. ¶ Nota
q qñrentes diuitias ppter sufficientiā ferebātur in summū bonū naturali appē-
titu. qz in summo bono est vera sufficientiā. z in hoc nō errabant. s. qz sufficiē-
tiāz quē est nulli? indigentē putabāt sibi puenire p diuitias in hoc errabāt
Sik qñrentes dignitates ppter reuerentiā naturali intentione ferebātur i be-
atitudinē. eo q bñtudo est reuerendissima. sed qz summā reuerentiā putabāt
sibi subuenire p dignitates tpales. iō in hoc errabant. z sic intelligit de alijs

¶ Hic oñdit vñ hoc. pue-
niat q qñtumcūqz intētio
hoīm sit diuersa. tñ inten-
dit in bñtudine. z oñdit q
hoc. puenit ex vi naturalis i-
clinationis q nulli aufer-
ri pōt z dicit. In quo. s. appetitu boni vel bñtudinis facile mōstrat qñta sit vis

In quo quāta sit naturē vis facile mō-
stratur: cū licet variē dissidētēs qz sentē-
tiē. tamen in diligendo boni fine consē-
tiunt..

naturē. cū lz sint variē z dissidentes. i. discordantes sententiē hoīm de summo
bono. tñ hoīes pñsentit. i. pñcordāt in diligēdo. i. diligētē appetendo fine bo-
ni. i. bñtudinis ¶ Nota q fine exñte vno pñt diuersificari actiones tēdentes
in illū finē Si em ppter diuersitatē actionū eēt diuersitas finū nō eēt deue-
nire ad vñ finē. sed. pcederet in infinitū in finibus. qd p3 falsū esse. iij. De
thaphi. z hoc est vez de fine cuius grā oīa fiunt q ille est vnus. z nō de fi-
ne quo vt prius vñsum ē. licet ergo sint diuersē sententiē z studia hoīm. tamē
(cōueniūt in appetēdo vñū finem se3 bñtudinem

¶ Hic incipit secundum metrum huius tercij. qd ēz pindarici ab inuētoze. a/
napēstici a pede pdomināte. z est dimetri. qz pñstat ex quatuor pedibus. qz
duo pñstunt vñū metrum In quo metro qz phia supra dixerat q vis natu-
re opatur q intētio hoīm sē intendit in bonū Ideo hic pñmendat vñū natu-

Tercius

139

re ostendens q̄ tanta est vis nature q̄ quātumcūq̄ res abducatur assuefactiōe

Quāvis peni pulchra leones

Vincula gestent manibusq̄ datas

Capti elcas metuantq̄ truce

Soliti verbera ferre magistri

Sicruor horrida tinxerit ora

Resides olim redeunt animi

Fremitusq̄ graui meminere sui

Laxat nodis colla solutis

Primusq̄ lacer dente cruento

Domitor rabidas imbuit iras

vel violentia ad aliqd qd
est sibi p̄ter naturā. tam
sibi ip̄i d̄relictā sp̄ redit ad
illud qd̄ inest sibi scdm̄ na
turā. z p̄mittit suā inten
tione. scdo manifestat pro
positū ibi. Quāvis p̄io
d̄r d̄ihi ph̄ie placet pro
mere. i. manifestare cantu
arguto. i. sonoro lentis si
dibus. i. cordis lente sonā
tibus. quātas habenas. i.
naturales inclinatioēs po
tēs natura. flectat. i. regat

quibz legibz p̄uida natura seruat. i. cōseruat immēsum orbē. z quibz legibz na
tura stringat ligans singula irrefoluto nexu. i. p̄iunctione indissolubili

Nota triplex est natura. natura naturās sicut est deus a quo dependet cel
lū z tota natura. Alia est natura naturās z naturata sū sicut celū qd̄ d̄r na
tura naturata inq̄atuz dependet a deo. z dicit̄ natura naturās inq̄atuz influ
it naturis istoz inferiorz. Alia est natura naturata tñ quā beatus Augusti
nus sic definit Natura est quedā vis z potētia diuinitus insita rebz creatis.
que vniciq̄ rei suū esse tribuit tribuit. q̄ cū q̄sque male vtiū malus ēē uidē
cat. In p̄posito dictū ph̄ie pōt intelligi de natura tercio mō dicta. licet quidā
exponant p̄ natura p̄io mō sumpta Itē leges natē hic vocat determinationes
p̄prietates naturales cuiuslibz rei a deo sibi p̄stitutas. **H**ic ph̄ia manifestat
p̄positū p̄ quatuor exempla. scdo ḡnāliter concludit sūliter ēē in oibz alijs.
ibi. Repetūt Prima in quatuor p̄es s̄m q̄tuor exēpla q̄ patebūt Primū ex

emplū est de q̄drupedibz
sicut de leonibz qui licet ex
quadā assuefactiōe domē
tur. ita vt̄ m̄tescant metu
ēdo suū mgrm̄. tñ si mul
tū offendāt redit eoz cru
delitas naturalis. ita vt̄ p̄
mo lacerāt dentibz mgrm̄
suū. vñ d̄r in l̄rā Quāvis
leones peni. i. lybici gessēt
.i. portēt pulchra vincula
.i. catenas ī collo z capēt
.i. recipiāt elcas datas. i.
porrectas eis manibz sui
mgrī z q̄uis metuāt truce
.i. crudelē mgrm̄ leones in
q̄ soliti ferre. i. pati p̄bera
mgrī. s̄ si cruoz tinxerit. i.

Quāvis peni pulchra leones
Vincula gestent manibusq̄ datas
Capti elcas metuantq̄ truce
Soliti verbera ferre magistri
Sicruor horrida tinxerit ora
Resides olim redeunt animi
Fremitusq̄ graui meminere sui
Laxat nodis colla solutis
Primusq̄ lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras

Liber

madidauerit horrida ora. i. colla leonū. p. nimia verbera. tūc animi leonū re/
sides. i. quieti redeūt ad naturāle crudelitātē. z leones meminere sui. i. sue na/
ture graui fremitu. i. magno rugitu ipsi laxant. i. solūūt colla solutis nodis.
id ē ruptis vinculis. z prim^{us} suus domitor. i. magister ille imbuir. i. recipit la/
cer. i. laceratus rabidas iras cruento dēte scz leonis. ¶ **Nota** fm **3** fidoz li.
ethymologiaz. peni sunt hoies carthaginenses. Est aut carthago ciuitas
lybie ppter qd leones lybie vocat leones peni. z huiusmodi leones lybie faci/
lius domātur ¶ **Nota** quātumcūqz leones domētur z assuefactione ducā/
tur a sua crudelitate. si tñ afficiantur cruore vel sanguine redeūt ad naturales
(crudelitatem)

Quēcanit altis garrula ramis

Ales caueqz clauditur antro

Huic licet illita pocula melle

Largasqz dapes dulci studio

Ludens hominū cura ministrat

Si tñ arto saliens tecto

Nemorum gratas viderit vmbas

Sparfas pedibus proterit escas

Siluas tantum mēta requirit

Siluas dulci voce susurrat

derit gratas vmbas nemoz ipa proterit pedibus suis escas sparfas. z ipsa
mēta. qz sunt detenta requirit siluas z dulci voce susurrat. i. cantat in siluis
¶ **Nota** natura nō assuescit in strariū. si em lapis centies millesies pñciat
sursuz nō assuescit ascendere sursum. licet ergo aliqua pñuetudine vel violen/
tia natura possit ad tēpus impediri. tñ semp inclinatur ad pñiū opus.

Validis quondā viribus acta

Pronū flectit virga cacumen.

Hanc si curuas dextra remisit

Recto ipectat vertice celuz.

ta id est coacta validis viribus. supple hominis incuruantis eam. ipsa flectit
pronū. id est flexū cacumen. sed si dextra curuas remisit hanc. ipsa ipectat.
id est respicit celum recto vertice. quasi diceret deposita violentia incuruan/
tis virga redit ad naturalem rectitudinem. ¶ **Notandum** licet

Hic ponit secūduz exē
pliū qd est de volatilibus
z ē tale **Quicula** capta q̄ p
ter naturā domesticat q̄/
tūcūqz foueatur delictis
hoim. tñ habita oportu/
nitate redit ad aeris vasti
tatem **Un** dē in lra **Ales**
garrula q̄ capta clauditur
in antro cauee. i. domūcu/
le supple vt ibi maneat ad
solaciū hoim. licet ludens
cura hoim ministrat huic
aui. pocula illita. i. linita
melle z largas dapes mi/
nistrat dulci studio. si tam
illa aui saliens ex antro re
cto. i. ex antro domūcula vi

Hic ponit terciūz ex
emplum dē vegetabilibus
sicut de virga crescente qd
tale est **Licet** virgula erec
ta per violentiā incuruet.
tñ relicta pñie nature ipsa
sursuz erigit. **Unde** dicit i
littera **Virga** quōdaz ac/
tūcūqz foueatur delictis
hoim. tñ habita oportu/
nitate redit ad aeris vasti
tatem **Un** dē in lra **Ales**
garrula q̄ capta clauditur
in antro cauee. i. domūcu/
le supple vt ibi maneat ad
solaciū hoim. licet ludens
cura hoim ministrat huic
aui. pocula illita. i. linita
melle z largas dapes mi/
nistrat dulci studio. si tam
illa aui saliens ex antro re
cto. i. ex antro domūcula vi

Tercius.

natura rerū inatātarū non facile assuescat in Primum.. tñ in hoībus rōnabilib⁹ multū facit assuescendo vel p̄suescendo. quia licet aliquis sit male p̄plexionatus. tñ per vsum z cōsuetudinē habilitatur z p̄plexio mutatur. Unde Se/

^{sol} ^{sol}
Cadit hesperias p̄phus in vndas

^{sol} ^{sol}
Sed secreto tramiterursus.

^{sol} ^{sol}
Lurum solitos vertit ad ortus.

in mare hespericū.. sed naturali inclinatioe redit ad oriētē sub nrō hemispio. vñ dñ in lra Phœb⁹. i. sol cadit in vndas hesperias. i. occidentales. sed secreto tramite. i. secreta via. i. s̄b terris. rursus. id ē iter p̄tē currū suūz ad solitos ortus. i. p̄tes oriētales ¶ Nota q̄ Boetius hic loquit̄ more poetarū qui dīcē bāt solē tpe vespertino descēdere in mare occidentale vt ibi lauaretur a sordibus z a puluere quo maculatus fuit existens in nrō hemisperio. sed hoc nō ē verū. qz sic apparz ruditati hominū

¶ Hic phia oñdit idē esse in oībus alijs entibus videlicet q̄ oīa entia quo/ cūqz modo p̄ violentiā seu assuefactioem a sua abducantur natura tñ sibi de/ relictā sp̄ redeūt ad illud qđ inest eis p̄ naturā Vñ dñ in lra Quēqz. i. q̄libet entia repetit p̄prios recursus. i. naturales motus. z singula. i. oīa entia gau/

^{sepius} ^{sepius}
Repetunt p̄prios quēqz recursus

^{sepius} ^{sepius}
Redditūqz suo singula gaudēt

^{sepius} ^{sepius}
Nec manet vlli traditus ordo

^{sepius} ^{sepius}
Nisi q̄ fini iunxerit ortum

^{sepius} ^{sepius}
Stabilemqz sui fecerit orbem

circūducta rediens ad idē punctū vñ incipit. equaliter distans a medio. Facit homo stabile sui orbē p̄cedens a deo tanq̄ a suo principio z transiens p̄ tpa/ lia in illis nō s̄st̄it. sed redit ad deū tanq̄ ad suū finem p̄ contemplatioez mētē

¶ Prosa tertia tercij libri

Latens argumentum.

Os quoqz o terrena aialia. te/
nui lz imāgie vñm tñ p̄cipiū
sonat. vñqz illū b̄tūdīs finē licet mī
me p̄spicaci. qualicūqz tñ cogitatione
p̄spiciqz. eoqz vos z ad vñ bonū nata

¶ Hic phia p̄bat intētiū suū ponēdo quartū exem/ plū in corpibus celestibus Et est tale Sol mor⁹ ab oriente in occidentem cadit

dent suo reditu. sp̄ redeun do ad illud qđ cōuenit eis fm naturā Nec vlli manz. i. adest traditus ordo. ni/ si qđ suo fini iūxerit ortūz id ē principiū z fecerit sta bile orbē. i. cir culationem sui p̄iūgendo finē p̄ncipio ¶ Nota quod orbis in p/ posito est circūl⁹ vel linea

¶ Ista est tertia p̄sa hui⁹ tercij in qua z in alijs se/ quētib⁹ oñdit q̄ p̄a foeli citas nō p̄sistit in illis. q̄ quidā putauerūt esse sum ma bona.. sed tñ est falsa foelicitas in ipsis Et p̄rio phia ea q̄ dicta sunt in me tro adaptat specialiter ad hoīes. z cū hoc p̄ponit in tētiū suū. scđo probat in/ tētiū. ibi Prīmū igitur Dicit primo Dictum ē q̄

Lib^{er}

omnia repetūt suum finez.
vos q̄z o terrena aīalia. i.
vos hoīes qui estis dediti
terrenis somniatis. i. imp/
fecte cognoscitis vestrum
principiū. licet tenui ima/
gine. i. exili similitudine. z p
spiciatis illū vez finē bēitu/
dinis. licet cognitione mi/
nime pspicaci. tñ qualcun/
qz cognitione. eo qz. i. ideo
natural' intēctio ducit vos
ad vez bonū. z multiplex
error ab eodē vos abducit.
Et tunc ponit intentū su/
um dicēs Cōsidera nā qz o
Boeti an hoīes valeant
puenire ad destinatū finez
.i. ad bēitudinē p ea quibz
purāt se adepturos bēitu/
dinē. si em pecunia vel ho
nores z cetera afferunt qd. i. aliquid tale cui nihil bonoz videatur abec nos
fateamur aliquos fieri foelices adeptione hoz bonoz. sed si nō valent effice/
re. i. facere qd pmittunt z carent plibus bonis. nōne liquido. i. manifeste fal/
sa spēs beatitudinis in eis dephenditur. q. d. sic ¶ Nota principiū omniū rez
quod est de' est vera bēitudo vt postea patebit. tale principiū q̄si somniando
cognoscit z difficulter ad ipm deuenitur. nō em pfecte in pñti statu ipm cog
nosimus. qz intellcūs noster hz se ad ipm sicut oculus noctue ad lumē solis
Et. ij. Bethaphis. Etia ad talē bēitudinē cum difficultate puenit. Unde
Alanus in anteclaudiano dē Difficilis accessus ad hanc. facilisqz recessus
Accessus paucis. casus prz oibus. inqz Uix aliquis transire valet. valz oīs
ab illa Declinare via. quē paucis puia. multis. Clauditur. arda nimis. intrā
ti larga ruine.
¶ Hic phia pbat inten/
tum suū q̄ ista bona nō ef/
ficient qd pmittunt. z per/
sequēs in eis est falsa be/
atitudo. Et p̄io ostendit
hoc de diuitijs. post idē de
alijs bonis Primo ergo p/
bat q̄ diuitie nō conferūt
sufficiētiā quaz videntur
promittere z ppter quā ap/
petūtur Secundo pbat q̄
diuitie cōferunt indigētiā
Tercio probat q̄ indigen

lis ducit intentio. et ab eodem multo/
plex error abducit. Considera namqz
an per ea quibus se homines adeptu/
ros bēitudinē putant. ad destinatū fi/
nē valeant puenire. Si em vel pecunia
vel hoīes ceteraqz tale qd afferunt. cui
nihil bonoz abesse videat. Nos quo/
qz fateamur fieri aliquos hoz adepti/
os felices. Ex si neqz id valent efficere
qd promittunt. bonisqz pluribz carēt.
nonne liquido falsa ī eis beatitudinis
species deprehenditur

¶ Prīmū igitur te ipsum q̄ paulo ante
diuitijs affluebas interrogo. iter illas
abundatissimas opes: nūqz ne aī tu/
um cōcepta ex qualibet iniuria p̄fudit
anxietas. B. Atqui inqz libero me fu/
isse animo. quā aliqd semp angeret re/
minisci nequeo. P. Nōne qz vel abe/
rat quod abesse nō velles. v'l'aderat qd

Tercius

121

adesse noluisse. B. Ita est inquam.

P. Illius igitur presentiaz. huius ab
sentiaz desiderabas. B. Confiteor in

quā. P. Eget vero inquit eo qđ qsqz
desiderat. B. Eget inquam. P. Qui

vero eget aliquo. num est vsquequa-
qz sibi ipse sufficiens. B. Minime inqz

P. Tu itaqz hanc insufficientiam ple-
nus inquit opibus sustinebas. B.

Quidni inqz. P. Opes igitur nihilo iōi-
gētem sufficientēqz sibi facere nequeūt

z hoc erat qđ pmittere videbantur.

tia nō auferūt. scđa ibi At
qui. tertia ibi Quis autē
modus. Primo intendit
talē rōem In illis nō pfi-
stit pā felicitas que n red-
dūt hōiem sibi sufficientē.
sed diuitie non sunt hmōi.
ergo zc. Maior est nota
qz felicitas est bonū suf-
ficientissimū nullius egēs
Minorē declarat in lra. z
pcedit phia more didasca-
lico. id est interrogando et
rōdendo. z dicit sic Primū
igitur reipm Boetiū in-
rogo qui pauloante diui-
tjz affluēbas. i. abunda-
bas. nūqz ne anxietas. i.
tristitia cōcepta ex aliqua
iniuria pfudit animū tu-
um inter opes abundāntissi-

mas. z rōdet Boeti? Atqui p certo. ego nequeo remisci me fuisse tā libero a/
nimo quin semp augerer. id est offenderer aliquo Et dicit phia. Nōne tibi a-
liquid aberat quod abesse nō velles. vel tibi aliquid aderat quod adesse no-
luisse. Respondet Boetius Ita est inqz. Tunc phia concludit dicens. Ideo
illius quod aberat pntiaz desiderabas. Hui? aut qđ aderat desiderabas ab-
sentia Dicit Boeti? Confiteor inqz. Et phia inquit Eget vero. i. caret qđ
quisqz desiderat. Dicit Boetius Eget Et phia. Qui vero eget aliquo mō
nō est vsqz quaqz sibi sufficiens. Et phia. Tu itaqz hanc insufficientiā susti-
nebas plenus opibz. Concludit ergo phia ex cōcessis dicens. Igitur opes ne-
queunt facere nihilo indigētem z sibi sufficientē. z hoc erat quod pmittere vi-
debatur ¶ Nota quod omis appetitus est rōne carentie. vnde illud qđ quis
habet pprie nō desiderat. sed magis amat. Unde Augusti. ix. li. de trinitate.
dicit Idem appetit? quo quis inhīat rei pgnosce dicit amor rei cognit. idō
dicit phia. eget vero qđ quisqz desiderat ¶ Nota phia dicit qui eget nō est si-
bi sufficiens ¶ Contra hoc aliquis diceret. Sapiens eget qz indiget bonis
exterioribus sine quibus viuere nō pōt. z tamē sapiens est sibi sufficiens p Se-
necā. ix. epla. qui dicit Sapiens seipō contētus est. Ad hoc dicēdum q sapi-
ens indiget quibusdā ad viuēdum. sed nō ad beate viuēdum. Ad viuēdūz em̄
multis rebus illi est opus. sed ad brē viuēdum tantū ptentus est aio sano et
erecto z despiciente fortunā

¶ Atqui hoc quoqz maxime cōsideran-
dū puto. qz nihil bēat snapte natura pe-

¶ Hic probat phia q di-
uitie conferunt indigenti/
am. z per consequens non
consistit in eis felicitas.

Liber

cunīa: vt his a quibz possidet: inuitis
nequeat auferri. B. Fateor inquā. P.
Quidni fateare: cū eā quotidie valen/
tior aliquis eripiat inuito. Vñ em̄ forē/
les querimonię. nisi q̄ vel vi vel fraude
nolentibus pecunię repetuntur ereptę.
B. Ita est inquam P. Egebit igit̄ iqt̄
extrinsecus petito p̄sidio quo suā pecu/
niā quisqz tueat. B. Quis id inquā ne/
get. P. Atq̄ non egeret eo nisi posside/
ret pecuniā quam posset amittere. B.
Dubitari inqz nequit. P. In cōtrariū
igitur relapsa res est. Nāq̄ sufficiētes
sibi facere putabantur opes alieno po/
tius p̄sidio faciunt indigentes.

tueatur suā pecuniā quā posset amittere Rñdet Boetius Dubitari nequit
Tunc phia cōcludit ex dictis dicens Igitur res est relapsa. i. mutata in con/
trariū. nā opes que putabātur facere sufficiētes faciūt poti⁹ idigētes aliēo p̄/
sidio ¶ Nota illud qđ per violentiā acquiritur. p̄ violentiā pōt auferri. sed
pecunia per violentiā acquiritur. vñ dē Arist. primo ethicor. q̄ oīs pecuniā /
sus est violentus. ergo violenter auferit pecuniā. ppter quā violentiā fiunt q̄ri/
monię forenses ¶ Vbi sciendū q̄ for̄ est locus venaliū: sed forus est loc⁹ ex/
ercendaz litii corā iudicio Inde forensis quod idem ē qđ iudicialis

¶ Quis aut̄ modus est quo pellat̄ di/
uitijs indigētia. Nū em̄ diuites esuri/
re nequeunt. Nū sitire nō possunt. Nū
frig⁹ hibernū pecuniosor. mēbra n̄ scti
ūt. Sz adest inquires opulentis quo fa/
mē satient. quo sitim frigusqz depellant

cum felicitas sit bonū su/
ne oī indigētia. Probat
āt in lra q̄ pecunia cōfert
indigētia p̄ hoc qz pecuniā
facit vt hō indigeat alieno
p̄sidio quo pecuniā suā tu/
eatur ne p̄ violentiā afe/
ratur Vñ subdit in lra
Atqui p̄ certe ego puto s̄
maxime p̄siderāduz q̄ pe/
cunia nihil habeat suapte
natura. i. sua natura vt ne/
queat auferri his inuitis.
id ē nolētibz a quibz pos/
sides. Dicit Boetius Fa/
teor inqz Et phia Quid/
ni fateare. q. d. oz vt fate/
aris cū quotidie aliquis
valentior. i. fortior eripiat
eā inuito. i. nolenti Vñde
ei s̄ q̄rimonię forēles. i. iu/
diciales nisi q̄ pecunię ere/
ptę vi vel fraude repetunt̄
in iudicio Rñdit Boet⁹
Ita est inqz Et phia Ege/
bit igit̄ quisqz p̄sidio. i. au/
rilio extrinsecus petito. q̄

¶ Hic phia pbat q̄ diui/
tię nō auferūt indigētiāz
z sic p̄ p̄is nō p̄sistit in eis
felicitas. z dicit. Quis ē
modus quo indigētia de/
pellatur diuitijs: nunquid
diuites nequeunt esurire.
q̄si di. sic: nūquid n̄ p̄nt si/
tire. q. d. imo: nunquid mē/
bra pecuniosor. nō senti/
unt frigus hibernū. i. hęc

Tercius

Sed hoc mō p̄solari q̄dem diuitijs in
digentia pōt. auferri penitus nō potest
Nā si hec hians semp atz aliq̄d poscēs
opibus expletur. maneat nccē est q̄ pos
sit expleri Taceo q̄d nature nūmum. q̄
auariciē nihil satis est. Quare si opes
nec sū mouere indigentia pūnt. z ipe suā
faciunt. quid est. q̄ eas sufficientia p̄f
stare credatis.

esuriet. z q̄d nature nūmū est. auariciē nihil satis est Quare si opes nō possūt
sum mouere. i. repellere indigentia. sed faciūt indigentia. q̄d est. i. q̄d esse pōt
q̄ credatis eas p̄stare. i. dare sufficientia. q. d. nullo mō debet credi. ¶ No
ta q̄ oīs indigentia vel est indigentia nature vel auariciē. Indigentia nature
paucissimis suppleri p̄t. eo q̄ natura paucis minimisq̄ p̄nta est. Un prop
ter natura nō oportet multū q̄rere diuitias. nec p̄ diuitias indigentia nature
amoueri pōt. sic nec ipa natura mutari pōt Indigentia p̄o auariciē ē q̄ nullo
mō expleri pōt. z ita diuitie eā amouere nō pūnt. iō plus augent. q̄ d̄r Aua
rus nō implebit pecunia ¶ Nota q̄ diuitie nō solū nō inducunt sufficientia
sed nec inducūt sapientia. q̄ d̄r Seneca. Quid plunt stulto multē diuitie dū
(per eas nō possūt fieri sapiens.

¶ Metriū terciū terciū libri.

Quāuis fluēte diues auri gurgite
Nō expleas cogat auar⁹ opes
Oneret baccis colla rubri litoris
Ruraqz centeno scindat opima boue.
Nec cura mordax deleret supstitem
Defunctumqz leues nō comitat opes

¶ Istud est terciū metru
hui⁹ terciū q̄d d̄r archilo
gicuz ab inuētoze iābicuz
a pede p̄domināte cui con
iungit metru elegiacuz In
quo metro phia inuehit
auaros quos in p̄nti vita
sollicitudo diuitia p̄affli
git z in morte derelinquit
z dicit. Quāuis diues q̄
uarius. fluēte. i. abundan
te auri gurgite. i. multitu
dine cogat. i. cōgregat siue
coacernet opes nō expletu

ras suā cupiditate. z Quāuis diues oneret. i. p̄emat colla sua baccis. i. gemmis
p̄ciosis rubri litoris. i. rubri maris. q̄ gēme colligunt in litore rubri maris.
z quāuis scindat. i. diuidat arando rura opima. i. agros fecundos cēteno bo
ue. i. cum cētum bob⁹. adhuc cura mordax. i. sollicitudo nō deserit ipm sup
stite. i. viuente. z leues opes quē leuiter transeūt nō comitatur ipm defun

Liber

etū. i. mortuū ¶ Nota circa lram q gurgēs fm Elguirioz r Zhdoy. libro
ethimologiaz est locus alt. i. pfundus in flumine. r in pposito signat abun
dantē affluentiā auri. ¶ Item fm Elguitionē bacca p duplex c inuenit po
situz pro fructu oliue vel lauri. vel p quolibet fructu. aliqñ autē inuenit po
gēma p̄ciosa. r sic accipit hic Itē diues auarus duplici malo p̄mitur. in p̄ci
vita semp sollicitat. r post mortē nihil ipm de diuitijs comitat. de quo diuite
loq̄tur Alanus in li de planctu nature dicens Ut oculis varia nūmoz fer
cula donet Imponit p̄p̄io diues ieiunia ventri. ¶ Itē ioculat ocellis diues
in argento. sed venter phari cogitur

¶ Ista est quarta p̄sa hu
ius tercij. in qua pbat phi
lofophia q dignitates tpa
les nō cōferūt hōzem r re
uerentiā quā p̄mittere vi
dent. r p̄ nīs nō est in eis
b̄tudo Et primo p̄ponit
q dignitates faciunt hōra
bile Secūdo ip̄obāt illd
ibi. Nū vis Primo dē S
dignitates reddūt hōiem
honorabile r reuerendum
cui puerint ¶ Nota hōr est exhibitio reueretiē alicui in testimoniū vtutis
sicut accipitur. ex. iij. ethicoz Vel aliter hōr est opinionis b̄nfactiue signum
vt dē Arist. li. rethor. Quē em opinamur nobis posse b̄n fieri ab aliquo. ipm
honoram? Sed reuerentia est decens ac matura grauitas fm Tullii

¶ Hic phiā impbat p̄po
situz quadruplici via. i. q
dignitates nō p̄ferunt ho
nores r reuerentiā. Primo
qz malis sepe eueniūt. secū
do qz per dignitates vitia
improboz innotescūt Ter
cio qz opinioe hōim viles
cūt q̄rto qz tpm mutatioe
splēdere desinūt. scdā. ibi.
In quo. tertia ibi. Atqui
vt agnoscas. quarta ibi.
Sed hoc ap̄d exteras Pri
mo dē Nū p̄ mūdō earis
.i. talis p̄tus ē m̄grātib?
vt inferāt vtutes mentib?
p̄rentiū eis. vt depellāt vi
tia. q. d. nō. vnde subdit.
Atq̄ p̄certe dignitates nō
solent fugare neq̄ciaz. sed

¶ Prosa quarta tercij libri.

De eo sat̄ dixit q p diuitias sufficiētia
adipisci nō p̄t. Nunc vult oñdere q di

gnitas p magno nō est b̄nda q malum

magis ociosū q̄ claz efficit

¶ Sed dignitates hōrabilē reue
rēdiūz cui puerint reddunt.

¶ Nū vis ea est m̄grātibus vt vtētius
mentibus vtutes inferant. vitia depel
lant. Atq̄ nō fugare. sed illustrare poti
us nequitia solent Quo fit vt indigne
mur eas sepe neq̄ssimis hōibus p̄tigis
se Un Latullus. licet in curuli Noni
uz sedentē Strumā tñ a pellat Uidel
nequātz malis dedecus adijciāt digi
tates. Atq̄ minus eoz patebit indigni
tas. si nullis hōibus inclarescat. Tu
quoqz nū tandē tot piculis adduci po

*Wlucy fassat
reueat hōim*

*Carully. obp̄m
Iner pella m
mūi hōim m
p̄atib?*

tuiſti. vt cū Decorato gerere ingrātum
putares. cū in eo mentē neq̄ſſimi ſcur/
rē delatorisq̄ reſpiceres. ^{reſpiciere} Nūc em̄ poſſu/
mus ob hōres reuerētia dignos iudi/
care. q̄s ipſis hōribus iudicam⁹ ^{indicare} indi/
gnos. At ſi quēſapia pōitum videres.
nū poſſes eū vel reuerētia. velea q̄ eſt
pōit⁹ ſapia nō dignū putare. ^{putare} B. Di/
nime. P. Ineſt em̄ dignitas ppria vir/
tuti: quā p̄tinus in eos q̄b fuerit ad/
iuncta tranſfundit Quod q̄ p̄lares fa/
cere neq̄unt hōres. liquet eos ppria di/
gnitatis pulchritudinē nō habere

potius illuſtrare. i. mani/
feſtare. quo fit. i. p̄pter qd̄
fit. vt nos indignemur eas
ſepiſſime p̄giſſe hōib⁹ ne
quiſſimis. vñ Catull⁹ qui
erat vir ſapiēs ⁊ p̄uoſus.
Noniū qui erat hō vitio/
ſus a p̄pellat ſtrumā. licet
viderit ip̄m ſedentē in cu/
rulu. i. in ſede dignitat⁹ iu/
diciaria Uides igit quan/
tū dedecus dignitates adi/
ciant malis hōib⁹ ⁊ ma/
niſeſtāt eos eē p̄emptibi/
les a bonis. atq̄ p̄certe in/
dignitas. i. malicia eorum
minus patebit ſi null⁹ hō/
noribus inclareſcāt. i. ſplē/
deant. o Boetii nūqd̄ tu
potuiſti tot piculis addu/
ci. i. affligi. vt cū Decora/
to i. tali viro magiſtratū
gereres cū in eo reſpiceres

mentē neq̄ſſimi ſcurrē ⁊ delatoris. q. d. nō. Nūquid poſſum⁹ iudicare dignos
reuerētia ob hōres. i. p̄pter dignitates q̄s iudicam⁹ indignos ipſis hōrib⁹. i.
dignitatibus. q. d. nō Et ſi quē videres pōituz ſapia. ſz nō hēret dignitatem
nūqd̄ poſſes eū nō putare dignū reuerētia vñ ſapia qua pōitus eſſet. q. d. nō?
poſſis eū iudicare indignū ſapia ⁊ virtute ſua. qz ppria dignitas ineſt virtuti
quā virtus tranſfundit in eos quib⁹ fuerit adiuncta. ⁊ qz p̄lares hōres hoc
facere nequeūt. liquet. i. manifeſtū eſt eos ppriā pulchritudinē dignitatis non
habere ¶ Nota ex trā pōt formari talis rō Illud qd̄ adueniēs alicui nō cō/
fert. ⁊ nō adueniēs nō aufert hōrem. illud nō facit vere hōrabile. ſed dignitateſ
nō p̄ferunt hōrem cui adueniūt. nec tollunt ſi nō adueniūt. ḡ rē Minor pro
bat. qz hōr ſequit̄ p̄tutem. ex iij. Ethicoz Vñ vitioſuz nullo hōre dignum
reputamus. in q̄cunqz dignitate fuerit. ſz ſolū p̄uoſuz etiā ſi nō ſit in digni/
tate Cum igitur dignitates ep̄ales nō conferant virtutē nec tollāt vitia. ma/
niſeſtū eſt quod honorabilem non faciunt ¶ Nota Catullus erat vir ſapi/
ens ⁊ virtuoſus qui Noniuz ſedentē in curuli ex animi indignatione voca/
bat ſtrumā eo quod viro tā malicioſo collata fuit dignitas. Eſt autē ſtru/
ma cōgeries humor⁹ in collo Sub hac autē ſimilitudine ip̄m appellabat ſtru/
mā. quia in pectore habuit cōgeriem vitioz.

¶ Nota quod rex Theodoricus voluit quēdaz noīe Decoratū violenter in/
trudere in magiſtratū. vt vna cu⁹ Boetio rempublicā gereret. cui⁹ nequiciā
Boetius deſeſſatus reſuſcitauit ſibi aſſociari Propter quod Boetius mult⁹
iniurijs aſſictus fuit a rege Theodorico. ¶ Nota quod ſcurra ſecundum
Euguitōnē idem eſt quod leccator. vel vaniloquus. Proprie autē dicitur qui

Liber

sequitur curia gratia tibi ¶ Nota quod prius facit hominem reuerendum et nobile. non de
gnitas. quod dicit Seneca. xliij. epistola. Virtus non accepit Platonem nobilem et reueren
dum. sed fecit Quis enim est gloriosus et uolens. et dignus nisi quod ad pietatem est bene
dispositus? Non facit hominem nobilem acrium plenum famosis imaginibus et numis
Sed animus et prius supra fortunam surgens.

¶ Hic philosophia probat secundam
via quod dignitates non faciunt
hominem nobilem et honorabilem
quod vitia improborum manife
stantur dices. In quo scilicet quod
dignitas aduenit malis il
lud est aduertendum quod si
aliquis eo est abiectior. id est
vilior. quo. id est. quanto magis
contemnitur a pluribus. cum
dignitas nequeat facere i
probos fueredos ipsos fa
cit despectiores quos plu
ribus ostendit. videlicet per sed. hoc non est ipse. id est. dignitas non facit hec impunita. quod
improbi pariter vice reddunt dignitatibus. quas ipsi maculant sua peragione. quod
d. sicut dignitas maculat improbos. quod eorum malicia manifestat. sic e contra im
bi maculant dignitates ¶ Nota per dignitates vitia improborum innotescunt. quod
principat. videlicet ostendit Cum igitur vitium faciat hominem contemptibile. et palis di
gnitas adueniens improbis facit eos despectiores ¶ In Iuuenalis poeta Om
ne autem vitium tanto despectius in se Crimen habet. quanto quod peccat maior habetur Et
Seneca. Loco ignominie apud indignum est dignitas
¶ Hic philosophia probat tertiam via quod dignitates non faciunt reuerendum. quod opinioe ho
minum vilescunt. quod enim digni
tatibus funguntur quibus a
suis honoratur. cum apud ex
traneos homines non curatur
ut ab illis quod sunt alteri? di
ocesis. unde dicitur Atque ut tu
gnosceas veram reuerentiam quod
est habitudo non posse contin
gere alicui homini per has digi
tates umbratiles. id est. transi
torias ad modum umbrarum.
sic collige Si quis homo su
ctus. id est. usus multiplici psu
latu. id est. dignitate deuenit
forte in barbaras nationes
. id est. extraneas gentes. facit ne
honor psulatus ipsum vene
randum barbaris. quod. d. non.

¶ In quo illud est aduertendum ma
gis Nam si eo abiectior est quam magis a plu
ribus quisque contemnitur. cum reuerendos
facere nequeat. quos pluribus ostendit de
spectiores potius improbos dignitas
facit ¶ Vnde non ipse reddunt namque impro
bi pariter dignitatibus vice: quod sua peragio
ne commaculant

¶ Atque ut cognoscas veram illam reueren
tiam per has umbratiles dignitates non
posse contingere. sic collige. Si quis mul
tiplici psulatu functus. in barbaras na
tiones forte deuenit: venerandum ne
barbaris honor faciet. Atque si hoc natura
lemus? dignitatibus foret: ab officio suo
quoque gentium nullo modo cessaret Sicut
ignis ubique terrarum nunquam non calere desi
stitit: sed quoniam id eis non propria vis: sed hominum

Tercius

^{ius dignitatis} fallax adnectit opinio ^{significat} vanescunt illico cum ad eos ^{parant} venerint qui dignitates eas esse non estimant

Atq. p. certe. si hoc scz face re reuerendum est naturale munus dignitatis nullo mo cessaret ab officio suo quoq. i. quocunq. loco gēti um. sicut ignis ubiqz ter/

raz nūquā desistit calere. i. cremare Sz qm id. i. reuerēdū facere eis anectit fallax opinio hoiz z nō ppria vis ilico. i. statī vanescunt cū ad eos venerit qui nō estimāt eas esse dignitates sicut sunt nationes barbaricę. i. extraneę. **¶** Nota q res nō destituit a sua ppria opatione. cū em opatio sit finis habē tis opationem. scdo celi z mundi. res destituta a sua ppria opatione destitu etur a suo fine. z sic eēt frustra. Si q facere reuerendū esset naturalis opatio dignitatū ubiqz gentiū facerent hōtem reuerendū. sed videm? q dignitates fa ciūt aliquē reuerendū apud suos. apud extraneos nō faciunt reuerendum.

¶ Sed hoc apud exteras nationes In ter eos apud quos ortē sūt Flū ppetuo ^{durant} pdurant. Atq. p. cura. magna olim ptās nūc inane nomē: z senatorij census g/ uis sarcina Si quis quōdaz ppli curas ^{securit} set annonā. magnus hēbat Flūcea p/ sectura quid abiecti? Ut em paulo an diximus: qd nihil hz. ppriū decoris: o/ pinione vtētiuz: nūc splendore accipit nūc amittit Si igitur reuerēdos face/ re nequeūt dignitates: si vltro iprobo/ rū contagione sorde scūt: si mutatiōe tē porz splendore desinunt. si gētiuz estia/ tione vilescunt. qd est qd in se expeten de pulchritudis habeant. nedum alijs p/ sent.

¶ Hic phia pbat quarta via q sumit ex hoc q digni tates tpm mutatione sor/ descunt. qd em mag olīm fuit dignitas moderno tē pore p nihilo reputat. vñ dē Sed hoc qd dixi veruz est apud exteras natiōes. i. extraneas. sed inter eos apud quos dignitates or/ te sunt nō ppetuo durant. Atqui p. certe. nā pfectu/ ra olīm erat magna ptās apud rhomanos. sed nunc est inane nomē. z cēsus. i. p ciositas senatorij nūc ē g/ uis sarcina q oliz erat ma gna dignitas Et si qd qn daz curas set annonaz ppli qui dicebat pfectus anno ne. ille magnus hēbat. nūc illa pfectura qd est abiecti us. q. d. nihil. Ut enī pau/ lo ante diximus nihil ha/ ber ppriū decoris. qd opi/ nione vtētiū nūc accipit splendorem nūc amittit

Et tunc epilogat dices Igitur si dignitates nequnt facere reuerēdos. vt pz ex pria via si sorde scūt ptagiōe. i. vitio iproboz. vt pz ex scda via. si desinūt splēdere mutatiōe tpm. vt docet qrtā via. si vilescūt estimatiōe gentiū. vt pz ex terciā via. qd est qd hēant in se expetēde. i. desiderāde pulchritudinis. ne/ dum alijs p/ sent. quasi diceret nihil habent pulchritudinis.. Et ideo

Libër

nec eā alijs p̄stare possunt: ¶ Nota q̄ p̄fectura quondā erat magna dignitas apud rhomanos. ⁊ dicitur ille p̄fectus q̄ ceteris migratibus p̄fuit. ⁊ oēs dignitates in ciuitate rhomana antecellebat. sed postq̄ Julius cesar imperiū inuale/rat talis ad impatorē trāsferebat. ⁊ diminuebat eius p̄tēs. ita q̄ nomē illi us dignitatis mansit sine re ¶ Item senatoria dignitas magna fuit apud rhomanos. q̄ officiū senatorū prius fuit honestū. i. utiliter p̄sulare reipublice. s̄ postea p̄pulsī fuerunt senatores ad seruiendū voluntati principis in damnum reipublice.

Detrū quartū libri tercij

¶ Hic incipit quartū me/trū huius tercij qd̄ dicitur me/trū fallentiū ab inuētoze. dactylicū a pede p̄domi/nāte. tetrametrum a numero pedū In quo metro phia cōfirmat per exemplū q̄ dignitates nō faciūt vere reuerēdū. ⁊ per p̄ns nō est b̄tutudo q̄renda in eis. q̄ dignitates adueniebāt Heroni qui pessim⁹ erat. ⁊ ab eo alijs p̄ferēbātur. vñ dicitur in lra Quāuis supb⁹ Hero sequentis luxurię come/

¶ Quāuis setyrio supbus ostro

q̄ Lomeret. ⁊ niueis lapillis

Inuisus tñ omnib⁹ vigeat

Luxurię Hero sequentis

Sed quondā dabat improbi verēdis

Patribus indecores curules

Quis illos igitur putet beatos?

Quos miseri tribuunt honores

ret. i. orna ret se ostro tyrio. i. purpura tincta in sanguine tyri. ⁊ quāuis comeret se niueis lapillis. i. albis margaritis. tñ ipse vigeat oib⁹ inuisus. i. odio/sus. nā impbus Hero dabat verēdis p̄ribus. i. reuerēdis senatorib⁹ curules. i. tales dignitates p̄pter quas sedebant in curulib⁹ indecoris q̄ ab indigno dabātur Quis igitur putet. i. reputer istos hōres beatos quos miseri. i. im/probi ⁊ vitiosi tribuūt. q. d. nullus: ¶ Nota dicitur Heronē sapiētis luxurię. quia ep̄s Linconiensis noīe p̄culus narrat q̄ Hero oīa theatra italię ⁊ grecię p̄lustrans assumpto vario decore vestitus cytharistas tragedos ⁊ aurigas sepe supasse visus est tantis libidib⁹ exagitat⁹ vt nec a matre nec a sorore abstinuisse videbāt reuerentiā p̄sanguinitatis. viz in vxorē duxerat ⁊ ipse a viro in vxorē receptus est ⁊ fuit luxurię tā ineffrenat⁹ vt retib⁹ aureis piscaret⁹. quę purpureis funibus extrahebātur ⁊ lauabāt ea frigidis ⁊ calidis vngen/tis. quę nuncq̄ minus q̄ mille talentis p̄fecit. ⁊ nihilominus ipse Hero tā vi/tiosus dignitatē imperiale adeptus est. immo etiā alijs dignitates largit⁹ est

Prosa quinta tercij libri

¶ Hec est quinta prosa huius tercij in qua ostendit philosophia q̄ regnū ⁊ regni familiares nō p̄ferant vāz potētiaz quā p̄mittunt. ⁊ p̄pter quā appetitur Et p̄mo ostendit verā potētiaz nō

¶ Regno vel potētatu b̄tōs nō fieri

A vero regna regūq̄ failliari/tas efficere potētē valet. Quidni. qñ eorū felicitas p̄petuo per

Tercius

^{prima}durat Atq̃ plena est exēploꝝ vetustas.
^{secunda}plena etiā p̃ns etas. q̃ regis felicitatem
^{tertia}calamitate mutauerint **D** p̃clara potē
^{quarta}tia: quē nec ad p̃seruationēz quidē sui. sa
^{quinta}tis efficac̃ inuenitur

tate extensionis **T**ercia ex annexiōe timoris. quarta ex defectu securitatis. se
 cūda ibi q̃ si hęc. tertia ibi **E**xptus sortis. quarta ibi Atq̃ vellent. Primo p
 ponit intentū per modū questionis dicēs An regna ⁊ regū familiaritas va
 lent efficere potētem. ⁊ rñdet hironice. quidni? .i. quare nō efficērent qñ eozum
 felicitas. i. p̃as p̃petuo p̃durat qd̃ supple nūq̃ cōtingit. vñ subdit Atqui p
 certe. vetustas plena est exēploꝝ ⁊ etiā p̃ns etas q̃ reges mutauerint suam
 felicitatē calamitate **E**t subdit **D** p̃clara ē potētia loquēdo hironice. q̃ nec
 inuenit̃ satis efficac̃ ad p̃seruationē sui ¶ **N**ota nulla felicitas p̃petuo per
 durat saltē t̃p̃alis. hoc paruit prius exemplo vetustatis posito de **E**reso rege
 lydoꝝ. **H**oc etiā p̃z exemplis eoz̃ q̃ erant t̃p̃e **B**oetiꝝ sicut de imp̃atoribz **r**ho
 manis qui crebro circa t̃p̃a sua mutabant̃. nūc bellis. nunc insidijs oppressi. l̃
 alio mō abiecti **E**t idē testatur **S**anfredus in poetria dicēs. **H**oc vñ p̃scire
 potes q̃ nulla p̃as **E**sse morosa pōt. si vis exempla prioris **R**espice fortu
 nas emicuit illa priorz̃ **F**lorida p̃speritas **D**imos subuertit arhenas

^{potētia}**Q**uā si hęc regnoꝝ p̃as b̃titudinis au
^{calam}ctoꝝ est. nonne si quā p̃te defuerit. felici
^{potētia}tatē minuat. miseriā importet. **S**z q̃s/
^{potētia}uis late humana tēdant̃ imperia. p̃les
^{potētia}necesse est gētes relinqui. quibz̃ regū q̃s
^{potētia}q̃ nō ip̃erct. **Q**ua vero p̃te b̃tōs faciēs
^{potētia}desinit p̃as: hac ip̃otētia subintrat̃ q̃
^{potētia}miserōs facit **H**oc igit̃ mō maiorē regi
^{potētia}bus inesse necē est miserię portione

parte subintrat̃ impotētia faciēs miseros. hoc ergo mō necē est in regibz̃ eē
 maiorē portione miserię q̃ felicitatis cū in maiori p̃te sint impotentes
 ¶ **N**ota si p̃as regia efficit̃ beatus. ergo vbi est defectus p̃atis regie ibi ē
 rit defectus beatitudinis. **C**ū igitur plures sint gentes sup̃ quas nō est p̃as
 vnius regis q̃ quē subiaceat̃ sue p̃ati sequitur rex in maiori p̃te erit miser.
 ⁊ nō beatus. igitur in potestate regia nō cōsistit vera beatitudo

¶ Sequitur prosa.

esse in regnātibz̃. scdo q̃ n̄
 in regū familiaribz̃. ibi. **N**ā
 qd̃ ego. q̃ at̃ in regnātibz̃
 nō sit p̃a potētia. ⁊ p̃ p̃ns
 nec beatitudo. p̃bat qua
 tuor vñs. **P**ria sumit̃ ex
 paruitate durationis reg/
 nātūz̃. scdo sumit̃ ex pui

gā n̄ est vera p̃as neche/
 atifica p̃pter puitatē extē/
 sionis eius dicens. q̃ si hęc
 p̃as regnoꝝ est auctor. id
 est cā b̃titudinis nōne si q̃
 p̃te defuerit regia p̃as ip̃
 sa minuat felicitatē ⁊ in/
 ducat miseriā. q̃ d̃ sic **S**z
 q̃uis humana ip̃eria late
 tēdantur tñ necē est plures
 gentes relinqui. quibz̃ q̃s/
 q̃ regū nō ip̃erct. **N**on
 em̃ p̃t esse q̃ vnus oibus i
 perz̃. quā aut̃ parte d̃sinet
 p̃as faciēs beatos. hac

Liber

Hic ostendit q in regnātibz nō sit pā prās ppter annexionē timoris p exē/
plū di. Quidā tyrannus. i. dyonisiū exptus suę sortis. i. fortunę quātū cēt
anxia. piculū metus. i. tīo
ris sui. ipe similituit. i. fili
tudine demonstravit terro/
re gladij supra verticē pen
dētis. Que est igit hec po
testas que nequit expelle/
re mortus. i. corrosiōes sol
licitudinū. nec pō vitare a/
culeos. i. stimulos formidi
nū. i. timor. q. d. exilis. i. pua est talis prās

Nota q dyonysius fuit rex q
daz q cū requirēt a quodā suo fāliari qre semp trīstaret. cū tñ sp hēret vitam
brāz. Iste dyonysius volens sibi designare cām suę tristitię iussit eū poni inter
epulas lautās z sibi supra verticē iussit suspedere gladium acutum tenui fi/
lo. Iste viso gladio pteritus nec epulari. nec letari potuit. Cui dixit dyonisi/
Talis enī est vita mea quā tu brām putabas. sp enī mihi mortē imminere
pūideo. Cōsidera ergo quō fēlix esse poterit qui timere nō desinit

Hic phia ostendit idē q/
ta rōe q sumit ex dfectu se
curitat. di. Atqui p certe
ipī reges vellēt vixisse se/
cū. i. nequeūt. i. nō pnt d
hinc. i. ex quo seqr q secu/
ri esse non pnt. quō glīant
de sua prāte qd nō est faci
endū qd pbat dicēs An. i.
nunqd tu potētem censēs.
id ē iudicas illū quē vide/
as efficere. i. pficere velle.
qd nō pōt. q. d. nō est potēs
An. i. nunqd illū cēsēs po

tentem qui ambit. i. circūdat latus suū satellite. i. multitudine militūz. q pl/
metuit illos quos ipe terret q vt videat potēs. sitū. i. locatū est in manu ser/
uientū. quasi di. nō est potēs

Nota ex lrā pōt formari talis rō Illud qd n
facit hōiem securū hoc nō facit pē beatū. sed potentia tpalis est hōi igitur.
zē. pna est nota. qz quanto maior potētia tāto minor securitas

Nota re/
ges securi esse nō pnt. qz incōmoditates iminentes nō pnt nō formidare. Nar
rat enī Valerius de dyonysio supradicto q intātūz timuit consores barba/
rū q filias suas docuit detondere barbas Ipsis autē senescētibz pcepit vt bar
bā z capillos sibi aburerent z lectū cubiculārē in lata fossa fecit in quē se lig/
neo pōte recepit. quia satellites z barbaros timuit

Hic ostendit q in famili/
aribus nō pssit pā potē
tia. z excludit qdaz obie
ctionem. ibi An presidio.

Expertus sortis suę periculorū tyzā
nus regni metus pēdentis supra pūce
gladij terrore similituit. Que est igit hec
prās q sollicitudinū mortus expellere:
q formidinū aculeos vitare nequit

Atqui vellēt ipsi vixisse securi. sed
nequeunt Dehinc de prāte gloriāntur
An tu potēte censēs. quē videas vel/
le qd nō possit efficere. Potentē censēs
q satellite latus ambit. qui quos terrz
ipse plus metuit. qui vt potens esse vi
deatur. inseruientiū manu situm est

Nā qd ego de regū fāliaribz disserā cū
regna ipa tāte ibecillitat plena demō/
strant

Tercius

120

^{familiares} stre: quos q̄dez regia ptās. sepe icolu/
^{seant} mis. sepe at lapsa p̄sternit Nero Sene
 cā familiarē p̄ceptorēqz suū. ad eligen
^{illu viciu} de mortis coegit arbitriū Papinianū
 diu inter aulicos potentē: militū gla/
^{terit} dijs Anthoni^o obiecit. Atqz vterqz po
^{non possunt} tentē fugrenūciare voluerūt Quoruz
 Seneca opes etiā suas tradere Nero
^{tentant} ni: seqz in ociū p̄ferre conat^{us} est. sz duz
^{signat} ruituros moles ipsa trahit: neuter qd
^{voluit} voluit effecit Que est igit ista potentia
^{formant} quā ptimescunt hñtes: quā nec hñez
^{primis} cupias vitare nō possis:..

pbat ergo. q̄ familiaritas
 regū nō facit eē p̄potētē.
 cū hmōi familiaritas nō pos
 sit retineri ad nutū. z ipsa
 retēta frequēter p̄git in no
 cumentū Dicit ergo Naz
 qd ego disserā. i. dicā fami
 liaribz regū cuz ipsa regna
 demonstrē esse magnē im/
 becillitatis. quos. i. failia
 res regū regia ptās inco/
 lumis. i. sana sepe p̄sternit
 z ipsa regia ptās lapsa eti
 az p̄sternit ipos Quō au
 tē regia ptās incolumis. d
 struat suos failiares docz
 per exempla di. Nero coegit
 Senecaz failiares suū p̄/
 ceptorē. i. ingrm ad arbi/
 triū eligende mortis. An
 thoniū impator obiecit
 gladijs militū Papinia/
 nū suū familiarē diu potē
 tez inter aulicos Et fuit
 scriptor legum Lū autem
 vterqz Seneca z Papinianus vellent renūciare sue potētē p̄pter crudelitatez
 principū voluerūt se subtrahere ab eis. quoz duoz Sene. conatus est opes
 suas tradere Neroni vt ipm placaret. z voluit se p̄ferre in ociū. i. in vitā soli/
 taria. sed diū ipsa moles. i. magnitudo potētē trahit ipsos nūtuos. i. casuros
 neuter effecit qd voluit Que est ergo ista potētia quā hñtes ptimescūt: quā
 cū hñez velis nō sis tutus. z cū deponere cupias vitare nō possis. vt patuit de
 Seneca z Papiniano ¶ Hora Nero fingeat se magistrū suū Senecaz ti/
 mere postqz impator scūs est sicut i puericia. vnde mādauit sibi vt gen^{us} mor
 tis eligeret. qz viuere nō posset Seneca cibo z potu satiatus apire fecit venā
 z bibens de anulo venenoso interijt Antiqz em̄ potētes z nobiles sub gēma
 anulū vengnū portabant. vt si quid aduersi eos p̄tigisset ad mortē fugerent.
 ¶ Itē anthonius exñs impator in suos tyrannifauit qui Papinianū suum
 familiarē diu inter aulicos potētē gladijs militū occidi fecit Ex quibz p̄tz
 quō regia ptās incolumis sepe suos failiares p̄sternit Quō at regia ptās la
 psā p̄sternit suos failiares ex hoc p̄tz Lū em̄ familiares imitātur regiā ptā
 tez necē est vt ipsa deficiente etiā ipsi familiares deficiant

An p̄sidio sūt amici. quos nō p̄tus. sz
 fortuna p̄ciliat Sz quē felicitas ami/
 cū fecit. infortuniū faciet inimicū Que

¶ Hic phia excludit ob/
 iectionē Posset em̄ aliqz
 dicere qz hō potest p̄serua/
 ri in sua potētia p̄ amicos
 ¶ Eñ q̄ aliqui p̄dunt pote/

Liber

testatē ppter defectū ami/
cor. hoc excludit phia di.
cens q hoc nō p̄t esse verū
de amicis qui fortuna p̄ci

^{maior qd nulla p̄cipi}
vero pestis efficacior ad nocendum. q̄
familiaris inimicus!

liantur. de amicis at qui p̄tute p̄liātur nō est hic loquēdū. cū non p̄putent
inter bona fortune. de quibz hic loq̄mur. Un̄ d̄r in trā An p̄sidio. i. auxilio
sunt amici. q̄s nō virtus sed fortuna p̄liat. q. d. nō. hoc p̄bat p̄ locū ab oppo
sitis sic. Quē foelicitas. i. fortuna fecit amicū. illū infortunū faciet inimicū
quē vero pestis est efficacior ad nocēdū q̄ familiaris inimicus. q. d. nulla.
q̄ inimiciā illius cauere nō possum. cū ei constent secreta nrā p̄t failiarita
tem ¶ Nota de amicis sophisticis loq̄tur Seneca. i. epla. Qui vtilitatē cā
assumptus fuerit rādū placebit q̄diu vtilis fuerit Amicoz turba florētes
circūsedūt. sed circa euersos solitudo est Un̄ poeta Nā p̄cio q̄litus amor cum
munere cedit Inquātuz durat largitio. durat amicus Alter poeta Dū for/
tuna tonat fugientes terret amicos Nā quis amet quis nō. vā procella do/
cet Et alter poeta Dū zephyrus flabat multis comitabar amicis Ast om̄is
nūq̄ Nullus ad amissas ibit amicus opes. Quod aut familiaris inimicus
multū noceat. dicit poeta Plus nocet vt nostis ad cūcta domesticus host
Et res ipsa docet qualiter ipse nocet

¶ Hic incipit metrū quintū huius tercij qd d̄r paramanticū ab inuētoze.
ana pesticiū a pede p̄dnante. catalecticiū. q̄ vna syllā deficit ad metri p̄fectiōez

In quo metro phia oñdit
quō p̄a potētia sit acq̄ren
da dicēs q̄ p̄a potentia cō
sistit in īp̄rimēdo vitiosos

motus vel cōcupiscētiās ī
ordinatas. q̄ sine hoc nul
lus est vere potēs quātuz
cūq̄ d̄nctur. d̄t ergo. Ille
qui vult se eē potētem do
met aīos feroces. i. crude/
les. q̄ crudelitate hō assi/
mulatur ferz. nec summittat
colla victa libidine cōcupi
scentie fœdis habenis id ē
vitiōsis motibus. licet ei
tellus indica. i. terra indiē
tremisecat tua iura lōge. i.
licz p̄tās tua extēdat se ad
indiā. z licz tibi feruiat vl
tima thyle que est insula vltra Britannā vbi sol facit solstitiū estiuū z vl/
tra nō. p̄greditur. cū nō posse pellere atras curas. i. obscuras sollicitudines. et
fugare miseras q̄relas supueniētes ex aduersitate fortune nulla est potētia.

¶ Nota. q̄ vere potēs est q̄ sensualitatē subijcit rōni Un̄ Sene. Si vis oīa
tibi subijcere subijce te rōni Multos em̄ reperiis si rō te repperit. Et Aristo.

¶ Metrū quintū tercij libri

¶ U se vult esse potentem
^{in super moderato}
Animos domet ille feroces

¶ Nec victa libidine colla

¶ Fœdis summittat habenis

¶ Etenim licet Indica longe

¶ Tellus. tua iura tremisecat

¶ Et feruiat vltima thyle.

¶ Tamen atras pellere curas

¶ Miserasqz fugare q̄relas

¶ Non posse. potentia non est

Tercius

121

ff. ethicor. Quādamodū puer oz viuere fm pcepta pedagogi. ita oz paup / scibile psonare rōni Jtē Sene. Vagnū impiuz regit qui sibi pti dnat. For / tior est qui cupiditate vincit q̄ qui hostē subijcit Est em dulcissimū vincere seipm Et Salamon Fortior est expugnator aī expugnatoze vrbū

¶ Prosa. vi. Glā brōs fieri nō posse

Gloria p̄o q̄ fallax sepe q̄ turpis ē.

¶ Vñ nō iniuria tragicus exclamat

O glā o glā millibz hoīm mortalium

nihil aliud facta nisi aurū inflatio ma

gna Ples ei magnū sepe nomē falsē vul

gi opinionibz abstulerūt Duo qd tur

pius excogitari p̄r. Nā q̄ falso p̄dicant

suis ipsi necesse est laudibz erubescant

dimē. nec facit brīm. sed glā falsē acq̄sita est fallax. igit. rē. vñ d̄t in lrā. Glā

p̄o q̄ fallax sit z turpis sp̄ satis pz. q̄ at sit fallax pbat auctoritate cuiusdā

poete q̄ tragedias pposuit Et nōnulli dicūt d̄ pacubio sūptū fuisse dī. vñ tra

gie qdā exclamat. z poit auctoritatē e i greco q̄ tm sonat in latio. Glā o

glā i millibz hoīz nihil aliud fca es q̄ mag aurū inflatio. qd manifestat di.

Ples em magnū nomē. i. glāz abstulerūt. i. falsē receperūt falsis opinionibz

vulgi. Et oñdit q̄ hmoi sit turpis dicēs. Duo. s. iā dicto. s. hē glām falsis

opinionibus qd turpius excogitari p̄r: qd d. nihil. Nā qui falso p̄dicatur. id

est laudātur necesse est vt erubescant suis laudibus

¶ Nota q̄ f^m Tullū glo

ria est frequens fama cū laude Et ē duplex. vana z vera Vana glā est q̄ nē

lo pficiente pcedit in esse Vera est q̄ nullo pficiente nō pcedit in esse Fama

eūt est pgnitio alicui nō solum in p̄pino. sed etia in remoto

¶ Nota q̄ fama inducit falsam glām. falsa gloria erubescentiā Nā erubescentiā est cri

men inglationis causatū ex aliquo turpi p̄petrato Cū aut aliq̄s se cogno

scit falsē acquisisse glām. tūc hoc timet manifestari. ex cui manifestatiōe in

¶ Que si etiā meritis p̄queute sint: qd

tamē sapientis adiecerint conscientie:

q̄ bonū snū nō plari rumore. sed p̄scie

ritate metit. Ex si h ipsū ppagasse no

mē pulchz videt p̄ns ē vt fōū n̄ extēdis

se iudicet Sz cū (vti pauloan̄ differui)

ples gētes esse necesse sit ad quas vnus

¶ Ista est sexta p̄sa huius

tercij. in qua phia oñdit q̄

glā mūdāna nō spectat ad

btitudinē nec facit p̄e b̄tm

Et p̄rio oñdit hoc de glo

ria p̄prie virtutis. Secun

do de glā q̄ puenit ex no

bilitate sanguinis ibi. Jā

p̄o p̄rio oñt intēti d̄ glā

q̄ puenit ex falsē laude p̄

tutis. Secūdo de illa glā

q̄ ex veris meritis pcedit.

ibi. Que si etiā p̄rio intē

dit talē rōem. Illud qd est

fallax nō spectat ab btitu

¶ Nota q̄ f^m Tullū glo

ria est frequens fama cū laude Et ē duplex. vana z vera Vana glā est q̄ nē

lo pficiente pcedit in esse Vera est q̄ nullo pficiente nō pcedit in esse Fama

eūt est pgnitio alicui nō solum in p̄pino. sed etia in remoto

¶ Nota q̄ fama inducit falsam glām. falsa gloria erubescentiā Nā erubescentiā est cri

men inglationis causatū ex aliquo turpi p̄petrato Cū aut aliq̄s se cogno

scit falsē acquisisse glām. tūc hoc timet manifestari. ex cui manifestatiōe in

¶ Que si etiā meritis p̄queute sint: qd

tamē sapientis adiecerint conscientie:

q̄ bonū snū nō plari rumore. sed p̄scie

ritate metit. Ex si h ipsū ppagasse no

mē pulchz videt p̄ns ē vt fōū n̄ extēdis

se iudicet Sz cū (vti pauloan̄ differui)

ples gētes esse necesse sit ad quas vnus

¶ Nota q̄ f^m Tullū glo

ria est frequens fama cū laude Et ē duplex. vana z vera Vana glā est q̄ nē

lo pficiente pcedit in esse Vera est q̄ nullo pficiente nō pcedit in esse Fama

eūt est pgnitio alicui nō solum in p̄pino. sed etia in remoto

Lib^{er}

titudinē cū sit maxime foe
lix. x. Ethico. Vnozem
ponit in lra dices Que. f.
laudes spectātes ad gliaz
licet sint pquisitę meritis.
qd tñ adiecerint pscientię
sapientis qui bonū suū
meritū nō rumore ppli. sed
pitate pscientię. q. d. nihil
Secūdo pbat idē p locū

ab oppositō di. q. si pulchz
est ppagasse nomē. ergo miser est nomē nō ppagasse Sed cū magna pre ter/
raz necē sit nomē nō esse ppagatuz necē est pro maiori pre miser esse. Dicit
ergo. q. si hocipm pulchrū videt. f. ppagasse. i. diuulgasse nomē. i. gliaz. pñs ē
vt iudicet fœduz nō extendisse nomē. s. sicut pauloan disserui necē est ēē plu
res gentes ad quas fama vnius hoīs nequit puenire. fit. i. ptingit vt p mart
ma parte terraz ille videat inglorius quē tu estimas glīosuz Et qz aliqs di
ceret. sufficit ad btitudinē q. hō sit glīosus in pplo suo hādo fauorē popu
li. Dicit phia. inter hęc bona q. sunt in opatione virtuosā. nō puto grām po/
pularē dignā pmemoratione. q. nec iudicio recte rōnis prouenit nec vnq. fir/
ma perdurat ¶ Nota q. sapienti nō est cura de glia. qz dicit Macrobius. Sa
piens fructū in pscia ponit. stultus aut in gla. Et Sene. Lōciam potē q.
famā attende. sed pleriq. famā. pauci psciam verētur. ¶ Nota q. fama po/
pularis nō puenit ex recto iudicio rōnis Plus em pplos sequitur inclinati
onē f. ius q. iudiciū rōis Nec est fama eoz ppetue durat. qz f. diuersas passi
ones vulgi variat fama ppli. vñ vulgares iudicat f. m. pcupiscetiā. n. f. m. pita
tem. p tanto siles sunt auibz quaz intuitū nox illuminat z dies excecet ex
quarto huius prosa quarta.

¶ Hic pbat q. glia pueni
ens ex nobilitate sanguis
etiā nō spectat ad verā be
atitudinē. Et pñs ostendit
vanitatē hmoi glie. secun
do ostendit quid boni sit i no
bilitate. ibi. q. si qd. Dicit
pñs Iaz pñs quis nō vi
deat q. inane q. futile. i. la
bile sit nomē nobilitatis.
q. di. manifestū est. q. scz
nobilitas si refertur ad cla
ritudinē. i. ad gliaz aliena
est ab illis. q. se nobiles esse gloriātur. qd probat per definitionē nobilitatis.
dicens Namq. nobilitas videt esse qdaz laus veniens de meritis parentum
q. si pñs iudicatio. i. laus facit claritudinē necē est vt illi sint clari q. pñs iudicatur. i. lau
dant. hmoi aut sunt pñs. nō tu quere si nō habes tuā claritatē que ex lau
de tua pueniat. aliena claritudo nō efficit te iplendūz. i. glīosuz. ¶ Nota

fama hoīs neqat puenire. fit vt quē tu
estimas esse glīosuz p maxima pte ter/
raz videatur inglorius Inter hęc vero
pplarem grām nec cōmemoratione qui
de dignā puto. quē nec iudicio pñs pro
uenit. nec vnq. firma pdurat

¶ Jam vero q. sit inane. q. futile nobi
litis nomen q. nō videat. q. si ad cla/
ritudinē refertur aliena ē. Videt nanq.
q. esse nobilitas qdaz de meritis veni/
ēs laus pntuz Quod si claritudinē pñs
catio facit. illi sint clari necē est. q. pñs
cantur Quare splendū te (si tua non
habes) aliena claritudo nō efficit.

Tercius

128

duz q nobilitas sanguinis est inane z futile nomē. qz nihil vere nobilitat ho minē nisi p̄tus Un Alanus in li. de planctu natu. Quid tibi nobilitas quid clarū nomē auoz: Si seru' vitij factus es ipse tuis Itē. Nobilis est em̄ si quis virtute refulget Degener est solus cui mala vita placet Et paup̄ hen/ ricus No p̄signe genus nec claz nomē auoz Sed probitas vera nobilitate viget Et Seneca Nemo est melior altero nisi qui rectius ingeniū hz alte/ (ro. z ad bonas artes aprius

Q si qd est in nobilitate bonū. id arbi

tror esse solū. vt imposita nobilibz ncci

tudo videat ne a maiorz vtute d generēt

ipposita nccitudo ne a virtute maiorz. i. pgenitoz degerent. sp̄ p mores vitio/ sos Velius est em̄ a p̄e ignobili descendere z morigeratum esse q̄ a nobili z per vitia degenerare ¶ Notāduz q gliandum est de nobilitate. qz d̄t Se neca Si pulcher es lauda naturā. si nobilis lauda parctes. si virtuosus z sa/ piens lauda teipm. si diues lauda fortunā. si potēs expecta paulisper. z nihil eris. ¶ Notandū fm Tullii optima hereditas a p̄ibus tradit liberis omi puimomo p̄stātor. i. glā p̄tutū z d̄cor rez gestaz ¶ Istud est sextū metruz

¶ Petrum sextum libri tercij

¶ Vne hoim genus in terris

Simili surgit ab ortu

Unus em̄ rerum pater est:

Unus cuncta ministrat.

Ille dedit phēbo radios

Dedit z cornua lune

Ille homines etiam terris

Dedit: z sidera celo

Hic clausit mēbris animas

Cella sede petitos

¶ Mortales igitur cunctos

¶ Egit nobile germen

Quid genus z proauos strepitis:

Si primordia vestra

Hic oit cuiusmōi bo nū sit in nobilitate dicēs.

Si quid bonū est in nobi litate illud solum eē arbi/

tror vt nobilibz videat eē

huius tercij qd d̄t alema/

nici ab inuētoze dactylicū

a pede p̄domināte. trime/

trum a numero pedum hy

percatalecciaz. qz vna syl

laba superabundat. In q

metro phia pbat oēs ho/

mines esse nobiles p̄ter vi

tiosos di. Vē genus hoim

in terris cuiuscūqz sit p̄di

tionis surgit ab ortu simi

li. qz fm aiām oēs sunt ab

vno creatore. Unus em̄ ē

pater reruz. i. vnus creator

supple nobilis qui cuncta

ministrat. sp̄ gubernādo.

ille vnus pater dedit phoe

bo radios suos. dedit lu/

ng cornua. dedit hoies ter/

ris. i. dedit hoies habita/

re in terrz dedit celo sidera

pp̄t ornāmētuz ¶ Hic pa

ter clausit aīos mēbris sp̄

corpis. aīos inq̄ petitos.

i. acceptos cella sede. i. i cē

lo. ¶ Igitur nobile germen

Liber

i. nobile principiu edit. i.
pducit cunctos mortales.
id est hoies. *Q* hoies qd.
i. ad qd strepitis. i. cu stre
pitu iactatis gen' vrm et
pauos vros: si em tu spec
tes. i. consideres antecorin

Auctoremq; deum spectes

Nullus degener extat

Ni vitij; peiora fouens

Proprium dserat ortum

deu z primordia nra null' extat. i. e degener id est ignobilis. nisi fouens. id e
opans peiora vitij; suis dserat ppiu ortu. i. deu a quo pcessit. *¶* Nota q
oēs hoies ex ea pte qua sunt hoies sunt eque nobiles. cu em nobilitas sit q/
daz excellentia ptracta ab origine. nobilitas hois pape debet attēdi ex ea p
te q est hō. scz ex pte aīe. *¶* Tu igit in oibus hoibus sit eadē origo aīe. qz oēs
aīe sunt a deo. oēs hoies sunt eque nobiles. Solū aut illi sunt ignobiles qui
degenerant a sua origine. aīa autē a sua origine pducta est a deo z filius ē deo.
Ideo illi soli a nobilitate degenerant q vitiosis moribus silitudinē dei des/
pant quā ex origine ptrauerunt. *¶* Nota dr aīos celsa sede petitos. hoc loquī
tur more platónico qui voluit oēs aīas simul eē creatas in celo. z postea mit
teretur in corpora qd nō est vez. sed aīe creatur in corporibus. ergo loqitur mo
re platónico q deus aīas receptas in celo clausit mēbris corporēis. z de hoc
magis videbitur. ix. micro huius tercij. *¶* Nota q oīm hoīm est vna origo
qz a deo sunt quē pīem oēs vocam'. z oēs anīme sunt a deo. ergo null' ē no/
bilioz alio fm creatorē. licet fm ingentiū bene. qz soli illi sunt ignobiles q de/
generant suā genealogiā cū discedūt a virtutibz z adherent vitij;

Prosa septima libri tercij

De voluptatibus enarrat

Quid at de corporis voluptati

bus loquar. quaz appetēcia q

de plena est anxietas: satietas vo. peni

tētie. Quātas ille morbos. qz intolera

biles dolores. quasi quēdaz fructū ne

quiciefruentiū solēt referre corporibus

quaz mot' qd hēat iucunditatis igno

ro Tristis vo eē voluptatū exitus. qf

quis reminisci libidinū suaz volet. in

telliget.

¶ Ista est p̄sa septima hu
ius tercij. in qua phīa oī
dit bēitudinē nō esse in vo
luptate. Et p̄io oīdit hoc
de voluptate generaliter.
¶ Secundo de quadā
voluptate sp̄aliter. secun
da ibi. Honestissima qdē
p̄mū probat dupliciter
fm qd ponit duas rōes. se
cūda ibi. Quē si brōs Pri
mo intēdit talē rōem. In
illis nō p̄sistit bēitudo ad
q sequitur multē incōmo
ditates. sz ad voluptates
sequitur multē incōmodi
tates. sicut declarat in lra
z dr Quid loqr de volup
tatibz corp̄alibz quaz ap
petentia. i. cupiditas plena est anxietatis. quia hō anxietur cū caret eo. qd cu
pit. satietas vo. i. plenitudo voluptatū plena est peitēcia. i. poena. cū igit volu

Tercius.

129

præbū sit iuncta anxietas et penitētia in eis nō cōsistit bēitudo. et addit quā
tos morbos ille voluptates et q̄ intolerabiles dolores solent afferre corpo-
ribus fruētū eis. quasi quēdā fructū neq̄ie sp̄s fatis p̄. quāz voluptatū
motus. i. affectus. qd̄ hēat iucūditatis. i. voluptatis ignoro. q̄is aut̄ volet
reminsci suāz libidini. i. voluptatū ip̄e intelliget. i. cognoscat exitus. i. fines
voluptatū esse tristes ¶ Nota q̄ duplex est voluptas sc̄ intellectūalis. et cor-
poralis Prima est p̄sequēda. i. intellectualis. qz p̄sistit in speculatiōe aīaz be-
atificans Secūda est fugiēda. qz p̄sistit in delectatione sensuali corpus mor-
tificans. vñ Sene. lī. eplā dē Voluptates p̄cipue extirpa quē latronū mo-
re nos āplectūtū vt strangulent Et Tullius Voluptas īpedit oē p̄silium
atq̄ (vt sic dicā) oculos p̄stringit mentiū. et inimica est rōni. multū vult cū p̄tu-
te hēe p̄merciū ¶ Nota q̄ voluptas plena est p̄ina Narrat em̄ Valerius q̄
cū Demosthenes phīs q̄reret amorē Thaidis meretricis vt p̄sensu ferret
ei. centū talenta petebat Demosthenes aspiciēs in celū rōdit. p̄ tanto p̄cio n̄
enā tū p̄nē. sciebat em̄ q̄ voluptatē inseparabiliter sequit̄ p̄ina ¶ Nota vo-
luptates mltos morbos afferūt. qz dē Sene. qdā eplā. multos morbos ml-
ta fercula fecerūt. et vult Arist. in Ethic. q̄ laborātes in passiōibus veneris.
et crapule maxime trāsmutātū fm̄ corp⁹. crapula em̄ p̄les occidit q̄ gladi⁹.

¶ Hic phia. pbat p̄dusionē pus positā alio mō deducendo ad incōue-
niēs. et est rō ista Si in voluptatibus cōsisteret bēitudo seq̄ret q̄ pecudes el-
sent bēe qd̄ est fīm. pecudes em̄ laborant ad explendā corporis voluptatem

Quæsi beatos explicare pnt: nihil cau
se est qui pecudes quoqz bte ee dicant.

quaz ois ad explendā corpales lasciu
as festinat intentio

az festinat intentio

az festinat intentio

Un̄ dicit q̄ voluptates si
pnt explicare bēos. nihil
causē ē. i. nihil impedit. qn̄
pecudes iudicētū ee beatē
quaz ois intentio festinat
ad explendā corpales lasciu-
iā ¶ Notandū q̄ cū sceli-
citas sit bonū nature rō /

nalis. nullus bestias foelicitabit. qz tū genus humanū viuit arte et rōne
¶ Notandū q̄ ad fugā bestialū voluptatū hortat̄ Arist. Alexander quā-
dā eplā dicēs Alexander declina a conatibus bestialū voluptatū q̄ cor-
ruptibiles sunt. carnalis em̄ appetitus inclināt ad corpales voluptates q̄ cō-
tristant intellectū Et subdit Conatus voluptatū generat carnalē amorem
hic generat auariciā. hēc generat desiderū diuitiarū q̄ generāt inuerecūdiam
Inuerecūdia p̄sumptiōdē. p̄sumptio infidelitatē. infidelitas latrociniūz. p̄p̄
q̄ mala vitanda est voluptas.

¶ Hic phia oīe q̄ beatitudo n̄ p̄sistit in quadā sp̄ali voluptate. i. in mat̄i-
monio q̄ licita est p̄pter gnationē plis intendēs talē rōem In illa voluptate

¶ Honestissima qd̄ez piugis foret libe-
roz qz iucūditas. s̄ nimis e natura di-
ctū est. nescio quē filios inuenisset orto-
res. quoz q̄ sit moroz q̄ quēcūqz p̄ditio

non cōsistit foelicitas q̄ ha-
bet anxietatem sibi annex-
ā. sed voluptas matrimo-
niū est h̄mōi. sicut tangit i
littera. vñ dicit iucūditas
piugis et liberoz foret ho-
nestissima. Sed nimis

Liber

est extra naturā dictuz. qz natura abhorret qđ volo dicere. quia nescio. i. taceo quē. i. aliquē. inuēisse. i. habuisse filios tortozes. quoru filioz qđ sit mordax. id est anxia qcumqđ dicitio siue bona. siue mala nō necesse ē te admouere. alias est pertū est. Neqz necesse est admouere te nūc anxiuz. In quo ego approbo smam Euripidis mei phi qui dixit. carentē liberis infortunij foelicē esse. ¶ Tanduz qđ anxietas inest pibus ppter maliciā filioz. Narrat em Euripides tropius in hystoria rhomanoz. qđ Demetrides in suos seuiens filios duos ex eis interfecit. z cū psequeretur terciū. ille cōgregato exercitu obsedit prēz. Pater autē videns se nō posse euadere seipm interfecit. Etia pater anxiatur de bonis filiis ppter intensaz dilectionē eoz z p motionem quibus si aliqd aduersi pgerit. pater reputat se infelicem. Ex quo prēz qđ voluptas cōiugalīs habet anxietatem sibi annexam.

¶ Istud est metruz septimū hui⁹ terciū qđ dicitur ana/creuntii ab inuētoze. iam bicū vel anapesticiū a pede pdomināte. qz hz pmiū pedē anapestū. z reliquos iā bos. z est dimetruz. i. quatuor pedū. catalecticiū. qđ deficit syllā. Nam post tres pedes remanet vna syllā d quar to pede. In quo metro phi losophia oñt qđ mali psequitur oēm volupratē. ois ei voluptas pter anxietatē sibi annexā est trāsitoria qđ pfirmat p quoddā exēplū dī. Ois voluptas hz hoc qđ dicā. qz voluptas agit. i. verrat fruentes sti mul. i. punitiōibz z ē par. i. filis stimūl apiuz volātū. vbi p postqz apis fudit grata mella fugit z ferit corda icta. i. p cussa anxietate nimis tenaci morzu. q. d. iucūditas volupratis nimis est trāsitoria. sed anxietas quaz affert nīs est permansura. ¶ Notandū licet ois voluptas corporalis priō delectet z postea pūgat ad modū apū. tñ hoc maxime inueniē in voluprate venerea ad cuius fugā Arist. hortabatur Alexandriū dicēs. O clemēs impator noli te mul tū inclinari ad coitū. qz coitus est qđaz ppietas porcorū. Que igitur tibi gloria si exerceas vitiiū bestiāz z actus brutoz. Crede mihi indubitātē q coitus est destructio corporis. abbreviatio vitē corruptio p̄tutuz. legis trāsgressio. z generat foemineos mores. Qualiter aut sit fugienda delectatio venerea docet Alanus in de planctu nature dicēs Si venerē fugare velis loca tpa vīta Nā locus z tēpus pabula donat ei. Et pauper henricus loquens de amore dicit Proscribat igitur gladij z fustibus ipsuz Et fugiendo fuga quez fuga sola fugat

neqz alias exptum. neqz nūc anxiū necesse est admouere In quo Euripidis mei sententia pbo. qui carentez liberis infortunio dixit esse felicem.

¶ Metruz septimū libri terciū.

Abet hoc voluptas omnis
b Stimulis agit fruentes

Apiumqz par volantum

Ubi grata mella fudit

Fugit. z nimis tenaci

Ferit icta corda morzu

¶ Sequitur prosa.

Tercius

170

Esta est octaua p[ar]te huius tercij. in qua p[ar]te ostendit quātis malis sint ip[s]i
citra p[ar]te bona. in q[ui]bus aliq[ui]d posuerunt felicitate. sed ostendit q[uo]d exilia sunt
corpi[s] bona. ibi. It[em] p[ar]te p[ri]mo d[icitur] Nulli dubiū est p[ar]te p[ar]te d[icitur] q[uo]d exilia sunt

Prosa octaua libri tercij

Ventio supra nominatoz id est diui/
tiarum: dignitatum. regnorum. glorie
voluptatum

Nihil igit dubius est quin h[ab]eat
b[ea]titudinē vię deuiā q[uo]das sint:

nec perducere quēq[ue] eo valeant ad q[uo]d
se perducitur eē p[er]mittunt. Quantis

p[ar]te implicite malis sint: breuissime mō
strabo Quid em̄ pecuniā ne cōgregare

conaberis: sed eripies hūc Dignitati/
bus fulgere velis: dātū supplicabis. Et

qui p[er]ire ceteros hōre cupis poscendi
humilitate vilesces Potentiā ne desi/
deras: subiectoz insidijs obnoxio: pe/
riculis subiacebis. Gl[ori]am petis: s[ed] per

aspera queq[ue] distractio: securus eē desi/
stis Voluptariāz vitā degas: sed q[uo]d nō

sp[er]nat atq[ue] abijciat vilissime fragilissi/
mēq[ue] rei corporis seruū

z gl[ori]az defendēdas p[er]sequutionib[us] imp[er]boz se obijciat. z sic securus eē desistit
Quis aut vitā voluptuosaz o[st] q[uo]d corpori seruiat. S[ed] d[icitur] Seneca. V[er]o
ior suz z ad maiora genitus suz q[uo]d. q[uo]d sum m[ai]or ip[s]i. i. seruus mei corpi[s]. q[uo]d nō
aliter aspiciā q[uam] aliquod vinculū meę libertati circumdatum

Sequitur p[ar]te.

q[uo]d p[er]mittunt se eē p[er]ductu/
ras. Quātis p[ar]te mal[is] sint
implicite breuissime mon
strabo Quid em̄ sp[iritus] isto/
rum est sine malo. q[uo]d nihil
vñ subdit. pecuniā p[er]grega
re ne conaberis. i. laborab
is eripies. i. recipies hūc. z
ita ip[s]i conaberis malo violē
tie. His fugere dignitati/
bus. dātū su p[er]plicabis. z q[uo]d
cupis ceteros p[er]ire hōre tu
vilesces humilitate poscēdi.
Potentiā ne desideras. s[ed]
iacebis p[er]iculis subiectoz
Gl[ori]am petis: sed p[er] asp[er]a di
stractus secur[us] esse desistis
Voluptariā vitā degas.
sed q[uo]d nō sp[er]nat atq[ue] abij
ciat tanq[uam] p[re]cipitabile ser
uum vilissimēz fragilissi
mē rei. s. corporis. Notā
dum q[uo]d hō querēs pecuniā
incidit in malū violentie.
q[uo]d ois pecuniosus ē violē
tus p[ri]mo Ethicoz Sed q[uo]d
rens hōres z dignitates.
humiliando se alijs sup
plicabit Sed d[icitur] Seneca.
in li. de beneficijs Volestū
est p[er]bum z onerosum de/
missio vultu dicere. rogo

Quis aut potentiā z
gl[ori]am o[st] q[uo]d p[er]ter potentiā

z gl[ori]az defendēdas p[er]sequutionib[us] imp[er]boz se obijciat. z sic securus eē desistit
Quis aut vitā voluptuosaz o[st] q[uo]d corpori seruiat. S[ed] d[icitur] Seneca. V[er]o
ior suz z ad maiora genitus suz q[uo]d. q[uo]d sum m[ai]or ip[s]i. i. seruus mei corpi[s]. q[uo]d nō
aliter aspiciā q[uam] aliquod vinculū meę libertati circumdatum

o iij

Liber

Hic phia. pbat in speciali quam vilia sunt bona corporis q̄ aliq̄ reputat̄
eximia bona Scdo breuiter recolligit supradicta ibi Et q̄bus oib. Primo
onidit intentuz de magnitudine. fortitudine. et corporis agilitate. scdo de pul
chritudine. ibi. Forme po

Primo onit q̄ ho nō dī mira
ri de mgtudie fortitudie et
agilitate corporis. qz illa ex
cellētius inueniunt in bru
tis q̄ in hoibus dicēs Jā
po qui ferunt. i. cupiūt bo
na corporis p se. i. grā sui tā
q̄ sint optima. qz exigua.
id ē valde vilia. q̄ fragili
possessione nitūtur. i. labo
rant. Fuz em̄ elephantēs
mole. i. magnitudine. supe
rare. i. excedere poteritis. et
thauros robore. i. fortitu

Jam po qui bona p se corporis ferunt q̄s
exigua q̄ fragili possessione nitūtur.

Nū em̄ elephantos mole thauros. ro
bore supare poteritis. **N**ū tigres ve
locitate pibitis. Respicite celi spacium
firmitudinē. celeritatē. Et aliq̄n desini
te vilia mirari. **N**ō quidē celū non his
potius est. q̄ sua q̄ regis rōe mirādum

dine. Nū tigres pibitis velocitate. Respicite spacū. i. magnitudinē celi. fir
mitudinē. i. fortitudinē celi. celeritatē. i. velocitatē eius. et aliq̄n desinere id est
cessare mirari vilia. i. inferiora bona. qd̄ qdem celū non his p̄dictis poti⁹ un
mo multomin⁹ mirādus est q̄ sua rōne. i. intelligentia qua regit. Sic filii
ter in hoie multo magis laudāda sunt bona rōnis q̄ bona corporis. **N**ota
q̄ bona corporis sicut magnitudo. fortitudo. agilitas. nō multū mirāda sūt
Quia dī Sene. Nō magnitudine et corporis velocitate magne res gerūtur.
sed virtute. **U**n̄ Catho Consilio pollet cui vim natura negauit. **I**te Sen.
Excellētia ingenti p̄ latere sub quacūq̄ pelle. **N**ota s̄m̄ **I**sidor in libro
ethimologiaz. Elephantē gr̄ci a magnitudine corporis putāt dictū eo q̄ for
mā montis p̄ferat. **A**pod indos po dī barro eo q̄ vox eius barritus dī. dīctes
eius ebur rostrū eius. p̄muscida dī. **N**ota s̄m̄ **I**sidor. **T**igris est bestia
varis coloribus distincta mirabilis velocitatis. ex cuius noīe quidā fluui⁹
tigris appellatur qui rapidissimus est oim fluuior. **E**t sciendū q̄ pro be
stia dī hec tigris. in grō tigris. vel tigridis. sed p fluuiū dī tū hīc tigris. et i
grō hūis tigris

Hic phia ostendit intē
tum de pulchritudine for
me. supple q̄ sit exile bo
nū. qz est transitoria. et q̄a
est tū superficialis. Et dī
Uero pro sed nitor. i. pul
chritudo forme. vt. i. q̄ ra
pidus est vt id est q̄ velox
et q̄ velociter est transiēs.
et fugator. i. mutabili
or mutabilitate floz p̄na
lū. q. di. satis euidens est.

Forme vero nitor vt rapidus est. vt
velox et vernalium florum mutabilita
te fugacior. **E**x si (vt Aristoteles ait) lin
ceis oculis homines vterentur vt cor
visus obstantia penetraret. Nonne in
trospect⁹ viscerib⁹ illō Alcibiadis sup
ficie pulcherrimū corpus turpissimuz

*De amma
linus elapgan
tos et amapina
vile Plinius
d. capto p̄no et p̄
mentibus*

*De Cenerophtak
p̄no et vile
Plinius. li. 8. ca
45. d.*

*vile Plinius
libro 28. ca. 4
tq̄h p̄ Linus
vile p̄no et p̄
vile p̄no et p̄*

Tercius

171

videretur Igitur te pulchrū videri nō
tua natura. sed oculoꝝ spectantiū red/
dit infirmitas Sed ^{quoniam} estimate q̄ vultis
nimio corpis bona. duꝝ sciatis hoc qđ
cunq; miramini. triduane febris igni/
culo posse dissolui Et q̄bus oibus il/
lud redigere in summā licet. q̄ hec nec
p̄stare que pollicetur bona p̄nt. nec om
niū bonoꝝ aggregatione p̄fecta sunt. ea
nec ad b̄ritudinem. quasi quidā calles
ferunt: nec beatos ipa p̄ficiunt

Unde si hōes videretur hū
ceis oculis. vt ait Aristō.
ita vt eoꝝ visus penetra/
ret obstantia. s. corpa non
ne illud corpus Alcibiades
sup̄ficie pulcherrimū in
t̄spectis viscerib; turpis
simū videretur. q. d. sic Ex
quo cludit phia. Igitur
te pulchrū videri nō facit
tua natura. sed infirmitas
oculoꝝ spectantium. Et
subdit Sed estimate q̄ni
mio vultis bona corpoꝝ
dū sciatis hoc qđcūq; fue
rit de bonis corpis posse
dissolui igniculo. i. calore
febris triduane Febris ei
acuta s̄m medicos q̄n; ter

*febris p̄nt
infirmitas q̄n;
putat qđ qđo
p̄nt qđ qđo
dicitur febris
quoniam*

cio die perimit Et tē breuiter recolligit supradicta dicēs Ex quib; oībus
licet redigere in summā q̄ hec sc̄z p̄dicta bona nō p̄nt p̄stare ea q̄ pollicetur.
id est p̄mittunt nec p̄fecta sunt cōgregatione oīū bonoꝝ nec ad b̄ritudinem
ferunt. quasi quidā calles. i. vie. nec ipsa perficiunt b̄ros ¶ Notandū q̄ pul
chritudo corpis nō est durabilis. qz dicit Virgilius ¶ formose puer numiū
ne crede color. Alba ligustra cadunt vacineæ nigra legūtur Notandū q̄ cō
muniter dicūt q̄ visus linceus obstantia corpa penetrat. sed illud nec ab Ari
stotele neq; ab aliquo autentico inuenit Unde Platorius in libro ethimolo
giæ loquens de lince dicit. q̄ lince dictus est qz in lupoꝝ genere numerat. be
stia maculis distincta tergo vt pardus. sed filis lupo. cui vrinā cōuerit i du
ricie p̄ciosi lapidis dicit q̄ ligurus appellatur. nihil autē d̄t Platorius de pene
tratione visus ¶ Nota q̄ Alcibiades mulier fuit pulcherrima quā videntes
quidā discipuli Aristote. duxerunt eā ad Aristotele vt ipam videret. qua vi
sa dixit Si homines linceos oculos haberent vt quēq; obstantia penetrarēt
int̄spectis visceribus corp⁹ quod apparet pulcherrimū turpissimū videret

¶ Sequitur metrum octauū tercij libri

¶ Metrum octauū libri tercij

Heu q̄ miseros tramite deuio
Abducit ignorantia
Non aux in viridi q̄ritis arboꝝe

¶ Istud est octauū metꝝ
huius tercij. cuius primus
plus d̄t metꝝ alexepiaduz
ab inuētoꝝe choriambi/
cū a pede p̄domināte Se/
cundus plus d̄t metꝝ
archilogeū ab inuētoꝝe.
tambicum a pede p̄edo/
minante. In quo me/

Liber

tro phia deplangit errorey
hoim qui in queredo mini
ma bona sunt prudetes. sz
in qrendo summū bonum
abducitur ignoratia Pri
mo facit hoc. scdo pcat vt
hoies tediati falsis bonis
redeat ad verū bonū. scda.
ibi. Quid dignū. Dicit er
go Deu est interiectio do/
lentis. z est dissyllaba p
ter metru q ignorancia ab
ducit miseros deuio trami
te. i. transuersa via. supple
a vero bono vos hoies nō
qritis aux in viridi arbo/
re. nec carpitis gemmas i
vite. vos nō additis. i. non
absconditis laqueos p ca
ptura piscū in altis mōri
bus. vt dicitis dapes pscē
z si vobis liceat seq capre/
as nō captatis. i. nō accedi
tis vada tyrrhena. i. mare
tyrrhenū qd est in Italia.
quinetiā pcerte hoies no/
runt. i. nouerūt ipos recessus additos. i. absconditos fluctibz equozis. etz ho
mines norunt q vnda sit feracior rubentis purpure. i. conchilioz qz sangui
ne fit purpura Et hoies norunt q litora pstant. i. abundant. tenero pscē l as/
peris echinis. i. talibz piscibz. sed quonā. i. vbi lateat bonū. i. beatificū qd au
piunt. nescire sustinent cēci exñtes. z illō bonū qd abijt trans polū stelliferū
illud hoies demersi cecitate ignorantie petunt tellure. i. qrun in terra. ¶ No
tandū fm Zsidoz li. echimologiaz Caprea est agrestis capra q q acutissi/
me videt. greci eā pōdoīdā appellauerūt Norādū fm eūde Zsidoz q echin
est piscis puus semipedalis qui adherendo videt retinere nauez. z ē piscis af
perrim^{us} ad modū ericij ad edēdū satz suavis q dē lēgimora qz nauel stare fecit
¶ Hic pcatur phia vt post tediū falsoz bonoz hoies redeant ad vez bonuz
z dē Quid dignū ego imp
cer stolidis meribus hoiz
q. d. nihil aliud nisi hoc q
hoies abiat. i. diligāt ipos
hōres z opes. z cū pauerit
id est acquiuerit sibi falsa
bona graui mole. i. tedio/
sa sollicitudine. tandez te/
dio ducti zgāt p bona

Nec vite gemmas carpitis

Non altis laqueos mōtibz additis.

Ut pscē dicitis dapes

Nec vobis capreas si libeat sequi

Tyrrhena captatis vada.

Ipos quinetiā fluctibus additos

Norunt recessus equozis.

Quē gemmis niueis vnda feracior

Vel querubentis purpure

Nec nō quē tenero pscē vel asperis

Præsent echinis litora

Sed quonā lateat qd cupiunt bonuz

Nescire cēci sustinent.

Et qd stelliferū trans abijt polū

Tellure demersi petunt

¶ Quid dignū stolidis mentibz impcer
Opes. honores. ambiant
Et cū falsa graui mole parauerint
Tum vera cognoscant bona

Tercius.

172

¶ Notandū q̄ ista deprecatio phie nō est maliuolentia sed ex benignitate. z ideo nō optat q̄ hoies p̄maneat in desiderio bono z tpa lum. sed vt illud de sideriū magis sit eis mediū p̄uocēdi ad vez bonū. Nec ipsa imp̄catur cupidit̄atē vel ambitionez hōis adesse. sed vt quib⁹ adest p̄ hoc ad vez bonū deducā.

¶ Prosa nona libri tercij

¶ De terrenis actibus De veris ātea.

Actenus mēdacis formā fēlici-
tatis ostendisse suffecerit. quā
si p̄spicaciter intuer⁹. ordo ē dē

inceps q̄ sit vera mōstrare. B. Atq̄ vi-

deo inquā nec opibus sufficientiā: nec
regnis potentiā. nec reuerentiā digni-

tatib⁹. nec celebritati gloriā. nec letici-

az voluptatib⁹ posse p̄tingere. .p. An

etiā causas cur id ita sit dephendisti?

B. Tenui quidē veluti rīnula mihi

videoz intueri. sed ex te p̄gnoscerē aper-

tius malim. .p. Atq̄ p̄mptissima rō ē.

voluptatib⁹. quē tū vidētur p̄mittere. z sic falsa fēlicitas est in eis. Et dicit
phia Nūquid tu dephendisti causas cur illud ita sit Et dē Boetius. Ego
videoz intueri. i. cognoscere tenui rīnula. q. d. non plene sed imp̄fecte video il-
las cās. sed apertius p̄gnoscerē mallē. i. magis vellē ex te Et dicit phia Atq̄
pro certe. rō id est cā falsē fēlicitatis p̄mptissima est. ¶ Nota q̄ falsa fēlici-
tas dē mendax ex eo q̄ nō adimplet qd̄ p̄mittit. Diuiciē em̄ p̄mittūt sufficiē-
tiaz. reuerētiaz. quā non p̄ferunt sicut patet ex p̄dictis. ¶ Nota q̄ cognitio
falsē fēlicitatis vtilis est. qz cognitio mali expediens est ad cautelam scdm
Allanū in de planctu nature. qz malū nō vitatur nisi p̄gnitū. z qz noticiā ma-
li ducit in cognitionē boni. Per oppositūz igitur vult phia primo assignare
causas falsē fēlicitatis. z tunc ostendere quē sit vera fēlicitas

¶ Quod em̄ simplex est. indiuisūqz na-
tura. id error humanus separat z a ve-
ro atz p̄fecto ad falsūz imp̄fectūqz tra-
ducit An tu arbitraris qd̄ nihilo indi-

¶ Ista est nona p̄sa hui⁹
tercij in qua phia vult oñ-
dere q̄ sit vera b̄tutudo Et
primo p̄tinuat dē dīcēd⁹
Secundo assignat cām fal-
sē fēlicitatis. tercio oñdit
q̄ sit v̄a fēlicitas. scda ibi
Qd̄ em̄. tercia ibi. Nis i/
gitur Primo dē Boeten⁹
id est huc usqz sufficiat oñ-
disse. id est demonstrasse for-
maz mēdacis fēlicitatē. i.
falsē. quā si p̄spicaciter
intuer⁹. i. p̄sideres. ordo ē.
id ē restat mōstrare deim/
ceps. i. postea. q̄ sit vera fē-
licitas Et dē Boeti⁹. ego
video nec opibus sufficiē-
tiaz posse p̄tingere. nec re/
gnis potentiā. nec dignita-
tibus reuerētiaz. nec cele-
britati gloriā. nec leticiam

vide p̄p̄. 2. p̄sa
z p̄p̄. 3. lib. 2.

Ostendit causa
falsē fēlicita-
tis. dēto quā
p̄p̄tentiā
potentiā. z
gloriā. z leticiā. sicut
vult dē. p̄p̄
z nōm dē
p̄sa videant⁹

¶ Sic phia assignat cau-
sas falsē fēlicitatis z dēla-
rans eā oñdit q̄ sufficiē-
tia: potentiā. z reuerentiā.
gloriā. z leticiā sint vnum
in re. Secdo oñdit quō ho-
mines ista separant abin⁹

Liber

nice. sed a ibi. Hoc igitur quod est unum. Primum dicitur quod ea felle felicitatis est quod error huius manus id quod est simplex et indiuisum natura separat. id est diuidit et error huius traducit a vero bono et perfectio ad finem et ad imperfectum bonum. Et tunc declarat istam causam omnem quod reuerentia potentia. et omnia talia sunt vniuersum et idem in re. Et primum ostendit potentiam idem esse cum sufficientia. et dicitur. An tu arbitraris illud quod nihilo indigeat illud egere potentia. Et respondet Boetius. Minime inquit Philosophia approbat dicens Recte tu quidem respondes. nam si quod est quod sit valentia imbecillioris. id est potentia debilis in vlla. id est in aliqua re necesse est quod hoc egeat alieno subsidio. Et dicit Boetius Ita est inquit Concludit ergo philosophia dicit. Igitur vna et eadem est natura sufficientie et potentie. et dicit Boetius. sic videtur Tunc ostendit dignitatem esse eandem cum predictis dicens. Quod vero humiliter est. id est. sufficiens et potens nunquam illud censet. id est iudicas spernendum tanquam indignum. an contra non spernendum. sed dignissimum omni veneratione Respondit Boetius Non potest dubitari quoniam hoc sit dignissimum omni veneratione Et philosophia addamus ergo sufficientie et potentie reuerentiam quod hec tria vniuersum iudicemus. Et dicit Boetius addamus quod si volumus hoc confiteri. Notandum quod potentia eadem est cum sufficientia. quod enim aliquid omnino sit sufficiens ita quod nullus egeat. et tamen careat potentia. contradictione includit Si caret potentia respectu alicuius possibilis non esset omnino sibi sufficiens.

¶ Notandum cuiusque inest summa sufficientia et summa potentia. eadem inest et summa reuerentia Inquantum enim aliquid habet rationem principij. tantum est dignum reuerentia. vniuersum filij reueretur patribus. quia sunt principium esse eorum. et serui dominos. quia sunt principia seruorum in mandato mouentia eos per impium. et reueremur viros fortissimos. quia sunt principia gubernantia vitam politicam. potentia autem dicit rationem principij. vniuersum illud est maxime principium quod est potentissimum. et ideo tale reuerentissimum.

¶ Hic ostendit predictis esse annexas gloriam et leticiam dicens. Quid pro iudicas Illud quod est sufficientissimum potentissimum. reuerentissimum. est ne hoc obscurum et

geat egere potentia. B. Minime inquit.

P. Recte tu quidem. Nam si quid est quod in vlla re imbecillioris valentis sit. in hac subsidio necesse est egeat alieno. B. Ita est inquit. P. Igitur sufficientie potentieque vniuersa est eademque natura. B. Sic videtur.

P. Quod humiliter sit spernendum ne esse censes. an contra omnem reuerentiam dignissimum.

B. At si inquit. ne dubitari quidem potest. P. Addamus igitur sufficientie potentieque reuerentiam. ut hec tria vniuersum esse iudicemus. B. Addamus siquidem vera volumus confiteri.

¶ Notandum quod potentia eadem est cum sufficientia. quod enim aliquid omnino sit sufficiens ita quod nullus egeat. et tamen careat potentia. contradictione includit Si caret potentia respectu alicuius possibilis non esset omnino sibi sufficiens.

¶ Notandum cuiusque inest summa sufficientia et summa potentia. eadem inest et summa reuerentia Inquantum enim aliquid habet rationem principij. tantum est dignum reuerentia. vniuersum filij reueretur patribus. quia sunt principium esse eorum. et serui dominos. quia sunt principia seruorum in mandato mouentia eos per impium. et reueremur viros fortissimos. quia sunt principia gubernantia vitam politicam. potentia autem dicit rationem principij. vniuersum illud est maxime principium quod est potentissimum. et ideo tale reuerentissimum.

¶ Hic ostendit predictis esse annexas gloriam et leticiam dicens. Quid pro iudicas Illud quod est sufficientissimum potentissimum. reuerentissimum. est ne hoc obscurum et

P. Quid vero inquit. obscurum ne hoc atque ignobile censet esse. an omni celebritate clarissimum. Considera vero ne quod

Tercius

173

nihil indigere quod potētissimū. qđ
hōre dignissimū esse cōcessuz est. egere
claritudine quā sibi p̄stare nō possit. at
qđ ob id aliqua ex pte videat abiectius
B. Nō possuz inquā qñ hoc vti est. ita
etiā celeberrimū eē cōfitear. P. Conse
quens igit est vt claritudinē supiorib⁹
tribus nihil differre fateamur. B. Lō
sequitur inq̄s. P. Qđ igit nullius ege/
at aliēi. qđ suis cūcta virib⁹ possit. qđ
claz atz reuerēdum. nōne hoc etiā con
stat esse letissimū. B. Sed vñ huic in/
q̄s tali mgor vllus obrepat: nec cogita
re qđez possuz. P. Quare plenū esse le
ticiē si qđez supiora manebūt nccē est p
fiteri Atq̄ illud quoq̄ p eadē nccārium
est sufficientiē. potētiē: claritudinis: re
uerentiē. iucūditatis noīa quidē esse di
uersa. nullo mō vero discrepare substā
tiam. B. Necesse est inquā

ignobile. vel est clarissimū
omni celebritate. i. glā Re
sponder Boetius: ego cō/
fiteor illd esse celeberrimū
id est glōsissimuz. sicut est
Tunc phia pcludit dices
Lōsequēs igit est vt fatea
mur claritudinē. i. glām.
nihil differre tribus supio
ribus Et dicit Boetius.
Lōsequitur inq̄s Tūc oñ
dit idem de leticia dicens.
Illud qđ nullius alieni e
geat z qđ cūcta suis viri/
bus possit qđ est reueren/
dum z claz. nonne hoc est
letissimuz Rñdet Boeti⁹
nō possuz cogitare vñ tali
vllus mgor obrepat. i. in
tret Tunc concludit phia
dices. Si supiora mane/
bunt p̄a. nccē est illud ple/
nuz esse leticie z p eadē cō
cessa nccē est esse noīa di/
uersa sufficientiē. potētiē.
claritudinis. reuerentiē z iu
cunditatis. sed substāciam
eoruz nullo mō discrepare
qđ cōcedens Boetius dr.
Nccē est inq̄s ¶ Notāduz
qđ omēs creaturę ppant ad
deuz sicut effect⁹ ad suam
cām. z qđ noticia cuiuslibz
causę relucet in suo effectū
nccē est ipsius dei h̄re noti

ciā. per effectuz z noticiā cū laude. quia effectus dei repñant ipsuz sub ratio
ne bonitatis z perfectionis que est materia laudis. Cum igit glā sit clara
cum laude noticiā necesse est principiū oīm rerum quod est sufficientissimū
potētissimuz. z reuerendissimuz. etiā est glōsissimū. ¶ Notandum qđ
sufficientissimo nullum bonū deest. z tale habet appetituz quietum in bono
adepto. quies autē appetitus in bono adepto est leticia. ergo bonū sufficien/
tissimū etiā est letissimuz ¶ Nota qđ omnia ista sufficientia. potentia. reue
rentia. glā z leticia. sunt vñ in substantia. nō at sunt vñ in substantia. si
cut aggregatum ex rebus diuersis. tunc ei esset ibi ppositio qđ repugnat po
tētissimo z dignissimo. eo qđ simpliciora digniora sunt ppositis. sed de hoc
postea melius patebit

Liber

Hic phiā ostēdit q̄liter hoīes illud qd̄ est vnūz rediuidūt. scdo mouet du-
bitationē. ibi. Quid igit i-
quā Primo ostēdit q̄no ho-
mines diuidūt illd̄ qd̄ est
vnūz simplex z d̄t illd̄ qd̄
ē vnūz. z simplex nata illd̄
dispertit. i. diuidit prau-
tas hūana. i. prauus error
hoīs q̄rendo vnū sine alio
z dū hoīes conantur. i. la-
borant adipisci prem rei q̄
grabis caret. hō nō asseq-
tur vllā portionez. i. prem
nec ipam rem integrā quā
affectat Et querit Boeti-
us Quonā mō didūt ho-
mines ista. Dicit phiā q̄
petit diuitias ppter fugaz
penuriē. i. cū sufficiētē ni-
hil laborat de potentia. s̄
mauult. i. magis vult esse
vilis. i. indignus z obscur⁹
.i. inglorius. z ita nihil cu-
rat de dignitate z glia. tal'
etiā subtrahit sibi mltas
voluptates naturales. ne
amittat pecuniā quā pa-
rauit. i. lucratus ē S̄ hoc
mō ne sufficiētia ptingit
ei quē valentia. i. potentia
deserit. quē molestia pun-
git. quē vilitas. i. reueren-
tia abijcit. quē obscuritas
.i. infamia recōdit. q. d. nō
Tūc ostēdit idē de potētia
dicens Qui vero solū desi-
derat posse. i. potētia. ille
p̄ligit. i. dispergit opes.
despicit voluptates z hō-
rez carētes potētia. z nihī-
lipendit gliaz. sed vides q̄
multa huic deficiant. Fit
em̄ aliqui vt talis egeat ne-
cessarijs. vt mordeatur an-
xietatibus. Et cū neque-
at ista depellere etiā illud

P. Hoc igit qd̄ est vnū simplex na-
tura. prauitas hūana dispertit Et dūz
rei queptibus caret. p̄tē conat adipisci
nec portione q̄ nulla est. nec ipam quā
mūne affectat. asseqtur. **B.** Quonam
in q̄ modo? **P.** Qui diuitias inq̄t petit
penuriē fuga. de potētia nihil laborat.
vilis obscurusqz esse mauult **V**ultas
etiā sibi naturales quoqz subtrahit vo-
luptates ne pecuniā quā parauit amit-
tat. Sed hoc mō ne sufficiētia quidē
cōtingit ei quē valentia deserit. quem
vilitas abijcit quē recōdit obscuritas.
Qui vero solū posse desiderat. p̄ligit
opes. despicit voluptates. hōrezqz po-
tentia carentē. glia quoqz nihīl pen-
dit Sed huic quoqz q̄ multa deficiāt
vides Fit ei vt aliqui necarijs egeat. vt
anxietatibus mordeatur Lunqz hec d̄
pellere neq̄at. etiā id qd̄ maxime pete-
bat potens esse desistat S̄ illiter rōcīna-
ri de honoribus. glia voluptatibz licz
Nā cū vnū quodqz horū idē est qd̄ ceter/
ra sit. quisquis horū aliquid sine ceteris
petit: nec illud qd̄ez qd̄ desiderat app̄-
hendit

Tercius

175

qđ maxime petebat. desistit esse potens. Similiter licet rōcinari de alijs tribus
scz de hōribus. de gl'ia. de voluptatib'. sicut de pōictis duob'. nā cū vnū quod
qđ hōz pfecte acceptū sit idē quod cetera. vt declaratū est. quisquis petit ali/
quid hōz sine ceteris nō apphēdit illud qđ desiderat. ¶ Notandū qđ qđ
rit ptem rei indiuisibilis partē nō inueniet. nec ipam rē cuius ptez querit. qđ
in reꝝ natura indiuisibile ptem nō habz. Cū igit pōicta quinqz. s. sufficiētia.
reuerentia. &c. ex parte rei sint vnū & indiuisibilia. licet differāt noib'us qui qđ
rit vnū sine alio nō inueniet. ¶ Notandū qđ ista quinqz prout inueniunt i re
bus sensibilibus in qbus hūc esse modo impfecto & diminuto. sic vnū inueni
tur sine alio. Inquantuz aut accipiuntur s^m esse pfectuz & s^m esse summum
pūc inueniūt in b'itudinē. sic sunt idē indiuisibiliter. & vnū nō inuenit sine
alio. qđ summa sufficiētia est b'itudo. summa reuerentia est b'itudo. summa
potentia est b'itudo &c. ¶ Notandū qđ qđ hō naturaliter desiderat b'itū/
dinē. tunc vnū quodqz pōictoz qnqz desiderat s^m qđ spectat ad b'itudinē. hoc
āc est s^m esse pfectuz inq̄trum eadē sunt b'itudinē. & qđ b'itudo cū sit deus est
indiuisibilis. oīa quinqz pōicta sunt vnūz indiuisibiliter. Ex quo pꝛ qđ hō
mines querunt ista s^m qđ impfecta inq̄tū sunt in sensibilib'. & tū deside/
rant ea s^m perfectionē Ideo hōies assequunt per ea qđ desiderant.

B. Quid igit inq̄. Si quis cuncta sil
cupiat adipisci. summā quidē ille bea/
titudinis velit Sed nū in his eā repe/
riet. quēdemonstrauim⁹ id quod polli
cent nō posse conferre. **B.** Minime in
quaz. **P.** In his igit quē singula qđaz
expetendoꝝ p̄stare credūtur: beatitu
do nullo mō inuestiganda est. **B.** Fate
or inquam. & hoc nihil dici verius pōt

¶ Hic phīa mouet dubi
tationē. qđ dictum est tū qđ
hō qrendo singuluz hōzuz
diuisim ipē frustra beati
tudine. p̄t ergo dubitari v/
truz qrendo oīa simul q̄ra
tur b'itudo. Dicit ḡ Boe
tius in lra. Quid igit inq̄
qđ di. licet nō q̄ratur b'ri/
tudo: qrendo vnuzqđqz dē
uisum. qđ igit erit si qđ cū
cra sil cupiat adipisci: nū/
quid ille velit summā bea
titudinis. nūqđ b'itudi/
nē reperiet in his bonis. qđ
demonstrauimus non posse
cōferre. qđ pollicetur. i. p/
mittunt Et rōdit Boeti

us Minime inq̄. Cōcludit ergo phīa di. In his ḡ nullo mō est inuestigan
da b'itudo qđ credunt p̄stare singula expetendoꝝ. i. desiderandoꝝ. qđ Boeti⁹
cōcedit di Quod fateor. i. affirmo inq̄ ita esse. & hoc nihil verius dici pōt
¶ Notandū si aliquis querit oīa quinqz ille q̄rit b'itudinē in vniuersali. sed
errat in p̄ticulari quēdo cū in istis rpalibus bonis. in quib' nō inuenit. nō
enī summa sufficiētia nec potētia inuenitur in eis. & sic patet qđ quērs vnū
illoꝝ vel oīa simul scđm qđ inueniūt in rebus sensibilibus. cū habeāt esse i
alijs modo impfecto nō cōsequitur b'itudinē. querens aut vnuz istoz scđm
esse perfectū. cum omnia sint vnū indiuisibiliter. omnia querit & querit beati
tudinem

Liber

Po itaq̃ phia assignauit cām falsę felicitatis. hic oñdit quę sit vera felicitas Secundo oñt in quo sit p̃stituta. ibi Qm̃ igit̃ agnouisti Primo phia dē Habet igit̃ iā cās z formā falsę felicitatis. nunc deflecte intuitū mentis tue in aduersuz. i. in cōtra riu falsę felicitatis. hoc ē ad verā felicitatē. ibi. statim videbis verā felicitatē quā p̃misimus Et dicit Boetius. Atq̃ pro certe. vera bñtudo p̃spicua est. i. manifesta ex dictis. etiā homini ceco. q. d. cā manifestā est vera bñtudo ex dictis q̃ cecus si aliqd̃ posset videre pateret. z tu paulo ante mōstrasti eā supple verā felicitatē dñi conaberis apire. i. declamare cās falsę felicitatis Et dē boetius Nisi ego fallor ea est

P. Habet igit̃ inquit z formas falsę felicitatis z cās Deflecte nūc in aduersum mētis intuitū Ibi em̃ verā quā p̃misimus statim videbis. **B.** Atq̃ hec inq̃s vel ceco p̃spicua est. cāq̃ tu paulo añ mōstrasti. dū falsę cās apire conaberis Nā (nisi fallor) ea vera est z p̃fecta felicitas quę sufficientē. p̃otētem. reuerēduz. celebrē. letūq̃ p̃ficiat Atz vt me īterius aniaduertisse cognoscas. : quę vnū horū (qm̃ idē cūcta sūt) veracit̃ p̃stare p̃t. hāc eē plenā bñtudinē sine abiuitate p̃gnosco. **P.** Q te alumne hac op̃inione felicem sentio; siq̃dem hoc inquit adieceris. **B.** Quid nā inq̃s? Esse ne aliquid ī his mortalibus caducisq̃ rebus putas quod h̃mōi statim possit afferre? **B.** Vime inq̃s puto. Idq̃ a te nihil vt amplius desideret oñsum est. **P.** Hęc igit̃ vel imagies veri boni. ṽl īperfecta q̃dam dare bona mortalibus videtur Vex aut̃ atz perfectū bonum p̃ferre nō possūt. **B.** Assentior in quas

Et quā p̃fecta felicitas ē p̃ficiat sufficientē. p̃otētes z reuerēduz. celebrē z letum
Et etiā z tu phia cognoscas me Boetiu interius. id est plenius animaduertisse q̃ sit p̃fecta felicitas. ego sine ambiguitate p̃gnosco hanc plenā bñtudinē quę vnū horū scz p̃dictorū vera ceter p̃stare qm̃ idē cūcta sunt Et dē phia quasi p̃gratulando Boetio. Q alumne hac op̃inōe te felicē supple dico. siquidē h̃ adieceris supple qd̃ mō dicā Et dē Boetius Quid nā dicā? Dicit phia Putasne aliqd̃ esse ī his rebus mortalibus z caducis. i. transitoriis qd̃ possit afferre. i. dare h̃mōi statim? Et mox Boetius Vime nime puto Et illud oñsum est a te vt nihil amplius desideretur bñtudinē Concludit ergo phia dicens Hęc igit̃ scz sufficientia. reuerentia. z quę ī rebus caducis inueniuntur ṽl it̃

Et quā p̃fecta felicitas ē p̃ficiat sufficientē. p̃otētes z reuerēduz. celebrē z letum
Et etiā z tu phia cognoscas me Boetiu interius. id est plenius animaduertisse q̃ sit p̃fecta felicitas. ego sine ambiguitate p̃gnosco hanc plenā bñtudinē quę vnū horū scz p̃dictorū vera ceter p̃stare qm̃ idē cūcta sunt Et dē phia quasi p̃gratulando Boetio. Q alumne hac op̃inōe te felicē supple dico. siquidē h̃ adieceris supple qd̃ mō dicā Et dē Boetius Quid nā dicā? Dicit phia Putasne aliqd̃ esse ī his rebus mortalibus z caducis. i. transitoriis qd̃ possit afferre. i. dare h̃mōi statim? Et mox Boetius Vime nime puto Et illud oñsum est a te vt nihil amplius desideretur bñtudinē Concludit ergo phia dicens Hęc igit̃ scz sufficientia. reuerentia. z quę ī rebus caducis inueniuntur ṽl it̃

Tercius

imagines. i. similitudines veri boni et videtur clare mortalibus imperfecta bona. vix at et perfectum bonum perferre non possit Et dicit Boetius Assentior inquit Nota sufficientia imperfecta que consideratur in rebus temporalibus non est vera sufficientia sed tamen similitudinaria Sufficientia autem perfecta includit omnia alia quatuor et singulum horum quatuor perfecte alia includit. et ideo illud quod dat unum perfectum dat omnia. sed illud quod dat omnia facit vere perfectum. Et dicit Boetius. Illud quod potest veraciter unum perferre illud agnosco esse beatitudinem Item assentior est verbum deponerale et dem beatum verbo neutrali quod est assentio.

.P. Domine igitur agnouisti que haec illa sit. ^{agnouisti}
 que autem beatitudinem metiantur. nunc super ^{metiantur}
 est ut vnum veram hanc petere possis agnos- ^{petere}
 cas. B. Ioannes inquit iadudum vehementer expecto. ^{ioannes} .P. Sed cum vnum Thimeo ^{thimeo}
 platonem inquit nostrum placet In minimis quibus ^{platonem}
 rebus diuinum praesidium debeat implorari. quid nunc faciendum censes ut illi sumus ^{rebus}
 mihi boni sed erepire mereamur. B. In- ^{mihi}
 uocandum inquit rex omnium praemium quo praeter- ^{inquit}
 misso nullum rite fundatur exordium. .P. ^{misso}
 Recte inquit ac simul ita modulata est.

nostro in Thimeo) quid nunc censes faciendum supple in tam arduo negotio. Responder Boetius Inuocandum supple censeo. praemium omnium rex scilicet deus. sine quo nullum exordium rite fundatur. quod approbat philosophia dicens Recte tu inquit censes. et simul sine intervallo philosophia ita modulata est. id est proposuit inuocationem dei metrica modulatione Nota quod in omnibus diuinum auxilium est implorandum. quod deus est qui diuitias suae sapientiae influit in animas sapientum. et tribuit studentibus gratiam cognoscendi. cui nihil difficile est. sine quo nihil possibile est possideri Ita scribit in prologo de regimine principum. et omne datum optimum. et omne donum perfectum desursum est descendens a praesentis luminis. ut dicit alia scriptura Et dicit beatus Augustinus Nemo tam eruditus. nemo tam doctus qui superna illustratione non indigeat Et beatus Gregorius Nisi intus sit qui doceat. inuani lingua doctoris laborat Ideo philosophia volens ostendere in quo sit vera beatitudo. inuocat diuinum auxilium quo praetermisso nullum rite fundatur exordium

Hic ostendit philosophia in qua vera felicitas sit constituta. Et primo tangit ordinem humanus praesens ad praecedentia. et docet diuinum auxilium esse implorandum ut agnoscatur in quo sit haec beatitudo. Secundo inuocat diuinum auxilium Tercio ostendit intentum. in quo sit haec beatitudo. scilicet ibi Qui perperua. tertia ibi Domine igitur Primo dicit philosophia Obiit quoniam agnouisti quod sit illa vera beatitudo. et agnouisti que mentiantur beatitudinem nunc superest ut agnoscas vnum illam veram beatitudinem perferre possis Et dicit Boetius Illud iadudum a te vehementer expecto Et dicit philosophia Cum diuinum auxilium in minimis rebus deat implorari (sic placet Platoni

Sequitur metrum nonum

Liber

¶ Istud est metrum nonū huius tercij qđ dicitur hometricū ab imitatore qđ homerū
ipm adinuenit. z dicitur heroicū a materia. qđ gesta herouū. i. viroz illustriuz hoc
metro describēbātur. z dicitur dactylicū a pede pōnante. hexametrum a numero
pedū. qđ pstat ex sex pedibz In quo metro phia inuocat diuinū auxilium ad
osidendū in quo sit vera bñtudo z quō ad ipam pueniat Prio gphā cap/
tando beniuolentiā dei ipm multipliciter p̄mendat. sedō petitionē suā expri/
mit ibi. Da pater. Circa

p̄mū sciendū qđ tria requirū
tur ad petitionē exaudien
dā Primo requiritur poten
tia exaudiedī Secūdo vo
luntas Tercio sciētia De
primis duobz dicitur in quar/
to huius p̄sa. ij. Dū sunt i
quibz oīs hūanoz actiūz
effectus p̄stāt. volūtas z p̄tās. qđ si aliter dicitur nihil est qđ explicare neque/
at De scia p̄z qđ sine ea nihil rōnabiliter gerit. Volens gphā ostendere qđ de/
possit velic z sciat exaudire suā petitionē. ostendit ipm esse potentem ex mū/
di gubernatione. ex celi z terre creatione. ex t̄p̄is p̄ductione Secūdo ostē ip̄z
volentē siue beniuolū ex sui bonitate z clemētia qđ produxit cūcta Tercio ostē
dit ipm esse sapientē ex quadā affectuū specialiū p̄ductione. scđa ibi Quē nō
externe. tertia ibi Tu numeris Primo dicitur Pater qđ gubernas mūduz p̄per/
tua rōe. i. p̄petua. p̄uidētia tua. qđ es sator. i. creator terraz z celi. qđ iubēs t̄p̄s i
re. i. p̄cedere ab quo. i. a p̄petua tua duratione tu manēs stabilis. i. immuta/
bilis. das. i. facis cuncta moueri ¶ Notandū qđ ista tota l̄ra. o qđ p̄petua. v/
qđ ad illā p̄tē Da p̄z dicitur legi suspēsiue. z p̄tō o hic teneri vocatiē admiratiē l̄
d̄p̄cative ¶ Notandū qđ gubernare est res in debitū sui finē ordinare. qđ spe
ctat ad diuinā bonitatē. regit autē prima cā oēs res p̄ter hoc qđ p̄miscet cum
eis influendo sup eas p̄utem vitē z bonitatis p̄m auctorē libro de causis

¶ Notandū qđ mundus p̄m Arist. in libro de mūdo est p̄stitutus ex cēlo z t̄/
ra z naturis qđ in eis sunt. quē munduz deus gubernat p̄petua rōe. i. sua pro
uidētia p̄petua qđ nō est transitoria. sicut p̄uidētia humana. s̄z p̄manet du/
ratione infinita ¶ Notandū sicut aliquis dicit sator qui semina plantaz z ar/
boz p̄ducit. sic dicitur dicitur sator inq̄tū celi z t̄rā creauit z p̄duxit Per celi at z t̄/
raz etiā intelligūtur elementa qđ sunt in medio. dicitur at terraz pōnēdo numerū
plurālē p̄ singulari p̄ anthithesim ¶ Notandū qđ t̄p̄us est duratio successi/
ua cū sit nūerus motus p̄m prius z posterī. ex. nūq̄. phisicoz qđ duratio p̄cedit
ab quo Vbi notandū qđ quū est duratio p̄manens tota sit nullā hñs successi
onē vel mutabilitatē annexā. z est idē qđ p̄teritas qđ est p̄pria duratio dei p̄m
quā deus est cā t̄p̄is. sicut em̄ deus p̄ suū esse est causa cuiuslibz eē. p̄ suā bo/
nitatē est cā cuiuslibz boni. ita p̄ suā durationē est cā cuiuslibz durationis
¶ Notandū qđ deus est stabilis. i. imutabilis. qđ nulla sp̄e motus mouet. nō
generatiōe z corruptione cū sit ingenerabilis z incorruptibilis. nec augmen
tatione z diminutione cū nō sit q̄tus. nō alteratione. nec loci mutatione cum
sit imp̄tibilis Et p̄bat Arist. viij. phis. ex ordine mouentiū z mobiliū necē
est deuenire ad aliqđ p̄mū oīno immobile. z per se z p̄ accēs. ¶ Notandū

O Metrum nonū tercij libri
Qui perpetua mūdū rōe gubnas
Terraz celiqz sator: qđ tps ab quo
Ire iubes stabilisqz manens das cunqz

(cta moueri)

¶ q̄ oīa a primo sunt mutabilia vel fm esse vel fm opationē Si 6th esse hoc est dupliciter. vel fm esse substantiale. sicut entia generabilia ⁊ corruptibilia. vel 5th esse accidentale sicut corpora celestia q̄ licet nō mutētur ḡratione ⁊ corruptione. tñ mutātur fm esse locale Si autē est mutatio fm opationē. sic intelli/ gētiq̄ sunt mutabiles. quia in ip̄is est successio intellectiōnū. ⁊ 3° nō mutant̄ q̄ ad esse. tñ quo ad opationē Aliter exponit Stabilibz manens das cūcta moueri. vel oībus sp̄ibus motū. vel aliq̄bus sp̄ibz motus accipiēdo motū strictē vel large. Aliter exponit Stabilibz manens das cūcta moueri. nō q̄ oīa moueātur. sed quicq̄ mouet̄ te dante mouet̄ ⁊ simile genus loquutionis hētur iōannis p̄mo Illuminat oēm hōiem venientē in hunc mundū. nō q̄ oī nes sūt illuminātur. sed oēs qui illuminētur a deo illuminātur.

San *extremie* *facile*
Quē nō externe pepuleūt fingere cause

positum *sed natura*
Daterie fluitat op^a. vez. insita sumi:

Forma boni liuore carēs: tu cūcta sup

fais (no
Ducis ab exēplo. pulchru3 pulcherri/

musipse (forms

Dundū mente gerens filiq; imagine

Perfectasq; iubes p̄scm̄ absoluere p̄tes

tantis materie. **P**ater tu ducis. i. pducis cuncta. exemplo supremo. i. ab exē
plari ppetuo. **T**u ipse pulcherrimus ab oī deformitate elongatus gerēs mē
te. i. memoria plenū mūdū seu pulchrū mūdū. s. architectū z formans. i. pro
ducēs ipm mūdū sensibile fili imagine sicut p̄fuit i mēte tua. z tu iubes mū
dū pfectū. i. pfecte pductū. ab solvere. i. absolutū tenere sine defectu alicui⁹ pfe
ctas pres. i. elementa z elementa q̄ spectant ad integritate mūdi. ¶ Notan
dū q̄ oē qd̄ necitatur a cā extrinseca necitatur ab efficiente vel a fine. qz non
sunt plures cause extrinsece. Efficiēs āt necitāt dupliciter. vel violentiā in
ferendo vt p̄cipes lapide sursum. vel aliquid pferendo q̄ naturaliter moueat.
sicut generans dās formā leuitatis mouet ignē sursum qd̄ necitate nature. de⁹ āt
nō necitatur ab efficiente p̄rio mō. s. necitate volētiē. cū nihil sit potētius eo.
nec necitate scdo mō cū nihil ab alio recipiat nec etiā necitatur necitate finis
qz qd̄ necitāt alio tanq̄ a fine p̄patur ad ipm. sicut ip̄fectū ad p̄fectū. eo q̄
finis est bonū z p̄fectio illi⁹ qd̄ ē ad finē. de⁹ āt a nullo extrinseco p̄ficiat. Notā
dū q̄ sola boītas diuina coegit ipm ad p̄uocēdū op⁹ fluitantis materie. nō āt
coegit ipm necitando. s. libere mouēdo. ¶ Notādū q̄ inuidia facit q̄ aliq̄s bo
nū alteri nō cōicāt. qz inuidia est tristitia de bonis alteri⁹. Et qz talis inuidia
in deo nō ē. i. oī summā boītatē z creatiōis aliq̄s cōicauit. vñ dīc Plaro i Thī
meo. Ab optio inuidia lōge relegata ē. z p̄ p̄ns sibi dissilis p̄t naturaliter cui⁹
q̄ capax b̄titudis ēē poterat. efficiēz voluerit. Notādū q̄ sic i agētib⁹ z nafaz
fōz rei fiēdē p̄p̄stut i agēte fm ēē reale. sic in agētib⁹ fm intellectu fōz rei. pducē

Liber

de peristit f^m esse intellectuale. Sicut artifex volens pducere domū oz for/
mā dom^o pmo in mēte pēxistere tanq̃ exemplar ad cui⁹ imitationē faciat do/
mū in materia. cū igit deus sit agens p intellectu pducens mūdūz ip̃e p̃ha/
buit in mente sua exemplar mūdi z oīm p̃tium ei⁹. ad cuius imitationē p̃dn/
cit mūdum extra. sp̃e q̃ mundus in mēte diuina pēxistens d̃r archityp⁹. ab ar/
chos qd̃ est princeps z typos silitudo quasi principalis silitudo. cuius ima/
go d̃r iste mūdus sensibilis

Hic phia p̃mendat deū ex pte sapie quo ad sp̃alem effectū pductionē Et
p̃mo ex pductione elementoz. sc̃do ex pductione aīe mūdi. tercio ex producti/
one aīaz nr̃az. sc̃do ibi Tu triplicis. tercia ibi Tu causis Primo d̃r O pa/
ter tu ligas elemēta nume/
ris. i. pporcionibz numera/
libus vt elementa frigida
pueniant. i. concordent flā/
mis. i. calidis elementis z
arida. i. sicca elementa pue/
niāt liquidis. i. humidis e/
lementis. ne ignis purior inter elementa euolet. i. exeat spherā suā magis as/
cendēdo. z ne pondera. i. grauitates deducāt. i. magis deoz suz dducāt terras
mersas. i. dep̃ssas ¶ Notandū q̃ elementa hūc pporcionē numeralē inter se.
sic duo elementa p̃traria duabz q̃litatibus pueniūt in vno elemēto medio. p
porcionabili vt rīaz. p̃bi grā Humerus q̃dratus ē q̃ pstat ex ductu sui p̃p̃s
in seipm. dicēdo bis duo ter tria. bis duo in quaternariū. z ter tria in nouena
riū. z accipere vñū numerū mediū pporcionabilē. s. senariū q̃ f̃m eandē pporci/
onē excedit quatuor in q̃ excedit a nouē. sicut em̃ nouē p̃tinent sex z mediam
p̃tem sex. ita sex p̃tinent q̃tuor. z mediā p̃tem q̃tuor Sic silt ē i elemētis flā
ignis z aq̃ in duabz qualitatibz p̃trariant. ignis em̃ ē calid⁹ z sic⁹. aq̃ frigi/
da z humida. z colligātur vno medio. s. aere. q̃ puenit cū igne in caliditate. et
cū aq̃ in hūiditate. silt ē de aere z terra respectu aq̃. Scdm̃ hanc sīnaz lr̃a sic
exponat Tu ligas elemēta nūeris. i. pporcionibz nūeralibus. vt frigida. i. a/
que q̃ frigide sunt pueniant flāmis. i. ignibz q̃ calidi sunt. p vñū elementum
mediū qd̃ est aer. z arida. i. terre q̃ aride sunt pueniant liquidis. i. p̃tibz aeris
q̃ hūide sunt p elementū mediū quod est aqua

Hic phia oñt sapiam ex aīe mūdi pductione. Vbi sciendū q̃ ista lr̃a cōi/
ter exponit ad intentionez
Platonis in Thimeo. sed
q̃ ista expositio est difficil
lima z modice vtilitatis..
ego eā p̃transeo z ponā fa/
cilē expōem q̃ est de men/
te Arist. Ad cuius euidēti
am est notandū q̃ p aīam
mūdi hic intelligit intelli/
gētia mouēs orbē q̃ p mo/
tū virtutē suā influit inferioribz. z hēc intelligētia d̃r mediā inter deū z aīam
humanā Sicut em̃ in dignitate z perfectiōe excedit a deo. sic ipa excedit aīaz

Tu t̃plic⁹ mediā natē cūcta mōuentez
Cōnectes aīaz p p̃sona m̃bra resoluīs
Que cū secta duos motuz glōmerauit
In semet reditura lmeat mēteq̃ p̃fūdā
Circuit. z sili p̃uertit imagine cēlum.

Tercius.

nrām. ¶ Notandum q̄ intelligentia h̄mōi d̄r esse triplicis nature. ppter tres opationes quas h̄z. s. mouere orbē. intelligere deū. z intelligere seipam. ¶ Notandū q̄ orbēs coelestes d̄nr p̄sona mēbra intelligentie. q̄z per ipsos tanquāz p̄ organa z instrumenta intelligentia influit inferioribus. Licet em̄ intelligentia p̄ma intentione moueat ppter se. tñ sc̄da mouet ppter inferiora. His p̄missis l̄ra plana erit. vñ d̄r sic Tu deus aīaz. sp̄ mundi q̄ est intelligentia media supple inter deū z aīam humanā. triplicis nature. i. triplicis opationis mouētem cūcta supple inferiora p̄ influxū illam tu p̄nectens resoluis. i. distinguis eā per p̄sona mēbra. i. p̄ conueniētes orbēs. q̄ aīa cum secta. i. diuisa q̄tum ad opationes glomerauit. i. im̄p̄ssit motus in duos orbēs supple in orbē p̄mi mobilis z in orbē planetarū. ipsa reditura. i. reflexa meat. i. p̄cedit in semetipsam sp̄ intelligendo q̄ est vna opatio. z ipsa circuit mentē p̄fundā. i. diuinā. deus intelligēdo. q̄ est alia opatio. ipsa p̄uertit. i. mouet celū sibi imagine. i. intellectione qd̄ est tertia opatio eius. ¶ Nota licet corpora celestia sint diuersa. tñ rōe vnitatis p̄nt dici vnū corpus. Sicut intelligentie h̄z sunt diuersę. tñ p̄nt dici vna intelligentia. ppter vnitatē ordinis in opatione mouēdi. ergo d̄r in singulari aīam z nō animas.

¶ Hic p̄h̄a p̄mendat sapiām dei ex aīaz nrāz creatione di. ¶ Pater tu p̄uehis. i. p̄ducis aīas hoīm z minores vitas. i. aīas brutorū z plātaz parib⁹ causis q̄b⁹ aīam mūdi p̄duxisti. s. tu aptans sublimes. i. aīas rōnales hominū leuib⁹ curribus. i. celestib⁹ stellis. tu seris eas in celū z terrā. i. in corpe terreno. q̄s aīas p̄uerlas reduci igne. i. charitate reducente facis reuerti ad te benigna lege. i. ordiātōe tua

^{ad reuel}
Tu causis aīas parib⁹ vitasq̄ minores
^{plū}
p̄uehis. z leuib⁹ sublimes currib⁹
^{seminas} (aptans

^{plū}
In celū terrāq̄ seris. quas lege benigna
^{plū}
Ad te p̄uerlas reduci facis igne reuerti.

currus s̄m intentionē platonicoz intelligit stellas p̄pares currib⁹. Dixerunt em̄ platonici q̄ deus oēs aīas sibi creauerit z seminauerit eas in celo delegendo eas stellis p̄paribus a q̄b⁹ postea dilabūtur in corpa. sed h̄c opinio n̄ valet. s. q̄ oēs aīę sibi sint create. immo om̄i die de nouo creatur. z create corpib⁹ infundūtur. Dicūtur autē aīę serī in celuz ppter p̄tutē celestē. ex q̄ vniō anime ad corpus p̄trahit suā periodū. licet aīa a deo p̄ducatur in corpe. tñ vniō ex p̄re dispōnūm corp̄ aliuz dependet a virtute celesti. iō d̄r eas serī in celum z terram. q̄z aīę nō cooprātur corp̄ibus nisi mediātē p̄tute celesti. Un̄. ij. p̄h̄icoz. Nō em̄ generat hoīem z sol. ¶ Nota q̄ de⁹ aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹ id est stellis p̄p̄ibus. qd̄ sic p̄t intelligi. q̄ anima creata p̄pitatem z silitudinem h̄z cūz stella. Sicut em̄ stella est nobilior pars sui orbis. et est perpetua. Sic aīa rōnalis perpetua ex̄ns est nobilior pars hoīs. Vel sic p̄t intelligi q̄ deus aīas creatas aptat leuib⁹ currib⁹. i. rōni z intellectui q̄ dicitur currus aīę. q̄z ducit hoīem in p̄gnitionē rez quas aīas serit in celuz z in terrā. quia anima rōne z intellectu h̄z p̄gnitionē celestīū z terrestriū. ¶ Nota q̄ per ignē

Liber

reducē intelligit ardore charitatis q̄ hoīem auersuz a deo vitijs facit ip̄m redire p̄tutibus. nisi cū hō deū amet. ip̄m nō querit nisi q̄rat nō inueniet. nisi in ueniat ad ip̄m nō reuertetur

¶ Postq̄ phīa captauit beniuolentiaz dei ip̄m multipliciter p̄mendādo hic exprimit suā petitionē di. **¶** Pater q̄ facis oīa p̄dicta da. i. p̄cede menti humane p̄scendere sedē angustā. i. nobile sedē summi boni. da lustrare. i. inuestigādo i. uenire fontē boni. i. deuz q̄ est fons oīs boni. da luce repta. i. cognitione p̄habita in te defigere. scz p̄ amore p̄spicuos visus. i. claros intuitus animi. i. rōis z intellectus **¶** Pater tu disijce. i. disperge nebulas. i. obscuritates z pōdera. i. grauitates terrēne molis. i. dilectionis terrēne atz mica. i. resplende tuo splendore **¶** Tu nāq̄ es serenū quo sp̄ oīa illustrātur **¶** Tu es trāquilla requies p̄ is supple mētibus. te cernere. i. ydēre est finis sp̄ oīm. tu idē c̄tis es p̄cipiū. qz origo oīm rez. tu es vector. qz vehis nos p̄ grām quo puenire nō pos sumus p̄ naturā. tu es dux ducēs ab errore ignorantie ad veritatez sapie. tu es semita cum sis via z veritas. z per te ad teip̄m peruenitur. tu es terminus vltra quē nihil queritur cū sis summū z perfectū bonū.

¶ Nota q̄ sedes summi boni dz angusta. id est subtilis. qz vix magno labore ad ip̄am puenit. vel dicitur angusta. i. nobilis. qz nihil sibi p̄parari potest. Item deū vocat fontē summi boni. sicut em̄ riui habēt existerē z fluere a fonte z ipse a nullo. sic a deo oē bonū hz eē. ip̄e aut a nullo **¶** Notā dum ad hoc q̄ sedes summi boni p̄scendatur oportet q̄ inuestiget. z quia nō sufficit inuestigare si nō inueniat. nec inuenire si nō diligatur. ideo phīa petit per amore defigi visum animi scz rōem z intellectū in summū bonū. **¶** Nota q̄ quia intellectus z rō impediūtur z obscurātur p̄ affectionē z desiderii terrēnoy. quia corpus qd̄ corripitur aggrauat aīmā qm̄ corpori est sub iecta. ideo phīa petit fugari nebulas terrēne molis. z quia nō sufficit fuga tenebrarum nisi assit lux illuminans. ideo petit illuminationē dicens Atqz tuo splendore mica **¶** Itē disijcio cis. i. diuersis mōis iacere. dispergere separe. diuellere. de struere Et dz a dis z facio. z scribitur p̄ duplex ij. in secūda syllaba.

Sequitur prosa x.

¶ Ista est decima p̄sa huius tercij. in qua phīa ostēdit vbi vera beatitudo sit cōstituta. z p̄rio cōtinuando se p̄bat beatitudinē p̄fectā esse in rez. natura. se cundo ostēdit in quo sit vera beatitudo. ibi Quo vero

¶ Prosa decima libri tercij.

¶ Demonstrat beatitudinem deū summū bonū eē

Tercius

Primo dicit Boetius quoniam vidisti in precedentibus quod sit forma imperfecti boni. et quod sit forma perfecti boni. nunc reor. id est opinor esse demonstrandum. quoniam. id est ubi hec

Quoniam igitur quod sit imperfecti. quod etiam perfecti boni forma vidisti. nunc demonstrandum reor quoniam hec felicitatis perfectio constituta sit. In quo il

lud primum arbitror inquirendum. an ali quod boni bonum (quale paulo ante defini sti) in rebus natura possit existere. ne nos propter rei subiecte vitates. cassa cogitati onis imago decipiat. Sed qui existat. sitque hoc veluti quodam omnium bonorum negari nequit. De enim quod imperfectum esse dicitur: id in me perfecti imperfectum esse prohibetur. Quo fit ut si in quolibet genere im perfectum quid esse videatur. in eo perfectum quod ali quod esse necesse sit. Etenim perfectione sub lata. vnde illud quod imperfectum prohibetur ex titerit. ne fingi quodam potest. Neque ab dimi nutis in consummatisque natura rebus ce pit exordium sed ab integris absolutisque pcedens. in hec extrema atque effecta dila bitur. Ex si vnde paulo ante monstrauimus est quodam boni fragilis imperfecta felici tas. esse aliquam solidam perfectamque non pot dubitari. B. Firmissime inquam verissi meque conclusum est

perfectio felicitatis. id est perfe cta felicitas sit constituta. in quo spiritus inuestigando il lud ego arbitror primum esse inquirendum ali quod homini bonu perfectum quale paulo ante se octaua prosa defini sti possit existere in rebus na tura. ne cassa. id est vana ima go. id est spiritus cogitationis nos decipiat propter veritatem sub iectae rei. existens rei. sed ne que negari quoniam existat in re bus natura perfectum bonum et perfecta felicitas. et hoc bo num sit veluti fons omnium bonorum. et tunc probat ipsum esse tali ratione. In quocumque gene re est repire imperfectum. in eo debet esse repire perfectum. sed in genere rebus est repire imperfectum bonum et imperfecta felicitate. ut patet ex precedentibus. sed in rebus natura erit dare perfectum bonum et perfectam felicitatem. Hanc rationem pertractat in littera et dicit. De quod dicit esse im perfectum illud prohibetur im perfectum diminutione. id est ex de sectu perfecti. quo fit ut si in quolibet genere videatur esse quod. id est ali quod imperfectum in eo ge nere. necesse sit ali quod esse perfe ctum. etenim sublata. id est circum scripta perfectione. nec fingi potest vnde extiterit. esse habere quod prohibetur imperfectum. neque enim natura cepit exordium a di minutis et in consummatis. id est ab imperfectis. sed natura pcedens ab integris et ab solutis. id est perfectis dilabitur in hec extrema. id est inferiora at que effecta. id est infructuosa.

Liber

Ex hoc ergo accipitur maior rōnis. In quo repitur aliquid imperfectū in eo / de pfectum. ¶ Tunc subiungit minorē dicens Sed sicut pauloante mon / strauimus est quēdā fragilis boni et imperfecta felicitas Et ponit cōclusiōez dicens. ergo dubitari nō pōt esse aliquā solidā et perfectā felicitatē. ¶ Qd cōce dens Boetius dicit. firmissime et verissime pclusum est. ¶ Notandū q in tpali bus et sensibilibus nō pōt esse summū et pfectū bonū Et qz multi sunt q nō putāt esse alia bona pter sensibilia. iō ne aliquis putet nullū esse perfectū bo nū in rez natura phia pīo anteqz ostendat vbi sit sitū pfectū bonū probat ipm esse. ¶ Nota q res subiecta est de q hētur sermo et cognitio. sed dū cogita mus de re q non est tunc cogitatio ē cassa pter veritatez subiectę rei decipies nos. ne aut talis cognitio videatur esse sūmi boni. iō pīmo pbat ipm eē in re rum natura. ¶ Notandū q imperfectū nō pōt esse principū rez. qz pfectū p us est imperfecto. pīncipio aut nō est aliqd prius. ex quo seqtur q vbi est imp fectū ibi est repire pfectum. ¶ Notandum q est deuenire ad aliqd perfectum a quo natura incipiens pgređit ad posteriora imperfecta. cuiusmōi sunt hęc in feriora q dñr extrema et effecta quia sunt vltima causatoz nō cā alijs inferio ribus

¶ Hic phia oñdit in quo pfectum bonū siue felici / tas sit sita. secūdo pcludit qdā correlarium. .tercio mouet dubitaciōem. .scđa ibi Sup hęc. .tercia ibi Et qui hoc qz pīmo dicit vel oñdit perfectā felicitatez esse in deo pstituta. Sc /

cūdo oñdit per quē modū sit in deo. ibi Sed qso pīmo ponit vnā pponem notā. secūdo ex ea pbat intentū. ibi Ita vero pīmo dicit Itā probatū est q est dare perfectum bonū. quo vero. i. in quo hiet illud pfectū bonū. ita con / sidera Et tūc subiungit pōem Omnis conceptio hūanoz animoz probat id est pcedit deū eē bonū. pīncipē oīm rez Et q deus sit quoddā bonū pro / bat per hoc. qz deo nihil melius excogitari pōt. et quis dubitat illd esse bonū quo melius nihil est. q. d. nullus. ¶ Notandū deū esse pīncipē oīm rerū o / nes pcedunt sed qz pitagorici duo posuerūt esse pīncipia rerum. vnum bo / nū et aliud malū. ne ergo aliquis occasione huius negaret deum esse bonum. ideo hoc probat ex eo q nihil pōt melius excogitari deo. Glā dicit Augustinus in li. de doctrina christiana. . Qēs latine lingue scāctes cū aures eorum sonus tetigerit quo pfectur deus. mouetur ad cogitādum excellentissimaz quādam immortalē naturā. ita aut cogitatur deus vt aliqd quo nihil sit melius

¶ Hic pbat intentū q be atitudo siue pfectū bonū sit sitū in deo tali rōe Per fectū bonū est vera beati / do. sed in deo est pfectū bo nū. ergo in deo vera beati tudo Glā dicit in lra. Rō

P. Quō vero inqt habiter: ita pīdera Deum rez oīm pīncipem bonū esse cōis hūanoz cōceptio pbat aīoz. Itaz cūz nihil deo melius excogitari qat. iō q melius nihil ē. bonū esse qz dubitet!

Ita vero bonū esse deū rō demonstrat vt pfectum quoqz in eo bonū esse pūin cat Itā nī tale sit. rez oīm pīnceps eē nō poterit Erit em eo pstantius aliqd

Tercius

perfectum possidens bonum: qđ hoc
prius atq; antiquus eē videat. ^{non} Nā nan
qđ pfecta minus integris priora eē cla-
ruerunt. Quare ne in infinitū pcedat rō
pfitendū est summū deū summi pfecti
qđ boni esse plenissimū. Sed pfectū bo-
nū: verā esse bñitudinē pstituiamus. ^{pleno} Ve-
rā igit bñitudinē in summo deo sitā esse
necesse est. B. Accipio inq;. Nec est qđ
ptradici vllō modo queat

necesse est verā bñitudinē sitā esse in summo deo. ^{huius} Qui Boetius pleniens dē Ac-
cipio. i. pcedo inq;. nec est qđ vllō mō queat ptradici. ¶ Notandū qđ si deus
nō esset pfectū bonū. sed imperfectū pcederetur in infinitū sic arguendo. Deus
vel est pfectum bonū vel imperfectū. si perfectum hētur ppositū. si imperfectū
erit aliqđ prius eo. cū perfectū sit prius imperfecto. Illud ergo prius. vel est p/
fectum bonū vel imperfectū. si pfectū illud erit deus. et hētur ppositū. si im-
perfectū erit aliqđ prius eo. cū pfectum sit prius imperfecto. Iterū queritur
de illo priore. vel est pfectū bonum vel imperfectū. Et sic pcederet in infinitū
vel dabitur deū esse perfectū bonū. et hoc innuit in lra cum dicit. Quare ne
in infinitū ratio pcedat.
P. Sed qđso inquit te: vide qđ id san-
cte. atq; inuolabiliter pbes qđ boni sū
mi summū deū dixim⁹ esse plenissimū
B. Quonā inq; modo. P. Respice rez
omniū pēm. illud summū bonū qđ ple-
nus eē perhibet: vel extrinsecus acce-
pisse: vltia nāsaliter hē psumas. qua
si bñtis dei bñtes bñtudinis diueras
cogites cōsibias. Nā si extrinsecus acce-
pū putes pñtari? id qđ dderit qđ accepe-
rit existare possis. S; hūc eē rerū oīm

ista demōstrat deū eē bo-
nū vt pūincat. i. infallibi-
liter pcludat in eo esse per-
fectū bonū. nā nisi deus sit
tale. i. pfectū bonū. qđ oīa
perfecta claruerunt. i. mā-
festa sunt esse priora min⁹
integris. i. imperfectis. qua-
re ne rō pcedat infinitū cō-
fitendū est summū bonū
esse plenissimū summi et p-
fecti boni. et sic pēz minor
rōis. i. qđ in deo est pfectū
bonū. Tunc pbat maiore
dicēs S; pcellimus. i. p-
bauimus nona pfa pfectū
bonū esse verā beatitudi-
nē. igit restat cōcludere qđ
huius Boetius pleniens dē Ac-
cipio. i. pcedo inq;. nec est qđ vllō mō queat ptradici. ¶ Notandū qđ si deus
nō esset pfectū bonū. sed imperfectū pcederetur in infinitū sic arguendo. Deus
vel est pfectum bonū vel imperfectū. si perfectum hētur ppositū. si imperfectū
erit aliqđ prius eo. cū perfectū sit prius imperfecto. Illud ergo prius. vel est p/
fectum bonū vel imperfectū. si pfectū illud erit deus. et hētur ppositū. si im-
perfectū erit aliqđ prius eo. cū pfectum sit prius imperfecto. Iterū queritur
de illo priore. vel est pfectū bonum vel imperfectū. Et sic pcederet in infinitū
vel dabitur deū esse perfectū bonū. et hoc innuit in lra cum dicit. Quare ne
in infinitū ratio pcedat.
Hic pñā oñdit p quē mo-
dum pā bñtudo sit in deo
qđ non est in deo tanq; ali-
quid distinctū ab ipso. si/
cut accēs a subiecto. sed ē
idē cū ipso. qđ pbat qtuor
rōib; scđa ibi. Postremo
tercia ibi. Vno em̄. q̄tra
ibi Respice inq; Primo
pmitte intentū suū. cū
quādā diuisione cui⁹ mem-
bra improbat dicēs. ¶
boeti qđso te vide quam id
id sancte. id est firmiter et i-
uolabiliter. pbes qđ dixi/
m⁹ summū deū esse plenissi-
mū summi boni. et dē Boe.
qñā sp⁹ h pbat. Et pōit

*Genitio prima
de qđ*

Liber

phia diuisione dicēs Pre/
sumis. i. putas ne hunc pa
trē oīm rez. accepisse extri
secus illud summū bonū
quo perhibet esse plen⁹. vl
psumis ita naturaliter ha
bere a se illud bonū. q̄si co

gites diuersaz esse substantiā dei habentis z bñtudinis hñre Et tunc ipso/
bat mēbra. primo q̄ deus nō accepit summū bonū ab intrinseco dicēs. Nā
si putes bonū qđ in deo est extrinsecus acceptū. tunc tu possis. i. potes ext/
stimare esse pstantius. i. melius illud bonum quo dederit. eo qđ acceperit. s.
deo qđ est sūm. qz p̄stetur hunc p̄cellētissimū oīm rez Tunc pbat qđ p/
fectum bonū in deo nō est in ipso naturaliter tanq̄ dñs a subia sua di. q̄ si
natura. i. p natura inest deo summū bonū. sed est diuersum ab ipso rōne qđi/
tatiua. fingat qui pōt quis hęc diuersa p̄iuxerit. s. deū z summū bonū. q. d.
nō est dare aliquē priorē ista diuersa p̄iungentē ¶ Notandū q̄ rō quā phia
p̄tendit est ista Summū bonū qđ est in deo vel ē acceptum ab extrinseco. vl
inest sibi naturaliter. si ab extrinseco aliqd erit pstantius z nobilius deo. qā
dans summū bonū pstantius est recipiente ipm. Si at inest deo naturaliter
vel tanq̄ idēz sibi. vel tanq̄ diuersū ab ipso Si tanq̄ idēz sibi habetur
ppositū. si tanq̄ diuersū ab ipso erit aliquid prius qđ ista diuersa p̄iuxerit.
talīa autem fingere est difficile.

¶ Hic phia ponit secūda
rōem q̄ summū bonū in
deo nō differt ab ipso Et ē
rō talis Illud qđ est diuer
sum ab alio. nō est illud a
quo est diuersū. Si ḡ sū
mū bonū ēē diuersum a
deo deus nō ēē summū bo
nū qđ nefas est dicere. vñ

de in lra Postremo illd qđ est diuersū a qlibet re. illud non est illud a q̄ uidet
esse diuersum. qre qđ sui natura diuersū est a sūmo bono. illud nō est sūmū
bonum. si igit sūmū bonum ita sit in deo q̄ fm naturā sit diuersū a deo
seq̄tur q̄ de⁹ nō sit summū bonum. qđ nefas est cogitare de deo. quo nihil cō
stat esse pstantius ¶ Nota si aliqd ēē in deo diuersū ab ipso deus ēē ppo
situs z nō ēēntie simplicis qđ est sūm. Itē qđ in deo diuersū ab ipso vel ē ac
cidens vel est pars ei⁹. nō accūs. qz deus nō est subiectum alicui⁹ accidentis.
si est pars eius cum p̄s pcedat totū aliqd erit prius deo qđ falsū est.

¶ Hic phia ponit terciā rōem quē est talis. Illud qđ est principii omnium
formaliter est summū bonū. qz summū bonum nō p̄r esse principiatum. s. de
us est principium oīm. ergo formaliter est summū bonum. summum at ē be
atitudo. ergo deus formaliter est summa bñtudo. vñ de in lra. Omnis. id
est generaliter nulli⁹ rei natura poterit esse melior suo principio. qre qđ oīm

precellētissimū dignissime p̄stetur:

¶ Si natura q̄des inest. s. est rōe diuer/
sū. cū de rez principe loquāmur deo.

fingat q̄ pōt quis hęc diuersa p̄iuxerit.

¶ Postremo qđ a qualibz rediuersū

est. id nō est illud a quo intelligit ēē di/
uersum. Quare qđ a summo bono di/
uersū est. sui natura id sūmū bonum

nō est. Qđ nefas est de deo cogitare. q̄

nihil p̄stat esse pstantius

¶ Nota si aliqd ēē in deo diuersū ab ipso deus ēē ppo

situs z nō ēēntie simplicis qđ est sūm. Itē qđ in deo diuersū ab ipso vel ē ac

cidens vel est pars ei⁹. nō accūs. qz deus nō est subiectum alicui⁹ accidentis.

si est pars eius cum p̄s pcedat totū aliqd erit prius deo qđ falsū est.

¶ Hic phia ponit terciā rōem quē est talis. Illud qđ est principii omnium

formaliter est summū bonū. qz summū bonum nō p̄r esse principiatum. s. de

us est principium oīm. ergo formaliter est summū bonum. summum at ē be

atitudo. ergo deus formaliter est summa bñtudo. vñ de in lra. Omnis. id

est generaliter nulli⁹ rei natura poterit esse melior suo principio. qre qđ oīm

Tercius

162

^{propositio}
Omnino enim nullius rei natura suo
 principio melior poterit existere Quare
 quod omnino principium sit: id etiam sui substan-
 tia summum esse bonum verissima ratio con-
 cluserim. **B.** Rectissime inquit. **P.** Sed
 summum bonum beatitudinem esse concessum
 est. **B.** Ita est inquit. **P.** Igitur inquit deum
 esse ipsam beatitudinem necesse est ostendi. **B.**
 Nec propositis inquit prioribus refragari
 queo. et illis hoc illatum consequens esse pro-
 spicio.

et aliter. quia si aliquid aliud a principio esset summum bonum substantialiter. sicut a-
 liquod principium sequitur quod principium sit nobilius suo principio. nam bonum
 substantialiter. nobilius est bono accidentaliter Item si principium non est bonum
 substantialiter sed accidentaliter. cum de quod est tale per accens reducatur ad aliquid tale
 per se. tunc principium reducetur ad aliquid. et per primum non esset principium

P. Respice inquit ab hinc quoque idem
 firmitus apparet quod duo summa bona que
 a se diuersa sunt esse non possunt. Etenim que di-
 crepat bona: non esse alterum quod sit alterum
 liquet Quare neutrum poterit esse perfectum
 cum alterutri alterum deest Sed quod perfectum
 non sit: id summum non esse manifestum est.
 Nullo modo igitur que summa sunt bona. ea possunt
 esse diuersa Etque et beatitudinem et deum. sum-
 mum bonum esse collegimus. Quare ipsam
 necesse est summam esse beatitudinem. que sit summa
 diuinitas. **B.** Nihil inquit nec re ipsa prius
 sociatur esse firmi? nec deo digni? concludi potest

est principium sicut deus illud etiam concluderim verissimam rationem summum esse bonum substantia. id est sui substantiam. cui assentes boetii de plenissime inquit conclusum est Subiungit philosophia Sed summum bonum esse beatitudinem concessum est Dicit Boetius ita est inquit Concludit ergo philosophia Igitur necesse est deum ostendi ipsam beatitudinem. Dicit Boetius Nec quod refragari. resistere prioribus propositis. id est promissis. et ego per spicio hoc illatum esse consequens illis ad illa. Nota quod principium omnino rerum omnino esse summum bonum substan-

Hic ponit quartam rationem quod beatitudo idem non differt ab ipso. Si beatitudo differt a deo. cum utrumque tam deus quam quare beatitudo sit summum bonum. essent duo summa bona quorum unum non esset alterum Et cum unum desit alteri neutrum erit perfectum et summum bonum. quod perfectum est cui nihil deest. ergo necesse est beatitudinem esse idem cum deo. Unde deus loquitur Boetii respice ab hic quod modo dicam illud quod probatum est firmum apparetur duo summa bona esse non possunt que sunt a se diuersa. etenim liquet. id est manifestum est. quod bona que discrepant alterum non esse quod alterum sit. quare cum alterum desit alteri neutrum pos-

Liber

certe esse perfectū. cū perfectū sit cui nihil deest. s; manifestū est illud nō esse summū bonū qđ nō est perfectū. igit̃ nullo mō p̃t esse diuersa ea q̃ sūt summa bona. s; deū & b̃tudinē collegū⁹ esse summū bonū. quare necē est ip̃az naturā quę est diuinitas. i. naturā dei esse summā b̃tudinē. qđ Boetius appb̃as d̃t. nihil verius est ip̃a re nec rōcinariōne firmitus. nec deo dignū⁹ p̃cludi pōt.

¶ Notandum. ex. iij. thopicor. p. sup̃abundātiāz d̃t vni soli p̃uenit. qm̃ igitur summū bonum dicat̃ p. sup̃abundantiā non erunt duo summa bona. Item si eēnt duo summa bona. vel essent eiūsdē sp̃ei. vel differrent sp̃e. si eiūsdē sp̃e erunt equaliter p̃fecta & vnū erit sup̃flūū. si d̃nt sp̃e vnūz erit p̃fectius altero. q; ip̃osibile est duas sp̃es esse equaliter p̃fectas. sed qđ est imp̃fectius nō est summū bonū. ergo nō sunt plura summa bona.

¶ Hic ph̃ia p̃cludit ex dictis quandā p̃clusionē corollariū dicēs Sup̃ hęc p̃dicta ego tibi dabo corollariū. i. p̃clusionē corollariā ita. s. Sicut geometre. aliquid solēt dem̃ratis suis p̃positis inferre. q̃ illata ip̃i vocāt̃ porismata. i. ap̃tiones. Et tunc ponit corollariū q̃ om̃is b̃tūs ē deus. qđ sic infert. q; adeptiōne b̃tūdinis sūt h̃oies b̃tī. b̃tūdo vero est ip̃a diuinitas vt p̃batū est. Manifestū est h̃oies b̃tōs fieri adeptiōne diuinitatis. sed sicut adeptiōne iusticię sūt h̃oies iusti. & adeptiōne sapientię sapiētes ita necē est adeptiōne diuinitatis esse b̃tōs siue deos. s; natura q̃ dez vnus de⁹ est & nō plures. p̃cipatiōe aut̃ nihil prohibet plures deos esse.

Hanc p̃clusionē p̃mendās Boetius d̃t Et pulchrū inq̃ hoc. scz qūo cōclu-
sisti atq; p̃ciosum siue porisma siue corollariūz mauiis. i. magis velis ip̃m vo-
cari. ¶ Notandum q; oīs b̃tūs est de⁹. et p̃bat̃ ex lr̃a sic H̃oies sūt beati
adeptiōne b̃tūdinis. s; b̃tūdo est diuinitas. q̃ h̃oies sūt b̃tī adeptiōne di-
uinitatis aliq̃s efficit̃ deus. ergo oīs b̃tūs est de⁹ Vel pōt sic argui Adep-
tione diuinitatis aliq̃s efficit̃ deus Adeptiōne diuinitatis aliq̃s efficit̃ b̃tūs
cū diuinitas sit idē cū b̃tūdo. ergo oīs beatus est deus. ¶ Nota fm̃
¶ Quātiōē porus porū est subtile foramen in corp̃e p. quod sudor emanat
¶ Inde porisma porismatis. id ē ap̃ertio vel illuminatio sensus. Dicit̃ur etiā

¶ P. Super hęc inquit igitur ve-
lut geometre solēt. dem̃ratis p̃positis a
liquid auferre q̃ porismata ip̃i vocant
ita ego qđ tibi veluti corollariū dabo
Nā qm̃ b̃tūdinis adeptiōe sūt h̃oies
mines b̃tī. b̃tūdo p̃a est ip̃a diuinitas.
diuinitatis adeptiōne b̃tōs fieri mai⁹
festū est. S; vti iusticię adeptiōe iusti.
sapiē sapiētes sūt ita diuinitatē adeptos
deos fieri sūt rōneccē. ¶ Quō igit̃ b̃tūs.
de⁹ s; natura q̃ dez vn⁹. p̃cipatiōe ve-
ro nihil p̃hibet ēē q̃ plurimos. B.. Et
pulchrū inq̃ hoc atq; p̃ciosus siue po-
risma siue corollariū vocari mauiis.

Tercius.

163

possimata regule quas geometre pponit ad aliquid ostendendum eo qd aperiat
 et illuminet mentē lectoris. et ipse sic allegat Boetium in hoc libro de hoc nomi
 ne possimata ¶ Notandū fm eundē Elgutionē a corona venit coronariū. qd
 est pmiū victorię vel pmiū belli vel certaminis. s. corona vel aliqd aliū. vel
 coronariū est vñ aliquis meret hōrem vel adipiscitur coronā Et etiā allegat
 Boetium in hoc libro de hoc noīe coronariū. sed cōiter ipm noīamus corollā /
 riū. et est corollariū cōclusio sequēs ex pmissis ¶ Notandū aliquis diceret
 Si oīs brīs est deus. cū plures sint beati. plures erunt dij Rñdet Boetius.
 qd vnus est deus naturaliter et eēntialiter. sed participatiue. s. participatione
 pcuris et immortalitatis pnt eē plures dij Vñ psalmista Ego dixi dij estis et si
 lii excelsi oēs Itē innuit phīs. xij. Verthaphi vbi sic pcludit. Nō valet plu
 ralitas principū. sic ergo vnus princeps scz p^h naturā et essentiā. Ergo dicit
 Seneca Vir speculatiuus est qst deus in hūano corpore hospitatus.
 ¶ Pro quo vltcrius sciendū qd deus est quadruplex Aliqs est deus nūcupa
 tiue vt idoliū Alius vſurpatiuē vt dēmones cultū dei sibi vſurpantes. Ut dē
 scriptura Dēs dñ gentiū dēmonia Tercius participatiue. vt hoīes bñtudi
 nē participātes Quartus est deus natura hñs essentię eternitatē immutabi
 litatē et cōicabilitatē Primis tribz mōis pnt bñ esse plures dij. sed nō quarto
 mō. ¶ Ultimo nota deitatē siue diuinitatē picipare nō est nisi immortalita
 te. impassibilitatē. subtilitatē. et agilitatē adipisci Nā mortale additū nobis
 separat nos a dijs. vt dē Porphyrus. ergo adeptione immortalitatis erim? dij

^{sed} ¶ P. Atqui hoc quoq; pulchrius ni
 bil est qd his annectēdum esset ^{et qd sequit} plua
 det. B. Quid inq; p. Luz multa inq;
 beatitudo cōtinere videatur vtz ne hec
 omnia vnū veluti corpus bñtutinis q
 dam ptiū varietate iungant. an sit
 eoz aliquid qd bñtutinis sbiam com
 plect ad hoc vero cetera referātur. B.
 Velle inq; id ipaz rez Imemoratione
 patefaceres. P. Nonne inquit beati
 tudine bonū esse censuimus? B. Ac sū
 mū quidē inq;. P. Adas inquit hoc
 oībus licet Nā eadem sufficientia sum
 ma est. eadem summa potentia. reue

¶ Hic phia mouz circa p
 dicta quādas dubitatiōez
 Scdo soluit eā. ibi Lūp
 discretionē Prio dē Ex q
 dicit hoc corollariū eē pul
 chriū. Atqui pro certe hoc
 quod iā dicā nihil est pul
 chrius quod ratio persua
 det esse annectendum. his
 supple supradictis. et dicit
 Boetius. quid est pulchz
 illud Dicit philosophia cū
 beatitudo videatur mul
 ta pñnere dubitat vtrum
 hec omnia iungant. i. cō
 stituant veluti vnum cor
 pus beatitudinis quadam
 varietate partium. an sit
 aliquid eoz quod comple
 at substantiam beatitudi
 nis ad quod cetera referan
 tur. ¶ Tunc Boeti
 us petit hanc q̄stionem

Liber

magis elucubari dicēs. Uel
le inquit vt patefaceres il
lud qđ qđis p̄memoratio
ne ipsaz rez supple exē
plificando. Et phia p̄des
cendens boetio querit. nō
ne censuimus b̄titudinem
esse bonū Dicit Boetius
certe summū bonum Cui
phia Licet. i. licitū est ad
das hoc. s. sūmūz oībz his
nā b̄tudo est summa suf
ficientia. eadē est summa po
tentia. z iudicatur esse sū
ma reuerentia. claritas z voluptas

rentia quoq; claritas z voluptas ^{fortitudo} b̄tudo
eē iudicat^{id est} B. Quid igit. P. Hec
cine oīa bona. sufficientia. potētia. cet
teraq; veluti qđaz b̄titudinis membra
sunt: an ad bonū veluti ad p̄tice cūtra
referūt^{id est}ur. B. Intellico inq; quid inue
stigandū pponas. sed qđ p̄stituas. au
dire desidero.

Quid igit estimas dicēdum. hecine. id
est nūquid. hec oīa. s. sufficientia. potētia. zc. sunt veluti qđaz mēbra b̄tudi
nis an cūtra referūt^{id est}ur ad bonū veluti ad verticē. i. tanq; ad summā rōez ap
petendi oīa alia. Tunc Boeti⁹ faret se intelligere q̄stionem z p̄stolari eius
solutionē dicens Intellico qđ pponas inuestigandū. sed desidero audire qđ
cōstituas. i. definias q̄stionē dissoluēdo. ¶ Notandū qđ q̄stio quā phia mo
uer est ista Ulz p̄dicta quinq; scz sufficientia. reuerētia. zc. p̄stituat b̄tudioz
sicut diuersa mēbra vnū corpus. vel vtz oīa sunt eadē z referāt^{id est}ur ad aliquod
vnū. s. ad bonū qđ sit rō appetendi oīa ista. ¶ Notandū qđ in b̄titudine est
summū bonū. z in b̄titudine est sufficientia. reuerētia. potētia glia z iucūdi
tas. iō q̄ritur an ista sint in b̄titudine tanq; diuersa. aut ad vnū relata scz ad
bonū rōne cuius appetit^{id est}ur. ¶ Nota ad p̄maz p̄tem q̄stionis d̄z nideri qđ nō
qđ mēbra vnū corpus p̄stituentia d̄nt esse inter se diuersa vt statim p̄babitur
in l̄ra sequēti. sed illa quinq; sunt vnū. vt p̄batū est. ergo nō p̄nt esse p̄tes be
atitudinis p̄stitutes ipam sicut mēbra vnū corpus. Etia si sic seq̄retur qđ be
atitudo seu de⁹ nō esset oīno simplex qđ est impossibile

¶ Hic phia soluit q̄stio
nem Et p̄rio oñdit qđ ista
quinq; nō sunt p̄tes z mē
bra b̄titudinis. scđo oñdit
qđ oīa referāt^{id est}ur ad bonū
ibi. Ad bonū vero Primo
intendit talē rōem Qem
bra p̄stituentia aliqd vnū
adinuicez d̄nt esse diuersa.
sed ista oīa quīq; sunt idēz
ergo nō sunt mēbraz p̄tes
b̄titudinis. vñ d̄t i l̄ra Lu
tus rei supple posire in que
stione sic accipe discretio
nem. i. discretā solutionez

¶ P. Cuius discretionez rei sic accipe
Sibec oīa b̄titudinis mēbra forēnt. a
se quoq; inuicem discreparent Hec est
em p̄tius natura. vt vnū corpus diuer
sa pponant. B. Atq; hec oīa idē eē mon
strata sunt. P. Minime igit mēbra s̄t
Alioqn ex vno mēbro b̄tudo videbit^{id est}
esse piuncta. qđ fieri neq̄t. B. Id qđez
inq; dubiū nō ē. s. id qđ restat expecto

Tercius.

162

Si hec oia forent mēbra bñtudinis tñc discrepārēt a se inuicē. Hec em̄ ē natura prius vt diuerſa pponant vnū. atq; p certo hec oia qñq; mōstrata sunt idē esse sp̄ in nona p̄sa. igit mūne sunt mēbra bñtudinis. Sz si in eis saluet rō mēbri oia erunt vnū mēbrū. z tunc seq̄tur bñtudinē cōponi ex vno membro qđ est ipossibile. z hoc est qđ dīc. alioqn. i. si aliter dicat q non sūt mēbra sz vnū mēbrū. videt bñtudo esse p̄iuncta ex vno mēbro qđ fieri neq̄t. Et dicit Boe. id qđez qđ mō cōclūsum ē nō est dubiū. sz istud qđ restat de p̄ita te aliterius p̄is q̄stionis expecto. ¶ Notandū q bñtudo est diuinitas vt p̄us vīsum est. z qz diuinitas ē oīno simplex z indiuisibilis ex nullo p̄t esse p̄stituta. Cū em̄ cōstitūens p̄us sit cōstituto eēt aliqd p̄us deitate qđ absurdū est. ergo bñtudo nō p̄t esse cōstituta ex plūbus mēbris vel ex vno mēbro.

ad bonū p̄o cetera referri palaz est
P. Ad bonū p̄o cetera referri palaz est
 Idcirco em̄ *insancta p̄iuncta* sufficiētia petit. qm̄ bonū esse iudicat Idcirco potētia qm̄ id quoz eē credit bonū Idē de reuerētia claritudine. i. iucūditate cōiectare licet.
 Dīm igit expetēdoz summa atz cā: bonū ē Quod ei neq; re neq; silitudine vīlū in seretinet bonū id expeti nullo mō p̄t Contraq; etiaz que natura bona nō sunt. in si eē videātur. quasi vera bona sint appetitūtur Quo fit vti summa caro atz cā expetēdoz oīz bonitas eē iure credat

Illud em̄ qđ neq; in re. neq; in silitudine. i. apparentia vllū bonū retinet in se. illō nullo mō p̄t expeti. i. dīderari. z ecōtra. i. p̄ cōtrariū illa que nō sūt bona natura. i. ex natura. tñ si videātur. i. appareāt eē quasi vera bona sint appetitūtur. quo fit vti bonitas iure credat esse summa atz cā oīm expetēdoz. ¶ Nota quod bonū est causa oīm dīderandoz. quia deficiente rōe boni in aliquo siue sit bonū scdm̄ apparentiā siue existentiā tollitur rō appetibilis. posita p̄o rōne boni in aliquo siue fm̄ rem siue fm̄ appetentiā ipsuz est appetibile. propter quod dicit Aristoteles. iij. de aīa. Mouet em̄ appetibile hoc qđem bonū. hoc aut̄ apparens bonū

¶ Sequitur proſa
 Hic ex dictis p̄hā deducit quasdam p̄clusiones prius p̄batas. vt melius intelligātur. z sunt due Prima est q bonū z beatitudo sunt idē. Secūda

q iij

Liber

q^d deus z bonū idē sunt Deducēs ergo primā p^oclusionē d^r illud maxime vⁱdet^r opari cur⁹ cā quid i. aliqd expectitur i. desiderat^r. vt si cā salutis i. sanitat⁹ q^dspia i. aliq^s velit eq^uitare nō tū desiderat actū equitandi. q^d i. q^d tūz d^riderat effectū salutis i. sanitatis Cū igit^r oia petātur grā boni illa nō potius des^rderatur ab oibus. quam ipm bonū. sz nos p^ocessimus b^ritudinē esse p^opter quā cetera optātur. quare sola

b^ritudo tanq^s finis oim a^{li}o^z desideratur ex q^d liqui^{do}. i. manifeste apparet esse eandē substātiā ipius boⁿi z b^ritudinis Boe. aff^rctiens isti deductioni d^r. nil video cur quispiam possit dissentire ¶ Notandū q^d r^utiq^s p^oprietas p^o se est eadē. nec ē illa esse eadē. cū igit^r bonū z b^ritudo hēant vnā z eandē p^o se p^oprietatē erunt eadē Nā p^o se p^oprius est b^ritudini q^d omia p^opter eā desideratur Siliter illa p^oprietas est boni q^d omnia appetitur q^d bona. ergo bonū z beatitudo sūt idē ¶ Notandū q^d illō magis appetitur. cur⁹ cā aliqd appetit^r. illud p^opter q^d aliqd appetit^r prius est in causando motū desiderij q^d illud q^d appetitur p^opter aliud q^d cā p^oprimaria prius influit q^d secundaria z iō illud p^opter q^d aliqd appetit^r plus influit desiderio q^d illud q^d appetitur propter aliud sicut finis plus influit desiderio quam ordinata in finem. Et hoc declarat p^o exemplū in l^ra de sanitate que plus appetit^r q^d acc⁹ equitan^r di factus p^opter sanitatē

¶ Hic p^ophia ex p^oclusionē p^ous p^ophata deducit finem scz deū z bonū esse idē finem substantiā. z d^r. Sed demonstrauim⁹ deū z verā b^ritudinem esse idē z vnū Et d^r Boetius Ita est inq^s Ex quo cōcludit p^ophia d^r. Igitur secure licet p^oclude re substantiā dei sitā ēē in ipso bono nec vsq^s alio. id est a libi ¶ Notandū q^d ex prima p^oclusionē infer^r secunda. accipiendo primā p^oclusionē p^o maiore arguendo sic Bonū z beatitudo sunt idē finem substantiaz. sed de⁹ est vera beatitudo. ergo deus z bonū sunt idē scōm substantiaz

¶ Cui⁹ h^o causa quid appetit^r. id ē maxime videt^r optari. Veluti si salutis cā q^dspia velit eq^uitare. nō tā equitādi motū desiderat q^d salutis effectū. Cū igit^r oia boni grā petant^r. nō illa potius q^d bonū ipsū desideratur ab oibus Sed p^opter q^d cetera optātur b^ritudinē esse cōcessimus. Quare sic q^d q^drit sola beatitudo Ex quo liq^udo apparet ipius boni z b^ritudinis vnā atz eandē ēē substātiā. B. Nihil video cur dissentire quis (piā possit.

P. Sz deū verāq^s b^ritudinē vnū atz idē ēē monstrauim⁹. B. Ita inq^s. P. Securo igitur p^ocludereliceret. dei quoz in ipso bono nec vsq^s alio sitam esse substantiam

Tercius.

107

Istud est metrum decimū huius tercij quod dicitur fallentiū ab inuentore. et est vni
decasyllabū cōstans ex spōdeo dactylo. ex duobus vel tribus trocheis. quia vl
timo loco potest poni spondeus vel trocheus In quo metro phīa postq̃ ostēdit
in quo sit summa beatitudo hortatur ad istā beatitudinē peruenire dicens
Oēs capri quos fallax libido. i. delectatio habitās. i. possidens terrenas mē
tes ligat impbos catenis. i. vitiōsis cupiditatibus. venite p̃ter huc. i. ad sum

Betz decimū libri tercij

Uocēs pariter venite capri

Quos fallax ligat iprobis catenis

Terrenas habitās libido mentes

Hec erit vobis requies labor

Hic portus placida manens quiete

Hoc patēs vniū miseris asilum.

Nō quicquid sagus aureis arenis

Donat. aut hermus rutilāte ripa.

Aut indus calido p̃pinquus orbi.

Landidis miscens virides lapillos

Illustrant aciem magisq̃ cecos

In suas condunt aīos tenebras:

Hoc quicquid placet excitatq̃ mētes

Infinis tellus aluit cauernis

Splendor quo regit̃ vigetq̃ celi.

Vitat obscuras aīeruinās

Hanc quisquis poterit notare lucez..

Landidos ph̃bi radios negabit.

in suas tenebras. i. ignorantias veri boni. hoc sc̃z bonū tpale. quicquid. i. quicquid
q̃ placet z excitat mentes ad cupiditatē. illud tellus aluit infinis cauernis
.i. p̃fundis. q̃z in p̃fundo terregignūtur metalla z gemme Tūc ostēdit vtilita
tem boni q̃d est deus. in quo est p̃a beatitudo dicens. Splendor. i. beatitudo
splendens quo splendore regitur celi ille vitat obscuras ruinas anime. quia
splendor z obscuritas se non cōpariuntur in eodē. quisquis ergo poterit nota
re. i. notam habere hāc lucem ipse negabit. id est nō curabit candidos radios
ph̃ebi ad est solis. **N**otandum p̃pter l̃rām quod asilum sc̃dm Ugu

mū bonū. quod est situm i
deo Tunc ostēdit vtilita
tē veniendi ad illud bonū
dices Hec. i. beatitudo q̃ ē
de? erit vobis requies la/
bor. cum ipse sit p̃mum
in hac vita laborantium.
hic est portus. i. securitas
manēs placita quiete. hic
est asilum. id est domus re
fugij vniū id est solū q̃z t̃m
ad deū est turuz refugium
patens. id est aptum mise
ris Tunc p̃parat istd bo
num ad bona tpalia osten
dens bona tēpalia esse dā/
nosa. q̃z sui cupiditate ob/
tenebrant animam dicens
Quicquid donat tag? flu
uius iste aureis suis areis
quicquid donat herm? flu
uius rutilante. id est splen
dente sua ripa. aut Indus
fluvius. a quo India pro/
p̃pinquus calido orbi. q̃z vi
cinus torride zone. Ind?
inq̃z p̃miscēs lapillos viri
des. i. smaragdos cādidiis
id est margaritis. totū il/
lud nō illustrat aciem supple
mentis. sed magis p̃dunt
.i. inuoluit cecos animos

Liber

tiōem dñ domus refugij quā Rhomulus fecit. ab a qđ est sine. .z. filon qđ est tactus. quasi sine tactu. qz nō erat fas aliqūē ibi tāgere vel offendere ¶ No/ tandū fm Zsid. li. etymol. Tagus est fluui⁹ quē cartago hispaniē sic nun cupauit. q. z pactol⁹ dñ ex q. pcedit fluui⁹ arenis auriferis copios⁹. z ob h cete r⁹ fluuijs hispaniē est plat⁹. ¶ Notādū fm Uguitionē q. hemus est fluui⁹ asye q. cāpos mirneos secat fluctibus. z est plen⁹ aureis arenis Indus autez fm Zsid. est fluui⁹ orientalis q. rubro mari excipit. a quo India nūcupatur abundās margaritis z smaragdis.

¶ Prosa vndecima terciū libri.

¶ Hic vult demonstrare qđ sit bonū. q. vnū atz idē est bonū. z q. vnū sp. deside rat subsistere

¶ Ista est vndecima pla huius terciū. in q. phia in/ ducit boetiū in pgnitionē quorūdaz q. pus falsus fu it se ignorare. s. q. sit finis oim rez. z qbus guberna culis mūdus regat Prio ducit ipm in cognitionē p mi. scdo secūdi in sequenti pla Prio phia inuestigat definitionē boni. scdo ex h. oñdit q. sit finis oim rez ibi Et illa nimū. Prio p mittit qdam Scdo phia aggredit^r positū. ibi. non ne inqt Prio boe. assenti/ ens pdictis dñ. Assentior inq. s. iā dictis. cūcta ei cō stant nexa simillimis rōi b. qz demratiuis Et phia inqt. Quāti scz pñ estima bis si agnouer^r qđ sit ipm bonū Rñdet Boetius Infiniti. s. pñ inq. est ia/ bo siqdez mihi piter ptingat agnoscere deū q. bonū est Dicit phia Atq. p cer te h. patefaciā verissima rōe. maneāt. i. pcedant. mō. i. tñmō q. pclusa sñ pau loañ. z dñ Boe. maneāt sine oī pdictioe in sui pitate ¶ Nota q. ad pban/ dā aliquā pcloez oz pncipia manere in sui pitate z ea pcedi. si em negaretur nō posset ex eis deduci pclusio Volēs q. phia ex his q. cōclusa sunt tanq. ex pncipijs cōcludere qđ sit bonū. dñ h. velle facere manētib. his q. pbata sūt. z dñ B. q. maneāt i. sui pitate.

¶ Assentior inq. Lūcta ei firmis/ sumis nexa rōib. pstat. P. Tū illa quāti inquit estimabis. si bonū ip/ suz qđ sit agnoueris. B. Infiniti inq. siqdem mihi piter deū quoq. q. bonus est ptingit agnoscere. P. Atq. hoc ve/ rissima inqt rōe patefaciā Maneāt mō q. paulo añ pclusa sūt. B. Manebunt P. Nōne inqt mōstrauim^r ea q. appe/ tunt a plib. . idcirco pā pscāq. bona n̄ eē. qm a se inuicē discreparent cūq. al/ teri abessz alter. plenū absolutūq. bo/ num afferre nō posse. Tum autem verum bonum fieri. quum in vnam

¶ Hic phia aggredit^r intē tuz oñdendo qđ sit bonū z intendit pbare istā con/ clusionē. bonū est illud qđ oia appetit. quā pbata/ li rōe Unū z bonum sunt idē. s. oia appetūt eē vnūz ergo oia appetunt bonum

Tercius

168

veluti formā atz efficientiā colligūtur
 vt que sufficientia ē. eadē sit potentia:
 reuerentia. claritas atz iucūditas. ^{atqz inuolūtas} Hi
 si vero vnū atz idē oīa sint. nihil habe
 re quo inter expetēda numerent^{qz ppter qd nō appetunt} Boe.
 Demōstratum inqz nec dubitari vllō
 mō pōt. ^{qz ppter qd nō appetunt} P. Quē igit cū discrepāt. mini/
 me bona sunt. cū vero vnū esse ceperūt
 bona fiunt. Nonne hęc vt bona sint.
 vnitatis fieri adeptiōe ptingit. B. Ita
 inqz videt^{qz ppter qd nō appetunt}. P. Sed oē quod bonū est.
 boni participatione bonū esse pcedis.
 an minime. B. Ita est. P. Qz igit idē
 esse vnū atz bonū. sili rōe pcedas Ea/
 dem nāqz sbia est eoz quoz naturaliter
 nō est diuersus effcūs B. Negare inqz

(nequeo

ea nihil hēe quo numerētur. i. pputētur inter expetēda. i. desiderāda. Et dicite
 Boetius. demonstratū est inqz nec vllō mō dubitari pōt. Ulterius qrit phia
 illa q cum discrepāt mīme sunt bona. z cū ceperint esse vnū fiunt bona. Nō
 ne hęc ptingit fieri bona adeptiōe vnitatis. Dicit Boet^{qz ppter qd nō appetunt}. Ita videt in quā
 Et subdit phia. sed oē qd est bonū picipatione boni pcedis esse bonum an
 minime. Et dicit Boetius Ita est. Tunc phia ex pcessis pcludit maiorē dicēs
 Igit sili modo oīa vt pcedas vnū z bonū esse idē. z pfirmat illā pclusionē p
 locū ab effectu dicēs Nāqz eadē est substantia eoz quoz nō est naturalis di
 uersus effectus. qz idē inqz cum idē natū est facere idē Boetius pcedēs dicite.
 Negare inqz nequeo. Hora ex lra sic pbat q vnū z bonū sint idē Quicun
 qz nō sunt bona nisi qz sunt vnū. illa nō sunt bona. nisi adeptiōe vnitatis.
 q vnū et bonū idē sunt. Vel aliter arguit sic Oīa sunt bona adeptiōe boi/
 tatis. oīa sunt bona adeptiōe vnitatis. q bonū z vnū idē sunt. Aliā rōem in
 nuit in lra dicēs Illa sunt vnū quoz nō est diuersus effectus. qz idē inqz cum
 idē nō facit nisi idē. ex q. de gñatione. sz vnus z boni nō est diuersus effcūs.
 qz effcūs vnusqz est bonū. q sunt idē Et hęc pclusio pz ex. iiii. methaphi. v/
 bi Arist. vult q bonū z vnū pvertantur

Circa istaz rōem sic pce/
 dit Prio. pbat maiorē. se
 cundo minorē. tercio resū/
 pta maiore infert pclusio
 nē. secūda ibi Positi ne igit
 Tercia ibi Est ne igit. p
 bat ergo maiorē q vnū et
 bonū sunt idē p modū q/
 stionis. z pzo querit dicēs
 Pōne supra mōstrauim^{qz ppter qd nō appetunt}.
 in. ix. pla. ea que appetun/
 tur a pluribus. i. sufficien/
 tia. reuerētia. potētia. idcir
 co nō esse pā bona z pscā.
 qm discrepāt a se inuicē
 supple eo mō q appetūt^{qz ppter qd nō appetunt}ur
 a pluribus. z cū alter ab/
 esset. alteri nō posse asser/
 re plenū z absolutū bonū
 qd nullo indigeat. Tē
 aut mōstrauimus vnū ve
 rū bonū fieri cū colligunt^{qz ppter qd nō appetunt}
 in vnā formaz bñitudinis
 atz efficientiā. i. in vnā cau
 sam efficiētē. i. deū vt que
 sit sufficientia. eadē sit po/
 tētia z reuerētia. claritas.
 z iucūditas. nisi pō omnia
 sint vnū z idē mōstratuz ē

Liber

Hic phiā. pbat minore
scz q oīa appetūt eē vnuz
per talē rōem. Vniūqz
tādiu manet atz subsistit.
qzdiu est vñū. sz oīa natu/
raliter appetunt manere z
subsistere. ergo oīa appe/
tunt esse vñū. Illius rōnis
prio declarat maiore. scā
do minore. ibi. Est ne igit
tercio resumpta maiore
cludit intentū. ibi. Qd aut
inquit Prio ergo declarat
maiores q vñūqz tādiu
manet qzdiu est vñū dicit.
Hostio boeti oc qd est tā
diu manere atqz subsistere
qzdiu sit vñū. z cū definit
esse vñū. pariter ptingit dis/
solui atz interire. Quert
Boetius Quonā mō phi
losophia declarat in exem/
plo di. In aīalibus hoc pz
cū aīa z corpus in vñū co/
eunt atz pmanēt vñū. illd
vñū vocat aīal. cū pō hēc
vnitas dissoluit separatiōe
vtriusqz aīe z corporis. liqz
.i. manifestū est aīal interi

P. Hosti ne igit inq. oē qd est: tazdiu
manere atz subsistere qzdiu sit vñū. sed
interire atz dissolui piter: atz vnuz esse
destiterit. **B.** Quonā mō. **P.** Ut in aīa
libus inq. cū in vñū coeunt ac pmanēt
aīa corpusqz. id aīmal vocat. cum ve/
ro hēc vnitas vtriusqz sepatione dissol/
uit: interire neciā esse aīal liqz. Ipsum
quoqz corpus cū in vñā forma mēbroz
rū punctione pmanet.: humana visū
spēs At si distribute segregate ptes cor/
poris distraxerint vnitates. definit esse
qd fuerat Eoz mō pcurrenti cetera. p
culoubio patebit subsistere vñūqz que
dū vñū est Euz pō vñū eē definit interi/
re **B.** Considerāti inqz mihi plura. mi
nime aliud videtur.

re. z iam nō esse aīal. Ponit aliud exēplum. Ip̄m etiā corpus humanū cūz p
manet in vñā forma punctione mēbroz tunc visū. i. videt humana spēs. sed
si ptes corporis distribute z segregate. i. separe abinuicē distraxerint vnitatem
corpus definit eē quod fuerat Eodē mō percurrenti cetera. pculoubio pate/
bit vñū quodqz subsistere i. pmanere dū est vñū. cū pō definit esse vñū interi/
re videt Et dicit Boetius Minime inqz videtur mihi aliud p̄siderāti plu
ra. Hora q aliquis di. nō videt q esse z eē vñū sint eadē. qz mali sunt. z ta/
mē non sunt vñū. pbatio. vñū z bonuz sunt idē. vt tā pbatuz est. sz mali nō
sunt boni. ergo nō sunt vñū Ista rō solui ex quarto hui negādo maiorem.
qz phiā quarto hui. pbat malos nō solū nō esse potētes. sed simpliciter non
eē. vñ mali bene sunt mali. sed q simpliciter dicatur esse nō est vez. sicut hō/
mō morauus simpliciter nō est hō. z de hoc videbitur in quarto

Hic phiā probat seu declarat minore. s. q oīa appetant eē z pmanere.
Et primo ostendit hoc. secūdo pbat q talis appetit. est naturalis. secūda ibi
Nec nūc nos Primo ostendit intentū in aīalibus. secūdo in vegetabilibz. ter
cio in rebus inaiatis. scda ibi. Atqui nō est. tercia ibi Ea etiā Prio dē phi/

Tercius

16A

Philosophia Est ne aliquid qđ inq̃tuz naturaliter agat desideret puenire ad in/teritū. i. mortē z corruptionē relicta appetentia subsistēdi Rūder Boetius

P. Est ne igit inq̃t qđ inquātuz natu/raliter agat. relicta subsistēdi appeten/tia. venire ad interitū corruptionēq; de/ sideret. **B.** Si aīalia inquā p̃sideres q̃ hñt aliquā volēdi nolēdiq; nāfāz nihil inueio qđ null' extra cogentib; abijciāt manēdi intētoez z ad intitū spōte festi nēt. Dē nāq; al' tueri salutē laborat mor tē p̃o p̃nic' emq; denitat Sz qđ de her bis arboribusq; qđ de inaiatis oīno p̃ sentia rebo prozsus dubito

mortē hoc appetit eē z permanere. sz oē aīal est hmoi. Sz vtz ita sit in vegetabilib; z in reb; inaiatis de hoc dubitat z pōt eē rō dubitateonis. qz in talibus nō sunt opationes ita manifeste subserviētes appetitui naturali p̃ manendi sicut in aīalib; q̃ mouētur ad p̃cipiendū nutrimentū z ad alia q̃ p̃

Hic phia pbat q̃ vegetabilia sicut herbe z arbores appetāt eē z pmanere z hoc pbat q̃tuor mōis sicut patebit Primo ex locoz q̃litate. qz in talib; lo cis nascūtur vbi diutius pñt p̃seruari in esse. vñ dē Atq; p̃ certe o boeti nō est

P. Atqui nō est q̃ de hoc possis ābige re cū herbas atq; arbores intuearis p̃i mū sibi puenientib; innasci locis. vbi quātum ear; qat natura. cito exaresce/ re atq; interire nō possit. Nā aliq; q̃dez cā pis. aliq; mōtib; oriūtur. alias ferunt paludes. aliq; saxis herēt. aliaz fegun/ de sunt steriles arene. Quas si in alia q̃s piā loca trāsserre conet arescāt Sz dat cuiq; nāfā qđ pueit. z ne dum manere pñt intereant. elaborat

Si p̃siderē aīalia q̃ habēt naturā. i. appetitū volendi. i. p̃sequēdi. z nolēdi. i. fu/ giēdi aliqđ. nihil inuenio qđ abijciat intētiōē ma/ nēdi sp̃ in rez natura. z fe stinet spōte. i. volūtariē ad interitū nullis caus' extra cogētib;. qz oē al' laborat tueri salutē z denitat mor tē z p̃nic'. sz ego. p̃i' du bito qđ de herbis z arbori bus. z qđ de reb; inaiatis oīno p̃sentia. sp̃ an talia appetāt eē z pmanere. Bo etius nō dubitat qn aīalia appetūt eē z permanere. cu ius rōez innuit Ill' qđ la borat tueri salutē z vitare

(tinent ad p̃seruationē vitę. q̃ possis ambigere. id ē du bitare dē hoc vtz inaiata z vegetabilia appetāt eē p̃/ mū. id est primo signo Cū tu intuearis herbas atq; arbores innasci locis sibi puenientibus vbi quātuz ear; natura. i. vigor nature queat nō pñt cito exaresce re z interire. nam aliq; cam pis oriuntur sicut oliuē. aliq; montibus sicut cyprī alias ferunt paludes. sicut alnos z salices. aliq; adhe/ rēt saxis sicut herbe q̃ dñr capilli vener' barba iouis Aliaz hbar; sz foccūde. i.

Libet

abundantes steriles arene vt illius herbe q̄ dicitur mirica. q̄s si quisq̄ conat trāf-
ferre in alia loca arefcunt. sed natura vnicuiq̄ dat q̄d tibi puenit ⁊ elaborat
ne intereāt q̄diu manere p̄nt ¶ Nota locus est principaliter generatiōis. q̄
saluat ⁊ p̄seruat locatū. ⁊ ip̄o mediātē p̄tus celestis influit ip̄i locato. cū igit
vegetabilia sicut herbe ⁊ plante requirāt determinata loca in q̄b saluātur ⁊
in alijs arefcant p̄z q̄ ip̄a appetant eē ⁊ pmanere

¶ Hic p̄p̄ia probat idē alio signo q̄d sumit ex mō situationis p̄tū fm p̄ue-
nientiā ad attractionē alimentī quo p̄seruat eē cor. Et dicit Quid iudicas ex
hoc q̄ oēs herbe ⁊ arbores trahūt alimenta radicib⁹ velut ore demerso in ter-
ras... ⁊ diffundūt sibi ali-

mentū p̄ medullas. p̄ ro-
bur. ⁊ per corticē q̄d nō est
nisi p̄pter appetitū pmanē
di. Tunc ponit aliud sig-
nū q̄d sumit de dispōne p̄-
tū ad p̄hibendū nocumē-
tū extrinsecū dicens Quid
iudicas ex hoc q̄ mollissi-
mū q̄dq̄ sicq̄ est medulla
semp recōditur. i. locat in i-
teriore sede. i. in medio plā-
tē. extra p̄o tūc quādā li-
gni firmitate. vltim⁹ at. i.
exterior cortex arboris q̄si
paties mali. i. porēs susti-
nera mala opponit defen-
sor aduersus intēperie celi.
id est aeris. Tunc ponit a-
liud signū q̄d sumit ex pro-
pagatione seminis q̄ ordi-
natur ad cōseruationē na-
ture i alia sibi sp̄e. cū n̄ pos-
sit manere idē nūero Et dicit Jā p̄o q̄sta est diligētia nature vt cūcta p̄pagent
semine multiplicato supple p̄sidera q̄ oīa semina q̄s nesciat eē tanq̄ quasda
machinas. i. instrumēta manēdi nō mō. i. tū ad tēpus. vtz et manēdi in ppe-
tū generatim. i. successiua generatiōe. q. d. nullus est. cui hēc nō pateāt.

¶ Notandū q̄ radices plantarū ori-
fere alimentū Hūt at plante radices infiras terre. q̄ ex terra humorem tra-
hunt. ⁊ alimentū q̄d p̄io diffundit in medullā deinde in robur. deinde i cor-
ticē. Est at medulla mollissimū q̄d est in medio plātē vel arboris nō potens
pati intēperiem caloris ⁊ frigoris. ideo natura ip̄am locauit in medio quam
circūdat robur q̄d est lignū arboris. robur at circūdatur cortice exteriori tan-
q̄ defensore ab intēperie aeris. ¶ Notandū q̄ q̄ vegetabilia nō p̄nt idē
nūero manere. iō natura p̄ducit in eis semina p̄ quoz propagationē manet
idē in specie. scz in suo sumi

¶ Quid q̄ oēs veluti in terras. ore
demerso trahūt alimēta radicib⁹ ac p̄
medullas. robur. corticēq̄ diffundūt.

¶ Quid q̄ mollissimū q̄dq̄ sicuti medul-
la est. interiore semp sedere cōdit. extra
p̄o q̄dam ligni firmitate tūc. vltim⁹
aūt cortex aduersū celi itēperie. q̄si ma-
li patiens defensor opponit. Jā vero q̄s
ta est nature diligētia vt cūcta semine
multiplicato p̄pagētur. q̄ oīa nō mō ad
tēpus manēdi: vtz generatim quoque
quasi in ppetuū pmanēdi veluti quas-

da machinas eē quis nesciat?

Jā p̄o q̄sta est diligētia nature vt cūcta p̄pagent
semine multiplicato supple p̄sidera q̄ oīa semina q̄s nesciat eē tanq̄ quasda
machinas. i. instrumēta manēdi nō mō. i. tū ad tēpus. vtz et manēdi in ppe-
tū generatim. i. successiua generatiōe. q. d. nullus est. cui hēc nō pateāt.

¶ Notandū q̄ radices plantarū ori-
fere alimentū Hūt at plante radices infiras terre. q̄ ex terra humorem tra-
hunt. ⁊ alimentū q̄d p̄io diffundit in medullā deinde in robur. deinde i cor-
ticē. Est at medulla mollissimū q̄d est in medio plātē vel arboris nō potens
pati intēperiem caloris ⁊ frigoris. ideo natura ip̄am locauit in medio quam
circūdat robur q̄d est lignū arboris. robur at circūdatur cortice exteriori tan-
q̄ defensore ab intēperie aeris.

¶ Notandū q̄ q̄ vegetabilia nō p̄nt idē
nūero manere. iō natura p̄ducit in eis semina p̄ quoz propagationē manet
idē in specie. scz in suo sumi

¶ Sequitur prola

Tercius

Hic phiā pbat q̄ etiā inaiata appetant esse duobus signis Primo ex in /
clinatione naturali eoz ad locū z dicit Ea etiā que credūtur esse inaiata. vt
lapis. aer. ignis. nonne desiderāt. i. appetunt q̄q̄. i. oia inaiata. qd̄ suū est. i.
sue nature psonū est sili rōe ppter pseruationē sui esse. q. d. sic Cur em̄ leui /

Ea etiā q̄ inaiata esse credūtur. non /
ne qd̄ suū est queq̄ sili rōe desiderant.
Cur em̄ flāmas q̄dez sursuz leuitas ve
bit. terras vero deorsuz pōdus depri /
mit. nisi q̄ hęc singulis loca motio /
nesq̄ pueniūt. Porro aut̄ q̄ cuiq̄ con
sentaneū est. id̄ vnū qd̄q̄ pseruat sicuti
ea q̄ sunt inimica corrūpunt Jā p̄o que
dura sunt vt lapides. adherent tenacis
sime p̄tibz suis. z ne facile dissoluan
tur. resistunt. Que p̄o liquentia vt aer
atq̄ aq̄ facile q̄dez diuidētibz cedūt. s̄z ci
to in ea rursus a quibz sunt abscisa rela
būtur Ignis p̄o oēm refugat sectionez

relabūtur. i. redeunt in ea a quibus sunt abscisa. sed ignis refugit oēm sectio
nē. Nota quod hoc vltimū q̄ dicit ignē fugere oēm sectionē dupliciter ex
ponit Primo sic Aliquid secat cū p̄tes eius abinuicē sepantur. ita vt in nul
lo pueniāt. sed p̄tes ignis sic nō p̄nt secari quin sp̄ in aliquo pueniāt. vt maxi
me p̄z de igne qui est flāma. Alio mō exponit sic. q̄ ignis refugit oēm sectio
nem. q̄ ppter vehementiā sue actionis corrūpit ip̄m qd̄ d̄z secare. z igniēdo
(ipsuz in sui naturā puerit

Neq̄z nūc nos de voluntarijs aīe co
gnoscentis motibus. sed de naturali i
tentiōe tractam⁹: sicuti est q̄ acceptas
ēscas sine cogitatione trāsīgimus. q̄ in
somno sp̄m ducimus nesciētes Flām

tas vehit. i. mouz. flāmas
sursuz z pondus. i. graui /
tas dep̄imit terras deoz /
sum. nō ppter aliā cām. ni
si q̄ hęc loca z motiōes cō
ueniunt singulis supple. p
saluatiōe eoz esse. Et sub
dit Porro illd̄ qd̄ ē p̄senta
neū. i. pueniēs cuiq̄ illud
supple pseruat inesse vnū
qd̄q̄. sicut ea q̄ sunt inimici
ea. i. p̄traria corrūpunt.
Secundo pbat idē p̄ aliō
signū sumptū ex pseruati
one naturalis p̄prietatis.
cuiusmōi ē p̄tinuitas quā
q̄libet res naturalis nitit
pseruare. vñ d̄r Jā supple
ista p̄o q̄ dura sunt vt lapi
des adherent tenacissime.
i. firmissime suis p̄tibz.
z resistunt p̄ suā duriciem
ne facile dissoluātur Que
p̄o sunt liquētia. i. mollia
sicut aer z aqua facile ce /
dunt diuidētibz. s̄z cito

Hic phiā ponit q̄ desi
deriū essendi nō est appeti
tus voluntari⁹ sed natura
lis Et dicit Neq̄z nos tra
ctauimus nūc de motibus
voluntarijs aīe p̄gnoscen
tis. i. de naturali intentio
ne. sicut naturale est q̄ trās
īgimus. i. digerimus acce

Liber

pras efcas sine cogitatio/
 ne. 7 q in somno nescientes
 ducimus spūm. i. respira/
 mus. Nā amor. i. appeti/
 tus manēdi. i. subsistēdi i
 aīalibus nō puenit ex vo/
 luntatibz sp^s sicut tu esti/
 mas. qz supius posuisti so/
 lū in aīalibz eē appetitum
 manēdi. s. venit ex princi/
 pijs nature. qz natura repi/
 tur tā in aīatis qz in inaīa/
 tis. qz aut appetit⁹ manē/
 di nō sit ex voluntate. pbat
 dupliciter. Primo pbat hoc
 qz volūtas sepe amplectitur
 mortē que tollit esse indi/
 uidui. Tūc de volūtas sepe
 amplectit mortē quā natu/
 ra reformidat. i. abhorret.
 cogitantibz causis. i. extri/
 secis. sicut pz de martyribz
 Secūdo pbat idēz ex hoc
 qz volūtas qñz cohibet o/
 peratiōēz pseruatiūā esse
 specificā di. ptraqz. i. p tri/
 um. illō opus gignendi q
 solo durat diuturnitas. id
 est pmanētia rez mortali/
 u. qz natura appetit interdū coeret voluntas. sicut pz in pīnētibz adeo hēc
 eharitas. i. appetitus sui supple manēdi nō pcedit ex aīali motione. sed ex na/
 turali intentione quā deus indidit nature. Dedit em puidētia diuina rebus
 creatis a se hanc maximā cāz manendi vt desiderēt pmanere naturaliter qz
 diu possunt. quare nihil est qz vllō mō queas. i. possis dubitare cūctā qz sūz na/
 turaliter appetere pstantiā pmanendi 7 deuitare pniā. quod Boetius con/
 cedens dē Confiteor inqz nūc me cernere indubitato. i. sine dubitatione qz du/
 duz incerta videbant supple qz vegetabilia 7 inaīata naturaliter appetūt p/
 manentiā essendi. ¶ Notandū qz duplex est appetitus. naturalis. 7 aīalis.
 Naturalis est qz cōsequitur formā uaturālē. 7 qz pma pfectio illi⁹ qz hz for/
 mā naturalē est eē. iō appetitus cuiuslibz rei naturalis est ad suū esse habē/
 duz si careat. vel ad pseruādum si hēat. Appetitus aīalis ē qz cōsequitur formā
 apphensaz. 7 si forma est apphensa p sensus. sic est appetit⁹ sensitū⁹ qz tendit
 sp in cōuenientia nature. si aut est forma apphensa p intellectū. tunc semp in/
 dīnatio pueniēs est appetitus rōnalis qui est voluntas. 7 qz illud qd fm se
 est discōueniēs nature. sibi est mors. illud hō apphēdit qñqz tanqz pueni/
 ens ppter aliud annexū. s. ppter pmiū eterne vitē. iō volūtas sepe amplectit⁹

ne in aīalibz qdēz manēdi amor ex aīe
 volūtatibz: vtz ex nature pīcipijs ve/
 nit. Nā sepe mortē cogentibz caus quā
 nata reformidat volūtas amplectit⁹ Lō
 traqz illō qz solo mortaliū rez durat di/
 uturnitas gignēdi op⁹ (qz natura sem/
 per appetit) interdū coeret voluntas
 Adeo hēc sui charitas nō ex aīali moti/
 one: sed ex natāli intētiōē pcedit De/
 dit ei puidētia creatis a se rebo hāc vel
 maximā manēdi cām vt qd pnt nata/
 liter manere desiderēt. Quare nihil est
 qd vllō mō qas dubitare pcta qz sūz ap/
 petere naturaliter pstantiā pmanēdi. d
 uitare pniā. B. Confiteor inqz nūc me
 indubitato cernere qz dudū incerta vi/

(debantur

Tercius

169

tur mortē quā natura reformidat. Ex quo p3 q appetitus cēndi nō est primo
z pncipaliter ex appetitu intellectiū. sed ex appetitu naturali. nā appetitus
intellectiū nō inuenit in oībus i qb inuenit appetitus naturalis

¶ Qd āt inq̄t sbsistere ac pmanere pe
tit. id vnū esse desiderat. hoc em̄ subla
to necesse qdē cuiq̄s pmanebit. B. Ve
rū est inq̄s. ¶ Dia igitur inq̄t vnū de/
siderant. B. Consensi. ¶ S3 vnū id
ipm mōstrauim⁹ eē. qd bonū. B. Ita
qdēz. ¶ Lūcta igit bonū petunt Qd
qdē ita describas licet. ipm bonū eē
quod desideretur ab oībus. B. Nihil
inquā verius excogitari pōt. Nā vl' ad
nihilū cūcta referūtur: z vno veluti p
tice destituta: sine rectore fluitabunt..
aut si qdē ad quod vniuersa festinent

id erit omnium summū bonoz

cūcta referūtur z destituta vno vertice. i. pncipio pcta fluitabūt sine rectore
aut si qd est ad qd vniuersa festinant illud erit summū oīm bonoz. ¶ Notā
dum qd oē qd est. vel appetit p̄fici. vel in sua p̄fectione saluari. cū igit p̄fici et
in p̄fectione saluari sit bonū oīa appetūt bonū.. ¶ Notandū cū dī oīa appe
tunt bonū. ibi nō accipit bonū p̄cise p bono morali. nec p̄cise p bono natura
li. sed p bono cōiter accepto. qd bonū cōiter acceptū est eē essentialē vel acci/
tale pueniens rei vt p̄ficiatur vel in sua p̄fectione saluetur.

¶ Et illa Nimiū inquit o alūne lētor
ipaz ā medię veritatis notā mēte fixisti
S3 i b̄ patuit tibi qd ignorare te pau
loā dicebas. B. Quid inq̄s. ¶ Quis
eēt inq̄t rex oīm finis. Is est em̄ p̄fecto
qd d̄siderat ab oīb. Qd qz bonū eē col
legim⁹ o3 rex oīz finē bonū eē fateamur

¶ Hic p̄h̄a resūpta ma
iore cōcludit intentū dicēs
Qd āt appetit subsistere z
pmanere illud desiderat eē
vnum. hoc em̄ supple vno
sublato nō pmanebit cui/
q̄ rei suū esse. Dicit Boe.
vex est. Concludit q̄ p̄h̄a
Dia igit vnū eē desiderat
Et Boetius p̄sentēs dī.
Cōsensi Et tūc maiorem
principalis syllogismi re/
sumit vt cōcludat definiti
onē boni dicēs. Sed nos
mōstrauimus vnū esse id/
ipm qd bonū est. Dicit bo
eti⁹. Ita qdē tūc p̄h̄a
pcludit intentūz formādo
d̄finitionē boni dicēs. Igi
tur pcta bonū petūt quod
bonū licet. i. licitum est. vt
ita describas Bonum est
qd desiderat ab oībus. et
dī Boetius Nihil verius
excogitari p̄t. qz ad nihilū

¶ Hic p̄h̄a ex d̄cis redu
cit boetiū in cognitionem
cuiusdā qd supra se igno
rare p̄fessus est. i. q̄s sit fi
nis oīm rex. Et p̄mo com
mēdat dēū Boeti⁹ dicēs.
O alūne nimiū lētor. q̄a
tu fixisti. i. artigisti notam
i. cognitionem mente me/
dię veritatis. id est perfec
tę veritatis. quę est in me

Liber

dio. sed hoc patuit tibi qđ dicebas te ignorare pauloan. sp^e in primo li. vi. p/
sa. Et querit Boetius. qđ inqđ sp^e est illud Dicit phia. qđ sit finis oim rez?
Et subdit Is est em finis oim rez qđ desiderat ab oibus. qđ qđ bonuz esse
collegimus. vt pz ex definitione boni. o3 vt fateamur bonū esse finē oim rez
¶ Notandū qđ per notā medię veritatis intelligit noticiā diuinā. sicut pūctū
est mediū circuli a quo oēs lineę ducūtur. sic deus est mediū veritatis a quo
oīs veritas pcedit ¶ Notandū qđ oia appetunt sui finē. cum finis sit pfectio
rei z res destituta suo fine frustratur. cū igit de rōe finis sit eē bonū. qđ auferē
tes finē auferunt naturā boni. ex. ij. Methaphis. iō finis oim rez ē bonum

¶ Istō est vndecimū me
tz huius tercij qđ dī gli/
coniciū ab inuētoze iā bicū
a pede pdomināte In quo
metro phia oñdit qūo pos
sumus pgnosce bonū et
vez z puenire in pgnitōez
rez. ex quo Boetius pz
falsus est se mō scire qđ ig
norabat Prio ergo oñdit
modū quo possumus dūe
nre in cognitōez veritatz
Secō assignat cām eius
ibi Nō oīe Dicit primo
Quisquis vestigat. i. inue
stigare vult verū. p̄funda
mēte. i. subtili z cupit falli

¶ Metri vndecimū libri tercij

¶ Quisqđ p̄fuda mēte. vestigat vez
¶ Cupitqđ nullis ille deujs falli.

¶ In se reuoluat intimi lucez vi?

¶ Lōgosqđ in orbē cogat inflectēs mot?

¶ Aīm qđ doceat qđquid extra molitur

¶ Suis retrusum possidetur thesauris

¶ Dudū qđ atra texit erroris nubes.

¶ Lucebit ipso pspicatus ph̄bo

nullis deujs. i. falsis opiniōibus. qđ faciunt a p̄o deuare. ille reuoluat in se
.i. exercitet intra se lucē. i. speculatiōem intimi visus. i. rōis. z intellectus in
terioris. z ipse cogat. i. reducat lōgos motus. i. opationes aīme pcedentes ab
aīa. inflectētes eos motus in orbē. i. in circulū redeūdo ad aīam. z qđqđ aīm
doceat molit. i. laborat speculando. extra. i. circa res exteriores. ille doceat aī
muz retrusū. i. ad se p̄uersum possidere suis thesauris. i. potētis. qđ sūt meō/
ria z intellectus. z tūc illud qđ atra nubes. i. obscuritas ignorātie. dudū te/
xit. i. occultauit. illud lucebit. i. apparebit. pspicatus. i. euidentius ipso ph̄e/
bo. q. d. qđ longo tempe fuit obscurū lucidū apparebit intellectui ¶ Nota
dū quod qui vult pgnosce vez dirigat rōem z intellectū ad ipsam rez extra
z ad rez p̄prietates. z si aliquid pgnoscat ex his nō statim iudicet. sed in se re/
uertatur deliberādo an ita sit vel nō sit. quia sepe videtur hōi eē qđ nō est. et
nō esse quod est. sine em deliberatione nō est iudicandū. qđ non est longa de/
liberatione. pbatū. 3ō dicit phia. reuoluat in se lucē vltimi visus. ¶ Nota
qđ orbis est linea circūducta rediens ad idē. inflectere ergo lōgos motus i or
bem est cū virtus anīme ab anīma vsqđ ad ipam rem diuertit deliberādo an
ita sit vel nō sit scdm quod pgnouit.

¶ Dic phia assignat cām eius qđ dictum est sez quare possumus pgnosce
vez dicens. Nam corpus inuehens. i. inducens obliuiofam molē. i. grauita /

Tercius

Non oēnāq; mente depulit lumen.

Obluiosam corpus inuehēs moles

Heret pfecto se men introsum veri

Quod excitat ventilante doctrina

Nā cur rogati sponte recta censetis

Ni mersus alto viueret fomes corde:

Quod si platonis musa personet verum

Quod q̄sq; discit ī meō: recordatur

gata. ut utrū dualitas sit nūerus par vel īpar. vñ dē Nā cur rogati. i. interro-
gati. censetis. i. iudicatis vel nū detis recta sponte. i. voluntarie. nisi fomes. id
est radix veritatis mersus. i. latēs viueret alto corde. i. profunda mente. Et
subdit. q; si musa. i. sapia Platonis psonat vey illud qd q̄sq; discit recorda-
tur ī meō: i. oblitus ¶ Nota q; Platoni imponit q; voluerit aīas oīa sci-
uisse anteq; p iungeretur corporibus. s; adiūct; corpibus oīa tradidisse obli-
uioni. sed p studiū z exercitiū sapiam recupasse. ergo voluit q; scire nō est ali-
ud nisi quoddā ātīquorū reminisci. ad quā intentionēz videtur hoc loq; h; phia
sed nō est dicēdūz q; scire fiat p reminiscentiā. sed scia de nouo acquirit p inue-
tionē vel doctrinā. vey est q; intellectus noster naturaliter h; in se cognitōez
principiorū p quē pte intellectus agētis z per doctrinā deuenit in pgnitio-
nē principiatorū. vñ Linconiensis pmo posteriorū dē Nō solū vox doctoris
exterioris sonās. nec lra vīsa docet. sed hęc duo mouēt z excitāt. vetus āt do-
ctor est q; mentē interioris illuminat veritatē ostēdit. ¶ Nota q; sicut sanitas
q̄sq; causatur a principio intrinseco. s. a corde. q̄sq; a principio interiori z ex-
teriori puta a medico z corde. sed nunq; causat a principio exteriori siue in-
teriori. sic scia q̄sq; acquiritur a principio interiori puta ab intellectu agente
sicut pz in his hāitibus sciam p inuentionē. q̄sq; acquirit a principio interiori
z exteriori simul. sicut a doctore z in textu agente. nūq; āt acquiritur a principio

tem qua homo fit obliuio-
sus nō depulit oē lumē. id
est cognitionē veritatē me-
te. i. de mente. q; habitus
principiorū manet in men-
te. z subdit Profecto. i. pro-
certo semen. i. principium
veri. i. veritatis. heret. i. ma-
net introsum. i. intrinsecus
in aīa qd excitat ventilan-
te. i. exercētē doctrina. Quod
ā t semen veri sit in aīa p/
batur p hoc q; puer igna-
rus recte rīdet ad interro-

¶ Prosa duodecima li. tercij
t Amego Platoni inq; vehemē-
ter assentior: nā melior iā scōo p meō/
ras Primū q; meōriam corporea con-
tagione. dehinc cum mētoris mole p s/
sus a misi. P. Tum illa. Si priora in-
quit cōcessa respicias: ne illud quidem
longius aberit quin recorderis. qd te

(exteriori siue interiori.
¶ Ista ē. xij. z vltia pla-
h; tercij. in q; phia reducit
boetii in pgnitionē alteri-
us cui; īgnantia pus p s/
sus ē. s. q; gubernaculis
mūdus regat. Prio facit h;
scōo boeti; mouet q̄dam
q̄stionē phie Scōa ibi. lu-
dis ne me. Prio oīe phia
q; de oīa gubernat sua bo-
nitate. secūdo ostēdit mo-
dū quo omnia gubernat..

Liber

ibi. Sed qđ dicam. tercio
ex his eludit malū nihil
ēē. ibi Sz vis ne. pmo bo
etius assentit dictis Pla/
tonis in metro Et oñt phi/
losophia ipm posse reduci
in cognitionē cuiusdā. cu/
tus ignorātiā p̄fessus est.
Secdo phia reducit ipm i
cognitionē illius. scda ibi
Hūduz hūc. Primo dē

tū. p tunc. ego Boe. inq̄ vehementer assentior. i. p̄sentio Platoni. Nā me o
phia hor. s. q. deus sit finis oīm rez. z summū bonū. scdo p̄memoras. i. recor
dari facis. Primū q. amisi memoriā. i. qđ erat in memoria corporea p̄ragio
ne. i. corpis grauedine. dehinc. i. secūdo. p̄memoror bonū cū amisi memoriā p̄s/
sus mole. i. pondere mētoris. Tunc phia oñdit q. nō tū horz recordaberis qđ
ter dicta. sed cuiusdā alterius qđ ignorare se dicebat dicēs Si illa p̄us p̄cel/
sa respicias nō aberit lōgius. scz a memoria tua qn facile recordaberis qđ
dudū p̄fessus es te ignorare in pmo li. Et querit Boeti. qđ inq̄ Dicit phia
qbus gubernaculis regat mūdus Et dē Boetius Demini inq̄ me fuisse
p̄fessum inficiā. id est ignorātiā meā. z licet iā p̄spiciā. id est agnoskā. ta/
men desidero plani⁹ audire ex te qđ asseras. id ē qđ de hoc dicas ¶ Notāduz
q. Boetius dē se scdo p̄medratum p̄dictorū q. deus sit finis rez. z qđ sit sum
mū bonū Primo postq̄ mole corpis oppressus est amisit memoriā corz. z po
stea p̄ studium recordatus est Secdo q. mētorē z tristitia affectus in igno/
rantia corz lapsus est. sic postea p̄ instructiōem phie ad memoriā reduxit

¶ Hic phia vult oñdere i
tentū Et p̄rio amonet bo
etiū de quodaz p̄us p̄cesso
Et Boetius illud fatef. z
rōe p̄firmat. scdo phia oñ
dit qbus gubernaculis re
gat mūdus ibi. Tūc illa
inq̄. P̄rio dē Boeti tu
pauloante in pmo li. puta
bas mīme dubitādū hunc
mundū regia deo Dicit
Boetius Minime arbi/
tror dubitanduz nec vnq̄
dubitabo z q̄ breuiter ex/
ponā qbus rōibus accedā
ad hoc pbandum. Et in/
nuic Boetius rōnes suas
dicens Hic mūdus mīme
zuenisset in vnā formā ex

P. Dūdū inq̄t hūc a deo regi pau/
loante mīme dubitandū putabas. B.
Nenūc qđem arbitror inq̄. nec vnq̄
dubitandū putabo. Quibūsqz in hoc
rōibus accedā. breuiter exponā Dun
dus hic extā diuersis cōtrarijsqz p̄ti/
bus in vnā formā mīme cōgenisset. ni
si vnus ēēt qui tā diuersa p̄tingeret. p̄u
cta p̄o naturaz ipa diuersitas inuicēz
discors dissociaret atz diuelleret. nisi
vn⁹ ēēt q. qđ nexuit. p̄tineret Nō tam

Tercius

¶ *ad q. 1. de motu*
 po certus nate ordo pcederet. nec tam
 dispositos mot⁹ locis. tpib⁹. efficiētia
 spacj⁹. qlitatib⁹. explicaret. nisi vnus
 eet q⁹ has mutationū varietates manē⁹
 ipediret. B⁹ q⁹ q⁹ ē q⁹ p⁹ dita manēt.
 atz agitāt. v⁹ sitato p⁹ vocab⁹ deum
 homino.

i. or dinatos motus. locis. tpib⁹. efficiētia. spacj⁹. qlitatibus. nisi eet vn⁹ qui
 idē manēs immobiliter disponderet has varietatū mutatiōes. q⁹ q⁹ aut. hoc est
 quo p⁹ dita. i. creata manēt z agitātur. i. mouētur illud v⁹ sitato cūctis vocabu
 lo noio deū. ¶ *ad q. 2. de motu* Notandum q⁹ Boetius innuit tres rōes q⁹ mūdus regat a dō
 Prima sumit ex diuersaz rez p⁹ iunctiōe q⁹ talis est. Diuersa z p⁹ traria non
 vniūtur inuicē p⁹ se. Lū igit mūdus vnit⁹ sit ex p⁹ tibus p⁹ trarijs. vt elemētis. o⁹
 vt aliqd sit vniens eas. z hoc est de⁹. g⁹ mūdus regit a deo. Hāc rōem tangit
 ibi. Mūdus hic Scda rō sumit ex p⁹ ior⁹ sil⁹ p⁹ iunctoz p⁹ seruatiōe q⁹ talis
 est. Diuersa z p⁹ ria ex p⁹ prietate sue nature dissocian⁹ abinuicē. nisi ab aliquo
 p⁹ seruētur. sed p⁹ tes mūdi sunt diuerse z p⁹ rie. g⁹. zc. hāc rōem tāgit ibi. Lōiū
 cta po Tercia rō sumit ex ordinata motūū dispōne. q⁹ talis ē. Nihil certitudi
 naliter z regulariter mouet⁹ fm dispōem loci. tpis. efficiētie. spacj⁹. z qlitatis.
 nisi sit vnū rectificas z regulas. sz motus eoz q⁹ fiūt in mūdo fiūt regulariter
 fm p⁹ dicta quinq⁹. g⁹ nec ē ponere rectificatē z regulāte⁹ q⁹ est de⁹. g⁹ mun
 dus regit a deo. Hāc rōem tāgit ibi. Nō tā po certus ¶ Notandū q⁹ regula
 res mot⁹ fiūt in mūdo locis. q⁹ tū ad p⁹ imationē z elongationē solis in obli
 quo circulo. fiunt etiā tpibus q⁹ tuz ad variationē diei z noctis. fiūt efficien
 tia. q⁹ luna efficit augmētationē z diminutionē humidoz f⁹ sui crescētiam.
 z decrescētia z efficit fluxū z refluxū maris. fiūt etiā ordinati mot⁹ spacj⁹.
 q⁹ luna z aliū planetę maiori z miori spacio q⁹z distāt a sole z abinuicē. etiā
 fiunt qlitatib⁹. q⁹ in estate causat calor. in hyeme frigus

¶ *ad q. 3. de motu*
 P. Tū illa Lū hec inquit ita sentias. p
 uā mibi restāre opam puto. vt felicitatē
 p⁹ pos p⁹ iam sospes reuifas. sz q⁹ p⁹ posu
 imus intueamur Nōne in b⁹ titudine sūf
 ficiētiāz nūerauim⁹. deūq⁹ b⁹ tūdines
 ipam eē p⁹ sensim⁹. B. Ita q⁹ de⁹. P. Et
 ad mūdus igit inqt regeduz nullis ex
 trinsecis adminiculis indigebit. alio//

¶ *ad q. 4. de motu*
 Hic phia supposito q⁹
 mūdus regat a deo. pbat
 q⁹ regat ab ipō p⁹ suā boni
 tate. Et d⁹ Boeti. cum
 hec ita sentias q⁹ mundus
 regatur a deo puto mibi re
 stare puā opam. i. puū la
 bore. vt tu p⁹ pos. i. potens
 felicitatis sospes. i. sanus
 reuifas p⁹ iam. i. p⁹gnoscas
 b⁹ tūdines. Tunc pbat q⁹
 deus regat mūdus sua bo
 nitate di. intueamur q⁹ p⁹
 posuim⁹. nōne nūerauim⁹

Liber

supra in nona. p̄sa in b̄titudine eē sufficientiā z p̄cessimus deū esse ip̄az b̄tina
 dinē. d̄t boetius Ita est i
 q̄ Ex hoc concludit p̄hia
 deū nullo indigere ad regē
 dū mundū. Dicit q̄ ad mū
 dū regendū deus nullis ex
 trinsicis adminiculis indi
 gebit. alioquin si ita eēt q̄
 aliquo egeat nō hēbit ple
 nā sufficientiā. Et d̄t boe/
 tius Illud inq̄ est necessa
 riū. Iō cōcludit p̄hia De
 p̄cta disponit. i. regit p̄ se
 solū. Dicit boetius Rega
 ri neq̄. tē p̄hia. s̄z de mō/
 strac̄ est eē ip̄m bonū. De
 mini inq̄t d̄t Boetius er/
 go p̄ bonū deus cūcta dis/
 pōit. si q̄dēz p̄ se regit oīa
 quē p̄sensim? eē bonū. et
 hic de? ē veluti q̄dā clau?
 atz gubernaculū q̄ machi
 na mūdi fuatur stabilis z
 incorrupta d̄t B. v̄ghemen
 ter. i. valde assentior. z illō
 te dicturā pauloan̄ p̄speri. l̄z tenui suspitione. Dicit p̄hia Credo inq̄t q̄ h̄c p̄
 uidisti. iā ei (vt arbitror) vigilat? q̄ pus deducis oculos ad p̄a cernēda. No
 ta q̄ ex l̄ra accipiuntur dug rōes ad p̄bandū itentū. P̄lo p̄bat q̄ deus p̄ se re/
 git oīa. z taliter in b̄titudine est summa sufficientia. S̄z d̄s ē b̄tudo q̄ i deo
 ē sūma sufficiētia tale at nō indigz extrinsicis gubernacul. q̄ p̄ se d̄s regit oīa
 Sēda rō. p̄bat q̄ deus p̄ suā bonitatē q̄ nō distinguit a deo regit oīa. sic de?
 p̄ se regit oīa vt visum est. s̄z de? est ip̄m bonū. ergo bonū regit oīa. vt p̄z de
 se. q̄ sua bonitate z clemētia
 ¶ Hic ponit p̄ quē modū
 de? oīa gubernat. z p̄mo
 on̄dit q̄ oīa gubernat sua
 uiter. q̄ oīa sibi obediunt
 Sēdo q̄ gubernat oīa for
 titer. q̄ nihil sibi resistere
 p̄t. sēda ibi Qd̄ si conetur
 P̄io d̄t Illō qd̄ dicā non
 min? p̄z ad p̄tendūz. i. ad
 d̄siderādū. z d̄t B. qd̄ i q̄
 et d̄t p̄hia Cū d̄s iure cre
 dat oīa gub̄nare clauo bo
 quē q̄ egeat plenā sufficientiā nō habe
 bit. B. Iō inq̄s ita est nccariū. P. Per
 se igit solū p̄cta disponit. B. Regari i
 q̄ nō p̄t. P. Atq̄ deus ip̄m bonum esse
 mostratū ē. B. Demini inq̄s. P. Per
 bonū igit p̄cta disponit. Si q̄dem p̄ se
 regit oīa. quē bonū esse p̄sensim?.. Et
 hic ē veluti q̄dā clau? atz gubernaculū
 quo mundāna machina stabil atqz in/
 corrupta seruat. B. V̄ghementer as/
 sentior inq̄s z id te paulo ante dicturas
 tenui licet suspitione. p̄speri. P. Cre/
 do inq̄t Iā em̄ vt arbitror vigilat? ad
 cernēda vera oculos deducis
 S̄z qd̄ dicā nō min? ad p̄tendū p̄z.
 B. Quid inq̄s P. Cū deus inq̄t omīa
 bonitatis clauo gubernare iure credit
 eadēqz oīa sicuti docui ad bonū natu/
 rali intentiōe festinat. Nū dubitari pōt
 quin voluntarie regantur. seque ad di
 sponentis nutum veluti conuenientia
 cōtpataqz rectori spon̄te cōuertant.

Tercius

112

B. Ita inq̃. necē est. nec beatū regimē
esse videret. siq̃dem detractatū inguz
foret. nō obtpantium salus. **P.** Nihil
est igitur qđ naturā seruās deo p̃traire
conet. **B.** Nihil inquam

nitatis sue. z oīa festinē
naturali intentiōe ad bo/
nū sicuti docui prius in p
sa decima. nō pōt dubita/
ri quin volūtariē regant.
id ē sponte z quertāt se ad
nutū disponētis tāq̃ cō/
ueniētia. i. obedientia z cō/
tēperata. i. coaptata suo re

ctori **Dicit Boetius** Ita inq̃. necē est. qz nō videret bonū esse regimen dei si
foret ingū detractatū. i. recusantiū. sicq̃ bos lasciuēs recusat ingū. z si nō eēt
salus obtpantiū. i. obedientiū. ergo dē p̃phia Nihil est qđ naturā seruās co
net. i. laborez p̃traire deo. dē **Boetius** Nihil inq̃. **¶** Hora q̃ cū gubernare
nihil aliud sit nisi in finē ordinare. nec aliud est deū p̃ bonitatez gubernare. q̃
p bonitatē in finē dirigere. z cū oīa naturaliter tēdant ad bonū tanq̃ in finē
manifestū est q̃ oīa spōte in finē dirigūt. z ita naturaliter oīa spōte obedi
unt gubernāti. z p̃ p̃ns deus regit oīa suauiter. **¶** Hora q̃ voluntariū fm p
fectā sui rōem tm inuenit in h̃itibus volūtate. sed extendēdo volūtariū ad
oīm appetitū non coactū. sic p̃t repiri in oībus. z sic accipitur hic **¶** Hora
q̃ nihil seruās naturā repugnat deo. licet em̃ p̃ctōr videat deo repugnare. ip
se nō seruat naturā. qz p̃ctm̃ dimittit z deprauat naturā **Etia Boetius** lo/
q̃tur hic de appetitu nature. vt p̃z ex supioribz

¶ **Hic p̃phia** oñdit q̃ de
regit oīa fortiter. qz nihil
est qđ possit sibi resistere.
Scdo p̃firmat hoc p̃ quā
dam fabulā. ibi **Accepisti**
Primo dē Si q̃s conetur
resistere deo nūquid aliqđ
pficiet aduersus eū quē cō
cessimus esse potentissimū
iure b̃titudinis. i. ex eo q̃ ē
b̃tudo **Dicit Boe.** proz
sus nihil supple p̃t resiste/
re **Igit** dē p̃phia nō est ali/
quid qđ huic summo bo/
no vel velit vel possit resi/
stere. dē **Boetius** Nō ar/
bitror. iō dē p̃phia Sum/
mū bonū est qđ regit cū/
cta fortiter suauiterq̃ dis/
ponit. **Dicit Boetius.** q̃
id ē quātuz me ea summa
rōnū que mō p̃clusa est nō
mō. i. nō tm̃ mō me delectāt
vez pro sed ipsa quibz vte
ris p̃ba multo magis dele

P. Quod si conet ait. Nū tandē pfici
et quicq̃ aduersus eū. quē iure b̃titudi
nis potētissimū esse p̃cessim? **B.** Proz
sus inq̃. nihil valeret. **P.** Nō ē igit ali
quid qđ summo huic bono vel velit vl
possit obistere. **B.** Nō inq̃. arbitror.
P. Est igit summū inquit bonū qđ re
git cūcta fortiter suauiterq̃ disponit.
B. Tū ego. q̃s inquā me nō mō ea que
p̃clusa est sūma rōnum. vez multoma
gis hēc ipa q̃bus vteris p̃ba delectant
vt tandē aliqñ stulticiā magna laceran
tē sui pudeat **P.** Accepisti inq̃t in fabul
laceffentes celū gigātes. s̃ illos q̃z vti
p̃dignū fuit beigna fortitudo disposuit

Liber

etant me. ita vt stulticiā. i. me stultū lacerātem. i. mala reprehendentē magna quę tangūt diuinā gubernationē pudeat sui Tūc pfirmat p fabulā q nī / hil p̄t resistere deo q̄ talis est Gigātes volentes expellere deos de celo posu erunt mōtem sup montē vt ascenderēt. qđ vidēs Iuppiter ipos fulmine de / iecit ⁊ montib; defflit. ⁊ hec in. ij. Vethamorphoseos. vñ d̄t V boeti ac / cepisti. i. didicisti in fabulis gigātes lacessentes. i. lacerare volētes q̄luz. sed fortitudo benigna. i. dei illos disposuit. i. deposuit vti p̄dignū fuit. ¶ Hora phia hic alludit verbis sacre scripture q̄ d̄t Attingit ergo a fine vsq; ad finē fortiter ⁊ disposuit oīa suauiter. iō d̄t Boetius se nō tm delectari in istis rō nibus quātum in lux; phis.

¶ Hic phia cōcludit ex di ctis q̄ malū nihil sit Et p̄ mo petit assensū Boe. di. His ne ipas rōes. i. p̄posi tiones rōe p̄batas inuicēz collidamus. i. p̄ponamus forsitā ex cōflictatiōe hu ius dissiliet id ē p̄cedet. q̄ / daz pulchra scintilla p̄ita tis Et d̄t Boetius fiat in q̄ tuo arbitratu id est tua voluntate Tūc p̄cit p̄pō / nem manifestā dices Ne / mo dubitauerit deum esse oīmpotentē. Dicit boeti. Nullus p̄sus ābigat qui mēte cōsistat. i. q̄ sanē mē tis est Tūc assumit aliaz p̄pōem dicens Qui p̄o est oīpotes nihil est qđ ille nō possit Dicit Boetius. nihil inq; Tūc ponit aliā p̄pōem Deus nū p̄t facere malū Dicit Boe. Vinime Igit̄ concludit phia malū nihil est cū illud facere nō possit ille q̄ nihil nō pōt facere id ē oīa face / re ¶ Hora sicut deus est cā efficiēs oīm ita est finis oīm. Vñ q̄quid sit ab eo ordinatū ad ipm tanq; ad finē. ⁊ cū ipse sit bonū; malū ordinaretur ad bo / nū. ergo deus nō p̄t facere malū tanq; aliqd p se intentū. Est ergo conclusio quā phia infert q̄ malū nihil est. Rō cōclusionis est. Deus pōt facere oē qđ est cū sit oīmpotēs: sed deus nō pōt facere malū: ergo malū nihil est Et si di ceres: si malū nihil est cū hō dānetur p malo damnabitur p nihilo Diceduz q̄ malū d̄t defectū boni nō negatiue sed priuatiue: ⁊ ideo malū est defect; bo ni quod d̄z haberi. ⁊ quia in prāte hominis est illud habere. ⁊ si nō habz illō bonū cum deberet habere. idō dānatur. ⁊ ponitur exemplū Aliquis tenetur solucere centū libras. ⁊ si nō soluat incarcerabitur. certū est q̄ nō solucere nō ē aliquid sed nihil. nō tm simpliciter d̄t incarcerari pro nihilo. sed ideo qz nihil erat qđ debuit aliquid esse

¶ S; vis nerōes ipas inuicē collida mus. forsitā ex hmoi cōflictatiōe pul chra qđaz p̄itatis scintilla dissiliet. B. Tuo inq; arbitratu. P. Deū inq; esse oīm potētem neō dubitauerit B. Qui qđem inq; mēte p̄sistat: nullus p̄sus ambigat. P. Qui p̄o est inq; oīs potēs nihil est qđ ille n̄ possit. B. Nihil inq; . P. Nū igit̄ de? facere malum p̄t. B. Vinime inq;. P. Valū igit̄ nihil est inquit. cū id facere ille nō possit qui nī hil non potest

¶ Sequitur prosa.

Tercius

113

Hic Boetius mouet questionē phie Secundo phia soluit. ibi Tū illa. p
mo Boetius admirās de pñexione ⁊ de puolutione rōnum quibus philoso

B. Ludis ne inq̃s me. inextricabilem
laborintum rationibus texens. Quo
nunc quidez qua egrediariis introcas.

nunc vero quo introieris egrediare.

an mirabilem quēdaz diuine simplici

tatis orbez cōplicas. Etenī paulo ante

a beatitudine incipiens: eaz sūmū bo

num esse dicebas. quaz in summo deo

sitā loquebare Ipsum quoq; deū sūm

mū esse bonuz plenāq; beatitudinem

disserebas Ex quo neminē beatum fo

re nisi qui piter deus essz. quasi munu

sculū dabas. Rursus ipsam boni for

nam dei ac beatitudinis loquebaris

esse substantiam. ipsumque esse bonuz

dicebas: quod ab omni rerum natu

ra peteretur ¶ Deum quoq; bo

nitatis gubernaculis vniuersitatez re

geredisputabas. volentiaq; cūcta pa

rere. nec vllā malicē naturā. atz hēc n

lis extrinsecus sumptis. sz altero ex al

tero fidē trahente insitis domesticisq;

pbatonibus explicabas

phia vsa est querit vtrum
ista pñexio rationuz sit ex
delusione phie vel proueni
at ex natura rei. ⁊ breuiter
illas rationes recolligit et
dicit ¶ phia ludis. i. delu
dis ne me texens id est for
mās laborintū id est labo
rem difficilem rationibus
faciendo rōnes circulares
quo scz laborinto egredia
ris ea parte qua introcas.
⁊ egrediare eo loco quo in
troeris. tu plicas quē
dā orbem admirabilez di
uine simplicitatis id est sa
tis mirabilem circulatio
nem rōis in diuina simpli
citate. Tunc breuiter re
colligit rationes dicēs. tu
paulo ante incipiēs a bea
titudine dicebas eam esse
summuz bonum quā bea
titudinem tu loquebare eē
sitam in summo deo. Et
disserebas deum esse sum
mum bonum ⁊ plenā bea
titudinē. ex quo dabas
id ē inferebas. q̃si munu
sculū. i. corollariū neminē
esse btūm nisi esset deus
Rursus tu loq̃baris for
mā boni esse substantiam
dei ⁊ btitudis. ⁊ dicebas
ipm vnu esse idipsum. qd
bonū ⁊ illō bonū dicebas
esse quod appeteres a na
tura oīm rez. ⁊ tu disputa
bas. i. disputando proba
bas deuz regere vniuersita
tē gubernaculis bonitatis
⁊ cūcta volētia parere. i. o
bedire deo. nec vllam esse

Liber

naturā mali. et hęc oīa explicabas nullis rōibus sumptis extrinsecus. i. non accipiendo pncipia extrinseca. sed insitis. i. intrinsicis et domesticis. i. ppijs et puenientibz pbationibz rei de qua agebat. altero assumpto. trahere fide. i. certitudinez ex altero ¶ Nota laborintus dicebat domus dēdali. quā cūz aliq̄s intendebat intrare exiuit. et exeundo intrauit. et p̄suevit depingi circularibus ptractionibz. et trāssumit hic ad designāduz circulationes et reuolutiōes rōnum ¶ Nota q̄ circūolutio et p̄nexio rōnum q̄bz phia vsas est. nō est sic circularis. q̄ vna et eadez p̄pō sit pncipiū et p̄clusio respectu eiusdē. q̄ sic n̄ p̄tin git demonstrare circulo. vt p̄z p̄mo posterior. sed d̄z p̄nexio circularis q̄z rōes ex inuicēz dependent ita q̄ p̄pō p̄clusa in vna sit pncipiūz alteri? p̄clusiōis in alia. nec p̄pter istas diuersas p̄clusiones est aliqua diuersitas in deo. s̄z oīa

¶ Tū illa Minime inq̄t ludim? rē q̄z oīm maximā dei munere quēduduz deprecabamur exegimus Ea est em̄ diuina forma s̄biē vt neq̄ in externa dilabatur. nec in se externū aliq̄d ip̄a suscipiat S̄z sicut de ea Permenides ait oēs tu circulo adducis sp̄ote multitudinē Rex orbē mobilē rotat. dū se immobilē ip̄a p̄seruat. ¶ Si rōes q̄z nō extrapetitas. sed intra rei quā tractabamus ābituz collocatas agitauim?. nihil est q̄d admirare cū Platone sanciente didiceris p̄gnatos de q̄bus loquūtur reb? oportere eē sermones

rōes nō extra. i. nō ab extrinseco petitas. i. sumptas. s̄z collocatas intra rei ābitū. quā rem tractabimur. nihil ē q̄ de hoc admireris. cū. i. ex quo tu didiceris Platone sanciente. i. p̄firmāte. sermones oportere eē cognatos. i. p̄pios. puenientes rebz de quibus supple rebz loquuntur. passue probatum pro eo quod est dicuntur vel proferuntur. ¶ Nota quod sermones accipien di sunt fm materiā subiectā. q̄z certitudo nō est simpliciter q̄renda rōibus. ex p̄rio Ethicor. vbi d̄z q̄ disciplinati est t̄m inquirere certitudinē fm vnū q̄d q̄ gen? quātū natura rei patit. Lū igitur de? sic regat oīa p̄ter hoc q̄d p̄misceatur cū eis. ex li. de caus. sermones de diuina s̄biā accipēdi sunt fm itranca diuine substantię. et nō fm extranea cū nō p̄misceat cū eis.

(sunt idem simpliciter. Hic phia r̄ndet boetio ad q̄stionē et dicit Minime ludimus. s̄z nos exegimus id ē p̄fecim? mūere dei quē dudū deprecabamur rē maximā oīm rez. ea ei. i. talē forma. i. dispō diuine substantię. vt neq̄ in externa. i. in exteriora dilabatur. id ē cadat. nec suscipiat aliq̄d extrinsecū in se. Qd p̄bat auctoritate p̄menidis quā primo ponit in greco. dein de sensum ei? subiūgit in latino dicēs Sed sicut permenides ait de ea s̄z substantia diuina q̄ diuina s̄bstantia rez orbē mobilez rotat. i. mutat res circulatione generationis et corruptionis. et mutādo res ipsa nō mutatur. s̄z se immobilē p̄seruat ¶ boeti si nos agitauimus. i. p̄gnouim?

Tercius

112

¶ Istud est duodecimū metꝝ z vltimū huiꝝ tercij qđ dꝛ gliconici ab inuē/
tore. choriambicū a pede pdominante Pꝛio em ponitur spondeꝝ dicēdo fce/
lix. scđo choriambus dicēdo. qui potuit. tercio pyrrhicius vel trocheus Zn q
metro postqꝝ phia oñdit que sit vera bñtudo. z vbi sit sita. hortatur nūc ad
perseuerandū i pꝛemplatione illius bñtudinis Et pꝛio ponit illū esse foelicē
qui relictis terrenis vacat diuine cōtemplationi Secūdo ostendit qđ hñmōi
pꝛemplationē impediāt Tercio illud impedimentum vitare docet. scđa ibi.

¶ Petrū duodecimū libri tercij

Felix qui potuit boni
Fontem visere lucidum

Felix qui potuit grauis

Terrę soluere vincula

uitate trahunt hoiez deorsum. ¶ Notandū qđ foelix est qui speculatur fontes
boni. z qui pꝛemittit delectationes terrenas Un in li. de pomis z morte Ari/
stote. scribitur. brā est aia qđ non est infecta prauis opibus huiꝝ mūdi z intel
lexit suū creatorē ipsa est que reuertet in locū suū in delitijs magnis. ve autē
anime que nō hꝝ posse redeundi ad pꝛiam suā. turpia em opa z delectatiōes
corpales impediūt ascensum eius sursum

Quondā funera cōiugis

Vates thraicius gemens

Postqꝝ flebilibus modis

Siluas currere mobiles.

Amnes stare coegerat

Iunxitqꝝ intrepidum latus

Squis cerua leonibus.

Nec visum timuit lepus.

Jam cantu placidum canem.

Lum flagrantior intima

Feruoꝝ pectoris vizeret

Nec qui cuncta subegerant

Dulcerent dominū modi

Inmites superos quęrens

Quodaz. tercia ibi. Vos
hec fabula Pꝛimo dꝛ fce/
lix supple est qui potuit vi
lere. i. desiderāter videre lu
cidū fontē. boni. i. deū qui
est fons ois boni. z foelix
est qui potuit soluere vin/
cula. i. affectiones grauis
terre. i. terrenoz qđ sua gra

¶ Hic oñdit quid īpedi/
at pꝛemplationē diuinoꝝ
quia affectus terrenorum
qđ declarat p quādam fa/
bulā qđ talis est Orpheus
filius Caliopeꝝ fuit citha
rista qđ tanta dulcedine ci/
thare sonabat. qđ n tñ ho
mines sz etiā bruta allexit
z intantū ea demulsiť qđ i
petus suos naturales di/
mittebant. siluas currere.
flumina stare fecit. hic ha/
buit vxorē dictā Euridi/
cen. quā cū pastor aristæus
adamare vellet. ipa fugies
p prata calcato quodā ser
pente interijt z ad inferos
descēdit. quā orpheꝝ volēs
ab inferis reducere deos su
pernos sua cithara placa/
re cepit. sed cū nō proficere
ad infanū descendit. z in/
tñ deos infernales delin/
s i

Liber

uit q̄ p̄cessa est ei vxor ta/
li p̄dione anteq̄ exiret i
fenu nō fleceret retro al/
pectū vxorē respiciēdo. cur
at̄ iaz p̄p̄xiuisset orphe⁹
amor ē allectus ītrospectit
z sic vxorē perdidit Circa
istā fabulā sic procedit
Primo oñdit quō Orphe⁹
us ad inferos descendēs p
vxore rogauit Secūdo q̄/
mō mōstra infernalīa pla/
cauit Tercio oñt quō vx/
or ei p̄cessa fuit z eam p̄di/
dit Sc̄da ibi Stupet. ter/
cia ibi. Tandē Dicit p̄io
Vates thraici⁹. i. Orphe⁹
us de thracia. puincia oritū

Infernas adijt domos
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperans
Quicquid p̄cipuis deę
Matris fontibus hauserat
Quod luctus dabat impotens
Nō luctū geminans amor.
Deflet. trenera p̄mouens
Et dulci veniam prece
Ambraz dominos rogat

dus. dictus vates. i. sapiens a multis. ille quōdaz gemens. i. deplorās fune/
ra. i. mortē iungz. postq̄ coegeret amnes. i. fluuios stare. siluas currere mobi/
les post ipsum flebilib⁹ mōis. i. modulationibus cithare quas flēdo forma/
uit. z postq̄ cerna iunxit intrepitū latus suis leonib⁹. qz cerna cū leonib⁹
incedebat sequēdo modulationē orphei. nec lepus timuit. canem visuz iā pla/
cidū. i. placatū cantu. i. sono cithare. qz lepus z canis sil⁹ sequebant ipsuz Lū/
aūt feruor. i. amor flagrantior. i. ardentior videret intima. i. interiora pectoris
Orphei. z cū modi. i. modulationes qui cūcta subegerāt. i. subdiderant non
mulcerent. i. nō placarēt dñm. s. Jovē. ipse querēs supos. i. deos immites. q̄a
placari nō poterāt. adijt domos infernales illic tēperans blanda carmina so/
natibus chordis. ipe deflet. id est flebiliter decātat in cithara quicqd̄ hauserat
ex p̄cipuis fontib⁹ matris. scz deę caliope z ipse deflet qd̄ luctus ipotens.
qui facit hoīem ipotentē sibi dabat. i. p̄cessit z deflet illud qd̄ dabat sibi aōz
geminās luctū. p̄mouēs trenara. i. inferna. z rogat dños vmbraz. i. inferna/
les dulci p̄ce veniā. i. relaxationē suę vxoris. ¶ Nota fm̄ Aristote. ij. Del/
chaphis. z p̄mentatorē. ij. celi z mūdi Nō oēs accipiūt veritatē p̄ eūdē mo/
dū. tū p̄pter diuersam p̄suetudinē. tum p̄pter diuersam naturā. tū p̄pter pau/
citātē instructionis In logica Unde q̄daz recipiūt veritatē per modū de/
monstrationis. q̄daz p̄ modū auctoritatū. q̄dam p̄ modū fabulaz. Et ergo
phīa talibus satisfaciāt aliquādo demrātionibus. aliqñ auctoritatibus vti/
tur. aliquādo fabulas interserit sicut in p̄posito ¶ Notandū q̄ Orpheus de/
vates. qz carmina p̄posuit. d̄r aut vates a vi mentis vel a video ¶ Notan/
dū q̄ trenara dicitur quasi lamentabilia a trenus treni qd̄ est lamentatio Et
trenarus in singulari est nomē causā montis in quo. d̄r esse via ad infernuz
In plī trenara sūt loca infernalīa. sicut d̄r Uguizio Cōter aut inuenitur h̄
nomē scriptū sine r. in prima syllaba apud stolidos. z d̄r tenara vel tenarus.
sicut quidā vitiose scribūt in doctrinali Tenarus infernus Nam Uguizio
scribit. tantū per r. vt trenarus z trenara Unde forsan ex vitio scriptoz z idē

Quart⁹

117

otaz qñqz subtrahitur r. nec retinet e. sed a in secūda syllaba

Hic ostendit quō orpheus mōstra inferni placuit dicēs **¶** Janitor infer/
ni qui dicit cerber⁹ quasi vorator carniū ille tergemīn⁹. i. habens tria capita

Stupet tergemīnus nouo
Laptus carmine ianitor
Que fontes agitant metu
Ultrices scelerum deę
Jam mēstelach⁹ ymis madent
Non ixiōnium caput
Uelox p̄cipitat rota
Et longa siti perditus
Spernit flumina tantalus
Vultur dūm satur est modis
Non traxit tycij iecur

canina cap⁹ fuit nouo car/
mine. id ē melodia p̄us in
audita. r. stupet. id est ad/
miratur Tūc oñdit quo/
modo alia mōstra placue/
rit dicēs q̄ tres furie infer/
nales Theliphone Aleto
Degera q̄ sunt vltices
scelēz inferētes metū pec/
catorib⁹ ille lachrymabāt
p̄pter dulcedinē citharę. vñ
de deę. i. furie tres vlti/
ces scelēz. i. p̄cōz. q̄ deę a/
gitāt. i. vexant fontes. id ē
p̄cōres metu id est timore
iste iam mēstē madent id
fluunt lachrymis Tūc
tangit remissionem p̄cne
quorundam in inferno. r.
primo ixiōnis Ubi sciēdū
q̄ ixiōn voluit p̄cubere cū

Iunone. cū autē Iuno interponeret nubē. ixiōn p̄iecit semen in nubē. ex quo
nati sunt centauri. ipse autē adiudicatus inferno cōtinuē voluitur in rota. que
rota stetit orpheo modulante Unde dicit Uelox rota nō p̄cipitat. id est non
deiciat caput ixiōnū. i. ixiōnis supple orpheo canēte **¶** Tūc tangit remis/
sionē p̄cne tantali. **¶** Ubi sciēdū q̄ Tantalus dicitur laceraſſe p̄p̄iū filiū
dans eum dijs ad comedēdum. pro quo damnatus fuit Dicitur autē habere
in inferno aquā vsqz ad mentuz. r. poma pendētia ante os. r. tamē deficere si
ti r. fame Cū em̄ vult sumere a quā vel pomū fugiunt ab eo. Iste Tantal⁹
sp̄reuit flumina Orpheo canente Unde dicit Tantalus perditus. id est con/
sumptus. longa. i. magna siti spernit flumina. **¶** Tūc ostendit remissio/
nem p̄cne Tycij. Unde sciēdū q̄ Tycius voluit p̄cubere cū latona
matre apollinis. quē Apollo interficit. r. in infernū relegatur. cū⁹ iecur vul/
tur deuorat Orpheo autē canente vultur cessauit laniare iecur eius. vnde dī/
cit Dūm vultur est satur modis. id est modulationibus orphei nō traxit. id
est non laniauit iecur Tycij

Tandem vincitur. arbiter
Umbraz miserans ait
Donamus comitem v iro

Hic ostēdit quomo/
do orpheo vxor sua cōcel/
sa fuit. r. quō eam p̄didit
dicēs Tandē arbiter. i. iu/
dex ymbrarum iste mīse/

Liber

ras. i. miam habens ate. uos vincimur donamus. id est restitui? viro. s. oz. pheo comite piugem em/ pra id est ppatam carmi/ ue suo. sed lex. i. coditio co/ crecat ista dona. ne fas sit sibi deducendi vxore flecte re lumina. i. oculos respici endo vxore du liquerit. id e reliquerit tartara. Et te exclamat di. Quis dat. id est iponit lege amantibus. quasi. d. amor no dz coe rre lege. qz amor maior lex est sibi. i. amor maior est le

ge. Et subdit. Ne ppe terminos nocti inferni Orlphe Euridicen vxorem suā vidit respiciendo a tergo. eā perdidit ab inferis nō deducendo. occidit in e ferio eaz relinquēdo ¶ Morandū q apud inferos a rbitr. i. iudex vmbrianz dr adamantus qui cogit aias ad faciendū pctā pmissa z vnicuiqz fm meri/ ta sua poenā distribuit Iste adamātus dixit. donemus viro piugē ¶ Morā dum q amor nō pōt lege coerceri. nā ex incenso amore homo sepius trāsgre/ ditur legē. z amor fortior est ad aliquid implendū qz lex ad coercendū. id dicit Quis legē dat amantibus maior lex est sibi. q. d. ppter quid lex datur aman tibus cū per se dura lex sit amare.

¶ Dichphā applicādo fa bulā ad ppositū hortatur nos vitare impedimentuz ptemplationis summi bo ni z dr O hoies quicūqz q ritis. i. vultis ducere mētē id est pteplationē in supe/ rū diē. i. in supnā claritatē hęc fabula iā dicta respicit vos. qz ad viām informā/ tionē inducta Nā qui vi/ ctus affectu terrenoz flex

erit lumina. i. oculos rōis z intellectus. in tartareuz spec. i. i. i. terrena que du cunt ad terrenā pfunditatē Quicquid pcpūū. i. bonū trahit laborando. il lud perdit dū videt inferos. i. dū intendit terrenis z tpalibus q sunt infima. ¶ Nota q cōcupiscentia z affectus terrenoz impedit ptemplationē sumi bo ni. ¶ Tū Boerius in tractatu de summo bono dr. Inordinata pcupiscentia multos impedit a summo bono. quosdā cum pigritiā sequi videm. quosdāz em delectationes sensuales. quosdā em desideria auri z argenti. exceptis pau cis viris honoradis phis q cōremnunt sensus desideria z sequuntur deside/

Emptam carmine coniugem

Sed lex dona coarceat

Nedum tartara liquerit

Fas sit lumina flectere.

Quis legem dat amantibus?

Maior lex amor est sibi

Neu noctis propet terminos

Orlpheus eurydicen suam

Vidit. perdidit. occidit

Vos hęc fabula respicit:

Quicūqz in superiorem diem

Mentē ducere queritis

Nam qui tartareum in specus

Victus lumina flexerit

Quicquid pcpium trahit

Perdit: dum videt inferos

Quart⁹

ra intellectus. ⁊ ppe finē eiusdē tractatus. dē phūs maxime delectat in pmo principio in ptemplatione suę bonitatis. ⁊ hęc sola est recta delectatio. hęc em̄ est vita phōꝝ sine qua nemo viuit vita recta Et subdit. Phm aut̄ voco om̄ nē hōiem viuētē ordine nature tendēs in alta. ⁊ finiēns vitā acquirē vlti/ mū finē ⁊ optimū vitę humanę qui est deus gl̄iosus bñdctūs in secula seculo rī Amen

Anicij Manlij Seuerini Boetij excōsulis ord. pat. phie cōsolationis Finit liber tercius

Incipit liber quartus

Prosa prima

Ducusq; error Boetij corrigitur qui mirando dicit bonos si ne pmijs. malos sine pmijs linquendos.

Ec cū phia digitate vult⁹

⁊ oris grauitate seruata. .

leuiter. suauiterq; cecinisset

set Tū ego nōduz penitus insiti mgo/ ris oblitus. intentionem dicere adhuc aliquid parantis abrupti. Et o inq; ve ripuia lumis. quę vsq; adhuc tua fudat orō. tū sui speculatione diuina. tuis rōibus inuicta patuerunt Eaque mihi etsi ob iniurię dolorē nup oblita: nō tū antehac p̄sus ignorata dixisti. .

Hic incipit quartus li/ ber de p̄solatione phie. cuius hęc est p̄sa p̄ia. In q̄ libro phia assignat quare mala pcedāt in regno dī cū oīm rex rector bon⁹ extat. s. deus: ⁊ pbat bonos sp̄ esse potētes. ⁊ malos i/ potētes. ⁊ sicut vitia nun/ q̄ sunt sine p̄na. ita viti/ res nunq; sunt sine p̄mio. Probat etiā q̄ oīs fortu/ na tā prospera q̄ aduersa bonis est ad p̄fectū. malis aut̄ ad interitū Etia pro/ bat q̄ oīa quę sūt a deo re/ cte fiunt. ⁊ alia plura sicut patebit Et diuidit iste li/ ber in. xiiij. p̄tes: qz septē sunt p̄s. ⁊ septē metra hu/

lus quarti. de quibus patebit in p̄cessu Primo ergo ostendit Boetius quō in/ tentionē phie adhuc parantis plura dicere interrumpit. pponēdo cās sui dolo/ ris Secūdo phia p̄mittit sibi p̄fectā curā Tercio dat modū curandi ipm̄ Se/ cūda ibi Tū illa ⁊ cetera. tertia ibi Et qm̄ Et quarto p̄sequit intentionē ipsuz curando in sequenti p̄sa ibi Tum ego P̄rio ostendit quō interrumpit intenti/ onē phie volentis plura loqui Secūdo pbat cās sui doloris. scōda ibi S; ea ipsa est. Primo dē Eū phia cecinisset. i. decantasset hęc scz p̄dicta seruata le/ uiter. i. delectabiliter. ⁊ suauiter. i. dulciter obseruata dignitate. i. reuerentia vultus. s. sui. ⁊ grauitate oris. i. sermōis supple sui. Tūc. i. post hoc ego bo/ etius nōdū. i. nō adhuc. oblitus. i. immēor penitus. i. oīno insiti morozis. id est intrinseci doloris. ego Boetius abrupti. i. interrumpi intentionē. i. p̄positus

Liber

phie parātis. i. intēdentis dicere adhuc aliqd. Et inq̃. i. dixi. o. p̃ua. i. p̃am/
bula veri luminis. i. p̃fecte cōditionis. i. illa q̃ tua orō. i. tuus sermo fudit. id
est loquutus est. hucusq̃. i. ad istū libzū quartū. patuerūt. i. manifesta fuerūt
inuicta. i. insolubilia. Tū id est aliqñ diuina speculatione. i. scā p̃emplatio/
ne. tum. i. aliqñ sui. s. ipsius. tum. i. aliqñ tuis rōibus. i. demōstrationibus. Et
ea. i. illa p̃dicta. et si p̃ quāuis oblita mihi nuper. i. aliqñ ob dolorem inturte
supple quā perpeffus sum a Theodorico rege gothorū. nō tamen dixisti. p̃/
sus. i. oīno hec scz p̃dicta iqrata. i. iqrta hacten. i. hucusq̃. ¶ Nota q̃ digitas
est honesta z impiosa auctoritas. d̃r aut phia habere dignitatē vultus p̃pter
sui honestatem. qz p̃¹¹ Tulliū sola sapiā est q̃ meret honores. z p̃pter sui au/
ctoritatē quē digna est imitatione. Et iā phia d̃r esse grauis ore. id est stabili
sermone. qz sermones phici firmitate rōnum sunt stabiliti. ¶ Nota cum
phia oñt quid sit summū bonū. z in quo sitū sit. z fecisset exhortationē ad il/
lud q̃rendū intendebat oñdere modū quo ad illud puenit sed anteq̃ expleat
illā intentionē Boetius velut audius ad sciendū quēdā. quoz ignorācia d̃
tinebat ipsū in mōrore interruptit intentionē phie volentis plura dicere
¶ Nota q̃ phia d̃r p̃ua veri luminis. qz ipsa clarificat aīam z trahit eaz ab
obscuritate ignorantiē ad lucē sapie z ad claritatē intellectus: ex li. de p̃mo
Arist. Vel ideo d̃r p̃ua veri luminis. qz p̃ ipsam tanq̃ p̃ vias hō puenit ad
cognitionē veri luminis qd̃ est deus. qz scribit in li. de p̃mo. q̃ per phiam hō
cognoscit suū creatore qui de nihilo fecit oīa qui est inceptor oīm inceptorū
z oīm principiorū principū Et ibidē scribitur. oportuit vt phia mitteretur
ad instruendū ignorantes z eos qui non p̃gnouerunt suū creatorem

¶ Sic Boetius p̃ponit
cās sui mōrois di. Sed
ea ipsa est cā nri mōrois
z maxia cā q̃ cū rector re/
rū scz deus bonus existat.
vel eē mala oīno possint. l̃
p̃tereant ipunita q̃ saltem
si nullā aliud incōueniens
sequeret p̃sidera quāta sit
dignū admiratiōe. aut pro
sed. huc adiūgitur. i. addi
tur aliud scz magis admi
rādum. Nā pro qz ip̃erate.
id ē p̃cipiente. z florēte. id
est vigente nequicia. i. ne/
quiciosis hoībus. x̃tus. i.
hō x̃tuosus. nō. solū. i. non
tū caret p̃mīs. ṽez. etiaz
ipsa x̃tus subiecta. i. sub/
ducta calcat p̃dib. i. potē
tīs sceleratorū. i. malorū. z
ipsa x̃tus luit. i. patit sup

Sed ea ipsa est vel maxia nri cā mōro/
ris. q̃ cū rex bonus rector existat. ṽl eē
oīno mala possint: vel impunita p̃tere
ant Quod solū quanta dignū sit admi
ratione p̃fecto p̃sideras. At huic ali/
ud maius adiūgitur. Nā imperāte flo/
renteq̃ nequicia. x̃t. nō solū p̃mīs ca
ret. ṽerū etiā sceleratorū p̃dibus subie
cta calcatur. z in locū facinorū suppli/
cia luit. Quē fieri in regno sciētis omīa
potētis oīa. sz bona tūmodo volentis
dei. nemo satis potest admirari neccō
queri..

Quartus

plicita. id est poenas in locū facinorū. i. vicioſorū loco. que ſc̄z p̄dicta fieri. id ē p̄mitti in regno. id est in mūdo ſcientis oīa ſc̄z dei ⁊ potentis omnia. ſed volentis ⁊ intendētis tantūmodo bona nemo ſatis nec admirari nec p̄queri p̄t. id est querimonia facere ¶ Nota q̄ mala ſiunt in mūdo patet. quia rō ſemp̄ deſc̄at ad bonum Cū ergo mali nō regātur iudicio recte rōis. ſed vincantur paſſionibus irē ⁊ cōcupiſcentiē. id deſciunt a bono Item ſuperabundantia et defectus ſunt de genere malorum. cum virtus conſiſtat in medio. Cum igitur in pluribus ſit ſuperabundantia ⁊ defectus. patz quod mala ſiunt i mūdo Cum tñ oīa dependeant a deo coelū ⁊ tota natura ⁊ deus eſſentialiter ſit bonus mirabile eſt quō mala eſſe poſſint vel ſaltē permaneant impunita.

¶ Nota q̄ qz boni a ttingūt finem oīm rerū ſc̄z ſummū bonū. ideo ſunt potētes. mali autem quia hocipm attingere nō poſſunt impotētes Et quia Boetius in primo li. vi. p̄ſa dicit ſe ignorare quis ſit finis oīm rez. ideo putabat bonos eſſe impotētes. malos autem potētes. ⁊ de hoc Boetius ammirat. vt patet in līā. ⁊ iſta eſt vna cauſa ſui doloris

¶ P. Tum illa ⁊ eſſet inquit infiniti ſtuporis omnibusque horribilius mōſtris. ſi vti tu eſtimas in tanti velut patrifamilias diſpoſitiſſima domo: vilia vaſa colerentur. p̄cioſa ſordelcerent. Sed non ita eſt Nam ſi ea que paulo ante cōcluſa ſunt: incōuulſa ſeruantur. ipſo de cuius nūc regno loquimur auctore cognoſces. ſemp̄ quidem potētes eſſe bonos. malos vero abiectos ſemper atz imbecilles. nec ſine pena vnquam eſſe vitia. nec ſine p̄mio vtutes. Bonis felicia. malis ſemp̄ infortunata p̄tingere Multaqz id genus que ſopitis querelis firma te ſoliditate corroborent.

id genus id eſt huius generis que corroborent te firma ſoliditate contra aduerſitatem fortune querelis tuis ſopitis. id eſt remotis. ¶ Notandum

¶ Hic phiā promittit boetio p̄fectam curam que ſiſtit in p̄tractatione huius materie dicens ¶ boeti. ⁊ eſſet infiniti ſtuporis. i. a mirationis. ⁊ eēt horribilius omnibus monſtris id ē d̄ſormitatibus. ſi indiſpoſitiſſima. id eſt ordinatiſſima domo. ſc̄z in mūdo tanti patrifamilias. ſc̄z dei ſi vbi colerēt id eſt honorarentur vilia vaſa. id ē mali hoīes etſi p̄cioſa vaſa. i. boni hoīes ſordelcerent. i. vileſcerent. ſicut tu eſtias. ſed non eſt ita. nam ſi ea q̄ paulo ante cōcluſa ſunt ſeruat̄ incōuulſa. i. integra in ſui veritate tu auctore. ⁊ doctore ipſo deo de cui⁹ regno nunc loquimur. cognoſces ſemper bonos eſſe potētes. malos vero ipotētes. nec vnquam eſſe vitia ſine p̄na. nec ſine p̄mio iſe eſſe virtutes. ⁊ cognoſces bonis ſemper contingere felicia. ⁊ malis infortunata. ⁊ cognoſces multa

Liber

sicut postea patebit oīa q̄ fiunt recte fiunt a deo Eū igit ordo iusticie requi-
rat vitia puniri. et virtutes remunerari. si ma l manerēt impuniti et irremūe-
rati. et sic pueris ordo eēt in domo dei. si in mūdo quod ē horribilius oībus
monstris.

Hic phia dat modū cu-
randi ipm boetiū di. Qm̄
dudū. i. in libro tercio vidi
sti formā verę bñtudinis.
me mōstrante. i. docēte oī/
bus decursis. i. ptransitis
q̄ puto necāria pmittere. o
stendā tibi viāz q̄ te reue/
hat. i. reducat domū. i. ad
cognitionem verę bñtudi/
nis. et ego affigā. i. apponā
tuę mēti pēnas. i. rōes qui
bus mens possit se tollere
in altū vt depulsa p turba-
tione ptingēte tibi ex affe-
ctu bonoz tpaliū reuerta/
ris sospes in priam meo ductu. mea semita. meis vehiculis

Et qm̄ verę formā bñtudinis me du/
dū mōstrante vidisti. quo etiam sita sit
agnouisti. decursis oībus que pmitte-
re necāriū puto: viā tibi q̄ te domū re/
uebat oñdam pēnas etiā tuę menti q̄/
bus se in altū tollere possit affigā. vt p
turbatione depulsa sospes in patriam
meo ductu. mea semita. meis etia; ve/
hicularis reuertaris

Nota q̄ p pen-
nas quas phia pmitit affigere menti Boetiū intelligit speculatio rōis et in-
tellectus p̄tus et sapia Sicut em̄ aus volando in altū deducit auxilio pēna-
rū. sic mens humana speculatione rōis et intellectus p̄tute et sapia erigit i cō-
templationē summi boni

Istud est primū metri
huius quarti. cui p̄mus
versus ēz metz alemāni/
cū ab inuentore. dactylicū
a pede p̄domināte Secun-
dus versus ēz metz archi-
logicū ab inuentore. iābi/
cū a pede p̄domināte. In
quo metro phia oñdit vi-
az p̄ quā puenit ad p̄gniti-
onē summi boni. et est p̄
siderationē creaturaz que
gradatim sunt trāscenden-
de quousq; inueniatur ali-
qd qd p̄mineat omni crea-
turę. et istā viāz tradit sub
similitudine aus volantis..
Primo ergo tradit viā
qua mens perueniat ad co-
gnitiōem summi boni. se/

Metz primū quarti libri

Unt etiā pēne volucres mibi
Quę cella conscendant poli

Quas sibi cum velox mens introuit

Terras perosa despicit:

Aeris immensum supat globum.

Flubesq; post tergum videt

Quisq; agili motu calet etheris

Transcendit ignis verticem

Donec in astriferas surgat domos

Phęboq; p̄iungat vias.

Aut comitetur iter gelidi senis

Quartus

Diles chorufci sideris
 Vel quocūq; micās nox pingitur
 Recurrat aſtri circulum
 Atq; vbi iā exhaustū fuerit ſatis
 Polum relinquat extimū
 Dorſaque velocis p̄mat etheris
 Compos verēdi luminis
 Hic regū ſceptrū dominus tenet
 Orbisq; habenas temperat
 Et volucrē currū. ſtabilis regit
 Rerū chorufcus arbiter

cūdo oñt qđ mens iudica-
 bit cū illic puenerit. ſcđa
 ibi. Huc te. Primo dicit
 qđ affigā pennas mēti tuę
 ſunt etēi mihi pennę vo-
 lucres. i. veloces. ſ. p̄tus z
 ſapia que p̄ſcendūt. i. pe-
 netrāt cēſa. id ē alia poli
 Quas pennas cū mēs ve-
 lox ſibi induit. i. aſſumit..
 ip̄a perola. i. odio habens
 terras deſpicit eas q̄rendo
 vltērius creatorē z mens
 ſuperat globum. i. ſphēri/
 cū corpus immēſi aeris p̄-
 gnoſcendo qđ vltra aerē eſt
 creator. Flubes videt poſt
 tergū. qz vltra nubes q̄rit
 cognitioem ſummi boni z
 traſcendit p̄ricem. i. ſummi

tatē ignis. qđ ignis calet ex agili. i. veloci motu. etheris. i. celi. z vltērius p̄cedit
 mens inueſtigando donec ſurgat. i. eleuetur in domos aſtriferas. i. in orbē pla-
 netaz. z p̄iungat vias ſuas phœbo. i. ſoli. inueſtigando qđ ſol nō eſt deus do-
 nec comitetur iter gelidi ſenis. i. ſaturni. qui eſt ſupra ſolē. mens inq; exiſtens
 miles chorufci ſideris. i. dei qui eſt ſplendidū ſidus. z vltērius aſcendit ſup or-
 bes planetaz donec percurrat. i. p̄tranſeat circulū aſtri. i. celū ſtellarū. qđ ſex
 aſtro pingitur. i. ornatur micans nox. qz nox ſtellis firmamētū illuminatur
 vbi. i. poſtqđ ſatis fuerit exhaustū. i. ſpeculatione euacuātū qđ nulla ſtellarū
 eſt deus. mens vltērius traſcendit donec relinquat extimū polū. i. vltimū cōe-
 lum. z p̄mat dorſa velocis etheris. i. firmamētū. ſ. p̄pos. i. potens reuerēdi lu-
 minis. ſ. dei Hic ſupra vltimū polū dñs regū. ez ſceptz. i. impīū. z tpat. i. mo-
 deratur habenas. i. regimīna orbis z manēs ſtabilis in ſe regit volucrē. i. ve-
 locē currū. i. circularē motū corporū celeſtiū. deus exiſtens chorufcus arbiter
 id eſt ſplendidus iudex rerū ¶ Notandū qđ dicit ignem calere motu celi. ex qđ
 videtur qđ calor nō ſit p̄pria z per ſe qualitas ignis cū ſibi debeatur per motū
 celi Sed dicendū qđ locus nō ſolū eſt cauſa p̄ſeruatiua locati. ſed oīm accidē-
 tiū naturaliter p̄ſequentiū. vnde quia celus eſt locus ignis. nō ſolū eſt cau-
 ſa ip̄ius ignis. ſz etiā ip̄i⁹ caloris ignē p̄ntis. z qz p̄pria diſpoſitio celi ſcđm
 quā habet caliditatē ſuper oīa eſt motus eius. id dicit ignē calere motu celi
 nō excludens p̄ hoc quin calor ſit per ſe qualitas ignis.
 ¶ Notandum qđ ſaturnū vocat gelidū ſenē. nō qđ ſit gelidus formaliter ſz ef-
 fectiue Eſt em̄ effectiuus gelu z frigoris. z dī ſenex. qz motus eius tard⁹ eſt
 ad modū ſenis. nā curſus ſui p̄plet pluri tpe qđ ſol vel luna.

¶ Sequitur metrū

Liber

Hic ostē phīa qđ Boetius iudicabat cū transcedit creaturas ⁊ puenit ī cognitionē dei dī. o Boetii. si via ducat te reducere. i. reuertente a tpalibus huc id ē ad cognitionē dei Quā viā nūc immedō requiris. Tunc dices Ego memini qui obnubilatus fui affectu tpalium hic. i. in cōtemplatiōe dei est mihi patria hinc. i. a deo orō supple sum. qz ad eius imaginem creatus hic. i. in p̄eplatione dei sistā. i. figam gradū. i. ponā finalem q̄tem Qđ si placeat tūb existenti in cognitione dei. visere. i. cū desiderio videre noctē terrarū relicta. tu cernes. i. videbis toruos tyrannos. i. crudeles principes q̄s miseri ppli timent. illos toruos esse exules a vera p̄ia sua ¶ H orandum ēm Aplm Nō hēmus hic manentē p̄iam. s̄z futurā inquirimus. hēc est vera p̄ia a qua aīa rōnalis per creatiōē a deo exiuit. ad quā nisi reuertatur esse quod a deo accepit. affectione terrenorū deturpatū prozulus amittit. ppter qđ dī in scđo metro tercij libri Repetit proprios q̄s rearsus Redi. tūq̄ sua singula gaudent Nec manet vlli traditus ordo nisi qđ fini inuexerit ortum Stabilem q̄s sui fecerit orbem

Huc te si te reducem referat via

Quā nunc requiris immemor

Hęc dices memini patria est mihi

Hinc ortus. hic sistam gradum

Quod si terrarū placeat tibi

Noctem relictam visere.

Quos miseri toruos populi timent

Lernes tyrannos exules

Hic incipit scđa p̄sa huius quarti. Circa quā est sciendū qđ phīa in primo libro. vi. p̄sa inuestigando cām ⁊ radicē infirmitatis Boetij cognouit qđ boetius ex ignorantia finis rerū malos hōies potentes bonos p̄o iporētes putabat Itē qz ignorabat qđ gubernaculis mūdus regatur. fortuitoꝝ vices estimabat fluitare sine rectore. qz p̄o phīa iā ostendit qđ sit finis rerū. ⁊ quibus gubernaculis mūdus regatur Nūc phīa vult adhibere Boetio p̄fectā curā remouēdo dolores in quos Boetius incidit ex ignorantia p̄missorū Et p̄o Boe. h̄ petit. ⁊ phīa ⁊ illud p̄sequit ibi Primus igit. dī primo Tū igit s̄z finito sermone phīe Ego Boe. m̄q̄ pape est int̄iectio ammirantis o phīa tu magna. p̄mittis nec dubito quin possis efficere id est ad effectū producere tu mō ne moreris. i. non p̄trahas me quē excitauit ad audiendū ¶ Notādum qđ sapiēs nihil p̄mittit qđ adimplere nō possit. qz opus sapientis est nō mentiri Ergo dī Boetius phīe Sicut magna p̄mittis nō dubito quin efficere possis

¶ Prosa secunda libri quarti.

Boni bonū adipisci possunt qđ desiderant. mali vero minime.

Quam ego pape inquam. vt magna promittis. nec dubito quin possis efficere Tum mō quem excitaueris: ne moreris:

Quartus

¶ Hic phia psequitur intentū. z p̄io pbat bonos semp esse potētes z malos impotētes. cui⁹ oppositū purabat boetius. z tangit primū modū p̄ quez vult ostēdere. scōo ostēdit z probat intentū suū rōibus. ibi Duo sunt. Primo d̄r o Boeti p̄mū licebit vt agnoscas bonis sp̄ adesse potentiā z malos eē de

P. Primū igitur inq̄t bonis sp̄ adesse potentiaz. malos cūctis virib⁹ esse de/ fertos agnoscas licebit. quoz quidē al/ terz demonstratur ex altero Nā cū bonū malumq; p̄traria sint: si bonū potēs eē p̄stiterit. liquet ibecillitas mali. At si fragilitas clarescat mali: boni firmitas nota est Sed vt i nostrē s̄m̄ fides abun/ dantior sit. alterutro calle pcedaz. nūc hinc. nūc inde pposita cōfirmans

tandū q̄ phia dictū suū (q̄ si boni sunt potētes mali sunt impotētes) fūdat sup̄ p̄siderationē topicā. s. si p̄positū in p̄posito. z oppositū in opposito. vt si sanitas est bona. egritudo est mala Dicit q̄ velit pcedere vtraz via ex potē tia bonoz. p̄bando ipotentiā maloz. z ex impotētia maloz potētiā bonoz q̄ si tū vnū istoz p̄baret. z ex hoc reliquū pcluderet. z p̄ locū a p̄trar ijs est argumentū verisimile z nō necariū. z iō vtranz p̄tem vult p̄bare. z ex vtro q̄ reliquū cōcludere.

¶ Duo sunt quibus oīs humanorum actūū p̄stat effect⁹ volūtas scz ac p̄tās Quoz si alterutrz d̄sit nihil ē qd̄ explica/ cari q̄at Deficiēte etenī voluntate. nec aggreditur quidē quisq; quod nō vult At si potestas absit. voluntas frustra/ tur Quo fit vt si quē videas adipisci velle. quod minime adipiscatur.

sertos. i. p̄uatos cūctis vi/ ribus. quoz alterz scz bo/ nis semp adesse potentiaz demonstratur ex altero. s. ex hoc q̄ mali sunt virib⁹ deserti. z huius cām sub/ dit dicens. nā cū bonuz et malū sint p̄traria. si bonū eē potens p̄stiterit. liquet. id est manifestū fuerit. im/ becillitas. i. ipotētia ma/ li. z si fragilitas clarescat mali. firmitas boni nota ē Sed vt abuntior sit fides nostrē s̄m̄ alterutro calle. id est vtraz via pcedā cō firmans pposita. nūc hinc scz ex firmitate bōi nūc inde ex fragilitate mali. ¶ Ho

¶ Hic phia probat in/ tentū rationibus. Secun/ do excludit quādam dubi/ rationē ibi. Sed possunt. Tercio confirmat princi/ pale intentum auctoritate Platonis. ibi Ex quibus omnibus. ¶ Primo probat bonos semper esse potētes. z malos impotē tes duabus rationibus. ¶ Secundo ad idēz osten/ dendum coaceruat breues rationes. ibi. Sed quoni/ am te. ¶ Prima in duos scōm duas rationes. Se/

Liber

cunda ibi. Rursus inq̃t
Primo p̃mittit duo necē/
ria ad p̃mā rōez. 2° ex his
arguit ibi Q̃es igit̃ hoīes
Primo p̃mittit vñū necē/
riū. scđo aliud ibi. Demī
nistī ne. p̃mo dē Duo sunt
principia quibus p̃stat. id
est p̃maneat oīs effectus
humanor̃ actūū sc̃z volū
tas z p̃tās. quor̃ si alterū
desit nihil est qđ queat effe
ctus explicari. i. fieri. Qđ
declarat. deficiente em̃ vo/
luntate nullus effectus p̃ducitur. qz null^o aggredit̃ qđ nō vult. z si p̃tās ab/
sit. voluntas frustra sit. quo fit. i. ex quo sequitur. vt si videas aliquē velle adi
pisci qđ mīme adipiscitur. nō potes dubitare huic defuisse valentiā. i. poten
tiam obtinēdi qđ voluerit Et ideo dē Boetius Perspicuū est nec vllō mo/
do dubitari p̃t Et subdit phīa Quē vero videas effecisse qđ voluerit nō du
bitabis eū nō potuisse. i. nō habuisse potentia Et dē Boetius Minime
Tūc phīa p̃cludit tanq̃s manifestū ex dictis dicēs. Illud qđ quisq̃ p̃t in eo
est validus. i. potēs Et dicit̃ Boetius Fateor inq̃s ¶ Nota qđ phīa dē nul
lus aggredit̃ qđ nō vult Cōtra. aliquis volens interficit vel ledit hoīem. er
go aliquis aggreditur qđ nō vult Itē aliquis cogitur facere aliqđ p̃tra vo
luntatē suā. z sic aggredit̃ qđ nō vult Dicendū qđ phīa loquitur hīc de effe
ctu spontaneo qđ ex intentione p̃cedit. nō de eo qui casu p̃tingit Unde dicēdū
ad p̃mū qđ voluntas p̃t p̃pari vel ad ip̃am actiōem quā aliqđ p̃mo aggredi
tur. z sic nō deficit volūtas. vel p̃t p̃pari ad p̃ns illā actiōem. z sic p̃t defi
cere voluntas. vt si aliquis nolens hoīem interficit. ¶ Ad secūdum dicēdum
Illud qđ quis coactus facit est voluntariū mixtū. tñ simpliciter ē inuolūta
riū. Aliquis em̃ coactus magis vult hoc facere q̃s sustinere poenā. vel p̃dere
vitā. z ita respectu talis effectus nō deest volūtas. sed quātū ad actū interio
rem voluntas semp̃ libera est z cogi nō potest

huic obtinēdi qđ voluerit: defuisse va
lentiam dubitare nō possis B. Perspi
cuū est inq̃s. nec vllō mō negari pōt.
P. Quē vero effecisse qđ voluerit vide
as. nūc potuisse dubitabas. B. Mi
nime. P. Qđ vero quisq̃ p̃t in eo vali
dus: qđ p̃o nō p̃t. in hoc imbecill^o esse
censendus est. B. Fateor inq̃s

¶ Hic phīa p̃mittit fm̃ v
tile ad rōez. z est resump
tio quorūdam prius dēor̃.
dicens Demīstī ne eē col
lectū. i. cōclusus sup̃iorib̃
rōib̃us oēm intentionē hu
manē voluntatis festinare
. i. tendere ad b̃titudinē q̃
voluntas agitur. id est du
citur diuersis studijs Rñ/
det Boet^o. Demī inq̃s
Illud esse demonstratū Itē

P. Demīstī ne igit̃ inq̃t sup̃iorib̃ rōi
bus esse collectū. int̃ctionē oēm volun
tatis humanē qđ diuersis studijs agitur
ad b̃titudinē festinare. B. Demīnī
quā. id quoq̃ eē demonstratū. P. Nō
recordaris b̃titudinē ip̃m esse bonū eo
qđ mō cum b̃titudō petīt ab oībus desi

Quartus

derari bonū. **B.** Dime inq̃ recordor.
qm̃ id memorię fixum teneo

R. dicit Boetius Dime recordor q̃ illud fixū teneo memorię. ¶ Notandum q̃ recordari est aliquid reducere ad memoriā qđ per obliuionez est lapsum a memoria. Et q̃ bñtudinē esse ip̃m summū bonū nō exciderat a mente. Boetij. sed ip̃ remanebat in habitu. idē dicit de se nō recordari de hoc. sed in meo /
(ria tanq̃ fixū tenere

P. Des igit̃ hoīes boni p̃ter ac mali ī
discreta intentione ad bonū puenire ni
tūtur. **B.** Ita inq̃ cōsequēs ē. **P.** S̃
certum est adeptione boni bonos fieri
B. Certū est. **P.** Adipiscūtur igit̃ bo
ni qđ appetūt. **B.** Sic videt̃. **P.** Ma
li p̃o si adipiscerētur qđ appetūt bonus
mali esse nō possent. **B.** Ita est. **P.** Lū
igit̃ vtriq̃ bonū petāt sed hi qđ ē adipi
scātur illi p̃o mīme. Aliū dubiū est bo
nos qđem potētes ēē: q̃ p̃o mali sint ī
becilles. **B.** Quisq̃s inq̃ dubitat. nec
rep̃ naturaz: nec p̃sequētiā p̃t p̃sidera
(rerōnum

¶ cludit̃ phīa Boni adipiscūtur qđ appetunt. i. volūt. d̃t Boe. Sic videt̃ d̃t
phīa Si mali adipiscerētur bonū qđ appetūt nō possēt ēē mali. Ita ē d̃t Bo.
igit̃ cludit̃ phīa Lū vtriq̃ petāt bonū. s̃z hi. s. boni illō adipiscāt̃. illi p̃o ma
li mīme. nō est dubiū bonos esse potētes. q̃ p̃o mali sunt imbecilles. i. ipoten
tes. R̃ndit Boetius. Quicūq̃ dubitat de hoc. nō p̃t p̃siderari naturā rerum
nec p̃ntiam rōnum. ¶ Notandum q̃ q̃ p̃itas p̃ponum fundatur sup̃ naturaz
rerum. qui negat veritatem propositionū non potest considerare naturam
rep̃. s̃l̃t negās p̃ritatē p̃ponum nō p̃t cōsiderare p̃ntiam rōnum. q̃ p̃ntia rōnū
sup̃ra p̃ritatē p̃ponum fundatur. idē dicit Boetius. Qui dubitat de p̃missis nō
potest cōsiderare naturā rep̃ nec p̃ntiam rōnum.

¶ Hic phīa ponit secundā rōem dicēs Si sint duo de quibus sit idē p̃po
sitiū. i. eadem intētiō faciendī aliqđ fm̃ naturā. z vnus eorū agat id ip̃sum. et
perficiat ip̃m naturali officio. i. naturali organo. alter vero. minime. q̃at ad /
t. iiij

¶ Hic phīa arguit ex di
ctis probās bonos ēē po
tentes z malos ipotentes
tali rōe Quicūq̃ adipiscū
tur qđ volūt sunt potētes
z qui nō adipiscūtur. quod
volunt sunt ipotētes. ex p̃
mo p̃ambulo S̃z boni a
dipiscūtur qđ volunt. scilicet
summū bonū. mali licz
velint nō adipiscūtur ip̃m
q̃ si mali adipiscerētur sū
mū bonū nō ēēnt mali. er
go boni sunt potētes. ma
li ipotentes. Uñ d̃t in l̃ra
Des homīes boni z mali
nitūtur peruenire ad bonū
indiscreta intētiōe. i. indi
uisa intentione d̃t Boetij
Ita p̃ntis est ad dicta S̃b
dit phīa. certū est bonos
fieri adeptione boni. Cer
tū est d̃t Boetius igit̃ur

Liber

ministrare. id est adimple
re illud officiū. si alio mo/
do quam nature cōueniat
nō impleat ppositum.. sed
imitetur implentē. quē ho
rū duorū decernis. id est iu
dicas esse valentiorē. id est
potentiorē Dicit Boetius.
Et si pro quāuis cōiecto.
id est considerē quid velis.
tamen ego desidero plenū
audire de te. ¶ Tunc phi
losophia declarat sibi i ex
emplo dices. Num negas
motū ambulandi homini
bus inesse p naturam Di
cit Boetius Minime ne
go Et phia. Num etiā du
bitas eius rei. id est actus
ambulandi esse officiū na
turale pedū Dicit Boetius
us Nec hoc dubito et phia
Si quis igitur ambulet
valens incedere pedibus.
Alius autē cui hoc officiū
desit manibus nitēs. i. la
borās ambulare conetur
quis horū pōt estimari va
lentior. Et Boetius pretere
cetera quasi di. pcede in ra
tione tua. qz nullus ambi
git. quin potens natural
officiū sit valentior eo qui
nō potest in idēz officiū
¶ Tunc phia isti pponi p
misse tanquā maiori vnā
adiūgit minorē dices Sz
summū bonum qd ēq bo
nis et malis est ppositum
boni qdēz petūt. i. adipis/
cūtur officio naturali. scz
virtute. mali hō conātur
adipisci id ipm p variā cu
piditatem rez tpalium qd
non est officiū naturale
adipiscendi boni. An tu o

P. Rursus inq̃t. Si duo sunt qbus
idē scdm naturā ppositū sit eorūq vnū
naturali officio id ipm agat atz pficiat
alter vero naturale illud officiū mīme
administrare qat. alio hō mō q nature
puenit. nō qdem impleat ppositū suūz
sed imitetur implentē Quēnā horū valen
tiores esse decernis. B. Et si piecto in/
q̃ qd velis. planiū tñ audire desidero.
P. Ambulandi inquit motū scdōz na/
turā esse hōibz nū negabis. B. Minu/
me inq̃. P. Eiusq rei pedū officiūz eē
naturale nū dubitas. B. Ne hoc qdēz
inq̃. P. Si quis igit pedibus incede
re valens ambulet. aliūqz cui hoc na/
turale pedū desit officiū. manibz nitēs
ambulare conet. qd horū iure valentior
existimari p̃t. B. Contexere inq̃ cetera.
Nā q naturalis officiū potēs. eo q idēz
nequeat. valētior sit nullus ambigit
P. Sz summū bonū qd ēq malis bo/
nisqz ppositū: boni qdēz naturali of
ficio ptutuz petūt Mali hō variā p cu
piditātē qd adipiscendi boni naturale
officiūz nō est: idē ipm conātur adipi/
sci An tu aliter existimas. B. Minu/

Quartus

me inq̃. nā etiā qđ est p̃ns p̃tz Ex his
em̃ q̃ p̃cesserim bonos q̃des potentes,
malos vero esse nccē est imbecilles P.
Recte inquit p̃curris idq̃ (vti medi
ci sperare solent) indicii est erectiā re
sistentisq̃ nature

cte inquit p̃curris. z illud est signū sicut medici solent sperare indicii. id est sig
nū recte nature. z nature resistentis supple ipsi morbo ¶ Notandum q̃ ex lra
formatur talis rō Quando duo intendūt aliqđ p̃positū naturaliter. qđ id p
positū p̃sequit officio naturali. est potēs. z qđ nō cōsequitur illud p̃positum
naturali officio. est impotens. Sed tā boni q̃ mali naturaliter tendunt ad
beatitudinē z boni ipam p̃sequūtur naturali officio. i. virtute. mali autē non
ergo boni sunt potentes. mali vero impotētes ¶ Nota circa vltimū q̃ medi
ci solent accipere signa p̃gnostica sanitatis ex egro quādo patiens erigit se.
z per se nititur fortiori remedio Sic in Boetio signū erat qualescentiē z sa
nitatis q̃ ipse rōem phīe remediāntē qua si p̃currens per se p̃pleuit.

Sed qm̃ te ad intelligendū promptis
simus esse cōspicio. crebras coacerua
bo rōnes Vides em̃ quanta vitiōsoz
hominū pateat infirmitas. q̃ nec ad h
quidē peruenire q̃unt. ad qđ eos natu
ralis ducit ac p̃gne p̃pellit intentio Et
quid si hoc tā magno ac p̃gne inuicto p̃
euntis nature defererētur auxilio!

tio. z quid esset de istis malis censendū si defererētur hoc auxilio nature p̃e
untis tā magno ac p̃gne inuicto. quasi diceret. nihil aliud censendū est nisi q̃
impotentis eoz hoc ascriberetur

¶ Notandum q̃ tam boni q̃ mali vlt̃ tendūt ad bonū. z mali deficiunt ab eo
qđ cōpetit eis fm̃ naturā. ex hoc arguit sic Maxima impotētia est deficere
ab eo qđ natura intendit. z hoc faciunt mali. ergo sunt ipotētes ¶ Notandū
q̃ dicit p̃gne inuicto. q̃ appetitus naturalis boni nō habet p̃trariū repugnā
quo vincatur. sed tñ per ignorantia z errorem vitiōz p̃uertitur. z ita aliquo
modo vincitur. licet nō directe.

Considera vero quāta sceleratos hoī

Boeti estimas alit̃. Cui
Boeti? Vintime inquit
z Boetius q̃ si p̃curro dī
cluit principale intēz di
cens Nā etiā illud qđ est
cōsequēs p̃z mihi Ex his
em̃ que p̃cesserim nccē est
bonos esse potētes. malos
vero ibecilles. z phīa ap
plaudens Boetio dī Re

¶ Hic phīa coaceruat q̃
dam alias rōes breues ad
p̃positū ostendū Et sunt
quatuor rōnes Scda ibi.
Considera vero. tertia ibi
In qua re. quarta ibi Lū
ei Primo dī. Sed qm̃ te
cōspicio. p̃mptissimū ad in
telligendū ego coacerua
bo. i. cōponā crebras rōes
Vides em̃ quanta pateat
infirmitas vitiōsoz homi
nū. cuz nec ad hoc queant
peruenire ad qđ ducit z cō
pellit eos naturalis inten

¶ Hic phīa ponit secūda
rationem. Et dicit Cōsi

Liber

dem ex his q̄ dicā quāta ī
potētia habeat sceleratos
hoīes. Nunc em̄ appetunt
p̄mia leuia z ludicra. i. io/
cosa. s̄z ip̄i deficiūt circa ip
sa z rex summā id est p̄fec
tionē. atq; verticem. Nec
p̄tingit ip̄is miseris effe
ctus boni in eo. i. p̄pter h̄
q̄ ip̄i moliuntur. id ē la/
borāt acquirere dies z no
ctes. i. transitoria z tēporalia bona. ¶ Nota ex lr̄a formatur talis rō. quan
to maius est illud a quo aliquis deficit. rāto maior est suus defect⁹ z in ma
iorē impotentia cadit. sed illud a quo mali deficiunt nō est quid vile z modī
cū. sed est summū bonū. ergo maloz maxima est ipotentia

nes habeat ipotentia. Neq; enim leuia
aut ludicra p̄mia petūt: q̄ cōsequi atq;
obtinere nō p̄nt. sed circa ip̄am rex sū/
mā verticemq; deficiunt. Nec in eo mi
seris cōtingit effectus. q̄ solū dies no
ctesq; moliūtur

¶ Hic p̄h̄a ponit terciā rōnem probando bonos maxime esse potētes p̄tra/
ctando exemplū supra positū. z ex hoc p̄cludit malos maxie eē impotentes

Et dicat in qua re se z alie
tudine boni cōsiderati em̄
nēt vires bonoz supra vi
res maloz. Sicut em̄ cen
seres. id est iudicares esse
ambulandi potentissimuz
qui pedibus incedēs potu
isset puenire vsq; ad eū lo
cū quo vltērius nihil pui
um. i. manifestū iaceret in
cessui. ita necē est q̄ eū iu
dices potentissimū qui ap
p̄hendit finē expetendorū
quo nihil ē vltra. tales au
tem sunt boni. Ex quo fit
id est sequitur quod huic
obiacet. id est p̄trariū ē vt
īdem scelesti. i. mali vide
antur deserti oībus virib⁹

In qua re bonoz vires eminent. Si/
cut em̄ cum qui pedibus incedens: ad
eum locū vsq; peruenire potuiss̄. quo
nihil vltērius p̄uium iaceret incessui.
ambulādī potentissimū esse cēseres. ita
eum q̄ expetēdoz finem. quo nihil vl
tra est app̄hēdit. potētissimū necē ē iu
dices. Ex quo fit. quod huic obiacet.
vt īdem scelesti virib⁹ oībus videant̄
(esse deserti

¶ Hic p̄h̄a ponit quar
tā rōem. sc̄do excludit q̄s
daz dubitationem ibi. Qd
quidē Rō quā intēdit ī sū
ma est ista. mali quādo re
licta virtute declinant ad

¶ Notandū q̄ sicut viator aliq̄s d̄z potēs cū am
bulat ad euz locū vbi nihil āplius restat de via. sic boni q̄n perueniūt ad finē
z ad bonū qd̄ transcedi nō pōt. iō dicūtur potētes. mali autē qz ip̄m attingere
nō p̄nt. dicūtur impotētes. ¶ ^{non} Eū em̄ relicta virtute vitia sectātur. i.
scicia ne bonoz. s̄z quid enaruius ig
noratiē cecitate. An sectāda nouerūt. s̄z
transuerfos eos libido p̄cipitat. sic

Quartus

quos in pancia fragiles: qui oblucta
ri vitio nequeunt. An scientes volentes

q bonū deserunt: ad vitia deflectūtur?

S; hoc mō nō solū potētes esse. s; oī/
no esse desinunt. Nā qui cōem oīm si/
nē relinquūt. pīter q; esse desistunt

vicia. aut sciunt bonū esse
adherere virtuti. aut nesci
unt. si nesciūt peccāt p ig/
norantia. nihil aut est ipo
tentius ignorantia. s; ma
li peccantes ignorantia sūt
impotentes. Si aut sciunt
bonū esse adherere virtuti et
declinant ad vitia. aut vo
lentes derelinquūt bonū
aut nō. Si nō volētes. sed

attracti libidine passionū puerūtur ad vitia seqt q; sint ipotētes. q; maria i
potentia est nō posse resistere passionibus. Si at scientes. volentes reliquūt
bonū. seqtur q; nō tīm fiunt ipotētes. sed etiā q; oīno nō sint. Lū em oīs na
tura in quācuq; hmoi hēat ordinē ad finem. in qstūm aliqd desistit ab ordie ad
finē. intm deficit a natura. r p pns ab esse ipsi nature. Istā rōez pēndit i lra
r dicitur. Cur em relicta pte mali sectant vitia. ne p nūquid hoc est ex insci/
cia. i. ex ignorantia bonoz. Sed quid ē enervatius. i. debilius cecitate igno/
rantie. q. d. nihil. An ipsi nouerūt sectanda bona. s; ipos transuersos libido.
id ē p cupiscentia pēpitat in vitia. r sic ipsi fragiles in pancia. i. ppter in pān
ciam libidinis nequeunt vitio obluctari. i. resistere. An scientes r volētes des/
serunt bonū. r deflectūtur ad vitia voluntate r scia. s; hoc mō nō solū poten
tes ēē desinunt. sed oīno desinūt ēē. Lūius assignat rōem. nā qui relinquūt p
munē finē oīm que sunt. i. deū q; est ipm esse. pīter esse desistūt. Notandū
q; primū ens verissime h; esse. nā ipm est cā esse oibus vt sint. vt pz p mēta
toz. ij. Bethaphis. r pzo celi r mundi. Ab hoc ente deriuatū est singul' ēē
r viuere. Quanto ergo magis p vitia aliqs recedit a primo esse. rāto magis
desinit ēē. vñ Grego. in li. moralū loquens de diabolo dicit. q; diabolus he/
ne dr nō esse. q; a summa eēntia recessit. r per hoc quotidie ex crescente defec/
tu cēdit ad nō esse. qm ab eo qui vix est ēē cecidit. Notandū q; phia. tres as
signat cās. ex qbus oīne pctm pcedit. Vñ em peccans vel peccat ex ignoran
cia. r hunc modū pzo tāgit. vel peccat ex ipotentia resistendi. r istū scōo tan
git. vel ex voluntate r malicia. r illū modū q; grauior ē vltimū ponit

Qd qdēz cuipia miz forte videatur
vt malos qui plures hoīm sunt eosdes
nō esse dicam? S; ita sese res h; Nāz
q mali sunt eos malos esse non abnuo
sed eosdē ēē pure atz simplr nego. Nam
vti cadauer. hoīez mortuū dixeris. sim
pliciter pō hoīem appellare nō possis.

Hic phia excludit du/
bitationē. Aliquis em du
bitaret quō aliquis posset
esse malus. r tñ dici nō ēē.
hoc excludit phia di. mirū
forte videat cuipiam. i. ali
cui vt malos q; plures sūt
hoīm. dicamus ipos nō ēē.
Sed ita res se h; quāuis
miz videatur. Nā q; sunt
mali eos esse malos nō ab
nuo. i. nego. s; ipos simpli

Hic in qua
libro. r. ca. 3. de origi
anionis

Liber

citer et pure esse nego. Nam
sicut cadaver hominem mor-
tuum dixeris simpliciter au-
tem hominem appellare non pos-
sis. Ita vitiosos malos esse
senserim. sed nequeam posi-
teri ipsos absolute esse sine
terminatione distrahente.
et replicat eam prius dictam

di. Soli enim illud est quod ordinem recte servat in natura. quod autem ab hac natu-
ra et ab ordine deficit etiam esse quod in sui natura situm est derelinquit. **N**otan-
dum quod malum est determinatio distrahes sicut et mortuum. unde sicut procedendum est
cadaver hominis esse hominem mortuum. non tamen simpliciter procedendum est cadaver
esse hominem. sic quicumque malum procedendum est esse malum. non tamen simpliciter procedendum
est ipsum esse. unde sicut patebit tertia propositio. homines perversi in malicia humana am-
serunt naturam. ergo per maliciam homines desinunt esse quod fuerant.

Hic propositio concludit dubitationem contingentem circa principale propositum. **O**sten-
sum est enim quod mali sunt impotentes. aliquis dubitaret quomodo hoc verum sit. cum tamen co-
suetum sit dicere quod mali possunt. hoc soluit propositio. secundo ostendit quod potentia malorum nul-
la sit. ibi. Nam si utriusque pri-
mo boeti. tu inquit ob-

ijciendo contra predicta quod ma-
li possunt secundum consuetudinem loque-
di. Rndet propositio. ego non
denegaverim quin mali
possint. sed hec potentia ip-
sorum non descendit a viribus
sed ab ibecillitate. id est a fra-
gilitate quod declarat. quod ma-
li possunt quidem mala. quod minime
valerent. id est possent si potuissent manere in efficientia eorum bonorum. id est si efficientia
malorum esset talis qualis illa quam habent boni quod potissima est. ut patet ex dictis. quod
possibilitas malorum quod possunt mala. demonstrat eos evidenter nihil posse
Notandum quod de malos minime posse mala si permaneant in efficientia bonorum. ex
quo videtur quod boni non possunt facere malum. nec per omnes peccare. quod est falsum. cum in
statu septies in die cadat et fortior resurgit secundum scripturam. **A**d hoc dicens quod
boni non possunt facere malum ex electione recte rationis quod se deprecatur ad optima. licet
de potentia absoluta possint facere malum. in quantum tamen potentia eorum coniungitur
voluntati et electioni quod eligunt bonum et non malum. sic dicuntur non posse facere malum

Hic probat quod potentia ma-
lorum nulla sit tripliciter. se-
cundo ibi. Atque ut intelligas
tercia ibi. Huc accedit Pri-
mo dicitur. sicut collegimus pau-
lo ante. malum nihil est. et mali tamen possunt ex hoc loqui improbos nihil posse et

ita vitiosos malos quoddem esse peccerim.
sed esse absolute nequam confiteri. Est enim
quod ordinem retinet servatque naturam. Quod
vero ab hac deficit. esse etiam quod in sua
natura situm est derelinquit

Sed possunt inquit mali. **R**e ego quod
denegaverim: sed hec eorum potentia non a
viribus sed ab ibecillitate descendit. Possunt
enim mala quod minime valeret si in bonorum ef-
ficientia manere potuissent. Quod possibili-
tas eos evidenter nihil posse demonstrat.

Notandum quod de malos minime posse mala si permaneant in efficientia bonorum. ex
quo videtur quod boni non possunt facere malum. nec per omnes peccare. quod est falsum. cum in
statu septies in die cadat et fortior resurgit secundum scripturam. **A**d hoc dicens quod
boni non possunt facere malum ex electione recte rationis quod se deprecatur ad optima. licet
de potentia absoluta possint facere malum. in quantum tamen potentia eorum coniungitur
voluntati et electioni quod eligunt bonum et non malum. sic dicuntur non posse facere malum

Nam si utriusque paulo ante collegimus. malum
nihil est. cum mala tamen non possint. nihil
posse improbos liquet. **B.** Perspicuum est.

Quartus

dicat Boetius. Perspicuum est ¶ Notandum qd rō sic formatur Posse maluz est posse nihil. cū malū nihil sit. s; malū tm pnt mala. g pnt nihil. z p pns nl/ la est eoz potētia ¶ Notandū qd de hoc qd malum nihil sit. vīdū est prius. et dicit Aug⁹ Cū vniuerse nature p pbus dei factę sint. iniquitas p ipm facta non est. qz iniquitas nulla substantia est. z pntm nō est natura. s; vitiū nature appetentis illud qd nō est sui ordinis

magis *magis*
P. Atz vt intelligas quēnā sit hui⁹ potētię vis. summo bono nihil potētius eē pauloān definīuimus. B. Ita est in q̄. P. Sed idē inquit facere malū nequit B. Vinime. P. Est igit inquit aliq̄s qui oīa posse hōies putet. B. nī/ si q̄s insaniat neō P. Atq̄ iudez pnt mala. B. Utinā q̄dez inq̄s nō possent. P. Cū igit bonoz tm modo potens possit oīa: nō hō q̄ant oīa potentes etiā malo rū. eosdē q̄ mala pnt. minus posse mai festū est:

se q̄ mala pnt. ¶ Nota qd posse malū magis arguit impotentiā q̄ potētiā z qz si argueret potētiā tunc deberet oīpotētissīmo. s. deo qd fīm est. vñ pōt argui ex lrā sic dōs pōt oīa z nō pōt malū. malū nō pnt oīa z pnt malū. g posse malū magis arguit ipotentiā q̄ potētiā.

¶ Hic pbat idē tēcio mō dicēs Huc accedit qd ostendimus oēm potētiā z esse numerandā inter expetenda z omnia expetenda. i. desideranda referri ad

¶ Huc accedit quod oēm potētiā in ter expetenda nūerandā. oīa q̄ expeten da referri ad bonū: velut ad qdā na/ ture suę cacumen oñdim⁹ S; patrādi sceleris possibilitās. referri ad bonū n pnt. expetēda igit nō ē Atq̄ oīs potētia expetēda est Liq̄t igit maloz possibili tatē nō eē potētiā *maloz* tur ad bonū. ergo potētia malū nō ē potētia.

¶ Hic pbat idē alio mō/ do di. ¶ Boeti q̄naz vis sit hui⁹ potētię q̄ malū dicū tur posse sic p̄sidera ex dicē dis Nos pauloān dfiniui mus nihil esse potētius sū mo bono. s. deo. Ita est dē Boetius. z phia S; iudez s; summū bonū nō pōt fa cere malū Vime dē Bo etius Et phia Est igit a/ liquis q̄ putet hōies oīa posse. Neō dē Boeti⁹ nisi q̄s insaniat. z phia subitū/ git. i. dē hōies pnt male fa cere. Utinā nō possent dē Boeti⁹ Igit phia arguit Cū igitur tm modo potens bonoz possit oīa. nō autē pnt oīa potētes maloz ma nifestū est eosdē min⁹ pos se q̄ mala pnt. ¶ Nota qd posse malū magis arguit impotentiā q̄ potētiā z qz si argueret potētiā tunc deberet oīpotētissīmo. s. deo qd fīm est. vñ pōt argui ex lrā sic dōs pōt oīa z nō pōt malū. malū nō pnt oīa z pnt malū. g posse malū magis arguit ipotentiā q̄ potētiā.

bonuz velut ad quoddam cacum. i. ad pfectōz suę na ture. sed possibilitas. i. po/ tentia patrādi sceleris. i. fa ciendi malū. nō pōt refer ri ad bonū. Igitur expetē da nō est. oīs aut potētia expetēda est. liquet igit po tentia maloz nō esse potē tia ¶ Notandum qd rō sic pōt formari ex lrā. Dis po tentia quę est potētia na tura est appetenda z refer

Liber

Hic ex dictis cōcludit p̄clusionē principalē p̄firmādo eā auctoritate Platonis dicens Ex quibus iā declaratis apparet mīme dubitabilis potētia bonorum et infirmitas malorum. et liquet verā esse illā sīmiam platonis Solos sapiētes posse facere qd̄ desiderant. improbos s̄o ex plere posse qd̄ libeat. i. qd̄ libidini placeat. qd̄ s̄o desiderēt rōnali appetitu malos ex plere nō posse. Faciunt em̄ mali q̄ libet. i. q̄ libido expetit dū putant se adepturos bonū qd̄ d̄siderant p̄ ea q̄bus delectantur sed mīme adipiscuntur qm̄ p̄bia. i. vitia vel hōies viciōsi nō veniūt ad b̄titudinē. **N**otandū q̄ desiderium ē appetitū rōnalis. libitū autē spectat ad appetitū sensuale. licet ergo mali affectēt b̄tudinē appetitū naturali. tū qz faciūt qd̄libet sequētes appetitū sensitivū. iō ad b̄tudinē nō perueniūt. sapiētes autē q̄ p̄mūnt delectationes sensuales. et imitūtur intellectualibus. ipsi sunt qui p̄ficiunt aīam suā scīa sui creatoris q̄ de nihilo fecit eos. vt scribit in li. de potestate. Nā nō tristabitur neqz p̄turbabitur cū recedit a corpore. vt scribit in eodē

Istud est metrum secundum huius quarti. Et ē metrum mixtū. primū ē alemani cū ab inuētoze. trochaicū a pede p̄domināte. secundū ē feregratiū ab inuētoze. spondaicū a pede p̄domināte. In quo metro phīa ostendit quō potentia malorum sit p̄sideranda. in quibus maxime videt esse. si cuti sunt reges et principes et ē incipiendo p̄structio. nē in septimo versu Si q̄s detrahāt. i. remoueat p̄ cōsiderationē intellectū regmina. i. tegmina vani cultus exterioris sup̄bis regibus Quos reges vides sedere celsos culmine. i. alti

Ex quibus oībo bonorum q̄dem potentia. malorum s̄o mīme dubitabilis apparet infirmitas. Verāqz illā platonis ēē sententiā liquet. solos qd̄ desiderēt facere posse sapiētes. improbos s̄o ex plere qd̄dem qd̄ libeat. qd̄ s̄o desiderēt. ex plere nō posse. Faciunt em̄ quēlibz. dū p̄ ea q̄bus delectantur iō bonū qd̄ desiderāt. se adepturos putāt. sed mīme adipiscuntur. qm̄ ad b̄tudinē p̄bia non

Metrum secundum quarti libri

Quos vides sedere celsos
Solij culmine reges.
Purpura claros nitente
Septos tristibus armis.
Dre toruo comminantes
Rabie cordis anhelos
Detrahāt si quis superbis
Vani tegmina cultus
Jam videbit intus artas.
Dominos ferre catenas

Quartus

182

Hinc ei libido versat
 Audis corda venenis
 Hinc flagellat ira mentem
 Fluctus turbida tollens
 Vero 2 aut capros fatigat
 Aut spes lubrica torquet.
 Ergo cum caput tot vnum
 Lernas ferret tyrannos
 Non facit quod optat ipse

Dominis pressus iniquis
 nis Hinc. i. ex alia pre ira turbida flagellat. i. punit mentem ipsorum. ira iniquas
 tollens. i. excitans fluctus. i. disturbia aut capros infortunio aliquo morose
 ipos fatigat Aut spes lubrica. i. vana torquet. Cum ergo cernas vnum caput
 .i. vnum principem ferre. i. sustinere tot tyrannos. i. passiones tyrannizantes. ipse
 se pressus iniquis dominis. i. virtutibus dominantibus non facit quod optat. Hora quod intentio
 phis est dicere. si quis visu posset penetrare corda principum quos videt sedere
 in altis solijs ornatos claris indumentis habentes arma terribia et toruo vultu re
 spicientes miseros statim visu agnosceret ipos ligatos multis catenis insolui
 bilibus scilicet passionibus ire. spei. timoris. et sic ligati passionibus non faciunt quod
 optant. et per omnes sunt impotentes. Notandum quod de quod homo pressus iniquis dominis. i.
 virtutibus dominantibus non facit quod optat Dicit beatus Augustinus in li. de civitate dei. Bo
 nus etiam si serviat liber est. malus autem si regnat servus est. nec vnius hominis. sed
 quod gravius est tot dominorum servus est quot vitiorum

Ista est prima tertia huius quarti. in qua ostendit philosophia malis nunquam deesse sup
 plicia. et bonis nunquam deesse premia Et primo philosophia continuando se ad precedentia. p
 mo permittit intentionem suam. sed. persequitur intentionem ibi Rex etenim. Primo dicit sic

Prosa tertia libri quarti

Narrat primū eē vniuscuiusque rei idem
 quicquid gerit. et virtus accedentibus amittit
 tere hominem humanam naturam.

Vides ne igitur quanto in sceno probra
 voluatur. quam probitas luce resplen
 deat. In quam conspicuum est. nunquam bonis
 premia nunquam sua sceleribus deesse supplicia.

tudine solij. i. cathedre. quos
 vides claros purpura nitē
 tes septos. i. circumdatos. ar
 uis stibis. i. tristitia. Re
 ges inquam imminantes. i. mi
 nas imponentes miseris tor
 uo ore. i. crudeli aspectu a
 ngelos. i. cupidos vel festi
 nos rabię cedis. i. crudeli
 tate mortis Jam videbit
 dominos tales ferre intus. i. i
 ato artas catenas. i. macu
 la vitiorum Quod manifestat
 subdens. hinc enim. i. ex vna
 pte libido. i. concupiscentia
 versat. i. precipitat corda ra
 lium tyrannorum audis veng

Uidesne igitur o boeti in
 quanto sceno. i. in ista vi
 litate impotentie voluatur
 probra. i. homines probi et viti
 osi vides etiam quod luce. i. qua
 claritate potentie resplende
 at. probitas proborum hominum
 In quo sicut i suo antecedē
 te conspicuum est hoc primum. scilicet
 nunquam bonis premia nun
 quam sceleribus. i. hominibus
 sceleratis deesse sua suppli
 cia Notandum quod mali di

Liber

cūtur volui in segno qz mali z maxime libidinosi subus affilantur. sicut po
stea patebit qz volūtur in segno s^m illud Sus magis in segno gaudet qz son
te sereno De qbus dē scriptura Perierūt iumenta in stercore suo Probi autē
luce respiciendū. qz stus z pbitas vltra humanā naturā hoies puehit z dīs
assimulat

¶ Dicphā psequitur intē
tum. z pzo pbat qz bonis
nūqz desunt pma. scdo qz
malis nūqz desunt suppli/
cia. Pzo oñdit qz boīs nū
qz desunt pma. scdo oñdit
qd sit illō pmiū ibi. At cu
i^o pmiū. pmiū probat du
abus rōibus. scda z ponit
ibi. Postremo Pza rō ta/
lis est. oīs res ppter quam
aliud gerit est pmiū illi^o
rei qz gerit. s3 ppter bonū
oīa fiūt z geruntur. s3 bo/
nū est pmiū oīz qz gerūtur
sed bonū a bonis separari
nō pōt. qz iā nō eēt boni.
s3 boīs nūqz desūt sua pē
mia vñ dē i lra. Rex qz ge
rūtur. i. fiūt illud ppter qd
vnaquēqz res gerit. i. fit. il
lud videt nō iniuriā eē pē
miū illi^o rei Hoc declara
tur exemplariter. vt curren
ti in stadio. i. i aliquo spa
cio. corona est pmiū ppter
quā currit. s3 oñdim^o pzi^o
bēitudinē eē id ipsū bonū
ppter qd oīa gerūtur. s3 ip
sū bonū est veluti cōe p/
miū actibus hūanis ppo
sitū. s3 hoc bonū nō pē se/
parari a bonis Nō em bo
nus iure vocabit^o qz careat bono. quare ppos mores. i. hoies bñ morigeratos
nō relinquūt sua pma Quātūcūqz ergo sequāt mali ptra bonos. tñ sapiē
ti nō decidet corona. i. pmiū. nec arescet. i. minuet. qz aliena iprobitas nō de
cerpit. i. nō aufert pziū decus pbiis aīmis. qz si boni recepto pmiō extrinsec^o
letaretur. poterit hoc aliquis auferre ab eis. vel saltē ille qui tulisset. sed pze
miū illud sua pbitas vnicūqz pfert. tunc quilibet carebit suo pmiō cū desie
rit esse pbus. ¶ Notandū qz p̄suetudo fuit apud rhomanos currere in stadio
i. in aliquo spacio qd vocatur stadiū. z qui citius venit ad metā sustulit pze

¶ Rex etiā qz geruntur. illud ppter qd
vnaqz res gerit. eiusdē rei pmiū esse
nō iniuriā videri pōt. vt curreti in sta/
dio ppter quā currit iacet pmiū coro/
na S3 bēitudinē eē idēz ipm bonū p/
pter qd oīa gerūtur ostēdim^o Est igit
hūanis actibus ipm bonū veluti pmi
ū cōepropositū Atqui hoca boīs nō
pōt separari Neqz ei bonus vltra iure vo
cabit^o qz careat bono Quare ppos mo/
res sua pma nō relinquūt Quātūlibz
igit sequāt mali. sapiēti tñ corōa nō deci
det. nō arescet Neqz em pbiis aīs ppi
ūz decus. aliena decerpit iprobitas Qz
si extrinsecus accepto letaret^o. poterat
hoc vel alius quispiā vel ipse etiā qz cō
tulisset auferre Sed qm id suacuiqz p
bitas cōfert. tum suo pmiō carebit. cū
probus esse desierit

inmā. s. coronā vel aliquid aliud. sicut dicit Apostolus Nescitis qd hī q in stadio currunt. oēs quidē currūt. sed vnus accipit brauiū. sic currite vt apphēdatz ergo id ppter quod currūt est pmiū currentiū ¶ Notandū q bonus nō p̄t ca/rere p̄mio. qz illud a quo hō denoiatur bonus ē p̄tus vel opatio p̄tuosa. qd ēm Aristote. ij. Ethico. Vis virtus erit vtiqz hītus. ex quo hō fit bon⁹. p̄t qd dignitas p̄tutis est p̄miuz virtuose opantiuz. sed opans p̄tuose nō potest priuari p̄tute. ergo bonus nō p̄t carere suo p̄mio ¶ Notandū q tuncūqz mali seuiant. tū sapienti nō decideret corona. qz ēm Seneca. Punctū intanti vitiū p̄trahit. nec malicia inualefcet p̄tra virtutes. quin nomē phie sacri zve nerabile p̄maneat. sic similiter ē de malis z stultis respectu bonoz z sapientiū

¶ Postremo cū oē p̄miuz idcirco appetitur. qm̄ bonū eē creditur. qd boni cō potem p̄miū iudicet expertes!

pos p̄miū Dicit q in lra Postremo cū oē p̄miuz idcirco appetat. qz credit eē bonū. qd iudicet p̄potem boni exp̄tem eē p̄miū. q. d. nullus ¶ Notandū q argumentū phie sile est isti acsi arguatur. hō nō hz rōem hoīs. nisi qz rōnalis. Quicūqz igit est rōnalis est hō Sic silt p̄mium nō appetit. nisi qz bonum Qui gest p̄pos boni est p̄pos p̄miū. s. bonus ē cōpos boni. q nō deest sibi p̄ (mium..)

¶ Hic ostendit qd sit illud p̄miuz qd boni assequūtur. s. maximū z optimū qd est fieri deos. vñ dicit At cuius p̄miū scz boni nō sūt exp̄tes. i. carētes Rū det phia oīno pulcherrimū z maximū p̄miū. qd pbat ex quodā corollario supra declarato dicēs. Vemto corollariū illi⁹ qd p̄cipuū aū dedi. z sic collige. i. ex illo corollario p̄clude Lū ipsuz bonū sit b̄tudo. li. quet oēs bonos. eo qz boni sunt fieri b̄tōs. s. qd beati sunt eos p̄tingit eē deos Igit p̄miū bonoz est fieri deos. qd p̄miuz bonoz nullus dies dererat. i. p̄sumit. nullus p̄rās minuet nullius ip̄obitas fusczi. obscurat. ¶ Notandū q i

¶ At cuiū⁹ p̄miū: oīm pulcherrimi maximiqz Vemto etenī corollariū illius qd paulo aū p̄cipuū dedi. ac sic collige Lū ipsuz bonum beatitudo sit. bonos oēs eo ip̄o qz boni sint fieri b̄tōs liquet Sed qui b̄ti sunt. deos eē puenit. Est igit p̄miuz bonoz q nullus deterat dies. nullius minuatur p̄rās. nullius fusczi improbitas: deos fieri

ista deductione phia nō accipit b̄tudinē p̄ statu quez boni h̄turi sunt post hanc vitā. sed p̄ statu b̄tutinis q̄lis in hac vita h̄t pōt. quē hō p̄fectur p̄ p̄tutes. vñ qz eēntialiter est bon⁹ eēntialiter est b̄tūs. z deus. z qui nō est eēntialiter bonus. s. p̄cipatiue. hic etiā est p̄cipatione b̄tūs z deus.

Liber

Hic ostendit phia q malis nunq defunt supplicia. se-
cundo ostendit quale sit illud
supplicium. ibi. Et de aut. p
ma in duas secundum du-
as rationes. scda ibi Jam ve-
ro. pmo dicitur Que cu ita sint
scz q boni nunq carent p-
mijs sequit q nullus sa-
piens possit dubitare de i/
sepabili pena maloz. Na
cu bonu z malu pena z p-
miu aduersa fronte disside-
ant. i. opponatur adinuicem

et necesse est que in boni premio videmus accidere. eadem necesse est q rideant ptra-
ria pte in pena mali. sicut igitur bonis ipa pbitas fit pmiu. ita nequicia ipa
est iprobis suppliciu. ¶ Notandu quicunq subiectis ptrarijs insunt ptrarie
passiones si vni subiectoz ostenditur inesse sua passio. tunc p locu a contrarijs re-
liquo subiecto assignatur inesse. sicut sua passio Cu igitur bonu z maluz sint
diuersa subiecta. pmiu z suppliciu sunt diuersae passiones. si ostenditur bonis
non deesse pmiu ostensum est malis non deesse supplicia

Hic ponit secundam rationem
nem q talis est. pena non
habet rationem poene nisi ex hoc q
malu quoddam est. ergo q est
affectus malo ipse est affe-
ctus poena. scz mali sunt af-
fecti. imo infecti malo. er-
go sunt affecti poena z per
pms supplicio Un dicitur i tra
Jaz po q quis afficitur poe-
na. malo non dubitat se esse affectu. cu supple poena non habeat rationem poene. nisi
q mala igitur si ipsi mali seipsum estimare velint. putent ne sibi videri expertes
supplicij quos malos oim maloz extrema nequicia. i. maxima in genere ma-
li non modo. i. in modo non afficit. vtz pro sed vehementer inficit. q. d. si ¶ Nota-
dum q sicut argumentu tenet sub hac forma. ho non est ho. nisi qz est rationalis
ergo qui est rationalis est ho. sic arguitur in pposito. poena non habet rationem poene
nisi qz malu est quoddam. ergo qui est affectus malo est affectus poena. scz ma-
li sunt affecti malo. ergo malu non deest malis. z per pms supplicium

Hic phia ostendit quale
sit pmiu maloz. scz transfor-
matio in bestialitate. scdo
ostendit quomodo p diuersa vitia
homo transformatur in diuer-

Que cu ita sint. de maloz quoz in se
parabili pena dubitare sapiens neque
at Na cum bonu maluz ite penz atqz
pmiuz aduersa fronte dissideant. q in bo-
ni pmiu videmus accidere: eadem necesse est
in mali pena contraria pte rideant. Si
cut igitur p bis. pbitas ipa fit pmiu. ita
im p bis nequicia ipa supplicium est

Jam po quisquis afficitur pena. malo
se affectu esse non dubitat Si igitur sese ip-
si estimare velint. putent ne sibi supplicij ex-
pertes videri. quos oim maloz extre-
ma nequicia non afficit modo. vtz etiam ve-
hementer inficit.

Vide autem ex aduersa pte bonorum
q im p bos pena comitetur De nanque
qd sit. vnu esse. ipsumqz vnu bonu esse

Quartus

185

pauloan didicisti. Cui psequens est. vt
oē quod sit. id etiā bonū eē videat. Hoc
igit mō qcquid a bono deficit. eē desi/
stit. Quo sit vt mali desināt eē qd fue/
rant. Sed fuisse hoies. adhuc ipa hūa
ni corporis reliqua species ostentat
Quare versi in maliciā. humanā quo/
q amiserunt naturā. Sed cū vltra hoies
quēq prouehere sola pbitas possit. ne
cesse est vt quos ab humana pditiōe de
iecit infra hois meritū detrudat imp/
bitas. Euenit igit vt quē transformati
vitijs videas. hoiem estimare n̄ possis

las bestias. ibi Auaricia.
Prio dicitur Glide o Boeti q
pœna comites iprobos ex
diuersa pte bono. i. p. cō/
trarii ad bonos. didicisti
ei pauloan in tercio libro
oē qd est esse vñ. z didici/
sti vñ eē bonū cui pñs ē.
vt oē qd sit videat esse bo/
nū. igitur qcqd deficit a
bono. desistit eē. quo fit vt
mali desināt eē qd fuerāt.
sed ipa reliqua spēs huma
ni corporis adhuc manens i
eis onat malos fuisse ho
mies. Quare pueri in ma
liciā amiserunt humanā na
turā. sed cum sola pbitas
possit quēq hoiem puehe
re vltra hoies. i. in naturā
diuinā. necē est vt quos i/
probitas ab humana con
ditione deiecit. ipa detru/
dat hoiem infra meritū. i.
dignitatē hois in naturā
bestialitatis. igit euenit vt nō possis estimare hoiem sed bestia quem vides
vitijs transformati ¶ Notandū q cū gradus entū distinguatur fm nobili/
tate z ignobilitatē. qz nō est accipere duas spēs qz pfectas. sed vna est digni/
or alia. iō oē qz oē ens qd nō est hō sit supra hoiem vel infra hoiem. mali au
tē vt pbatū est p maliciā. desinunt esse hoies. ergo necē ē malos esse supra ho
mies vel infra. cū aut sola pbitas vehat hoiem supra humanā naturā scz ad
naturā diuinā. seqtur q maliciā deiciat malos infra naturā humanā. i. ad
(naturā bestialitatis.

¶ Auaricia feruet alienarum opū vīo
lentus ereptor: lupi similem dixeris
Ferox atque inquietus: linguam liti/
gij exercet. cani comparabis. Insi/
dator occultus surripuisse laudib⁹ gau
det. vulpeculis exequetur:
¶ Irē intemperans fremit. leonis a/

¶ Hic phia ondit quali/
ter homines per diuersa vi
tia transformantur in di/
uersas bestias dicens Ali/
quis homo feruet auari
cia scilicet violentus erep/
tor. id est ablator vel rap/
tor alienariū opum talem
dixeris similem lupis. sed
hō ferox z inquietus q exer/
cet linguam litigij. talis

Liber

pparabilis est cani. Hō occultus insidiator q̄ gaudet surripuisse aliena fraudibus. talis exequetur. id est ppabitur vulpeculis s; hō intpans. i. intpat supple ire fremit talis credat gestare aīm leonis. s; hō pauidus et fugax q̄ formidat habeat filis ceruo. hō aut legnis et stupidus ille torpet. i. tardus est. et talis uiuit a sinu. i. a sinine. hō mo aut leuis et incōstans qui pmutat studia sua. id est opa nihil differt ab auiibus. sed hō q̄ immergit

minū gestare credat. Pauidus ac fugax nō metuēda formidat: ceruis filis habeat Segnis ac stupidus torpet. a sinū uiuit Leuis atq; incōstans studia pmutat. nihil auiibus differt. Fecis imū disq; libidinibus immergit. sordide suis voluptate detinet. Ita fit ut q̄ probitate deserta. hō esse desierit. cū in diuinaz cōditionem trāsire nō possit vertatur i

(beluam.

foedis et immūdis libidinibus ille detinet voluptate sordide suis. i. ppas suis. et sic de ceteris vitiis pringit loqui Unde pcludit phia dices Ita fit ut q̄ deserta probitate desierit ee homo. cū nō possit trāsire in cōditionē diuinam vertatur in beluā. i. in bestia. Notandum q̄ in nobis est duplex virtus cognoscitiua. s. intellectus et sensus Intellectus ē qd diuinū in nobis p quez ad supiora ascendimus. et deo filies sumus Sensus aut inquatur nō obedit rationi est qd brutale in nobis p que infra naturā humanā redigimur. et bestijs similes effimur. id dicit Boetius in tractatu de summo bono Ne vobis hōibus q̄ d nūero bestiaz pputati estis. diuinū qd in vobis est nō pgnoscentes p qd ad supiora ascenditis. et id similes estis. diuinū aut in hōie vocat intellem

¶ Istud est metz tercius huius quarti qd dicit glyconici ab inuētoze. choriam bicū a pede pdominante. In quo phia oñdit transformationē hōim in bestias p quādam fabulā. secūdo oñt trāsformationē mētis p vitia esse peiorē trāsformationē corporis. ibi. O leuē. Fabula quā intēdit est de transformatione socioz vlixis. et est talis. Ulixes post belluz troianū cū redeundo ad propā. diuertisset in mari puenit i quandā insulā quā inhabitabat quēdam dea nomi

¶ Petrū terciū quarti libri

¶ Ela naricij ducis..

¶ Et vagas pelago rates

Eurus appulit insule

Pulchra qua residens dea

Solis edita semine

Disceat hospitibus nouis

Tacta carmine pocula

Quos ut in varios modos

Vertit herbipotes manus

Quartus

Hunc apri facies regit.
 Ille marmaricus leo
 Dente crescit et vnguibus
 Bicipitis nuper additus
 Fleredum parat ululat
 Ille tigris ut indica
 Tecta mitis obambulat
 Sed licet varijs malis
 Numen arcadis alitis
 Obsitum miserans ducem
 Peste soluerit hospitis
 Jam tamen mala remiges
 Ore pocula traxerant
 Jam sues cerealia
 Blande pabula verterant
 Et nihil manet integrum
 Voce corpore perditis.
 Sola mens stabiles super
 Donstra quę patitur. gemit

ne Circe filia solis. quę per
 gramina et potiones con/
 suenit hospites suos mu/
 tare in diuersas bestias. q̃
 et socios vlixis q̃ ad ipsam
 peruenerat per suas potio/
 nes mutauit. Sed mercu/
 rius dedit Ulixi albū flo/
 rem. per quē mutauit tras/
 formationē et potione ve/
 neficam. quāuis aut socij
 sui essent mutati in bestias
 cōsum ad figuram corpis.
 tamē remansit in eis mēs
 integra. exclusa omni be/
 stiali seuitia. vnde dicit i. hā.
 Eurys ventus talis appu/
 lit vela ducis narij. id ē
 Ulixis qui denoiatur na/
 ricus a loco vel a regione
 de qua oriūdu erat. et ap/
 pulit vagas rates. i. nauē
 pelago. id est mari. cuidaz
 insule. qua. id est in qua. in
 sula residens pulchra dea.
 Circe edita. id ē genita ex
 semine solis. illa miscet no/
 uis hospitib. id est socijs
 vlixis pocula tacta carni/
 ne. i. incautione. quos. s.
 hospites. ut id est postquā
 manus circe herbi potens
 id ē potens herbar. vertit
 id est mutauit socios Uli/
 xis

in varios modos. i. in varias figuras bestiarum. hunc. i. vñ illoz regit
 facies apri Ille. id est alius marmaricus leo. id est africanus leo factus cres/
 cit dente et vnguib. hic id est alius nuper lupis additus. i. coniunctus dñ parat
 flere ppter suaz trasformationez ipse ululat Ille. i. alius obambulat. id est cir/
 cumit tecta. i. domos mitis. ut indica tigris. i. tigris indie. Sed licet numen
 i. deitas arcadis. id est mercurij qui colitur i Arcadia qui dicit ales eo quod
 fingitur habere alas in pedibus. ad designandum velocitatē sui motus. Ille
 mercurius miserans ducē. i. vlixem. obsitum id est circumdatū varijs malis ip/
 se absoluit. i. liberauit eū a peste hospit. s. Circe tñ remiges. i. socij vlixis iā
 traxerant id est biberant mala pocula ore. et iā sues effecti verterat. i. mutauē/
 rant pabula cerealia. id est nutrimenta panis. qui panis est cibo hoīm glan/
 de. i. in glandes qui est cibus suis. et nihil manet integrū. scz de figura huma

Liber

na ipsis p'ditis. i. mutatis voce z corpe. sola aut mens stabilis manēs gemit
 supra mōstra. i. supra transformationē corpis quā patit. ¶ Notandū q' trās-
 formatio hoīs in bestia remanēte aīa rōnali nō est possibilis s^m rē. qz si esset
 possibilis. vel esset possibilis. s^m trāsmutationē substantiale vel accētalem
 Nō s^m substantiale. qz per talem introducī noua forma substantialis. z sic
 duę formę substantiales specificē deferentes vt forma lupi z hoīs simul ifor-
 marent idē corpus qd s^m est Nec est possibilis s^m accētia ppria q' disponunt
 materiam ad determinatā formā. qz impossibile est materiam s^m vnā z ean-
 dē dispōem pporcionari diuersis formis. vñ oīno est impossibile aīam intel-
 lectiua vniri materię dispositę ad formā lupi. ergo trāsmformatio de qua h' lo-
 quitur si est possibilis erit solū s^m accētia indiuidui puenientia ab exteriori-
 bus causis quēadmodū videt' p'gisse de rege Nabugodonosor. de quo le-
 gitur in Daniele q' ex hoībus eiectus est z fœnū comedit vt bos. z rore coeli
 corpus eius infectū est donec capilli eius crescerēt in silitudinē aquilaz. z yn-
 gues eius quasi yngues auū. qz trāsmformatio s^m talia accētia ducit ab exp^s
 la rep'ntatione sp'ci humane. ppter deformitatē figurę Ideo vt sic pōt dici trā-
 smutationē esse factā in bestia anima remanēte Alij dicūt q' h'mōi trāsmuta-
 tio nō sit possibilis s^m rē. sed s^m quādam apparitionē phantastica. vñ si vi-
 detur rōnabile q' Nabugodonosor trāstulerit se ad iūnta comedēs fœnū nī
 si q' quādā mania z apparitione phantastica agitatū seipsū reputabat iu-
 mentū aut bestia. ppter qd a p'ortio hoīm eiectus est z cū feris hītabat.

¶ Hic oñdit trāssforma-
 tionē mentis p' vitia eē de-
 teriorē trāssformatiane cor-
 poris. eo q' mens nobilior
 ē toto corpe. z dē Ego di-
 co manū circe. id est p'atēz
 eē nimīū leuē. i. imbecillez.
 nec dico gramina eius esse
 potētia. qz licet valeāt p'te
 remēbra corporis. non tū
 valent p'tere corda qz int^{us}
 est vigor hoīm cōditus. i.
 absconditus arce abdita. id
 est in mēte abscondita. sed
 hęc dīra venēna. i. vitia po-
 tentius detrahunt homi-
 nem sibi quę vitia penit^{us}
 meant id est pertransēunt
 z non nocētia corpori seu-
 unt. id est seuire faciūt ho-
 minē vulnere mentis. ¶ Nota q' aīa nobilior z excellentior est corpe. trans-
 mutatio facta in aīma de virtutibus ad vitia stāte corpore humano ipa ē de-
 terior q' facta trāsmutatione corpis humani in spēm bestię aīma remanēte
 intrāsmutata. quia anima intrāsmutata dato quod corp^{us} trāsmutet' ad huc

O leuem nimium manum

Nec potentia gramina

Dēbra quę valeant licet

Lorda vertere non valent

Intus est hominum vigor

Arce conditus abdita

Hęc venēna potentius

Detrahunt hominem sibi

Dīra quę penitus meant

Nec nocentia corpori

Dentis vulnere seruiunt

Quart⁹

hō dī hō rōne anime. sed remanente corpe humano z aīa transmutata. tam hō nō dī homo nisi equiuoce. ergo transmutatio aīe peior est transmutatio / ne corpis aīa remanente intrāsmutata.

¶ Ista est quarta p̄sa huius quarti. in qua principaliter tria pbat Pri mo. pbat malos esse misēiores. qui cupita p̄ficiunt q̄ si ea nō p̄ficere. scdo pbat malos eē misēiores si sint ipuniti. q̄ si sint puniti. tercio oñt illos esse

¶ Prosa quarta quarti libri

¶ Audit infeliciores fore impbos p li / centiā Queritur Boetius cur licitum sit sequere impbos

Quam ego fateor inq̄: nec iniu / ria dici video vitiosos. tamen / si humani corpis spēm seruēt. in beluas / tñ aīoz qualitate mutari. Sz quoruz atrox scelerataq̄ mens. bonoz p̄ncie / sequit. id ipm eis licere noluisse. P. Nec / licet inq̄. vti puenienti mōstrabitur lo / co Sed tñ si id ipm qd eis licere credit / auferatur. magna ex pte sceleratoz ho / minū p̄na reuelatur

si id ipm qd creditur eis licere. si hoc auferat a malis releuabitur. id est. suble uabitur p̄na sceleratoz hoīm ex magna pte. **¶** Nota licet credat a malis licere qd sequant p̄tra bonos. nō tñ in rei veritate licet. qz in sexta. p̄sa hui⁹ q̄r ti oñdit p̄hīa q̄ nihil licet malis cōtra bonos. nisi quātum p̄mittitur ex ordi / natione diuine. puidētiq̄ ad vtilitatē bonoz

¶ Etenī qd incredibile cuiq̄ forte vi / deat. infeliciores esse necē est malos cū cupita p̄fecerint. q̄ si ea q̄ cupiunt. ipse renō possint. Nā si misēz ē voluisse pra / ua: potuisse misēius est. sine quo volū / tatis misēz languet effectus Itaq̄ cū

misēiores q̄ faciunt iniu / riā. q̄ illos qui patiūtur. scda ibi Nā hoc. tertia ibi Nā ne illud Primo Boe. p̄sentēs p̄dictis facit qd / dam notū. z p̄hīa sibi m / det. scdo p̄hīa p̄sequitur p̄i / cipale intentū ibi Etenim Primo dī Tū ego Boe. finito carmine inq̄. i. dixi. ego fateor. i. p̄cedo vtz eē qd dictū est. iniuria. i. non iniuste video dici vitiosos mutari in bestias q̄litate. id ē vitio aīoz tamen si pro / q̄uis seruēt spēm hūani corpis Tunc Boeti⁹ fa / cit notū dīcēs. Sz eis q̄z mens atrox. i. crudelis. se / uit p̄ncie bonoz id ipsum noluissem eis licere. i. vt se / uiant mali in bonos Rñ / det p̄hīa. nec licet. vt mon / strabitur pueniēti loco. tñ

¶ Hic p̄hīa p̄sequit prin / cipale intentū. p̄bando q̄ improbi sunt misēiores. q̄ cupita p̄ficiūt q̄ qui p̄ficere nō p̄nt. scdo oñt q̄ i hac vita nihil est diuturnum i cōpatione ad vitā eternāz Tercio ponit amirationē Boeti⁹ sup quodā. scda ibi Necq̄ enī. tertia ibi. tñ ego Primo dī. Nec ē ma

Libër

los eē misēriores cū pfece/
runt cupita q̄ si nō possēt
iplere. qđ forte videt̄ cuiq̄
.i. alicui incredibile. cuius
phatio ē. Nam si misēz est
voluisse praua. misērius ē
potuisse sine q̄. i. posse lan/
gueret. i. deficeret effectus
misēz voluntatis. Itaq̄
cū singulis tribz scz volū/
tati potētiē z effectui sit
sua misēria. necē est vt illi
vigeant̄ triplici infortu/
nio. i. malo. q̄s vides sce/
lus velle. scelus posse. scelus pficere

cū sua singulis misēria sit. triplici infor/
tunio necē est vigeant̄. quos videas
scelus velle. posse. pficere **B.** Accedo
inq̄ Sed vt hoc infortunio cito care/
ant patrādi sceleris possibilitate deser/
ti. vghemēter exopto. **P.** Carebūt in/
qtocius: q̄ vel tu forsitan velis vel il/
li sese estimant eē carituros

tio. sed ego vghemēter exopto vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris ci/
to careant hoc infortunio Et dicit phia. Carebunt inquit ocius. i. citius q̄
tu forsitan velis. i. velle doleas. vel quam illi existimēt se carituros ¶ Nota
dum q̄ phia dicit q̄ posse malū sit peius q̄ velle malū hoc videt̄ falsū. quia
posse peccare nō est malū. sed velle peccare. vñ fm Seneca Omne pctm̄ in ac/
tione est. z oīs actio est volūtaria. ergo oē pctm̄ est voluntariū. p tanto etiā
dicit Aug⁹ Tolle voluntatē z infernus nō erit. ergo peius est velle malū. q̄
posse malū. cuius p̄rariū hic dicit. Ad hoc dicēdūz q̄ si posse z velle fm se z
absolute p̄siderētur. tunc peius est velle malū q̄ posse Si autē accipit̄ posse
vt sequēs malā voluntatē z subueniēs eidē vt volūtas mala pficiatur in ex/
teriori ope. sic peius est posse q̄ velle. qz sine tali posse lāgueret voluntatē ef/
fectus. i. nō pficeret opus e⁹ extra. sicut autē dco mō peius est posse malū q̄ vl/
le. sic peius ē pficere malū q̄ posse. ita q̄ vnū qđq̄ istoz trū velle. posse pfice
re. aliquid mali addit supra pcedens

¶ Hic phia qz Boetius optauit malos citius carere potētia patrādi sce/
leris. pbat q̄ in hac vita nihil est diuturnū vl duratiū in p̄p̄tione ad p̄petu/
am vitā dicēs Neq̄ em̄ est aliqd serū. i. tardūz vel durabile in tā breuib⁹ me/
tis. i. termis p̄ntē vitē qđ
imortalis anim⁹ putet per
longū tēpus expectare. id ē
manere. quoz maloz ma/
gna spes quā h̄it de lōgi/
tudie vitē z excelsa machi/
na. i. magna potentia faci/
noz sepe destituit sine. id ē
morte. sine inq̄ sperato z
repētino Qđ. i. finiri mor/
te statuit ip̄is mal⁹ modū
.i. terminū suę misēriē. qđ
pbat p hoc Nam si neq̄cia
facit misēros vt p̄z ex di/
tē metis: ita serū. qđ expectare lōgūz i/
mortalis p̄sertim aīmus putet Quozū
magna spes z excelsa facinoz machi/
na. repentino atz insepato sepe sine de/
stituit Qđ qđez illis misēriē modū sta/
tuit nā si neq̄cia misēros facit. misēri/
or sit necē est diuturnior neq̄ Quos in

Quartus

189

feliciſſimos eē iudicārē. ſi nō eorū mali-
ciā ſaltē mors extrema finiret. Etenim
ſi de prauitatis infortunio vera ꝓcluſi-
mus. infinitā liquet eſſe miſeriā quam
eſſe ꝓſtat eternam

q̄to eſt diuturnius liquet miſeriā eorū eſſe infinitā quā ꝓſtat eſſe eternā. Et
ſet at miſeria malorū eterna. ſi morte finiret. ¶ Nota q̄ de oppoſitis oppo-
ſito mō iudicādum ē. cū oppoſitorū oppoſitē ſint cauſe. Sicut ergo in bonis
illud qđ eſt diuturnius ē melius. ſic in malis qđ ē diuturnius ē peius. Lū igit̃
malicia facit miſeros malos. infinita eēt eorū miſeria. ſi ꝓpetuo ꝓduraret ī vi-
ta. ſz qz mors terminat eorū maliciā. itō eorū miſeriā z infelicitatē diminuit

B. Tū ego mira qđez inq̄s z ꝓceſſu dif-
ficilis illatio Sed his eaz quępri? cō-
ceſſa ſunt nimīū puenire cognoſco. P.
Recte inq̄t eſtimas Sed qđ ꝓcluſiōi ac-
cedere dūz putat: equū eſt vel falſū ali-
qđ ꝓceſſiſſe demōſtret. vel collationē ꝓ-
pōmiz nō eſſe efficacē necarię ꝓcluſiōis
oñdat Alioquin ꝓceſſis ꝓcedentibz. ni-
hil ꝓroſus eſt qđ de illatione cauſetur

vel oñdat collationē ꝓpōnū necarię ꝓcluſionis non eē efficacē Alioquin ꝓcel-
ſis ꝓcedētibz nihil eſt qđ cauſet. i. ꝓquerat̃ de illatione. vñ necariū eſt eā cōce-
dere q̄tūcūqz videat̃ dūz ¶ Nota q̄ ſi nō ꝓſentit̃ ꝓcluſioni. hoc eſt vñ ꝓpter
ꝓctm̃ in materia. vel ꝓpter ꝓctm̃ in forma. ꝓpter ꝓctm̃ ī materia. vt ſi aliqua
ꝓmiſſaz ſit flā ꝓꝓter ꝓctm̃ in forma. vt ſi nō ſit debita ꝓnexio ꝓpōnūz re-
ſpectu ꝓcluſionis incidēte aliqua fallacia Si aut̃ nihil iſtorū accidit necariū
(ſequitur ꝓcluſio ex ꝓmiſſis.

Flā h̄ qđ dicā nō min⁹ miꝝ videat̃.
ſz ex his qđ ſumpta ſūt. qđ ē necariū. B.
qđ nā inq̄s: P. Fdiciores inq̄t eē ī ꝓboſ
ſupꝓlicia luentes q̄ ſi eos nulla iuſticię
ꝓena coerceat: neqz id nē molior qđ cui

Hic ꝓhīa ponit amira-
tionē boetij ſup̃ deductio/
ne ꝓhīe dicēs ¶ ꝓhīa mi-
ra eſt illatio tua z ꝓceſſu.
.i. ad ꝓcedēdum difficil. qđ
ꝓbatur miſeriā malorū di-
minui ꝓ mortē. ſz ꝓgnos-
co eā nimīū puenire his qđ
ꝓceſſa ſunt pri? Dicit ꝓhī-
loſophia Recte inq̄t eſti-
mas. i. qđ ꝓdicte illatiōi
difficile credit̃. ſz qđ dūz. id
ē difficile putat accedere ꝓ-
cluſioni ipam ꝓcedendo qđ
quū eſt vt ip̄e demrēt ali-
qđ ſim ꝓceſſiſſe in ꝓmiſſis

Hic ꝓhīa ꝓbat ma-
los eſſe miſeriores ſi nō ꝓu-
niātur q̄ ſi ꝓuniāt̃. ſecūdo
ſoluit qđdā dubiū Tercio
ꝓōit quēdā epilōgū ꝓꝓco-
rū. ſcđa ibi. ſz q̄ſo. Tercia
ibi. qđ ꝓo hacten? Prio
ꝓremittit conclusionem.

Liber

quā pbare intendit exclu-
dendo quosdam modos p-
bationis qbus pclusio p-
bari posset. scdo ponit ali-
uz modū pbatiōis ab istis
ibi. Et illa Primo dicitur hoc
quo qd dicitur nō min⁹ vi-
detur mix. sz equenccā rīū
videt cōcludi ex his q sū-
pta sunt. z querit Boetius
Quidnā ē hoc. Dicit phi-
losophia. Ego dico ipro-
bos ēē foeliciores luentes
supplicia. q si nulla pēna iusticie eos cōerceat. i. puniat. sed ego nō molior. i.
nō intendo nūc q alicui veniat in mētem prauos mores. i. hoies prauē mori-
geratos corrigi vltione. i. pēna. z terrore supplicij ipos deduci ad rectū. z nō
intendo ceteris hoibus pēnā maloz esse exemplū fugiendi culpāda. i. mala.
Sed pter istas duas cās est alia a pōctis q arbitroz improbos esse foelicio-
res punitos. tametsi p quāuis nulla rō correctionis. z nullus respectus exem-
pli habeat. z querit Boetius Quis erit pter hos alius mod⁹? ¶ Nota q
duē sunt causē ppter quas videt meli⁹ malos ēē punitos qz impunitos. vna ē
qz per pēnas mali corrigūtur z relinquit a malo Secunda causa est. quia
aliq timore pēnē maloz declināt a malo z sic pēna maloz est exemplū alijs
fugiendi malū. licz iste dūc cāz sint verē. tū phia de eis nō intendit sz vult a sū-
gnare aliam cām pter istas.

¶ Dic phia ponit alium
modū pter pōctos probā-
do malos ipunitos ēē mi-
seriores qz punitos. scdm
do declarat qdādam assum-
ptū in pbatione. ibi Sed
puniri. primo resumit qd
supra probatū est. tertia p-
ta dī. Nonne pcessim⁹ bo-
nos esse foelices. malos p-
miseros dicit Boetius.

Ita est inqz z phia Si mi-
serie alicuius addit aliqd
bonū. nonne ipse est foelici-
or eo cui⁹ miseria est pura
z solitaria sine admixtione
alicui⁹ boni. dicit Boetius. Sic
inqz videt Alterius que-
rit phia. si eidē misero qui
cūctis caret bonis aliqd ma-
lū fuerit a mēti nōne cen-

uis veniat in mentē. corrigi vltione p-
uos mores. z ad rectū supplicij terrore
deduci ceteris qz exemplum esse culpā-
da fugiendi. sz alio quodam mō infeli-
ciores esse iprobos arbitroz ipunitos:
tametsi nulla rō correctionis null⁹ re-
spectus habeat exempli. B. Et qz erit
inqm pter hos alius modus?

P. Et illa bonos inqt cōflicies. malos
vero miseros: nōne pcessimus? B. Ita
ē inqz P. Si igit inqt miserie cuiuspiā
bonū aliqd addatur nonne felicioz ē eo
cui⁹ pura ac solitaria sine cuiusdaz bo-
ni admixtione miseria est? Boetius. Sic
inqz videt. P. Quid si eidē misero qz
cūctis careat bonis: pter ea qbz miser
est malū aliud fuerit annexū. nōne mul-
to infelicioz eo censendus ē. cui⁹ infor-
tuniū boni participatione reuelat? Boetius.
Quid nī inqz? P. Hūc igit impbi cum

Quartus

puniuntur quod boni aliquid annexum: per
nam ipsam scilicet ratione iusticie bona est.
idemque cum supplicio caret inest eis ali
quid alterius mali ipsa ipunitas: quaz
iniqtatis merito malum esse confessus es
B. Negare non possum. P. Multo igitur
infeliciores impii sunt iniusta ipu
nitate donati quam iusta ultione puniri

possunt. Igitur concludit philosophia quod impii multo sunt infeliciores donati. i. additis
iniusta ipunitate. i. mala ipunitate quam puniri iusta ultione. i. poena. ¶ Nota
quod ratio quam philosophia intendit est ista. Cumviscumque hominis malicie addit aliquid boni ipse
feliciores est eo cuius malicie nihil boni addit. scilicet cum malus homo punitur sue malicie
addit aliquid boni. scilicet poena que ratione iusticie bona est. quam autem puniatur malicie addit
aliquid malum. scilicet ipunitas que mala est. ergo malus puniatur feliciores est malo ipunito

¶ Sed puniri improbos iustum impuni
tos vero elabi. iniustum esse manifestum
est. B. Quis id neget. P. Sed ne illud
quidem ait quisque negabit. bonum esse om
ne quod iustum est. contra quod iniustum est. ma
lum liquere. B. Rationi tum ego. Ista quod
des consequentia sunt eis: quae paulo ante
(conclusa sunt:

Boetius dixit ista iam dicta propria sunt eis que paulo ante conclusa sunt. ¶ Notandum
quod philosophia innuit duplicem rationem. Prima talis est poena malorum est iusta. sed iustum
est bonum. ergo poena malorum est bona. Secunda ratio est. ipunitas malorum est in
iusta. sed iniustum est malum. ergo ipunitas malorum est mala.

¶ Sed quod si inquit te. Nulla ne aia super
plicia post defunctum morte corpus reli
quis. P. Et magna quod inquit: quorum
alia penali acerbitate. alia vero purga

sendum est infeliciores eo cuius
ius infortunum. i. malum re
leuat. i. rapit participatione
boni. de Boetio. Quidni in
quit. i. quare non. Igitur de philosophia
¶ Mali cum puniuntur habent
aliquid boni annexum. scilicet poe
nam. que ratione iusticie bona est.
et cuius idem improbi carent
supplicio. scilicet poena inest eis
aliquid alterius mali. scilicet ipsa ip
unitas. quam merito. i. ius
re iniqtatis confessus es esse
malum. de Boetio. negare non

¶ Hic philosophia declarat quod
dam assumptum in probatione
scilicet quod poena malorum sit bo
na et quod ipunita sit mala di
citur manifestum est quod puni
ri improbos est iniustum et in
iquos elabi. i. evadere im
punitos est iniustum. Dicit
Boetius. Quis neget il
lud. Subiungit philosophia. Num
quid illud aliquis negabit o
ne quod est iustum esse bonum et
eccontra. i. per contrarium quod in
iustum est liquet. i. manife
stum est ipsum esse malum. Ego

¶ Hic philosophia soluit dubium
Quiritii de Boetio. Quod philosophia
quod te inquit. numquid nulla
aia superplicia post mortem
reliquit. i. relinquit docet. philosophia
rationem. Quare quorum malorum
alia ego puto exerceri. id est

Liber

puniri poenali acerbitate. sicut mala dānatoꝝ. Alia po puniri purgatoria de mētia. id igne purgatorio sed differere. i. disputare de his poenis q̄ debētur aīa bꝝ pꝝ mortē. nūc nō ē p̄sili um. ¶ Nota qꝫ p̄ctm̄ q̄nqꝫ est tale qꝫ p̄ ip̄m̄ habituatꝫ volūtas ad malū. cū iustm̄ōi est mortale p̄ctm̄. peccātes ergo mortaliter. z in tali p̄ctō decedētes pu niūtur eterna poena post mortē. Nā s̄m̄ b̄m̄ Grego. Ad magnā iusticiam iudicantis dei p̄tinet vt nūqꝫ careant sup̄plicio q̄ nūqꝫ carere volunt p̄ctō. Q̄nqꝫ at p̄ctm̄ est tale qꝫ p̄stat cū voluntate habituatꝫ ad bonū. sicut ē p̄ctm̄ veniale. tale nō punit eternaliter post mortē. sꝫ qꝫ ad iusticiā dei p̄tinet vt nūqꝫ p̄ctm̄ maneat ipunitū. id ē vt hō puniatꝫ ad tēpus p̄ p̄ctō veniali. z quia p̄ tale poenā aīa purgatur ad receptionē plei p̄m̄ij. id illa poena dꝫ poena pur gatoria

¶ Hic ponit quēdāz epi/ logū supra dictoꝝ. secūdo oñt boe. opinionē vulgi eē p̄trariā opinionē ph̄ie. ibi. Cū ego p̄mo dicit q̄d e/ gimus. i. p̄tractauimꝫ ha/ ctenuꝫ. i. hucusqꝫ vt p̄tās maloꝝ q̄ tibi videbatꝫ idi/ gnissima nullā eē cognos/ ceres. sicut oñdimus in se cūda prola. z illos malos quos tu q̄rebare ipunitos tu nūqꝫ videres carere sup̄ plicijs sue iprobitatis. sic oñsuz est terciā. p̄sa. z nos etiā egimꝫ vt licētiāz s̄quē di p̄tra bonos q̄ tu cito p̄ cabaris finiri disceres iam nō esse longā z infelicioꝝ eē potētiāz ad malū. si eēz diuturnior z infelicitissimā esse si eēt eterna. sicut in ista p̄sa oñsum est. Post hęc p̄batꝫ est eadē prola iprobos esse misēiores dimissos. i. relictos iniusta ipunitate q̄ punitos iusta vltione Cui sentētiē p̄sequens est cū credūtur eē impuniti vigeantꝫ grauioribꝫ sup̄plicijs ¶ Notandū circa p̄dicta cū dꝫ illuz esse misēiore q̄ peccat ipune q̄ qui punit pro p̄ctō. hoc est intelligēdū demī/ seria p̄tīs vitē vtrobiqꝫ vt sit p̄formis p̄paratio Accipiendo eīm misēriā p̄tīs vitē ex vna pte. z ex alia pte misēriā quē est post mortē esset difformis cō paratio z extra p̄posituz. quia hic nō loquitur de misēria quē est post mortēz

toria clemētiā exerceri puto Sꝫ nunc de his differi p̄siliū non est

¶ Ido po hactenꝫ egimus. vt q̄ indignissi ma tibi videbatꝫ maloꝝ p̄tās. eam nul/ lam esse p̄gnosceres. quosqꝫ ipunitos q̄ rebare. videres nūqꝫ improbitatꝫ sue carere sup̄plicijs Licentiā quā cito fini ri p̄cabaris. ne longā esse disceres infelicioꝝ fore si diuturnior. infelicitissāz po si esset eterna Post hęc misēiores eē improbos. iniusta ipunitate dimissos q̄ iusta vltione punitos Cui sentētiē p̄ns est. vt tū demū grauioribus sup̄ plicijs vigeantꝫ cū ipuniti eē credūf.

¶ Hic Boetius ostendit opionē vulgi esse p̄trariāz opionē ph̄ie. secundo ostendit ph̄ia non esse p̄sentiendū opionē vulgari. secunda ibi. Quid igitur Primo dicit Q̄ ph̄ia cum ego cōsidero tuas inquisitiones. id est rōnes puto

Quartus

nil verius dici supple illis. sed si reuertar ad iudicia vulgarū hoīm supple a/
P. Tum ego: cū tuas inq̃ rōnes con/
 sidero. nihil dici verius puto. At si ad
 hoīs iudicia reuertar. q̃s ille est cui hec
 non credēda mō. sed saltē audienda vi/
 deātur: **P.** Ita est inq̃ illa. Nequeunt
 em̃ oculos tenebris assuetos ad lucē p/
 spicue veritatis attollere. similesq̃ auī/
 bus sunt. quaz̃ intuitū nox illuminat.
 dies cecat Dū em̃ nō rez ordinē. s; su/
 os intuentur affectus vel licentiaz. vel
 impunitatē scelez. putant esse felicez
 Vide autem quid ęterna lex sanciat
 Melioribus aīm si cōformaueris. ni/
 bil opus est iudice p̃miūz deferente. tu
 te ipse excellentioribus addidisti Stu/
 diū ad peiora deflexeris: extra ne q̃sier/
 vltorem. tu te ipse in deteriora detrusi/
 sti. veluti si vicibus sordidā humūz. cę/
 lumq̃ respicias. cūctis extra cessanti/
 bus: ip̃a cernēdi ratione nūc scgo nūc
 sideribz interesse videaris. At vulgus
 ista non respicit
 trusisti te in deteriora. et p̃ cōsequēs factus es belua Hoc declarat in sibi. ve/
 luti si respicias humū et celū vicibz. i. vicissim. nūc celū nūc terrā. cūctis sup/
 ple iudicijs extra cessantibz. tu ip̃a sola rōe cernēdi videaris nūc interesse sce/
 no. i. terre. nūc sideribz. i. celo Sic eodē mō cūctis extra cessantibus. ip̃a sola
 rōne opandi bene vel male assequeris p̃miū vel supplicii diuina iusticia h
 ordināte. s; vulgus ista nō respicit ppter p̃dictam cām

liter videt. Quis em̃ ē ille
 cui hec supple dicta tua nō
 mō. i. nō em̃ videantur nō
 credēda. sed etiā nō audien/
 da. dicit p̃phia. Ita ē q̃ vul/
 gares nequunt oculos rati/
 onis et intellectus assuetos
 id est assuefactos tenebris
 passionū attollere. id est e/
 rigere ad lucē perspicue ve/
 ritatis supple vt vez. vide/
 ant iudicio rectē rōnis Et
 sunt siles auibus s; no/
 ctuis et bubonibus quarū
 intuitū. id est vīsum nox il/
 luminat et dies cecat. dum
 em̃ vulgares nō intuentur
 ordinē rez qui habet se ad
 modū lucis. sed intuentur
 suos affectus. id est deside/
 ria que habent se ad mo/
 dū tenebray ipsi putāt foe/
 lice esse impunitatē scelerū
 id est maloz. vel licentiam
 supple seuiendi contra bo/
 nos. qđ tamen nō ē Vide
 autē quid sanciat. id ē sta/
 tuat ęterna lex. i. diuina. p/
 uidentia. si cōformaueris
 animū tuū melioribus. id
 est virtutibus. nihil est ti/
 bi opus iudice exteriori de/
 ferente premiū. quia tu te
 ipse addidisti excellentio/
 ribus. et per p̃ns factus es
 deus Si autē studiū deflex/
 eris ad peiora. i. vitia. ne p̃
 non q̃sieris extra vltorem.
 id est vindicē. qz tu ip̃e de/
 trusisti te in deteriora. et p̃ cōsequēs factus es belua Hoc declarat in sibi. ve/
 luti si respicias humū et celū vicibz. i. vicissim. nūc celū nūc terrā. cūctis sup/
 ple iudicijs extra cessantibz. tu ip̃a sola rōe cernēdi videaris nūc interesse sce/
 no. i. terre. nūc sideribz. i. celo Sic eodē mō cūctis extra cessantibus. ip̃a sola
 rōne opandi bene vel male assequeris p̃miū vel supplicii diuina iusticia h

Liber

Nota qz natura visus requirit mediū illuminatū. iō fm cōem naturaz visus noctūz z bubonis melius deberent videre in die q̄ in nocte. cuiusm̄ p- trariū accidit eis. vel ppter debilitatē naturalem visus. sicut in noctuis. de q̄ bus dē Ysidorus qz orto splendore solis visus noctūz hebetat. vel ppter consuetudinē ad tenebras. sicut credit de bubone. Cū em̄ bubo hēat alias aues sibi inimicas. iō de die in cauernis latitat. z alijs quibz quiescentibz ppter necessitatē victus de nocte volat. **N**otandū qz dē Glide quid eterna lex sanciat. dē beūs Aug⁹ in li. de libero arbitrio Lex eterna est q̄ iustū est vt om̄ia sint ordinata. z iō fm ordinē eius nūq̄ iustus destituitur pmijs. nec malus supplicio.

Hic oñdit phīa nō esse p̄sentiendū opinioni vulgari dicens **O** boeti. qd i- git̄ dicis. nūquid debemus accedere p̄ p̄sensū his vulgaribus. quos mōstrauim⁹ siles esse bestijs. q. di. nō. Et hoc manifestat p̄ exemplū dicēs. qd dicis si q̄s hō p̄cēit⁹ amisso visu obliuisceret etiā seipm̄ habu-

isse visum z arbitrarē nihil deesse sibi ad p̄fectionē humanā. nūqd̄ hoīes vt dētes. i. iudicātes eadē cū ceco putarem⁹ eē cecos. q. di. imo sp⁹ silr Si vulga- res dicerēt se recte iudicare. z se nō eē beluas adhuc nō eēt eis p̄sentiendum. **N**otandū qz vulgares z imperiti iudicāt tāq̄ longe distantes a veritate. qz iudicant p⁹ p̄cupiscentiā nō fm rei veritatē. ppter qd nō est astandū eoz iudicio. vñ Seneca in de remedijs fortuito p̄ dē Vale opīnātur hoīes de te sed mali. moueret aut̄ si sapiētes hoc loquerētur. nūc āt malis displicere ē lau- dari. Vale de te loquūtur. moueret si hoc iudicio facerēt. nūc aut̄ morbo i- rantiē faciunt. Vale de te loquūtur. qz bene nesciunt loqui

Hic phīa pbat illos eē miseriores q̄ faciunt iniu- riā q̄ qui patiūtur scōo ex hoc p̄cludit qz iniuria nō ē ipsius patietis. s. inferēt. Tercio inuehit p̄tra ora- tores. scōa ibi Hinc igit̄. tertia ibi Atq̄ nūc. P̄rio dicit Nūquid vulgares n̄ acq̄scent. i. credēt illō qd nūq̄ eque validis firmam- tis rōnū. s. infeliciores eē eos q̄ faciūt iniuriā. q̄ q̄ patiūtur. dē Boeti⁹ velle audire has ipas rōes Tē

Quid igit̄. His ne accedam⁹ q̄s be- luis siles eē mōstrauim⁹. Quid si quis amisso p̄gnitus visu. ipm̄ etiā se habu- isse obliuisceret intuitū. nihilq̄ sibi ad humanā p̄fectionē deesse arbitrarē. nū- videntes eadem cecos putarem⁹.

Nā ne illud qd dem acq̄scent. qd eque validis rōnuz nitit̄ firmamētis. infeliciores eos esse q̄ faciant q̄ qui patiant̄ iniuriā. **B.** Velle inq̄s has ipas audi- rerōes. **P.** Dēm inq̄t iprobuz nū sup- plicio dignū negas. **B.** Minime. **P.** Infelices vero eē qui sint iprobi. mul- tipliciter liquet. **B.** Ita inq̄s. **P.** Qui igit̄ supplicio digni sunt. miseros eē nō

Quartus

dubitas. **B.** Lōuenit inq̃. **P.** Si igitur cognitor ait. resideres: cui supplicius inferendū putares. ei ne q̃ fecisset: an q̃ ptulisset iniuriā? **B.** Nec ambigo inq̃ quin p̃pesso satisfacerē dolore facientis. **P.** Misereor igit tibi iniurię illator q̃ acceptor eē videretur. **B.** Lōse

(quitur inq̃.

ciens. q̃ faciens iniuriā dignior est supplicio q̃ iniuriā patiens. Primo innuit p̃mū syllogismū dicēs. Nūq̃ negas oēm improbū esse dignū supplicio? **Boetius** d̃t. Dūne nego. et phia inq̃. multipliciter liq̃t eos eē infelices q̃ sunt i probi. Ita est d̃t **Boetius**. Igit d̃t phia. qui digni sunt supplicio. non dubitas eos esse miseros. d̃t **Boetius**. Lōuenit inq̃ supple p̃dictis. Et innuit sc̃d̃ syllogismū per modū interrogationis dicēs. **Boetius** si tu resideres p̃gnitor. id ē iudex causaz cui putares inferendū suppliciu vel ei qui fecisset iniuriā vel ei qui ptulisset iniuriā. d̃t **Boetius**. Nō ambigo. i. nō dubito quin ego satisfacerē passo iniuriāz dolore. i. cū supplicio facientis iniuriā. Igit d̃t phia illator iniurię videt tibi eē miserior q̃ acceptor iniurię. dicit **Boetius**. p̃sequit inq̃ supple p̃dicta. ¶ Notandū q̃ ad eandē p̃clusionē sic posset argui. Quicūq̃ opatur malū ex p̃posito magis peccat et miserior est q̃ ip̃m sustinet sine p̃posito et voluntate. sed inferēs iniuriā peccat ex p̃posito et ex voluntate. sustinens autē sustinet p̃tra voluntatē. ergo inferēs iniuriā peior est et miserior patiente iniuriā

Hac igit alijsq̃ de causis ea radice nitētibz q̃ turpitudine suapte natura miseros faciat. apparet: illatā cuilibet iniuriā nō accipientis. sed inferētis esse miseriam

Hic phia p̃cludit ex dictis q̃ quilibet iniuriā nō est miseria patientis. s̃ in ferentis dicēs. Hac igit de eā. q̃ inferēs iniuriā miserior est patiente. et ex alijs causis ea radice. i. fundamēto nitētibz. hoc sc̃d̃ fundamēto

mento q̃ turpitudine facit hoīes miseros suapte natura. i. sua p̃pria natura. Ex hoc apparet iniuriā cuilibet illatā nō esse miseriam accipientis. i. patientis eā sed inferētis. ¶ Notandū q̃ ex trā sic p̃t argui. Turpitudine p̃pria natura sua facit hoīem miser. sed turpitudine est in inferente iniuriā et nō in patiente. ergo inferēs iniuriā est turpis et miser. et p̃ p̃ns iniuriā nō est miseria patientis sed eā inferentis

Hic phia inuehitur p̃tra oratores. sc̃d̃ cōcludit ex d̃cis q̃ odiū nō h̃z loquēti ap̃ sapientes. ibi. Quo sit p̃mo inuehit p̃tra oratores q̃ inducūt iudicē ad miserandū patiētē iniuriāz. cū tñ potius miserā dum sit faciētē iniuriāz. Dicit ergo. Et oratores. i. cauidici. quoz officiū est p̃suadere iudici. isti faci

Liber

unt nūc p̄trariuz. qz ipsi conātur excitare miserationē iudiciū pro eis q̄ p̄pelli sunt graue ⁊ acerbū qd. cum magis iustior misratio debeat admittentibus .i. facientibz malū quos iniuriātes oportebat duci ad iudiciū velut egrotos ad medicū. nō ab iratis accusatoribz. s. a p̄picijs miserantibz vt reseccaret morbos culpe supplicio. i. poena Quo supple ordine pacto. si hoies mouerētur misericordia erga faciētes iniuriā. opa. i. diligentia defensorū. i. defendere volentū ipsos illa tota frigeret. .i. cessaret. vel si mallet p̄desse hōibz iniuriātibz tūc defensio eoz p̄teret in habituz accusatiōis. ita q̄ ille qui fuit defensor fieret accusator. Ipsi q̄z improbi si eis eēt fas respicere p̄tutē relictā aliqua rimula. i. cognitione. ipi viderēt se d̄posituros sordes vitiōz cruciatibus poenaz p̄pensationē. i. cā adipiscēde probitatis Nec ipsi dicerent. .i. reputarēt cruciatus. sed ipsi repudiarent. i. sp̄nerēt. opam. i. diligentia defensorū. ⁊ se totos p̄mitterēt accusatoribz ⁊ iudicibz. No tandū q̄ mīa ⁊ misratio est p̄tus s̄m quā aliq̄s p̄parit aliene miserie. Cui ḡ inest maior miseria ei debetur maior mīa. s. declaratus est maiorē esse miseria inferentis iniuriā q̄ patientis. ḡ ad miserandū eis maxime dñe induci iudices. p̄trariū faciūt oratores qz iducūt iudices ad miserandū patiētibz iniuriā

¶ Notandū q̄ faciētes iniuriā accusandi sunt. nō ex ira. s. ex p̄passiōe ⁊ mīa vt poenaliter remedio morbz culpe eoz auferat Sicut em̄ egros nō est insulrandū. s. potius p̄dolendū. sic ⁊ istis qui morbo vitiōz affecti sunt. ⁊ potius sunt accusandi q̄ defendēdi vt poenali acerbitate eoz malicia minuat⁹ ⁊ si mali p̄penderēt sordes vitiōz ⁊ dignitates p̄tutum nō reputarēt cruciatus sed se accusatoribus ⁊ iudicibus voluntarie afferrent punitōes.

¶ Sequitur prola

¶ Atq̄ nūc ait p̄tra faciūt oratores Pro his em̄ qui graue qd. acerbūq̄ p̄pelli sunt: miserationē iudiciū excitare conātur: cū magis admittētibz iustior misratio debeat Quos nō ab iratis sed a p̄picijs potius miserantibusq̄ accusatoribz ad iudiciū. veluti egros ad medicū duci oportebat vt culpe morbos supplicio reseccarent Quo pacto defensorū opa vel tota frigeret. vel si p̄desse hōibz mallet. in accusatiōis habitū p̄teretur Ipi quoq̄ improbi si eis aliqua rimula p̄tutē relictā fas eēt aspicere. vitiōzq̄ sordes poenaz cruciatibus se deposituros viderēt dispensatiōe adipiscēde probitatis: nec hos cruciatus eēducerēt: defensorumque opas repudiaret: ac se totos accusatoribz iudicibusq̄ p̄mitterent

Quartus

Hic phia ex dictis pcludit q odium nō hz locū apud sapiētes. z dē Quo fit
i. ex dēis seqtur vt apud sapiētes nullus loc' relinquat odio Nam quis odit
bonos nisi stultus. malos vero odisse caret rōe. i. irrōnabile est. Nā sicut lan-

Quo fit vt apud sapiētes null' proz
sus odio locus relinquat Nam bonos
qs nisi stultissimus oderit: malos p'o o
differōne caret Nā si vti corpm lāguoz
ita vitiositas qdaz est qsi morbz aīozū.
cū egros corpe mīme dignos odio.. sed
potius miseratiōe iudicem'. mltoma/
gis nō insequēdi. sz miserādi sunt. quo
rū mentes. omni lāguore atrocior. vz/
get improbitas.

guoz est morbz corpm. ita
vitiū est morbus aīaz Cū
ē egros corpe mīme iudi/
caremus dignos odio.. sed
potius miseratione. mltō/
magis nō psequēdi sunt o
dio. sed potius miserādi. q
rū mētes vrget iprobitas
.i. malicia existēs atrocior
.i. crudelior omī languore
corpali. **N**ota q sapien
tes non debēt odire malos
qz dē Seneca ad Lucilli
uz. Hūc affectū sapiētes
hēant adueri' malos quez
hz medicus aduersus suos
egros. q eos nō odio sz re/
medio studet p'tectare.. q

(nec reliqas egroz. nec effusa dedignat intueri
Hic incipit quartū metz. huius quarti qd dē fallentū ab inuētoze Se/
cidum dē pētametz siue elegiacuz. in q phia exclamat p'tra hoies q bellicis
moribz ex odio semetipos ad mortē deducūt dicēs. Quid iuuat. i. q vtilitas

Metz quartuz libri quarti

Quid tātos iuuat excitare mor?

Et ppria fatuz sollicitare manu

Si mortē petitis ppinquat ipsa
Spōte sua. volucres nec r'morat eqs

Quos serpēs leo tigris vsus aper

Dēte petūt ijdē se tñ ense petūt

Andistāt. qz dissidētqz mores

Iniustas acies z fera bella mouēt.

Alternisqz volūt perire telis

Nō ē iusta satis se uiciorō.

Vis aptam meritis vicē referre

Dilige iure bonos z miseresce malis

is sagittis. iō qz mores eoz distant z dissident iō est discordant..

ē excitare tātos motus scz
odij. z qd iuuat sollicitare
.i. solcite exqrere fatū. iō
ē mortē. ppria manu. q. d.
nulla est vtilitas. Est autē
rō hec. qz si mortē petitis.
.i. desideratis. siue vrāz si/
ue alioz ppinquat sponte
sua. nec remora tur i. retar
dat volucres. i. veloces e/
quos **D**irādūz est etiam
q hoies qs leo. serpens. ti/
gris. vsus. aper. dente pe/
tunt. i. inuadūt. q ijdē ho/
mīes petūt. i. inuadunt se
ense vt se mutuo interfici/
ant **E**t qrit phia Nūquid
hoies mouēt iniustas aci/
es z fera bella. z volūt pe/
rire alternis telis. i. mutuo

Liber

Certe ista rō seuitiē nō est satis iusta. vis ḡ referre. i. reportare aptā vicē. i. vī
assitudinē meritis tā boni q̄ mali dilige bonos z miseresce malis ¶ Notan
dū q̄ dē mortē nō retardare suos equos. p. equos mortis intelligūt p̄ia /
les dispōes periodi per quas hō ad mortē tendit Quilibet em̄ hō hz certaz z
determinatā periodū suę vitę. eo q̄ formę oīm rez sunt in terminis. i. corpibz
celestibus p̄ualiter vt pz. ij. de generatione ¶ Notandū q̄ p̄ia hic nō exclu
dit licentiā gerendi iustū bellū. sed iniustū. q̄ dē iniustas acies. bellū em̄ iu
stum deditur. z iō geritur vt aliquis nites p̄ia iusticiā ad iusticiā reducat

¶ Ista est quinta p̄ia hu
ius q̄ri. qz boeti⁹ p̄us cō
quererat boīs mala z ma
lis bona p̄rigere. ppter qd̄
etiā reputabat istaz fortu
naz vices nō ex ordine di
uine p̄udentię. s; ex casu
puenire. iō p̄ia sup hoc p̄
solat Boetium assignādo
cās q̄re bonis mala. z ma
lis bona p̄ringant. Et p̄i
mo Boetius exprimit su
uz dolorez in hoc q̄ vices
fortunaz videntur confu
sę z inordinatę disponi. z
assignat p̄ia causam hu
ius apparentię. tercio ipm
cōsolatur assignādo cās p̄
dictoz Secunda ibi. Nec
miz. tercia ibi. Ita est in
q̄t Primo boetius p̄mit
tit q̄dam. Secūdo exprī
mit causā sui doloris. ibi.
Cum p̄fertim. Primo dē
Ego video. i. intelligo hic
id ē ex dictis q̄ felicitas sit
p̄stituta in meritis p̄boz
scz deos fieri. z q̄ sit mise
ria cōstituta in meritis ip̄boz. i. trāsfōrari in beluas. s; ego p̄pendo. iō ē
iudico. nō nihil. i. aliqd̄ boni vī mali esse in hac fortuna populari. i. i p̄p̄enta
te fortuita Quid p̄bat Necq̄ em̄ quisq̄ sapiētuz magis vult ēē exul. inops.
ignominiosus. id est imphamis potius q̄ pollens opibz. q̄ reuerendus hono
re. validus potentia. z in sua vrbe permanens florere. Sic enim per huius
modi bona fortune officiū sapientis tractatur clarius z testatius. i. cum ma
iori testimonio. quia talibus plus creditur cū beatitudo regentiū diffunditur
id est dilatur in populos p̄tingētes. i. p̄cinos.

¶ Nota quod in bonis fortuitis est aliquid boni. quia per ipsa sapiēs ex
pediūt tractat officiūz gubernandi subditos. Qui enim diuitijs po

¶ Prosa quinta libri quarti:

¶ Nam que felicitas vel miseria est i. p̄
p̄is meritis vniuscuiusq̄ miratur cur
boīs mala: malis bona pueniant

Nunc ego video inq̄s q̄ sit vel feli
citas vel miseria in ip̄is p̄boz
atz improboz meritis p̄stituta. S; in
hac ipsa fortuna populari nō nihil bo
ni mali ve inesse p̄pendo Necq̄ em̄ sapi
entū quisq̄ exul. inops. ignominiosus
q̄ esse malit potius q̄ pollens opibus
bōre reuerēdus. potētia valid⁹. in sua
p̄manens vrbe florere Sic em̄ clarius
testatiusq̄ sapiē tractat officiū. cū in
p̄tingētes p̄pos. regentiū quodā mō be
atitudo transfundit.

¶ Nota quod in bonis fortuitis est aliquid boni. quia per ipsa sapiēs ex
pediūt tractat officiūz gubernandi subditos. Qui enim diuitijs po

Quart⁹

gentia. et fama precellunt alios. aprioriores sunt ad regenda republica. quia aptiores sunt ad subueniendum oppressis. et ad deprimendum malos ad prelegendum bonos. ad expugnandum inimicos. et ita sapienti qui tractat negotium reipublice necessaria est potentia et diuitiarum abundantia. sed sapienti qui vacat preceptioni diuitie sunt onerosae. quia nimia inde gerit sollicitudinem.

¶ Cum presertim carcer lex ceteraque legalium tormenta pignorum. perniciosis potius ciuibus. propter quos etiam constituti sunt debeatursurbi. et cigitur versa vice mutetur scelereque supplicia bonos premant. premia pretutius mali rapiant vehementer a maior. Quare tam iniuste confusionis ratio videatur ex te scire desidero. Minus etenim mirarer si misceri omnia fortuitis casibus crederetur. Nunc stuporem meum de rector exaggetat. qui cum sepe bonis iucunda. malis aspera. protraque bonis dura tribuat. malis optata concedat. nisi causa deprehendatur quod est quod a fortuitis casibus differre videtur.

¶ Hic Boetius exprimit causam sui doloris et admirationis dicens. Cum lex et carcer et cetera tormenta legalium pignorum potius debeantur perniciosis. id est malis ciuibus. propter quos constituta sunt. Ego vehementer admiror. cur hec tormenta viceuerse. id est contrario modo mutetur. ita ut supplicia scelere. id est malorum premant bonos et mali rapiant premia pretutius. id est pretiosius. et ego desidero oportet scire ex te quid videatur esse ratio. id est causa tam iniuste confusionis. minus enim mirarer si crederetur omnia misceri fortuitis casibus. Nunc autem deus rector omnium exaggetat. id est augmentat stuporem meum. quod deus cum sepe bonis iucunda malis aspera tribuat. et e contra. id est pro contrario bonis dura. malis optata concedat. nisi deprehendatur. id est agnoscatur causa

huius. quod est quod hoc videatur differre a fortuitis casibus. quod d. nihil. **¶** Nota quod tormenta legalia sicut carcer. membrorum mutilatio. flagellatio. et homines sunt inuenta propter malos. et ista sepius videtur infligi bonis. malis euadentibus. Super hoc admiratur Boetius. cum tamen deus debeat punire malos. et remunerare bonos. et nisi huius ratio agnoscat quare hoc contingat nihil est quoniam talia videtur contingere a casu et a fortuna. et non subiacere regimini prudentie diuine (quod absurdum est

¶ Nec mirum si quod ordinis ignorata ratione. temerarium presumas credere. Sed tu quavis causa ratione disponis ignores. tamen quoniam bonum mundum recte tractat. recte fieri protra ne dubites

¶ Hic philosophia assignat causas apparentie talis confusionis quia sic videtur esse propter ignorantiam causas. et dicitur. Nec mirum si quod credas presumas et temerarium. id est casuale in istis

Liber

inferioribus ignorata rōne ordinis diuine prouidentie sed quānis tu igno-
res cām tantę dispōis diuine. tñ qm̄ bonus rector scz deus tpat mūdus sua
bonitate. iō nō dubites cūcta recte fieri ¶ Notandū q̄ miz est cuius cā nesci-
tur. p̄ tanto em̄ multi mirātur de eclipsi solis. qz cām ignorant. z qz Boet-
tius ignorabat cām huius pfusionis. quare bonis mala z malis bona p̄tin-
gant. iō hoc ammirabatur z cā ammirationis eius fuit ignorātia dispōis di-
uine prouidentie

¶ Istud est metz quintū
hui⁹ quarti libri qd̄ dr̄ ale-
manicū ab inuētoze dactyl-
licū a pede p̄domināte. te-
trametrū. i. q̄tuor pedū. hy-
pocatalecticū. i. abundās i
vna syllaba. In q̄ metro
phia declarat q̄modo ea q̄
ruiz causę nō a p̄parent vi-
dētur mira Secūdo osten-
dit quō p̄gnita cā cessat ā
miratio. ibi. Neō miratur
flamina Prīmo oñt q̄ p̄f
latentia cāz hoies mirant
z includit de hoc bñs exē-
pla. prīmū est de eo qd̄ ac-
cidit in stellis iuxta poluz
septētrionalez. qz ille stel-
le ceteris stellis remotiori-
bus tarduis mouētur z tñ
velocius oriūtur Qui autē
ignorat cām huius illi vi-
detur hoc miz Un̄ dr̄ Si

quis nescit sidera arcturi id est maioris vrsę labi. i. volui p̄p̄qua summo car-
dine. i. cardini. ponēdo ablatiuū pro dñō casu cā metri. i. polo septētrionali.
ille stupebit. i. admirabitur legē alti etheris. i. firmamētī Eur bootes. i. stel-
la tardus. legat. i. p̄transcat plaustra. i. stellas plaustri. i. maioris vrsę z mer-
gat seras flāmas equore. loquit̄ more poetico qui sequētes iudiciū vulgi
dicūt stellas mergi in mari qñ occidūt. z dr̄ bootes mergere seras flāmas. i.
lumina sua tarda. qz nūq̄ ea mergit. z est modus loquēdi Id̄ qd̄ nūq̄ fit ear-
de fit. cū tñ bootes explicet ortus nimis celerēs. eo q̄ in p̄cipio noctis no-
bis statim apparet. ¶ Secūdum exemplum est de eclipsi lune. quam (ne
scientes cām) adeo aliqui admirātur q̄ putant ei⁹ eclipsim cōtingere p̄ incan-
tationē. z volentes auxiliari lune z impedire ne audiat incāntationē p̄cutiūt
oīa vasa erea z sonora tpe eclipsis. vñ dr̄ in lra Cornua plene lune palleant
qz incipēte eclipsi luna incipit apparere corniculata cornua infecta metis. i.
terminis opace noctis. i. vmbzē terre Et phoebe. i. luna pfusa priuatiōe lumi-
nis. detegat. i. apparere faciat astra minora q̄ texerat. i. latere fecerat fulgen-
tiorē. i. abundantia sui fulgoris Tūc publicus error quo putatur luna incan-

¶ Petri quintū li. quarti
¶ Quis arcturi sidera nescit
¶ Propinqua summo cardōe labi
¶ Eur legat tardus plaustra bootes
¶ Vergatqz seras equore flammās
¶ Lū nimis celerēs explicet ortus
¶ Legē stupebit etheris alti
¶ Pallcant plene cornua lune
¶ Infecta metis noctis opace
¶ Queqz fulgenti texerat ore
¶ Confusa phoebe detegat astra.
¶ Lō mouet gentes publicus error
¶ Lassantqz crebris pulsibus era

Quartus

tari mouet gentes. ⁊ lassant. i. fatigant gra. i. uasa gra. vel cāpanas crebris pulibus ¶ Nota q̄ arctur' dicitur ab arctos qd̄ est uersa q̄ est qd̄da signū iuxta polū septentrionale. qd̄ nos vulgariter plaustrū noīamus. ⁊ sic accipit brū Grego. sup̄ Job dices Arcturus septē stellis maxime lucet sp̄ mouet ⁊ nūc t̄p̄ mergitur ¶ Notandū q̄ stelle circa polū arctici motē. sicut arcturus ⁊ alie stelle mouētur tardius alijs stellis remotioribus a polo arctico. qz minor circuli suo motu describunt. ⁊ stelle remotiores maiorē. vñ cū stelle remotiores in equali tpe pertransiant maiorē circuli. in quo stelle p̄pinq̄iores citatē ⁊ tardiatē. qz stelle p̄pinq̄iores polo tardius mouētur ⁊ remotiores velocius Illud em̄ mouetur tarde qd̄ in equali tpe pertransit min' spaciū Et illud mouetur velociter qd̄ in equali tpe pertransit maius spaciū ¶ Notandū q̄ luna recipit lumen suū a sole. si ergo corpus opacū interponit impediēs ne lūmē solis pueniat ad lunā. vel in toto vel in pte. necē est lumen lune deficere vel in toto vel in pte. ⁊ hoc est lunā eclipsari

¶ Hic ostendit phia q̄ co
gnita cā cessat admiratio
dicas Nemo miratur fla
mina cōi talis venti tun
dere. i. p̄uere litus fremē
ti fluctu scz maris. .z h̄ de
pro tāto. qz vento flāte aq̄
maris cedit. .z ad litus reli
stens repugituri. nec etiā a
liquis miratur molē. i. ma
gnitudinem niuis frigore
durā. i. gelatā soluiet id ē
solui Et hic est parageo
id ē additio syllē ad finem
dictionis ppter neccitatem
metri. ḡ ponit soluiet p sol
ui. feruente estu phœbi. id
ē solis Hic em̄. i. in ist̄ ex

Nemo miratur flamina cori
 Litus frementi tundere fluctu
 Nec niuis durā frigore molem
 Feruēte phœbi soluiet estu
 Dicem cās cernere promptū est
 Illic latētes pectora turbant.
 Lūctaq; rara prouehit etas
 Stupetq; subitū mobile vulgus
 Ledat inscitie nubilus error
 Lessent profecto mira videri
 ēplis pmpriū ē cernere cās q̄re vētus ipell
 i. p. i. orib; exēplis latētes causē turbāt po
 le vulgus stupet. i. miratur subitū. i. de su
 q̄. puehit. i. pducit rara etas. i. q̄ raro euen
 nubil' error inscitie. i. ignorantie cāz ceda
 facto. i. p. certo tūc cessant videri mira q̄ p
 ra ¶ Flora q̄ sacerdotes in egipro ppter al
 eclipses solis ⁊ lune ⁊ ignorantes cās mira
 uētis habuerūt scām eaz eclipsium. eo q̄
 s̄ causa pgnoscat̄ res. ⁊ p pñs cessat ad

Prosā sexta libri quarti
Narrat qđ sit inter puidetia; dei. et i
ter id qđ a veteribus fatū appellabatur

Hic incipit sexta p̄sa hu-
ius q̄rti. in q̄ ph̄ia 2solan-
do Boe. assignat cās p̄di

Libër

etoz que videtur mira in
diuina gubernatione. ppter
ignorantiam cause. et pto
Boetius petit sibi explica
ri istas cas. et phia tangit
difficultate explanationis
eaz. sedo promittit se velle
assignare cas. et tercio eas
assignat. scda ibi. Sz qm
tercia ibi. Omniu gnatio
Primo Boetius cōcedit
qd dictū est de admiratio
ne hoim ppter ignorantia
causaz. dicens Ita est in/
q̃. Tūc petit explicari
cas admirationis eoz q̃ p
tingunt in diuina puiden/
tia et dispōe di. phia cū
euoluere. i. elucidare cas la
tentū rez. sic tui muneris
id est tue gratie. et explica
re rōes velatas caligine. i.
rōes obscuras et difficiles
Quēso vt hinc. i. d ista dif
ficultate discernas. i. iudi
ces. et edisseras. i. dispu
tes. qm hoc miraculū maxie
me pturbat. quare malis bona et bonis mala eueniāt. et phia paulisper ar
ridens Boetio inquit ad rē maximū oīm q̃sū. i. ad maximā questionē vo
cas. i. incitas me cui vix quicq̃ exhausti satis est. i. ad quā exhaustiendā et sol
uendā vix aliquid sufficit Talis nāq̃ est materia quā petis declarari. vt v/
na dubitatione succisa. i. soluta. innumerabiles alię succrescant velut capita
hydre. quoz vno ablato tria succrescebant. nec fuerit modus. i. termin⁹ dubi
tationū. nisi quis eas coerceat viuacissimo igne. i. ardenti inuestigatione mē
tis In hac em materia q̃ri solet de puidencie simplicitate. de serie fati. de re/
pentinis casibus. de pdestinatione diuina. de libertate arbitrij. q̃ oia quanti
oneris. i. difficultatis sint ad determinandū tu ipse ppendis.

¶ Nota q̃ sapientis est scire oia vt pz ex prohemio methaphis. et cū scire sit
p cū primo posteriorz Sapientis est euoluere cas rez latentū Bo dicte
Boetius ad phiam Tui muneris est euoluere cas ¶ Nota q̃ dicit phia paul
liber sibi arrisisse p hoc phia inuit morē et habitū sapientū qui audita sim
plicitate imperitoz ardentis gratulando q̃ ipsi cū audire sapientiam q̃
runt ¶ Nota sū fabulas hydra fuit serpens in leena palude hīs plura ca
pita. quoz vno succiso tria crescebant. quē cū Hercules sagittis interficere
uō posset greco igne ipsum consumpsit

¶ Sequitur prola

Quartus

196

Hic phia. pmittit velle assignare cās dicēs Qm̄ hec nosse te est q̄daz por
tio. i. ps rug medicīne quāq̄s sūmus septi. i. cōclusi angusto. i. breui limite t̄pis
tū aliq̄d deliberare conabimur. sed si te delectant oblectamenta. i. suauitates
musici carminis. i. metri. o. 3 q̄ differas paulisper. i. modicū hanc voluptatem

S qm̄ hec q̄s te nosse q̄daz medici/
netuz portio est. quāq̄s angusto limite
t̄pis septi. tamen aliq̄d deliberare co/
na bimur. **Q** si te musici carmīs oble/
ctamēta delectāt: hanc o. 3 paulisper dif/
feras voluptatē. dū nexas sibi ordie cō
tepo rōes. **B.** Ut libet inq̄s. **P.** Tunc

velut ab alio orsa p̄cipio ita differuit
fuisse ab alio principio. nā illa q̄ phia p̄ius pbauit deducitur ex hoc p̄inci/
pio q̄ deus est p̄fectuz bonū z vltimus finis oīm. quē aut nūc vult demonstra
re deducitur ex hoc principio q̄ deus est p̄ncipiū effectū oīm vt p̄bēbit

Qm̄ generatio rez cunctusq̄ muta
biliū. naturaz progressus. z quicq̄d a/
liquo mouet mō cās ordinē. formas ex
diuine mentis stabilitate sortit̄ Hec in
sue simplicitatis arce p̄posita: mltipli
cē rebus gerēdis in modū statuit. Qui
modus cū in ipsa dīne intelligētē puri
tate cōspicit̄. prouidētia noiatur Lum
p̄o ad ea q̄ mouet at; disponit. refertur
fatū a veteribus appellatū est

opinionēs circa fatū. quarto infert quādam p̄clusionē circa fatū z p̄uidēciam
Scda ibi. Quē licet diuersa. tertia ibi Siue igit. quarta ibi Quo fit P̄rio
de Ḡnatio oīm rez cūctusq̄ p̄gressū naturaz mutabiliū. z qcq̄d aliq̄ mō mo
uet illō sortit̄ cās generatiōis z mutatiōis. z ordinē ḡnatiōis z mutatio
nis. z formas q̄bz ḡnāf vel mouet substantiales l' accētales. oīa ista sortit̄ ex
stabilitate diuine mētis Hec em̄ mens diuina p̄posita. i. stabilita. i. in arce. id

donec p̄tepo id est formabo
rōnes sibi nexas. id ē p̄iun/
ctas ordine. **Dr Boetius** vt
libz inq̄s. i. vt tibi placz. tē
ipsa phia orsa. i. incipiens
loqui velut ab alio p̄inci
pio ita differuit. i. disputa
uit. **¶** Notādum p̄ hoc q̄
dicat. nos septi angusto li/
mite t̄pis innuit phia p̄i/
tem materiā adeo ēē diffici
lem. q̄ totū t̄ps p̄ntis vire
(q̄d breue ē) vix sufficiat ad
p̄dicta plenarie declarāda

¶ Nota dicit phiaz orsaz

Hic phia p̄osequitur i/
tentū volēs assignare cau
sas quare bonis mala. et
malis bona p̄tingant. z p̄
mo declarat q̄daz ad suaz
determinationē nēcāria. se
cūdo ponit suā determinati
onē. scda ibi Quē p̄o inq̄/
es P̄mo phia determinat
de p̄uidētia diuina. z de
fato. scdo oīe que sūt ea
q̄ fato disponūtur. secunda
ibi Ea series P̄mo ostē
dit quid noiētur diuina p̄
uidētia. z q̄d fatū. secūdo
tangit drām inter ea assign
nādo definitiones p̄rius/
que. t̄rcio ponit diuersas

Liber

est in altitudine sue simplicitatis statuit rebus gerendis. i. fiendis multiplices
modū. q̄ modus cū p̄spicitur. i. p̄sideratur in ipsa puritate diuine intelligentie.
id est fm̄ eē qd̄ habet in intellectu diuino. notatur p̄uidencia Cum vero iste
modus refert ad ea q̄ mouet et disponit a veteribz. i. ab antiquis fatū appell/
latū est ¶ Nota q̄ oīa a primo sunt mutabilia. aliq̄ mouetur fm̄ substantiaz
vt generabilia et corruptabilia q̄tum ad illa dē Q̄m generatio rez. Alia at
sunt mutabilia fm̄ locū et nō fm̄ substantia et vt corpora celestia. q̄tum ad illa dē
Lūctusqz mutabiliū naturaz. p̄gressus Alia mutabilia sunt solū fm̄ opati/
onē. i. fm̄ intelligere. nō fm̄ sbia et nec fm̄ vbi p̄prie. sicut intelligentie. q̄tum
ad illas dē Et quicquid aliquo mouet mō Aliter exponit q̄ in rebo mutabi/
libus triplex est dispō. vna est q̄ transiit de nō esse ad esse p̄ gnationē. quātuz
ad hoc dicit Q̄m gnatio rez. Aut res p̄manent in exītia p̄ aliqd̄ tps post/
q̄ gnate sunt. quātuz ad illas dē Lūctusqz mutabiliū naturaz. p̄gressus
Aut res p̄cedunt de esse ad nō esse p̄ corruptionē. quātuz ad illas dē Et quic/
quid aliquo mouet mō ¶ Nota q̄ quidā dicūt fatū esse q̄dam dispōem dere/
lictā in rebus inferioribz ex actione corp̄m celestīū fm̄ quā inferiora necitan/
tur et p̄stringūtur ad immobiles effectus. et sic b̄tūs Grego. in omelia ep̄yp̄ha/
nē p̄probat fatū dicēs Absit a fidelīū cordibz vt fatū aliqd̄ esse dicam? iup̄ple/
necitans inferiora. qz sic oīa venīrēt ex necitate Alio mō accipit fatū p̄ dispo/
sitione rez fm̄ quā res dependēt ex diuina voluntate et p̄tate. et sic fatū p̄cedit
aliqd̄ esse Est q̄ p̄uidencia diuina ordinatio siue dispō exīs in mēte diuina.
q̄ cūcta inferiora sunt p̄uisa fm̄ statū sue nature Fatū autē est dispō diuina exī/
stens in rebus mobilibz qua singula suis ānectūtur ordinibz vt magis p̄tēbit
¶ Hic ponit dīa et inter p̄/
uidenciā et fatū et assignā/
do definitiones vtriusqz.
Secūdo ostēdit q̄ vni eorū
depēdet ex altero. ibi Qui/
licz diuersa P̄rio dē Que/
duo scz fatū et p̄uidenciaz
diuina liq̄bit. i. patebit eē
diuersa. si quis mēte p̄sper/
erit. i. p̄siderauerit vtrius/
qz vim. i. naturā et eēntiaz
et definiēs p̄uidenciā dicat.
P̄rouidencia est ip̄a diui/
na rō q̄ est in summo p̄nci/
pe oīm rez p̄stituta. q̄. i. rō
p̄cta disponit. Tūc defini/
ens fatū dē Fatū est dispō
inherēs rebus mobilibus
.i. tp̄alibus p̄ quā dispōez
p̄uidencia nectit qz suis
ordinibus ¶ Tūc decla/
rat istas definitiones ex p̄/
prietatibus vtriusqz intē/
¶ Que diuersa eē facile liq̄bit. si q̄s vt/
usqz vim mēte p̄spererit Nā p̄uidencia
est ip̄a illa diuina rō. in summo oīz p̄ri/
cipe cōstituta. q̄ cūcta disponit Fatuz
vero inherens rebus mobilibus dispō
p̄ quā p̄uidencia suis qz nectit ordini/
bus P̄rouidencia nāqz cūcta p̄ter quā
uis diuersa. q̄uis infinita cōplectitur
Fatū nō singula digerit i motū. locis
formis ac tp̄ibus distributa vt hēc tpa/
lis ordīs explicatio i diuīe mētis adūa/
ta p̄spcū p̄uidencia sit Eadē nō adūatio
digesta atqz explicata tp̄ibo fatū vocē.

Quart⁹

dens q̄ puidētia p̄lectitur oīa simul. sed manifestū est q̄ oīa nūq̄ sunt sūl. nisi in mēte diuina. q̄ oīz q̄ p̄uidētia sit rō existens in mēte diuina. Ad fatū hō spectat vt ea q̄ fato subdūt distributur p̄ tpa z loca. ita q̄ ordo fatalis quādaꝫ successiōē t̄palem importet. Talis aut̄ successio non est nisi in ip̄is rebus mobilibus. quare oīz quod fatū sit in rebus mobilibus. Un̄ dē in littera p̄uidētia nāq̄ cūcta p̄lectitur p̄ter. Quis diuersa z infinita. Fatū vero diuidit singula distributa in motu. locis. formis. t̄pibus. ita. s. vt hęc t̄pales explicatio q̄ ad fatū pertinet adunata in p̄spectu diuine mentis sit p̄uiden/ tia. Eadē vero adunatio diuisa z explicata t̄pibus q̄ successiōē important. vocetur fatū. ¶ Nota q̄ q̄ prius dixit q̄ definitio rez faciendaz vt est in in/ tellectu diuino dē p̄uidētia. vt autē refertur ad res mobiles dē fatū. Posset alicui vide ri q̄ fatū z p̄uidētia significarēt eandē rē sub diuersis rōibus. Itō phia h̄ excludēs oīē ea realiter distingui ponēs definitiōē vtriusq̄. No q̄ p̄gnitio dei h̄z se ad res sicut p̄gnitio artificis ad artificata. sicut q̄ oīa ar/ tificata subdūtur ordini z rōni artis. sic necē est oēs res subdi rōni z ordini diuine p̄uidētie. p̄pter qd̄ oīdit q̄ p̄uidētia est diuina rō q̄ cūcta disponit. ¶ Nota q̄ dispositio q̄ ponit in definitiōe fati accipit̄ p̄ ordine. z dē ille ordo inherens rebus mobilibus ad drām ordinis q̄ est in ipsa rōe diuina. quē iam vocamus p̄uidētiā. s̄m quē ordinē p̄uidētia diuina annectit̄ q̄q̄ suis or/ dinibus. s̄z vt illa eueniant illo t̄pe z alia alio t̄pe. hęc prius. illa postērius

¶ Quēlicet diuersa sint. alterz tñ pēdet ex altero. Ordo nāq̄ fatalis. ex p̄uidē tie simplicitate p̄cedit. Sicut em̄ arti/ fex faciēdē rei formā mente p̄cipiēs. mo uet opis effectū. z qd̄ simpliciter p̄nta rieq̄ p̄sperat. p̄ t̄pales ordines ducit ita deus p̄uidētia quidē singulariter stabiliterq̄ faciēda disponit. Fato ve ro hęc ipsa quē disposuit multipliciter ac t̄paler administrat

¶ Hic oīdit q̄ licet fatuz z p̄uidētia differāt tam̄ vnū dependet ex altero di/ cens. Quē licet sint diuer/ sa. tñ alterz dependet ab al tero. s. fatū dependet ex p̄ uidētia. nāz ordo fatalis p̄cedit ex simplicitate p̄ uidētie sicut declarat̄ i si mili di. Sicut em̄ artifex puta edificator formā fa/ ciēdē rei sicut domus mē te p̄cipiens. i. p̄spiciens. mouet. i. p̄ducit effectū o/ peris. z qd̄ simpliciter z p̄ sentarie p̄sperat mēte.

s. formā dom⁹ cū suis p̄tib⁹. sūl ducit p̄ t̄pales ordines supple ad effectū. p̄rio fundamentū. postea p̄ietes. vltimo tectū. Ita d̄s p̄uidētia sua singulariter. i. simplr z stabiliter disponit oīa faciēda. s̄z fato. i. per fatū ea q̄ disposuit t̄paler administrat. ¶ Nota q̄ p̄uidētia diuina h̄z eē in p̄ia cā. fatū hō in rebus causatis. Itē p̄uidētia diuina h̄z motū vnicū. qz est in vno simplici. s. i men te diuina. fatū at̄ h̄z motū pluralitatis. qz in plibus cātis h̄z eē. Itē fatū de pender a p̄uidētia diuina. sicut effectus a sua cā. s̄z nō ecōuerso. Sicut em̄ for ma rei artificialis dependet a forma p̄r̄te in mente artificis. z nō ecōuerso sic fatū dependet a p̄uidētia diuina. nō autē ecōuerso

Liber

Hic ponit diuersas opiniones circa fatū et de Siue fatū exerceat qbusdā diuinis spiritib⁹ famulantib⁹ diuine puidentię siue exerceat aia. siue tota natura inferuiente. siue exerceatur motib⁹ corpor⁹ celestiu. siue angelica pte. siue demonuz solertia siue aliqbus hor⁹ vel oibus. h est incertū. tñ istud est certū puidentiā diuinā ē im mobile ⁊ simplicē formaz rez gerendaz. i. fiendaruz Sed fatū esse mobile nex um. i. dispōem ⁊ ordinē tēporalē eoz q diuina simpli citas disposuit gerēda. i. pducenda ¶ Notandū q fatū est tpalis dispō rez in qtu3 ea q. pulsa sūt a deo pducūtur ad effectū medi antib⁹ causis secūdis amistrantib⁹. d qbus causis diuerse fuerunt opiniones q3 Boetius tangit in lra sed nullā eaz affirmat Nā de nūero antiquoz qdā dicebāt fatū exerceri mediātibus diuinis spiritibus deo famulantib⁹ Alij dicebāt ipm exerceri ab aia mūdana. sicut Platonici. qd alij exponūt de aima humana. qz p ipam tāq p cām secūdaz exercētur actus liberi arbitrij. q sub puidencia cadūt. Alij dixerunt fatū exerceri tota natura inferuiente intelligen tes p totam naturā pplexionē oim elementoz. Alij dicūt fatū exerceri motib⁹ corp⁹ celestiu. sicut astrologi Alij q p variā solertiā demonū. ⁊ dicūt tur demones in pposito spūs habitātes circa humectā ptem aeris. fm doctri nā qru3daz platoicoz q dñr cacodemōes. i. malū sciētes. Alij dicūt fatū exerce ri angelica pte ¶ Ubi notandū q in pma opinioe fatū dī exerceri median tibus spiritib⁹ deo famulātibus. qd est intelligēduz de spiritib⁹ oia disponēti bus. s3 imobilitē pmanētibus. q at dī in qnta opinioe fatū exerceri pte angelica intelligendū est de angelis siue spiritib⁹ applicantibus se diuers lo cis missis in ministeriū Angelus em nūcius interpretatur. ⁊ est nomē officij n nature fm beatū Gregoriū

Hic infert quādam cōclusionē circa fatū ⁊ puidentiā. scdo dclarat eaz in exemplo ibi Nā vt vrbū Primo dē. ex quo dcm est fatū depēdere a p uidētia diuina Quo fit. i. ex quo seqtur vt oia q subsunt fato etiā puidentię sint subiecta Cui etiā pui dentiē ipm fatū subiacz s3 nō ecōuerso. qz qdaz q lo cata sunt sub puidencia supant seriē fati. s3 ea q i mediāte p deū amistrāt. si

Sine igit famulātibus qbusdā pui dentiē diuinis spiritib⁹ fatū exerceat seu aia. seu tota inferuiente natura. seu cele stibus sūde3 motib⁹. seu angelica pte. seu demonū varia solertia. seu aliq bus hor⁹. seu oibus fatalis series tēpē illud certe manifestū est: imobile sim plicēq3 gerendaz formā rez esse proui dentiā Fatū vero eoz q diuina simpli citas gerēda disposuit mobile nexū atq ordinē tpelem.

Quo fit vt oia q fato subsūt. puiden tię q3 subiecta sint. cui ip3 etiā subiacz fatū Quodā pō q sub puidencia locata

Quartus

198

funt fati serie superent. Ea igitur sunt que
prime propinqua diuinitati stabiliter
fixa. fatalis ordine mobilitate excedunt
latis. ¶ Nota quod fati dependet a pudentia. sic effectus a sua causa. necesse est illa quod
pendet a fato etiam a pudentia dependere. non autem e converso quod effectus non adequatur suae causa
pudentia autem ad diuinitatem intellectum spectat. fati igitur pro ad ea quod in creaturis geruntur.

¶ Nam ut orbium circa eundem cardinem se
se intentionem: quod est intimum: ad simplicitatem
medietatis accedit. ceterorumque extra lo
catorum veluti cardo quodam circa quem ver
sentur: existit Extremum pro maiori ambitu
rotatur. quanto a puncti media indiuidui
tate discedit. tanto amplioribus spatiis ex
plicatur Si quod pro illi se medio connectat et
societatem in simplicitate cogit. diffundit
quod ad diffuere cessat. Sicut ratione quod longius
a prima materia discedit. maioribus fati nexi
bus implicatur Actum aliquid fato liberum est. quod
to illi rebus cardines vicini? petit. Quod si
superne mentis haberet firmitatem: motu causa
res fati quod supgreditur necessitatem

pro. i. ultimus orbis exterior rotatur. i. motus maiori ambitu. tanto explicatur amplius
prioribus spatiis. quanto discedit a media indiuiduitate puncti. i. centri Si quid
pro illi medio se connectat. illud colligit in simplicitate. i. immutabilitate axis. et
cessat diffundi et diffuere per magni spatium Sicut illud quod longius a prima ma
teriam discedit. sicut creature corruptibiles maioribus nexibus fati implicatur. et tanto ma
gis aliquid est liberum a fato quanto vicini? petit. i. accedit illi cardines rebus. i. deum. quod
si firmitati superne mentis adhaerit supgreditur necessitatem fati ¶ Nota quanto magis
entia sunt propinqua puncto centro minus sunt mutabilia. quod declarat philosophia exemplo diuerso
rum circuloz ab eodem centro ductorum in quibus circulus remotior a centro .
est maior et velocius mouetur. quod maius spatium pertransit in equali tempore Qui autem est
vicinior centro minor est et tardius mouetur minus spatium pertransiendo. circuli vero
medij medio modo se habent. et est optima proportio centri circuli ad creatorem. Si

cut creatio rebus et glorifica
tio creaturarum rationalium. ea
igitur quod sunt propinqua prime di
uinitati immobilia. hec exce
dunt ordinem fatalis mutabi

¶ Hic declarat illa solu
tio per exemplum omnis quodam quodam
subiacet fato magis. quodam
minus? et quodam totaliter exce
dunt fati. et ex deiscludit
hitudines fati ad pudentiam
per quodam filia. ibi. igitur vti est.
Dicit primo Nam sicut orbium
uiz. i. circuloz. vertentium. i.
mouentium se circa eundem car
dinem. i. axem. ille quod est vicinior
.i. proximior axi accedit ad
simplicitatem mediocritatis
.i. axis. vel centri. quod tardius
ori motu mouetur. et ideo ma
gis accedit ad immobilitatem
axis. et iste circulus respectu
exterioris huius se ad modum
centri circa quod exterior posuit
vnde subdit quod est veluti quodam
cardo. i. centrum ceterorum or
bium extra locorum. circa
quem posuit Sicut medius
in rota adhaeret axi. et est sicut
cardo quodam circa quem vol
uuntur ceteri et radij Extremum

Liber

cur em̄ centz est indiuisibile. ⁊ ab ipso possent plures circuli ꝓcedere Ita crea-
tor vnus ⁊ indiuisibilis existens infinita creat ⁊ gubernat.

Hic ꝓhia ꝓcludit hitu-
dine fati ad ꝓuidenciaz di-
uina ꝓ q̄daz filia ⁊ de Se-
ries fati ita est. i. ita se hēt
ad stabilitate simplice di-
uine ꝓuidencie. sicut rōci-
natio se hz ad intellectum

Ubi sciendū q̄ illō qd̄ i-

tellectus simplici ꝓrate intelligit rōcinatio ꝓ modū discurs⁹ ⁊ successiue ap-
ꝓhendit. Etia fatū se hz ad ꝓuidencia. sicut illud qd̄ gignit hz se ad illō qd̄ ē
Ubi sciendū quod illud qd̄ gignit est in quadā fluxibilitate ⁊ motu. qd̄ ve-
ro actu est genitū. est in quadā ꝓmanētia Etia habet se fatū ad ꝓuidenciaz
sicut tēpus ad eternitate. Ubi sciendū q̄ in tpe est successio ꝓriū tꝓis ꝓn-
tis. ꝓteriti ⁊ futuri. eternitas at̄ est sine successione tota sil̄ ext̄s Item fatum
hz se ad ꝓuidenciaz sicut circulus ad mediū ꝓictūz Ubi sciendū q̄ circulus
distendit ⁊ per ꝓtes diuiditur mobilis existens. ꝓictūz aut̄ est immobile ⁊ i-
diuisibile. q̄ ex ꝓrimo euclidis ꝓictum est cur⁹ ꝓs nō est.

Hic ꝓhia oñdit q̄ sunt illa q̄ facto disponūtur. scdo cōcludit q̄ illa q̄
intellectui ꝓfusa vidētur in diuina gubernatione sunt rōnabiliter ordinata.
ibi Quo fit. Primo dicit Ea series fati de qua dictū est mouet celū ⁊ sūde-
ra. tēperat elementa in sein-
uicē ne totaliter se corrum-
pant ⁊ trāsformat ipa alē-
na ꝓmutatione. ita q̄ ex a-
qua fiat aer. ⁊ ecōuerso. ⁊ e-
adez series fati renouat o-
nia nascētia ⁊ occidētia. i.
moriētia ꝓ siles ꝓgressus
foetū q̄ ad aīalia. ⁊ semi-
nūz quo ad uegetabilia. ⁊
fatum etiā ꝓstringit indis-
solubili ꝓnexionē cāz ac-
tus. i. opationes ⁊ fortu-
nas hoīz q̄ oēs res cū ꝓ-
ficiscātur. i. ꝓcedant ab ex-
ordijs diuine ꝓuidencie ne-
cesse est eas esse imutabi-
les Ita em̄ res optime ge-
rūtur. i. regūtur. si simpli-
citas manēs in diuina mēte
declinabilem. i. imutabilem ordi-
nē cāz. Sic aut̄ ordo diui-

Igit vti est ad intellectū rōcinatio.
ad id qd̄ ē. id qd̄ gignit. ad eternitatem
tēpus. ad ꝓictū mediū circulus: ita est
fati series mobil̄. ad ꝓuidencie stabilem
(simplicitatē.

Ea series celū ac sidera mouet. elemē-
ta in seinuicē tēperat ⁊ alterna cōmuta-
tione trāsformat Eade nascētia occidē-
tiaq̄ oīa ꝓ siles fctuum seminūq̄ reno-
uat progressus Hec actus etiā fortūas
q̄ hoīm indissolubili causaz ꝓnexionē
ꝓstringit. q̄ cū ab imobilis ꝓuidencie ꝓ-
ficiscātur exordijs. ipas q̄z imutables
essence est Ita em̄ res optime regūtur
si manēs in diuina mēte simplicitas in-
declinabile cāz ordiez ꝓromat Sic ꝓo-
ordo. res mutabiles ⁊ alioquin temere
fluituras ꝓpria imutabilitate coerceat

ne prouidentie coarceat ppria imutabilitate res mutabiles et alioquin temel
re. i. casualiter fluituras ¶ Nota qd fatu considerat dupliciter. vno mo vt e in
cais scdis qz ordo et dispo dr fatu et sic fatu e mobile. et res fato (biacetes sut
mobiles Alio mo consideratur fatu s^m qd depedet a prouidentia diuina q oino i
mobilis est. et sic fatu sortit imobilitate. et sic etia res fatales vt sic fm sub/
stantiaz sunt imobiles ¶ Nota qd si aliquis posset declinare ab ordine puidē/
tie. tūc prouidentia diuina deficeret a suo effectu. et h reddideret in ipotētia re/
gentis Et si dicis. si oia subiacet prouidentie diuine. q oia eueniūt ex necita/
te Dicēdus q nō. qz deus puidet res sic sunt future. qdaz prouidet necario
euenire. et qdā ptingenter Et de hoc videbis magis in quinto huius.

¶ Quo fit vt tamen si nobis hūc ordinē
mīme considerare valētibz. p̄fusa oīa per
turbataqz videātur. nihilomin^o tū su^o
mod^o ad bonū dirigēs p̄cta disponat.
Nihil est ei qd mali cā neab ip̄is qdē
ip̄obis fiat. q̄s vt v berrime demrātuz
ē. bonū q̄rentes prau^o error auertit. ne
dū ordo de sūmo boni cardine profici
scens a suo quoqz deflectat exordio:

¶ Hic phia onit qd ea que
apparent in reb^o p̄fusa in
diuina gubernatiōe sūt or
dinata dicēs Quo fit. i. ex
hoc qd diuina prouidentia in
euitabile ordinē rebz p̄sti/
tuit. sequitur vt et si nobis
mīme valētibus p̄sidera/
re hūc ordinē rez videātur
nobis oīa p̄fusa et p̄turba
ta. nihilomin^o tū mod^o su
us. i. ordo p̄p̄i^o diuine pro/
uidētie disponit cūcta diri
gens ea ad bonū. nihil enī
est qd cā mali fiat. nec etiā
ab ip̄is ip̄obis. q̄s bonū
q̄rentes prauus error auer
tit. vt p̄us demrātuz ē. ne

dū. i. multo min^o ordo fatalis pficiscens de cardine sūmi boni. i. ab ip̄o deo
deflectit a suo exordio. i. adeo qd ē finis et p̄cipiū nihil oīz Notandū qd ma
los facere cā mali. cui^o oppositū p̄z. multi em̄ mali seip̄os iterimūt Dicendū
q null^o opator respiciēs ad malū. qz oīa bonū appetit. Si at qd malū opa
tur hoc p̄tingit sub phantasia boni Nā aliq̄s in mag^o anxietate exis estimat
eē bonū fugere anxietatē. et nihil aliud ip̄e p̄siderans seq̄tur hāc estimationez
seip̄m interficiēs. et talis priuās se bono ducit phantasia boni. qz pro tūc pu/
tat bonū eē effugere anxietatē priuatione vitē.

¶ Quēp̄o inq̄es p̄t vlla inīq̄or esse p̄su
sio. q̄s vt bonis tū aduersa tū. p̄spa. may
etiā tū oprata. tū odiosa p̄tingant. Nū
igī ea mentis integritate hoīes degūt
vt quos probos ip̄obos ve cēsuerint
eos quosqz vti existimāt eē necē sit. Atq̄

¶ Hic phia soluit q̄stio/
nē quare bona malis et ma
la bonis p̄tingant. et p̄mo
ōndit hoc in generali. scdo
magis in sp̄ali. ibi. Sz si
aliquis p̄rio assignat cāz
p̄dicti accidētis. ex defectu
oso iudicio hoīm. scdo ex p̄
trario iudicio deiz hoīm.
ibi. Nā vt pauca. p̄rio fa/

Liber

cū qđ dēū ē scđo declarat
p se sile. ibi. Nō em̄ dissile.
Prō dē. o boet. tu inq̄s
q̄ p̄r eē vlla inq̄or p̄fusio.
q̄ vt bonis aliqñ p̄spa. a
liqñ aduersa eueniāt cū sp̄
bonis dērent. p̄spa euenire
z malis p̄ p̄rium aliqñ p̄/
ringūt optata. aliqñ odio
sa. cū sp̄ malis dērent odi/
sa euenire. Dicit p̄hīa. Nūquid hoīes degūt. i. viuunt ea integritate. i. inte/
gro iudicio mentis. vt necē sit eos esse p̄bos vel ip̄obos. quos ip̄i censuerit
.i. iudicauerint eē tales. Atq̄ p̄ certo in hoc depugnāt. i. p̄trariantur iudicia
hoīm. vt quos aliq̄ p̄mio aliq̄ arbitretur dignos supplicio. S3 p̄cedam? vt a/
liq̄s possit discernere inter bonos z malos. Nūquid ip̄e poterit intueri illaz
intimā tēperiem. i. interiorē p̄ditionē z qualitātē aīor. veluti solet dici in cor
poribz. q. d. ego loquor de aīmis s̄m q̄ hoīes p̄sueuerūt loqui de corpibus
¶ Nota q̄ p̄pter defectuosuz iudiciū p̄tingit q̄ iudicant eos eē bonos q̄ ma/
li sunt. z ecōuerso. Si ergo iudicāt malos esse bonos. z si illis eueniāt mala
putant bonis euenire mala. z si bonis q̄s iudicāt malos eueniāt bona. putāt
malis euenire bona. Et iō etiā sepe putant bonos deprimi. cū mali dep̄munt
tur iudicātes malos esse bonos. z putāt malos extolli. cū boni extolluntur
qz iudicant bonos esse malos

¶ Hic p̄hīa declarat se p̄
sile di. Istud miraculū nō
est dissile. imo valde simi/
le ad p̄positū. Nescienti ali
cui cur suis corpibz his p̄/
ueniāt dulcia. his amara.
etiā nescienti alicui cur q̄/
daz egri adiuuātur leuibz.
quidā acerbis. licet hoc vi/
deatur mirū nescienti. ta/
men medicus de hoc nō mi/
ratur. qui cognoscit modū
z t̄pamentū sanitatis z e/
greditūnis. sic similiter li/
cet homo ignoret quid cō/
ueniat bonis et malis. ta/
men deus qui est scrutator
cordiū ista p̄gnoscat. vidēs
quod bonis aliqñ cōueni/
unt aduersa. malis quan/
doq̄ p̄spera. ideo sic eis di/
stribuit. Et hoc est quod

in hoc hoīm iudicia p̄pugnāt. vt quos
aliq̄ p̄mio. aliq̄ supplicio dignos arbitra/
tur. S3 p̄cedam? vt aliq̄s possit bonos
malosq̄ discernere. Nūq̄ igit poterit itu/
eri illā intimā tēperie (velut in corpibz
dici solet) animoz.

¶ Nō em̄ dissimile est miraculū nesciē
ti cur sanis corpibus his qđem dulcia
illis vero amara conueniant. Cur egri
etiam quidam leuibz. quidā vero a/
cribus adiuuātur. At hoc medicus qui
sanitatis ipsius atz egritudinis modū
t̄pamentumq̄ dinoscit minime mirat̄
Quid vero aliud animoz salus videt̄
esse q̄ probitas. Quid egritudo quam
vitia. Quis autē alius vel seruator bo
noz vel maloz depulsor. q̄ rector ac
medicator mentiū deus. Qui cū ex al/
ta. p̄uidētē specula respicit. qđ vnicui

subdit applicādo silitudi-
nē ad aīm dīcēs. qđ em ali-
ud iudicā ē salus aīorū
qđ probicas: qđ aliud est e-
gritudo aīorū. qđ vitū. et
qđ alius pseruator ē bono

mentū Qui cū respicit ex al

Zic phia oñt q' boīs ma
 la z bona malis pringunt
 ex pñio iudicio dei z hōim
 dicēs Ule ego pauca pñi
 gam q' hūana rō ualet ac
 cipere de diuina pfundita
 te illd supple declarabo o
 Boc. de h' supple hoīe quē
 tu putas esse iustissimū et
 seruatissimū equi. i. equi/
 tatis diuersuz videt. i. aliq
 uidet. pudentie scienti oñi
 .i. deo. qd' pñmat auctori
 tate Lucani q' describens
 bellū inter Popeyū z Yu
 liū cesarē cuz q'reret ab eo
 qu' cā ēēt iustus dicit. v.

cu' ca eet iultior dixit. vi
ctricē cām scz Julij cesaris
Lathonī admonuit Luca/
tra spem hoīm veniūt eē cō
d igit videas. geri-i. fieri vl
us est rectus ordo. sz opini/
sis ppter suā sapiām z vir
t Julij pugnaret ptra Pō

trix cā dñs placuit. sed victa Lathoni. vñ dñr Thetrice cām scz Julij celarius
 placuisse dñs. victā pō cām scz Pōpei placuisse Lathoni admonuit Luca/
 nus noster familiaris Ex quo pcludit Ea que ptra spem hoīm veniūt eē cō
 fusione in opinione hoīm. nō tñ in re. dices. qđcūq; igit videas. geri. i. fieri vñ
 euenire ptra spem hoīs cā ignorantis. id in rebus est rectus ordo. sz opini/
 onī tue est pueria p fusio ¶ Nota Cartho vicensis ppter sua lūpam z vir/
 tutē maxime auctoritatis fuerat in p̃plo Cū aut Jul⁹ pugnaret ptra Pō

Libër

peium Cattho iudicauit Pompeiū esse iustū. z attribuit sibi cām victricem Alij at iudicabant Iuliū esse iustū attribuētes sibi cām victricē. ex quo p̄z q̄ de eodē p̄trario mō iudicabant dii z hoies sapiētes qui catthonē sequebāt.

Hic phiā assignat cās spēales q̄re bonis z malis indr̄nter eueniunt nūc p̄spera nūc aduersa. sc̄do excusat se de āpliori p̄rattatione h̄mōi cārū sc̄da ibi Negz em̄ fas Pr̄mo declarat intentū suū de bonis. sc̄do de mal. ibi Naz id q̄z. Pr̄o assignat

cām q̄re aliq̄bus boīs nō eueniūt mala. sc̄do q̄re ali q̄n eis p̄tingant mala. ibi. Alijs m̄tra Pr̄o on̄t q̄re bonis nō p̄tingāt mala. se cūdo q̄re p̄tingāt eis q̄nqz bona. ibi Sic aut̄. Pr̄mo assignat duas cās q̄re bo/ nis nō eueniāt mala. sc̄da ibi Est alius. Pr̄ia cā est infirmitas aī alicuius bo ni. cui si aduenire aduersi/ tas ipe d̄terioraret. vñ d̄t i lra Sz sit. i. ponam? q̄ ali q̄s sit ita bñ morigerat? q̄ diuinū z humanū iudiciū p̄sentiat de eo. forsan ipe est ifirmus viribus aī nō potens resistere aduersitatibz. Cui si adueniat q̄d. i. aliq̄d aduersi forsitā d̄li neret colere innocentā. i. exercere p̄tutē p̄ quā nō potuit retinere fortunam. qz ip̄tabit fug innocentē q̄ p̄speritas sua recessit. quēadmodū leḡit de Job. cui vxor sua ip̄rogabat dīcēs Adhuc p̄manens in simplicitate tua bñdic deo z morere. p̄cit itaqz illi sapiēs dispensatio. i. prouidentia dei quēz aduersitas posset facere deteriorē ne patiatur eū laborare aduersitate cui nō p̄ueniat No ta q̄ q̄daz boni sunt ita imbecilles aī q̄ ex modica t̄tatione aduersitatē mu tarētur. q̄d videns de? p̄cit iplis ne eos aduersitate d̄ijciat. vñ Aplius Fide

Hic assignat aliā cām quare q̄busdā bonis nō adueniāt mala dīcēs Est alius hō absolutus. i. p̄f/ ctus cūctis p̄tutibus z s̄a ctus z p̄m̄ deo hūc hōi nō p̄tingi. i. tangi aliq̄bus aduersis p̄uidētia diuina iudicat nefas. adeo. i. int̄m vt nec sinat ipsum agitari morbis corporeis. q̄d p̄fir mat auctoritate cuiusdaz p̄hī dīcēs Nā vt ait q̄daz p̄hīs excellētiōr me. cuius auctoritatē ponit in grego quē t̄m sonat in latino Corpus viri sacri edificauerūt virtutes supple p̄f̄r/

Sed sit aliq̄s ita benemoratuz. vt de eo diuinū iudiciū pariter hūanuz q̄z p̄sentiat. sed ē animi viribz infirmus. Cui si q̄d adueniat aduersi. desinet co lere forsitā innocentiam. p̄ quā nō po/ tuit retinere fortunaz Parcit itaqz sa/ piens dispensatio ei. quē deteriorē face re possit aduersitas. ne cui non p̄ueiat laborare patiatur

Est alius cūctis p̄tutibus absolut? sc̄tūsqz ac deo p̄rimus. hunc p̄tingi q̄ buslibet aduersis nefas p̄uidētia iudi cat. adeo vt ne corporeis q̄dē morbis a gitari sinat Nā vt q̄daz me q̄z excellē tior ait Viri sc̄ti corpus edificauerunt

(p̄tutes

Quartus

uando ipſi ab aduerſis ¶ Notandum q̄ ſecunda cā quare aliquibus nō adue-
nunt aduerſa eſt excellens ſcitas ipſoz. ſicut em̄ deus excellenter malos n̄ tū-
tum punit in futuro. ſed etiā in pñti. ſic aliquos excellēter bonos. nō tñ pñti
at in futuro. ſz etiā in pñti ab aduerſitate cuſtodit. ¶ Nota quare phia dicat
Quidā excellentior me dixit. cū nullus ſit excellentior phia. ¶ Dicendum q̄
lra debet ſic exponi Nā quidā phīs excellentior alijs phīs me. i. p me phiam
dixit viri ſcī corpus edificauerunt zc.

¶ Fit autē ſepe vti bonis ſumma rez re-
genda deferat. vt exuberās retūdat im-
probitas Alijs mixta q̄daz p aīoz qua-
litate diſtribuit. Quosdā remordet ne
longa ſclicitate luxurient. Alios duris
agitari. vt ptutes aīmi patiētiē vſu atz
exercitatione pfirmēt Alij plus q̄ me
tuunt qd̄ ferre pñt Alij plus equo d̄spi-
ciūt qd̄ ferre nō pñt. Hos in expimen-
tum ſui triſtibus ducit. Nonnulli vene-
rādus ſeculi nomē glorioſe precio mortis
emerūt Quidā ſupplicijs in expugna-
biles exemplū ceteris ptulerunt inui-
ctā malis eſſe ptutē Quē q̄ recte atz di-
ſpoſite z ex eoꝝ bono q̄b accedere vi-
dētur. ſiant. nulla dubitatio ē.

ad indos Alij plus equo deſpiciūt qd̄ ferre nō pñt. qz quaſi pſumēdo deſpici-
unt tērationes q̄s tñ ferre nō pñt. vt ſcītus Petrus q̄ dixit. Et ſi oportuerit
memori tecū nō te negabo. q̄ ad tērationē z accuſationē ancille d̄xiſtū nega-
uit Hos vtroſq̄ deus ducit. i. temptat triſtibus. i. aduerſitatibz in experimē-
tū ſui. i. in recognitionē ſui vt ſcīat qd̄ poſſint z qd̄ nō poſſint. z nonnulli. i. a-
liq̄ emerūt p̄cio mortis venerādus nomē ſeculi ſicut martyres Quidā in ex-
pugnabiles ſupplicijs ptulerunt ceteris exemplū. ptutes ēē inuictā a mal. q̄
oīa q̄ recte z diſpoſite ſiāt ex eoꝝ bono q̄b accedere vident nulla ē dubitatio
¶ Notandū q̄ qdaz plus timēt q̄ timere dērent aliquam aduerſitatez. de q̄
bus d̄r in pſalmo Trepidauerunt timore vbi non erat timor

¶ Hic oñt quare boīs ſe-
pe ptingant bona dicens.
Fit autē. i. cōtingit ſepe vt
ſūma rez regēda. i. p̄cipa-
tus regēdi res deferat. i. cō-
cedatur p̄bis. nō tñ ppter
vtilitatē bonoz hoīm. ſed
vt improbitas exuberans. i.
abundās malorum retūz
datur. i. p̄ſcatur vel rep̄/
matur Tūc aſſignat cām
quare bonis aliqñ ptingāt
mala dicēs Alijs. i. bonis
deus diſtribuit qdaz mix-
ta. i. nūc bona nūc mala p
qlitate aīoz. quosdā enim
bonos remordet aduerſi-
tatibus ne luxurient. i. ſup-
biant lōga ſclicitate. i. p̄-
pitate Alios bonos patiē-
agitari. i. vexari duris id ē
aduerſitatibus vt ptutes
anīmi ipſoz pfirmēt vſu et
exercitatione patiētiē. vt
ptz in Job. Alij pl⁹ equo
metuūt qd̄ bñ ferre pñt. ſi
cut Thomas formidauit
ingreſſus Indigē dicēs Do-
mīne mitte me q̄ vis p̄ter

Liber

Talibus deus imittit aduersitates quibus resistit ut agnoscat se gratia dei posse resistere et quod timebat Alij autem presumptiue de proprijs viribus despiciunt rationes. quasi potentes resistere eis. illis deus rationes imittit et permittit eos succubere ut agnoscant quod fragilis sit humana natura sine diuina gratia.

Hic assignat causas quare malis quicquid bona quicquid mala contingant Et primo ostendit quare malis contingunt mala. secundo quare bona. ibi **Leta** pro **Primo** dicitur **Et** eisdem causis ducit. id est. probatur quod improbis nunc proueniunt tristitia. nunc optata. sed de tristitia que malis eueniunt nemo miratur. quod omnes existimant eos scilicet malos esse meritos. id est. dignos malo. quorum malorum supplicia ceteros deterret. id est. terrore retrahunt a sceleribus. et ipsos malos emendant quibus inuehantur supplicia. **Notandum** quod philosophia innuit tres causas quare malis eueniunt mala **Prima** est. quod omnes homines estimant eos dignos malo. secundum quod per supplicia malorum a alij malo retrahuntur. **tercia** causa est. quia mali supplicij emendantur

Hic assignat causas que re malis bona eueniant. **Secundo** soluit tacitam objectionem. ibi. **Nam** ut philosophis **Primo** dicitur **Leta** pro. id est. prospera que malis eueniunt loquuntur. id est. indicant bonis magni argumentum quod iudicare debent de hominum felicitate quam sepe cernunt famulari improbis. habent enim probi ex his certissimum argumentum quod illa non est vera felicitas que malis aduenit. sed falsa decore primo **Tunc** assignat primam causam quare deus malis concedit bona et prospera quod quidem mali per prospera perueniunt a peioribus sceleribus ne fiant fures vel raptores et dicitur. **In** que re quod malis eueniunt prospera illud credo dispensari. id est. dispensatione ordinis

Nam illud quoque quod improbis nunc tristitia nunc optata proueniunt ex eisdem ducitur causis. ac de tristitia quidem nemo miratur quod eos male meritos omnes existimant **Quorum** quidem supplicia tamen ceteros ab sceleribus deterrent. tamen ipsos quibus inuehantur: emendant

Leta pro magni bonis argumentum loquuntur **Quid** de hominum felicitate obediunt iudicare quam famulari sepe improbis cernant **In** qua re illud etiam dispensari credo. quod est forsitan alicuius tamen precepti atque importuna natura. ut cum in scelera potius exacerbare possit rei familiaris inopia. huius morbo. prouidentia collate pecunie remedio medetur **Hic** datur probris conscientiarum spectans. et secum fortunam suam comparans. forsitan permiscet. ne cuius ei inuidiosus usus est: sit tristis amissio. **Dubitabit** igitur mores. ac dum fortunam metuit amittere. neque etiam derelinquit.

Quartus

Alios in clade merita precipitavit indi-
gne acta felicitas Quibusdā missus pu-
niendi ius. vt exercitij bonis. et malis
esset causa supplicij

ri. q. forsitan natura alicu-
ius mali est tam pceptus ad
malū et importuna vt ino-
pia rei familiaris. i. paup-
tas possit eū exacerbare. i.
puocare ad scelera. i. ad fur-
tū vel rapinā. cuius mor-
bo diuina puidētia medet

remedio collatę pecunię Tunc assignat secundaz cām talē. q. iō malis eueniūt
pcepta. vt pspicitate emendēt vitā. q. si timētes ne ppter maliciā amittāt pro-
spicitatē Quā dicit hic. i. aliq. malus spectās. i. p. siderās psciam suā fœdatā
pbris. i. maculatā vitij. et tpe pparās secū fortunā. i. pspicitatē suā forsitan p
timeſcit. vt cuius rei scz pspicitatis iucundus est ei vsus. illius fiat tristis a-
missio. vt dū metuit amittere fortunā derelinquit neq. daz Tunc ponit terciā
cām dī. Alijs malis aduenit pspicitas vt incidāt in maiorē miserā aduersi-
tatis. q. sicut dicitū fuit. ij. li. psa. iij. In oī aduersitate fortunę infeliciſsimū
genus infortunij est fuisse fœlicē. vñ dē in lra. q. fœlicitas indigne aucta Alia
lra hz acta. i. inducta alios malos pcpitat in merita clade. i. miserā. Et ad-
dit q. qbusdā malis pmissus est. i. pcessū ius puniēdi. i. p. tās. vt sint boīs cau-
sa exercitij in p. tibus et paciētia et malis sint cā supplicij ¶ Nota q. fœlici-
tas qdam pcpitat in clade aduersitatē. vñ Samaritanē pmouet iustos for-
tuna volubiles vt quos Scādere pcpites fecit. ad ima rotet Nā grauiore ru-
it turris tumefacta ruina Et grauius pulsat alta cyphus humū ¶ Nota q.
boni p aduersitates in p. tibus et paciētia exercēt. vñ idē paup. Henricus
Aspera ferre decet maturāt aspera mentē Et bñ matura plenius vya sapit.
Per nimbos estus gelidas transitur ad vndas Sicq. per oppositū dulcia q

(rit homo

¶ Nā vt probis atq. improbis nullū se-
dus est ita ipsi inter se improbi neque-
unt puenire Quidni. cū a semetipīs di-
scerpentibus psciam vitij. quisq. dissen-
tiat. faciantq. sepe quę cū gesserint non
fuisse gerenda decernant.

¶ Hic soluit quādam ob-
iectionē. scdo infert qdam
pclusionē. ibi. Et quo se-
pe Primo dē. Aliq. dice-
ret. dixisti q. malis ē pces-
sum ius puniendi. vt sint
cā supplicij alijs malis. h
nō videt vix q. malus nō
punit malū. cū sint siles. h
soluit phia dī. Sicut pbi

et impbis nullū est fœdus. i. p. cordia. q. sp inuicē p. riant. Ita ipi improbi ne-
queunt inter se puenire Quidni. i. quare nō ē ita. cū quicq. i. qlibet mali dis-
sentiant a semetipīs. vitij discerpentibus. i. distrahētibz psciam ipoz. et
sepe mali faciāt. q. cū gesserit. i. fecerint decernāt. i. iudicēt nō fuisse gerenda. id
ē facienda ¶ Nota q. intm aliquis est bonus inq. tū seruat ordies in vltimuz
finē. qui finis est summū bonū. et q. illū finē et ordinē oēs boni seruāt. iō oēs
boni in eo q. boni sunt inuicē p. cordant. mali autē q. hunc finē non obseruant
et a semetipīs discordāt mutuo sibi p. cordare nō possunt.

¶ Sequitur prosa.

Liber

Hic infert quandā cōdusionem dī. Ex quo mali punit malos ex hoc dī uina puidētia pculit insigne miraculū. s. vt mali facerēt malos bonos quod declarat. Nā dū quidā mali vidētur ppeti iniqua a pessimis ipsi flagrantes. id ē ardētes odio noxiōz. i. dā/ noxiōz suoz rediere ad frugē virtutis. i. ad vtilitatē dū tales student se ēē diffi miles illis mal' q's oderāt. Et addit q' sola diuina vis talis est cui mala sint bona. i. cedūt in bonū. sic cū malus facit malū bonum. vñ subdit. Cū deus vtēdo ppetēter magis elicit effectū alicui' boni. Ordo enī fatalis pcta pplectitur vt qd' discesserit ab assignata rōe ordinis. s. mali. relabatur in aliū ordinē scz boni. ne in regno puidētiē dei liceat qd'. i. aliqd' temeritati. i. i. iordinatiōi z poit au toritatē in greco q' tm so nat fortissimus in mūdo d's oīa regit. Floranduz q' bonū proueniēs ex malicia improboz nō est iputan dū ipis improbis. s. tm diuine virtuti q' nouit ex malis efficere bona. Et licet deus malū dirigat ad bonū sua intentione z ptate. nō tm hō iō est extra culpā q' illud malū agit mala intentione. **F**lora q' aliū est ordo naturalis. aliū ordo a deo puius. Ordo naturalis est vt deū z pxiū diligamus. Ordo puius est tpalis rex dispositio q' fatū vocatur. z licet ordinē naturālē spe dimittam' aliqd' pl' dō diligendo z pxiū odiendo. tm ordinē puiū a deo nūq' effugimus. qz nūquā aliter puenit q' deus puidet. z si aliquid recedit ab ordine naturali relabit' i aliū. vt si aliqd' est malū quo ad mīam. ipm est bonū in pparatione ad iusticiāz ita q' in regno diuine puidētiē nihil relinquit' temeritati.

Hic pphā excusat se de simpliori indagatione cārum dicēs. Fleg em ē fas hoi vel ingenio pphendere vel sermone explicare cūctas machinas. i. cās vt dī sponēs diuini opis. hoc tā sū sufficiat persequisse q' de

Ex quo sepe summa illa puidētia pculit insigne miraculū. vt malos mali bonos facerēt. Nā dū iniqua sibi a pessimis qdaz ppeti vidētur. noxiōz odio flagrantes. ad vtutis frugē rediere dū se eis diffiles student ēē q's oderāt. Sola est ei diuina vis cui mala qz bona sint. cū eis ppetēter vtēdo. alicui' boni elicit effectū. Ordo em quidā pcta pplectitur. vt qd' ab assignata ordinis rōe discesserit. hoc licet in aliū tm ordinē relabatur. ne qd' i regno puidētiē liceat temeritati. Fortissimus in mūdo deus oīa regit ad bonū atz gubernat.

Fleg em fas est hoi cūctas diuine opere machinas vel ingino pphendere. vel explicare sermone. Hoc tm psequisse sufficiat q' naturaz omnīū pductor de' idē ad bonū dirigēs cuncta disponit

Quart⁹

Dūq; ea que ptulit in sui silitudinē reti
nere festinat. malum omē de reipublice
sue terminis p fatalis seriē nccitatis eli
minet Quo fit vt q̄ in terris abundare
credūtur. si disponentē prouidentia spe
ctes. nihil vsq; mali esse ppendas S;̄
video te iā dudū z pōdere questiōis o/
neratū. z rōnis prolixitate fatigatum.
aliquā carminis expectare dulcedines
Accipe igitur haustū quo refectus. fir
mior in vltiora ptendas

quā dulcedinē carminis. igit accipe haustū dulcedinis metricę. quo refectus
i. recreatus firmior pscendas in vltiora ¶ Nota q; dē malū nusquam esse
in cōpatione ad diuinā prouidentia. qz malū nō est aliqua natura nec aliqua
res. ois enī natura z res appetit suam pfectiōem Lū aut appetit ille habeat
rōem boni. si malū eēt natura z res appetētes pfectiōem malū eēt bonū.

¶ Nota q; nullū est malū simplr z totaliter in mūdo qn in cōpatione ad di/
uinā prouidentia hēat rōem boni. vñ expedit multos defectus ptingere in vni
uerso ne multa bona tollātur Si ei nō corrūperetur aer ignis nō pseruaret.
nec vita leonis pseruaret nisi occideretur agnus vel asinus. nec p laudaret iu
sticia nec paciencia si nō esset iniquitas. Ex quo ptz q; multa in pparatione
ad nos sunt mala quę in pparatione ad diuinā prouidentia oia disponentem.
scdm quod melius ppetunt vniuerso bona sunt

¶ Sequitur metz

¶ Metz sextum libri quarti.

 Iris celsi iura tonātis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi
Illic iusto fōdere rerum
Veterē seruant sidera pacem.
Nō sol rutilo concitus igne
Velidū phębes impedit axem.

¶ Istud est sextum metz
huius quarti libri qd scd;
quosdam dicitur adoniz;
scdm quosdam archilogi/
cum ab inuentore tetrame
tri. dactylicū a pede pdo/
mināte. In quo metro
philosophia cōmendat di/
uinā prouidentiam i di/
spōsitione rez. Et primo
ex parte rerum que diuinā
dispositione reguntur
Secundo ex parte dei re/
gentis ibi. Sedet interea.

Liber

Primo p̄mendat diuinaz
p̄uidentia in regimine cor/
porum celestium. sc̄do in
regimine elem̄torū. tercio
in regimine t̄p̄m. quarto i
regimine generabiliū z cor/
ruptibiliū. sc̄da ibi. Hec
cordia. tercia ibi. His de
causis. quarta ibi. Hec tē/
peries. Primo de Si tu so/
lers. i. sapiēs vis pura mē
te cernere iura. i. regimina
quibz mūdus regit celsi to/
nantis. i. dei aspice culmia
.i. altitudines summi celi.
Illic sidera seruāt veteres
pacē. i. antiquā p̄cordiam
quā eis diuina p̄uidenten/
tia iudidit iusto foedere qz
sol p̄citus. i. p̄motus ruti

lo igne. i. calore nō impedit gelidū arez phœbes. i. lunę. nec vsa quę flectit ra/
pidos motus circa poliū septētrionalez. nūq̄s lota occiduo p̄fundo. i. mari oc/
cidentali cupit tingere. i. mergere flāmas oceano. i. mari cernens cetera sidera
mergi in mari Et loquitur more vulgari. credit enī vulgus stellas qñ occi/
dunt descendere in mare. Et vesper. i. venus sp̄ equis vicibz t̄p̄is nunciat se/
ras ymbzas noctis. z eadē venus ex hīs lucifer reuehit diē almiū. i. clarū. Sic
alternus amor pueniēs ex diuina p̄uidentia reficit ḡternos cursus siderz. sic.
id ē p̄ talē mutuā p̄cordiam bellū discors exulat. i. expellit ab oris astrigeris
.i. a regionibz celestibus quę gerūt astra ¶ Nota de hac dictione sollers q̄ s̄m
ll. sed s̄m Uguitionē d̄r a solon qd̄ est totū vel multū. z ars t̄is. quasi totū vt
multus in arte. z sic d̄z scribi p̄ simplex l. ¶ Nota q̄ de magis denoiat to/
nans a tēpestate tonādi. q̄ ab alia tēpestate. qz maior terror p̄ enī incurit mē
tibus hoīm q̄ per aliā. vñ per tēpestatē tonandi hoies magis inducitur ad
recogitandā diuinam potētia z ¶ Nota q̄ vsa hīs septē stellas circa poliū se/
ptētrionale mota nūq̄s occidit. sed sp̄ nobis apparet. licet alię stelle nobis o/
riātur z occidāt De venere aut̄ q̄ de nocte seq̄tur solē z d̄ mane (lucifer dicta)
p̄cedit solē visum fuit i primo libro metro secūdo.

¶ Hic phia cōmendat
regimē diuinę p̄uidentię
in elementis dicens Hec
cordia pueniēs ex diuina
p̄uidentia tēperat elemē
ta equis modis vt humi/
da elementa pugnātia. id
p̄raria cedant siccis vici/

Nec quę summo vertice mundi
Flectit rapidos vsa meatus
Nunq̄s occiduo lota p̄fundo
Cetera cernens sidera mergi
Lupit oceano tingere flāmas
Semper vicibus t̄p̄is equis.
Vesper seras nunciat ymbzas.
Reuehitq̄ diē lucifer almiū
Sic ḡternos reficit cursus
Alternus amor. sic astrigeris.
Bellum discors exulat oris

¶ Hec concordia temperat equis
Elementa modis vt pugnātia
Vicibus cedant humida siccis
Iugantq̄ fidē frigora flāmmis

Quintus

Pedulus ignis surgat in altū
 Terregq; graues pondere sidant
 Hisdē causis veretepenti
 Spirat florifer annus odores
 Estas cererē feruida siccāt
 Remeat pomis grauis autumnus
 Hyemen defluus irrigat imber
 Hec temperies alit ac profert
 Quicquid vitā spirat in orbe
 Eadē rapiēs condit z aufert
 Obitu mergens orta supremo

feruida siccāt. i. maturat cererē. i. fruges Autūnus remeat. i. reuertit grauis.
 i. onerosus pomis. imber defluus irrigat hyemen Tūc 2mendat regimē dei
 circa generabilia z corruptibilia di. Hec tēperies. i. tpa di. dispō puidētie di
 uinē alit z profert q̄cquid in orbe spirat vitā. i. q̄cquid viuūt. z eadē tēperies
 rapiens ea q̄ fecit. cōdit. i. abscondit z aufert. i. abesse mergens orta. i. pducta
 supmo obitu. i. vltima morte. ¶ Notandū ē 2mmentatorē. viij. phicoz. Pri
 mū antiquū nihil facit sine secūdo antiquo. i. celo. ergo p̄ia cā generatiōem
 z corruptionem elementoz z omniū in mūdo z tpm distinctiōan opatur me/
 diantib; corpibus celestib;. vñ in li. de pomo Aristotelis scribit q̄ creator
 oīm sua sapia p̄pauit sphoeras z in qualibet sphoera stellas lucidas z dedit
 ipsis p̄tutē dominādi in hoc mūdo. faciēdi bonū z malū. mortē z vitā. z ince/
 dunt stelle p̄m virtutē ipsis a creatore datā fm desiderii z voluntatē eius in
 ascendēdo z descēdēdo. nūc de oriente ad occidēs. nūc de occidēte ad oriens. si
 ne p̄traditione. z oēs stelle sunt sicut serui dño obediētes. z cursus z motus
 eaz nō est a seipsis nec virtute eaz. s; est creator q̄ facit eas moueri. q̄ est bñ/
 dictus in secula seculoz.

Sedet interea conditor altus
 Regq; regens flectit habenas
 Rex z dominus fons z origo
 Lex z sapiens arbiter equi
 Et quemotu concita ire
 Sistit retrahēs. ac vaga firmat

būs vicēuersa. ita q̄ qñq;
 p̄ualeat humida. qñq; sic/
 ca. z q̄ frigora. i. elementa
 frigida iungant fidē. i. con/
 cordiā flammis. i. calidis
 elemētis. ne vnū totaliter
 aliud corūpat. Et hec cō/
 cordia facit vt pedulus ig/
 nis surgat in altū. i. moue/
 atur sursum z terre graues
 pondere sidāt. i. deorsū resi/
 deant Tūc 2mendat regi/
 men dei circa tpa di. His/
 dē causis. i. siliibus causis
 p̄ diuinā puidētiā ordia/
 tis annus floriger. i. i quo
 abundant flores spirat o/
 dores ipso vere. i. tpe veris
 tepēte. i. incalescente. estas

¶ Hic 2mendat puidē/
 tiā diuinā ex pte dei re/
 gentis di. Interea dñi res
 sic gerūtur altus p̄dior. i.
 summ⁹ creator rex de⁹ se/
 det. i. in se mutabiliter ma/
 net reges oīa. flectit. i. mo/
 deratur habenas rex. i. fre/
 na. xp̄s rex p̄ sapiam gu/
 bernatiōis. descēdēs p̄ po/
 tētiāz creationis. fons oīs

Libër

Nā nisi rectos reuocās itus
Flexos itez cogat in orbes
Quenunc stabilis continet ordo
Disseptra suo fonte fatiscant
Hic est cunctis cōmunis amor
Repetuntq; boni fineteneri
Quia nō aliter durare queant.
Nisi conuerso rursus amore
Refluent causę quę dedit esse

bonitatis et origo oīm. et
ipse a nullo. lex oīa ligans
et sapiens arbiter. i. iudex.
equi. i. equitatis oīb; retrē
buens fm iusticiā. qui scē
deus oīa regēs p̄citāt. i. et
citāt entia ire. i. pcedere ad
eē. motū. i. p motū. et listit
.i. pmanere facit ad tps in
esse retrahens oīa ad n̄ esse
et ipse firmat p grām vaga
.i. instabilia p naturā. Nā
nisi deus reuocans rectos
itus. i. rectū pgressus q̄ est
ab esse ad nō esse. cogat. i.
reducāt entia in flexos or

bes. i. in quasdā circulationes ea q̄ stabils ordo diuine puidētē p̄tinet p̄p̄a
disseptra. id est separata a suo fonte. i. a suo principio quod est deus fatiscant.
id est deficient et ad nihilū deuenient. Hic fons est cōis amor cūctis entibus
et cuncta repetiunt. i. appetūt teneri. i. pseruari sine boni. i. per finē boni. q; res
aliter nō queunt durare. i. in esse pperuari nisi puerlo amore refluant. i. rede/
ant causę. i. ad cām primā q̄ dedit eis eē p creatiōem. ¶ Nota q̄ entia regunt
tur a deo p quādam circulationē fm quā quodā mō perpetuātur in esse. Her
bi grā. Deus sic disposuit res vt ex semine. pueniat herba. et ecōuerso. ex her/
ba pducat semen. sic in gñatione elementorū sit q̄daz circulus diū ex aere gñā
tur ignis. et itez ex igne aer. ¶ Itē in creaturis rōnālibus q̄ progrediūtur a
deo pductiōe naturę sit itez flexiō ad ip̄z deū p reductionē grę vt sic nihil p
maneat in reb; ens et pfectū. nisi per q̄dam circulationē. et hoc innuit phia in
lra. ¶ Nota q̄ finis ad quē oīa naturali appetitu tendūt est ip̄m summū bo/
nū qd̄ est deus. hunc finē cōsequūtur rōnāles creature p opationē intellectus
et voluntatis. Sed irrōnāles creature cōsequūtur ip̄m solū. p hoc q̄ ip̄m rep̄
sentāt p quā daz p̄cipationē eēndi. et iō eodē appetitu naturali q̄ aliqd ap/
petit suū esse. eodē appetitu tendit in suū vltimū finē. et hoc innuit in lra. cūz
dr. hic cūctis cōmunis amor

¶ Prosa. viij. li. quarti

Hic ostendit oēm fortunam eē bonam

IAm ne igit vides qd̄ hec omīa q̄
diximus psequat. B. Quid nā
inquam. Phia. Omnem inquit bonā
proptus esse fortunam. B. Et q̄ inq; fi
eri p̄t. P. Attende inq; cū oīs fortuna

¶ Ista est septima et vlti/
ma. p̄a huius quarti. in q̄
phia deducit quā daz con
clusionē ex pmissis. Et p̄
facit hoc. scđo subiūgit q̄
daz exhortationē. scđa ibi
Quare inquit. Primo po
nit p̄clusionē intentā. scđo
ppat eā ad opinionē vul/
gi. scđa ibi. Sz eā Primo
dr. Hides ne iam o boeti
qd̄ psequatur hec oīa q̄ dī

Quartus

vel iucunda vel aspera. cum remunerā
di exercendi vebonos. tū puniēdi. cor
rigendiq; improbos causa deferatur..
Omnis bona quā vel iustā constat esse
vel vtilez. B. Nimis q̄dem inq; vera
ratio. Et si quam pauloāte docuisti. p/
uidentia. fatū ve cōsiderem. firmis vi/
ribus nixa sententia

malos 7 p̄miat bonos. v̄l p̄stat esse vtile sicut q̄ exercet bonos 7 corrigit ma
los. Dicit Boetius. nimis. i. valde vera est rō. 7 si prouidentia quā pauloāte
docuisti 7 fatū considerē. tunc sentētia est nixa. i. firmata firmis vrbz. i. rōn
bus. ¶ Nota ex quo fin diuinā prouidentia bonis 7 malis. nunc p̄spera
nunc aduersa eueniūt. bonis propter remunerationē. p̄spera. 7 p̄pter exercita
tionē in virtutibus aduersa. p̄z q̄ p̄spera fortuna remunerans 7 aduersa ex
ercitans est bona. Itē cū prospera fortuna malos emendet. vt vltimū ē p̄z
7 aduersa ipos corrigit 7 iuste puniat p̄z ipam etiā esse bonam.

¶ Sequitur prosa.

Sed eā si placet inter eas quas inopi
nabiles pauloāte posuisti numerem?
P. Quid inq̄t. B. Quia id hominū
sermo cōmunis vsurpat. 7 q̄dam cre
bro. quorundā malaz esse fortunā. P.
Vis ne igit inquit paulisper vulgi ser
monibus accedamus. Ne nimium ve
lut ab humanitatis vsu recessisse vide
amur. B. Ut placz inq; B. Nōne igit
bonū censēs esse qd̄ prodest. B. Ita est
inq; P. Quē p̄o aut exercet aut corri
git. prodest. B. Fateor inquam P̄bia

rimus. Dicit Boetius.
Quid inq̄a. 7 p̄bia. om
nem fortunā prorsus esse
bonā. dicit Boetius. 7 qui
inq; id est quō potest hoc
fieri. Cui p̄bia. Attēde in
quit. Cum oīs fortūa si
ue iucūda. siue aspa defera
tur causa remunerandi v̄l
exercēdi bonos vel causa
puniēdi vel corrigēdi una
probos p̄z q̄ oīs fortuna
est bona quā vel cōstat eē
iustaz. sicut illa quę puni

¶ Hic cōpat hanc cō
clusionem ad opinionem
vulgi ostendens eam vul
go esse inopinabile 7 inq;
rit quid vulgus sentiat de
qualibet fortuna. sed ex
opinionē vulgi concludit
q̄dam p̄trariū ipi vulgo
ibi. Vide igit. Dicit ergo
P̄bia si placet eam opi
nionem quod omnis for
tuna sit bona numeremus
inter eas opiniones quas
pauloante posuisti inopia
biles. Dicit philosophia
quid. id est propter qd̄ Bo
etius dicit. quia cōmunis
sermo hominū istud vsur
pat. i. in vltimū capit quo
rundā fortunam esse ma
lā. quorundam bonam

Liber

et dicit philosophia. Nis
ne o Boeti. Accedamus
paulisper sermonibus vul
gi ne nimium videatur reces
sisse a communi vsu ho
minu. Dicit Boetius vt
placet. Et phia. Non cen
ses bonu qd pdest. Dicit
Boeti? Ita est. Et phia
Fortuna que aut exercet.
corrigit. de Boeti? Quid
ni? i. qre no. z addit phia.
hec fortuna q exercet e eoz
hoim qui positi in virtute
gerunt bella ptra aspa. sed
fortuna que corrigit e eoz
hoiz qui declinates a virtijs
arripiunt iter pstratis. de bo
etius Negare nequeo. qrit
phia. Quid est de fortuna
iucunda q tribuitur bonis in pmiu: nuqd vulgus decernit. i. iudicat ea ee
malā. de Boetius Nequaqs. sed iudicat ea esse optimā sicut est. qrit vlti?
phia Quid est de reliqua fortuna q punit que cuz sit aspa z coerceat malos
iusto supplicio. nuqd vulgus putat ea esse bonā: de Boetius Immo iudi
cat ea esse miserrimā oim q excogitari pnt ¶ Nota q ois fortuna. vel e ad
exercendu bonos z corrigedu malos. vel ad remunerandu bonos z punien
du malos Fortuna q est ad exercedu bonos z ad corrigedu malos hoies vtra
qs est bona. etiā fm opinioem vulgi quod pbat phia Illud qd pdest e bonu
sed fortuna que exercet bonos hoies pdest bonis. z q corrigit malos pdest
malis. ergo vtraqs est bona Fortuna aut q exercet est bonoꝝ q gerit belluꝝ
ptra vitia Fortuna q corrigit est maloꝝ qui declinat ad pstrates Fortuna ac
q remunerat bonos bona est. etiā fm vulgares. sz que punit malos oim pessimā
ma est fm vulgares. z hanc optioem vulgi de vtraqs fortuna phia tagit i lra

¶ Hic phia ex pcessis a vulgo pcludit qdā inopinabile z perarum
vulgo. i. malā esse fortunā tm maloꝝ. cū tm opinet vulgus vt plurimū ma
lā fortunā euenire bonis
z de Vnde ne nos sequētes
opinionem vulgi confecerim.
rimus. i. pcluserim? qdāz
valde inopiabile apd vul
gū Quid inq? dicit Boe
tius. Et philosophia. Ex
his em que concessa sunt
fm opinioem vulgare eue
nit q eoz qui sunt i pfecta

Bona igit? Quidni? p. Sed hec eozū
est. qui vel in p̄tute positi ptra aspa bel
lū gerunt. vel a vitijs declinātes p̄tutē
iter arripiūt. B. Negare inq? nequeo
p. Quid vero iucūda q̄ in p̄miu tri
buit bonis Nū vulgus malā esse dcer
nit? B. Nequaqs vep vti est: ita qz esse
optimā censet. p. Quid reliqua q̄ cuz
sit aspera iusto supplicio malos coerceat
Nū bonā populū putat? B. Immo oī
um inq? que excogitari pnt iudicat esse
miserrimāz

¶. P. Vide igit? ne opinioem populi
sequētes. qdā valde inopiabile pfece
rimus. B. Quid inq? p. Ex his enim
ait que pcessa sunt: eueit. eoz qdes qui
sunt vel in possessione vel in propectu.

Quart⁹

vel in adeptione virtutis. oēm quecunq;
sit bonā. i. impbitate pō manētibus
oēm pessimā esse fortunā **B.** Hoc inq;
verū est. tamen si neō audeat p̄fiteri.

rū est fm vulgares. q̄uis nemo audeat p̄fiteri fm p̄ritatem. qz in rei verita/
te oīs fortuna bona est. tā bonoz q̄ maloz. vt probasti ¶ Hora q̄ oīs fortu/
na bona vel est remunerās vel exerceps vel corrigēs Fortuna remunerās est
eoz qui sunt in possessione virtutis Fortuna exerceps est eoz qui incipiūt esse virtuosī Ex q̄ relin/
quit q̄ eoz qui p̄manent in malicia sit fortuna pessima. sed hoc nō fm op̄ini/
onē vulgariuz Hora q̄ quelibet fortuna p̄t dupliciter p̄siderari. vno mō in p̄/
paratione ad cām vniuersalem q̄ oīa regit z disponit ordinando singula in fi/
nē eis vniuersalem. sic oīs fortuna bona est vt p̄batum ē. vel p̄t p̄pari fortu/
na ad istū cui euenit. z sic solū illa d̄ bona. que aliqd bonū p̄fert illi cui ad/
uenit. z illa mala que nihil boni p̄fert

P. Quare inquit ita vir sapiēs mole/
ste ferre nō d̄z quotiens in fortunē certa/
men adducit At viz fortē nō decet in/
dignari quoties increpuit bellicus tu/
multus **U**triq; em̄. huic quidē glo/
riē propagandē. illi pō p̄formandē sa/
pientiē difficultas ip̄a materia est. Ex
quo est etiā p̄tus vocat q̄ suis viribus
nitens nō supetur aduersis Neq; enī
vos in p̄uectu positi p̄tutis. diffluere
delitijs z emarcescere voluptate veni/
stis **P**rdiū cū oīi fortuna nimis acre
p̄seritis. ne vos aut tristē opprimat: aut
iucūda corrūpat. firmis mediū virib⁹
occupate. Quicqd aut infra subsistit.
aut ultra p̄gredit b̄z cōtēptum felicitā

possessione p̄tutis vt in p̄/
uectu vel in adeptione p̄tu/
tis oīm fortunaz ē bonā
siue sit p̄spera siue aduersa
manētibus aut in impro/
bitate oīm fortunā ē pes/
simā. z d̄t Boet⁹. hoc ve/
rū est fm vulgares.

¶ **H**ic p̄h̄a facit quādam
exhortationē di. Ex q̄ oīs
fortuna est bona. sapiens
vir nō d̄z moleste ferre q̄ti/
ens ducit i certamē fortunē.
.i. cū fortuna. vt non decet
fortem viz indignari. id ē
turbari quotiens increpu/
it. i. isonuit bellē tumult/
us. i. strepitus Nā ip̄a dif/
ficultas bellandī z resistē/
di fortunē ē vnicuiq; viro
forti z p̄tuofo materia. id
ē cā gl̄e p̄pagandē. exerciti/
uz em̄ bellicū est cā gloriē
viro forti. Illi pō sc̄z viro
p̄tuofo resistētia fortunē
est materia. i. cā p̄firmandē
sapiētiē. i. p̄tutis. Ex quo
.i. ex q̄ victoriā talis diffi/
cultas p̄tus vocat. d̄z enī
virtus. eo q̄ suis viribus
nitens nō superet aduersis
z subdit Neq; em̄ vos po/
siti in p̄uectu. i. in via p̄tu/
tis venistis in mūdūz dif/
fluere delitijs z emarcesce/
re voluptate. plium nimis

Liber

acre cōseritis. i. p̄teritis v̄l
p̄mittitis cū oī fortuna dē
in l̄rā. Ne trīstis fortuna
vos opprīmat eūtiendo in
despationem. aut iucunda
corrūpat allīciendo ad; vo
luptatē. occupate. i. tenete.

¶ In mediū p̄tutis firmis vīrib; qz q̄quid infra subsistit a mediō p̄tutis deficīe
do. aut vltra p̄greditur mediū p̄tutis excedēdo. illō h̄z p̄tēptus f̄elicitatis. i.
p̄tutis. z nō h̄z p̄miū laboris. z in v̄stra manu. i. p̄tate sitū est qualē fortūaz
vobis velitis formare. s. bonā vel malā. **D**is em̄ fortuna q̄ videtur aspa. aut
exercet bonos. aut punit malos. z sic bona est. ¶ Nota dū q̄ p̄hīa hortat
sapientē ad magnanimitatē. cū dē Sapiēs nō d̄z moleste ferre fortūaz. Nam
fm̄ Aristotelē in ethic. Sapiēs bn̄ scit ferre fortūas. qz h̄z se sine vitupio. si
aut tetragonū. Corpus em̄ tetragonū quocūq; p̄icitur firmiter stat. z ma
gnanīm⁹ est q̄ cōtra difformes insultus fortunę vnanimi mentis p̄stātia mi
litar. ¶ Nota q̄ p̄tutis p̄sistit in mediō inter duo vitia extrema ad quoz vnū
impellit. p̄spera fortūa. ad aliud aduersa. p̄bi grā Aduersitas ipellit ad despe
rationē z timiditatē. p̄spitas autē ad p̄sumptiōez z audaciāz inter q̄ p̄sistit
mediū p̄tutis. cui⁹ excessus vel defectus est vitiosus. z hoc innuit p̄hīa in l̄rā
¶ Nota q̄ in p̄tate hoīs est facere fortunā sibi qualē vult. scz bonā vel malā
qđ declarat p̄hīa in aduersa fortuna. qz si eā accipim⁹ bono aio. p̄ exercitio z
correctiōe ipa est bona. si autē eā toleram⁹ malo aio. etiā p̄ poena ipa mala ē.

¶ Hic incipit septimuz z
vltimū metz hui⁹ quarti.
qđ dē saphiciū ab inuento/
re trochaiciū a pede pōnan
te. In quo p̄hīa cōfirmat
exhortationē exēplo viroz
fortiū. qui sp̄etis volup
tibus magnos subierūt la
bores spe laudis z gl̄e. Et
primo ponit p̄la exempla.
scdo hortatur nos ad imi
tationē eoz. ibi. Ite nunc
fortes Priaps possit diui
di in tot pres q̄t ponit exē/
pla. q̄ p̄cēbūt. primū exēplū ē t̄le Paris fili⁹ p̄ami regis troianoz in greciā p̄
fect⁹ rapuit Helenā vxorē Menelai z duxit i phrygiā regionē Menela⁹ autē
p̄q̄stus fr̄ suo Agamēnoni hoc fecit Menelaon puocatis p̄ncipib; grecorū
trāsfretauit in phrygiā z obsedit Troiā decē annis. quaz tandē destruxit. et
maioribus interfectis pplm̄ captiuauit. Cū autē Agamēnon p̄ficifceret ver
sus Troiaz deuenit in quādam insulā vbi factus est ei v̄ctus p̄trari⁹ z requi
siuit vates qđ esset faciendū. q̄ dixerūt q̄ nō h̄rēt v̄ctū. p̄sper. nisi placar; Di
anā sacrificādo ei suā filiā. Cui licet hoc videret dūz p̄pter pietatē patnam

¶ Metz septimū libri quarti.
B Ella bis q̄nis opatus annis
Altos atrides phrygiē ruinis
Fratris amīssos thalamos piauit
Ille dum graiē dare vela classi
Optat. z v̄ctos redimit cruore
Exiuit p̄rem: misēz q̄ trīstis:
Fēderat natē iugulum sacerdos

Quartus

tamen suadete Ulixe spe laudis et glorie super victoria obtinenda consensit ut eam imolaret. quo scio obtinuit ventum prosperum ad voluntatem Dicitur ergo in libro. Atrides. i. Agamemnon atreide filius ex his ultor opatus bella bis quibus. i. decem annis. piavit. i. purgavit ulciscendo amissos thalamos. i. uxorem tentam in thalamo fratre Penelopi. i. ruinis. i. destructionibus phrygiæ. i. troie que sita fuit in phrygiæ. dum ille Agamemnon optat dare. i. exponere vela graecæ classis. i. naui graecæ. et dum redemit ventos cruore filie sue ipse exiit. i. deposuit premium. i. pietatem paternam. et sacerdos tristis ex his foederat. i. foedere sacrificat miserum iugulum. i. collo vel guttur. natæ. i. filie Agamemnonis. [¶] Uguitionem enim iugulorum est idem quod guttur vel gutturis incisio.

Fleuit amissos itacus sodales

Quos ferus vasto recubans in antro.

Versit immani polyphemus aluo

Sed tamen ceco furibundus ore

Gaudium mestis lachrymis repedit

gigas huius unicum oculum in fronte quem socios ulixis occidit et voravit. super quo ulixes pristatus sustinuit usque predictus gigas cibo repletus obdormi. qui dormiente oculum quem in fronte habuit eruit Qui euigilans furibundus quasi ulixes sed excecatus cum inuenire non potuit Dicit ergo in libro Itacus. i. ulixes ab itaca regione. vel ab auo suo itaco sic dictus. ille fleuit. i. defleuit amissos sodales quos ferus polyphemus recubans. i. morans in vasto antro. i. magno merfit immani aluo. i. magno ventre. sed tamen ulixes furibundus repedit. i. restituit gaudium mestis lachrymis. i. suis tristitibus. ore. i. facie polyphemo ceco. i. ex

¶ Hic phia ponit secundum ex^m in quo declarat fortia acta ipsius ulixis intendens tale fabulam Ulixes rediens de bello troiano decem annis erravit in mari. sustinens multa aduersa. tandem casu aliter venit ad antum polyphemi qui erat maximus

Herculè duri celebrant labores

Ille centauros domuit supbos

res assumpti celebrant. i. celebrare reddunt herculi Cum[¶] ponit [¶] laboris di. Iste hercules domuit supbos centauros qui eum contempserunt. **¶** Ubi notandum quod centauri monstrata quidam sunt ex medietate homines. et ex medietate tauri. quos poete fingunt genitos ex semine ixtionis. quod piecit in nube. qua iuno circumdederat se. fugitis a facie eius volentibus cum ea perhibere. hos centauros hercules domuit Cum enim uenissent ad ludum palestine in monte foloz Hercules ingressus cum eis ipsos usque ad effusionem sanguinis perstravit.

¶ Hic ponit secundum laboris herculis di. Hercules abstulit spoliū. i. pellē seu uo leoni **¶** Ubi notandum quod in silua nentica fuit quidam leo crudelissimus quem homines totius regionis inuasit. quem aggressus hercules per liberationem patrie ipsum interemit. et excoctas ipsum pellē per spolio abstulit

¶ Hic ponit tertium laboris dicens Hercules fixit volucres id est arpis as certis sagittis **¶** Ubi notandum quod rex finius suos filios excoctavit. qui

¶ Hic ponit aliud ex^m In quo describitur acta herculis et labores eius quibus fingit meruisse celum di. Duri laboris

Liber

nouerā suā d stupro accu
sauerant. ppter qd inuidia
deoz ipe est excecatus. et ap/
positi sunt ei arpie. i. volucres virginei vultus rapiētes cibū de mēsa ei. qd

Fixit et certis volucres sagittis

Hercules sagittis suis fixit et fugauit

Hic tangit quartū laborē dices Hercules rapuit poma draconi cernenti

.i. custodiēti illa rapuit au
reo metallo grauior leuaz

Poma cernēti rapuit draconi

Figurata locutio est. i. gra
uē hīs leuā de pomis au/
reis Vbi nota q septē fuerūt filie Achlātis hntes hortū aureū cū pomis au

Aureo leuam grauior metallo

reis q draco custodiebat Hercules at supueniēs dracōi poma aurea abstulit

Hic ponit quintū laborē dices Hercules cerbez. i. canē infernalē tra
xit ab inferis triplici catena Vbi nota q Pirritoneus volēs sibi desponsare

reginā inferni Herculez et
Thesum. et alios viros

Cerbez traxit triplici catena

fortes assumpsit. qbus ve
nientibus ad infernū Cerberus ianitor inferni ipos latratu suo impediuit.
Hercules aut ipm tribus catenis vinxit. vel sim alios ipm traxit de inferno
triplici catena. qz dr habere tria capita canina triplici catena vincira.

Hic ponit sextū laborē di. Victor. i. hercules fertur posuisse imitam

dñm. i. Diomedē in pabu
lū suis qdrigis. i. eqs qua

Victor immitē posuisse fertur

drigā trahentib. Vbi no/
tandū q diomedes fuit rex
thracie qui equos suos pavit humana carne. quē hercules interfecit et dedit

Pabulū suis dñm quadrigis

suis ppijs equis deuorandū

Hic ponit septimū laborē herculis dices Hydra. i. serpens perijt obu/
sto veneno suo. Vbi nota

Hydra cōbusto perijt veneno

q in legrna palude fuit qui
dā serpes hīs pla capita.
quoz vno psciso succrescebāt tria. quē hercules aggressus sagittādo cū n vi/
deret se pficere collecta pgerie lignoz ipm obussit

Hic ponit octauū laborē herculis Vbi sciendū q cū hercules vellē

deducere filiā cuiusdā regē
q dicebat Diamira fluuiū

Fronte turpatus achelous amnis

Achelō quē debebat trā/
sire mutauit se in diuersas

Ora demersit pudibunda ripis

formas pugnādo ptra herculē

Hercules ipso deicto abstulit sibi vnū cornū qd sacrificauit copie. i. deo for
tune. ppter qd Achelous verecundia pfusus fugit. et in aquis latuit. vñ dr i
lū Achelous anis. i. ille fluuius fronte turpat ppter ablationē cornū ipse
mersit in ripis ora pudibūda. qz latuit p pudore in ripis

Hic ponit nonū labo
rem di. Hercules strauit.

Strauit Anteum lybicus argenis

.i. occidit Antēū illū giga

Quartus

tem arenis libycis. i. in arenis lybie regionis ¶ Nota q Anteus erat gigas de terra. p. genitus. cuius erat talis ius q si aliqui ex fatigatione debilitaret tactu terre statim recupabat vires Qui cū exerceret magnā tyrannidē in lybia aduenit hercules. z cōgressus cū eo diu sibi luctabatur Lū aut Anteus se tiret se debilitari spōte cecidit in terrā. z sic resumpsit vires. qd hercules cognoscens ipm a terra eleuauit. z supra pectus suū ipm tenēdo opprēssit. quo usq spm exalaret.

Lacus Euandri satiauit iras

ignē per os. cuius pater fuit vulcanus. ¶ Danebat aut Lacus in mōte autē tino spoliāns z occidens hoīes z furto plurimū insistsens Lū aut hercules venit de hispania dūccs secū multos boues Lacus quosdā boues hercul furabatur. z traxit in antz suū retrozsum p. caudas ne furtū pateret. Lū autē hercules querebat boues. p. mugitū vniū bouis puenit ad antrū Laci. q. ex tracto ipm interfecit. cuius morte placata est ira Euandri. quē idē Lacus multū offenderat ¶ Lū dē in lra Lacus sp. morte sua quaz passus est ab hercule satiauit. i. p. p. scuit iras Euandri quē Lacus multū offenderat

Quosqz pssurus foret altus orbis

Setiger spumis humeros notauit

regionē. quē cū hercules agitarēt aper sibi insultans humeros hercul spuma maculauit. quē aperū tandem interfecit. vñ dē Setiger. i. aper gerēs setas notauit. i. maculauit humeros herculis. sp. spuma vel salina. q. s. humeros alē orbis foret. i. p. p. s. us erat. q. vt statiz p. rebat hercules hūeris suis celū sustulit

Ultimus celum labor irreflexo

Sustulit collo. p. ciumqz rursus

Ultimi celū meruit laboris

celū supportaret quē ipse respiraret. qd z hercules fecit. z p. hoc celū meruit ¶ Lū dē in lra Ultimus labor Herculis fuit q. sustulit. i. supportauit celum collo irreflexo. i. inclinato z rursus meruit celū tāq. p. cium vltimi sui laboris

Ite nūc fortes vbi celsa magni

Ducit exempli via: cur inertes

Terga nudatis: supata tellus

Sidera donat

magni exempli ad aggrediēdū fortia. z tunc inuehit p. tra tardos z vitiōsos dicens Cur vos inertes. i. homines sine arte. sicut hoīes desidiosi nudatis ter-

¶ Hic ponit decimū laborem ¶ Vbi notāduz q Lacus fuit monstrū euomēs

¶ Hic ponit vndecimū laborem herculis. Vbi notāduz q in Arcadia erat qdaz aper deuastans totā

¶ Hic ponit duodecimū z vltimū laborem ¶ Vbi nota q Athlas fingit fuisse qdaz gigas supportans celū humeris suis. hic fatigatus rogauit herculē vt

¶ Hic hortat phia ad imitationem p. dicto. z fortiū viroz dices. Ite nunc fortes. i. resistētes aduersa tibi. ite illuc vbi ducit via celsa. i. ardua magni herculis q. est via p. titum z via

Libër

ga. i. dorla vĩa fugiendo labores z aduersanā? tellus. i. terrena ꝑcupiscētia su
perata donat hōi sidera. i. celū. qꝫ supata terrena ꝑcupiscētia efficit hō di
gnus celo qđ est locus deoz z spūuz Hā fm Aristo. ꝑmo celi z mūdi. Dēs
eū locū qui sursum est deo attribuit z barbari z greci qꝫncꝫ putant deos eē
De quo dī Plato in fedrone Viri speculatiui viuētes fm vĩa ꝑtemplatiua
celestes sedes recipiūt. in quibus foelicitate deoz potiuntur. q̄ foelicitate nos
faciat ꝑcīpes Iesus christus q̄ est deus sup oīa bñdictus in sēla scloꝝ Am

Anicij Danlij Seue. Boetij Ex consul. ord. pꝛi. de ꝑso. phie
finis liber quartus Incipit liber quintus Prosa prima
Exponit quid sit casus

Hic incipit liber quintus Boetij de ꝑsolatiōe phie. cuius hec ē prima ꝑ
sa. in qua phia vult soluere qđam dubia suā determinationē ꝑsequētia de fa
to z ꝑrouidentia Videt em̄ ex dictis q casus nō sit. qꝫ si oīa sunt ꝑuisa ita q
nihil eueniat ꝑter ordinē ꝑuidētiē diuine. videt q nihil casualiter eueniat.
qꝫ casus ꝑportat euentuz in
opinatiū Itē videt ex dēis
q libez arbitriū nō sit. qā
oīa disponūtur fm ordinez
fatalis nēcitatē. libez at
arbitriū nēcitatē excludit.
videt ergo si ponit ꝑuiden
tia z fatū q oīno excludat
libez arbitriū. phia g in ꝑ
senti li. inqrit vꝛꝫ casus sit
z qđ sit. z inqrit vꝛꝫ li/
bez arbitriū sit. ponēdo ar
gumēta. quibꝫ libez arbi
triū euz ꝑrouidentia diuina
nō videt posse stare. post h
ponit falsā solutiōem q/
runda quā ꝑꝑbat. z ꝑꝛ
ꝑꝛiā quā rōibꝫ ꝑfirmat.
z de eternitate determinat

Iperat: orōisqꝫ cur
sum ad alia quēdam
tractāda atz expedie
da vertebat. B. Tū

ego Recta quidē inqꝫ exhortatio: tuaqꝫ
ꝑꝛꝫ auctoritate dignissima. sꝫ qđ tu
dudū de ꝑrouidentia quēstionē pluri
bus alijs implicitā esse dixisti. re expe
rior: Quēro em̄. an esse aliquid oīno. et
quidnam esse: casum arbitrare?

z alia plura sicut patebit Et diuiditur iste liber in. xi. ꝑtes. qꝫ sex sunt ꝑꝛofē
z quinqꝫ metra eius. q̄ partes z q̄ in eis determinātur patebunt in ꝑꝛessu li/
bri. In ꝑꝛia ꝑsa determinat de casu. z ꝑmo Boetiꝫ tāgit acta phie ꝑmēdās
eius exhortatiōem scām. z mouet quēstionē de casu. Sēdo phia excusat se
ab eius determinationē. z boetius illā excusatiōem remouet Tercio phia de
terminat de casu. sēdo ibi Tū illa festino. tertia ibi. Tū illa mō Primo dicit
phia dixerat hec ꝑdicta z ꝑtebat cursum orōis. i. sermonis ad tractāda quē
daz alia atz expedie da Tunc ego Boetius inqꝫ O phia recta est tua exhor
tatio facta z ꝑꝛꝫ est dignissima auctoritate. sꝫ q tu dudū dixisti sexta ꝑ/
sa. iij. li. quēstionē de ꝑuidētia implicitā esse ꝑ libus alijs. s. quēstionibus

Quintus

ego experior re. i. realiter. quero em an arbitreris casum oino aliquis eē sup/
ple in rez natura. z quidnā arbitraris eē casum supple in rez natura ¶ Ho/
ta p hoc q dē Boetius dixerat. inuuit phiam iā expeditisse q ad sui specula
tione spectabant. z ita determinasse principale huius libri intēctionez z phia
stebat cursum orōnis. i. orōem curretem. qz orō phie nō impēdiebatur igno/
rantia docētis. nectarditate dicentis. hanc orōem stebat ad quedā alia tra/
ctāda Que aut fuerunt illa Boetius nō exprimit. qz forsan sua opinioe mi/
nus erat desiderāda. vel forsan qētū ad ppositū extranea ¶ Nota q dē exhor/
tationē phie fuisse rectā. qz phia hortabat ad stutes z ad pceptum fortuito
rū. talis aut exhortatio quē sit ad bonū psequendū z malū fugiendū recta ē
Et dē exhortationē phie esse dignissimaz auctoritate. qz qd a sapiētibus dē
auctoritate sapientis dignū reputatur

P. Tū illa Festino inq̄t debitū pmissi
onis absoluerē. viāq̄ tibi qua patriaz
reueharis aperire. Hec aut z si putilia
pgnitu. tū a pposito nrī tramite paulis
per auersa sunt. Verēdūq̄ ē. ne deuīs
fatigatus. ad emetiēdum rectū iter suf
ficerenō possis. B. Ne id inq̄. p. ve
reare Nā quietis mihi loco fuerit. ea q̄
bus maxie delector agnoscere. sil cū oē
disputationis tue latus indubitata fi/
de pstitērit. nihil de sequētibus ābigat
dū. i. trāseundū rectuz iter. dē Boc. ¶ phia. ne illud vereare. i. nō timeas. qz
hoc fuerit mihi loco qētis agnoscere ea qbus maxie delector. z cū oē latus. i.
ois circūstantia tue disputationis mihi pstitērit fide idubitata nihil est qd ā/
bigat de sequētibus ¶ Nota q dē q viā reueharis patriā. hic patriā vocat be
atitudinē quā p. inuenire docuit. illa at p q hō puenit ad ipam. sunt pti/
tes. de qbo Boc. intēdebat agere nō in hoc libro. sz in vltimis libris musice
sue agēdo de musica hūana. intēctioez em suā nō ppleuit. qz a rege Theodo/
¶ Hic phia determinat de casu soluēdo (rico morte puentus fuit
pmissas cās z qstioes. p. soluit primā an casus sit. scōz qd sit casus. ibi.
P. Tū illa Dore inq̄t gerā tibi simul
q̄ sic exorsa ē Si qd inq̄t aliq̄s euen
tū temerario motu. nulla que causarū
connerione productū casum esse desi/

Hic phia excusat se de
huius opinionis vel qsti/
onis determinatione. z bo
eti illā excusationē remo/
uet dices Phia inq̄t. ego
festino absoluerē. i. pficere
debitū pmissionis z apire
viā q̄ reueharis ad priam.
Hec aut q tu qris de casu
et si. p q̄uis sunt putilia p
gnitu. i. pgnitioe. tū paulis
per auersa sunt a tramite.
i. viā nrī ppositi. z dē pau
lis per qz nō sūt totalit auer/
sa. sz aliquātulū elucidant
pmissa. z est verēdū. i. timē
dū ne tu fatigatus deuīs.
i. qstionibus extraneis. nō
possis sufficere ad metien/
dū. i. trāseundū rectuz iter. dē Boc. ¶ phia. ne illud vereare. i. nō timeas. qz
hoc fuerit mihi loco qētis agnoscere ea qbus maxie delector. z cū oē latus. i.
ois circūstantia tue disputationis mihi pstitērit fide idubitata nihil est qd ā/
bigat de sequētibus ¶ Nota q dē q viā reueharis patriā. hic patriā vocat be
atitudinē quā p. inuenire docuit. illa at p q hō puenit ad ipam. sunt pti/
tes. de qbo Boc. intēdebat agere nō in hoc libro. sz in vltimis libris musice
sue agēdo de musica hūana. intēctioez em suā nō ppleuit. qz a rege Theodo/
¶ Hic phia determinat de casu soluēdo (rico morte puentus fuit
pmissas cās z qstioes. p. soluit primā an casus sit. scōz qd sit casus. ibi.
P. Tū illa Dore inq̄t gerā tibi simul
q̄ sic exorsa ē Si qd inq̄t aliq̄s euen
tū temerario motu. nulla que causarū
connerione productū casum esse desi/

Liber

rem. i. affirmabo me volū/
tati tue. 7 sic sic est exorsa.
.i. sic incepit. si aliq̄s desi/
niat q̄ ad nomē dicens ca/
sum eē euentū pductum
motu temerario. i. impuīso. 7 nulla p̄nexionē causaz. Ego phia affirmo ca/
sum. sic oīno nihil esse 7 decerno. i. iudico vocē casus prorsus eē inanē p̄ter
f̄cationē rei subiectę. sicut hec vox chimera inanis est.

¶ Notandū q̄ quāuis questio si ē p̄cedat q̄stionē qd est. 5^m q̄ questio qd est
q̄rit de q̄litate rei. qz qd est rei nulli debet nisi enti. tñ questio qd est q̄rēs de q̄
quid est noīs. est prima p̄gnitio. 7 iō ex quo qd est noīs oī scire de aliq̄ si ē. p̄
ter hoc phia ad q̄rendū de casu vtz sit vel nō. accipit q̄ qd est. qd f̄catur p̄ no
mē. 7 de Si aliqui dicūt casus eē euentū temerariū sine oī cā pductum. ego
video vocē casus esse inanē tanq̄s sibi nihil considere in re

¶ Hic phia ip̄robat opi/
nionē istā oīs casus nihil
esse 5^m cā. scdo soluit que/
stionē 5^m rei veritatez. ibi

Aristoteles me? Primo ponit vnā rōem. scdo aliā ibi Nā nihil Antiq̄ dice/
bant q̄ casus est euentus temerarius. i. iprouisus. Cōtra hoc arguit phia sic
Vbi cūq̄ sunt oīa p̄uisa ibi nihil est temerariū. sz oīa q̄ sunt. p̄uisa sunt a dō
ḡ inter ea q̄ sunt nihil est temerariū Hanc rōem breuiter innuit in lra dicēs.
Quis enī locus vllus p̄t esse reliquus? i. relictus temeritati. i. iprouisio
deo coercente cūcta in ordinē. s. p̄uūm. q. d. nullus. ¶ Nota q̄ oīa a deo sūt
p̄uisa. 7 rō est Quoz cūq̄ deus est cā oīa talia p̄uisa sunt a deo. sz deus ē cā
oīs entis ḡ oīa entia a deo sunt p̄uisa Quod aut̄ deus sit causa omnis entis
p̄z qz ab ipso depēdet celū 7 tota natura. vt p̄z ex. xij. De thaph...

¶ Hic ponit aliā rōem. p
bant q̄ casus nō p̄t esse si
ne oī cā pductus. sicut di/
cebant antiq̄. 7 arguit sic.
Qd est ex nihilo nihil est.
sed qd ex nulla cā est. ex ni
hilo est. ḡ qd ex nulla cau/
sa est nihil est. sz 5^m antiq̄s
casus est ex nulla cā. qz est
productus sine oī p̄nexionē
cāz. ergo casus nihil ē. vn/
de d̄t in lra. Vera s̄ma est
cui nemo vnq̄s vetēz refra
gatus est. i. p̄tradixit. i. ex
nihilō nihil existere. quan
q̄ illi antiq̄ illā p̄p̄em. ex
nihilō nihil existere. iecerit
id ē posuerint. quā si qd dā

niat. nihil oīno casum eē p̄firmo. 7 p̄z
ter subiectę rei significationem inanem

p̄sus vocem esse decerno

Quis ei (coercente in ordinē cūcta dō)
locus esse vllus temeritati reliqu? p̄t.

Nā nihil ex nihilo existere. 7a s̄ma est..
Lui nemo vnq̄s vetēz refragatus est.
q̄q̄s id illi n̄ de opante p̄ncipio sz d̄ ma
teriali subiecto (hoc est oīm de natura
rōnum) quasi qd dāz iecerint fūdamen
tū At si nullis ex cāis aliqd oriāt. id de
nihilō oriū esse videt̄ Qz si hoc fieri ne
q̄t nec casum. q̄des h̄mōi eē possibile ē
qualē paulo ante definiuimus. Boc..
Quid igit̄ inq̄s. Nihil ne est qd vel ca/
sus. vel fortuitū iure appellare queat.

Quintus

An est aliquid (tamen si vulgus lateat) cui vocabula ista conueniant.

fundamentū nō de opar/
te principio. i. de deo crea/
toze. qz ille ex nihilo aliqd
fecit. sed intellexerunt hoc

de materiali subiecto. i. de tota natura fundata in materia z exponit seipsum
dices. h est de natura oīm rōnum. i. de natura q est subiectū formaz natura
lū. s. si aliqd oriā ē ex nullis causis. i. videt esse ortū ex nihilo. s. hoc fieri ne
quit vt aliqd oriā ē ex nihilo. ergo nō est possibile casum ēē hmoi. i. talē qlem
pauloan definiuimus fm antiqz q sit euentus temerari? sine cōnexionē cau
saz. Quid g dicendū est de casu. qrit Boetius Est ne nihil in reruz natura
qd iure possit appellari casus vel fortuitū vel est aliqd. tamen si p quāuis la/
teat vulgus cui ista vocabula pueniant: ¶ Notandum q hēc ppō ex nihilo
nihil existerē. vera est in cōpatione ad cām pticulārē q in sua actione pūppo
nit materiā. tū in ppatōne ad cām vlem quē est cā totius entis nō est vera.
vñ dicimus deū oīa creasse ex nihilo z fide tenemus. s. antiq de isto mō pro
ductionis p creationē nō loquebātur. s. p mō. Uñ Ari. i. phicoz Impossi
bile est aliqd fieri ex his q nō sūt. de hac ei opiniōe pueniūt oēs q de nata st/
¶ Hic phia soluit quēstionē de casu. z pūo oīe eā esse solutā ab Ari.
z oīe modū eius. scdo declarat q casus licet nō hēat cās p se. hz tū cās per
accēs. ibi. Hē sunt igit pūo dē Arist. meus. i. doctrina mea nutrit? z dedi/
tus definiuit casum i ph/
tica. i. in. ij. phicoz breui
rōe z propinqua veri. i. ve/
ritati. Et qrit Boetius

Quonā inqt mō. dē phia
Quotiens aliqd gerit. id
fit grā cuiuspiā. i. alicuius
rei z aliud ptingit qbusdā
de causis qz qd intēdebat
illd vocatur casus. vt si a/
liqs cā colēdi agri fodī/
ens humū inueniat pōdus
auri defossū. hēc inuētiō
auri credī fortuitū. i. a ca
su accidisse. vey. p sed. tal
euentus casualis nō est de
nihilo. i. de nulla causa. si/
cut dicebat definitio anti
quoz. naz euentus casual'
hz proprias cās quaz con
cursus inopinatus z imp
usus supple ab eo q aliqd
fecit cā alter? rei. videtur
¶ Notandū q casus scōz
2 ii)

P. Aristoteles meus id inqt in phicis
z breui. z veri ppīqua rōe definit. B..

Quonā inqt mō. P. Quotiens ait ali

qd cuiuspiā rei grā gerit: aliqd qbus

dā de cās qz qd intēdebat obtigit cas?

vocat. Et si qs colēdi agri cā fodiens

humū. defossi auri pōd? inueniat Hoc

igit fortuitū credī accidisse. vey nō de

nihiolo ē. Nā ppīas cās hz quaz ipui

sus inopiatusqz pcurus casū videt o/

perat? Nā nisi cultor agri humū fode

ret. nisi eo loco pecuniā suaz depositoz

obruisset. aurū nō esset inuentum.

opatus esse casus. nisi cū cultor agri foderet humū. q supple fossio est vna
cā inuentōis auri. z nisi eo loco depositoz obruisset. i. abscondisset pecuniā
suā q ē alia cā inuētiōis auri. auz nō ēēt inuentū. ¶ Notandū q casus scōz

Liber

Arist. est qñ aliqd fit ppter aliquē finē. vt fossio agri ppter seminationē si ali-
quid aliud euenit ex quibusdā causis pter hoc qd intendebat hoc est casus vt
inuentio thesauri casualis ē que nō intendebat a fossore agri Ex quo patet
q inuentio thesauri ē casualis. nō ideo q nō est puīsa a deo. s; qz nō est puīsa
ab hoīe. z ita casus nihil est quo ad deū. sed est aliquid quo ad hoīem pter au-
ius intentiōem z prouisiōē euenit

Hic oñt phia q licet ca-
sus hēat cās. nō tñ hz cās
p se. s; p accēs di. Hē igit
sunt cāe fortuiti ppendij..
.i. fortuiti euentus. qd for-
tuitū ppendiuz puenit ex
causis obujs z pfluēti-
bus nō ex intentiōe geren-
tis. nō em ille qui aux ob-
ruit. vel qui agrū exercuit.
.i. fodit intēdebat vt ea pe-
cunia repiretur. s; vt dixi pter gerētis intentiōez euenit hūc fodere q ille ob-
ruit pecuniāz z occurrit supple inuētio pecuniē

Hic phia soluit secūda
questionez ostēdendo qd sit
casus Cōcludit g definiti-
onē eius ex iā dās di. Li-
cet igit definire casū eē eue-
tum inopinatū ex cās cō-
fluentibus in his q gerun-
tur ob aliqd aliud. Tunc
oñt qūo effectus casualis
cadit sub ordine puidētiē
Dictū est ei q casus puenit
ex causis pfluētib; q aut
causē pfluant hoc puenit ex ordine puidētiē. vñ dē Causas pō cōcurrere z cō-
fluere facit iste ordo. s. fatalis pcedens inuitabili pnexionē. s. cāz qui descen-
dens supple ordo de fonte puidētiē cūcta disponit suis tpibus z locis.

Notādum q definitio casus est bona. qz p eam casus distinguit ab alijs. p
hoc qd dē. casus est euentus inopinatus excludit effectus necēario eueniēs. vel
vt frequēter. sicut solē oriri. vel hoīem nasci cū qñq digitis in vna manu. ta-
lia em nō eueniūt casualiter z inopinate Per hoc qd dē ex pfluētib; causis
excludit casus pūo mō deūs q p antiquos ponebat. pducī ex nulla pnexionē
causaz Per hoc cāt qd dē in his q gerūtur ob aliqd aliud. p hoc excludit a ca-
su casualitas p se. casus em z fortia sūt cāe p accēs z sūt pē intentiōez agēs

Hē sunt igit fortuiti causē ppendij. qd
ex obujs sibi z pfluētib; causis. nō
ex gerentis intentione puenit Neqz em
vel qui aux obruit. vel qui agz exercu-
it vt ea pecunia reperiret intēdit. s; (v-
ti dixi) q ille obruit hunc fodisse puenit
atz cōcurrit.

Licet igit definire casum eē inopinatū
ex pfluētib; causis in his que ob a-
liquid gerūtur euentum: Cōcurrere pō
atz pfluere cās. facit ordo ille inuita-
bili pnexionē pcedens. q de puidētiē
fonte descēdens. cūcta suis locis tpi-
busq disponit

Notādum q definitio casus est bona. qz p eam casus distinguit ab alijs. p
hoc qd dē. casus est euentus inopinatus excludit effectus necēario eueniēs. vel
vt frequēter. sicut solē oriri. vel hoīem nasci cū qñq digitis in vna manu. ta-
lia em nō eueniūt casualiter z inopinate Per hoc qd dē ex pfluētib; causis
excludit casus pūo mō deūs q p antiquos ponebat. pducī ex nulla pnexionē
causaz Per hoc cāt qd dē in his q gerūtur ob aliqd aliud. p hoc excludit a ca-
su casualitas p se. casus em z fortia sūt cāe p accēs z sūt pē intentiōez agēs

Quint⁹

¶ Istud est primū metz huius qñci qđ dicitur metz elegiacū. ⁊ primū metz ē dactylicū ex ametr. secundū est trochaicū penthametr. vel dactylicū penthametrū In quo phia ostēdit quō euentus casualis se hz ad puidentiā diuinā

Metzū primū li. quinti

O Apis achemenie scopulis. vbi
versa sequētum

Pectoribus figit spicula pugna fugax

Tigris ⁊ eufrates vno se fonte resoluūt

Et mox abiunctis dissociat aquis

Sic coeant. cursūq; iter. reuocēt i vnū

Cōfluat alterni qđ trahit vnda vadi

Cōueniāt puppes: ⁊ vulsi fluit trūci

Dixtaq; fortuitos īpliciā ūda modos

Quos tñ ipa vagos trēdeclinua casus

Surgitis ⁊ lapsi defluus ordo regit.

Sic q̄ pmissis fluitare videt habenis

Fors. patit frenos. ipaq; lege meat

tatibus rupis achemenie. i. mōtis parthie. vbi. i. in parthia fugax pugna p/ sa spicula. i. sagitta figit pectorib; sequētuz Est em̄ p̄suetudo parthoz q̄ fugiēdo pugnāt sagittādo a tergo p̄tra insequētes. ⁊ mox. i. post parū spaciū tigris ⁊ eufrates dissociātur abiunctis aquis sp̄ alijs. ⁊ si dicti fluij iter coeant. i. pueniant ⁊ reuocētur in vnū cursū. p̄fluat. i. oporteat p̄fluere illd qđ vnda alterni vadi. i. vtriusq; fluminis trahit. i. secū ducit. ⁊ pueniāt puppes ⁊ trunci vulsi. i. eradicati flumine. i. p̄ flumen. ⁊ vnda mixta p̄fluens īpliciā. i. īplicabit fortuitos modos. qz vnda faciet p̄currere fortuitu naues ⁊ trūcos quos tñ vagos casus. i. casuales euentus regit ipa declinua terre. i. de p̄ssio ter re dans viā fluij ⁊ defluus ordo lapsi gurgitis. i. currentis aque. regit illos vagos cursus. ⁊ ita est de euentu casuali respectu puidētie. vñ dicit Fors. i. ca/ sus vel fortuna que videtur fluitare pmissis habenis. i. sine regimine illa pa titur frenos. i. regimina. ⁊ meat. i. trāsit ipa lege. i. p̄ ipsaz legē diuine puidē tie ¶ Nota q̄ scribit in Gen. Tigris ⁊ eufrates sunt flumina quoz ortus ē in pado Sēd Hieronymus auctoritate Salustij dicit q̄ ortus tigris ⁊ Eu fratis demrātur in armenia. i. in parthia cui videtur Boetius p̄sentire Bea tus Aug⁹. sup̄ Gen. ad hām istā p̄trarietatem cōcordat di. Illud pringit in istis fluminibus qđ in alijs expūmur se ⁊ aliquādo absorbētur a terra ⁊ ite

elegiacū. ⁊ primū metz ē dactylicū penthametr. vel dactylicū penthametrū Est aut materia exempli q̄ tigris ⁊ eufrates sūt duo fluij ab eodē fonte pcedētes q̄ postea abinuitē diuē dūtur. ⁊ si iteruz p̄currant necē est naues ⁊ alia q̄ per ista flumina deferūtur concurrere. q̄ qđē cōcursus. p̄ uenit inquituz regūtur de cursu istoz fluij. ⁊ tñ ē p̄ter intentiōem istoz q̄ regūt naues. eodē mō cōcursus causaz casualis. q̄uis sit p̄ter intentiōem ipozum agētuz. tñ p̄currūt s̄m de fluxu ordinis fatalis ex regimine diuine puidētie. et q̄uis nobis ignorātib; ordinē diuine puidētie vī deat aliqd casuale ⁊ fortu itū. tñ in p̄patione ad deū oia sunt ordinata ⁊ p̄uisa. vñ dicit in lra Tigris ⁊ Eufrates resoluunt se ab vno fonte scopulis. i. ex p̄caui/

Liber

ruz oriūtur. z qz hoc sepe p̄t contingere. iō de ortu ip̄oz flumīoz diuersa p̄nt
dici. Qñ em̄ moyses dicit in Gen. qz oriānt in paradyso. p̄t intelligi de p̄ma
origine eoz. sz qd̄ d̄r ab alijs qz alias oriātur p̄t intelligi de ortu eoz secun/
dario. ¶ Nota qz parthia est q̄daz regio q̄ alio noīe d̄r achīmenia. vñ dicunt
hoīes parthi q̄ vincunt hostes suos fugiēdo. sagittas a tergo mittendo... z
sic amor vincēdo est fugiēdo. vñ Poeta dixit. Quia spē martis cedit victo/
ria parthis Lyp̄ris ea pte sili q̄qz vincit arte Lyp̄ris. i. venus q̄ colebatur i
cypros. Et paup̄ henricus Proscribas igit̄ gladijs z fustibz ip̄m supple ad/
rem. Et fugiēdo fuga quē fuga sola fugat.

¶ Hic incipit p̄sa secūda
hui⁹ q̄ n̄ci. in q̄ incipit des/
minare de p̄uenientia libe/
ri arbitrii ad p̄uidentia di/
uinā. z p̄io q̄rit an libez
arbitriū possit stare cū p̄/
uidentia diuinā. z p̄hia p̄/
bat libez arbitriū esse. se/
cūdo ostēdit quō diuersifi/
catur in diuersis. z tercio
ostēdit actus liberi arbitrii
cadere sub p̄uidentia diui/
na. scda ibi. Sed hanc. ter/
cia ibi Que tñ. p̄io d̄r.
¶ Aduerto inq̄s. i. cogno/
sco quō casus stat cū p̄ui/
denia. z ita cōsētio sicut di/
xisti. z q̄rit Boetius Est
ne vlla libertas arbitrii in
hac serie causaz sibi herē/
tū. an fatalis catena. i. fa/
talis necessitas p̄stringit
motus. i. affectus huma/
noz aīoz. ¶ Tūc p̄hia p̄bat
libez arbitriū eē dices Li/
bertas arbitrii est non ob/
stante p̄dicta cōnexiōe cau/
saz. Necqz em̄ fuerit. i. eē poterit vlla rōnalis natura qñ libertas arbitrii eide
assit. z accipitur hic rōnalis natura large. p̄ oī eo qd̄ hz cognitionē intellecti/
uā. Probat autē qz oīi naturę rōnali insit libez arbitriū dices. Illud qd̄ p̄t
naturaliter vti rōne id hz iudiciū q̄ discernat vnūq̄qz igit̄ p̄ se discernit fu/
gienda z optāda. Qd̄ at iudicat optandū id petit. i. p̄sequitur. z refugit illud
qd̄ estimat fugiendū. quare q̄bus inest rō illis inest libertas volendi z nolen/
di. p̄tergo sic rō formari. Qd̄ qd̄ p̄t vti rōne hz iudiciū cognoscēdi fugiēda
z optanda. sed qd̄ q̄sqz iudicat optandū. p̄sequitur z qd̄ iudicat fugiendū. b̄
refugit. q̄ oē qd̄ p̄t vti rōne hz voluntatem volendi z nolendi

¶ Prosa secūda libri quinti

¶ De libero arbitrio

¶ **O**lim aduerto inq̄s. idqz vti tu
dicis eē cōsēntio Sz in hacq̄
rētiū sibi serie cāp̄. est ne vlla n̄ri arbi/
trij libertas. an ip̄os quoqz hūanorūz
mot⁹ aīoz fatalis catena p̄stringit. p̄.
Est inq̄t Necqz em̄ fuerit vlla rōnal' na/
tura. quin eide libertas assit arbitrii
¶ Nā qd̄ rōe vti rōnaliter p̄t. id hz iudi/
ciū quo qd̄qz discernat p̄ter se igit̄ fu/
gienda optāda vedinoscit. Qd̄ p̄o q̄s
optādū eē iudicat petit. Refugit p̄o qd̄
estimāt eē fugiendū. Quare q̄bus inest
ratio. ip̄is et̄ inest volendi nolendi q̄s
libertas

Quintus

¶ Nota qd dicitur qd vritur rōne hz iudiciū quo discernat vñū qd qz. hoc dicitur ad dñm iudiciū naturalis qd est in brutis. quo nō iudicat vñū qd qz agendi s; aliqd pcculare. sicut ouis nō iudicat de quolibet fugiēdo. s; tñ de lupo. z apes nō hñt industriā ad faciendū aliqd opus. nisi ad fauos mellis. s; iudiciū rōis est de quolibet que agūtur ¶ Nota qd dicitur qd hñs rōis iudiciū p se iudicat psequēdum vel fugiendū. licet em̄ bruta qdammo cognoscāt fugiēda vel psequenda. nō tñ per se. qz nō sunt cā iudicij. Hō aut nō solū pgnoscat finē z ordinata in finē. s; cognoscit vniuersaliter p modū collationis z p modū syllogistici. etiā hō suum iudiciū iudicat z discernit. qz intellectus ē vrit conuersa supra se

Sed hanc non in omnibus equam esse cōsti-
tuo. Nam supernis diuinisq; substantijs
et p̄spicax iudiciū. et incorrupta volun-
tas et efficac̄ optatoꝝ p̄sto est p̄tas. Du-
manas pro aīas liberiores q̄des esse ne-
cesse est. cū se in mentis diuinę specula-
tione p̄seruant. Min⁹ pro cū dilabūtur
ad corpora minusq; etiā. cū terrenis artu-
bus colligātur. Extrema pro est seruit⁹
cuz vitijs deditę rōis p̄prie possessiōe
cecidierint. Nam vbi oculos a summi lu-
ce p̄itatis ad inferiora et tenebrosa deie-
cerint. Vox inscitę nube caligāt. p̄ni-
ciosi turbantur affectibus. q̄b⁹ acce-
dēdo p̄sentiēdoq; quā inuexere sibi ad-
iuuant seruitutē. et sunt quodāmodo p̄-
tus aīaz. q̄n deditę vitijs ceciderit a possessiōe p̄prie rōis. i. dirigi dē-
rent in agēdo. Nam vbi. i. postq̄ aīe deiecerit oculos rōis et intellectusa luce sū-
me veritatis ad inferiora et tenebrosa. i. ad terrena et carnalia mox caligāt. i.
obscurantur nube inscitę. i. ignorantę et turbant p̄nicos affectibus. i. pas-
sionibus q̄bus accedēdo et cōsentiendo adiunāt. i. augmentant seruitutē quā
inuexere. i. induxerunt. et aīe vitiofoꝝ sunt quodāmodo captiui p̄pria libertate.
¶ Nota q̄ liber⁹ arbitriū est libertas iudicādi et exequēdi res. vel f^m Boetii
um sup̄ primo perylhermentias. liber⁹ arbitriū est de voluntate iudiciuz aīa

Hic ostendit phia quo li
bez arbitriū diuersificat i
diuersis. i. in angelis 7 ho
minibꝫ di. Hanc scz liber
tate arbitrii nō p̄stiuo e
quā. i. equalē in oībus.
qz maior est in substantijs
diuinis. q̄ in hōibꝫ. Nam
superius 7 diuinis substa
tjs inest p̄p̄icax iudiciū
.i. ineffabile iudiciū. 7 in
est eis incorrupta volūtas
.i. inflexibilis ad malū. 7 i
eis est p̄sto. i. parata effi
cax p̄as optatoꝝ. q̄ nō ē
in eis impedimētꝫ execu
tionis. Alias p̄o hūmas ne
cessē est eē liberioes q̄n
seruat se in speculatione di
uine mentis. minꝫ p̄o libe
re sūt cū dilabūtur ad cor
pora. i. ad curā rez corpora
liuz. Et ad huc minꝫ libere
sunt cū colligātur terreis
artubꝫ. i. affectibus. q̄bus
minus resurgere p̄t passiōi
bus insultere. **E**xtrē
ma p̄o. i. maxima est seruū

Liber

nullo extrinseco aut violenter cogente aut violenter impediente. nullo cogente ad faciendū qđ displicet. nullo impediente ne fiat qđ placet. ¶ Nota qđ liberū arbitriū in duobus p̄sistit. in libertate iudicādi. z in libertate exequēdi iudicāta. Prīmū. s. libertatē iudicādi ipedit ignorantia. s. libertatē exequēdi im/pedit ipotentia executionis. z corruptio voluntatis. Quisq̄ em̄ possumus bonū p̄ficere cū voluntate corrupta vitio nō p̄ficimus. In substātijs at̄ separatis nō est ignorantia iudicādi. nec impotentia p̄ficēdi. nec corruptio voluntatis. S̄ in eis est maxīma libertas arbitrii. Intelligentiē em̄ in nullo fallūt. S̄ h̄nt p̄spicax iudiciū z nūq̄ volunt nisi bonū. ergo in eis est incorrupta voluntas z p̄nt p̄ficere qđqđ desiderant. ergo in eis est efficax p̄t̄s optatorū. ¶ Nota qđ quidā dixerūt fuisse de intentione Platonis aīas hūanas siml̄ esse creatas i celo z postea descendere in corpora z in eis detineri tanq̄ in vinculis s̄m ill̄ los gradus libertatis aīaz humanaz quas ponit in l̄ra sic distinguūt. s. qđ animę cū sunt in celo create in p̄tēplatione diuine mentis sunt maxīe libere. cū aut̄ desiderio corporū incipiunt descendere ad corpus sunt min⁹ libere. cū aut̄ iam sunt colligatę corpibus. adhuc sunt minus libere. sed mīma libertas est in eis qñ subdūt vitijs. Ista tamē expositio nō tenet s̄m veritatē. iō ali uiunt vt aīę p̄tiosoz z p̄tēplatiuoꝝ. quoz cōuersatio in celis est. Ille aut̄ sunt minus libere quę dilabūt ad corpora. i. quę descendūt ad curā rez t̄palia. sicut sunt p̄actici qđ negociant̄ circa bona t̄palia ad cōem vtilitatē dil̄ pensanda. adhuc min⁹ libere sunt aīę quę terrenis artibus colligūt. i. qđ descendūt ad curandū p̄p̄iū corpus z p̄p̄iā vtilitatē. mīme at̄ libere sūt qđ sub dīte vitijs rōem amittunt. vitiosus em̄ non vnus tm̄ dñs est. s. tot dñoz qđ vitioꝝ s̄m Augustinū

¶ Hic oñt p̄hia quō actus liberi arbitrii cadūt sub p̄uidētia diuina. qz prop ter hoc qđ diuina p̄gnitio se extendit ad oīa dicēs. Que oīa dicta qđ ad diuer/ sos gradus libertatis. z qđ ad oēs actus inde pueniē/ res cernit ille intuitus p̄uidētię diuine p̄cta. p̄spici/ ens. z qđqđ p̄destinata dis/ ponit suis meritis. reddēdo bonis bona. z mal̄ ma/ la. z hoc p̄firmat auctori/ tate greca quę sonat in latino. Oīa videt deus z oīa audit. Vel s̄m alios so/ nat Deus illustrat oīa clarius qđ sol. ¶ Nota qđ licet diuina p̄uidētia ab et̄ no oīa p̄p̄erit. nō tñ p̄pter hoc necitat̄ libez arbitriū ad faciendū bonum. vel malū. Et s̄m Arist. iij. Ethico. Hō est dñs suaz opationū a principio vsqz ad finē. ergo s̄m merita opationum liberi arbitrii recipit penā vel p̄miū

Que tñ ille ab eterno p̄cta prospiciens
pronidentię cernit intuitus. z suis quo
qđ meritis p̄destinata disponit. omnia
videt z omnia audit

¶ Metru scōm li. quinti

¶ Istud est scōm metru
hui⁹ qñtī qđ d̄r archilogi
cū ab inuētoze dactyliaz
a pede p̄dante In qđ p̄hia
p̄cedat excellentiā diuine

¶ Uro claz lumine p̄hebūm
Bellisui canit ouis homerus.
Qui tñ intima viscera terre

Liber

bus aliqui conabant defendere pudentiā. ibi Quid igit Ad probandū ergo incōpassibilitatē p̄dictorū ponit tres rōes. scda ibi Ad hęc .tercia ibi Postremo P̄rio ponit primā rōnem. secūdo excludit quādam solutionē eius. ibi. neq̄ em̄ P̄rio dē Nimiū videtur aduersari z repugnare deū p̄noscere vniuersa. z esse vllū libertatis arbitriū Nā si cūcta p̄spicit deus. neq̄ falli vllō mō p̄t euenire necē est. qđ pudentia futurū esse p̄uiderit Quare si ab eterno nō facta hōim mō: s; etiā p̄silia voluntatesq̄ p̄noscit. nulla erit arbitriū libertas Neq̄ em̄ vlt̄ factū aliud vllū. vel q̄libet existere poterit voluntas. nisi quā nescia falli p̄uidentia diuina p̄senserit. Nā si alioz sum q̄ p̄uise sunt detorqueri valent. n̄ iā erit futuri firma p̄sciētia. sed opinio poti⁹ incerta: qđ de deo credere nefas

(iudico.

dei. sed potius erit incerta opinio qđ iudico nefas credere de deo

¶ Nota q̄ ex l̄rā sic formatur rō Illa q̄ p̄uidetur infallibiliter de nēcitate eueniunt. sed oīa p̄uidetur a deo infallibiliter. q̄ oīa de nēcitate eueniūt. z sic p̄erit libertas arbitriū. ¶ Nota q̄ scia dei nō est opinio. q̄ opinio est eoz q̄ sic z aliter se p̄nt h̄ere. ex p̄mo posteriorū Scientia aut̄ est eoz que nō p̄nt se aliter habere. ergo scientia dei nō est dicenda opinio.

¶ Hic p̄h̄ia excludit quādam r̄n̄sionē que posset dari ad p̄dictā rōem. z primo ponit eā. scdo eaz excludit ibi Quasi p̄o P̄rio dicit Neq̄ em̄ probō. i. approbo illā rōem. i. r̄n̄sionē qua quidā credūt se posse dissoluere difficultatez q̄stio

¶ Neq̄ ei illā probō rōem q̄ se qđā cre dūt hūc questionis nodū posse dissoluere Aliunt ei. nō iō quid esse vēturum qm̄ iō p̄uidētia futurū eē p̄spererit. sed extrario poti⁹ qn qđ futurū ē. iō diuīnā

Quintus

puidentiā laterenō posse. Et q̄ mō ne/
cessariū hoc in cōtrariā relabi p̄tē. Ne/
q̄ em̄ necesse esse cōtingere q̄ p̄uiden/
tur. sed necesse esse que futura sunt p̄o/
(uideri

cessitas p̄sciētię. z nō econuerso s̄m eos. Et isto mō necariū est hoc qd cō/
cludit de euētu relabi in cōtrariā partē. s. vt qd p̄cludit de euētu hoc cōcluda/
tur de p̄scientia. Neq̄ em̄ necē est p̄tingere que p̄uidētur s̄m eos. s. que futu/
ra sunt necē est p̄uideri. ¶ Hora q̄ prior rō p̄tendebat q̄ oīa fusa de nēitate eue/
niant. qz deus futura infallibiliter p̄uidet. n̄sio aut̄ quorūda z dē p̄trariū. dē/
em̄. Nō ideo qz deus p̄uidet futura necariū eueniūt. s. qz v̄tura sunt. iō deus

(ea p̄uidet

¶ Quasi p̄o q̄ cuius rei cā sit. p̄sciētia
ne futuroz nēcitas. an futuroz nēcitas
p̄uidētię laborē. Ac nō illud demrāre
nitamur. quoq̄ mō se hēat ordo cāruz:
necariū esse euētus p̄scitaz rez. etia z si
p̄scia futuris rebz. eueniēdi nēcitatē
nō videat inferre. Etenī si q̄spiā sedeat
opinionē q̄ eū sedere cōiectat vera esse
necē est. Atz ecōtrario rursus si de q̄pi/
am: p̄a sit opinio qm̄ sedz. eū sedere ne/
cessē ē. In vtroq̄ igit̄ nēcitas inest. In
B quidē sedēdi. at p̄o in altero p̄itatis.
s. nō idcirco q̄sqz sedet qm̄ vera est opi/
nio. s. hęc poti⁹ p̄a est qm̄ quēpiā sede/
re p̄cessit. Ita cū cā p̄itatis ex altera p̄/
te p̄cedat. inest tñ cōis i vtraqz nēcitas
Silliter de p̄uidētia. futurisqz rebz rō/
cinari p̄tē. Nā etiā si idcirco qm̄ futura

nis. Aliunt em̄ nō ideo qd
esse venturū qm̄ p̄uidētia
p̄p̄erit illud eē venturū
s. poti⁹ ecōuerso qm̄ quod
futurū est illud nō posse la/
tere p̄uidētiā diuinā. Qua/
si dicat. euētus rei est cau/
sa p̄uidētię. z nō ecōuerso
z iō ex euētu dē p̄cludi ne

¶ Hic excludit istā n̄sio/
nē di. Ista n̄sio p̄cedit q̄si
laboraret querēdo cui⁹ rei
cā sit p̄scientia. vtz sit cau/
sa nēcitas futuroz. l. vtz
nēcitas futuroz sit cā p̄o/
uidētię. s. nos nitamur. i.
laboramus h̄ demrāre. s. z
necariū esse euētus p̄scitaz
rez q̄ quo mō. i. q̄cūqz mō
se hēat ordo cāz. et si p̄ q̄
uis p̄scia nō videat inferre
nēcitatē eueniēdi rebz fu/
turis. qd declarat in exem/
plo di. Si aliq̄s sedeat ne/
cessē est opinionē eē veram
que p̄iectat eū sedere. z ecō/
uerso. si de aliq̄ p̄a sit opi/
nio. qz sedet necē est eū sede/
re. igit̄ in vtroqz scz in opi/
nionē z sedēte est nēcitas.
in hoc. s. in sedēte ē nēcitas
sedēdi in altero. s. in opiō/
ne est nēcitas p̄itatis. sed
nō idcirco q̄sqz sedet sup/
ple casualiter qm̄ p̄a ē opi/
nio. qz p̄itas opinionis n̄
est cā sessiōis. s. hęc. i. opi/
nio poti⁹ ē p̄a qm̄ p̄cessit
quēpiāz. i. aliquē sedere. et
ita cā p̄itatis ex altera p̄te

Liber

preedit. tñ in vtroq; est pñs
necitas. z eodē mō ptingit
arguere de puidencia z de
his q̄ puidētur. vñ dē pz
i. manifestuz est rōinari
de puidencia z de reb; fu-
turis. nā cñ p q̄uis idē

co puidētur qm̄ futa sūt. nō tñ ideo eueniūt qm̄ puidētur. nihilomin⁹ tñ ne-
cesse est a deo vel vctura puideri vel puiſa euenire. ita q̄ vtriq; pñ inest neci-
tas. q̄uis alteri cauſalitas. qđ solū ſatis est. i. ſufficit ad perueniendā liberta-
tem arbitrij ¶ Morandū q̄ nñſio iſta quā innuit in lra videt̄ eē ipſius origēis
q̄ ſupra eplaz ad rhomanos ſic dē. Hō p̄pterea aliqd̄ erit. q̄ illud dñs ſcit futu-
rū. ſz q̄ futurū eſt. nō ſcitur a deo anq̄ fiat. qđ tñ pōt intelligi duplici. Uno
mō q̄ euentus rei ſit cā p̄ſcientie ſm̄ rōem p̄lequētie. z ſic nñſio eſt p̄a. Alio mō
p̄t intelligi q̄ euentus rei ſit cā p̄ſcie p̄m̄ exñtiam. z ſic ē falla. z hoc mō ip̄roba-
tur hic a Boe. P̄io ḡ oñt Bo. q̄ iſta nñſio nō eſt ad p̄pōſitū. z oñt q̄ nō in-
cludit veritatē ibi. Jam vero

¶ Hic p̄hīa oñt q̄ nñſio i-
ducat falſitatē. q̄ ponit q̄
aliqd̄ tpale ſit cauſa ḡermt
Dicūt em̄ q̄ res future ſt
cauſe puiſionis eterne. vñ
dē. Jā vō p̄poſteq; eſt. i. p/
uerſiūt vt euentus rez tpali
uz dicat̄ eē cā et̄ne p̄ſcie qđ
dē in iſta nñſione. vñ ſub/
dit. Quid eſt aliū arbitra-
ri deū nō puideri futura. qm̄ ſunt vctura q̄ putare. q̄ olū acciderit. i. ip̄a ſu-
tura eſſe cām ſūmē puidētie? q̄ſi di. nihil eſt aliū dicere ¶ Morandū q̄ nullū
tpale eſt cā ḡermt. ſz pot̄ ecōuerſo Indignus em̄ non eſt cā dignioris. co q̄
cā dignior eſt effici. z tpale eſt indignius eterno ſicut corruptibile incorrup-
tibili. ergo zc.

¶ Hic poſt ſcdaz nñſionē
ad pbandā ſcdaz p̄cluſio/
nē di. Ad hęc ſp̄ p̄dca ad/
dēda eſt hęc rō. Sicut ſcio
eē qđ. i. aliqd̄ necē ē ip̄m eē
ita cū noui qđ futurū necē
ē ip̄m eē futurū. ſic igit̄ ſit. i. p̄tingit. vt euentus rei p̄ſcie neqat euitari. ¶ Ho-
ra q̄ rō ſic p̄t formari Sicut ſe hz ſcia reſp̄cū ſcibil̄ p̄ntis. ſic p̄ſcia reſp̄cū eſſe
ctus futuri. ſz cū ſcio in p̄nti aliqd̄ eē necē eſt ip̄m eē. ḡ cū p̄ſcitur aliqd̄ futurū
eē necē eſt ip̄m futurū eē. ſed dñs p̄ſcit oia futura. ḡ necario eueniūt. z ſic itez
rollicur libertas arbitrij

¶ Hic poſt terciā rōnem
ad idē di. Si q̄s exiſtimet
aliqd̄ eē alioz ſū. i. a liter q̄
res ſe h̄eat illud nō mō. i. ſi

sunt puidētur. nō p̄o iō qm̄ p̄uidentē
eueniūt. nihilomin⁹ tñ a deo vel vctura/
ra puideri vl̄ puiſa necē ē eueire q̄ ad p̄
tinendā arbitrij libertatē ſolū ſatis eſt

Jā vō p̄poſteq; eſt vt eterne p̄ſcie. tpali/
um rez euentus cauſa eē dicat̄ Quid eſt
aut̄ aliud arbitrarī iō deū futura qm̄
ſunt euentura. puidere. q̄ putare que
olim acciderūt cām ſūmē illi⁹ eē p̄o
uidētie?

Ad hęc Sicuti cū qđ eē ſcio. idip̄m eē
necē ē. ita cū qđ futurū noui. idip̄z futu-
rū eē necē eſt Sic ſit igit̄ vt euent⁹ p̄ſci/
tē rei nequeat euitari.

¶ Ho-
ra q̄ rō ſic p̄t formari Sicut ſe hz ſcia reſp̄cū ſcibil̄ p̄ntis. ſic p̄ſcia reſp̄cū eſſe
ctus futuri. ſz cū ſcio in p̄nti aliqd̄ eē necē eſt ip̄m eē. ḡ cū p̄ſcitur aliqd̄ futurū
eē necē eſt ip̄m futurū eē. ſed dñs p̄ſcit oia futura. ḡ necario eueniūt. z ſic itez
rollicur libertas arbitrij

¶ Postremo ſi qđ aliq̄s alioz ſū atq; ſeſe
res hz exiſtimet. id nō mō ſcia nō ē. ſed
ē opinio fallax. a ſcie veritatē lōge diuer⁹

Quintus

sa Quare si qđ ita futurū est vt ei⁹ cert⁹
ac necēarius nō sit euētus. id euēturum
esse p̄sciri qui poterit. Sicut ei⁹ scia ip
sa i permixta est falsitati. ita id qđ ab ea
cōcipit esse aliter q̄ cōcipit neq̄. Ea nā
q̄ causa est cur mēdacio scia careat. q̄
se ita rem quāq̄ h̄rē necē est. vti eā se ha
bere scia comprehendit.

tū nō est scia. s̄ est fallax
opinio lōge diuersa a p̄ita
te scie. q̄re si aliqđ ita futu
rū est vt ei⁹ euētus non sit
certus ⁊ necēari⁹ q̄ mō illō
poterit p̄sciri euētur. q. d.
nullo mō. Cui⁹ rōem assi
gnat dī. Sicut ipa scia est
impermixta falsitati. sic illō
qđ cōcipitur ab ea nō pōt
aliter esse q̄ p̄cipit. quia si
posset aliter se h̄rē. tūc scia
posset esse falsa. vñ sub dī
zita est cā q̄re scia caret

mēdacio. q̄ necē est vnam quāq̄ rē ita se h̄rē sicut scia cōphendit eā se h̄rē
¶ Nota q̄ rō quā intendit est ista. Quicūq̄ existimat rē aliter esse q̄ est ei⁹
estimatio est falsa. ⁊ nō est scia sed fallax opinio. s̄ si deus p̄scit aliqđ futurū
eē. ⁊ si ipsū nō necēario euēnit sicut p̄sciuit p̄scia dei nō erit scia. sed fallax opi
nio. s̄ futura a deo p̄uisa necēario euēniūt. ⁊ sic petit libez arbitriū

¶ Bicipitia improbat modos q̄bus aliq̄ nūtūtur saluare p̄udentiam.
Et primo querit quō possit saluari prouidentia diuina impbādo duos mo
dos q̄bus aliq̄ conabātur ipsā saluare. secūdo ponit terciū modū similiter ip
sum impbādo. Scda ibi. quod si ap̄d P̄rio dicit Quid igit̄ dicemus Quo
nam modo dici pōt q̄ deus p̄noscat hęc futura incerta P̄rim⁹ mod⁹ est vt di
catur deū ea que prouidet iudicare infallibiliter q̄uis nō possint euēnirē

Sed id est incōueniens q̄
tunc falleret sua prouide
tia Unde dicit. Nā si de⁹
censet id ē iudicat euēnirē i
fallibiliter. q̄ etia⁹ impos
sibile ē euēnirē. fallitur de
us. qđ non mō. id est nō tā
tum nefas est sentire de dō
sed etia⁹ nefas est voce pro
ferre Secundus mod⁹ est
vt dicat deū prouidere fu
tura indeterminata sicut fu
tura sunt. Sed isto modo
prouidentia dei non ē cer
ta Unde dicit Si de⁹ di
scernit ista futura esse que
prouidentur determina
te sicut sunt. vt scz cogno
scat ea eque. i. equalit̄ pos

¶ Quid igitur? Quonam modo de
us hęc incerta futura p̄noscat? Nā si in
euētabiliter euētura censet: q̄ etia⁹ nō e/
uenire possibile est. fallitur quod non
sentire modo nefas est. sed etiam voce
proferre. At si ita vti sunt. ita ea futu/
ra esse decernit. vt eque vel fieri ea: vel
nō fieri possē p̄gscat. q̄ ē hęc p̄scia q̄ ni/
hil certū: nihil stabile p̄phēdit. Aut qđ

se fieri vel non fieri que est ista p̄scientia q̄ nihil certū. nihil stabile comp̄e/
hendit. quasi dicat. talis prouidentia nulla est. ⁊ quid hęc p̄scientia differet

Liber

ab illo vaticinio ridiculo /
 so Tyresig qui dicebat. .
 Quicqd dicā hoc erit vl n̄
 erit. Quo etiā. i. in q̄ diuina
 puidencia p̄stiterit. i. pua/
 lebit humana opinione si
 indicat incerta sicut hoies
 ea quoz euentus est incert⁹.
 q̄ si diceret in nullo differt.

¶ Notandū cū Tyresias vidisset duos serpentes sū coire. plecto baculo ip/
 sos sepauit ab inuicē. z mutatus fuit in mulierē. Post seprēniuz itez serpen/
 tes coeūtes baculo sepauit z mutatus fuit in viꝝ. . Cū autē orta fuit dissen/
 sio inter Jōuē z Junonē an maior eēt delectatio in coitu viri vl mulieris ele/
 ctus fuit Tyresias in iudicē q̄ expertus erat sorte vtriusqz sexus. Cū autē di/
 ceret maiore esse delectationē mulieris. Juno cōmota excecavit ipm Juppī/
 ter at sui misertus in recōpensam amissi visus dedit sibi spūm vaticinandi. .
 Fuit autē hec sua vaticinatio. Quicqd dicā erit vel nō erit. si q̄ d̄s nō alit p̄/
 sciret futura indeterminata. nisi qz erūt vel nō erūt. nō differret sua p̄scia a p̄/
 scia Tyresig qd est ridiculosum

¶ Hic ponit terciū modū
 conantiū saluare puidenci/
 am. Et est vt ponam⁹ oīa
 euenire de necessitate z ause/
 ramus libez arbitrium.
 Primo q̄ ponit istuz mo/
 dū. scdo oñt que incōueniē/
 tia sequatur ad ipm. ibi. q̄
 semel Primo ergo pcludit
 istū modū di. qz si apd illū
 certissimū fontē oīm reruz
 nihil p̄t esse incertuz. cert⁹

est euentus eoz q̄ ip̄e firmiter p̄sciuert futura. Quare nulla erit libertas hūa/
 nis p̄silij z actionibz q̄s diuina mens sine errore falsitatis cūcta. p̄spiciēs al/
 ligat z cōstringit ad vñū euentū ¶ Notādum est qz nulla mutatio cadit cir/
 ca fontē oīm rez. qz p̄gnitio eius nō p̄t esse incerta. z si eēt incerta eēt imp̄fca
 z diminuta. si q̄ est certa respectu futuroꝝ necē est vt oīa futura p̄scita a deo
 necario eueniant

¶ Hic ponit incōuenien/
 tia que sequitur si aufera/
 tur libez arbitriū. Et pri/
 mo oñt q̄ incōuenientia se/
 quitur ex pte hoiz. scdo q̄
 ex pte dei. tercio q̄ ex pte cō/
 iunctionis hoim ad deum
 Scda ibi. Quo nihil. ter/
 cia ibi. Igif nec sperandi.
 Incōuenientia ex pte ho/
 ium

hoc refert vaticinio illo ridiculo tyresig.
 q̄cquid dicā aut erit aut nō Quod etiā
 diuina puidencia. humana opinioē p̄
 stiterit: si vti hoies incerta indicat. q̄z
 est incertus euentus

¶ Si apud illū rez oīm certissimū fon/
 tē nihil incerti esse p̄t: certus eoz euent⁹
 tus q̄ futura firmiter ille p̄scierit Qua/
 re nulla est humanis p̄silijz actioibus
 qz libertas. quas diuina mens sine fal/
 sitatis errore cuncta p̄spiciens ad vñū
 alligat z cōstringit euentum.

¶ Quo semel recepto. quātus occasus
 hūanaz rez p̄sequatur. liquet Frustra
 em̄ boīs malisqz p̄mia p̄ne re pponūt
 q̄ nullus meruit liber ac volūtari⁹ mo/
 tus aīoz Idqz oīm videbit iniquissim⁹
 mū qd nūc equissimū iudicat: vel pu/
 mū

Quint⁹

niri iprobos vel remunerari ppos qd
ad alterutrum nō ppria mittit voluntas
sz futuri cogit certa nccitas Nec vitia
igit nec virtutes quicqz fuerint. sed oī
um meritoz poti⁹ mixta atz indiscreta

(confusio.

arbitriū liquet. i. manifestū est. quātus occasus. i. quāta destructio humana
rū rez. psequatur Frustra em pponitur bonis pnia z malis poenz ita statu
ta z leges hūanę erūt inutiles q poenas z pnia statuūt q nullus mor⁹ aīoz
liber ac voluntarius meruit. z illud videbit iniquissimū omnū. qd nūc iudi
catur equissimū. s. puniri iprobos z remunerari ppos. quos ad alterut⁹. id ē
ad pbitatē vel improbitatē nō mittit ppria voluntas. sed cogit certa nccitas
futuri. igit vtutes z vitia nō erūt qcz. sed potius erit mixta z indiscreta con
fusio oīm meritoz. s. bonoz z maloz. ¶ Nota q oēs vtutes z vitia oriun
tur ex libera electiōe boni z mali. z similiter punicio z remuneratio sūt pro
pter liberā actiōem boni vel mali. si ergo tollit libertas arbitrii nō erit libe
ra electio nec libera actio bona vel mala. z p pns nulla erit vtus z nullū vi
tium. z iniuste malus punit. cū ex nccitate malū opetur. z iniuste bon⁹ pre
miatur cū ex nccitate opetur bonū qd absurdū est dicere.

Hic ostendit incōueniens qd sequitur ex pte dei scz q deus erit auctor malo
rū. vñ dē Cū oīnis ordo rez ducat ex prouidētia diuina. z nihil liceat libere

Quoqz nihil sceleratius excogitari pōt.

cū ex prouidentia rez oīs ordo ducat. ni

hilqz pñlis liceat hūanis. fit vt vitia

qz nra ad bonoz oīm referat auctore

in opatione qui defectus nō est in pte rei vt euiter. nccario⁹ est ab agēte z a
producente Si ergo actio voluntatis nostre nō est libera. defectus actiōis s^m
voluntatem reducet in deū. z sic deus erit cā defectuū nrōz qd est absurdum.

Igit nec sperandi aliqd. nec deprecandi

vlla rō est Quid em vel speret quisque

vel etiā deprecetur: qñ optāda oīa series

indeflexa pnectit. Auferet igit vnicum

illd in hoīes deūqz pmerciū sperādi. s.

ac deprecandi Siquidē iuste humilita/

minū sunt. Sino sit libez
rū arbitriū. frustra pponū
tur homibz poenz vel p
nia. z iuste puniuntur ma
li z pñiant boni nec erunt
vitia nec vtutes in hoībz
sic nec in alijs q agūt ne
cessitate nature z nō liber
tate at Cū de Quo semel
posito. s. vt neget liberum

fieri ex humanis pñlis. fit
i. sequitur vt vitia nra refe
rant in auctore oīs supple
deū quo nihil scelerat⁹ ex
cogitari pōt qz deum dicere
auctore maloz. qd m̄ ne
cessariū est ablata liberta
te ¶ Notandū q defectus

Hic ponit incōuenien
tia q sequitur ex pñctiōe
hoīs ad deū. qz tolleret ac
tus deprecandi z actus spe
randi. qbus maxime con
iungimur deo. Vñ dicit
Igitur si tollitur libez ar
bitriū nec vlla rō est sperā
di aliqd. nec deprecandi in
ter deū z hoīes. Quid em
qz deprecetur vel speret si

Liber

series indeflexa cōnectit o-
nia optāda. q. d. frustra fie-
ret vtz. q. s. igit aufert illud
vnicū cōmerciū. s. sperandi
z depcandi inter deū z ho-
mines. vocat aut spē z dep-
cationē cōmerciū. qz istis
mercamur oīa bñficia. vñ
subdit Siquidem p̄cio iuste
humilitatis hō. pmeret in
estimabile vicē. i. retribu-
tōem diuine gratie q̄ mo-
dus depcandi sol^o est q̄ ho-
mines vidētur posse colloq̄
cū deo. z cōiungi inaccessi-
luci. s. deo. prius q̄ homo
impetret qd̄ petit. prius ei
p̄ces porrigim⁹ q̄ effectus
psequamur. q̄. s. spes z de-
p̄catio si nihil credātur h̄re virtū recepta. i. cōcessa nēcitate futuroz qd̄ erit q̄
p̄iungi possumus illi sumo p̄ncipi rez. q. d. nihil. q̄re nēcē erit humanū ge-
nus dissep̄tū. i. dissiūctum suo fōte. i. a suo p̄ncipio. s. a deo fatiscere. i. deficere
vti paulo ante cātabas in sexto metro. iij. li. ¶ Notādum q̄ actus depcandi
spectat ad intellectū. z est orō f^m iōannē Damascenū ascensus intellectu ad
deū vel in deū. quo q̄dez actu insinuat⁹ deo indigētiaz nrām. nō q̄ deo p̄ i-
sinuationē nrām aliqd̄ innotescat qd̄ p̄us ignorauerit. s. vt nos ip̄a insinua-
tione vtendo p̄sideremus in his esse recurrēdū ad diuinū auxiliū. Actus at
sperandi p̄tinet ad voluntatē qz eius obiectū est bonū futurū. per istū actū ad-
heremus deo tanq̄ p̄fecto p̄ncipio bonitatis. imitātes eius auxilio ad con-
sequēdum bonū quo indigem⁹. sed si h̄mōi bonū nēcario eueniret. vel ip̄ossi-
bile eēt euenire. vterqz actus tā depcandi q̄ sperandi eēt inutilis

Hic incipit terciū me-
trū huius q̄nti qd̄ d̄r ado-
nicū. vel fm̄ alios archilo-
gicū ab inuētoze. dactyli-
cū a pede p̄dñante In quo
facit exclamationē sup̄ in-
cōpassibilitate q̄ apparet
inter p̄uidentia z libez ar-
bitriū Et p̄rio q̄rit quare
sint incōpassibilia eūz p̄ se
considerata sint passibilia
Secō ponit r̄sionē ad h̄
Tercio cōtra r̄sionē obij-
cit. Quarto obiectiōez sol-
uit. Secō ibi An nulla.
Tercio ibi. Sed cur tan-

tis p̄cio. inestimabile vicē diuine gra-
tie pmeremur (q̄ sol^o modus ē. quo eūz
deo colloq̄ hoīes posse videātur. illiqz
inaccessile luci. prius quoqz q̄ ip̄etrent.
ipsa supplicādi rōe cōiungi) Quē si re-
cepta futuroz nēcitate nihil virtū h̄re
credātur. quid erit quo summo illi rez
principi p̄iecti atz adherere possum⁹.
Quare nēcē erit hūanū gen⁹ (vti pau-
lo ante cātabas) dissep̄tū atz dissiūctus
suo fonte fatiscere.

Metrū terciū quinti libri
Venam discors fēdera rez
Causa resoluit: q̄s tanta deus
Veris statuit bella duobus
At quē carptim singula constant
Eadē nolint mixta iugari?
An nulla est discordia veris
Semperqz sibi certa coherent
Sed mens cecis obruta mēbris

Quintus

Nequit oppressi luminis igne

Reꝝ tenues noscere nexu

ra. id est concordias reꝝ scꝝ prouidentie diuineꝝ z liberi arbitriꝝ ne cõpatian/
tur se simul. aut quis deus bella tanta statuit duobus veris vt singula vera
que carptim. i. sigillatim vel diuisim accepta constant. i. permanent. eadem
tamẽ mixta. id est cõiuncta nolũt iugari id est copulari seinuicẽ compatiẽ/
do Tunc ponit responsionem dicens quod istis duobus. scꝝ prouidentie
z libero arbitrio nulla est discordia. sed apparatus discordie puenit ex debili
tate nostri intellectus. Unde dicit. An est nota solutionis nulla est discordia
veris. sed semp certa coherent sibi. sed mēs nostra obruta. id est oppressa mē
bra cecis. id est cecantibus aīam. illa nequit igne. id est splendor oppressi lu/
minis scꝝ intellectus noscere subtiles nexu. i. cõiunctiones reꝝ q̃ videtur di/
scordare. ¶ Nota nõ si consideremus prouidentia diuinaz per se possibile est
eam esse. si cõsideremus libeꝝ arbitriũ per se etiam possibile id esse. vt pꝛ ex
dictis Sed si cõsideremus vtrũq; simul. tunc videtur incõpassibilia. sicut pꝛ
ex rōnibus supioribus. scdm veritatem aut bene se compatiuntur. sed nobis
nõ apparet. qz intellectus noster oppressus mole corporis nõ pōt se eleuare i
hĩmō cognitionem Hāc sũ sapientẽ Corpus quod corrumpitur aggrauat
animā. z terrena habitatio opprimit sensum multa cogitantẽ. ¶ Quod aut in
homine sit libeꝝ arbitriũ pater. nā ad hoc nos fides restringit. cū sine libero
arbitrio non possit esse meritũ iusta pœna vel p̃mũ. Ad hoc etiā inducũt
manifesta iudicia quibus apparet hominẽ libere vnũ eligere z aliud recusare
Et ad hoc etiam ratio euidentẽ cogit. qua quideꝝ ad inuestigationem liberi ar/
bitriꝝ originem sequẽtes hoc modo pcedimus In rebus em̃ que mouentur
vel aliquid agunt hęc inuenitur differentia quod qdam habent principũ suũ
motus vel operationis in semetipsis Quẽdam vero extra se sicut ea que p vi/
olentiam mouentur in quibus principũ est ex tra nihil conferente viũ pas/
so. scdm phũ. iij. Ethicoꝝ. in quibus liberũ arbitriũ ponere nõ possumꝰ
eo quod nõ sint causa sui motus Liberũ autem est qđ causa sui est 8^m phũ
p. 2. Methaphis. 8. 2. Eoꝝ aut quoz principũ motus z operationis in ipis est
quẽdam talia sunt q̃ ipsa seipsa mouet sicut aīalia. quẽdā aut que nõ mouet
seipsa cõpũs in seipsis sui motus aliquod principũ habent. sicut gĩa z leuia

¶ Sequitur metꝝ eiusdẽ

Sed cur tanto flagrat amore

Veri tectas reperire notas?

Scitne qđ appetit anxia nosse?

Sed quis nota scire laborat?

At si nescit. quid ceca petit?

Quis em̃ quicq; nescius optet?

Aut quis valeat nescita sequi.

to. Quarta ibi. Aut cum
mentem. Prĩmo dicit
Quenam discors causa re
soluit. id est separat forde/
re

¶ Hic phia obijcit cõtra
solutionem Si enim ani/
ma ignozet istas subtiles
coniunctiones. vnde est qđ
desideret eas scire cum ni/
hil ignotum possit deside/
rari. vnde dicit Sed quĩr
anima flagrat. id est ardet
tanto amore. i. desiderio re/
perire notas tectas. i. noti/
ficatĩões latentes veri. id
est veritatis. Scit ne

Liber

mens illud quod ipsa anxiosa. i. sollicita appetit nosse. q. d. non. quia nullus appetit scire illud quod scit. et hoc est quod dicitur Quis laborat scire nota. q. d. nullus. et igitur dicere quod nesciat. et tunc sequitur aliud inconueniens. scilicet quod anima desideret illud quod nescit. unde dicitur. Si nescit illud quod petit. i. desiderat mens ceca. i. ignorans. Quis enim nescius oportet quicquam. quod enim potest sequi nescita. aut quis nescit per noscere quo inueniat. scilicet illud quod querit Et quis nescius per noscere formam reprobam. q. d. nullus. ¶ Notandum quod dictum est in ratione quod anima ignorat per passibilitatem. prudentiam et liberi arbitrii. sed desiderat eam scire. Contra hoc arguitur sic Nullus appetit scire quod scit. Si anima desiderat scire aliquid vel ignorat illud vel scit. si scit. non desiderat ipsum scire. quia nullus appetit scire quod scit. cum ois appetitus sit ratione carentis. si autem ignorat illud quod desiderat quomodo ignotum desideratur cum voluntas non querat incognitum. id est si ignorat nunquam cognoscet Quis enim ignotum inueniet? si enim paterfamilias quereret seruum fugitiuum quem ignoret posset sibi multotiens occurrere quod ipsum non inueniret. sicut dicitur Linconis super primo posterio

Quo ve inueniat? quis repertam

Ducat ignarus noscere formam

¶ Hic soluit obiectiones Ubi notandum quod plato posuit animas esse in celo creatas. et hanc cognitionem omnium perfectam. sed per lapsum ad corpora ea obliuisci cognitionem rerum in particulari et retinere ea in vniuersali et postea per exercitium recuperare cognitionem rerum in particulari. unde dicitur sic An est nota solutionis cum anima cerneret. i. specularet altam mentem. i. profundam mentem dei. ipsa pariter. i. simul nouerat summam. i. vltimam cognitionem. et singula. i. singularem cognitionem rerum. sed nunc ipsa cōdita. i. recta nube membrorum non est oblita sui per totum. i. totaliter. sed ipsa tenet summam. i. cognitionem vniuersalem rerum perdens singula. i. singularem cognitionem. Igitur quisquis requirit. i. inuestigat cognoscere partem. talis est neutro hitu scilicet ut perfectum cognocat vel quod oino ignoret Ubi dicitur Nam neque nouit. scilicet in speciali et perfecte illud quod querit nec penitus nescit omnia. sed ipse meminit. id est in memoria hanc summam. i. vltimam cognitionem quam retinens consulit supple actuali consideratione retractans. i. reuocans per studium alte. i. subtiliter visa. i. prius in specula cognita ut ipse queat addere obliatas partes partibus seruatis supple in memoria.

An cum mentem cerneret altam

Pariter summam et singula norat?

Nunc membrorum condita nube

Non in totum est oblita sui.

Summamque tenet singula perdens

Igitur quisquis vera requirit

Neutro est habitu. nam neque nouit

Nec penitus tamen omnia nescit

Sed quam retinens meminit summam

Consulit. alte visa retractans

Ut seruatis queat obliatas

Addere partes

Quint⁹

¶ Notandū q^d p^m istaz viā platonis solueret rō prius tacta. Vel aīa sit q^d desiderat vel nescit. Dico q^d nescit in spēali z in p^pria forma. sed scit in vli. Et cū d^r Nullus desiderat notū. Vez est. sicut notū est in vli. tñ desiderat ipm vt est ignotū in spēali z cū d^r. si ignorat nūq^m inuenit. vez est si ignorat tā in generali q^m in spēali. z si ignorat in potētia z in actu. si tñ scit in potētia z in vli. z ignorat actu z in p^pria forma p^r ipsū inuenire z addiscere.

¶ Prosa quarta vltimi li.

Phia inquit p^rescia futuroz nihil bis q^d v^etura sūt necitat^r iporat

Amilla. vetus inq^t hec est de p

uidencia q^rela. Harcoq^z tul

lio (cū diuīatōz distribuit) ve

hemēter agitata: tibiq^z ipsi res diu p^r

sus multūq^z quesita. s^z haud quaquā

ab yllo vest^r hactenus satis diligēter

ac firmiter expedita. Cui⁹ caliginis cā

est. q^d humanerōnationis mot⁹ ad di

uine p^rscie simplicitatē nō pōt admoue

ri. q^d si yllo mō cogitari q^{at}. nihil proz

sus relinquet ambigui Qd ita demuz

patefacere atz expedire tētabo si prius

ea quibus moueris expēdero.

q^d si nullo mō q^{at} excogitari nihil reliquet proz sus ābignū q^d scz rōem z cāz difficultatis ita demū patefacere z expedire tētabo si prius expēdero. i. decla rauero ea quib^z tu moueris. ¶ Nota q^d questio de p^rudentia diuina z libero arbitrio est oīm questionū difficillima de q^d multi antiquoz dubitabāt z nō nulli modernoz ppter eius difficultatē lapsi sunt. quā Tullius in li. diuīati onū p^ractās z nō valens dissoluere eius difficultatē. negat penit^r p^rudenti am z p^rsciam futuroz a deo in p^rdicto libro diuinationū.

¶ Quero enī cur illā soluētūz rōem mi

nus efficacē putes. quē q^d p^rsciam non

esse futuris rebz cām necitatis existiat.

nihil ipediri p^rscia arbitrij libertatē pu

¶ Hec est quarta p^rsa hu ius quinti in q^d phia inci/ pit dissoluere questionē de cōpassibilitate p^rudentie z liberi arbitrij. Et p^rio tā git difficultatē huius q^rstionis z cām difficultatis. z tangit modū pcedēdi circa solutionē. Scdo dissoluit eā ibi. Quero enī P^rio d^r Hec querela .i. q^rstio hec de p^rudentia est vet^r. z est vehemēter agitata. i. p^ractata a Harco tullio cuz distribuit. i. diuidit diuina tionē. i. li. diuinationū vbi diuidit diuinationē in suas spēs. z nō solū huic. sed ri/ bipsi est res multū diu q^d sita s^z haud quaquā. i. nō a/ licubi ab yllo vest^r satis diligēter z firmiter expedita. Cui⁹ caliginis. i. diffi/ cultatis cā est q^d mot⁹. i. ac tus hūanē rōis nō pōt ad moueri. i. applicari ad sim plicitatē diuine p^rudentie

¶ Hic phia accedit ad so lutionē q^rstionis. z p^rio di/ scuit motiua boetij. scdo soluit dubitationē siue q^d stionē ibi. Qm igit^r. Cir/ ca primū sciendū q^d duo fa/ erūt motiua boetij p^rinci/

Liber

palis circa hanc q̄stionem
Prīmū q̄ videt̄ necēritū si
deus p̄uidet̄ futura q̄ necē
rio eueniant. Secūdu mo
tiū q̄ futura q̄ euentus
est incertus. sicut sunt fu
tura contingentia non p̄nt
a deo certa p̄uideri. P̄uo
ergo p̄tractat p̄mū motū
uñ. scō 2^m. ibi. S̄ hoc in
quis P̄uo ostēdit q̄ si d̄s p̄
uidet̄ futura nō p̄pter h̄ ne
cessario eueniunt. Scō
mouet dubitationē ibi. s̄
qui fieri p̄t P̄uo ostē q̄ ex
p̄scia dei nō infer̄ necitas
libero arbitrio. Scō ostē
q̄ p̄scia dei nō sit signū ne
cessitatis futuroz. ibi S̄
p̄scia Circa primū sciendū
q̄ prius imp̄bauit quan
dā r̄sionē q̄ q̄daz nitebat̄
ip̄edire r̄oem ostēdentē non
esse libez arbitriū p̄pter p̄sciam diuinā. q̄re respōsionē h̄ic resumit ostēdēs eā
aliquo mō esse bonā. q̄ sufficiēter impedit int̄ctionē aduersarij. P̄ā aduersa
rius ex nullo alio p̄bat necitatem futuroz nisi q̄ sunt p̄scita a deo. cū igit̄ ex
r̄sionē habeat q̄ p̄scia nullā causalitātē h̄z sup̄ futura. videt̄ sufficiēter ostē
sum eē q̄ ea q̄ p̄cedūt ex libero arbitrio nō sunt necāria. P̄uo ḡ ponit istam
r̄sionē resumēdo eius solutiōem di. Quēro em̄ cur istā r̄oem solutiū putas
min⁹ esse efficacē q̄ purat libertatē arbitrij nō impedit a p̄scia. q̄ estimat p̄
sciam nō esse cām necessitatis futuroz. q̄ aut̄ p̄ istā r̄sionē ip̄edietur illatio ne
cessitatis futuroz p̄z ex h̄. q̄ tu nō trahis aliūde arg^m necessitatis futuroz. ni
si q̄ ea q̄ p̄sciūt̄ nō p̄nt nō euenire Si igit̄ p̄notio. i. p̄scia futuroz nullā i
ponit necitatē reb⁹ futuris vt d̄t r̄sio. .z tu etiam fatebare pauloā q̄d ē. i.
q̄d esse poterit q̄ volūtati exte⁹ cogant̄ ad certū euentū. z ita p̄ istā r̄sionem
excludit̄ necitas futuroz z manifestat se in exēplo di. Et aduersas q̄d p̄scq̄
tur grā positionis. i. exempli statuam⁹. i. ponam⁹ p̄ impossibile nullā esse p̄e
sciam futuroz. Nūquid igit̄ h̄ posito q̄tū ad hoc. i. q̄tū ad istā illationē q̄
ex p̄scia cludit̄ necitas futuroz ea q̄ veniant ex arbitrio cogatur ne ad neci
tātē Ducit Boe. Dime Et p̄hā Statuam⁹ itez esse p̄uidentiā. s̄z nihil ne
cessariū inūgere reb⁹ futuris manebit (vt opinor) eadem libertas volūtatis
intēg z absoluta ab om̄i necitate. ¶ Notandū q̄ prior solutio ip̄robata fuit
bona z mala In hoc fuit bona q̄ posuit p̄sciam nō esse cām necessitatis futu
roz. Dicit em̄ Jō futura eueniūt nō q̄ deus p̄uidet. s̄z in h̄ fuit mala. quia
posuit futura eē causam p̄scie dei. Dicit em̄ q̄ futura sunt. ideo deus ea p̄o
uidet. p̄z ergo ex r̄sionē antiquoz quod p̄scia nō est cām necessitatis reb⁹ futur⁹

tat Nū em̄ tu aliunde argumētum fu
turoz necitatis trahis nisi q̄ ea q̄ p̄sci
unt nō euenire nō possunt. Si igit̄ p̄e
notio nullā futuris reb⁹ adūcit necita
tem (q̄d tu etiaz pauloā fatebare) q̄d
est q̄ volūtarij exitus rez ad certū co
gatur euentus. Etenī positionis grā. vt
q̄d p̄scq̄t aduersas Statuam⁹ nullā
esse p̄scientiā Nū igit̄ q̄tū ad hoc atti
net) qua ex arbitrio eueniūt. ad necita
tem cogūt̄. B. Dime. P. Statua
mus itez esse s̄z nihil reb⁹ necitatis in
iūgere. manebit. (vt opinor) eadē vo
lūtatis integra atz absoluta libertas.

¶ Sequitur prola

Quintus

Hic ostendit p[ro]p[ri]a q[uod] p[re]scia diuina n[on] sit signu[m] necessitatis rebo futuris **S**ecundo o[mn]e quod mod[us] p[ro]bandi ex signo n[on] est efficac[us] ibi **I**ta p[ro]p[ri]a. Primo dicit **T**u inques. i. dicere poteris et si p[ro]p[ri]a p[re]scia n[on] sit necessitas eueniendi rebus futuris t[ame]n est signu[m] ea necessario e[ss]e v[er]tura. et ita ex p[re]scia p[ro]p[ri]a inferret necessitas futuror[um] tanq[ua]m ex signo **H**oc igit[ur] m[od]o ponendo p[re]scia esse signu[m] necessitatis futuror[um] ostaret erit[ur] i. euenire futuror[um] esse necessarios. et ita si n[on] fuisset p[ro]p[ri]a p[re]scia q[uod] p[ro]bat ex natura signi di. **D**e n[on] q[uod] signu[m] t[ame]n o[mn]idit q[uod] sit. i. manifestat illud cui[us] est signu[m]. s[ed] n[on] efficit q[uod] designat. q[ui]a vt p[ro]p[ri]a n[on] e[st] p[ro]p[ri]a p[re]scia apparet esse signu[m] necessitatis futuror[um] de m[od]o erant p[ro]p[ri]a n[on] sit co[n]tingere n[on] ex necessitate. id e[st] o[mn]ia euenire necessario **S**ilio

q[uod] si hec necessitas futuror[um] nulla est. nec illa p[re]scia poterit e[ss]e signu[m] eius rei que n[on] est. et ita n[on] valet arguere necessitate futuror[um] ex p[re]scia tanq[ua]m ex signo.

Nota quod signum n[on] est causa eius cuius est signu[m]. sed tantu[m] manifestat signatu[m] esse. vt circulus n[on] est causa venditionis vini. sed tantu[m] est signu[m] venditionis **S**i ergo p[re]scia esset signu[m] necessitatis futuror[um] p[ro]p[ri]a p[re]scia n[on] esset futura esse necessaria. et sic ad ostendendum p[re]scia esse signum necessitatis futuror[um] oportet prius ostendere futura n[on] esse futura anteq[uam] p[re]scia esset signu[m] necessitatis futuror[um]. alias p[re]scia esset signu[m] alicuius rei que n[on] est quod est absurdum

Jam vero probationem firmam ratione subnixam constat. non ex signis neque petitis extrinsecus argumētis. sed ex conuenientibus: necessarijsque causis esse ducendam

uenientibus. id est ex proprijs et necessarijs causis. **E**rgo p[ro]p[ri]a ratio p[ro]cessit ex signo non efficac[us] et demonstratiua cu[m] sit a posteriori. Demonstratio aut[em] que est potissima probationu[m] ipsa est a priori cum sit ex causis p[er] se i[n]mediatis prioribus et notioribus. et p[ro]p[ri]a tanto etia[m] demonstratio est syllogismus faciens scire efficac[us] ad probandu[m]. ex primo posteriorum

Sequitur p[ro]p[ri]a

Hic ostendit modus p[ro]bandi ex signo n[on] esse efficac[us]. et dicit **C**onstat. id est manifestum est r[ati]onem subnixam. id est firmam demonstrationem eam n[on] e[ss]e ducendam ex signis neq[ue] ex argumentis extrinsec[is] petitis. id est acceptis. sed firma ratio ducenda est ex co[n]uenientibus

Liber

¶ Hic phia phat quāda
dubitationē z solutionem
Uidet em̄ ex dōis seq q a
li qua pnt psciri q tñ nō ne
cessario eueniūt. si aut nō
necario eueniūt possūt nō
euenire. z sic seqtur q ali/
qō pscitū a deo nō eueniat
¶ Pro ergo phia dubitādo
de hoc qrit di. Ex quo ita
est q ea q sūt pscita nō sūt
necaria. s; pnt non euenire
q. i. quō fieri pōt vt ea q p/
dentur futura eē nō eueni
ant. Tunc soluit dubitati
onē di. q nō negat q psci/
ta nō eueniāt. imo o; dice
re q pscita eueniant. s; tñ
nō eueniūt de necessitate. vñ
dē. q si pō. i. q. d. ista dubi/
ratio pcedit quasi non cre
damus ea q puidētia pre
noscat nō esse vētura. sed h
nō est vez. sed pot? arbitre
mur illud scz q licet futurū
eueniat. nihil tñ necitatis
habuisse in sua natura vt
eueniret. Et manifestat ex
emplo quō aliqd certe p p
hendit. qd tñ nō est necari
um di. q aliqd pgnitū eue
niat. z tñ non necario lice
bit q tu s; ppedas hinc. i.
ex tali exēplo. Intuemur
em̄ plura exēpla oculis dñi
sūt. i. dñi sunt in fieri sicut
ea q vidētur aurige facere
in moderandis z flectēdis
quadrigis z cetera videmus
ad hunc modū vt q fiunt
sicut oculus videt. dē Boe. ¶ Dñe. Et assignat phia rō em̄ frustra enim
eēt effectus artis si oīa mouerētur coacte. z frustra eēt ars flectendi quadrigas
si necario flecteret. Igit illa q cū fiunt carēt necitate ex pñdi eadē sunt futura si
ne necitate pnt qz fiant. Ex q cōcludit q qdaz sūt ventura qz exitis. i. euen
tus est absconditus ab oī necitate. Et forsan aliq; diceret. Ea q nūc sūt nō
erant futura anteqz eēnt. hoc excludit di. Nullum arbitror eē dictum q q

B. Sed q fieri pōt vt ea nō pueniant q
futura eē puidētur. P. Quasi pō nos
ea q prouidētia fusa eē pnoscat nō esse
euētura credam? ac nō illud pot? ar/
bitremur. licet eueniāt. nihil tñ vt eue
nirēt sua natura necitatis hūisse. ¶ Qd
hinc facile ppendas licebit. Plura ete
nī dñi fiunt subiecta oculis intuemur.
vt ea q in quadrigis moderādis atz fle
ctendis facere spectātur aurige atque
ad hūc modū cetera. Nū igit qdaz illo
rū ita fieri necitas vlla ppellit. B. Vñ
nime. P. Frustra em̄ eēt artis effectus
si oīa coacte mouerētur Quē igit cū fi/
unt. carēt existēdi necitate. eadē prius/
qz fiant sine necitate futura sūt Quare
sunt qdaz euētura. quoz exit? ab oī ne
cessitate sit absolutus. Nā illd qdem
nullū arbitror eē dictum. q q nūc sūt
prius qz fierēt euētura nō fuerint. Nec
igit p cognita. liberos hñt euētus: nā
sicut scia pñtiū rez. nihil his q sūt. ita
pñtia futuroz nihil his q vētura sunt
necessitatis importat

¶ Nūquid illa necitas cōpellat aliqd illoz ita fieri
eēt effectus artis si oīa mouerētur coacte. z frustra eēt ars flectendi quadrigas
si necario flecteret. Igit illa q cū fiunt carēt necitate ex pñdi eadē sunt futura si
ne necitate pnt qz fiant. Ex q cōcludit q qdaz sūt ventura qz exitis. i. euen
tus est absconditus ab oī necitate. Et forsan aliq; diceret. Ea q nūc sūt nō
erant futura anteqz eēnt. hoc excludit di. Nullum arbitror eē dictum q q

Quintus

nunc sunt euentura non fuerunt. hoc enim nunc est irrationabile Ideo necario concludit
 qd hec etiam prognita hunc euentus liberos. qd sicut scia pntium nihil importat neci-
 tatis his rebus que sunt in pnti. sicut pz exemplo p'dicto de regimine q'drige Ita
 pntia futuro et nihil importat necitatis his q' ventura sunt ¶ Notandum q' futu-
 ra in p'patione ad diuinā pudentiā sunt necaria necitate p'dicionata. non tñ
 oia sunt necaria necitate absoluta. Multa em a rōne eueniūt sicut ea q' fiūt
 ab arte et a voluntate vt regimen q'drigat. si em regimen q'drigatur necario
 eueniret frustra eēt ars regēdi quadrigā. ¶ Nota q' sicut res actu fiūt. ita e-
 rant futura. sz q'daz actu libere fiūt. q' libere future. et p' pñs nō oia sunt neca-
 rio futura. licet necitate p'dicionata inquātum p'pantur ad pudentiā diui-
 nā. nō tñ in sui natura p'siderata necario eueniūt necitate absoluta. sicut po-
 stea videbit. vbi distinguet duplicem necitatem cōditionatā et absolutā

Sed hoc inq's ipm dubitat. an earuz
 rerū q' necarios exitus nō hñt. vlla pos-
 sit esse p'notio? Dissonare etem videtur
 Putasq' si p'uideatur p'seq' necitatē: si
 necitas desit mīme p'sciri. nihilq' scien-
 tia p'phendi posse nisi certū. Quod si
 que incerti sunt exitus. ea quasi certa p-
 uidetur. opinionis id eē caliginē. non
 sciē veritatē. Aliter em ac sese res hēat
 arbitrari: ab integritate sciē credis esse
 diuersum

ea p'sciri. et putas nil posse p'prehendi p'scīa diuina nisi certū. Et si ea q' sūt
 incerti exitus. i. euentus sicut p'ingētia si p'uidetur illa q'si certa. tu putas illud
 esse caliginē opinionis nō veritatē sciē. et in hoc tu decipieris. cui deceptiois
 cā est error tuus circa iudiciū p'gnitiois Credis em diuersū esse ab integritate
 te sciē aliter arbitrari re q'se hēat. et in hoc erras. ¶ Notandum q' q' nos
 nō possumus futura p'ingētia certe p'noscere putam? sicut hoc deū non posse.
 res em eodē mō se hñs diuersimode a diuersis pōt p'gnosci. Vbi p'gnosce rem
 aliter q'se hēat ex pte rei p'gnitē nō est scia. sz p'gnosce rem aliter q'se hēat ex p-
 te p'gnoscentis bñ est scia. et sic futura p'ingentia licet in se sint incerta. pnt tñ
 p'sciri a deo sine errore falsitatis

Lui? erroris cā est. q' oia q' q'sq' nouit.
 ex ipoz tñ vi atz natā p'gnosci estimat
 q' sciūtur. qd totū p'tra est De em qd co

¶ Hic p'ha discuit mo-
 tiuū Boetij. vtz futura i-
 certa sicut sunt p'ingētia
 pnt certe p'sciri. Et p' mo-
 uet dubitationē de hoc. et
 tangit rōem dubitatiois
 Sed o assignat cām erro-
 ris. ibi. Cuius erroris cau-
 sa est. Dicit p'io. Sed tu
 inq's o Boet hoc ipz du-
 bitat an possit esse vlla p-
 notio. i. p'scīa illaz rez. q'
 nō hñt necarios exitus. id
 ē euentus. hoc ēi nullo mo-
 do videtur possibile cū vi-
 dentur hec dissonare. i. p're-
 scīa et cōtingentia. Tu ei
 putas si p'uideatur p'rin-
 gentia necario ipsa p'sequi
 Et si necitas desit minime

¶ Hic assignat cāz erro-
 ris. Vbi notandū q' cā er-
 rois q're putam? incerta
 nō posse certe p'sciri. q' pu-
 tat q' facultas p'gnitiois

Liber

fit fm facultatē rei cōgnite
z non ipsi? cōgnoscentis qd
est fm. Primo qm mittit
hmodi cām erroris. 2° ipso/
bat ipm ibi. Nā vt hoc breui.

Dicit p^o. Cuius erroris cā est qz existimat q
ōnia q quisqz nouit illa cōgnosci tm ex vi z natura ipoz q sciūt. z nō ex vi
cognoscentis. qd totū est p^otra id est p^oteritū. qz res magis cōgnoscaūt fm
naturā cōgnoscentis. Qd em qd cognoscat nō cōprehendit fm sui vim. i. scōz
modū sue nature. sed potius f^m facultatē cōgnoscentis. ¶ Notandū q si co
gnitio esset fm facultatē rei cōgnite tūc res ab oibus eodē mō cōgnosceretur
z sic aliqd cōprehenderet eodē mō ab intellectu humano z diuino. qd falsū
est. qz que sunt incerta cōprehensione hūana. sunt certa cōprehensione diuina. co
gnitio q potius attenditur f^m facultatē potentie cōgnoscentis. ita q quanto
potentia est efficacior. tanto certius z limpid^o rem cōprehendit

¶ Hic probat p^oha q facultas cognitionis est fm facultatē potētie co/
gnoscentis z nō rei cōgnite. p^o declarat hoc exemplis. scōz pbat hoc idēz p
rōnem. ibi. Neqz id iniuria. p^oia in duas f^m duo exēpla. scōm ibi. 3° plus quo

qz. Primo vt q cognitio
fit fm facultatē cōgnoscen
tis liquet breui exēplo. nā
visus aliter cognoscat ean
dē corpis rotūditatē. z a
litter tactus. Ille em visus
manēs emin^o. i. longinq
intuet totū corpus sū iac/
tis radijs visualibus. Hic
p^o. i. tactus coherēs z cō/
iunctus orbi. i. rotūditati
z motus circa ipm ambitū. i. circa corpus rotūdum cōprehendit ei^o rotūdita
tem p^oibus. i. p^o partes. ¶ Nota q innuit duplicē drām inter modū cognos/
cendi visus z tactus. Prima est q visus a remotis ex^os cognoscat aliqd cor/
pus rotūdum. Tactus aut nō cognoscat ipm nisi cōiunctus. Secūda drā est
q visus totū corpus sū cōprehendit. tact^o aut p^o p^otes. Talis aut diuersitas
in cōgnosendo nō esset si res cognosceret ex sui natura cū eadē res manet in
vtraqz cognitione. ¶ Nota qdā dixerūt visū fieri p^o emissione radiorum
visualiū ab oculis vsqz ad rē visam. Sed hęc opinio est p^otra Aristotē. vi/
sio em nō fit extra mittendo. s. intus suscipiēdo. patiēte em aliquo sensitiuo
fit ipm viderē. ij. de aīa. Hic at loquitur opinione antiquoz cū d^o q visus to
tū corpus intuetur iactis radijs.

¶ Hic ponit scōm exēplū
in p^outibus cognoscentiis
subordinatis. scōz ostēdit
quō istę virtutes se hēant
inuicem ibi. In quo illō
Primo ergo declarat quō
idem a diuersis potētijs di

gnoscaūt nō scōm sui vim. sed scōz co
gnoscentiū potius cōprehendit facultatē

Nā vt hoc breui liqat exēplo. eandem
corporis rotūditatē aliter visus. aliter
tactus agnoscat. Ille emin^o manens.
totū sū iactis radijs intuet. Hic p^o co
herēs orbi atqz cōiunct^o circa ipm mo/
tus ambitū. rotūditatē p^oibus cōprehendit
tem p^oibus. i. p^o partes. ¶ Nota q innuit duplicē drām inter modū cognos/
cendi visus z tactus. Prima est q visus a remotis ex^os cognoscat aliqd cor/
pus rotūdum. Tactus aut nō cognoscat ipm nisi cōiunctus. Secūda drā est
q visus totū corpus sū cōprehendit. tact^o aut p^o p^otes. Talis aut diuersitas
in cōgnosendo nō esset si res cognosceret ex sui natura cū eadē res manet in
vtraqz cognitione. ¶ Nota qdā dixerūt visū fieri p^o emissione radiorum
visualiū ab oculis vsqz ad rē visam. Sed hęc opinio est p^otra Aristotē. vi/
sio em nō fit extra mittendo. s. intus suscipiēdo. patiēte em aliquo sensitiuo
fit ipm viderē. ij. de aīa. Hic at loquitur opinione antiquoz cū d^o q visus to
tū corpus intuetur iactis radijs.

¶ Ip^om quoqz hoīem aliter sensus: ali
ter imaginatio. aliter rō: aliter intelli/
gentia cōtuetur. Sensus em figuram
in subiecta materia p^ostitutā. Imagina
tio vero solā sine materia iudicat figu/

ram Ratio vero hanc quoque transcendit. Speciemque ipsam quam singularibus inest vniuersali consideratione ppendit Intellectus. Intellectus vero celsior oculus existit. Super pergressa namque vniuersitatis ambitum ipsam illam simplicem formam pure mentis acie conuenitur

uersumode comprehenditur dicens. Sensus exterior aliter conuenitur ipsum hominem. aliter imaginatio aliter ratio. aliter intellectus. Sensus enim exterior sicut visus indicat figuram hominis in subiecta materia. id est in sensibili materia. scilicet imaginatio solas figuram discernit lineam materiam. id est in absentia rei materiam.

Ratio vero hanc imaginationem transcendit et ipsam speciem. id est naturam speciemque hominis quam singularibus inest ppendit. id est discernit vltima consideratione. oculum vero. id est consideratio intellectus est excelsior. quia intellectus diuina supergressa ambitum vniuersitatis qui existit in singularibus illam simplicem formam scilicet ideam hominis quam est in mente diuina conuenitur acie. id est speculatione pure mentis. Nota dum quod primum exemplum fuit de virtutibus cognoscitiuis non subordinatis. scilicet de visu et tactu. istud autem exemplum est de virtutibus subordinatis que sunt quatuor scilicet sensus exterior qui inest omnibus animalibus. imaginatio que tamen inest animalibus perfectis. ratio que tamen est in hominibus. et intelligentia per quam intelligit diuinam cognitionem. istę virtutes habent diuersum modum cognoscendi eandem rem scilicet homines vt declaratur in libro. quod non esset nisi cognitio fieret per facultatem virtutum cognoscentium et non rei cognite.

Hic ostendit philosophia quomodo dicere virtutes cognoscitiue se habent adinuicem. ostendens quod quicquid per virtutem inferior. potest etiam et superior. et amplius. Et primo hoc ostendit de intelligentia respectu aliarum virtutum. Secundo ostendit idem de ratione. secunda ibi.

In quo illud maxime considerandum est. Nam superiorior apprehendendi vis amplectitur inferiorum. inferior vero ad superiorem nullo modo confurgit. Neque enim sensus aliquid extra materiam valet. vel vltima species imaginatio conuenitur. vel ratio capit simplicem formam. scilicet intelligentia quasi desuper spectans concepta forma. que subsint etiam cuncta diiudicat. sed eo modo quo formam ipsam que nulli alij nota esse poterat. comprehendit. Nam et rationis vni-

Ratio quoque. Primo dicitur. In quo. id est in ordine istarum virtutum. illud est maxime considerandum quod vis comprehendendi superior amplectitur in se inferiores. quia virtus superior cognoscit de illud quod inferior. Inferior autem non confurgit ad superiorem ita vt apprehendant illud quod superior. quod manifestat in exemplo dicens. Neque enim vllus sensus aliquid valet apprehendere extra materiam et imaginatio conuenitur species vniuersales. id est minus particulares. scilicet ratio capit simplicem

Liber

cē. i. vlem formā. Intelli-
gentia autē diuina q̄si defu-
per spectās cum sit in sup-
mo gōu pgnitiōis ipa cō-
cepta forma ideali diuidi-
cat etiā cūcta q̄ subsunt il-
li forme vt pgnoscedo ide-
am hoīs pgnoscat oīa q̄ sūt
in hoīe. sed eo mō pprehē-
dit ipam formā q̄ mō nulli inferiori p̄tuti nota ēē poterit. Nā ipsa pgnoscat
vniuersū. i. vlem formā rōnis z figurā imaginationis z materiale sensibile
qđ spectat ad sensū exteriorē nō vtēs rōne nec imaginatione sensib. s. p̄spici-
ens cūcta vno ictu mētis. i. absq̄ discursu cognoscat qđ nō facit rō. ¶ Notā
dum q̄ q̄ virtus supior p̄tutes includit inferiorē sicut tetragonū includit tri-
gonū. vt pz. ij. de aīa. iō quicqd pōt p̄tus inferior pōt z supior. z magis. quia
mō magis vli cōprehendit qđ inferior mō magis p̄ticulari. licet nō ecōuer-
so. ideo q̄ pōt intelligentia hūana cōprehendere p̄t z diuina intelligentia l3 nō
econuerso.

¶ Hic ostēdit idē de rōe q̄
sicut intelligentia pprehēn-
dit alias tres p̄tutes infe-
riores. sic rō etiā pprehēn-
dit sub se alias duas p̄tu-
tes. s. imaginationē z sen-
sum di. q̄ rō concipit quid
vle non vtens imaginatio
ne nec sensib. z pprehēdit
imaginabilia z sensibilia
vli cōphēsiōe. Hec ei ē
rō q̄ ita definit vle suę con-
ceptionis hō est aīal bipes
rōnale. q̄ definitio cum sit
vliis notio. iō ē notificatio
tñ null⁹ etiā ignorat rē ēē
imaginabile z sensibilem.
q̄ hac definitione explicat.
¶ Illa rō cōsiderat vle nō v-
tens imaginatiōe vel sen-
su. sed rōnali cōceptione.

¶ Tūc ostēdit q̄ sicut rō p̄p-
hendit imaginationē z se-
sum. sic imaginatio sensus
pprehēdit di. Imaginatio
q̄z tamēsi p. q̄uis sumpt-
sit exordū ex sensib. visendi z formandi figuras. tñ absente sensui exteriori
imaginatio collustrat. i. pgnoscat q̄s sensibilia. non sensibili sed imaginaria
rōe iudicandi. z tūc cōcludit dicens. ¶ Elides ne igit quō iūcta potius vran-

uersum. z imaginationis figurā. z ma-
teriale sensibile pgnoscat Nec rōe vtēs
nec imaginatiōe nec sensib. s. illo vno
ictu mentis formaliter (vt ita dicā) cum
cta prospiciens

¶ Rō q̄s cū quid vle respicit. nec ima-
ginatiōe nec sensib. vtēs imaginabilia
vel sensibilia cōprehēdit Hec ei ē q̄ cō-
ceptionis suę vle ita definit. hō est aīal
bipes. rōnale Quēcū vliis notio sit. tñ
imaginabile sensibileq̄z ēē rem null⁹ ig-
norat. qđ illa nō imaginatione vel sen-
su. sed in rōnali cōceptione considerat.
¶ Imaginatio quoq̄ tamēsi ex sensib. s.
visendi formādiq̄z figuras sūp̄sit exor-
diū. sensu tñ absente. sensibilia queq̄z
collustrat. nō sensibili sed imaginaria
rōe iudicandi ¶ Elides ne igit vt in p̄gno-
scēdo. cūcta sua poti⁹ facultate q̄s eorū
q̄ cognoscātur. vrantur

Quint⁹

aur sua. i. ppria facultate in pgnoscedo q̄ facultate eoz q̄ pgnoscautur ¶ No-
tandū q̄ licet rō in pprehendēdo suū vlē nō vtaf imaginatione z sensu. cū in
actu suo p̄supponit imaginationē z sensuz. qz nihil est in intellectu. nisi fue-
rit in sensu Sile licet imaginatio in sua opatione nō vtaf sensu. tū p̄suppo-
nit sensū fuisse in actu. qz phāta sia quā hic vocat imaginationē est mot⁹ sa-
ctus a sensu fm actu. ex ij. de anima.

Neq̄ id iniuria Nā cū oē iudiciū iudi-
cantis actus existat: necē est vt suā q̄s/
q̄ opam nō ex aliena. s; ex ppria pote/
state perficiat

i. potentie pgnoscentie. necē est vt q̄s pgnosces pficiat suā opam. i. suā o-
perationē pgnoscenti nō ex aliena prāte. s; rei cognite. s; ex ppria prāte. id
est ex virtute cognoscentis ¶ Notandū ex lra formatur talis rō. Dis actus
z opatio seq̄tur cōditionē illius potētie cuius ē act⁹ z opatio potētie p̄gno-
scentis z nō rei p̄gnite. q̄ iudicare z pgnosce se q̄tur modū z p̄ditionē poten-
tie cognoscentis

¶ Metz quartū quiti libri

¶ Quondā porticus attulit
Obscuros nimii senes

Qui sensus z imagines

E corporibus extimis

Creant mentibus imprimi

Ut quondam sceleri stilo

Dos est equore pagine

Que nullas habeat notas

Pressas figere litteras

p̄nionē stoicoz. 2. ipbat eā. ibi. Sed mens Primo dicit Quondā porticus
attulit senes supple stoicos. qui dicebātur senes ppter maturitatē morum. se-
nes inq̄ā nimii obscuros supple in sentētis qui stoici credebāt sensus z ima-
gines. i. rez sensibilibz formas ip̄rimi mentibz ex corporibus extimis. i. exteriori-
bus. z posuerūt corpora illa eo mō imprimere imagines mētibus. vt quon-
dā mos fuit alicui scribenti celeri stilo figere p̄ssas lras equore. i. in planicie
pagine q̄ pagina nullas prius notas habebat ¶ Notandū q̄ stoici dicunt
ur a sto a gr̄ce quod est porticus latine. qz Athenis in manifestissima por-

¶ Hic p̄firmat dictū su-
um p rōem di. Illud. s. q̄
res cognoscat nō fm sui na-
turā. s; fm naturā pgnos-
centis illud nō cōtingit in
iuria. i. irrōnabiliter. Nā
cū oē iudiciū p̄gnitōis sit
actus z opatio iudicantis

¶ Istud est metrum quat-
tū huius quinti qd dicitur
comici ab inuatore chori
abici a pede p̄stante. In
q̄ metro ip̄robat opiones
stoicoz ex q̄ videt seq̄ p̄ri-
um dās suis Fuit enī opi-
nio stoicoz q̄ p̄gnitio itel-
lectia solū pficeret ex h̄ q̄
corpa exteriora suas sili-
tudes imp̄mant in men-
te. ita vt mēs solū se h̄cat i
rōe patientis z res extra i
rōe agentis Ex q̄ seq̄t euz
paties tra h̄at ad naturā
agentis z nō ecōuerso. q̄ co-
gnitio seq̄ret naturā rei co-
gnite z nō naturā p̄gnitōis
qd ē p̄ dca p̄rio q̄ poit o-

Liber

ricu z alijs locis publicis stoici disputare solebant. illi posuerūt aīam tantū
hūc se in rōne patietis respectu rez exteriorz. z qz pgnitio magis videt sequi
pūtem actiua qz passiua. iō fm eos cognitio potē d3 attēdi p^m facultatem
rei pgnitē que est actiua qz aīe cognoscentis que est passiua

Hic iprobat hanc opi
nionē. scōo ponit suā veri
tatē ibi. Hec est efficiens.
Prio q̄deducit ad plura i/
cōuenientia istā opinionē.
dicēs. Sed si mens vigēs
nihil explicat ppijs moti/
bus. i. si nullā actionē ppi
am hz. sz tm iacet patiens
sdita notis. i. similitudinibz
corpū. z si ipa reddit. i. rep
sentat cassas imagines re/
rū. i. similitudines in vicē spe
culi. i. ad modum speculi.
Tunc q̄ritur vnde viget
hec notio. i. hec cognitio a
nimis. qz aīa ē cernēs oīa.
nō tm corpalia. sz etiā in/
corpalia. **Hoc**andū qz p
mū incōueniēs est. Si co
gnitio intellectiua fieret p
solā impssiōē corpū i ai
ma. Tūc nō eēt p^r p quā
aīa pgnosceret incorpalia
qz p solā impssiōē corpū
tantū cognosceret corpa/
lia. Nūc autē manifestū est
qz etiā incorpalia pgnoscat
Aliud incōueniēs potē dī.

Si aīa tm est passiua q̄ vis aīe singula pspicit. i. iudicat. aut que vis aīe co/
gnita diuidit aut diuisa recolligit. aut q̄ vis aīe legēs. i. apphēdēs alternū
iter cōponēdi z diuidēdi. nūc inserit caput sumis. i. generalissimis ascēden/
do a specialissimis ad gñalissimā colligendo multitudinē. z nūc decīdit. i. de
cedit p^m aliā lram. i. cadit in infima. In infima. i. in specialissima pcedendo
a generalissimis ad specialissima diuidēdo. Tum. i. tandē. aīa referēs. i. com
parās se sibi redarguit falsa veris. i. p vera. **Hoc**andū ex lra talis format
rō. Illa aīa nō est tantū passiua sed actiua q̄ iudicat. pponit. z diuidit. z ve/
ris flā redarguit. sz aīa intellectiua ē hmoi. ḡ Maior nota ē. qz iudicare. ppo
nere z diuidere redarguere vidētur esse opationes actiue. Maior apparz
aīa iudicat inter verū z falsum. pponit pōicātū cū subiecto. aliqñ diuidit p/
dicātū a subiecto. z falsas opiones redarguit

Sequitur metz eiusdē

Hic pbīa ponit veritatē dicēs Hec mens est magis causa efficiēs que ē

Sed mens si proprijs vigens

Nihil motibus explicat

Sed tantū patiens iacet

Notis subdita corporum

Cassasqz in speculi vicem

Rerum reddit imagines.

Unde hec si animis viget

Cernens omnia notio?

Que vis singula perspicit

Aut que cognita diuidit

Que diuisa recolligit.

Alternūqz legens iter.

Nūc summis caput inserit.

Nūc decīdit in infima

Tum sese referens sibi

Veris falsa redarguit

Quintus

causa longe potētor q̄ illa quę modo materię .i. silitudine materię patif no
tas impressas. Et qz aliq̄s crederet q̄ in aia nulla esset passio .iō subdit q̄dam
passio pcedit opationes aie in uiuo corpe excitās z mouēs vires ai ad opā

Hec est efficiēs magis

Longe causa potentior

Quam quę materię modo

Impressas patif notas

Pcedit tamen excitans

Ac vires animi mouens

Uiuo in corpore passio

Lum vel lux oculos ferit

Vel vox auribus instrept

Tum mentis vigor excitus

Quas intus spēs tenet

Ad motus siles vocans.

Notis applicat exteris

Introsumqz reconditis

Formis miscet imagines.

dū vt q̄ lux ferit oculos.
tūc patif visus. vel cū vox
instrept. .i. insonat auribz
tūc patif audit⁹. z tandem
vigor mētis excit⁹. .i. exci/
tatus vocās spēs q̄s int⁹
tenens ad siles motus ap
plicat eas notis exteris id
est silitudinibz exterioribz
z miscet imagines exteri/
ores corpm formis. .i. spec
ebus introsum. .i. in aia re
conditis. ¶ Notandū q̄
Boetius hic vti sentētia
platonica q̄ ponit spēs re/
rū a principio naturalit in
ditas aie. sed aia sopita ē
in corpe. ita q̄ non intelli
git p eas. nisi excitef p im
mutationē sensuū extero/
rum. exci tata autē euocat
spēm silem illi quā sensus
exterior ipressit. z applicā
do eā rei exteriori sic intel
ligit p eam. Ad hanc inten
tionez etiā loquitur Lino
nensis. p. posterior. z. dicēs.

Rō in nob sopita nō agit nisi prius p opationes sensuū quibus admiscetur
fuerit experrecta. ¶ Notandū q̄ ex lra videt q̄ intellectus possibilis intelligē
do etiā sit actiuus cū sit cā efficiēs vt dē in lra. Arist. aut. .iij. de aia. vult q̄ i
telligere sit pati. z q̄ intellectus nullā hz naturā nisi q̄ est possibilis vocat⁹
Ad hoc dicit aliq̄ q̄ aia pprehendit tā intellectū possibile q̄ agentē. aia
est actiua. imo cā effectiua intellectionis rōne intellectus possibilis. ¶ Vel dicen
dū q̄ intellectus possibilis est potētia passiua. saltē quo ad pmiū eius actū.
cū intelligere sit pati. sz ois potētia passiua de nccitate requirit potētiā acti/
uā quę reducat ipsā ad actū. Tale aut actiuum nō p̄t esse res corpalis extra
cū agens sit pstanti⁹ passio. .iō tale actiuū ex p̄re aie erit intellect⁹ agēs. cuius
opatio est facere potētia intellecta actu intellecta. ita q̄ a rebus extra p̄tute
intellectus agentis iprimetur aliquid intellectui possibili p qd in actū intelli
gendi reducit. Nō est ḡ intentio Boetij negare qn mens sit passiua rōe intel
lectionis possibilis. sed vult q̄ mens siue anima magis habeat efficientiā in in
tellectione q̄ sit passiua ab ipis corpibus extra. z p cōsequens efficiētia in/
tellectus nō debet attribui rebz extra. quod erat de intentione stoicoz.

¶ Sequitur prola quinta.

Liber

Hec est quinta proſa huius quinti li. in q̄ probat ſpecialiter diuinā cognitiōē eſſe ſ^m modū cognoscentis ⁊ nō rei cognite. ſedō oſtēdit inſufficientiam eorū qui ex nrō mō cognoscendi imphant diuinā puidentiā ibi. Quid igitur D^{ns} facit qđ dictū eſt. ſedō inferit duas ꝓcluſiones ibi. Hac itaq̄. Primo dicit ſi in ſentiēdis. i. in ꝓg noſcendis corpibus aīn⁹ noſter nō tm inſignit. i. af/ ficit paſſiōe corpis ſz ex ſui vi iudicat paſſiōē ſubiec tā corpi. ita q̄ in cognoscēdo ſeq̄tur ꝓprium motū. quā uis q̄litates obiectę forin/ ſecus afficiāt. i. immutent inſtrumenta. i. organa ſen ſuū ⁊ paſſio corpis aſſe/ dat vigorē agentis aīni q̄ paſſio ꝓuocet actū mentis in ſe ⁊ excitet formas intri/ ſecus quieſcentes Si hoc ē in aīo nrō. multo magis ea q̄ abſoluta cūctis affectio nibus. i. q̄litatibz corpm. ſz intelligēte ſepate. ⁊ ꝓ/ cipue deus. illa in diſcernēdo nō cōſequūtur obiecta extrinſecus ſed expediūt. i. ꝓficiūt actū ſue mentis. id eſt opationem intellectiua ſcdm naturaz ꝓpria ¶ No ta q̄ ex lrā ꝓr ſic argui Si id de quo minus videtur. in eſſe in eſt ⁊ de quo magis. ſed minus videt quod animus noſter in cognoscēdo ſequatur motū ſuū ⁊ nō rei cognite. ⁊ tamē ſequatur facultatem ſue cognitionis. q̄ multo magis intelligētia diuina ſeq̄tur in cognoscendo ꝓprium motum ſue cognitionis q̄ ipſius rei cognite

Hic inferit duas cōclu/ ſiones ex ꝓmiſſis di. Ex q̄ cognitio ſeq̄tur naturā co gnoscentis ⁊ non rei cogni te. ⁊ cum cognoscentia ſūt diuerſa ſcdm naturā opor ret diuerſis cognoscentibz conuenire diuerſas cogniti ones Unde dicit Hac itaq̄ rōe quia cognitio ſeq̄tur naturam cognos centem multiplices

¶ Proſa quinta libri quinti

Disputat ſenſū ⁊ imaginationē cedere rationi. rōnem intellectui

¶ Quid ſi in corpibus ſentiēdis

q̄uis afficiant inſtrumenta ſen/ ſuū forinſec⁹ obiectę qualitates. aīni

q̄ agentis vigorē paſſio corpis antece dat. q̄ in ſe actū mentis ꝓuocet. excitet

q̄ interim q̄ſcētes intrinſec⁹ formas. ſi in ſentiēdis in q̄s corpibus. aīn⁹ noſt

paſſiōe inſignit. ſz ex ſua vi ſubiectam corpi indicat paſſiōē. quāto magis ea

q̄ cūctis corpm affectiōibus abſoluta ſunt. in diſcernēdo nō obiecta extrinſe

cus ſequūt. ſz actū ſue mētis expediūt.

¶ Hac itaq̄ ratione multiplices co/ gnitiones. diuerſis ac differētibus cel/ ſere ſubſtantijs Sensus em̄ ſolus. cū/ ctis alijs cognitionibus deſtitutus i/ mobilibz aīantibz ceſſit. quales ſūt cō/

Quintus

chemaris. q̄q̄ alia saxis herētia nutri/
unt Imaginatio p̄o mobilibz beluis q̄
bus iā inesse fugiēdi appetēdi ve aliq̄s
videt affectus Rō p̄o humani tm̄ gñis ē.
sicut intelligētia sola diuini Quo fit vt
ea noticia ceteris p̄stet q̄ suapte natura
nō mō p̄p̄iū. s̄z ceteraz q̄z noticiarum
subiecta cognoscit

qua p̄prehendimus v̄le tātū est hūani gñis sicut intelligētia est diuini gene/
ris. Tūc ponit secūda p̄clusionē q̄ illa cognitio est notior z nobilior. q̄ non
solū app̄hendit p̄p̄iū obiectū. sed etia z obiecta alia z noticia z. i. p̄gnitionu z
v̄n d̄r Quo fit vt ea noticia. i. p̄gnitio p̄stet. i. nobilior sit ceteris q̄ suapte na/
tura. i. p̄p̄ia natura nō mō. i. tm̄mō p̄p̄iū obiectū cognoscit. sed etia p̄gno/
scit subiectū ceteraz noticia z. ¶ Nota circa primā p̄clusionē q̄ cū act̄ z o/
peratiōes diuersificētur p̄^m diuersitate agentū z opantiū sequitur si agētia et
operantiā s̄int diuersa q̄ h̄nt diuersas opationes z cognitiones. p̄pter qd̄ se
sus sine alijs cognitōibz cessit aīalibus imobilibz. z accipit hic sensus stri/
cte p̄ app̄hensione sensitiua q̄ solū imutatur ad p̄ntiam sensibilē. Sic enī di/
stinguit cōtra imaginationē q̄ nō tm̄ app̄hendit rē p̄ntem. sed etia absentem
¶ Notandum circa scdā p̄clusionē q̄ q̄cūq̄ potētia plura p̄gnoscit videt
esse p̄stantior ea q̄ p̄gnoscit pauciora. si q̄ aliq̄ potētia p̄gnoscit p̄p̄iū obie/
ctū z cū hoc obiecta alia z potētia z inferior z sicut est intelligētia diuina. z nō
ecōuerso. sequitur q̄ potētia sup̄ior plura p̄gnosens sit nobilior inferiori.

Quid igit si rōcinationi sensus imagi/
natioq̄ refragētur. niblle esse illd̄ v̄ledi/
cētes. qd̄ sese intueri rō putet. Qd̄ enī z
sensibile vel imaginabile est. id vniver/
sum eē nō posse Aut igit rōis vez eē in/
dicū nec q̄cūq̄ esse sensibile. aut qm̄ si/
bi notū sit plā sensibz z imaginatiōi eē
subiecta inanē p̄ceptionē esse rōis. q̄
qd̄ sensibile sit ac singulare quasi quod
dā v̄le p̄sideret Ad hec si rō p̄tra r̄nde/
at se qd̄em z qd̄ sensibile z qd̄ imagina

cognitiones cesserunt di/
ueris ac d̄nribz substan/
tijs. sensus enī solus desti/
tutus alijs p̄gnitiōibz. ces/
sit aīalibus imobilibz
q̄lia sunt conche maris z
q̄cūq̄ nutriūtur herētia
saxis. Imaginatio p̄o ces/
sit mobilibz beluis q̄ mo/
uētur motu p̄gressiuo qui
bus videt inesse affectus.
.i. appetit̄ fugiendi maluz
vel appetēdi bonū Rō p̄o

intelligētia est diuini gene/
ris. Tūc ponit secūda p̄clusionē q̄ illa cognitio est notior z nobilior. q̄ non
solū app̄hendit p̄p̄iū obiectū. sed etia z obiecta alia z noticia z. i. p̄gnitionu z
v̄n d̄r Quo fit vt ea noticia. i. p̄gnitio p̄stet. i. nobilior sit ceteris q̄ suapte na/
tura. i. p̄p̄ia natura nō mō. i. tm̄mō p̄p̄iū obiectū cognoscit. sed etia p̄gno/
scit subiectū ceteraz noticia z. ¶ Nota circa primā p̄clusionē q̄ cū act̄ z o/
peratiōes diuersificētur p̄^m diuersitate agentū z opantiū sequitur si agētia et
operantiā s̄int diuersa q̄ h̄nt diuersas opationes z cognitiones. p̄pter qd̄ se
sus sine alijs cognitōibz cessit aīalibus imobilibz. z accipit hic sensus stri/
cte p̄ app̄hensione sensitiua q̄ solū imutatur ad p̄ntiam sensibilē. Sic enī di/
stinguit cōtra imaginationē q̄ nō tm̄ app̄hendit rē p̄ntem. sed etia absentem
¶ Notandum circa scdā p̄clusionē q̄ q̄cūq̄ potētia plura p̄gnoscit videt
esse p̄stantior ea q̄ p̄gnoscit pauciora. si q̄ aliq̄ potētia p̄gnoscit p̄p̄iū obie/
ctū z cū hoc obiecta alia z potētia z inferior z sicut est intelligētia diuina. z nō
ecōuerso. sequitur q̄ potētia sup̄ior plura p̄gnosens sit nobilior inferiori.

Hic p̄h̄a ont̄ insuffici/
entiā eoz q̄ ex hoc mō co/
gnoscēdi nō improbat di/
uinā p̄udentiam. Secun/
do hortat nos ad p̄siderā/
duz modū diuine cogniti/
onis. ibi Quare in illius
Primo manifestat insuffi/
cientiā eoz p̄ sile Scdō
applicat illud sile ad p̄po/
sitiū. ibi Sile est. Silitu/
do aut̄ quā intendit talis
est Sensus z imaginatio
sunt p̄gnitiones inferiores
q̄z rō. Si q̄ sensus z imagi/
natio vellēt iudicare mo/
dū cognoscēdi rōis ex mo/
do p̄gnosendi p̄p̄io. z di/
cere q̄ v̄le nihil esset qd̄ rō

Liber

apprehendit. vel si vez esset iudiciū rōis vel esset p̄ticulare z sensibile. rō vero diceret p̄trariū. Manifestū est q̄ nos q̄ vigemus vtra q̄ cognitione poti⁹ assenti rem⁹ rōni iudicādo motiū uī sensus z imaginationū esse insufficiens. . Dicit ḡ. Quid igit si sensus z imaginatio refragentur. i. dīcant rōni dicētes nihil esse v̄le id qd̄ rō putat se intueri sic arguendo. Qd̄ est ei sensibile aut imaginabile

.i. nō posse esse v̄le fm̄ iudiciū sensus z imaginationis. Aut igit iudiciū rōis necesse est esse vez z p̄ p̄ns nec q̄c̄q̄ esse sensibile qd̄ est absurdū. Aut qm̄ notū est sibi sez sensui z imaginationi q̄ necesse est esse sensibilia. crederes ne cōceptiō nē rōnis esse inanē q̄ considerat illud qd̄ est sensibile z singulare q̄si qd̄dam v̄le. Ad hec si rō rīdeat se cōspicere in rōne vniuersali qd̄ est sensibile z imaginabile. Illa p̄o sez sensū z imaginationē nō posse aspirare. i. puenire ad cōgnitiōē v̄lis. qz cognitio eoz nō excedit figuras corpales z diceret rō poti⁹ esse credendū firmiori z p̄fectiori iudicio rez. In h̄mōi igit lite. sez inter sensum z imaginationē ex vna pte z rōem ex altera pte nos q̄bus inest tam vis rōi inandi q̄ imaginādi z sentiendi nōne potius p̄baremus cām rōnis. z reputarem⁹ motiua sensus z imaginationis eē insufficientiā. q. dicat imo. ¶ Hora q̄ iudicio nobilioris potentie potius est astandū q̄ iudicio potētie ignobilioris. cū igit rō sit potentia nobilior q̄ sensus z imaginatio. eo q̄ rō cōprehendit p̄riū obiectū z obiectū sensus z imaginationis z nō econuerso ergo potius astandū est iudicio rōnis q̄ potentiaz inferiorum.

¶ Hic applicat illud sile ad p̄positū z dīc illud qd̄ est dictū de sensu z imaginatione respectu rōnis sile ē ei q̄ humana rō nihil putat diuinā intelligentiā intueri nisi vt ip̄a ratio p̄gnoscat quod apparet ex ip̄o mō arguēdi. Hā ita disseris. i. arguis. si q̄ videant nō h̄re certos z necarios euentus talia nequeūt p̄sciri certe euentura. igit talium rez nulla ē p̄scia. quā sez p̄sciam si credimus esse in his. nihil erit qd̄ nō p̄

bile sit. in vniuersitatis rōe cōspicere. Illa p̄o ad vniuersitatis cognitionem aspirare nō posse: qm̄ eoz notio corpales figuras nō posset excedere. Dererū p̄o cognitione firmiori poti⁹ p̄fectiori q̄ iudicio esse credendū. In h̄mōi igit lite nos q̄b̄ tā rōcinandi q̄ imaginandi etiā sentiendi q̄ vis inest: nōne rōis potius causam probaremus.

¶ Simile est q̄ humana rō diuinaz intelligentiā futura nisi vt ip̄a p̄gnoscat nō putat intueri. Hā ita disseris. Si q̄ certos ac necarios h̄re nō videātur euentus. ea certo euentura p̄sciri nequeant. Vaz igit rez nulla est p̄scia. quā si etiam in his esse credam⁹. nihil erit qd̄ nō ex necessitate proueniat. . Si igit vti rōnis participes sum⁹. ita diuine iudici

Quintus

um mētis hūc possemus sicut imaginā
tionē sensūq; rōni cedere optere iudica
uim? sic diuine se se mēti humanā sum
mittere rōem iustissimū cēseremus

mus iustissimum humanā rōnē se summittere diuine menti. ¶ Nota q; sile ē
de iudicio sensus et imaginationis respectu rōis. et rōis respectu intelligentie
diuine. Nam sensui et imaginationi videt q; rō totaliter nō possit pprehendere
rē nisi sicut ipa pphendit. qđ tñ falsū est. Sic similiter videt rōi humanē q; in
telligentia diuina non possit res incertas cognoscere aliter q; ipsa pgnoscat.
qđ falsū est. Nam que rō humana incerte cognoscit. intelligentia diuina certa
(cōprehendit.

Quare in illi? summe intelligentie ca
cumen si possum? erigamur Illiceniz
rō videbit. qđ i se nō potest intueri. Io
āt est quonā mō etiā que certos exitus
nō hnt. certa tñ videat ac definita pno
tio. neq; id sit opinio. sed summe poti?
sciē nullis terminis inclusa simplicitat

¶ Hic phia hortat vt eri
gamus nos ad cognitioz
diuine intelligentie dicens
Quare si possum? eriga
mur p diligentē pphendat
onē in cacumen illi? summe
intelligentie. s. diuine Illic
em rō videbit qđ in se non
pōt intueri. s. quō certa et de
finita pnotio dei pgnoscat
illa q; nō hnt certos exit?
et illud nō erit opinio s; po
tius erit simplicitas summe

me sciē nullis terminis iclusa. quia simplicitas summe sapiētie est infinita.
¶ Notandū q; si cognitio sequeatur facultatem rei cognite et non virtutis co
gnoscentis. tunc sicut ratio humana cognoscit futura cōtingentia incerte. sic
similiter intelligentia diuina ea incerte cognoscet. s; q; facultas cognitio
nū est p^m facultatem pntum pgnoscentiū et intelligentia diuina in cognoscē
do excedit rōnem humanā. poterit ipsa certe pgnosce que ratio humana in
(certe pgnoscat.

Metz quintū libri quinti

¶ Nam varijs terras animalia
permeant figuris

Nāq; alia extento sunt corpore pulue
rēq; verrunt

Lōtinuūq; trahunt vi pectoris incita
ta sulcum

St qđ alaz lenitas vaga pberetq; vē

¶ Hic incipit quintus
metz huius quinti. quod
dicit archilogium ab in
uentore. dactylicum a pede
pdominante In quo ostē
dit hominē esse dispositū
ad contemplationem cele
stiu ex figura corporis sui
Et primo describit figu
raz corpalem aliaz bestia
rum ¶ Secundo figuraz
hominis. ibi Unica gens
Primo dicit aialia pma,

Liber

neant terras q̄ varijs sup
ple figuris. nāq; aialia ex
tento corpe sicut sūt serpē/
tes z reptilia illa verrunt
.i. vertunt puluerē. z inci/
tata. i. mota vi pectoris tra/
hūt p̄tinuū sulcū sp̄i pul/
uere Sunt alia aialia q̄b;
inest vaga leuitas alaz q̄
p̄berant ventos z enatant
.i. transeūt liquido volatu
spacia lōgi etheris. i. aeris
Sunt alia q̄ gaudēt vesti

gia p̄ssisse solo. i. terrē gressibus suis. z transmittere. i. p̄transire virides cam/
pos z gaudēt subire siluas q̄ oīa aialia licet videas ea discrepare varijs for/
mis. tñ facies cor. p̄na. i. ad terrā inclinata valet ingrauare. i. ingrauaros o/
stendere sensus hebetes. i. brutales. ¶ Notandū q̄ phia tangit tria ḡna aia/
liū. f. reptilia. volatilia z gressibilia. q̄ licet differāt in formis. qz q̄daz formā
tur ad reptādum vt serpētes. quēdā ad volandū vt aues. q̄dā ad gradiendū
vt bestie. tñ in hoc oīa cōueniunt q̄ hñt faciē inclinātā ad terrā

¶ Hic describit figuram
hoīs di. Unica gens ho/
minū. i. solū gen⁹ huma/
nū leuat celsū cacumen. i.
caput suū altius. z leuis
stat rcō. i. erecto corpe z de/
spicit terras vultu elevato
ad celū. tu hō terren⁹ q̄ re/
cto corpe petis celū z exe/
ris. i. erigis frontē. hec re/
cta figura admonz te q̄ tu
desipis nisi etiā feras. i. ex/
tollas aīm tuā in subline
.i. in celestia. ne mens grauata. i. grauedine dep̄ssa pessum. i. sub pedib; v̄l sub/
tus. z est pessuz aduerbiū loci. ne illa mens sidat. i. resideat inferior corpe le/
uato celsius. ¶ Notandū cū hō habeat figurā corpis erectā ad celū si aīma
nō erigere ad p̄tēplationē celestīū videre corpus eē nobilius aīa. ¶ Nota
s⁹ Arist. xvi. de aialib; hō inter oīa aialia hz figurā rectilinearē. de q̄ figura
etiā loq̄tur Quidius in li. metamorphoseos di. Pronaq; cū spectet aialia
cetera terrā Os hōi subline dedit. celumq; videre Jussit. z erectos ad sidera
tollere vultus.

Et liquido longi spacia etheris enatet
volatu

Hec pressisse solo vestigia gressib; gau/
dent

Vel virides cāpos trāsmittere vel sub
ire siluas

Quē varijs videas licet oīa discrepare
formis

Prona tñ facies hebetes valet in gra/
uare sensus

Unica gens hoīm celsū leuat alti⁹ ca/
cumē

Atq; leuis recto stat corpe despicitque
terras

Hec nisi terrenus male desipis admo/
net figura

Qui rcō celū vultu pet̄ exerisq; frōtes

In sublime feras aīz q̄z ne ḡuata pessuz

Inferior sidat mēs corpe celsi⁹ leuato

¶ Prosa sexta quinti libri

Disputat de eternitate dei. de p̄nti tpali ac de p̄terito z de fu/
turo Et quod ea q̄ fiunt in dei p̄ntia nccāria sunt. ad p̄ns p̄ss/
derata pendent ex libero arbitrio

Quintus

Hic incipit sexta proſa ⁊ vltima hui⁹ quinti in q̄ determinat veritatem de
paffibilitate pſcie diuine ⁊ liberi arbitrii. ⁊ primo ponit ſua determinatōem
Secdo ſubiungit vtile exhortationem circa finē libri. ibi. *Zuerſamini igit Pri*

Quoniam igit vti pauloan mra/
tū eſt. oē qd ſciſ. nō ex ſua. ſz ex
cōp̄hēdentiū natura p̄noſciſ. intue
amurnūc (q̄trum ſas eſt) q̄s ſit diuie ſb
ſtantię ſtat⁹. vt q̄nā etiā ſcia ei⁹ ſit poſſi
mus agnoſcere Deū igit̄ eternū eſſe. cū
etoz rōe degentiū cōe iudiciū ē. Quid
ſit igit̄ eternitas cōſiderem⁹ Hec enim
nob naturā p̄e diuinā ſciaz qz pateſcit

mo oñt modū diuie cogni
tionis. ſcdo ſoluit obieccio
nes factas ⁊ diuinā p̄uē
tiā. tercio ꝓcludit p̄aſſi
bilitatē liberi arbitrii cuꝝ
p̄uidentia diuina. ſcda ibi.
Quid igit poſtulas. ſcia
ibi. Q̄z cū ita ſint. Pri
o determinat de ſtatu dei qui
eſt eternitas. Secdo ex hoc
declarat modū diuie ſcien
tię. ibi. Qm̄ igit oē iudici
um. Prio ꝓmittit q̄ deter
mināduz ſit de eternitate.
Secdo determinat de ea. ibi.
Eternitas igit̄. Prio de
Qm̄ mratum eſt pauloan

q̄ oē qd ſciſ p̄noſcitur nō ex ſui natura. i. nō ex natura rei ſcite. ſz ex natura
p̄noſcētuz. intueamur nūc (quātuz ſas ē) q̄s ſit ſtat⁹ diuie eſſentię vel ſub
ſtantię vt poſſim⁹ agnoſcere q̄ ſit ei⁹ ſcia. Et ſubdit q̄ cōe iudiciū cūctoz de
gentiū. i. vtrū rōe eſt deū eſſe eternū. iō cōſideremus qd ſit eternitas. h̄c
em nobis pateſcit natura ⁊ diuinā ſciam. ¶ Nota q̄ vtri degentes rōe ſunt
viri p̄diti luce ſapie. ⁊ oēs iſti cōcedunt deū eſſe eternū. Nā p̄h. viij. phif. ex
eternitate motus oñt eternitatem motoris. ⁊ oēs tam gr̄ci q̄ barbari putā
tes deos eſſe eſtimant eos imortales. ¶ Nota q̄ qz eternitas dei ⁊ natura ⁊
ſcia dei nō dñt ſm̄ ſubſtantiā. iō cogita eternitate p̄noſciſ natura ⁊ ſcia dei.

Hic proſequit de eternitate Et priō ponit eius definitionē. ſcdo de
clarat eā ibi. Quod ſi ex collatione Primo de Eternitas eſt poſſeſſio vite i
terminabilis exiſtēs tota ſil ⁊ p̄fecta ¶ Nota ſm̄ albertū ſup hoc de cauſ.

Eternitas igitur eſt interminabilis vi
te tota ſimul ⁊ perfecta poſſeſſio

Aliqd eſt eternū ⁊ ē in et
ernitate. ⁊ eſt ipa eternitas
ſicut d̄s. Aliq̄ ſunt eterna
⁊ ſunt in eternitate. ſz non
ſunt ipa eternitas. ſicut ſb

ſtantię ſepate. Alia ſunt eterna. nō in eternitate. nec ſunt ipa eternitas. vt
motus tempus ⁊ mūdus. ¶ Nota cū de eternitas eſt poſſeſſio. ibi vtiſ nomē
ne poſſeſſionis ad designāduz imobilitatē ⁊ indeficientiā eternitatis. qz ipa
ſimiliter poſſidet ⁊ quiete habet. ⁊ de vite. ad innuēdum q̄ nō viuētia nō mē
ſurant eternitate. ⁊ de interminabilis ad drām ill⁹ vite q̄ hz terminū a pre
a⁹ ⁊ a pte poſt. ſicut vita hois. vel a pte a⁹ t̄m ſicut vita angeloz. ⁊ de tota
ſil ad drām vite angelicę. q̄p̄is em̄ angeli ſm̄ ſubſtantiā ſit totū ſil. nō tam
ſm̄ opationē. cū h̄eat opationes ſucceſſiuas ⁊ intellectiōes. ⁊ de perfecta ad
designāduz q̄ eternitati nihil deest. p̄ſm̄ ei eſt cui nihil deest. celi ⁊ mūdi.

¶ Sequitur proſa.

Liber

¶ Hic declarat definitionē. 2.º redarguit q̄daz q̄ vocabulo eternitatis abute bant ibi. **¶** Uñ nō recte **P**ri^o ḡ declarat definitionēz eternitatis in p̄tione ad tps di. **¶** Uñ dñm est q̄ eternitas ē possessio tota sūl intermiabil' vitę qđ h̄q̄t cla rius ex collatiōe. i. ex p̄tione tpa

lū **N**ā quicqđ uiuit i tpe illud p̄ns ex̄ns p̄cedit per successiua mutabilitatez a p̄teritis in futura. z nihil ē i tpe p̄stitutū qđ p̄ter pos sit amplecti. i. p̄phendē. to tū spaciū vitę suę. s. crasti nū nōduz app̄hēdit. heste rñū p̄o tps iā p̄didit. z in hodierna vita nō āpli^o vi uicis. i. nihil pl^o est p̄ns de hodierna vita. nisi q̄ i isto mobili z transitorio mo mento p̄tinet de vita. **E**t dñ momentū illd̄ indiuisibi le instans q̄ futurū copulat cū p̄terito Quicqđ igit pa ti^o tps p̄tione. i. succes sione. s. nūq̄ inceperit esse nec desinat eē. sicut Arist. censuit de mūdo. z l.3 vita .i. duratio ei^o tēdat. i. extē dat cū infinitate tps. non duz tñ tale est vt iure cre/ dat eē eternū. qz nō p̄phē dit neqz cōplecti^o sūl totūz spaciū vitę suę. i. duratiōis licz infinite. i. infinito tpe diuret. s. futura nōdum hz trāfacta. i. p̄transita z p̄te rita nō hz Quicqđ ḡ p̄p̄e hēdit z possidet p̄ter totā plenitudinē intermiabilis vitę cui nihil absit futuri nec aliquid fluxerit p̄teriti illud iure phibēse eter nū. qz illud eternū sui p̄pos eo q̄ nihil sibi desit necē est s. sibi assistere p̄ns. z est necē p̄ntem p̄re infinitatē. i. infinitā duratiōē tps mobilis. i. successiui

¶ Notandū q̄ p̄ cognitionē tps deuenim^o in cognitionem eternitatis. eo q̄ clarat nobis naturā eternitatis. Sicut em̄ rō tps cōsistit in successiōe z ap p̄hensione priozis z posterioris in motu. cui^o vna ps p̄teritū z alia est futura sic rō eternitatis p̄ oppositiū cōsistit in app̄hensione vniformitatis illi^o qđ oī no est extra motū p̄phendēs sūl p̄teritū z futurū tanq̄ p̄ns. **¶** Nota q̄ ip̄ ius eterni nil transit in p̄teritū. iō s. sibi p̄ns assistit. qz p̄o nūq̄ deficiet. sicut nec

Nō ex collatiōe tpa lū clari^o liq̄t. **N**ā qđqđ uiuit in tpe iō p̄ns a p̄teritū i futu. p̄cedit Nihilq̄ ē in tpe p̄stitutū. qđ to tū vitę suę spaciū p̄t possit āplecti. sed crastinū qđē nōduz app̄hēdit hesternū p̄o iā p̄didit In hodierna q̄z vita nō āpli^o uiuit q̄s i illo mobili trāsitorioz momēto **N**ō igit tps patit p̄titiōem. s. illd̄ (sicuti de mūdo cēsuit Arist.) nec ceperit vnq̄z eē. nec desinat. vita q̄ ei^o cū tps infinitate tēdat. nōdum tñ tle ē vt eternū eē iure credat **N**ō ei totū sūl infinite s. vitę spaciū p̄phendit atz cō/ plectit. s. futura nōdū trāfacta iā non hz **N**ō igit intermiabil' vitę pleitudi/ nē totā p̄ter p̄phendit ac possidet. cui neqz sūti qđq̄s absit. nec p̄teriti fluxerit iō eternū eē iure phibet **I**oqz necē est z sui p̄pos p̄ns sibi s. assistere z infinita tē mobilis tps habere p̄ntem

Quintus

vnq̃s incepit cū hēat vitam interminabile. necē est vt affine q̃libz dīzē t̃pis. etz
si ponat t̃ps infinitū. ⁊ qz eodē mō assistit dīzē t̃pm. per quē modū in se sub
sistit. motus autē q̃ in se subsistit est p̃ntari. iō etiā assistit differētijs t̃pis per
motū p̃ntem. Itē dē qz necē est eternū p̃ntem hēc infinitatē t̃pis mobilis

Unō nō recte q̃dam q̃ cū audiūt visum
platonī mūdūz hūc nec habuisse inici
um t̃pis. nechitūz esse defectū. Itē mō p
ditori. p̃ditū mūdū fieri coeternū pu
tant Aliud est em̃ p̃ intermiabilez duci
vitā qd mūdō Plato tribuit aliō inter
miabilis vitē totā p̃ter p̃plexam eē p̃/
sentia qd diuine mentis p̃p̃riū esse mani
festū est. Neqz de? p̃ditis rebz antiq̃oz
videri dīz t̃pis q̃ntitate. s̃z simplicis po
tius p̃p̃rietate nature

recte putat est. qz aliud est duci p̃ intermiabile vitā
Plato attribuit mūdō. ⁊ aliud est sibi esse p̃plexā totā p̃ntiam vitē intermina
bilis qd est p̃p̃riū diuine mētis. Et qz aliq̃s diceret Si mūdus vnq̃s incepit
videt esse coeternus deo Ad hoc rōdet qz deus ē p̃or mūdō. nō antiq̃itate t̃pis
sed simplicitate nature. vñ dē Neqz em̃ dīz videri antiq̃oz rebz p̃ditis q̃nti
tate t̃pis. s̃z p̃p̃rietate simplicis nate Notādū s̃ic p̃z ex li. Tunc platonis. pla
to voluit mūdum incepisse s̃z finē nō hēc Et hoc idē Anstō. sibi ip̃onit in li.
celi ⁊ mūdidi. qz solus Plato generat mūdūz. qd est ergo qz dē Boet. qz Pla
to nō posuit mūdūz incepisse Ad hoc dīz qz dū Plato dixit mūdū hūisse incipi
intelligit qz hūit incipiū institutiōis. nō at t̃pis. sicut ponit ex^m de vestigio pe
dis. vt si pes ab eterno stetit in puluere pes eēt cā vestigiū naturaliter p̃ce/
(dens vestigium licet nō t̃pe.

Nūc em̃ vitē imobilis p̃ntariū statūz.
infinitus ille t̃paliū rez motus imitat
Lūqz eū effingere atz equare nō possit
ex immobilitate deficit immotum. et
ex simplicitate p̃sētis. decrescit in infi
nitam futuri ac p̃teriti quantitatem.

Et cum totam pariter vitē suē ple

Hic p̃hīa improbat q̃
dā qui abutebātur voca
bulo eternitatis. scdo do
cet p̃p̃riū modū loq̃ndi ibi
Ita si dīg. P̃rio facit qd
dictū est. scdo manifestat
q̃no t̃palia deficiūt a sim
plicitate diuine nature quā
nitūtur imitari ibi. Nūc
em̃ Primo dē. Dictū ē qz
eternitas nō solū intermi
nabilitatē dē. s̃z etiā sim
plicitatē. vñ nō recte qdaz
putat qz cū audiūt visū ē
Platonī mūdūz nō habu
isse incipiū t̃pis. nec hūitū
defectū. i. finē. Itē mō putat
mūdūz cōditū fieri coet
ernū p̃ditori. Cā autē q̃re nō
cūz q̃dam successione. qd

Hic manifestat q̃no t̃pa
lia deficiūt a simplicitate
diuine nature quā nitūtur imi
tari dī. Ille infini? mod?
rez t̃paliū imitat q̃ntū p̃t
hūc p̃ntariū statū vitē im
mobil. i. eternitatz ⁊ cū cū
n̄ p̃t effigere. i. exp̃mere ⁊ g
q̃re deficit ab ei? imobili
tate successiue acq̃redo qd
sibi hēc non potuit. ⁊ ex sim
plicitate p̃sētis deere

Liber

scit in infinitā quantitātē p-
teriti z futuri. z cū neque/
at possidere pter totā ple/
nitudinē vite sue hoc ipso
q aliquo mō nunq̄ esse de/
finit. videt aliquatenus emu/
lari illud qd̄ implere nō pōt.
alligans se. s. status tpalis
ad q̄lecunq̄ pntiaz huius
momenti. i. instantis exigui
i. indivisibilis z volucris
i. transitorij. q̄. s. pntia in/
stantis tps hz qd̄a ima/
ginē manentis pntie. i. ef/
nitatis. z pstat q̄buscunq̄
p̄tingit vt illa esse videatur
Nā illa dicim⁹ esse q̄ sunt
in pnti momento. qz pō nō
potuit manere. s. pntia in/
stantis ppter naturam rei
mobilis. iō arripuit infini/
tū iter tps p successione. z eodē mō factū est vt p̄tinuaret vitā eundo de vno

¶ In ista pte phia docet
quō p̄prie loquēdum sit de
deo z de mūdo dicēs. Si
nos sequētes platonē veli/
mus iponere noīa digna.
i. p̄uenientia rebz dicam⁹
deū esse eternū. mūdum ve/
ro dicam⁹ ppetuū. z hoc p̄sonat dicto auctoris Grecisim⁹. Eternū vero sine
principio sine fine Perpetuū cui principii. sed sine carebit

¶ Hic phia ex dictis ostē
dit modū sc̄e diuine p̄rio
q̄ oñdit qualis sit sc̄a diui/
na. z q̄liter sit noīanda di.
Qm̄ oē iudiciū cōphēdit
ea q̄ sunt subiecta. i. sua ob

nitudinē neq̄at possidere: hoc ipsoq̄ a/
liquo mō nunq̄ eē definit: illō qd̄ ipse
re atz exprimere nō p̄t aliquatenus vi/
de emulari. alligans se ad qualēcunq̄
pntiam. hui⁹ exigui volucrisq̄ momē/
ti Quē qm̄ manentis illi⁹ pntie quan/
dā gestat imaginē quibuscūq̄ contige/
rit. id pstat vt esse videatur Qm̄ pō mā/
nere nō potuit. infinitum tps iter arri/
puit. Eoq̄ mō factum est vt p̄tinuaret
eundo vitā. cui⁹ plenitudinē comple/
cti nō valuit permanendo

Itaq̄ si digna rebus noīa velimus im/
ponere Platonem sequētes deū qd̄em
eternum. mūdū vero dicamus eē p̄t/
petuum

¶ Qm̄ igit̄ oē iudiciū scōm sui naturaz q̄
sibi subiecta sunt p̄phēdit Est at̄ deo
semp̄ eternus ac p̄ntari⁹ stat⁹ Sc̄ia q̄s
eius oēm tps sup̄gressa motionē in suē

Quintus

manet simplicitate pñtię: infinitaq; p
teriti ac futuri spacia p̄plectēs oīa qua
si iā gerant in sua simplici p̄gnitiōe cō
siderat Itaq; si p̄sciam p̄sare vel qua
cuncta dinoscit. nō esse p̄sciaz quasi fu
turi: sed sciam nūq; d̄ficiētis instantię
rectius estimabis. . Uñ n̄ p̄uidētia sz
p̄uidētia poti⁹ d̄z q; porro ab rebo infi
mis p̄stituta. quasi ab excelso rez cacu
mine cūcta prospiciat

tius estimabis diuinā scientiā esse instātie. i. pñtie nūquā deficienti. qđ cō-
firmat per ephymologia hui' nois pudentia di. ¶ In cognitio diuina nō dē
pudentia. qz illa importat ordinē ad futur. sed dē pudentia. quasi porro. i. p-
cula rebus infimis cōstituta ab excelso cacumine rez cuncta pspiciat.

¶ **N**ota qd cognitio sequitur modum rei cognoscetis. id cognitio ⁊ scia dei sequitur
statum ⁊ dispositionem dei. Statu autem dei est eternus ⁊ presentarius.
cum esse diuinum mensuret eternitate. ⁊ scia dei erit eterna ⁊ pñcia. ita qd
omnia que sunt pñcia ⁊ futura cognoscat quasi sint pñcia. ¶ **N**ota aliqd di-
ceret. Non ens nō pñt alicui esse pñs. s; pñcia ⁊ futurz est nō ens. ⁊ nō pñt ēē p-
sens cognitioni diuine. Dicendum qd duplex est nō ens. qdāā qd nullo modo
est ens. s; tale nō est realiter pñs alicui cū nihil sit. Aliud est nō ens nō simpli-
ter. s; qd actu nō est ens. ⁊ licet hñōi nō possit realiter coexistere tpe pñci. cū
pōt coexistere eternitati qd eternitas cū sit infinita credit grs pñs extendēdo
se ad pñcia ⁊ futura. Et sic pñcia ⁊ futurz sunt eternitati coexistētia pñcia
liter. qd in eternitate nō est successio. vñ nō sequitur. si aliqd coexistit eternitati
q. p tanto simpliciter existat qd eternitas etiā extendit se ad nō ens. sicut ad
pñcia ⁊ futura. ¶ **N**otandū qd deo oīa sunt pñcia ⁊ sibi nihil est futurum.
Ideo scia sua nō est dicēda pñcia qd sonat aliqd fu. u; nec d; dici pñcia.
ap̄ter eandē cām. sed d; dici pñcia qñ. p̄ul pñcia a rebus inferioribus oīa
(pñciēs)

Quid igitur postulas ut necessaria fiant quae
diuino lumine lustrentur. cum ne homines quod
deum necessaria faciant esse quae videant. Non
enim ea quae praesentia cernis aliquando necesse
tate tuus addit intuitus? B. Minime.
P. Atqui si est diuini humanisque praesentis

obiecta h3 sui nāsam. i. p^{re}
nāfāz p^{re}tur3 p^{ro}gnoscēt3. Na
tura ē dī tal' ē q^{ui} sp^{iritu} ipi dō
est stat^{im} p^{er}ternus z p^{er}nitarius
Et q^{ui} lēq^{ue} q^{ui} scia dī super
gressa dōm motionez t^{em}p^{or}is
manet in simplicitate p^{er}z
sentie z p^{er}plectens infinita
spacia p^{re}terit z futuri t^{em}p^{or}is
oīa cōsiderat q^{ui} scia. i. p^{er}nit
aliter gēritur in sua sim
plici gēnitone. Tunc oī
dī quo scia dī est noīan
da dī. Itaq^{ue} si v^{el}is pēlare
p^{er}sciam q^{ui} cuncta p^{ro}gnoscit
nō dices diuīnā sciam esse
p^{er}sciam. quasi futuri. s3 re

Hic soluit obiectiones
superius factas per prudentiam.
Primo igitur ostendit quali-
ter huiusmodi obiectiones solu-
tur. Secundo refutatur primum
obiectionem ipsam fortifican-
do ut formaliter soluantur. Secun-
da ibi. Hic si dicamus Circa
primum notandum quod tres
erant rationes quoniam prima et se-

Liber

ambā fundatur sup hoc q
nihil p̄r esse scitū a deo. nī/
si id sit necariū. tertia fūda
tur sup hoc q̄ euentus in/
certus nō p̄r certitudinali

ter cognosci facit ergo duo Primo ostendit q̄ p̄scia nō iponit necessitatē rei p̄scitę
p̄ quod soluitur p̄ria z secūda rō. Secūdo ostendit q̄ scia dei nō mutat naturā
rei. sed simul stant certitudo a pte scię. z incertitudo a pte euentus p̄ qd soluit
tercia rō. secūdo ibi. Quare hec diuina. Primo dī. Ex quo deus cognoscit o
nia tanq̄ p̄ntia. quid igit̄ postulas vt illa fiant necāria q̄ illustrant. i. p̄phen
dūtur diuino lumine. i. diuina cognitiōe. cū nec hoīes faciant ea necāria q̄ p̄/
sententialiter videt. Verbi gratia. q̄ hō videt in p̄nti nō scit esse necariū. An qd
em̄ intuitus tuus dabit aliquā necessitatē eis q̄ tu cernis p̄ntia. dī Boetius
Diuine. Et p̄phā. Si est digna collatio diuini z humani intuitus respectu
p̄ntis. sicut vos videtis qdaz hoc p̄nti temporario. i. in p̄nti tpe. ita deus suo
eterno intuitu oīa cernit tanq̄ p̄ntia. ¶ Nota q̄ intuitus noster rei p̄ntis nullā
imponit necessitatē rei p̄nti. qz visio Socratis currentis nō iponit necessitatē
Socrati currenti. qz p̄r Socrates currere vel nō currere. Sic etiā intuitus di/
uinus q̄ oīa p̄ntialiter cognoscit nullāz iponit rebus necessitatē. sed videt ea p̄n
tialiter sicut futura sunt necārio futura z cōtingentia videt cōtingenter futura.

¶ Hic ostendit q̄ circa p̄nti
gentia sūl stant certa p̄gnī
tio dei. z incertus euentus
rei dicēs. Quare hec diuina
p̄ntio q̄ deus nouit futu/
ra illa nō mutat p̄prietatē
reꝝ quo ad necessitatē z cōn/
tingentiaꝝ. qz nō iponit ne
cessitatē rei quę p̄tingens ē
sed talia apud se spectat p̄/
sentia qualia olim p̄ueni/
ent futura. Nec confundit
rerū iudicia vt p̄tingens fa
ciat nō esse cōtingens. sꝫ v/
no intuitu mentis cognos
cit taz necārie q̄ nō necā/
rie futura. qd̄ dēclarat in ex
emplo di. Sicuti vos hoī
nes q̄n p̄ter. i. in eodē istā
ti videtis hoīem ambula/
re in terra z solē oriri in cę
lo. licz vtrūq̄ simul sit cō/
spectū. tñ discernitis hoc
esse voluntariū. s. hoīez ā/
bulare in terra. z illō cē ne
cessariū. s. solē oriri. Ita si
militer diuinus intuitus p̄ntia

digna collatio. vti vos vtrō hoc tempo
rario p̄nti quēdam videtis. ita ille oīa
suo cernit eterno

¶ Quare hec diuina p̄ntio naturā re
rū. p̄prietatēq̄ nō mutat Taliaq̄ apud
se p̄ntia spectat. qualia in tpe olim fu/
tura p̄ueniāt. Nec reꝝ iudicia p̄fundit
vnoꝝ suę mētis intuitu tā necārie q̄ nō
necārie vēta dīnoscit. sicuti vos cū p̄nt
bulare in terra hoīem. z oriri in cęlo so
lem videtis. q̄q̄ sūl vtrūq̄ p̄spectus.
tñ discernitis. z hoc voluntariū. illō cē
necāriū. iudicatis. Ita igit̄ cūcta de/
spiciēs diuinus intuitus qualitatē rerum
minime p̄turbat. apud se quidē p̄ntiū
z id p̄ditionē hō t̄p̄is futurarū. Quo fit
vt hoc nō sit opinio. sed veritate poti⁹
nixa cognitio. cū extatur qd̄ esse p̄gnō

Quintus

scit qđ idē exiſtēdi neceſſitate carere nō
neſciat

tatem. Rex dico apud ſe pñtium rōe eternitatis. ſz futuraz ad cognitionem
tpis Quo ſit vt cognitio futuroz dei tanq̃ pñtū nō ſit opinio. ſed pñtio
veritate mixta. i. pñfirmata. cū pñgnoſcat aliquid eē extatuz. i. futuruz qđ idē nō ne-
ſciat. i. carere pñt neceſſitate exiſtendi. ¶ Notandū de hoc qđ dñi oīa pñtialiter
pñgnoſcere. ſ. pñterita z futura ponūt qđam ex^m de baculo fixo in aq̃ qui ſucces-
ſiue toti fluuiio pñs eſt qz pñbus ei⁹. ſic gemitas ſil⁹ eſt cū toto tpe z cū oib⁹
q̃ fluunt in tpe. ita qđ totū tps z qđquid eſt ſuccellūū in tpe eſt pñs gemitas
ti. vt ſi ponatur gemitas ſicut cētrū z totū tps ſicut circūferētia. tūc ſz circū-
ferētia pñtinue moueat. z ps totū ſuccedat. tñ in cōparatione ad cētrū vnifor-
miter ſe hz. Aliud ex^m ponit de aliquo qui vadit p vias. z nō videt hoies p⁹
ſe vementes. ſz ille qđ de alta muri reſpiceret videret totā viā. z hoies p eaz trā-
ſeuntes. tam pcedētes q̃ ſequētes. ſic dñs de ſpecula ſue gemitatis reſpiciens
oīa pñtialiter videt tam pñtia q̃ futura

Hic ſi dicas Qđ euēturz dñs videt id nō
euenire nō poſſe. qđ aut nō pñt nō eueni-
re id ex neceſſitate cōtingere. neqz ad hoc
nomē neceſſitatis aſtringas Fatebor rem
qđez ſolidiſſime veritatis. ſed cui vix
aliq̃s. niſi diuini ſpeculator acceſſerit.
Rñdebo nāqz Idē futuruz cū ad diuinā
notionē referē neceſſariū. cuz vero in ſua
natura ppenditur. libez prozſus atqz
abſolutū videri

aliq̃s acceſſerit eaz pcedēdo. niſi ſpeculator diuini. i. diuine nature Tūc ſol-
uit obiectionē dī. Si coartaueris me vt pcedaz aliquā neceſſitatē futuroz Rñ-
debo Idē qđ futuruz eſt qđ ad nos cū referit ad diuinā notionē cui ipm ē pñs.
dico neceſſariū eſſe. ſ. neceſſitate cōdicionata. ſ. rōe pñtie. cū aut idē futuruz ppenditur
in ſui natura. rōe cui⁹ hz futuritionē z indeterminatiōem in ſui cā neceſſe videri
libez ¶ Hora qđ ſicut illud qđ in ſe eſt pñgēs qñ ē nobis pñs rōe pñtie ſaz
et quando neceſſitates qđ neceſſe eſt ſ. m eē dñi pñs ſit. qz oīa ſunt deo pñtia. rōne
iſti⁹ pñtie in ordine ad ipam diuinā pñgitionē ſortitūtur qđaz neceſſitatē. licet
in ſui natura prozſus videat libera

Dñs ſunt etem neceſſitates. ſimplex vna
veluti qđ neceſſe eſt oēs homines eſſe mor-
tales Altera pditionis vt ſi aliquē am-
bulare ſcias. eum ambulare neceſſe

deſpiciens. i. deoz ſū aſpici-
ens mīme pñturbat rerū q̃
licitatē. ſ. cōtingentiā z neceſ-
ſitatē.

Hic pñtia idit ad pñmā
rōem ſupius poſitā ipſam
fortificando vt formalius
ſoluat z fortificat eaz. ſecū-
do ſoluit. tercio ſolutiōem
declarat. ſcda ibi. Rñde-
bo. tercia ibi. Dñs ei⁹ pñ-
mo dī. Si dicas hic obij-
ciendo illud nō poſſe nō e-
uenire qđ dñs videt euēturz.
qz tūc dñs falleret. qđ at nō
pñt nō euenire id ex neceſſi-
tate cōtingere. z ſic aſtringas
me ad nomē neceſſitatis vt cō-
cedaz pñgēs aliq̃ mō eē
neceſſariū Ego fatebor rem
ſolidiſſime veritatis cui vix

Hic pñtia dēclarat ſolutōz
p qđā diffictōz neceſſitaz z
eā applicat ad proſutuz. z
pcludit ex pñmiſ ſil ſtare qđ
aliqua ſunt ſcōm ſe pñm-

Liber

gentia et incerta. quod tamen eueniunt certitudinaliter inquam a deo posita. secunda ibi. Fieri igitur perculdubio contra. Primum de Deo sunt necessaria. Una simplex quod est necessitas nature. sicut omnes homines necessarii esse mortales. Alia est necessitas conditionis ut si scias homines ambulare. illud ambulare necesse est. quod quod quis nouit illud non potest aliter esse quam notum est. sed hec conditio. i. necessitas conditionis tamime trahit secundum simplicem necessitatem quod necessitate conditionis non facit propria natura sed adiectio conditionis. Nulla enim necessitas cogit ambulare voluntarie ambulante. Quis necessarius sit enim ambulare tunc cum ambulat. Hanc distinctionem applicat ad propositum dei. Eodem modo si quod prudentia diuina prius videt illud esse necesse est. ea conditione quod prouisum est et qua ponit sibi prius. quamuis nullam habeat necessitatem nature. sed deus omnia futura preuenit tanquam presentia quod ex libertate arbitrii proueniunt. igitur hec relata ad intuitum diuinum sunt necessaria per cognitionem diuine notionis. per se vero. i. in sua natura non habito respectu ad diuinam cognitionem ipsa non deficiunt ab absoluta. i. a perfecta libertate sue nature. ¶ Notandum secundum intentionem Boetii ista ratio quod quid est possum a deo necessario euenire. soluitur. dicendo quod verum est quod necessarius euenit necessitate conditionis. sed non necessitate absoluta. Alij aliter solunt quod illa propositio est vera in sensu posposito. sed falsa in sensu diuiso. Unde cum dicitur. quicquid prouisum est necessario euenit. tamen in sensu diuiso falsa est. quod euentus rei saltem contingentis in se non est necessarius.

¶ Hic philosophiacludit ex predictis quod ista simul stant. quod aliqua secundum se sunt contingentia et incerta. que tamen certitudinaliter eueniunt. in quantum posita a deo. Secundo obijcit contra hoc. ibi. Quid igitur refert non esse necessaria.

est. Quod enim quisque nouit id esse aliter se notum est neque. Sed hec propositio minime se cum illa simpliciter trahit. Hanc enim necessitatem non propria facit natura. sed propositio adiectionis. Nulla enim necessitas cogit incedere voluntarie gradientem. Quis enim tunc cum quod dicitur. incedere necessarium sit. Eodem igitur modo si quod prouidentia prius videt id esse necesse est. tamen si nullam habeat necessitatem. Atque deus ea futura quod ex arbitrii libertate proueniunt. presentia preuenit. Hec igitur ad intuitum relata diuinum: necessaria sunt per conditiones diuine notionis. per se vero considerata. ab absoluta nature sue libertate non desinunt.

Fieri igitur perculdubio contra quod futura deus esse pronoscit. Sed eorum quod a deo libero proficiscuntur arbitrio. Quod quousque eueniant. ex modo tamen naturam propriam non amittunt. quod prius quam fierent. etiam non euenire potuissent.

Quintus

Primo de Proculdubio cuncta futura sunt quod deus presciit esse alioquin falleret diuina prouidentia. sed quodam eorum perficitur. i. procedunt de libero arbitrio. ita quod certum est de eis ipso tempore non euenire. Unde subdit. quod quauis eueniat tamen non amittit propriam naturam libertatis. quod prius quam fieret potuissent non euenire.

¶ Hora quod tota intentio Boetij super hoc fundat quod aliquod libere futurum ex sui natura in comparatione ad prescientiam diuinam necessario euenit. et talis est necessitas conditionata quod in istis prouisionibus sic necessario euenit. sed non absolute circumscripta prouisione.

Quid igitur refert non esse necessaria: cum propter diuine scientie conditionem modis omnibus necessitatis instar eueniet. hoc scilicet quod ea quod paulo ante proposui. sol oriens et graduens homo. quod dum fuerit non fieri non possunt. eorum tamen unum prius quam quod fieret necesse erat existere. alterum pro mimesi. Ita etiam que presentia deus habet proculdubio existunt. Sed eorum hoc quod de de rebus necessitate descendit. illud pro de preterite facientium. Haud igitur iniuria diximus. hec si ad diuinam noticiam referatur necessaria. si per se consideretur necessitatis esse nexibus absoluta. Sicuti omne quod sensibus per se si ad rationem referas uniuersale est. si ad seipsa respicias singulare

¶ Nicobijcit contra solutionem et soluit obiectionem. Secundo contra illam solutionem iterum obijcit. ibi. Sed si in mea Obiectio in hoc consistit. Ex quo futurum primum gens prescitu certitudinaliter euenit et necessario. non videtur esse dicta inter contingentes et necessariis. Unde de Quid igitur refert contingencia et libere futura non esse necessaria cum ipsa eueniant instar. i. ad similitudinem necessitatis. Tunc soluit dicens quod inter euentus necessariis et contingentes hoc refert quod manifestum apparet per exempla quod paulo ante posui. quod sol oriens et homo graduens quod dum fuerit non fieri non possunt. et ita utrumque est necessarium sub conditione presentis. presentia enim necesse est esse dum sunt presentia tamen unum eorum. scilicet sol oriens priusquam fieret necesse erat existere. Alterum pro scilicet homo graduens mimesi habet necessitatem fieri

antequam fiat. Ita etiam illa quod deus habet presentia proculdubio existunt propter necessitatem conditionis quod sunt prouisa euenire tamquam presentia. Sed eorum quod sic sunt prouisa hoc de rebus necessitate descendit. sicut sol oriens. aliud de preterite facientium. i. hominem abularem. Ex quo concludit. id non iniuria diximus hoc prius quod illa quod contingenter eueniunt si referantur ad diuinam noticiam sunt necessaria. scilicet ex conditione diuine scientie. Si pro per se consideretur ipsa sunt absoluta a nexibus. i. a vinculis necessitatis. quod manifestat per simile. sicuti id quod per sensibus referas ad rationem tunc est universale. Si autem referas ad sensum tunc est singulare. ¶ Notandum quod si idem relatum ad diuersa preterite esse potest et singulare. videtur scilicet quod idem copatum ad diuersa preterite esse contingens et necessarium. Nam particulare habet rationem contingens. et universale rationem necessariis. Sed videmus quod humana natura preparata ad intellectum agentem abstrahentem a conditionibus indiuiduantibus et copata ad intellectum possibilem habet rationem uniuersalis. sed preparata natura humana ad sensum quod particulariter apprehendit habet rationem singularem. Nam universale est

Liber

dū intelligit Particulare hō dū sentit. siliter erit de futuro ptingēt q̄ ipsum
p̄patum ad diuinā p̄sciam est necērium p̄ditionaliter. in se p̄sideratū h̄z se p̄

Hic obijciat p̄ solutioez
iā dēam. et soluit illā obie/
ctionē. Secō mouet dubi/
rationē. ibi. Quid igit p̄ri/
mo dē Tu obijciēs p̄ solu/
tionē sic. Si in mea p̄tate
est mutare p̄positū meū. s.
currēdo l̄ nō currēdo ego e/
uacuabo. i. frustrabo pui/
dētiam diuinā cū ego mu/
tauerō illa q̄ p̄nouit eē fu/
tura p̄p̄e soluit di. Ego re/
spōdebo te posse flectere. i.
mutare p̄positū tuū. Sed
veritas p̄uidētē illa inuē/
tur illud te posse. s. muta/
re p̄positū. et an facias q̄ p̄/
positū mutas. et intuet quo
diuinā p̄sciam. sicut q̄uis libera
potes effugere intuitū p̄ntis oculi
suum per h̄. tū nō effugit. p̄uidētia diuinā. q̄ d̄s illā mutationē p̄noscat. po/
sito eī q̄ deus prouideret te cras itez ad for. q̄uis possis nō ire. et p̄ponas
tionē p̄positi et actionē eūdi. et iō nō potes aliq̄ mō effugere ei p̄uidentiam
Hic mouet dubitatioz di.
Tu forte inq̄es qd̄ igit p̄ri/
gat ex ista solutioe mutabit
ne scia diuina ex mea dispōe/
i. ex mea variatioe. i. cū ego
nē volo h̄ nē aliū videt ne
p̄scia diuina ex hoc alterna/
re. i. mutare vices suas co/
gnoscedi. p̄p̄e r̄ndet. **M**i/
nime p̄tingit hoc q̄ diuina
scia mutet. q̄ diuinus intui/
tus p̄currit oē futurū et re/
torquet illō ad p̄sciam p̄/
p̄rie cognitionis p̄gnoscedi/
do oīa simul tanq̄ p̄ntia.
nec alternat. i. mutat vices
suas p̄gnoscedi. nunc h̄.
nunc illō successiue. sic tu
p̄stimas. s. manens libera
mutatioe vno ictu p̄uenit

Sed si in mea inq̄es p̄tate sitū est mu/
tare p̄positū. euacuabo p̄uidētiam cū
q̄ illa p̄noscat forte mutauero. **R**ndebo
Propositū te qd̄em tuū posse deflecte/
re. sed qm̄ et iō te posse et an facias. quo
re p̄uertas p̄ns prouidētē veritas in/
tuetur. diuinā te p̄sciam nō posse vita/
re: sicuti p̄ntis oculi effugere nō possis
intuitū. quāuis te in varias actioēs li/
bera volūtate conuerteris.

uertis tuū p̄positum. iō scias te nō posse vitare
libera volūtate te p̄uertas in varias actioēs tu nō
potes effugere intuitū p̄ntis oculi. **N**otādū q̄ h̄z hō possit mutare p̄positū
suum per h̄. tū nō effugit. p̄uidētia diuinā. q̄ d̄s illā mutationē p̄noscat. po/
sito eī q̄ deus prouideret te cras itez ad for. q̄uis possis nō ire. et p̄ponas
tionē p̄positi et actionē eūdi. et iō nō potes aliq̄ mō effugere ei p̄uidentiam
Quid igit inq̄ies? Ex mea ne disposi/
tione scia diuina mutabit. vt cum ego
nūc hoc. nunc aliud velim. illa q̄z nō/
scēdi vices alternare videat. **M**inime.
Nē nanq̄ futurū diuinus p̄currit intui/
tus. et ad p̄ntiam p̄p̄rie cognitiōis re/
torquet ac reuocat. **N**ec alternat (vt e/
stimas) nunc hoc nūc illuc p̄gnoscedi
vices. sed vno ictu mutationes tuas.
manens p̄uenit atq̄ cōplectit. **Q**uam
cōp̄hendendi oīa visendiq̄ p̄ntiam.

Quintus

nō ex futurarū prouentu rez. sed ex propria deus simplicitate sortitus est. Ex quo illud quoq; soluitur qđ paulo ante posuisti indignū esse. si sciē dei causā futura nostra p̄stare dicātur. Hec ei sciētię vis p̄sentaria notione cūcta p̄pletens. rebus modū oībus ipsa p̄stituit. Nihil vero posteriorib; debet

sa rez. ipsa vero nihil debet ipsis rebus. quia nihil ab eis accipit. sicut nos accipimus sciam a rebus. ¶ Nota si deus simul nō cognosceret ea quę sunt cessiue eueniūt in tpe. tunc sciētia dei esset variabilis. p̄pter hoc qđ cognitiō vnius succederet cognitiō alterius. sed quia omnia simul cognoscit tanq; p̄sentia. ideo in sua scia nō cadit variatio vt prius nesciat esse alicuius. et postea sciat. vel quod prius sciat hoc nō esse et postea eē. imo simul omnia p̄gnoscat. et ideo simul scit aliqd nō esse in vna dīa tēporis mensurantis rem et esse in alia differentia temporis

¶ Hic concludit ex p̄missis p̄passibilitatē liberi arbitrii cū p̄sciā diuina dicens Quę cū ita sint vt p̄dictum est manet libertas arbitrii intemerata id est incorrupta Nec leges p̄ponunt hominibus p̄enas et p̄mia inique. id ē iniuste. voluntatibus nō

¶ Quęcum ita sint manet intemerata mortalibus arbitrii libertas Nec inique leges solut; omni necessitate voluntatibus. p̄mia p̄nasq; proponūt. Manet etiā spectator desuper cūctorū p̄sciūs deus. v̄sioniq; eius p̄sēns semper eternitas cum nostrorū actuum futura qualitate concurrat. bonis p̄mia. malis supplicia dispensans Nec frustra sunt in deo positę spes p̄cesq;. quęcum rectę sint. inefficaces esse non possunt.

¶ Sequitur vltima s̄ma hui; p̄se

et cōplectit̄ tuas mutatio- nes. quā p̄ntiaz p̄phendē di oia tanq; p̄ntia deus nō sortit̄ ex reb; futuris. sed ex propria simplicitate. Ex q̄ resoluitur. i. declarat illud qđ paulo ante posuisti. i. indignū esse si futura nrā dicātur p̄stolare cām sciē. ¶ tus em sciētię diuī cūcta p̄lectēs p̄ntialiter. ip̄sa imponit modū oīb; rebus. qđ sciētia dei est cau-

stris solutis. id ē liberatis ab omni necessitate manz etiam immobiliter deus p̄sciūs cūctorū et p̄sēns et nitas sue v̄sionis concurrat cū futura qualitate scz bonitate et malicia nostrorū actū dispensans. id est distribuens bonis p̄mia. et malis supplicia. nec frustra positę sunt p̄ces et spes in deo quę nō p̄nt esse inefficaces cū sint rectę. ¶ Nota ex quo p̄pter libez arbitriū possunt res sic et alię euenire nō iniuste bonis p̄mia et malis supplicia p̄ponūtur. nec spes et p̄ces frustrant. frustrat̄ur autē omnia hec si omnia vinculo necessitatis vterētur. sicut patet ex dictis

Liber

Hic subiūgit exhorta-
tionē vtilē di. Ex q̄ sic est
q̄ nō estis coacti necite ad
faciendū aliqd. s; manet in
vobis libera volūtas. id
auersamini. i. spernite vi-
tia. ne per ea iuste incurra-
tis p̄nas. colite. i. exerce-
te p̄tutes. p̄pter quas meri-
ta p̄sequamini. subleuate
aīm vrm̄ ad rectas. spes q̄

in verā b̄titudinē tendunt. porrigite in excelsum. scz ad deū humiles p̄ces. et
hoc merito faciatis. qz si nō vultis dissimulare auertēdo aīm vrm̄ ab his. tē
magna est vobis indicta necitas. p̄bitatis. i. virtutis. quia illud qd̄ agitis nō
p̄t latere illū qui est iudex actū vrm̄. vñ subdit. Lū agitis aī oculos. id ē
cum actiones vestre sint in p̄spectu iudicis cūcta cernētis. i. dei. ¶ Nota vi-
tia sunt spernēda. qz reddūt hōiem seruile. nā qui facit p̄ctm̄ seruus est pecca-
ri. Et Seneca dicit Si scire deos p̄ctā iḡscituros. z hoies ignozaturos ad-
huc p̄pter vilitatē p̄cti peccare erubescere Virtutes aut̄ sunt colēdē. qz p̄tus
est quē habentē perficit z opus eius bonū reddit Recta spes z recte p̄ces sūt
deo porrigendē. qz his deo iungimur z ipm̄ alloq̄mur. etsi nō dissimulam̄
negligēdo p̄dicta magnā p̄tutis p̄bitatē nobis indicat̄ z p̄missam inde p̄-
sequemur. quoniā om̄ia quē agimus sunt in p̄spectu dei cūcta cernētis. Si
aut̄ em̄ scribitur ad Hebreos. iij. Oīa nuda et ap̄erta sunt oculis eius. qui
est benedictus in secula seculor̄. A D E A

Finit expositio z declaratio textū libror̄ quin-
qz de cōsolatione philosophiē Boetij viri celeberrimi.

Collectarium Primi libri

Compendiosa succinctaq; resumptio dictorum in libros
Boetij de consolatione philosophie

D RIM^o liber hz septē metra z sex p̄sas. In metro p̄rio deplan
git statum sue miserie ex p̄te permutationis studiū. z ex parte
defect^o corporalis z ex p̄te plōgationis sue mirabil^{is} vitę apo/
strophādo contra aicos

In p̄sa prima introducit phia se sup sua miseria p̄solantē. z describit di/
spolitos z p̄petates e^o vestesq; tenues q̄s p̄actica z theozica iterā p̄znauit

In metro 2° phia deplangit p̄urbationē mentis hoīm p̄uertēdo se sp̄ca/
In p̄sa sc̄da phia inuestigat morbi ex q̄busdā (liter sup Boetium

signis consolando ipm ne desperet

In metro tercio Boetius declarat q̄ q̄sdam sile q̄uo amoris impedimē/
tis recuperat vigozem.

In prosa tercia oñt quō phia agnouerit z q̄liter de p̄ntia ei^o admirari ce
pit. z quō p̄secutiōem sapientiā a vulgarib^o nō ē nouā. sz cūctis p̄stācissimis

In metro quarto phia oñt q̄liter hoc d̄z se h̄re vt p̄secutiōes (viris cōez
ip̄roboz nō p̄ualeant cōtra ipm exclamādo p̄ eos q̄ timēt tyrannos. q̄ sibi
necunt catenam qua trahātur

In quarta prosa phia requirit Boe. super attēctione p̄dictoz z hortat ipm
ad sui morbi reuelationē Et Boe. reuelat morbi suuz oñs se turbari ex his
q̄ iniuriōse fiebāt p̄ ipm ex sui in exiliū relegatione z meritorū suoz frustrati
one. ex iniusta sui cōdemnatiōe. ex fame sue lesione. z tādēz ex his q̄ videbat
gñaliter iniuriōse alijs inferri. z h̄ec oīa sibi velle p̄pter studia ipius

In metro q̄nto Boe. exclamat p̄tra p̄uidētiā diuinā admirā q̄ oīa regū
tur a deo p̄ter act^o hūanos. sz h̄ sit flm. tñ f̄bato Boetio h̄ videbat. iō rogat
deū vt regat act^o hoīm ne sic p̄uersi p̄ualeant ip̄une aduersus bonos

In p̄sa quinta oñt quō phia se h̄uit ad suā q̄rmonia. z q̄d ex ea p̄gnouit.
z recolligit sub breuitate ea q̄ Boe. p̄turbauerunt dās modū remediōi ipm

In metro sexto phia p̄bat in oībus ordinē eē seruandū (Boetium
z facit hoc tribus exemplis.

In prosa sexta z vltima inq̄rit cām radicalē infirmitatis boetij z de circū
stantijs gubernatoris mūdi. z de principio z fine rez colligēdo oēs infirmi
tes Boetij oñs eum esse curabilē. z dicit phia sibi p̄rio velle p̄ponere reme/
dia leuia. p̄terea graua reseruare donec melius p̄ualeat ac roboret.

In metro septimo z vltimo phia p̄bat p̄ exempla q̄ caligo p̄turbatio/
nū impedit mentis intuitū hortādo ad fugā eaz q̄ catenant aim. f. gaudij.
timorē z sp̄e. z dolore a se abijciendō. nō em p̄t mens talib^o p̄pedita phāri

E CUNDUS liber habet octo prosas et octo metra

In prosa p̄ria oñt Boe. q̄d phia fecit post p̄dā. z phia re/
sumit vnā cām doloris boetij. f. de fortuna. oñs mirabilē effe/
ctū fortune excusans se de resumptiōe p̄teritę felicitatis boe/
tij Dñt ex oportunitate medēdi boetij z p̄cedit ad medicām̄ta

In metro p̄rio phia describit mores fortūe. f. q̄ moze rotę sp̄ alternat se

In p̄sa sc̄da phia introducit fortūam oñdēntē nō esse dolēdū de ea

D i

Collectarium Secundilibrz.

¶ In metro secūdo p̄quiritur de inexplēta cupiditate hominū

¶ In prosa tertia ostendit q̄ fortuna multa bona Boetio p̄tulit. enumerans ipsa bona p̄terita per ordinem

¶ In metro tercio p̄h̄a determinat ex tribz exēpl̄ mutabilitatē mūdanoz

¶ In prosa quarta p̄h̄a ostendit quōd Boetius adhuc multa h̄uit bona fortunę ex p̄te Symachi soceri sui. et ex p̄te pudice iugis. ex p̄te filioz. et ex his cōsolatur eū ostēdens fœlicitatē tpālē nulli posse totaliter euenire. et de q̄to aliq̄s est fœlicior cāto leuioz aduersitate. p̄sternitur. et ex hoc p̄cludit fœlicitatē fortuitā miserā et amārā. et q̄ in rebz fortuitis nō possit p̄sistere p̄a fœlicitas. qz etiam mors cūctis debet

¶ In metro quarto p̄h̄a p̄mendat vitā mediocrē per similitudinē edificij mediocriter situati.

¶ In prosa quinta ponit remedia paucioza q̄ fortuna nō sit summop̄petenda. ostēdens ignobilitatē diuitiaz. gemmaz. agroz. vestitū. clientū in cōparatione ad hoīem. et q̄ hoīes p̄dicta nūmū diligētes faciunt iniuriā suo p̄ditori

¶ In metro quinto p̄h̄a cōmendat antiquam etatem q̄ multa pace et sobrie

¶ In p̄sa sexta p̄h̄a ostendit q̄ dignitates et p̄ates nō sunt magnop̄ appetēde. qz adueniūt malis. et solū possunt corp̄ ^(rate florebat) Silit̄ diuitiē vane sunt et periculosę

¶ In metro sexto ostendit neq̄ciāz potentis Heronis q̄ ideo infamis sc̄us fuit. quia imperator erat

¶ In prosa septima p̄h̄a ostendit q̄ gl̄a etiā iuste acq̄sita nō est appetēda. quia mūdus est stricteus et gentes sunt multe. et qd̄ vna gens laudat. alia dānat. Et quia etiam gl̄a nō perdurat. Et q̄ notanter virtuosī nō debēt q̄rere gloriā. primo quia pertinet ad leuitatem arrogantē. sc̄do qz nihil spectat ad animāz que immortalis est et deformis.

¶ In metro septimo p̄h̄a probat gl̄am nō esse querēdā. qz celū latū ē et terra stricteusima Et adducit viros illustres quoz gl̄a perijt. nisi hoc solū quod pauculis litteris nominantur

¶ In octaua et vltima prosa p̄h̄a ostendit q̄ bonū est in fortuna. sed melius bonū est in aduersa q̄ prosa. Et q̄ aduersa fortuna onit aīcos. prosa flos

¶ In metro octauo et vltimo cōmendat amorē quāta facit bona ^(nutrit) sine quo cūcta ad interitū tendunt. et vtiq̄z genus hoīm amor diuinus regat tunc vere fœlix esse possit

Qercius liber h̄z duodeci prosas et duodecim metra In prosa prima Boetius onit se eē quodāmodo curatū et paratū ad remedia q̄uioza. et p̄h̄a hęc attestatur.

et p̄mitte se velle sibi ostēdere fœlicitatē verā. et boet̄ pet̄ hęc

¶ In p̄mo metro p̄h̄a p̄mendat ordinē quo p̄mo dñt noscī flā. deinde p̄a. et facit h̄ exēpla q̄uioz. s. agro purgādo. melle gustando. imbre fugando. aere

¶ In prosa sc̄da p̄h̄a onit q̄ oēs hoīes naturaliter appetūt p̄ue (munt) ad nire ad veraz b̄titudiem. cui etiaq̄ ponit definitiōem. et q̄ hoīes diuersis erroribus abducūt a p̄a fœlicitate. et ponit diuersas opiniones circa fœlicitatem. Et ostendit q̄ querētes diuitias velut summū bonū errant Silit̄ de potētia reuerentia. et celebritate vel gloria et leticia

¶ In metro sc̄do p̄h̄a ponit quanta sit vis nature q̄ oīa sequūtur suaz natu

232

Collectarium. Tercij libri.

ri. leones. auricle. vna violēter deorsuz tracta ⁊ celū. ⁊ breuiter oīa.

¶ In prosa tertia ostēdit phīa q̄ vera felicitas nō consistat in his in q̄bus homines putant eā consistere. Notanter primo q̄ nō consistat in diuitijs. q̄ nō faciunt hoīem sufficientē. Secūdo q̄ cōferunt indigētiā. Tercio inuehiēt p̄tra avaros quos in p̄nti sollicitudo anxios reddit. apliora cōcupiscere facit. et ne habita perdat pauere cōtinue cōpellit

¶ In metro tercio ostēdit quō diues avarus etiam si omnia habeat adhuc sit t̄re ampliora non cessat

¶ In prosa q̄rta phīa pbat q̄ non p̄ferunt hoībus ad reuerentiā. Primo q̄ dignitas nō adueniēs non aufert honorē. Secūdo q̄ dignitates manifestāt vitia improbor. Tercio q̄ opinione hoīm vilescunt. Quarto q̄ t̄p̄m mutatiōe sordescunt ⁊ splendēre desinūt. hoc ideo. q̄ in sola opinione consistunt

¶ In metro quarto phīa cōfirmat p̄ exemplū de Herone cui bonū fuisse ad imperium nō venisse

¶ In prosa quinta phīa probat q̄ regnū ⁊ regni familiares nō cōferunt vera potentia. Primo p̄pter paruitatē durationis regnātium. Secūdo p̄pter paruitatem extētionis. Tercio p̄pter annexū timorē. Quarto p̄pter abientiam securitatis. Quinto p̄pter necitatem manēdi in officio

¶ In metro q̄nto phīa ostēdit quō p̄a potētia sit acq̄rēda. s. donādo aīos feroces

¶ In prosa sexta phīa ostēdit q̄ gl̄a mūdāna nō facit hoīem beatū. Primo notanter q̄ est vana ⁊ fallax. Sed nec illa q̄ est meritis q̄sita. q̄ sapiēt de gl̄ia nō est cura. Sed nec nobilitas. q̄ ista nō est eius sed parentū. cū q̄da modo necessitet. vt ex filiū nobiliū bonos parentes sequātur ne degenerēt. Igitur gl̄ia mortaliū hoīm nihil aliud est q̄ magna inflatio aurū

¶ In metro sexto phīa ostēdit q̄ omnes homines sunt eque nobiles. p̄ter vitia oīos dei enim genus sumus

¶ In prosa septima phīa probat quod in voluptate non sit beatitudo. q̄ includit multas incommōditates. Etiaꝫ si sic tunc pecudes beatificaretur

¶ Item felicitas nec est in matrimonio. quia sepe inde sunt nequissimi filij q̄ tortores parentum sunt potius quam beatificatores

¶ In metro septimo confirmat p̄dicta per mel ⁊ per fixurā apis. quia cum dulcedine pungit

¶ In prosa octaua ostendit quantis malis sint multiplicata p̄dicta bona. Etiaꝫ ostendit quam vilia sint bona corporis que in alijs animalibus p̄fectius sunt. vt magnitudo. fortitudo. Etiaꝫ q̄ pulchritudo nimis cito perit que in tenui cute flauescit

¶ In metro octauo phīa deplangit errorem hoīm qui in acquirēdo mīma bona sunt prudentes. sed acquirēdo summū bonū abducuntur ignorantia. ⁊ hortatur homines quatinus tandē attēdiant falsis bonis veniant ad verū bonū quod stellerum transiit polum.

¶ In prosa nona phīa ostendere volens quid sit vera beatitudo affligit causam falsę felicitatis. quia hoīes ipsam sectantes nō adipiscuntur quod pollicetur. Et probat q̄ illa quinq̄. sufficiētia. potentia. gl̄ia. leticia. ⁊ reuerentia. sunt vnū. ⁊ ergo qui q̄rit vnū sine alijs nō inuenit qd̄ querit. Et ex isto p̄p̄t sibi veram beatitudinem. sed prius vult dominum impetrari vt ipse ostendat eam.

Collectarium. Tercij libri.

In metro nono ponit ordē optimā p sumo bono z pā beatitudie p̄gēda
In p̄sa decima p̄ha pbat verā beatitudinē esse inq̄rendā diligēter. z oñt in
 quo consistit pā beatitudo videlicet in deo. z nō in aliquo alio extrinseco tan-
 q̄ a deo distinctū vt accūs qd̄ probat q̄dupliciter. Primo qz nō inest dō ab
 extrinseco Scdō qz sic deus nō esset ipm̄ summū bonū Tercio qz deus ē p̄n
 cipiū om̄ium Quarto qz alias eēnt plura summa bona. Corollariū sequit̄
 quod omnis br̄s est deus

Ite ista q̄nc̄ supradcā nō sunt pres intēgles beatitudinis vel mēbra. qz dō
 est simplex in essentia. nihilomin⁹ mltā p̄tinere beatitudo videt̄ q̄ ad eā referūt̄

In metro decimo p̄ha hortatur ad illā verā beatitudinē peruenire. qua in-
 uenta habentur omnia.

In prosa vndecima oñt q̄ bonū est qd̄ om̄ia appetūt. z idē sunt eē bonū z
 z vniū. z q̄ oīa appetūt esse z pmanere. vt aīalia. arbores z plantē. Lul̄ sūt
 q̄tuor signa. s. certitudo loci z situs. dispō partū interiorū z exteriorū. z semis
 p̄pagatio Etā inaiata mouētur ad sua p̄pria loca p̄ naturalez inclinatioez
 z nitūt p̄suare vnitatē p̄ p̄tinuationē p̄tū suaz adiucē. q̄re bonū ē finis oīz

In metro vndecimo p̄ha oñt modū quo possum⁹ peruenire in cognitiōem
 veri. scz per retractionē ab occupationibus exterioribz z recursum ad interio-
 ra cum adiutorio doctrine

In prosa duodecima z vltima p̄ha oñt quibz gubernaculis mūdus rega-
 tur Et pbat mūdum regi a deo tripliciter Primo ex p̄iunctiōe partū diuer-
 sarū Scdō ex cōseruatiōe p̄iunctoz Tercio ex dispōne motū ex parte loci.
 z t̄pis. spaciū. z qualitat̄is. z oñdit q̄ mūdus regit̄ a deo per suā bonitatem.
 z q̄ deus om̄ia disponit fortiter z suauiter. z q̄ malū nihil sit. ex q̄ dō p̄t om̄ia
 z nō p̄t malū. z q̄ sermōes oīz esse cognitos rebus de q̄bus loq̄mur.

In metro duodecimo z vltimo tercij libri p̄ha hortat̄ ad perseverandū in
 p̄templatione beatitudinis oīs per fabulā cithariste orphei quō affect⁹ mūda
 noz īpedit perseverātiā in bono. qz facilius recurrit hō ad eā q̄ p̄ dilexerat.

Quartus liber hz septē prosas z septēz metra egre-
 gia probātia q̄ diuinū regimen optimū est. lz hoc non videat̄
 inspicit̄. p̄ eo q̄ aliqui mali florent. iusti cōculcātur. Nihilomin⁹
 minus (qz mortales) lz boni tū mysteriū nō plene intelligant.

Idcirco p̄ha benigne oñdit hoc esse rōnabile

In prima p̄sa Boe. adhuc q̄si languens. nec plene oblitus pristinz turba-
 tionis incipit ingemiscere cū admiratione z intentiōe p̄hiē volētis adhuc plu-
 ra loq̄ interrūpit inquit. quō possit hoc puenire cūz p̄missis. s. ex q̄ dō opti-
 mus optime gubernat oīa. q̄re in suo regno vitia dñant. z p̄tutes luunt sup-
 plicia scelez. Ad hęc p̄ha pulchre ridet q̄ oīno desipit oīs p̄ sile h̄ oīno esse
 impossibile. qz in domo bñ disposita vitia vasa nullo mō clarescunt. nec p̄cio
 sa sordescūt Sic p̄tutes sp̄ p̄ciōse sunt z vitia abiecta mōstrantur

In p̄mo metro oñt p̄ha quō possit hō plene curari vt intelligat p̄dicta
 innuens viā per quā deuenit ad summū bonū. s. per cōsiderationē creatura-
 rū q̄ gradatim sunt transcendēde more auis sursum rēdēdo quiscqz pueniatur
 ad aliqd̄ qd̄ p̄mineat oī creature. z ita per subtile intelligentiā illi sup̄ni res-
 ctoris q̄ oīa t̄patissime gubernat. tūc videbit horēdos rēgnos eē exules

In p̄sa secūda efficaciter p̄ha curam adhibet Doctio p̄ rōes multas p̄o

Collectarium Tercij libri.

bando extra vulgi opinionē q̄ soli boni sunt potētes. q̄ volūt z possunt ad-
pisci bonū. z q̄ mali hoc nō volunt. igit nō pūt. z per p̄ns sunt ipotētes. Nā
duo sunt ex q̄bus actus humani. pcedūt. s. voluptas z p̄as. quoz̄ alterz de-
sit nihil produci p̄t. Item si duo sunt q̄ velint vñū opus facere. z debito mo-
do alter p̄cedit. alter at nō valet. puta ambulare. q̄ claudus est. p̄stat q̄ ipo-
tens est. Et sic boni sunt siles recte incedēribus motu peduz. mali hō manu-
nitentibus. q̄ deficiūt q̄b eo qd natura maxime intendit scz bonū. z tāto s̄s-
it potentiores z miseri. quanto bonū qd negligūt est melius Et dicit q̄ bo-
ni ambulant tñ q̄ nihil vie sup est mali vero in foribz errant. Itē malus hō
mo est hō sicut hō mortuus est hō. z id qd mali pūt hoc idē est impotētia eo-
rū. z ergo potentia maloz est nulla. q̄ solū malū z hoc est nihil. q̄ d̄s p̄t oīa
z nō p̄t malum. Itē mali nō sunt boni. igit nō sunt potētes. q̄ potētia ē bo-
na. Item naturaliter oēs appetūt oīe qd p̄t desiderari. s. summū bonū in q̄
est vera beatitudo. h̄q̄ igit illos solos potētes q̄ hoc pūt adipisci. Sed h̄ mali
nequeunt. quia ad beatitudinē probra. id est vitia nō veniunt
¶ In secdo metro oñdit de principibus huius sc̄li. si sunt mali quō vera ceter
sunt impotētes. q̄ nō pūt facere qd volunt. q̄si ligati grauibz catenis. flagellā-
tur etiā acerbis passionū aculeis. nec vnq̄ tranquillī sunt. s̄ agitātur rabie.
supbia. libidine. tristitia. spe vana
¶ In tercia prosa oñdit malis nūq̄ deesse sua supplicia. nec bonis deesse sua
p̄mia Nullū est p̄miū nisi rōe boni Boni aut nūq̄ carēt bono. q̄ nec p̄t esse
bonus q̄ caret bono. igit nūquā carent p̄mio. Itē oīs poena est rōne mali. q̄a
mali nūq̄ volūt carere malo. igit nūq̄ carent supplicio. Suppliciu em sū-
mum est ex p̄tem esse boni. Hec aut poena que inseparabiliter adest malis na-
tura vghementer inficit. z ab humana cōditione deijcit. ita vt cū p̄bitatur def-
ta d̄s homo esse desierit. nec in diuinā conditionem transire possit. veritatur ī
belliam. vt auarus lupus. avarus canis. fraudulencia vulpes. accidiosus
albus. incoñstans avis dica f. Contra cū ipm bonū beatitudo sit. bonos oīs
eo ipso q̄ boni sunt fieri b̄d̄s liquet. z q̄ beati sunt eos puenit cē deos. quod
vitijs summū p̄miū est inauferibilez. z quia p̄miū bonoz est fieri deos
supplicium maloz est fieri bestias
¶ In metro tercio p̄h̄a causa solacij̄ introducitur fabulā Ulixis cuius socij p
quandam. que Cirez dicitur transformari fuerant in diuersas bestias corpo-
raliter non mentaliter. quia sensū retinebant. Et concludit q̄ transformatio
mentis per vitia corpore manente eodē peior est quam transformatio corpo-
ris in belluam aīa sua manente. si talis transformatio eēt possibilis p natam
¶ In p̄sa quarta Boetius cōsentit rationibus supradictis q̄ mali sunt in-
felices. tamen adhuc qua si laycali more indignatur eis q̄ sentiūt in bonos et
vellet q̄ hoc non possent. sed potius cito auferretur de medio. Hanc impatiē-
tiam arguit philosophia z suo loco probare promittit q̄ non licet sapiētī sic
indignari. sed magis copari. sicut facimus egrotis corporaliter. Valde enim
miseri sunt viriosi dū cupira que volūt perficiunt z miseros q̄ si ea p̄fice-
re nō possent. Et subiungit q̄ mali sunt feliciores q̄ sunt puniti q̄ qui non
sunt puniti. et tanto infeliciores quanto diuturniores z quanto minus punit-
untur. z quod illi sunt miseros qui faciunt iniuriā. quam qui patiūtur eaz
Etiam ostendit q̄ miseria maloz est infinita. si eoz vita esset infinita. q̄ eo-
rum malicia est eoz miseria Et addit quod malos punit bonum est

Collectarium Tercij libri.

Primo qz quandoq; resipiscūt a malo. Secundo qz alij videntes terrorem declinant a malo. Tercio qz eoz miserie additur aliqd boni. s. pœna que rōe iusticie bona est. Et quod ad malū requiritur purgatorij vel inferni post mortem. z q opinio vulgi p̄traria est opinioni phie. z quod opinioni vulgi nō sit cōsentiendū. z ille qui facit iniurias est puniendus z nō cui facta est. igit p̄m est inferior. igit iudices potius dñt incitari vt cōpatiant facientib; iniuriarū. q̄ patientibus eandē. Quia ergo ad sapientē pertinet oē odium a se re/pellere z cunctis velle prodesse. Iō clementer d; expectare z puocare dīcho/los ad penitentiā. z plus cōpati his qui inferunt iniurias q̄ qui patiuntur tāquam infeliciozibus.

¶ In quarto metro phia iucūde confirmat que dixit z exclamat cōtra hoīes illos qui bellicis moribus seinuicē ex odio ad mortē deducunt dicens. Nō debet mortem maloz desiderare que de per se multis appropinquat sine bello. Iste quoq; diligēdi sunt boni z mali misericorditer.

¶ In prosa quinta Boetius quasi pficiens in scia incipit plures dubitationes habere q̄ antea habuit. z ait. Perpendo qz in bonis fortuitis est aliquod boni. eo quod expediens est rectoribus z sapientibus z gubernantib; policitarum h̄re eas. z nunc stuporē meū deus rector exaggerat. qui in bonis fortunę utilia cōstituit. z recta rōne mundū gubernat. Quare ergo indēter p̄spe/ra z aduersa accidunt bonis z malis. Et quasi diceret. Si eē pollens opibus. honore reuerendus. potentia validus zc. vt olim. tunc medica rō sufficeret. sed quia affligor. impatientia me vexat. z idcirco toties ad querēdum incitor. z pro cōsolatione cām huius rei desidero. Et querit quare carceres et cruces inueniēte. propter malos sepissime eueniant bonis. Et phia respōdet qz sic videtur esse. ppter ignorantiam scz causa fati z diuine prouidentie.

¶ In quinto metro phia q̄si p̄parando vias ad informandū Boetius dicit qz comune est hoībus habere admirationē de rebus q̄dñ ignorant. cās earū. sed illis scitis cessat stupor. z dat exemplū de motu siderum arcturi. id est vīse maioris. quare scz tardius mouētur. z de eclipsi lune z solis que mira vident ignaris. Similiter accidit. quia nemo miratur de inquietudine aquarū flantis corō. z de niuib; solutis a soie. Sic in pposito si causa cessaret z admiratio. z durante ignorantia cause. durat admiratio.

¶ In psa sexta Boetius adhuc instat pro declaratione q̄stionis supi mo/te. scz quare malis bona. z bonis mala p̄tingant. z phia p̄mittit difficultatē eius. quia ista materia talis est vt vna dubitatione soluta alię innumerabiles succrescant. sed tñ quia ista scire expedit a scicto. Ideo salte parz de ea tractabit. Et ponit quod stabilitas diuine mentis omnia gubernat statuit z dīspōnit. P̄mittit etiam qz oportet scire quid sit prouidentia z quid fatum. et tunc ad hoc quod queritur recto ordine peruenit. Prouidentia ergo est ipsa diuina ratio in summo omniū principe cōstituta. Gēlplanus sic. Prouidentia est dispositio diuina siue ordinatio existens in mēte diuina qua cuncta in/feriora sunt prouisa fm statum sue nature. Fatum vero est dispositio inhe/rens rebus mobilibus per quā prouidentia omnia necesse suis ordinib; Et ponit quod prouidentia z fatū non sunt vnū. z quod fatū cū omnibus sibi subiacentibus dependet a prouidentia. Et ponit diuersas opiniones circa fatum scz a quibus vel a quo exerceatur. z quod omnia que fato subiacent etiaz diuine prouidentie subiaceant z nō e conuerso. z declarat hoc de circulis sup eum

Collectarium Quarti libri.

dem ares sup se motis. Et quanto quid firmitus se diuine cōtinet. tanto fir-
mius pieruatur a fatali mutatione. Deinde phia cōparat habitudinē fati
ad diuinam. puidētiā p quatuor similia. s. fatum habet se ad puidētiā. s.
sicut ratio cinatio ad intellectum. id quod fit ad id qd est. tēpus ad eternitatē
circulus ad punctum mediū. Postea ostendit quē sine illa quē fato disponun-
tur. et quod ea quē apparet in rebus cōfusa nō intelligētibz. sunt in diuina
puidētia et gubernatione ordinata. et qui pōt aduertere ista. optimaz in sin-
gulis inueniet rōem. ¶ Item quod indifferēter bonis et malis pspēra et aduer-
sa contingūt. nō fortuito. sed summo libramine pcedit ex prouidētia ordina-
toris. sicut qui quosdaz scit dignos pmiō. quosdaz supplicio. Deinde ostēdit
causam generalem quare malis bona et bonis mala cōtingūt. scz qz hoies
nesciunt quē sint bona vel mala. probās per sile medici scientis diuersis cor-
poribus diuersa cōuenire medicamenta. et nescientes varietatē corporū diuer-
sificatoz in cōplexione. ignorant causaz mutabilitatis curationis. Etā pro-
bat hoc ex contrario iudicio dei et hoim. allegans Lucanū de iudicio deoz
et Lactonius. ¶ Deinde ponit causas speciales quare malis bona eueniūt. et
vna est. quia possēt deterior fieri si hoc bonū nō venisset. quod autē bonis ma-
la non eueniūt facit eoz meritū. et ideo eis bona eueniūt vt improbitas puni-
lens reprimat. ¶ Item si qdam modēsti affligerētur deficerēt. quod boni re-
primūt et eis mala eueniunt. hoc ideo est. quia aliqui eoz ex longa felici-
tate glari possēt. et si nō exercitaretur supbirent. Secūdo vt inde magis me-
reant et exeritatione in virtutibus cōfirmētur. ¶ Tercio aliqui plus metu-
unt qd debent. ¶ Quarto aliquis plus psumit de se quam debet. Quinto p-
ter gloriā pēiose mortis. Sexto propter exemplum alioz. quod autē malis
mala adueniunt nemo mirat. sed quod eis bona eueniūt. Prima causa ē ne
fiant peiores. Scda vt emendētur. tertia vt eoz miseria maior existat
Deinde ostendit cām quare mali malos puniant. quia sic tales mali sūt bo-
ni. postea exclamat de ptractatione tali ampliori
¶ In metro sexto confirmat phia quē dicta sunt p similitudinē incunde allo-
quens Boetii vt sic recreatus ad sublimiora tendat et cōmendat diuinaz p-
uidētiā in regimine corporū celestium. elementoz. tempoz. generabilium et
corruptibilium. ex parte dei regentis. At ergo. Si vis pura mente summi dei
iudicia intelligere. aspice celum et disciplinaz stellarū et anni cursus qd variū vi-
dent. et tamen vni nō cōfundit aliud. sic in actibus hūanis oīa recte ordinā-
¶ In prosa septima concludit phia ex pdictis quod oīs fortuna est bona tā-
quam a deo infallibiliter administrata vnicuiqz fm sua merita. naz iucūda
remunerat. aspera exercet vel corripit. Et ostendit quod est cōtrariū vulgo
quasi si di. ¶ Boetii caue ne sequaris vulgi opinionē quod semp iudicat ma-
la. sed attende quod in tua potestate est qualē vis habere fortunā. et per hoc
tandē facit exhortationem vt fortuna magnanimitē tolleres. cludēs ē in
hoīs potestate formare sibi fortunā qualem vult
¶ In metro septimo phia cōfirmat suam exhortationē exemplo viroz for-
tium qd spretis voluptatibz spe iaudis et glorię labores maximos subire. Et
p hoc hortatur virtuosos ne desistant a pposito suo ppter labores. difficile ē
en mediū tenere. Et ponit tres fabulas qd solaciando ipi boetio ne graue-
serio sis. Concludit autē ¶ Fortes ite nūc altas vias ad superna. si tanta fece-
runt infideles pro glā inani. cur vos inertes et pign terga nudatis. i. labores

Collectarium Quinti libri.

respuitis. quando supata carnalia donant nobis celestia finia.

Quintus et ultimus liber huius sex profas et quique me-
tra In huius ultimo libro philosophia soluit quidam dubia ex
supradictis prudentia. Nam supra tetigit aliqua multa intri-
cata que non plene exposuit. scilicet de prouidentia et fato. ex quibus videtur
concludi quod si ita placet deus omnia disponit. ergo neque casus neque fortuna est
neque liberum arbitrium.

In prima prosa Boetius commendat actum philosophie et dat occasionem tractandi de
calu mouens questionem. An aliquid sit casus. an omnino nihil. et de experientia
et enim quod supra dixisti quod materia de prouidentia sit nimis implicata.
Nam ego omnia casualiter putabam. tu vero eorum probasti nulla.
Si ergo ita est. tunc multa dicta antiquorum sunt falsa qui posuerunt casus esse.
Ad hoc philosophia respondet quod si ita casus definiam sicut tu videris definire.
tunc dico casum omnino nihil esse. non enim est motus temerarius nulla causarum
conexione productus. quia ex nihilo nihil fieri potest. nec ullus temerari lo-
cus in vniuerso relictus est. prohibente deo qui omnia ordinat. Si autem cum meo
Aristotele et non vulgo sentis. tunc dico casum esse. sicut. ij. philosophorum ait. Quo-
tiens intendebat coniungere casus vocatur. id est casus est euentus inopitatus ex co-
tingentibus causatus in his que geruntur ob aliquid. Et ponit exemplum de
fossione terre et auri reptione dicens. ut si quis colendi agrum causa terram
fodiat auri reperiatur. euentus iste. etsi non habet causam intentam. habet tamen causam
consequentem ex diuina ordinatione procedentem.

In primo metro ostendit per simile aquarum tygris et eufratis. quomodo euentu
casualis habeat se ad diuinam prudentiam. In Armenia est quedam rupis de
qua fons scaturit a se diriuans duo flumina que dicuntur tygris et eufrates. post
aliquod autem spatium iterato conueniunt et vnum flumen efficiunt. Si quis ergo de-
poneret nauim vel lignum in vnum ille et. et scilicet nauim vel lignum in aliud. finem na-
turarum aquarum descenderent. donec tandem simul iungeretur propter tamen intentionem
deponentis. Sic est de casu syllogizandum. quod quod homo non aduenit. hoc tamen
ordo nature diuine supplet.

In secunda prosa Boetius quasi plene informatus de prouidentia et fato et casu
Iam dubitare incipit an etiam sit liberum arbitrium pro eo quod omnia contri-
guntur catena fatalis necessitudinis. Ad hoc philosophia respondet quod omnino est. id est in diuer-
sis secundum facultatem sit. prescindi voluta. et fugiendi voluta. nam boni sunt liberi. do-
libe inherendo et malis ex propria libertate sui efficiuntur ad infima et vitia volu-
tarie tendendo. Etiam prudentia non excludit libertatem. quia saminiistrando et
mouendo non imponit necessitatem. sed libere permittit agere quod placet. et vniuersis
reddidit finem merita. Et sic actus liberi. arbitrii cadunt sub diuina prudentia.
Ostendit etiam liberum arbitrium esse aliter in angelis et aliter in hominibus.

In metro secundo philosophia commendat excellentiam diuine cognitio-
nis in comparatione ad solem materialem. et sic hilariter posita vera esse ostendit.
Adducens exemplum mellis in Homeri dicentis. quod licet sol sit inmensi splen-
doris. et omnia in superficie perlustrat. tamen non potest intima terre viscera
illuminare. Sed non sic sol iusticie deus potest impediri. qui omnia ex alto
cernit presentia. preterita. et futura. Et ideo ipse veraciter dici potest verus sol.

Collectarium. Quinti libri.

¶ In tertia proſa Boe. agitur ſe rursus difficiliori ambiguitate ſfundi. qz nō pōt capere quō ſiml in veritate ſtat libez arbitriū cum diuina puiden-
tia Et oñt diuinā puidentiā z libez arbitriū eſſe incopoſſibilia tali rōe. q in
fallibiliter puidetur de nccitate eueniunt. ſz oīa inſallibiliter a deo puidetur.
q ſi ab eterno nō ſolum ſcā. ſz cōſilia z voluntates puidenſ a deo. nulla erit
libertas arbitrij Alia rō Sicut ſe hz ſcia reſpectu ſcibll pñtis. ſic pſcia reſpe-
ctu effectus futuri. ſz cū ſcio aliqd in pñti eſſe. nccē eſt ipm eſſe. iō cū pſcitur a
liqd futurū eſſe nccē eſt ipm futurū eſſe. ſz deus pſcit oīa futura. igit nccario e/
ueniunt ¶ Tercia rō Quicūqz exiſtimat rē aliter eē qz eſt. eius eſtimatio eſt
fā z nō ſcita ſed fallax opimio. Si igit diuinā puidencia pſcit a liqd futurū. et
ſi ipm nō nccario euenit ſicut pſcit pſcia dei. tūc puidencia dei nō eſt ſcia. qd ē
abſurdū. igit futura a deo. puiſa nccario eueniūt. Poſt hoc imphat modos
qbus aliqui nitūt ſaluare puidentiā. Primus mod⁹ ē vt dicat dei ea q p/
uidet iudicare inſallibiliter. Quis poſſent nō euenire. ſz hoc nō. qz tunc falle/
retur puidencia Scds mod⁹ eſt vt dicat dei. puidere futura indetermina-
te ſic vt futura ſz iſto mō puidencia dei nō eſt certa Tercius mod⁹ vt dica-
tur oīa euenire ex nccitate z libez arbitriū auferat nihil eſſe Tunc poſt inco-
nuenientia q ſequitur ſi auferatur libez arbitriū Primus qz leges z ſtatuta
nō valerent Scds qz deus eēt auctor maloz Tercū qz tollerēt actus dep/
candi deū z ſperādi in deo. qbus hoies maxime cōiungūt deo Et ſic vidēs
multa incoſuenientia ſeq ex ablatione liberi arbitrij qſi perplerus nescit qd p/
ducēdū ſit. ¶ In tercio metro adhuc Boe. pſequitur materiā pſataz. z mi-
rando qrit q cā ſit qre ſil eſſe nō pñt prouidētia z libez arbitriū voles q ap/
parentia diſcordie puenit ex debilitate intellect⁹. Et hoc ſic oñt Si dī quod
mens obruta tenebris neqz gnoſcere tā ſubtiles nexuz rez. tunc itez noua
quēſtio oriſ qre. ſ. tñm deſiderat z laborat iſta ſcire. cū neō qrat qd igitat. z ſi
inueniat qſicuz nō gſceret inuētum. Aut forte mens ſūmarie aliqd ſcit. z
de ſingulis nihil. Aut neqz nouit oīa. aut pccitus nescit. Sed qſi ſummam
mēnit z retractando pſulit z ſubtiliter aduertit q aliqui ſciunt. vt illis q ne/
glexit itez qat addere aliqs partes. Et ſic vult dicere q aīa ſciat cām incom-
paffionis inter puidentiā z libez arbitriū in vli. ſed nescit in ſpeciali z in p/
pria forma ¶ In proſa quarta poſt lōgaz Boe. vacillatiōem in q viſus
eſt qſi aliqliter ſubtilis z aliqliter rudis more ſcholarijū nouicioz q inuolūt
ſmas ſermonib⁹ imperitis. iā phia vrbane alloqritur ipm nec pſfondere diſpo-
nit. ſz dulciter attrahere vt plen⁹ erudiat di. ¶ boeti. hec eſt vec⁹ qrela de p/
uidencia. z olim a Tullio vehementer agitata z a te diu qlita. necdū ab vl-
lo vrm ſirmiter expedita. Et hec eſt cā vrm defectus q hūane rōcinatiōis mo-
tus ad diuine pſcie ſimplicitatē nō pōt attingere. hoc ſi poſſet nihil dubietatis
remaneret. Sed nūc tētabo iſta tibi patefacere. voles igit ſoluere qſtionē bo-
eti⁹ reſumit ſolutionē prius iprobata q eſt bona in hoc q ponit pſciām n eſſe
cā nccitatis futuroz. Dixit em nō ideo futura pueniūt. qz deus ea puidit
Sed fuit mala in hoc qz ponit futura eſſe cām pſcie dei. z dr. Si tolleretur
pſcia dei neqz tollerēt libez arbitriū ad nccitātē Et ſi itez eē poſt z nihil ne-
ceſſitatis imūgere reb⁹ futuris. manet itez libez arbitriū. Deinde oſten-
dit phia q pſcia diuina nō eſt ſignū nccitatis in rebus futuris. z q modus p-
bandi ex ſigno nō eſt efficar. Deinde qz ex dcis videt ſed q aliqua pñt pſciri.
que tñ nccario nō eueniūt. Si aut nccario eueniūt pñt nō euenire. ita q ali/

Collectarium quinti libri.

quoniam predictum a deo non eveniat. Et philosophia dubitando de hoc querit. Et soluit quod futura in comparatione ad divinam providentiam sint in necessitate conditionata. non tamen omnino sunt necessaria necessitate absoluta. Dicit ergo putas quod providentia immutabiliter ponitur figuris necessitatem. si ita est quare non imponit rebus predictis necessitates. Et ponamus ante oculos horrigam cum auriga videmus quantam diligentiam facit. si ergo necessarium fieri oportet. omnia ergo vector frustra vitur libertate et arte sua. In hunc modum cetera considera. Tunc philosophia discutit secundum motum hominum etiam. Utrum futura incerta qualia sint contingentia possint certe pre-sciri. Dixit enim philosophus nihil scia apprehendi posse nisi certum. Sed assignat philosophia causam erroris. quod putatur quod facultas cognitionis est facultas rei cognite et non cognoscere quod finis est. Exemplum est de corporis rotunditate quam aliter visus. aliter tactus cognoscit. visus enim a remotis existens cognoscit. tactus in propinquo per partes. Sic ipse homo aliter cognoscit sensu. aliter imaginatione. aliter ratione. aliter intelligentia.

Deinde ostendit quod quicquid per se est inferior. etiam per virtutem superior et apostolus et comparat illa quatuor ad invicem subtiliter ut in textu. Si hoc per se hoc per se de?

In metro quarto ostendit a quibus ortum habuit error illoque dixerunt quod res cognoscitur per propriam naturam quod error magnus prebuit impedimentum ad alia cognoscenda. quod a magnis philosophis inuictus et defensus fuit. Stoici enim quasi ad angelicam puritatem tendere cupientes. si possibile fuisset cum Dionysio dixisset quod sancti homines divina passim didicisse. Sed quod tamen mysterium nodum revelatum eis fuerat. fecerunt quod potuerunt dicentes animam tamen pati in cognoscendo. non autem agere. et sic cognitio intellectiva finem eos solum perficeret ex hoc quod corpora exteriora suas similitudines imponent in mente. ita quod mens solum se habeat in ratione patientis. et res ad extra in ratione agentis. Ex quo sequitur quod patiens trahit ad naturam agentis. et non econversum. et quod cognitio. Et sequitur naturam rei cognite. et non naturam cognoscere. si autem in tabulis sit rasis in quibus scribitur notule ipsius nihil agentibus. hoc autem non potest stare. quod anima discernit. colligit. dividit. imo nunquam ociosa est. sed more ingenuis agitatur. nunc infima. nunc suprema. Unde patet quod anima plus agit quam patitur in cognoscendo. Applicat autem ista ad deum. ut sequitur in sequenti prosa.

In prosa quinta ponit philosophia multos modos cognitionum. ultra quos divina supereminet et probat specialiter divinam cognitionem esse per modum cognoscere et non rei cognite. et ponit insufficientiam eorum quod ex hoc modo cognoscendi non probant divinam providentiam ponens exemplum de quatuor virtutibus cognoscitivis subordinatis. hortaturque ut divine mentis humana ratio se submittat. Nisi enim erigamur ad cacumen summe intelligentie ratione nostra non possumus principes fieri illius sapientie que ultra nos est. illic enim ratio videbit quod in se non potest intueri. et de futuris certissimam scientiam habebit.

In metro quinto et ultimo philosophia incute hortatur ad idem. scilicet sursum mente tendere. quod alias non est possibile ut quis possit capere quod dei intelligentia contingentes res cardinaliter providet. preedit autem hec exhortatio a similitudine corporis humani. nam cetera animalia habent faciem depressam ad terram. solus homo stat recto corpore. et ideo celestia principaliter debet querere.

In prosa sexta et ultima preedit philosophia ad longum affirmando predicta et solucio instantias suprapositas. videlicet quod providentia non impedit arbitrium libera et recte. Unde ait. ut possumus cognoscere quod sit scientia dei. quantum fas est intueamur. quis sit divine substantie stat? Deum igitur eternum esse constat. Et veritas autem est interminabilis virtus tota sumus et perfecta possessio. Ex hac definitione probat

Collectarium. Quinti libri.

torū intentū suū. qz deus neqz cōditis rebus antiquior videri dēz tp̄is quantitate. sed simplicis potius pprietate naturę z manifestat qūo tp̄alia deficiunt a simplicitate diuinę naturę quā nitūtur imitari. Deinde poit phia qz scienētia diuina. nō p̄scia. nō puidētia. sed puidētia vocat. ¶ Tunc soluit rōes sibi sup̄ius factas p̄tra p̄uidentia. volens qz sicut p̄ns nrā scia nō est causa necessitatis essendi eoz qz scimus. sic nec dei puidētia eoz qz prouidet. Deinde ostendit qz circa cōingentia stat certa p̄gnitio dei z incertus euentus rei. Deinde fortificat priam rōez vt formalius soluat. z soluit eā per distinctōz necessitatis cōditionare z simplicis. ¶ Deinde pcludit ex p̄missis qz illa simul stant. aliqua s̄ se esse p̄ingentia z incerta. z sic libera z soluta p̄orsus i sui natura videtur. qz tñ ad diuinū intuitū cūcta inspicientē relata. necāria dicuntur z certitudinaliter cūeniūt. itaqz diuina notio minime rez. qualitatē pcurbat. ¶ Deinde obijcit p̄tra illaz solutionem. qz sic nō videt esse dīā inter cōtingens z necārium. Et soluit sic qz idē relatiū ad diuersa p̄t esse p̄ingens et necessarium. Tunc obijcit cōtra solutionē datā. tñ quilibet homo p̄t mutare suū p̄positū. soluit sic. nec per hoc effugit diuinam p̄uidentia. ¶ Deinde qrit vtrū ex nostra mutatione mutet diuina scia. z dē qz nō. qz deus illā mutationem etiā scit qz oīa simplicissime p̄phendit. Tandem cōcludit ex p̄missis cōpassibilitatē liberi arbitrii cū diuina p̄uidentia oīs leges esse bonas. z p̄ deū bonis p̄mia. mal' supplicia dispensari. Spes z p̄ces nō frustra fieri. ¶ De mū post omīa quasi naturaliter tractata theologicam infert p̄clusionem dicens. Auersamini igitur vitia. colite p̄tutes. ad rectas spes animū subleuate humiles p̄ces in excelsis porrigite. Magna vobis est si dissimulare n̄ vultis necessitas indicta prohibitatis. qui ante oculos agitis iudicis cūcta cernentis.

¶ Libri quinque de consolatione phie Boetij Rhomani consulis ac oratoris splēdidissimi vna cum cōmentaria editione Per me Jacobum de Breda in Dauentria diligenter elaborati Finiunt Anno gratie Millesimo. quadragintesimo. nonagesimo primo. die sabbati ante Iudica

1431 1491.

1877
The following is a list of the names of the persons who have been elected to the office of the President of the United States since the year 1789. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses. The names are given in the order in which they were elected, and the year of their election is given in parentheses.

George Washington (1789)
John Adams (1797)
Thomas Jefferson (1801)
James Monroe (1817)
James Madison (1821)
Andrew Jackson (1829)
Martin Van Buren (1837)
Franklin Pierce (1853)
Abraham Lincoln (1861)
Andrew Johnson (1865)
Ulysses S. Grant (1869)
Rutherford B. Hayes (1877)

illis. ⁊ ab eo pcedisset in diebus suis factū
est at cū sacerdocio fungeret zacharias
in ordine vicis sue ante deū: scdm consuetu
dinē sacerdocij sorte exijt ut incensum po
neret ingressus in tēplū ⁊ Et oīs multitu
do populi erat orās foris hora incensi.
⁊ puit at illi angel⁹ dñi: stās a dextris
a. aris incensi. ⁊ Et zacharias turbatus ē
videns: ⁊ timor irruit sup eum. At autē
ad illū āgelus Ne timeas zacharia: qm̄
exaudita est oratio tua. ⁊ vxor tua eliza
beth pariet tibi filium: ⁊ vocabis nomen
ei⁹ iohannes. et erit gaudiū tibi ⁊ exulta
tio. et multi in natiuitate ei⁹ gaudebunt
erit em̄ magn⁹ corā dño: ⁊ vinū ⁊ sicerā
non bibet. et spiritu sācto replebitur ad
huc ex utero matris sue: et multos filio
rum israhel cōuertet ad dñm deū ipsorū

Ignorant

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Inc. 66 2°

INKUNABURY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Inc. 67 2°

INKUNABURY

BIBLIOTEKA UNIW. W POZNANIU

Inc. 68 2°

INKUNABURY